

KO-DZSI-KI
'RÉGI TÖRTÉNETEK FEL-
JEGYZÉSEI'

古 事 記

Fordította és magyarázta

KAZÁR LAJOS

Sydney

1982

This book has been published in a limited edition of 1000 copies
of which this is No. 67

Kiadja a: MAGYAR TÖRTENELMI TÁRSULAT –
SYDNEY-AUSTRALIA

Published by the: HUNGARIAN HISTORICAL SOCIETY
BOX: 160, P.O.
SUTHERLAND, N.S.W.
AUSTRALIA

NATIONAL LIBRARY OF AUSTRALIA CARD
NUMBER AND ISBN

ISBN 0 9592790 0 8

VORWORT

Rund vierzig Jahre nach der ersten Übersetzung des Kojiki ins Deutsche erscheint nun die erste Übersetzung des ältesten Ullid berühmtesten japanischen Geschichtswerkes ins Ungarische. Herr Dr. Iwao Kinoshita, der namhafte Kojiki-Forscher, begann seine Lebensarbeit 1929 im Japaninstitut Berlin, die ungarische Übersetzung des Werkes wurde im Seminar für Sprache und Kultur Japans der Universität Hamburg durch meinen Mitarbeiter, Herrn Dr. Lajos Kazár, ausgeführt.

Ich bin hierüber sehr beglückt und hoffe, dass das Verständnis der japanischen Sprache und Kultur in Ungarn durch die Verbreitung dieser Kojiki-Übersetzung gefördert wird.

Hamburg, den 6. September 1982

Prof. Oscar Benl

(Japanisches Seminar
der
Universität Hamburg)

Előszó

Kereken negyven évvel a Kodzsiki első német fordítása után íme megjelenik a legrégebb és leghíresebb japán történelmi munka első magyar fordítása. Dr. Kinoshita Iwao úr, a neves Kodzsiki-kutató 1929-ben a Berlini Japánintézetben kezdte meg életművét, s a Kodzsiki magyar fordítását munkatársam, dr. Kazár Lajos úr a Hamburgi Egyetem Japán Nyelv és Kultúra Intézetében végezte.

Ennek nagyon örvendek és remélem, hogy ezen Kodzsiki-fordítás elterjedése Magyarországon a japán nyelv és kultúra megértését előbbre viszi.

Hamburg, 1982. szeptember 6-án

Prof. Oscar Benl

(Japanisches Seminar
der
Universität Hamburg)

Tartalomjegyzék

VORWORT	3
ELŐSZÓ.....	4
TARTALOMJEGYZÉK.....	5
ÁBRAJEGYZÉK.....	11
BEVEZETÉS	13
1. A KODZSIKI JÓSZERINT ISMERETLEN HAZÁNKBAN	13
2. AZ URÁLI NYELVTUDOMÁNY ÉS A JAPÁN NYELV	14
3. A KODZSIKI MAGYARRA FORDÍTÁSÁNAK KÖRÜLMÉNYEI	17
4. A KODZSIKI JELENTŐSÉGE; KELETKEZÉSÉNEK KÖRÜLMÉNYEI; NÉHÁNY JELLEGZETESSÉGE.....	21
5. A KODZSIKI VÁZLATOS TÖRTÉNETE	26
6) A TULAJDONNEVEK ÁS CÍMEK LEFORDÍTÁSA	27
7. MEGJEGYZÉSEK A JAPÁN ÉS AZ ÓJAPÁN NYELVRŐL	35
ABOUT THE KOJIKI AND THE IMPORTANCE OF ITS HUNGARIAN TRANSLATION	40
KO-DZSI-KI	43
ELSŐ KÖNYV	43
ELŐBESZÉD	43
1. FEJEZET: A Páratlan Égi Istenek (Koto-Ama-Tu-Kami)	50
2. FEJEZET: A Hét Isteni Generáció	50
3. FEJEZET: A Magától Megszilárdult Sziget (Onogoro-Zima)	51
4. FEJEZET: A szigetek születése.....	52
5. FEJEZET: Az istenek születése.....	53
6. FEJEZET: Tűz-Fény-Szellem Isten (Pi-No-Kagu-Tu-Ti-No- Kami)	55
7. FEJEZET: A Holtak Birodalma (Yomi).....	57
8. FEJEZET: A fenséges fekete hajék (kuro-mi-kadura).....	59
9. FEJEZET: Izanagi megtisztulása (misogi-parapi)	60
10. FEJEZET: Felső és az Alsó Beömlés (Kami-Tu-Se: Simo-Tu-Se)	61

11. FEJEZET: <i>Izanagi parancsa három fenséges gyermekének...</i>	62
12. FEJEZET: <i>Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto felmegy a</i> <i>Magasságos Égi Mezőre.....</i>	65
13. FEJEZET: <i>Az istenítélet</i>	66
14. FEJEZET: <i>A fenséges gyermekek elosztása.</i>	67
15. FEJEZET: <i>A diadalmámban előtörő féktelenség.....</i>	68
16. FEJEZET: <i>Az Égi Szikla-Barlang (Ame-No-Ipa-Ya).....</i>	69
17. FEJEZET: <i>A varázsos szalmakötél, (siri-kume)</i>	71
18. FEJEZET: <i>A Nyolc fejű Sárkány (Ya-Mata-No-Woroti)</i>	72
19. FEJEZET: <i>A sokfogú fésű (kosi-tuma-gusi)</i>	73
20. FEJEZET: <i>A Suga-i palota (Suga-no-miya).....</i>	74
21. FEJEZET: <i>Az Inaba-i Csupasz nyúl (Inaba-No-Aka-Padaka[-</i> <i>naruj Usagi).....</i>	76
22. FEJEZET: <i>A Tema-Hegy (Tema-No-Yama)</i>	78
23. FEJEZET: <i>A kígyógödör (Pemi-no-muro)</i>	81
24. FEJEZET: <i>Az isten-kérdés égi hárfája (ame-no-nori-goto)</i>	82
25. FEJEZET: <i>isteni szavak dala. (kami-goto-uta)</i>	84
26. FEJEZET: <i>Isteni szavak dala (kami-goto-uta)</i>	85
27. FEJEZET: <i>Isteni szavak dala (kami-goto-uta)</i>	87
28. FEJEZET: <i>Isteni szavak dala (kami-goto-uta)</i>	88
29. FEJEZET: <i>Tizenhét emberöltő istenségei.....</i>	89
30. FEJEZET: <i>Apró Ifjú Isten (Sukuna-Bikona-No-Kami).....</i>	91
31. FEJEZET: <i>[A] Takarás Nagy Istene (Opo-Tosi-No-Kami).....</i>	92
32. FEJEZET: <i>Az, Égi Felső Szellemerő Fenségnek (Ame-No-Po-</i> <i>Pi-No-Mikoto) adott parancs.....</i>	93
33. FEJEZET: <i>Az Égi Fiatal Legény (Ame-No-Waka-Piko).....</i>	94
34. FEJEZET: <i>Az Égi Kémlelő Nő (Ama-No-Sagu-Me).....</i>	95
35. FEJEZET: <i>A Gyász-hely (Mo-Yama)</i>	97
36. FEJEZET: <i>Vitéz Villám-Szellemű Férfi Isten. (Take-Mika-Du ti-</i> <i>No-Wo-No-Kami).....</i>	98
37. FEJEZET: <i>Vitéz Minakata Isten (Take-Minakata-No-Kami)</i>	99
38. FEJEZET: <i>Tagisi-parton épített "égi" lak.....</i>	100
39. FEJEZET: <i>Az égi istenek fenséges unokája leszáll a földre.</i>	101
40. FEJEZET: <i>Az öt Nemzetségfő (Itu-Tomo-No-Wo).....</i>	103
41. FEJEZET: <i>A Taka-Ti-Po-Hegyi Szentély (Taka-Ti-Po-Yama-</i> <i>No-Miya).....</i>	104
42. FEJEZET: <i>A Sarume-nemesek (Sarume-No-Kimi).....</i>	106
43. FEJEZET: <i>Fák Virága Nyílása Istenő (Ko-No-Pana-No- Saku-</i> <i>Ya-Bime)</i>	106
44. FEJEZET: <i>A tengeri-szerencse s a hegyi-szerencse (umi-sati-</i> <i>yama-sati).....</i>	108

45. FEJEZET: A Tengerár-Szellem Fenség (Sipo-Tuti-No-Kami)	110
46. FEJEZET: Bőséges Ékszer Istennő (Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto)	111
47. FEJEZET: Penge-Viselő Isten, (Sapi-Moti-No-Kami)	112
48. FEJEZET: A kormorántollas fedelű szülő-kunyhó (u-no-pa-no-ubu-ya)	113
49. FEJEZET: U-Gaya-Puki-Apezu-No-Mikoto gyermekei	115
KO-DZSI-KI	117
MÁSODIK KÖNYV	117
50. FEJEZET: Jimmu tennó (Jimmu-Tennō)	117
51. FEJEZET: Őt-Tengeráramlás Fenség (Itu-Se-No-Mikoto)	118
52. FEJEZET: A Magasságos Kincstár Ura (Taka-Kura-Zi)	119
53. FEJEZET: A Nyolc-Lábnyi Holló (Yata-Garasu)	120
54. FEJEZET: Az Udaban készített kelepce. (Uda-no-osi)	121
55. FEJEZET: Az Osakai nagy barlang-lakás. (Osaka-no-opo-muro)	123
56. FEJEZET: A Tomii Ifjú Isten (Tomi-Biko)	123
57. FEJEZET: A vörösre festett nyíl (ni-nuri-no-ya)	125
58. FEJEZET: A Taka-Sazi-Mező (Taka-Sazi-No)	126
59. FEJEZET: A Sawi-Folyó (Sawi-Kapa)	127
60. FEJEZET: A Ya-Wii Uralkodó Fenség: (Kamu-Ya-Wi-Mimi-No-Mikoto)	128
61. FEJEZET: Suisei tennó, (Suisei-Tennō)	130
62. FEJEZET: Annei termő (Annei Tennō)	130
63. FEJEZET: Itoku tennó (Itoku-Tennō)	131
64. FEJEZET: Kóshó tennó (Kō-shō-Tennō)	131
65. FEJEZET: Kōan tennó (Kōan-Tennō)	132
66. FEJEZET: Kōrei tennó (Kōrei-Tennō)	133
67. FEJEZET: Kōgen tennó (Kōgen-Tennō)	134
68. FEJEZET: Vitéz Utii Segítség (Takesi-Uti-No-Sukune)	135
69. FEJEZET: Kaika tennó (Kaika-Tennō)	136
70. FEJEZET: Helybenmaradó Herceg (Piko-Imasu-No-Miko)	137
71. FEJEZET: Nagy-Elágazás-Herceg (Opo-Mata-No-Miko)	138
72. FEJEZET: Sujin tennó (Sujin-Tennō)	140
73. FEJEZET: Tatai Nagy Sarj (Opo-Tata-Neko)	141
74. FEJEZET: A fonálgomolyag három tekerete (mi-wa)	142
75. FEJEZET: Pera-Hágó (Pera-Zaka)	143
76. FEJEZET: Vitéz Agyag Herceg (Take-Pani-Yasu –No-Mikoto)	144

77. FEJEZET: Nyil-tő-adó és gyűszű-adó (ya-pazu-no-mi-tugi; ta-na-suwe-no-mi-tugi)	146
78. FEJEZET: Suinin tennó (Suinin-Tennō).....	147
79. FEJEZET: A fenséges gyermekek (mi-ko-ra)	148
80. FEJEZET: Sapo Hercegisasszony (Sapo-Bime)	149
81. FEJEZET: A földnélküli ékkő-készítők (tokoro e-nu tama-tukuri)	150
82. FEJEZET: A magasban szálló daru (taka yuku tadu)	152
83. FEJEZET: Gémtanya-Tó (Sagisu-No-Ike).....	153
84. FEJEZET: A zöldleveles "hegy" (awo-ba-yama).....	154
85. FEJEZET: Pibasui Hercegnő (Pibasu-Pime).....	155
86. FEJEZET: Tadima Védője (Tadima-Mori).....	156
87. FEJEZET: Keikō tennó (Keikō-Tennō).....	157
88. FEJEZET: Idősebb Mozsár Herceg (Opo-Usu-No-Mikoto).....	159
89. FEJEZET: Ifjabb Mozsár Herceg (Wo-Usu-No-Mikoto).....	159
90. FEJEZET: Yamatoi vitéz Herceg (Yamato-Takeru-No-Mikoto)	160
91. FEJEZET: Az Idumoi vitéz (Idumo-Takeru)	161
92. FEJEZET: Magyalfából való nyolcöles dárda (pipinagi-no-ya-piro-poko)	162
93. FEJEZET: Az Égés-Kikötő (Yaki-Du)	163
94. FEJEZET: Az Asi-Gara-Domb (Asi-Gara-No-Saka).....	164
95. FEJEZET: Palotai Hercegnő (Miyazu-Pime).....	166
96. FEJEZET: Ibuki-Hegy (Ibuki-No-Yama).....	167
97. FEJEZET: A Nobo-Rét (Nobo-No).....	168
98. FEJEZET: Nyolc-Öles Fehér Lile (Ya-Piro-Siro-Ti-Dori).....	169
99. FEJEZET: Yamato-Takeru-No-Mikoto leszármazottai	171
100. FEJEZET: Seimu tennó (Seimu-Tennō).....	172
101. FEJEZET: Chūiai tennó (Chūiai ... Tennō)	173
102. FEJEZET: A Kasipi-palota jósló-helye (Kasipi-no-miya-no-sanipa)	174
103. FEJEZET: Az országos nagy tisztítás (kuni-no-opo-parapi).....	175
104. FEJEZET Silla (Siragi)	176
105. FEJEZET: Kago-Sakai Herceg és az Osi-Kumai Herceg (Kago-Saka-No-Miko; Osi-Kuma-No-Miko)	179
106. FEJEZET: Élelem-Szellem Nagy Isten (Kepi-No-Opo-Kami)	180
107. FEJEZET: A szaké-ünneplés (saka-pokapi)	181
108. FEJEZET: Ōjin tennó (Ōjin-Tennō).....	182
109. FEJEZET: Bátya és Őcs (ani : oto)	184
110. FEJEZET: Nyolc Folyóág Hercegnő (Ya-Gapa-Ye-Pime).....	185

111. FEJEZET: Haja-Hosszú Kisasszony (Kami-Napa-Pime) ..	187
112. FEJEZET: A Yesinoi nemesek (Yesino-no-kuzu)	189
113. FEJEZET: Ati-Kisi és Wani	190
114. FEJEZET: Nagy Hegy-Őrző Herceg (Opo-Yama-Mori-No - Mikoto).....	193
115. FEJEZET: Kawara-Szeg (Kawara-No-Saki)	194
116. FEJEZET: Égi Nap-Dárda (Ame-No-Pi-Poko)	196
117. FEJEZET: Az Idusii Nagy Istenségek (Idusi-No-Opo-Kami)	197
118. FEJEZET: Őszi-Hegy-Hóharmat Férfi és Tavaszi-Hegy-Pára Férfi (Aki-Yama-No-Sitabi-Wotoko; Paru-Yama-No-Kasumi - Wotoko).....	198
119. FEJEZET: Iffabb Rét-Élelem – Két-Elágazás Herceg (Waka- Nu-Ke-Puta-Mata-No-Miko).....	200

KO-DZSI-KI 202

HARMADIK KÖNYV	202
120. FEJEZET: Nintoku tennó (Nintoku-Tennō)	202
121. FEJEZET: Név-örökítő telepítések és füstölő kémények az országban (mi-na-siro; kuni-uti-no-keburu)	203
122. FEJEZET: Fekete[-hajú] Kisasszony (Kuro-Pime)	204
123. FEJEZET: Aralia-levél (mi-tuna-gasipa)	206
124. FEJEZET: A Tutukii udvarház (Tutuki-no-miya)	208
125. FEJEZET: A különös rovarok (ayasiki musu)	210
126. FEJEZET: Yata-Nép. (Yata-Be).....	211
127. FEJEZET: Anya-Madár Hercegnő (Me-Dori-No-Miko) ...	212
128. FEJEZET: A Kurapasi-Hegy (Kurapasi-Yama)	213
129. FEJEZET: A vadlúd tojása (kari-no-komi).....	214
130. FEJEZET: Karano	216
131. FEJEZET: Richú tennó (Richū-Tennō).....	218
132. FEJEZET: A Sumi-No-Yei Középső Herceg. (Sumi-No-Ye-No- Naka-Tu-Miko).....	218
133. FEJEZET: Az Egészséges Fogú Iffabb Herceg (Midu-Pa- Wake-No-Mikoto).....	219
134. FEJEZET: A miniszteri tisztség (Opo-mape-tugimi-no-kurawi)	221
135. FEJEZET: Hanzei tennó (Hanzei Tennō)	222
136. FEJEZET: Ingyó tennó (Ingyō-Tennō)	223
137. FEJEZET: A nemzetségi leszármazások rendezése (udi kaba- ne no sadame)	223

138. FEJEZET: <i>Ki-Nasii Karui Herceg (Ki-Nasi-No-Karu-No-Miko)</i>	225
139. FEJEZET: <i>Nagy Jelenlét Kis Jelenlét Segítség (Opo-Mape-Wo-Mape-No-Sukune)</i>	226
140. FEJEZET: <i>Ruhán Átható Hercegnő (So-Topori-No-Miko)</i>	229
141. FEJEZET: <i>Ankó tennó (Ankō-Tennō)</i>	231
142. FEJEZET: <i>Szeme-Gyenge Herceg (Ma-Yowa-No-Miko)</i>	232
143. FEJEZET: <i>Nagy Patusei Herceg (Opo-Patuse-No-Miko)</i>	233
144. FEJEZET: <i>Gyékényes-Rét (Kaya-No)</i>	234
145. FEJEZET: <i>Yūryaku tennó (Yūryaku-Tennō)</i>	235
146. FEJEZET: <i>Kusaka-Bei Ifjú Hercegnő (Waka-Kusaka-Be-No-Miko)</i>	236
147. FEJEZET: <i>A Vörös-Vaddisznó-Lány. (Aka-Wi-Ko)</i>	238
148. FEJEZET: <i>A Yesino-Palota (Yesino-No-Miya)</i>	241
149. FEJEZET: <i>A Kaduraki-Hegy (Kaduraki-Yama)</i>	242
150. FEJEZET: <i>Égi elbeszélés dalban (ama-gatari-uta)</i>	244
151. FEJEZET: <i>Égi elbeszélés dalban (ama-gatari-uta)</i>	246
152. FEJEZET: <i>Wodoi Kisasszony (Wodo-Pime)</i>	248
153. FEJEZET: <i>Seinei tennó (Seinei-Tennō)</i>	249
154. FEJEZET: <i>Idősebb Kei Herceg és Ifjabb Kei Herceg (Oke-No-Miko; Woke-No-Miko)</i>	250
155. FEJEZET: <i>A dalverseny (uta-gaki)</i>	251
156. FEJEZET: <i>Kenzó tennó (Kenzō-Tennō)</i>	254
157. FEJEZET: <i>Okime Aggnő (Okime O-Mina)</i>	254
158. FEJEZET: <i>Idősebb Kei Herceg, (Oke-No-Miko)</i>	256
159. FEJEZET: <i>Ninken tennó (Ninken-Tennō)</i>	257
160. FEJEZET: <i>Buretsu tennó (Buretsu-Tennō)</i>	257
161. FEJEZET: <i>Keitai tennó (Keitai-Tennō)</i>	258
162. FEJEZET: <i>Ankan tennó (Ankan-Tennō)</i>	260
163. FEJEZET: <i>Senka tennó (Senka-Tennō)</i>	260
164. FEJEZET: <i>Kinmei tennó (Kinmei-Tennō)</i>	260
165. FEJEZET: <i>Bitatsu tennó (Bitatu-Tennō)</i>	262
166. FEJEZET: <i>Jómei tennó (Jōmei-Tennō)</i>	263
167. FEJEZET: <i>Sushun tennó (Sushun-Tennō)</i>	264
168. FEJEZET: <i>Suiko tennó (Suiko-Tennō)</i>	264
SZÓ- ÉS NÉVMAGYARÁZATOK	265
FORRÁSJEGYZÉK	322
TÁRGYMUTATÓ	326

FÜGGELÉK I..... 357

A FORDÍTÁSBAN BEMUTATOTT DALOK JAPÁN EREDETI SZÖVEGEINEK LATIN BETŰS ÁTÍRÁSA.....	357
--	-----

Ábrajegyzék

A MEIDZSI CSÁSZÁRRÓL NEVEZETT <i>TOKIÓI SINTÓ</i> SZENTÉLY KAPUJA	49
<i>MAGATAMA</i> 'GÖRBE ÉKKŐ'.....	66
RÉGI JAPÁN DÍSZÍTETT FÉMTÜKRÖK	71
SÁSBÓL KÉSZÜLT JAPÁN FEJFEDŐ (OTO 1963)	74
SZIBÉRIAI BUNKÓS NYÍL	79
RÉGI JAPÁN LÁNDZSAHEGYEK ÉS SÍPOLÓ NYÍL FEJE (MONROE 1911).....	80
ESŐ ÉS HÓ ELLEN VALÓ JAPÁN SÁS-KÖPENY	86
MAGATAMA-FÜZÉR RÉSZE	86
ŐSI JAPÁN BUNKÓS MARKOLATÚ KARDOK (MONROE 1911).....	102
DZSIMMU CSÁSZÁR FÁBÓL VALÓ SZOBRA (BRINKLEY 1914)	105
RÉGI JAPÁN TEGEZEK, HORGOK ÉS HÁZMODELLEK (KIDDER, 1965, NYOMÁN).....	109
ŐSI JAPÁN KARDMARKOLAT GRIFFES VÉGE ÉS NYÍLHEGYEK	116
ŐSI STÍLUSÚ SINTÓ SZENTÉLY.	129
AMUR VIDÉKI ÁLDOZATI TÁLKÁK (DIÓSZEGI 1968)	142
TELJES FELSZERELÉS 5. SZ.-I PÁNCÉLOS KATONA SÍROKBAN S EGYEBÜTT TALÁLT TÁRGYAK ÉS RÉGI LEÍRÁSOK ALAPJÁN HELYREÁLLÍTOTT KÉPE (<i>ARAI HAKUSEKI</i> [1657-1725] <i>HONCHŌ GUNKIKŌ</i> CÍMŰ KÖNYVE; FORD. ŌTSUKA Y.; A KÉP <i>SUENAGA</i> NYOMÁN KÉSZÜLT).	145
A KLASSZIKUS JAPÁN CITERA (TAKANO 1935).....	174
JAPÁN ELŐKELŐ CSALÁD HÁZÁNAK AGYAG-MODELLJE, KB. KR.U. 5. SZ.	178
RÉGI JAPÁN KUPA (MONROE 1911).	192
RÉGI JAPÁN FÉMTÜKÖR, KB. 1/5 NAGYSÁG (MONROE 1911)	201
FEJKENDŐS JAPÁN NŐK (OTO 1963).....	210
RÉGI JAPÁN ÉKSZEREK (MONROE 1911).....	217
RÉGI JAPÁN LŐSZERSZÁM DÍSZEI (MONROE 1911)	220
ALTAJI SZIKLARAJZOK, AMELYEK EGYÜTTAL AZ EURÓPAI HUNOK ŰSTJEIT IS ÁBRÁZOLJÁK (LÁSZLÓ 1974).....	224
ŐSI STÍLUSÚ SINTÓ SZENTÉLY	237
JAPÁN MAI KÖZIGAZGATÁSI BEOSZTÁSA	377
AZ URÁLI NYELVEK HOZZÁVETŐLEGES ELHELYEZKEDÉSE EURÁZSIÁBAN	378

BEVEZETÉS

1. A *Kodzsiki* jószerint ismeretlen hazánkban

A magyar olvasóközönség nem gyakran találkozik japán irodalmi termékekkel, így e munka címe is feltehetően szokatlanul hangzik fülének. Míg a világirodalomban az 1835-ben először megjelent Kalevalának kiemelkedő hely jutott, és magyarul is nagyszerű fordításai vannak, addig a *Kodzsiki*, amely a japánok szellemi kincseivel foglalkozók körében legalább olyan értékesnek ítéltetik, noha a világon kevésbé ismeretes, nálunk eddig gyakorlatilag ismeretlen maradt.

Ennek oka nemcsak abban keresendő, hogy Japán távol van tőlünk, és általában a japán nyelv is kívül esett a magyar nyelv-kutatók vizsgálódási körén, hanem a fordítás nyelvi nehézségeiben és a magyarázatok tömegének szükségességében is. – Igaz, a messze északon élő finn rokonok életkörülményei sem azonosak a hazaiakkal, de annyira sem különböznek tőlük, hogy a Kalevala megértése miatt magyarázatok tömegét kellene nyújtani. Így a Nagy Kálmán készítette új fordításban a magyarázat egy négylapnyi névmutatóból áll. Vikár Béla 1959-ben újból kiadott fordításának Cs. Faludi Ágota itta hasznos előszava 28 lapnyi, de az 1909-es kiadás "Előjáróban"-ja csak 16 lapnyi. Ebben Vikár Béla ötven meg néhány tájszót, ill. régi nyelvi szót magyaráz meg, különben pedig utal "*Kalevalai tanulmányok, vonatkozással a magyar ősvallásra*" című, 1901-ben az *Ethnographiában* megjelent cikkére. De azt is meg kell mondani, hogy a Kalevala történetének fonala könnyen követhető, a háttérben rejtőző ősskandináv, kölcsönzött hitvilági elemeket régen kimutatták, a mű nyelvezete az 1830-as évekig, azaz a lejegyzés és nyomtatásban való közzététel idejéig, nagyjában együtt haladt a finn nyelv fejlődésével. Így Lönnrot Illés nagyon jó finn tájnyelvi és köznyelvi tudása valamint költői készsége elegendő volt a megértéshez és megértetéshez.

Ezzel szemben a *Kodzsiki* fonala szakadozott. Két nagyobb és több kisebb részből tevődik össze, valószínűleg több hullámban Japánba került népek hagyományaiból. Minthogy a történet

leírása Kr. u. 712-ben bevégeződött, a *Kodzsiki* nyelve részben a 8. századé, de még inkább a 7. századé, míg a kereken 110 beiktatott dal szövegének nyelve évszázadokkal korábbi nyelvállapotot tükröz.

Ha egyéb nehézség nem volna a megértés és megértetés útjában, mint a született japán számára is csak évek kemény tanulása által értelmezhető ősi szöveg, az egyedül rengeteg magyarázatot igényelne, miként *Motowori* Norinaganak 1789 és 1822 között nyomtatott *Ko-ji-ki-ten* (Kocsiki-szótár') című, 44 kötetet kitevő munkája meg könyvtári polcokat töltő egyéb irodalom bizonyítja. Hiszen nemcsak a szavak alakja és gyakran jelentéstartalma változott meg, hogy a kiveszett szavakat ne is említsük, hanem az élet-körülmények és a társadalmi alakulatok is annyira mások lettek, hogy pl. számos dal tisztán felismerhető, de kereken 1500 évvel ezelőtt alkalmazott szavának értelmi és érzelmi töltete csak töredékesen érhető el. Ehhez járul a kortörténet ismeretének hiányossága és az a körülmény, hogy a japánnak nem lévén ismert rokona, rokon nyelvek anyagát és rokon népek néprajzát s egyéb segédtudományt sem lehetett a japán javára hasznosítani.

Elősorban ilyen okok állhattak útjában a *Kodzsiki* régen esedékes magyar fordításának. További okként számíthat az, hogy hazánkban a japán nyelvvel és velejáróival foglalkozó tudományág, a japanológia pl. a turkológiával vagy szlavisztikával összehasonlítva még pályában sincs. Pedig a környező kisebb-nagyobb államokban és a Szovjetunióban vannak japán tanszékek, Nyugat-Európa némelyik államában több is, és Finnországban a japán lektorátus, amint mondják, tanszéki rangra emelkedik.

2. Az uráli nyelvtudomány és a japán nyelv

Finnországhoz visszaérve legyen szabad megjegyezni, hogy kereken 100 évvel ezelőtt a híres francia orientalista, Léon de Rosny, aki a japánnal és az akkor urál-altajinak nevezett nyelvcsaláddal is foglalkozott, a japánnak éppen a finnel való alapos összevetését ajánlotta. De nemcsak ő mutatott ebbe az irányba! Julius Klaproth *Asia Polyglotta* (1823) című munkájában már a japán urál-altaji hasonlóságait hangoztatta. Philipp Franz von Siebold (1832), Anton Boller (1857), Josef Grunzel (1895),

Heinrich Winkler (1884, 1900, 1909), majd a magyar Pröhle Vilmos az akkori időknek megfelelően mind vizsgálta a feltételezett uráli-altáji-japán nyelvi kapcsolatokat.

Különösen neves turkológusunknak, Pröhlének a munkásságát kell a japán hovatarozását illetően hangsúlyozni. 1916-ban a *Keleti Szemlében* "*Studien zur Vergleichung des Japanischen mit den uralischen und altaischen Sprachen*" (*Tanulmányok a japánnak az uráli és altáji nyelvekkel való összehasonlításához*) címen megjelent értékes dolgozatában hangtani és alaktani párhuzamokkal valamint 90 részletes szóhasonlítással azt a véleményét támasztotta meg, hogy a japán uráli, és nem altáji, természetű nyelv.

Dolgozatának címe régies és a felületes kutatót megtévesztheti. 1943-ban megjelent *Grundriss einer vergleichenden Syntax der ural-altaischen Sprachen mit besonderer Berücksichtigung der japanischen Sprache* (*Az urál-altáji nyelvek mondatának vázlata különös tekintettel a japán nyelvre*) című könyvében (amelynek legtöbb példánya a háború sodrában elpusztult) ismét hangsúlyozta a japán uráli természetet, de megvallotta, hogy a mondat terén együtt kellett kezelnie az uráli és az altáji nyelvet, mert nem látott köztük alapvető különbséget.

Hadd szóljak Pap Ferenc missziósunk hasonló irányú munkásságáról is! 1941-ben Budapesten *A magyar-japán nyelvrokonság* címen könyvecskéje jelent meg, amelyben többszáz magyar-japán szópár egyeztetését ajánlotta. Kár, hogy a magyart kiragadta az urali nyelvek közül s így módszertani szempontból hibáztatható útra tért. Sok bizonyosan téves megfigyelési ajánlata között több jó is szerepelhet. Erről a jövő vizsgálatának kell döntenie.

A Magyar Tudományos Akadémia 1825-ben történt alapításakor az egyik nagyon fontos cél, amely az alapítók előtt lebegett, a magyar nyelv eredetének tisztázása volt. A *Kelet Népe* írója, Széchenyi István, de vele együtt a legtöbb magyar is, úgy érezte, hogy népünk gyökerei Keleten keresendők. Igaz, tudományosan megbizonyult nyelvünk uráli rokonsága, és az "ugor-török háború"-ban a törökös irány követői vesztettek.

De nyelvtudományunk és őstörténet kutatásunk ma is issza azon "ugor győzelem" levét. U.i. az óta uráli nyelvészeink, kevés kivételtől eltekintve, félnek a szamojéd szállásoknál keletebbre nézni.

Igazában még a szamojédokat is csak nagynehezen fogadtak be a nyelvcsaládba. Az 1975-ben Budapesten tartott IV. Nemzetközi Finn-ugor Kongresszuson még erélyes szavakat hallottam a szamojédnak a finnugor nyelvekhez való szoros kapcsolása ellen.

Egyetérthetünk Zsirai Miklóssal ("őstörténeti csodabogarak", *A magyarság őstörténete*, Ligeti Lajos szerk., Budapest, 1943), hogy az uráli nyelvészet eredményeit semmibe vevő, saját szabályok szerint nyelvészkedő emberek munkája karba vezett erőfeszítés, sőt rossz is lehet, mert félrevezető.

Pröhle Vilmos uráli-japán nyelvhasznítását Zsirai nem találta meggyőzőnek, de – amint írta – "... a világért sem minősíteném csodabogárnak." Igen ám, de az a tény, hogy a tekintély Zsirai a Pröhle-féle munkát az őstörténeti csodabogarak" mellett említette, elég volt ahhoz, hogy Magyarországon dolgozó uráli nyelvészek ne nyúljanak a japánhoz.

A finnek a múltban éppúgy nem nyúltak hozzá. Talán biztató jel ezzel szemben Aulis J. Joki álláspontja. ő, a kiváló *finn* altaji nyelvésznek, G.J. Ramstedtnek egykori tanítványa beszélgetéseink során lelkesedéssel szült Pröhle úttörő uráli-japán munkájáról. Pentti Aalto, a neves finn altaista, szintén Ramstedt tanítványa határozottan pártfogolja az uráli és altaji nyelveknek *EO*, japánnal való összevetését. És örömmel mondhatom, hogy az uráli és altaji nyelvészek mind Magyarországon, mind Finnországban szívesen hallgatták meg Ausztráliában, Amerikában, Ausztriában és Nyugat-Németországban végzett uráli-japán összehasonlító munkámról szóló beszámolóimat és, amennyire csak lehetett, készségesen segítségemre voltak.

A méltányosság kedvéért azt is meg kell mondani, hogy Trianon óta hazánk sohasem bővelkedett pénzben, és a finnek is csak kb. az utolsó húsz évben tettek szert viszonylagos jólétre.

Reméljük, hogy Finnországban hamarosan lesz japán tanácsk, és hogy e tekintetben mi sem maradunk el soka finn testvéreinktől és szomszédainktól! Altaji nyelvészeink bizonyára örül-

nének, ha munkájuk korai japán tanszékkal való együttműködésben folyhatna.

3. A Kodzsiki magyarra fordításának körülményei

Noha már évekkel ezelőtt megfordult elmémben a *Kodzsiki* magyarra átültetésének gondolata, 1980 vége előtt nem érlelődött meg. A megélhetésért való küzdelem és uráli-japán feltételezett párhuzamok kidolgozásával túlságosan is megtömött Kutatási munkatervem nem hagyott elég időt. 1980 őszén végül a *Deutsche Forschungs Gemeinschaft* (Bonn – Bad Godesberg) ösztöndíjával a Hamburgi Egyetemen végzett kutatásom ideiglenes eredményeit könyvbe sűrítve közzétehettem (címét l. a források jegyzékében) és nemzetközi szimpóziumokra mehettem. Így jutottam Kiotóba is. Az ott rendezett szimpóziumon (International Symposium on the Genetic Relationships of the Japanese Language, Kyoto- Sangyo University 1980) annak összehívójával, *Murayama Shichiro* professzorral és munkatársaival barátságot kötve sok mindenről szó esett köztünk. Így természetesen a magyarországi japanológiai kezdetekről is beszélgettünk, no meg arról a különös helyzetről, hogy Japánban van ugyan altaji tanszék és kutatás, de uráli nincs.

Murayama professzor Münchenben tanult, Hamburgban is volt, és általában ismeri az európai viszonyokat. Meg van győződve, hogy csak úgy lehet kideríteni a japán eredetét, ha a japán tudósok együttműködnek külföldi kartársaikkal, különösen Európában.

Nem sokkal oda érkezésem előtt kapta ajándékul a *Kodzsiki* 1976-ban megjelent német nyelvű fordítását, mégpedig egy *Fukuokában* élő, valamikor Berlinben tanult sintó (*shintō*) tehát s = magyar s) papnak és nyelvtudósnak, *Kinoshita Iwao* professzornak a tollából. Barátságos levélváltás eredményeképpen én is kaptam egy példányt cserébe.

Alig értem vissza Hamburgba, máris olvasni kezdtem a német fordítást (Donald L. Philippi 1968.-ban megjelent, hatalmas méretű angol nyelvű fordítását és magyarázatait már ismertem). A *Kinoshita* féle fordítás – igaz, magyarázatok nélkül – viszonylagos rövidsége által felébresztette bennem az átültetésre irányuló régi gondolatomat. Baráttal és jóakarómmal, Oscar Benl pro-

fesszorral, aki a Hamburgi Egyetem japán. tanszékének vezetője, és aki Kinoshita professzorral évekkel ezelőtt együttműködött, megbeszéltem tervemet, s d cselekvésre buzdított. Nyomban írtam Murayama barátunknak s megkértem, eszközölje ki a neves, idős szerzőtől munkája általam tervezett magyarra fordításának jogát.

Megjött a válasz: *Kinoshita* professzor időközben, sajnos, meghalt, de özvegye, *Kinoshita* Midori asszony szívesen megengedi, hogy megboldogult férje nagy munkáját a Hamburgi Egyetemen magyarra ültessem át.

Nem lehet *Kinoshita* professzor tudományos munkásságát méltatás nélkül hagyni. 1923-ban egyedül ő került a tokiói *Kokugakuin Daigakuról* (Japán Klasszikus Irodalmi Egyetem) az akkor nagy gazdasági válsággal küzdő Németországba és hét évig tanult és kutatott Berlinben.

A *Kodzsiki* németre fordítását a Berlini Egyetem Japán Intézetének (*Japan Institut der Universität Berlin*) alapításakor, 1923-ban ajánlották nemet és japán tudósok és az akkori japán nagykövet, Nagaoka Harukazu úr. A költségek viselését 1929-ben az említett Japán Intézet német részről és a Tokióban működő *Japán-Német Kultúrintézet* (*Japanisch-Deutsches Kulturinstitut*) japán részről vállalta.

A fordítás rendkívül nehéz munkájával Dr. *Kinoshita*t bízták meg, de mert a feladat nagyon nagy volt, más japán szakértők is közreműködtek. Először a *Kodzsiki* számos változtatást és kiadást megért alapszövegét vizsgálták meg. Az addig meglevő változatok közül. a tervezett fordítás alapjaként egyet sem fogadtak el, hanem újat dolgoztak ki. Ezt Dr. *Kinoshita* 1936-ban tette közzé (*Kokushi-taikei*, 7. kötet). 1940-ben nyomdába került az öt kötetre tervezett sorozat első része. Az 1. kötet az átdolgozott japán alapszöveget tartalmazta, amelyben a fejezetekre osztás is új volt és a kínai jelekkel irt szöveget (a kínai jel legtöbbször csak hangértékként jelent meg, noha itt-ott igazi jelentése volt használandó) a japán szótagírás szögletes jeleivel (*kata-kana*) történt át írás kísérte. Ezenkívül, s e ismét jelentős teljesítmény volt, a szöveghez pontos névmutatók is kapcsolódtak. Ebben a latin betűkkel (és kínai jelekkel) készített mutatóban a 8 sz.-i japánban még megvolt

nyolctagú. magánhangzórendszer lehető pontossággal jelölték (e rendszer rövid magyarázata lejjebb következik).

A 2. kötet a japán alapszövegnek latin betűs átírását tartalmazta, még a japán nemzeti latin be tús átírás rendszerében; az ójapán nyolc magánhangzójának jelölése e munkában is a lehető legpontosabb. – E két kötet közös kiadóiként a fent nevezett berlini, ill. tokiói kultúrintézetek szerepeltek, és mindkét kötet 1940-ben jelent meg.

A 3. kötet nyomdába küldött kézírata az első német nyelvű fordítást, a 4.-é a *Kodzsikihez* és fordításához fűzött magyarázatokat, az 5.-é a *Kodzsiki* elméleti háttérét tartalmazta.

1944-ben elkészülte három kötet anyagának szedése, és a nyomtatás megkezdődhetett volna, de a tudomány nagy kárára egy Tokióra mért bombatámadásban nemcsak a kész nyomókazetták pusztultak el, hanem a kéziratok legnagyobb része is (akkor még nem volt egyszerű és viszonylag olcsó fénymásolókat készíteni, így, amint a szerző panaszolja, gyakorlatilag nem volt új nyomtatás alapjául szolgálókézirat).

A baj *Kinoshita* professzor ajtajához is csöstül érkezett. A háború nemcsak Óriási anyagi pusztítást okozott Japánban, hanem lelki megingást is. A sin-hitben addig rendületlenül bízó japánoknak be kellett látniuk, hogy nem győzhetetlenek. A feljegyzett japán történelem szerint 1945-ben esett meg először, hogy az ország vereséget szenvedett, mégpedig teljeset. Minthogy a lakosság szinte az utolsó napokig meg volt győződve, hogy Japán szent földjére ellenség nem teheti lábát, a vereség – Hiroshima és Nagasaki atombombákkal való elpusztítása után – annál megrázóbb lett. Ennek következtében sokan elveszítették a *sintóba* ('istenek útja') vetett hitüket. A győzők pedig ezt a *nemzeti vallást* tették leginkább felelőssé az ország polgári, gazdasági és kultúréletének katonai eszközökkel háborús célokra történt átállításaért. Nem csoda, hogy az egyetemeket be kellett zárni és így *Kinoshita* professzor is elveszítette illását.

Ez a csapás azonban nem terítette le véglegesen, sem a *Kodzsiki* németre fordítására irányuló elhatározását nem bírta elvenni tőle. Amikor 1959-ben, tehát 14 évvel a háború után, *Fukuokában* a *Kashii-no-miya* ('Kashii szentély') vezető papjává nevezték ki, a sintó papok egyszerű életét élve fizetéséből tudo-

mányos munkája folytatásának költségeit is fedezte. Aztán évek kemény munkája árán, 60-on felüli korban, új német és japán segítőkkal elkészítette a *Kodzsi* új_német fordítását. De a kiadáshoz szükséges pénz még hiányzott. U.i. saját tőkéje nem volt elegendő, a nagyobb japán kiadóvállalatok meg nem akartak olyan könyvvel foglalkozni, amelyet "eladhatatlan"-nak véltek.

Végül is a *Fukuokában* működő *Kawashima Kobunsha* nevű nyomda tulajdonosa megértette Kinoshita professzor munkájának jelentőségét és nyereségre valótekinet nélkül elkészítette a 3. kötetet (a költségek nagyobb részét még így is a szerző és néhány őt támogató intézmény viselte). Megjegyzendő, hogy ebben az 1976-ban megjelent kötetben a japán szavak latin betűs átírása már a nemzetközileg elfogadott Hepburn-féle rendszerben történt (ezt követem itt és egyéb munkáimban is, de én az ójapánra alkalmazom).

1975-ben az akkor 80 éves szerző még a 4. kötetet kitevő magyarázatok megjelentetését is tervezte, de ez a terve halála miatt, sajnos, nem valósult meg.

Ezért is szükséges volt, hogy más fordításokat segítségül vegyek, különösen azok magyarázatait és elméleti részeit. E téren nagy hálával tartozom Basil Hall Chamberlainnek, Donald L. Philippinek és Karl Florenznek. Mindamellet számomra az alapvető anyag a *Kinoshita*-féle ójapán szöveg teljes, új és japán szótagírással kiegészített kínai jeles kiadása volt. A német fordítást általános vezérfonalként kezeltem, de nem hagyatkoztam egészen sem arra, sem Chamberlain 1906-ban, sem Philippi 1968-ban közzétett *angol fordítására*, sem *Florenznek 1903-ban megjelent Nihongi; Japanische Annalen* (Japán Krónikái) című fordítására, amely W.G. Aston és B.H. Chamberlain hasonló munkái ra támaszkodva a *Kodzsi* egy részét is felöleli.

Nagy segítségemre volt Vas megye egy kis falujában (Balozsamegyyesen) születésem és nevelkedésem, az állatokkal, egyszerű szerszámokkal, a földdel, erdővel, vizekkel, egyszerű emberekkel és életmódjukkal való közvetlen ismeretségem, a magyar tájnyelvek és az irodalmi nyelv jó ismerete, anyanyelvünk mélységes szeretete és mintegy 17 évvel ezelőtt megkezdett uráli-japán nyelvkutatásom. Ösztönző és követésre méltó példának tekintettem Barna Ferdinánd, Vikár Béla és a tragikus sorsú, fiatal-

lon elhunyt erdélyi magyar testvérünknek, Nagy Kálmánnak Kalevala-fordításait és az uráli népek költészetének az utóbbi években Magyarországon megjelent szemelvényes, összefogó, szép átültetéseit. – Sietek megjegyezni, hogy költeményt írni, arra való hajlam híján, sohasem próbáltam s a *Kodzsziki*-be ágyazott sok-sok ősi japán ének-szöveg verses formájú fordítására egyszerűen kényszerültem. Jó tollú, a műfordításban gyakorlott költő ezt a munkát bizonyára jobban végezte volna, es remélem, hogy majd lesz erre alkalmas emberünk. Addig talán a próza-részben időközben felfedezett hibák is eltűnnek.

4. A Kodzsziki jelentősége; keletkezésének körülményei; néhány jellegzetessége

A *Kodzsziki* minden, a japán nép múltjára vonatkozó írásmű között a legjelentősebb, mert – Chamberlainnel szólva –

"bármely más könyvnél hűségesebben őrizte meg számunkra az ősi Japán hitregéit, szokásait, életmódját, nyelvét és hagyományos történelmét. Valójában a Kodzsziki a legkorábbi hiteles, összefüggő irodalmi terméke az emberi nem azon nagy részének, amelyet majd turáninak, majd szkitának, majd altajinak neveztek (érdekes Chr.-nek, a nagyszerű japanológusnak és egyetemes tudósnak ezt az egyébként másutt is határozottan kimondott állítását megfigyelni!), és legalább egy évszázaddal megelőzi India nem árja eredetű népének legrégebb megmaradt irodalmi termékét. Rövid idővel a Kodzsziki leírása után a legkiemelkedőbb megkülönböztetd japán nemzeti vonásokat eltemette a kínai kultúra ráterülő tömege ..." (Chamberlain I-II).

A *Kodzsziki* lényegében két tömbje a ránk hagyományozott ősi japán ismereteknek. Az egyikben a megszilárdult *Yamato* udvar elmondja, ill. elmondhatja és leírhatja az uralkodóház és a nemesi családok valóságos vagy vélt, ill. állított eredetét valamint a japán nemzet kezdeteit. A másikban hitregéket, énekeket (pontosabban: énekek szépen csiszolt szövegeit), rövid történeteket

(anekdotákat), népies szófejtéseket (népetimológiákat) és családfákat (genealógiákat) nyújt.

Bizonyíték van arra, hogy a kínai írás Japánban itt-ott már az 5. sz. elején használatban volt. A vezető családok bizonyára nemcsak számadásaikat végeztették írástudókkal, hanem való vagy állított származásukat is írásba foglaltatták, mert ez a jól jövedelmező megbízatások betöltését és adományok elnyerését illetően előnyös volt.

Tudjuk továbbá, hogy legkésőbbben 552-ben, sőt talán már 538-ban, a buddhizmus is megtalálta útját Japánba. Ezáltal az írásbeliség még inkább terjedt. 628-ból egy a Buddhát dicsőítő költemény fémbe vésett töredékei maradtak ránk. A 600-as évek elején több kiváló képességű japán a *Sui* (= *Swei*), ill. a *T'ang* dinasztia alatt fénykorába ívelő Kínában tanul. – Feljegyzés tanúskodik egy már 620-ban írt történelmi összeállításról, amely 1) az ú.n. Uralkodói Krónikákat (vagy: *Uralkodókra Vonatkozó Feljegyzéseket* – *Tennō-ki* vagy másként *Sumera-mikoto-no-pumi*), 2) a *Nemzetre Vonatkozó Feljegyzéseket* (*Kokki* vagy *Kuni-no-umi*, 3) az előkelő családokra és a szabadokra vonatkozó *Alapvető Feljegyzéseket* (*Hongi* vagy *Moto-no-pumi*) tartalmazta (Philippi 5). Sajnos a *Kokki* kivételével mindezen 620-ból származó írás 645-ben tűz martaléka lett, amikor a Buddhizmus hullámán felemelkedett hatalmas *Soga* család megdöntésére az ősi valláshoz hűek államcsínyt vittek véghez. Később a *Kokki* is elveszett, valószínűleg a 672-ben volt *Jinshin* forradalomban.

Úgy látszik azonban, hogy hamarosan utánuk hasonló természetű írások keletkeztek más központokban. *Tenmu* (= Temmu császár 681-ben megelégtelt a téves vagy célzatosan félrevezető adatok, ill. állítások összeviSSzaságát és rendtevést rendelt el. Irányelvül hivatalos történelem és genealógiák megírását kívánta. Amint az Előbeszédben olvasható, egy 28 éves, kiváló emlékezetű, *Are* nevű ember (néhányak szerint *Are* nő volt) tartózkodott akkor az uralkodó udvarában. A császár maga oktatta a régi nyelv ismeretében és a régi hagyományokban, csak mindent úgy kellett megtanulnia, hogy emlékezetből hibátlanul el tudja mondani a végleges formában történő leírás végett. Azt kell gondolnunk, hogy az uralkodó kívánsága egybeolvasztás, egyöntetűvé tévés is

volt. – Mielőtt a leírás megtörtént, Tenmu császár (686-ban) meghalt.

A következő két uralkodó, *Jitō* és *Mommu* idején nem történt különösebb erőfeszítés a terv megvalósítására. De 708-ban *Tenmu* császár unokahúga, aki egyben menyje is volt, az emlékezetes *Genmei* császárnő lépett trónra. 710-ben a japán történelemben oly nevezetes *Nara* lett uralkodói. székhely, és nem meglepő, hogy *Tenmu* császár unokahúga sok egyéb újítás során a leendő *Kodzsiki*t is a sürgősen megvalósítandó teendők közé iktatta. Evégből megbízta *Yasumaro* nevű, a leendő *Kodzsiki* egybeöntésére és leírására kétségtelenül alkalmas emberét, hogy a 25 évvel azelőtt *Are* emlékezetébe vésett, ősi nyelvezetű tudást írásban örökítse meg. A tévedések és jogtalan származtatások kiküszöbölésén kívül bizonyára lényeges cél volt a helyesbített írás okügyes egybefűzése és kiegészítése valamint a kínai nyelv beözönlése által elmosódással fenyegetett igazi, ősi japán nyelvnek mintegy szent szövegben való megörökítése. Apró mellékjelekben segítséget is kívántak adni a jövőendő olvasónak a nehezebb szakaszok olvasatát és értelmezését illetően. *Yasumaro* a szöveget felölölő 3 könyvet 4 hónap leforgása alatt elkészítette és 712 1. hónapjának 28. napján az uralkodónőnek felajánlotta.

A *Kodzsiki*-kutatók szerint (1. Philippi fejtegetéseit a 9. l.-pal kezdődően) a központi hatalmat kezébe egyesítő uralkodóház leszármazását tartalmazó alapszöveg valószínűleg az 5., de legalább a 6. sz.-ból öröklődött, de időről időre kiegészítették. – Az apróbb jelekkel írt, közbeiktatott nemesi családfák nem voltak benne a hivatalos, eredeti szövegben.

A *Kodzsiki* szövegének zöme hitregékből, dalszövegekből, legendákból tevődik össze, és így történelmi bizonyító ereje kevés. De irodalmi, nyelvészeti, néprajzi és folklorisztikai értéke annál nagyobb! Bizonyára számos vidék szellemi forrása csurgott össze ebbe a patakba.

Az ilyen jellegű szakaszok leírók, gyakran ritmikusak és hangos elmondásra (recitálásra) alkalmasak. Az *Are* hangos elmondásait leró *Yasumaro* által odajegyzett, a kiejtést, sőt néha a hangsúlyt is tekintetbe vevő mellékjelek mind ezt bizonyítják.

Azt is tudjuk, hogy a japán igriceknek külön "népük" volt (*katari-be*; *kataru* 'elmond, recitál') s ennek képzett tagjai az uralkodók udvari ünnepségein, sőt bizonyára a gazdag nemzetsé-

gekein is, az írásbeliség elterjedése után is szerepeltek. – A *Kodzsziki*_szövegében nemegyszer előforduló következetlenségek valószínűleg abból erednek, hogy az igricek által megőrzött szövegbe hibák csúsztak.

Érdekes, különösen a magyar igriceket nem dicsérő Anonymusunk földszíni neveket magyarázó hajlama kapcsán, a *Kodzsikiben* található sok népetimológias helynévmagyarázat. Sőt némely szólásmondás vélt eredetét is megtaláljuk benne.-- Természetesen idegen eredetű elemek is szövődnek az elbeszélésbe, s ezeket Dél-Ázsiából, Kínából és Koreából eredeztetik.

A *Kodzsziki* legbővebb forrása maga a császári udvar, ill. annak szándéka es ősi hagyománya volt. Bárhonnan került is *Yamatoba* a központi kormányzatot megteremtő uralkodó család őse, az uralkodóház célja természetesen a hatalom megtartása volt. Így nagyon is célszerű volt az őst az égi istenek valódi le származottjaként szerepeltetni, míg a leigázott törzsek vezetőinek ősei csak földi istenek lehettek. Okos, politikus elmét tükröz az a tény is, hogy az égi istenek gyermekei nem vetették meg a földi istenek szebb gyermekeivel való házasságot. Ilyenformán a meghódított törzsek vezetői vérrokonságba kerültek az uralkodóházzal. És mert az ilyen házasságokból származó fiak és lányok már az égi istenek maradékainak sorába számítottak, lassanként megszűnt az ellentét hódító és hódoló között.

A realisabb szintre leszállva azt is mondhatjuk, hogy az összeolvadás Japán elszigeteltsége miatt olyan alapos volt, hogy e szigetország lakossága ma egyöntetűbb, mint a világ legtöbb országaé.

A feltűnően egyöntetű japán népesség további magyarázatára legyen szabad egy kis kitérőt tennem. A *Kodzsziki* történetének korában, sőt még a 8. sz.--ban is, nemcsak a többnejűség (poligámia), hanem ezzel együtt az anyajogúság (matriarchátus) volt a japán társadalom jellemzője. A lányok férjhezadása és az utódok számontartása az anya, ill. az anyai ág hatáskörébe tartozott. Míg pl. a Konfuciusz tanítása szerint berendezkedett Kínában azonos családi nevet viselők nem léphettek egymással házasságra, addig Japánban gyakorlatilag is mindazok házasságot köthettek, akik nem ugyanazon anyától születtek. Így féltestvérek is, ha csak apjuk volt közös. De tilos volt a házasság, ha a felek egy anyától

születtek, még akkor is, ha az apák különbözők voltak (Ono 53). Ezt szükségesnek tartottam előrebocsátani, mert a *Kodzsiki* kerekében nagyon sok, a mai olvasó szemében botrányos vérrokoniházasságról van szó.

Míg az "égi ország" emberi természettel felruházott égi istenségekkel való benépesítése a fantázia szüleménye, a "középső ország"-ba való leszállás és a birtokbavétel nyilván a hatalomra jutott dinasztia eredetének istenítése a hatalom mindenkorra való megtartása és az egyszerűbb kormányzás végett. A földreszállástól kezdve a képzeletnek egyre kevesebb szerep jut. *Jimmu* császárnak *Yamato*ért való északkeleti irányú előnyomulása valamely, bizonyára az ázsiai földrészről behatolt, csoport uralomra jutását mutatja, még akkor is, ha kísérő harcosokról kevés említés történik. U.i. a naiv népi elme nem sokat törődik a valóság aprólékos részleteivel, hanem kész minden dicsőséget az istenített egyes harcosra halmozni. Ezt látjuk a gyermekhős *Yamato Takeru* esetében is, nagyon hasonlóan a vogul és osztják hőseinek egyedül vagy csaknem egyedül küzdő hőseihez. Ennek a párhuzamnak kapcsán érdemes már most megemlíteni, hogy az obi-ugor hősökhez hasonlóan amaz is csodás erejű karddal, tűzkővel meg miegyébbel van felszerelve és rendszerint csellel éri el győzelmét.

A második és harmadik részben sűrűn előforduló történelemszerű legendák és mesék líraiságukért és naivságukért értékesek. Nem fontos az, hogy a történész számára használhatatlanok (a kritikai módszer jól el tudja választani az ilyet a használható történeti anyagtól), mert a néprajzos, a folklorista, a szociológus, az irodalmár vagy a nyelvész műhelyében nagyon is becsesek. Tudjuk például, hogy a *Kodzsiki*-idealizált személyeit utánozta a korabeli japán társadalom. dk voltak az eszményképek, és szólásaik irányító normákként hatottak a társadalomban.

A *Kodzsiki*-ben található kereken 110 éneklésre szerzett dalszöveg az igazi japán nyelvemlékek legősibb rétegét képezi. Bennük nyilvánul meg a japán költészet legkorábbi szakasza. Philippivel szólva (15. 1.): "... a verses szakaszok értékét meg sem mérhetően növeli az a végtelen gondosság, amellyel e szövegeket a kiejtéshez hüen (fonetikusan) jegyezték le. Az énekek közül számos a vadászatról, halászátról, földművelésről zeng és ala-

csony sorú eredetéről árulkodik. Mivel az énekek szövege nem mindig illik abba az elbeszélésbe, amelybe ágyazták, azok az énekek szükségszerűen másutt keletkeztek. Továbbá nem szabad felednünk az ének varázsos – vallásos szerepét a korai (uralkodó-) udvari szertartásos életformában. A Kodzsiki énekeiből azt láthatjuk, hogy (szerzőik) belemerültek a daltechnikai művészi tökéletesség kutatásába, ami némelykor árnyékot vet az ének 'üzeneté'-re. A képek gyakran nincsenek kapcsolatban azzal, amire utalniuk kellene; a valóságban a természeti képek némelykor csak homályos kapcsolatban vannak az énekek jelentésbeli tartalmával." – Ami a természeti képek illetén szerepének mintegy hibáztatását illeti, a magyar olvasó aligha ért majd egyet Philippivel. U.i. az ősi japán dal, azaz a japán népdal, elején megjelent természeti kép éppúgy szerves része a dalnak, mint a magyar népdal elejéről szinte elmaradhatatlant természeti kép. E kép és a magyar népdal tartalma között szintén nincs szoros összefüggés.

5. A Kodzsiki vázlatos története

Nyolc évvel a *Kodzsiki* felajánlása után elkészült a *Nihongi* vagy *Nihonshoki* (Japán Krónikái). Sokat felölel abból, amit a *Kodzsiki* tartalmaz, de sok más részletet is nyújt ugyanabból a korai időszakból, amely részletek a *Kodzsiki*ből hiányoznak, főként azonban tovább gombolyítja a történet fonalát kerekén 700-ig (a *Kodzsiki* 628-cal, *Suiko* császárnő halálával lezárul). A két mű tehát kiegészíti egymást. Megjegyzendő azonban, hogy a *Nihongi* stílusa nagyon erősen különbözik a *Kodzsikiétől*. Míg az utóbbi prózában írt részei csak az írással és hellyel való takarékoskodás kedvéért rögzítődtek amolyan nehezkés, félig kínai stílusban (l. az Előbeszédet), de az alaphang még mindig japán, addig a *Nihongi*, a dal-szövegeket kivéve, teljesen kínai jelekkel, e jelek kínai értelmével és kínai stílusban íródott. U.i. a *Naraba* áttelepült udvar divatja a kínai nyelv tanulása és fitogtató használata lett, s szinte csoda, hogy ez a nyelv teljesen el nem öntötte a japánt. A *Kodzsikit* egyhamar ódivatúnak és érthetetlennek tekintették, majd gyakorlatilag elfeledték.

A középkori Japánban nem nyomtattak japán nyelvű munkákat, hanem inkább kínai klasszikus műveket és buddhista vallásos írásokat. A *Kodzsiki* kéziratát azonban sintó papok gondosan őrizték, s róla kézzel irt másolatok készültek. A leghíresebb másolat 1371-72-ben a *Shimpuku-ji* nevű sintó szentélyben készült egy *Kenjū* nevű pap fáradozása eredményeként. Ez a híres *Shimpuku-ji* kézirat (az eredeti írás időközben elveszett). Amikor a 17. sz. elején az elfolyt századok sok-sok belső háborúja és a Kína felé irányuló, Koreában véghezvitt eredménytelen hódítások után a *Tokugawa* család, elragadván a hatalmat a jelentéktelenségbe süllyedt császári háztól, erőskezü katonai kormányzatot adott az országnak, és a nyugalom folytán az olvasás ízlése terjedt, a japán nyelvű irodalmi termékeknek is esélyük lett szélesebb olvasóközönség előtti megjelenésre. Így nyomtatták a *Kodzsikit* először 1644-ben (és erről 1798-ban hasonmást (fakszimilét) készítettek). 1687-ben új kiadás jelent meg, de ennek nem lett különösebb jelentősége. Az 1787 és 1822 között *Motowori* által készített kiadás, amely magyarázataival együtt 44 kötetre rúg, az előzővel szemben óriási jelentőségű. 1819-től kezdve adta ki a *Kodzsikit* jól használható magyarázatokkal *Hirata Atsutane*, de annyira részletesen, hogy az első harmadrészt sem bírta befejezni. Az 1887-ben megjelent *Tanaka*-kiadást is értékesnek tekintik. Azóta számos más kiadás látott napvilágot, és a *Kodzsiki*-irodalom óriásivá duzzadt.

6) A tulajdonnevek és címek lefordítása

Florenz a *Kodzsiki* első részét is felölelő *Nihongi*-fordításában zárójelben adja a tulajdonnevek és címek problémamentes fordítását, különben bő lábjegyzetekben magyaráz, ill. véleményeket idéz. Kinoshita lendülettel fordítja a neveket és címeket, de mivel magyarázatai 1944-ben elégték, újakat pedig nem volt ideje írni és közzétenni, gyakran kételkedtem azon fordítások helyességében. Chamberlain Florenzhöz hasonlóan cselekszik e tekintetben; lábjegyzetei jó fogalmat adnak az olvasónak az átültetés fáradságos, sokszor áthidalhatatlan nehézségeiről. Egyebek között így ír e nehézségekről: "...a fordító szükségesnek érzi az olvasó figyelmét a tulajdonnevek kezelésére irányítani és be kell

vallania, hogy bizonyos mértékben következetlenség terheli. Valójában a tulajdonnevekkel való bánás (a fordításban) mindig kínos. Egyrészt azért, mert gyakran nehéz eldönteni, mi tulajdonnév és mi nem, másrészt azért, mert amikor valamely szöveget idegen nyelvre fordítunk, a tulajdonnevek elveszítik jelentőségüket, noha jelentésük az eredetiben világos és talán lényeges is a történet megértését illetően. Emiatt a fordítónak először el kell döntenie, vajon a kérdéses név egyáltalán tulajdonnév-e vagy csupán valamely személyiség vagy hely leírása; továbbá arról is döntenie kell, vajon feláldozza-e valamely szó jelentését, mert az a szó névként szerepel, avagy inkább hagyja a nevet lefordíthatatlanul, ami által elmulasztja olyan jelentés megadását, amely lényeges lehet azon ösvények megmutatásában, amelyeken az ősi gondolkodás mozgott” (XXIV-XXV).

Philippi, akinek idézett munkája kerekén 60 évvel Chamberlainé után jelent meg, az elbeszélő részben csak néhány kétségtelen jelentésű tulajdonnevet ad meg fordításban, a többi az ójapán hangtani alakhoz lehetőleg hű, Hepburn-féle átírásban lefordíthatatlanul használja. Munkája magyarázó szótári részében, példás módon, külön tárgyalja a neveket; sok ajánlatot nyújt számos kérdőjel kíséretében, de gyakran odaírja, hogy a név mögött rejlő szó eredete s jelentése nem világos.

Mindegyikük idézett munkáját hasznosítottam, de saját megfigyeléseimet is érvényesítettem. A földrajzi nevek nagyobb részét nem fordítottam le, hacsak jelentésükben elég bizonyos nem voltam. A személynevek esetében megkíséreltem (zárójelben egyszer, tévedésből itt-ott kétszer) a leginkább megközelítő értelmezést adni. A betűrendes szómutatóban minden név és japán/kínai szó, ill. kifejezés magyarázatos feltüntetésére törekedtem. Meg kell azonban mondanom, hogy mindez messze van a kimerítő magyarázat mértékétől. A kutatónak bizonyosan nem elegendő. De a japán dolgokban általában nem járatos magyar olvasót nem terhelhettem meg egész kötetre való jegyzettel. Másrészt több tekintetben takarékoskodnom is kellett, hiszen a fordítás idején tartalékomhoz kellett nyúlnom, mivel külföldi tehetős intézménytől nem remélhettem e célra anyagiakat. Chamberlainhez hasonlóan én is megvallom, hogy következetlenség fedezhető fel a tulajdonnevekkel illető fordításomban. Több lehetőséggel

számlolva kérdőjelesen variáns megfelelőket ajánlottam. És mert a némelykor azonos hangalak miatt nem lehet bizonyos japán szavak különböző jelentéstartalmát megállapítani, bizonyára tévedtem is.

A *Kodzsiki* meglepően hosszú személyneveiben magával a sorrenddel is bizony sok gondom volt, s nem ragaszkodtam sablonokhoz. A némelykor többszörösen összetett nevekben bizonyára gyakran szerepelnek földrajzi nevek vagy mesterséget űző telepítések nevei (amelyek földrajzi névvé váltak), s azt kell feltételezni, hogy a helység népe a szóban forgó névvel illetett előkelő személynek és családjának javadalmát szolgáltatta. Csakhogy ezt nem tudjuk meg magából a szövegből, így nem hagyatkozhattam e feltevésre. Következésképpen, különösen az istenek korát tárgyaló részben, a lefordítható elemeket lefordítottam, de később, amikor valószínűbbé vált az előkelők leszármazottainak vidéki jószágokon történő elhelyezése, a helyneveknek vélt elemeket lefordíthatatlanul hagytam.

Bizonytalan voltam továbbá pl. a gyakran előforduló *ira-tu-me* (? 'azonvérű (herceg)nő') és a ritkán előforduló *ira-tu-ko* (? 'azonvérű herceg') *ira-* részének jelentésében. Mivel a kérdéses kifejezéseket nem leltem olyan testvéri viszony leírásakor, amikor nem azonos szülőkről volt szó, megkockáztattam a fent zárójelben adott értelmezést (*tu* birtokos viszonyt jelző kapcsoló szócska; *me* 'nő'; *ko* 'gyermek, származék, férfi'). Az ójapán *ira-* (csak összetételekben fordul elő) a *Kodzsiki*-ben vérrokonságra utal, noha a szótárak ezt nem hangsúlyozzák. Gondolatom elindítója az volt, hogy az ójapán *iro*² szó, amelynek *o* hangja *o*² minőségű (l. a magyarázatot lejjebb), amely *a*-val váltakozhat, 'vérrokonság'-ot ('blood relationship, consanguinity') is jelent. – Itt-ott előfordul *iro*² mint jelző ilyen egyszerű alakjában, s olyankor megkockáztattam a 'szép' szóval fordítását, mert a vér által való egészséges színezéssel függhet össze (talán köze van a magyar *vér* ~ *vír*, *yérmes* szavakhoz?). – Eredete szerint bizonyra különböző *ira/iro*² –től az *iri* szó, amely *ira-* hoz hasonlóan - ugyancsak testvérek megkülönböztetésére vagy valamiként való megjelölésére szolgált. Chamberlain ismeretlennek véli s nem fordítja le. Kinoshita 'kedves, szeretett' értelmet tulajdonít neki. Philippi arra gondol, hogy talán 'örökbe fogadott, adoptált' jelentése volt, mert

formai szempontból az *iru* 'illik, bemegy igéből származtatható. Ezzel szemben a *Kodzsiki* egy szóval sem említ olyan esetekben örökbe fogadást. Egész sor saját gyermek meglétekor miért *is* kellene örökbe fogadni? Ezt a szót tehát kihagyást jelző pontokkal helyettesítem. – A *yori* (azaz: *yo²ri*) melléknévről feltételeztem, hogy a *yo-* 'kedvezd, jó' szónak egy elavult, *-ri* végződéssel megtoldott változata. Philippi ugyan-a 'vonz, magához húz' jelentésű *yoru* ige származékának gondolja, de mind Chamberlain, mind Kinoshita a 'jó' jelentést véli alkalmasnak, s magam *is* ezt tartom helyesnek.

A rendkívül hosszú, "láncos" ójapán nevek kapcsán Chamberlain (XXV. 1.) bizonyára helyesen jegyzi meg, hogy a földrajzi nevek esetében az olyan név csupán költőies, díszítő szerepű. Pl. *Toyo-Asi-Para-No-Ti-Aki-No-Naga-Ipo-No-Midu-Po-No-Kuni* (? Bőséges Sás-Mezős Ezer Takarulások Hosszú Ötszáz Takarulások Üde-Kalászos Ország) nyilván a japán haza nagy szeretettel történő költői leírása. Úgy látszik azonban, hogy abban az időben a japánságnak legalább az előkelői szívesen adtak ilyen költői neveket gyermekeiknek *is*. A fiúk neveiben gyakori pl. a *take* 'vitéz, hős', itt-ott az *osi~usi* (? *mi-mi*) 'parancsoló, uralkodó' meg efféle dicsőítő szó.

Ezen összefüggésben legyen szabad párhuzamot vonnom a vogulok és osztjákok költészetében talált díszítő jelzők halmozásával és különösen az utóbbiak hősi énekeiben nyomon követhető *ősi* szokással, amely szerint az egyes harcost illeti a dicsőség. Pl. az Osztják (Chanti) Hőseinek 2. kötetében, *Szamesz* várának énekében, hemzsegnék a díszítő jelzők egymás mellett. A főhős neve "Ez idén született, ez idén ellődött rénszarvasborjú-csödör fejedelemhős", másként "Ez idén született, ez idén ellődött réntulokja-csödör fejedelemhős" (258. 1.); vagy "Tavaly ellődött réntulokja-csödör fejedelemhős, nagyságos fejedelemhős" (299. 1.); vagy "Szárnyas-bálvány-ködös fejedelemhős bátyó" (302. 1.); vagy "Vörösfenyő-kérge színű-hajfonatos fejedelemhős sógor" (330. 1.); vagy "Valamerre levő vízhátas páncélos mellű kemény fejedelemhős" (334. 1.); vagy "Távoli lakodalmi ember rénbikája fejét levágó szablys bálvány sógorom" (336. 1.); vagy "Járvány-vész-fejedelmi-fürtös fejedelemhős atyád" (356. 1.); – a sorozat 3. kötetében: "Szárnyas-bálvány-ember-taposó-vas-ízületű-ízületes-

ij öcsém" (16. 1.); vagy "Karimája-hattyú-hegyes-süveg-nek neveznek engem"; vagy "Ügyes-asszonyanyád-csomózta-in-csomÓ-finom-gyomor fejedelemhős" (18. 1.); vagy "Arany-habú-szentséges-szablya-nak neveznek engem" (20. 1.); vagy "Fehérdarú... prémet(?)öltött-kis-fejedelemnő, üstökös-SOBƏR-nő ángyom van íme" (ibid.)

K. F. Karjalainen *Die Religion der Jugra-Völker* című nagy munkája 2. kötetében hasonló, "láncos" vogul és osztják névadásról tudósít. Pl. (206 kk.): [der] "Kleine Berg-Greis mit dem Schuppen-Muster-Kleid" (a Pikkely-Mintás Ruhájú Kicsi Hegyi Szellem) "Stab-Lanzenschaft-Opfer-Greis" (Rúd-Lándzsanyél-Áldozat Öreg); [der] "Heilige Fürst des Lozwa-Wassers" (a Lozva-i víz Szent Fejedelme); "Gott (oder Greis) von der Mitte der Sozwa" (a Sozva-Középi Isten (vagy Öreg))

Ámbár a japánok maguk is, meg a nem japán szakértők is apróra megvizsgálták a Japán körüli népek szokásait, a japánokéval így párhuzamba állítható névadási jellegzetességről még nem hallottam. Ezt a különlegességet számos mással együtt összehasonlító néprajzosaink figyelmébe ajánlom.

Az eddig végzett tulajdonnév-fordításokat természetesen nem szabad véglegeseknek tekinteni. Mind csak kísérlet. Idővel jobbak is lesznek. De bizonyára jobb már most óvatosan kísérletezni, mint eleve lemondani a jövőbeli helyesebb fordítások elérésének esélyéről.

A tulajdonnevek sorában meg kell különböztetni az igazi japán szavakból állókat a kínai eredetűektől. Kínai szokás szerint minden császár elhalálozása után külön nevet kapott, és ezt a szokást Japánba is bevitték. Chamberlaint idézem (XIX. 1.): "Az a gyakorlat, hogy a császároknak haláluk után 'kanonikus nevet' (*canonical name*; j.-ul *okuri-na*) adnak, a Kr. u.-i 8. sz. második feléből ered, amikor is *Kuwam-mu* császár parancsára egy *Mifune-no-Mahito* nevű tudós illő 'kanonikus nev'-et választott minden_azelőtt élt császárnak, *Jimmutól* kezdve *Kuwam-mu* közvetlen elődjéig. Azon időtől fogva hamarosan halála után minden császár 'kanonikus nev'-et kapott, és rendszerint csak e néven ismeri őket a történelem."

Hadd következzenek itt a törzsszövegben előforduló, kínai eredetű japán és nem japánosított kínai szavak a magyar kiejtést megközelítő átírásukkal

Ankan	Ankan	(rövid <i>á</i> , mint a következők is; <i>nk</i> mint <i>Jankóban</i>)
Ankō	Ankó	(<i>ō</i> , <i>o</i> kevés ajakkerekítéssel)
Annei	Anněj	
Bitatsu	Bitacu	(<i>u</i> ajakkerekítés nélkül)
Buretsu	Burecu	(<i>r</i> alig más, mint <i>l</i>)
Chou	Dzsou	(kínai szó)
Chūai	Csúaj	
Genmei	Gěnměj	(= Gemmei : Gěmměj)
Hanzei	Hanzėj	
Ingyō	Ingjó	(<i>ng</i> mint <i>ingben</i>)
Itoku	Itoku	
Jinmu	Dzsinmu	(= Jimmu : Dzsimmu)
Jōmei	Dzsóměj	
Kaika	Kajka	
Keikō	Kějko	
Keitai	Kějtaј	
Kenzō	Kěnzó	
Kinmei	Kinměj	(= Kimmei : Kinměj)
Kōan	Kóan	
Kōgen	Kógěn	
Kōrei	Kórěj	
Kōshō	Kósó	
Ninken	Ninkěn	
Nintoku	Nintoku	
Ōjin	Ōdzsin	
Richū	Ricsú	(<i>r</i> alig más, mint <i>l</i>)
Seimu	Szėjmu	
Seinei	Szějněj	
Senka	Szěnka	
Suiko	Szujko	
Suinin	Szujnin	
Suisei	Szujszěj	
Sujin	Szudzsín	
Sushun	Szusun	
Tao	Tao	(helyesebben Dao; kínai szó)
Tenmu	Tenmu	(= Temmu : Temmu)
Tien-yih	Tien-ji	(kínai szó)

Wen-ming	Wen-ming	(w – mint az angolban)
Yang	Jang	(kínai szó)
Yin	Jin	(kínai szó)
Yüryaku	Jürjaku	

A címeknek s rangoknak a japánból európai nyelvekre való átültetése szinte reménytelen feladat, mivel Japán társadalmi szerkezete függetlenül fejlődött Európa országaiétól. Erős egyszerűsítés eredményeként, nélkülözhetetlen magyarázatok keretében, az alant következő ideiglenes megfeleléseket ajánlom (alkalmazásuk során bizonyára tévedtem is).

Sumera-mikoto 'uralkodó fenség'; a *sumera* szó eredete kétes, talán kölcsönszó (? szanszkrit); *mikoto* magyarázatát 1. lejjebb.

Kami 1) 'védőszellem' (különösen helységé), 2) 'elhalt előd, aki védőszellemmé vált', 3) 'vidéki kormányzó szervben magasabb rangú személyiség', 4) 'istenség, isten'. – Chamberlainnel szólva *kami* nem jelent sokkal többet, mint 'fölöttes' (XXIV. 1.). Megvan ez a jelentése a 'felső, magasán levő' *kami* szóban is, amelyet a szótárak külön kezelnek.

A *piko* és *pime* szavaknak a *pi-* részéről a japán etimológusok általában azt mondják, hogy a 'nap' jelentésű *pi* szolgált eredetétül. Ennek a véleménynek két oka lehetett: 1) a 'nap' jelentés az égi származás hiedelme folytán bukkant fel mint lehetőség, 2) a kérdéses szópár *pi-* részének *i*-je olyan *i*¹ minőségű volt, mint a 'nap' jelentésű *pi*¹ szóé. Chamberlain (XXII. 1.) erősen kétségbe vonta ezen eredeztetést, de ma is kísért. Véleményem szerint a 'nap' jelentés nem tartozik ide. Az Ójapán *pi*¹*ko*¹ -*ko*¹ része szerintem ugyanaz, mint *ko*¹ '(hím- vagy nőnemű) gyermek, származék; fiú, férfi', s ennek a *ko*¹ szónak változata *ki*¹ 'férfi' (összetételekben, pl. *Izana-ko*¹ 'a meghívó férfi'). A *pime* szó *-me* részének jelentése 'nő' (önállóan ójapán *me*¹; ahogy *ko*-nak -*ki*¹ volt a változata, úgy *me*¹-nek *mi*¹ volt a változata (pl. *Izana-mi*¹ 'a meghívó nő'). A *pi*¹ résznek ősi soron köznévnnek kellett lennie, – mert ugyanezt látjuk az ójapán *pi-pi-ko* 'dédunoka' (mintegy: 'fia-fia-gyereke'), *wo-pi* '(hímnemű) unokatestvér' (*wo* 'hím'; ebben az összetételben *-pi i*-je kivételesen *i*² jelölésű), *me-pi* '(nőnemű) unokatestvér', *oto-pi* '(hím- vagy nőnemű) ifjabb/legifjabb gyermek', *pi-yo-ko* 'kicsinye (a madárnak)' szavakban. Így *pi*¹*ko*² ősi soron 'hímnemű utód',

pi^lme pedig 'nőnemű utód' jelentésű lehetett, de a *Kodzszikiben* 'herceg; fiatal úr; isten', ill. 'hercegnő; kisasszony; istennő' értelmezésük látszik helyesnek.

Abiko 'nemes-ember' alkalmasint a *piko* szón alapul, de *a-* részére nincs magyarázatom.

Miko 'előkelő férfin; herceg; isten' vagy 'előkelő nő; hercegnő; istennő'. A *mi-* rész megtisztelő, díszítő jelző.

Mikoto miko-val gyakran váltakozik s vele azonos jelentésű. Eredetéről az a vélemény, hogy *mi-* része ugyanaz, mint a *miko* szó *mi*-je; *koto* 'dolog'.

Inaki '(?) főispán' ugyancsak összetétel eredménye. A *-ki* (azaz: *-ki^l*) részt illetően a japán etimológusuk is a *piko* címszó alatt tárgyalt *ki^l* 'férfi' szóra gondolnak; az *ina-* részt illetően az *ina* 'rizs-palánta' szót ajánlják, de ennek itt nincs esélye. Szerintem *ina-* csupán változata az *ani* 'bátya, idősebb férfi', *ane* 'néne, idősebb női rokon' szavaknak s jelentése 'idősebb, nagyobb, magasabb rangú'.

Nusi vagy *nusi-* vagy származéka 'úr, mester, parancsoló' jelentésű. Feltételezik, hogy *(-nusi)* maga is összetétel eredménye (? *no² + usi*, ahol a *no²* birtokviszonyt jelölő szócska, *usi* pedig 'parancsoló, uralkodó' jelentésű főnév).

Kuzu 'nemes-ember' *kuni* 'ország-rész, ország' + *nusi* összetételéből keletkezett, így korábbi jelentése 'ország-rész-parancsoló' lehetett.

Murazi 'nemes-ember' szintén összetétel (és torzítás) eredménye. Úgy látszik, hogy *mura* 'falú; néptömeg' és *nusi* voltak összetevői, így korábbi jelentése 'falú-parancsoló' lehetett.

Miyatuko 'úr' szintén összetett szó; *ko* részét illetően 1. *piko* szócikkét; *tu* része birtokviszonyt jelölő kapcsoló szócska; *miya* 'szentély' s innen 'uralkodói palota'; ennek *mi* része megtisztelő, díszítő jelző (mint *miko*, *mikoto* esetében is), *ya* pedig 'tető, hajlék, ház, otthon' jelentésű. Tehát *mi-ya-tu-ko* szó szerint ezt jelenti: 'szent hajléknak a gyermeke' vagy 'szent hajlékhoz tartozó gyermek/férfi', s ebből: 'szent hajlék körül szolgálatot tevő ember' stb.

Omi 'mágnás, udvari nemes, nemes'. *Motowori* szerint az *opo* 'nagy' és *mi* (azaz: *mi²*) 'test' szavakból vonódott össze.

Obito 'nemes ember' alkalmasint *opo* 'nagy' és *pito* 'egyed, személy, ember' összevonásából lett.

Sukune, Chamberlain fordításában 'nemes-ember' jelentésű. A *Kodzszikine*k csak néhány tulajdonnévben fordul elő. Kinoshita egyszer 'fenséges fiú' ('erlauchter Sohn'), másszor meg 'nemes' ('Edler') jelentést ad neki; Philippi 'egyenes ági származéknak' gondolja (*sugu* 'közvetlen, egyenesen', *ne* (?) 'sarj, származék', eredetileg 'gyökér, tó'). Lehet, hogy a 'nemes-ember' jelentés a legmegfelelőbb, de feltételezvé, hogy a *-ne* rész nem egyéb, mint szerepét vesztett végződés, amely számos más japán főnévben is megjelenik, a *suku-* részről azt véltem, hogy a *suku* 'segít' ige jelen idejű melléknévi igeneve, mivel az ilyenféle névadás Kelet-Ázsiában ismeretes. Ezért a 'segítség, segítő' értelmezést választottam. (685 után a *sukune* szó öröklődő rangot jelölt.)

Wake 'nemes-ember' eredete is, jelentéstartalma is kérdéses. Chamberlain 'úr, parancsoló' ('lord') értelemben használja. Kinoshita 'erlauchter Sohn': 'fenséges fiú ~ jelentést ad neki. Philippivel egyetértve (628. 1.) a *wake* szóban magam is a 'fiatal' (*waka-*, *waka-si*, *waki*²) alapjelentést láttam, és mivel pl. a poroszországi, 'fiatal úr' jelentésű *junger Herr* kifejezésből *Junker* 'úrfi, földbirtokos' vált, s ez hasonló jelentésfejlődésről tanúskodik, a *wake* szót végül is 'nemes' -sel fordítottam.

Atape '(fő-)ispán' bizonyára összetett szó, de összetevőire nincs magyarázatom.

Agata-no-atape talán 'megyei ispán' jelentésű.

Agata-nusi gyakorlatilag ugyanazt jelenti.

7. Megjegyzések a japán és az ójapán nyelvről

Philippire hivatkozva (21 kk.) az ójapán nyelvről, amely a 8. sz. vége fele a klasszikus japánba megy át, röviden a következőt mondhatjuk. Legfeltűnőbb vonása elszigeteltsége s egyben rokontalansága. Minthogy a kínaiból kölcsönzött elemeket, amelyek a *Kodzsziki* nyelvén még nem érezhetők, de a 600-as évektől kezdve mindinkább kimutathatók, valamint a csekély portugál, holland, francia és német (mind a 16. sz. után kölcsönzött) szavakat és a 19. s a 20. sz.-ban tömegesen átvett angol szavakat a japán ősi szókincsétől el lehet különíteni, az összehasonlító nyelvészek jól használható anyag áll rendelkezésére. Rokonaként eddig csak a *Riu-Kiu* szigeteken beszélt, gyűjtőnéven *Okinawa*-nyelvnek ne-

vezett, hatalmas tájszólás bizonyosodott meg. *Hattori Shirō* japán nyelvész glottokronológiai (a nyelv szókincsének időbeli vélt mérhetőségére vonatkozó) kutatásai szerint a *Riu-Kiu* szigetek nyelve Kr. u. 500 körül szakadt el a szigetország főbb szigetein beszélt nyelvtől. A délre vándorolt japánok nyelve aztán erősen vegyült délről Japán felé vándorlók nyelvi elemeivel.

Egyebütt nem találtak a japánnak a nyelvtudomány követelményeinek megfelelően bizonyítható nyelvrokonságot. A kínainak csak írása hasonlít a japánéhoz, de mind a szerkezet, mind az ősi szókincs tekintetében nagyon különbözik a japántól. A koreai szerkezetében nagyon hasonlít ugyan a japánhoz, de hangtana és szókincse tekintetében nem. Az 5. sz.-ig Korea északi és Mandzsúria délkeleti részén létezett *Koguryo* állam nyelvének megmaradt csekély nyelvméleke azonban szókincsében és hangzórendszerében sok hasonlóságot mutat az ójapánnal (Lewin 19-33).

A török, mongol és mandzsú-tunguz nyelveket több mint száz esztendeje összevetették a japánnal. Szerkezet szerint a rokonság lehetséges, de a hangtan és a szókincs terén sok akadály van a rokonítás útjában. Legnagyobbrészt megmunkálatlan terület még a Pröhle által kezdeményezett uráli-japán összevetés.

Kétségtelenül japán szavakat jegyeztek fel egy kínai követség tagjai Kr. u. 240-ben, amikor a szigetország vendégei voltak. A *Wei-chih* és a *Wo-jen-chuan* történeti művekben találták pl. a következők átírását: *piko* (mint fennebb), *tomo* 'néptömeg, csoport', *mimi* 'fül', *pina-mori* ' (?) vidék öre'. – Egyéb töredékek pl. kard lapjába vágott, kínai írásos formában a 460-as évekből származtathatók. Nagyobb terjedelmű japán nyelvmélek írott alakban eddig csak a 600-as évekből ismeretes.

A japánnak a *Kodziki* idejétől máig nem sokat változott szerkezetéről röviden így szólhatunk.

- a) Szórendjében első helyen áll az alany vagy valamely téma, amelyre a beszéd nyomatékosan irányul; aztán következhet a helyet illetően bizonytalan határozó; aztán a tárgy (ha van); végül az állítmány (ezt semmilyen mondatrész nem követheti). – Szófüzéseiben minden minősítő rész elöl van, s a minősített rész utoljára következik.
- b) A képzők, ragok(jelek), partikulák a szó végéhez kapcsolódnak; névutók vannak, de prepozíciók nincsenek; vannak

azonban a szó elejére vetett elemek: (protétikus) magánhangzók, mássalhangzók, szótagok, gyökisméltések.

- c) Az igéket és az igeszerűen viselkedő mellékneveket ragozzák, de ez a ragozás nem mutatja sem a cselekvőt, sem a cselekvők számát; a ragozásban megjelenő alakok ún. bázisokat (töveket és bővített töveket) képeznek, amelyekhez viszonyító végződések kapcsolhatók; – a bázisok némelyike magában is állhat; pl. a régi parancsoló mód jeltelen volt, így: *tate* 'állj', *sake* 'tépj, szakíts', *kake* 'írj'; – ugyanezek az alakok a múlt idejű cselekvést is kifejezhatték, sőt még a feltételes mód bázisaiul is szolgáltak (pl. *tate-ba* 'ha állna').
- d) Az ún. segédigéket az ige vagy a ragozott melléknév bázisaihoz kapcsolják, hogy az (ún.) szenvedő, a műveltető alakot képezzék, a befejezett cselekvést vagy történést, a jövő, ill. szándékolt cselekvést, a tagadást, vélelét stb.-t kifejezzék (pl. *tat-a-su* 'állni készlet', *sak-a-su* 'tépni készlet', *kak-a-su* 'írni készlet'). – Magukat a segédigéket is ragozzák, de a cselekvő személyét vagy a cselekvők számát ezáltal sem lehet kifejezni.
- e) Megtisztelő szavak mutatják a személyek egymás közti viszonyát és a beszélgetésben is jól mutatkozó szintkülönbségeket (korban, rangban, nemben, szülők és gyermekek között stb.).
- e) A személyes névmások rendszere nincs jól kifejlődve, és használatuk nem gyakori.
- f) Vonatkozó névmások nincsenek, s hiányoznak az alárendelt mondatok is; határozói igeneves fűzéssel azonban nagyon hosszú sorát lehet képezni az alá- és mellérendeléseknek.
- g) Nincsenek kettős magánhangzók (diftongusok); az ójapánban csak akkor kerülhetett két magánhangzó egymás mellé, ha szóösszetétel esetén az első tag szükségszerűen ott levő vég-sőmagánhangzójához valamely magánhangzóval kezdődő szó első magánhangzója csatlakozott; a későbbi japánban is vagy így lehetnek magánhangzók egymás mellett, vagy magánhangzók közötti mássalhangzó kiesése által vagy szótagkiesés okozta kompenzációs nyúlás vagy divatos nyúlás eredményeként.
- h) Az igazi japán szó szótagalakja nagyon egyszerű: a kevésbé gyakori V (egyetlen magánhangzó) mellett csak OV (mással-

hangzó + magánhangzó) fordul elő; így minden szótag magánhangzóval végződik (nyitott szótagok), és minden igazi japán szó *is*.

- i) Mássalhangzó-torlódás szó elején *nincs*; igazi japán szavak belsőjében lehet mássalhangzó-kettőzés (gemináció), de ez is inkább csak divatos kiejtésben és hangfestő szavakban.
- j) Igazi japán szavak nem kezdődnek *r* vagy *l* hanggal; szó belsőjében ez a két hang szabad variációban van egymással (a szótárak csak *r-t* írnak).
- k) Ójapán szavak csak (zöngétlen) *p, t, k, s* mássalhangzóval vagy *m, n, y (= j), w* mássalhangzóval (vagy magánhangzóval) kezdődtek; szókezdő *p, t, k, s* helyett később *b, d, g, z* is szerepelhetett.
- l) Szó belsejében az ójapán is megtűrte a *b, d, g, z* (zöngés) mássalhangzókat; bizonyos helyzetekben ezek zöngétlen társaikkal váltakozhattak (ezért látni $p \sim b, t \sim d, k \sim g, s \sim z$ váltakozást a *Kodziki* számos tulajdonnévben is).
- m) Bizonyos mértékű magánhangzó-illeszkedést látni az ójapánban, de ez csak a szó tövére volt érvényes, nem pedig a hozzá csatolt részekre.
- n) Az ójapán magánhangzók állománya ez: *a, u, e^l, e², o^l, o²*. – Az *e, i, o* magánhangzó két értékben való képviselője bizonyos, de az értékek szoros meghatározása még nem sikerült. Sok váltakozás is volt (pl. *-e²* a szó végén gyakran lépett korábbi *-a* helyébe, így pl. *saka ~ sakerv* 'szaké, rizsbor', *puna ~ pune* 'teknő, csónak, hajó'). Az ójapán nyolc magánhangzója már a 8. sz. végére elveszítette teljes létszámát, s kb. másfélszáz évvel később a nyolcascból a ma is ismert ötös rendszer vált (*a, i, u, e, o*).

* * * * *

A fordításban az *e, i, o* hangok kettős értékét nem tüntettem fel, de a névjegyzékben igyekeztem a különbségeket jelölni.

Florenz és Chamberlain idézett munkáinak megjelenésekor a kérdéses magánhangzók különbségéről még nem tudtak (*Hashimoto* Shinkichi idevágó felfedezése 1909-ben történt). *Kinoshita* és *Philippi* munkái már jelölik a kérdéses különbséget, de nem a legyszerencsebb módon. U.i. amit fent *e², i², o²* jelekkel

írtam, azt ők *ě, ĭ, ō* jelekkel írják, s ez a magyar olvasó szemében nagyon megtévesztő jelölés lenne. Másrészt az általuk jelöletlenül hagyott *e, ĭ, o* hangok lehetnek olyanok, amelyekről ismeretes az *ě, ĭ, ō* hangokkal való szembenállás (tehát jelölésemben és néhány más kutatóéban *e^l, ĭ^l, o^l* értékűek), de lehetnek olyanok is, amelyeknek minőségét eddig nem lehetett megállapítani. Így a *Kodzsi* neveinek általam megadott magánhangzó-megkülönböztetése is csak körvonalait javítja a kérdéses szavaknak.

Florenzcel, Chamberlainnel és Kinoshitaval ellentétben, akik a klasszikus, ill. a modern írásmódot követve írták a japán szavakat, Philippához csatlakoztam, hogy az ójapán alakokat lehetőleg hűen mutassam be a magyar olvasónak. Ilyenformán az uráli nyelvészeknek is alkalmuk lesz a *Kodzsi* szavainak egy részét megközelítően hű latin betűs átírásban látni.

Amint korábban említettem, a nemzetközileg elfogadott Hepburn-féle átírást alkalmaztam. Mivel ez a rendszer elsősorban angolul olvasókra volt tekintettel, néhány hangérték megmagyarázása szükséges.

<i>a</i>	rövid <i>á</i> hangot jelöl;
<i>u</i>	ajakkerekítés nélkül képzett rövid <i>u</i> ;
<i>e</i>	általában <i>ě</i> (zárt <i>e</i>) értékű a mai japánban;
<i>o</i>	keves ajakkerekítéssel képzett hang;
<i>s</i>	az ójapánban <i>c</i> (Hepburn szerint <i>ts</i>) értékű volt, a maiban <i>sz</i> -nek ejtik;
<i>p</i>	talán még tiszta <i>p</i> volt az ójapánban, de idővel szó elején <i>h</i> szó belsejében: <i>b, w</i> , esetleg <i>0</i> (zéró) lett belőle;
<i>w</i>	az ajkak összezárása nélkül képződik (mint a régi magyarban megvolt <i>w</i>);
<i>y</i>	értéke <i>j</i> .

Hamburg, 1982 májusában.

Kazár Lajos.

About the KOJIKI and the importance of its Hungarian translation

What the Iliad and Odyssey were to the Greeks of old, what the famous KALEVALA means to the Finns, at least as much is, or used to be, the power of the KOJIKI ('record of old matters') on the Japanese soul. If anyone wishes to do research on the origin of the Japanese nation – more precisely, on that part of *it* which has been dominant for approx. 1600 years – must study the KOJIKI. Like the accounts of most national origins, it, too, is in part shrouded in mythology; parts of the KOJIKI had been written down in 620 A.D., the final version dates from 712. In it, the creation of the Japanese archipelago equals that of the middle layer of a three-tiered world; the top tier is inhabited by the heavenly gods; the middle one, "our world", serves for the earthly gods and other mortals; the bottom layer is the world of the departed.

The grandson of the Sungoddess (Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami), together with his closest supporters, descends from heaven to rule over lesser gods and ordinary people (this "descent" likely symbolizes the conquest of loosely organized tribal formations by invading forces superior in armament and state forming, organizing qualities). – The Japanese nobility, though counting many illustrious immigrants among its ancestors, has been proud of its relationship with divine forebears. And considering the surprising cohesion of the Japanese nation as a whole, the origin story told by the KOJIKI must be taken as a great unifying force still acting.

Around 400 A.D. the story of the KOJIKI goes over into verifiable history (the reign periods of most of the monarchs prior to that approximate date are clearly unrealistic and reveal the *intention* to place the foundation of the centralized state, Yamato, far back into the dim past). – It is the incidentals, embedded *in* the genealogies, anecdotes, real and semi-real stories, and – very importantly – the some 110 texts of Songs, all in pure Japanese, which reveal most about Japanese prehistory.

The present translator, born and brought up in Hungary, is convinced, as were some other researchers earlier, that on the evidence of the KOJIKI the roots of the Japanese must be sought on the Asian mainland. He proposes that many facets of ancient Japanese life can be better explained when brought into relationship with the languages and customs of peoples known as speakers of Uralic (Finnish, Hungarian, Estonian, Vogul, Samoyed, etc.) and Altaic (Turkic, Mongol, Manchu-Tungus) tongues. The Altaic ones, being closer to Japan, have been compared to Japanese by Japanese and other scholars, but the Uralic ones have been practically ignored in Japan.

Yet, as the nearest language relation of Hungarian, namely Vogul, is found not in the vicinity of Hungary, but along the Ob (western Siberia), so it is quite likely that the cultures of the (from Japan) distant Uralic peoples become of primary importance with regard to Japanese origins. This proposition is bolstered by comparative etymological, morphological, and phonological material contained in the book *Japanese-Uralic language comparison; locating Japanese origins with the help of Samoyed Finnish Hungarian, etc.: An attempt*; – Hamburg: Lajos Kazar – Tsurusaki Books 1980; 311+III 20x29 cm. pp.; 594 etymological, 30 morphological, comparisons, phonological evaluation, index, etc.) – The Hungarian translation with appropriate comments (1000 numbered copies printed only) will be of value not only to those able to read Hungarian (in which language the KOJIKI poems come out excellently), but also to historical, linguistic, ethnological, etc. research.

It is hoped that Japanese studies in Hungary, Finland, etc. as well as Uralic and Altaic studies in Japan and in learning institutions concerned with Japanese generally will see an upsurge and have a wholesome effect upon research into the clarification of Japanese origins and some still dark areas of early Eurasian history.

Dr. Lajos Kazár

Australian National University
Canberra

KO-DZSI-KI

ELSŐ KÖNYV

ELŐBESZÉD

(Hódolattal) szólok én, *Yasumaro*.

Az őanyag már sűrűsödni kezdett, de az alkotóerő és a forma még nem jelent meg. Még nem voltak nevek és nem volt tevékenység; ki ismerhette volna hát fel az őanyagban rejlő formákat?

Mégis, éppen amikor az ég és a föld elvált egymástól, a "Három Isten" a világ ősalkotójává vált. Amikor a női és a férfi princípium életre kelt, akkor lett a "Két (öslény)" minden teremtésnek ősatya és őanya.

Ezért ment be (*Izanagi*) a holtak világába és tért vissza az élőkébe; es szeme mosásakor a Nap-istennő és a Hold-isten keletkezett; és amikor a tengerben le- és felbukott, fenséges testének tisztítása közben égi és földi istenségek termettek.

Ámbár az őseredet mély homályba veszik, mégis a régi hagyományokból ismerjük azt az időt, amikor a szárazföldek alkottak és a szigetek születtek. Igaz, az őseredet messzi távol van tőlünk, de a régi bölcssek által megvilágosodik előttünk az a kor, amelyben az istenek nemződtek és az embereket teremtették.

Tudjuk, hogy a tükröt felfüggesztették és az ékszereket kiöpték; hogy az uralkodók nemzedékről nemzedékre sorban követték egymást; hogy egy kardot apróra rágtak, egy kígyót széjjelvágtak, és az istenek miriádja pompásan felvirágozott.

Az istenek a *Yasu-Folyó* (Csendes ?) mentén tanácsot tartottak és az országot megbékítették; a homokparton megvitatták a teendőket és megtisztították az ország földjét.

Akkor elsőnek *Po-No-Ninigi-No-Mikoto* (? Felülről való/Bőség Isten) szállott alá a *Taka-Ti-Po* (? Magas ...) hegycsúcsra, aztán *Kamu-Yamato* (Isteni Yamato; – a teljesebb név ez: *Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Mikoto* Isteni Yamato-i Iparei Ifjú Fenség császár *Akidu-Siman* (Szitakötő-Sziget – azaz Japán) haladt át.

A medvévé változtatott isten kijött a folyóból és (*Jimmu* császár) *Taka-Kuraban* (Magasságbeli Kincstár) megkapta az égi kardot. Amikor farkuk-nőtt emberek állták el útját, hatalmas varjú vezette *Yesinoba*.

Miután sorba állva táncoltak, (a harcosok) elsöpörték az ellent; hallván (az uralkodó) dalát, legyőzték az ellenséget.

Álmában figyelmeztetést nyervén (*Sujin* császár) imádott minden égi és földi istent, s ezért bölcs uralkodóként tisztelték. (*Nintoku* császár) a házi tűzhelyek füstjét kémlelvén jóakarattal bánt a néppel, amiért is mind a mai napig "szent uralkodó"-nak nevezik.

(*Seimu* császár) megállapította a határokat és felvirágoztatta az országot. Fenséges szálláshelyéről, *Tika-Tu-Apumiból* (Közei Apumi) [kormányozva] törvényeket alkotott.

(*Ingyō* császár) helyesbítette a nemesi címeket és megrostálta a nemzetségek neveit. Fenséges székhelyéről, *Topo-Tu-Asukából* (Távoli Reggel-Hely) gondosan rendezte őket.

Ámbár a kormányzási mód minden uralkodó alatt különböző volt, az elmúlt időkre emlékezve (minden császár) állandóan szilárdította a már-már kivesző jó szokásokat és hagyományokat. A jelent a múlttal összehasonlítván igazítva újból meg újból a törvények és az erkölcs romlása ellen hatottak.

(*Tenmu*) császár fenséges uralkodásához [érünk], aki az *Asukabeli Kiyō-Mi-Paraban* (Kies Mező) álló fenséges nagy palotájából igazgatta az országot. Már mint a trón várományosa, egy fenséges császár sarja, uralkodói erényekkel rendelkezett és mint trónörökös alkalmas időben akart trónra lépni. Álmában éneket hallván annak jelentését sejtéssel így fejtette meg: a trónról való uralkodás reá vár.

Amikor éjszaka a folyóhoz ért, tudatára ébredt annak, hogy a trón az ő öröke lesz.

De az ég által rendelt idő akkor még nem érkezett el, ezért a déli hegyek közé húzódott, a cikádához hasonlóan változtatva külsejét.

Elérkezvén az alkalom, amikor mind az emberek érzése, mind az idő az ő javára hajlott, tigris gyorsaságával vonult a keleti országrészekbe. Hirtelen elindult az uralkodói sereg, átkelve hegyeken és folyókon; mennydörgéshez volt hasonló vonulása, és úgy haladt, mint a szélvész.

A fegyverek ragyogása az uralkodó hatalmát hirdette, és a vitéz harcosok ömlő füstként zúdultak előre. Pirosan lobogtak a zászlók a fegyverek fölött, és [szélvész-szórta] zsinolyként hullott széjjel a hitszegők serege. Két hét sem telt bele, a baj [másként: dögleletes bűz] eltakarodott.

Így aztán legelőre bocsátották a marhákat és nyugtatták a csatalovakat. A hadjárat véget érven [a császár] visszatért fővárosába.

A zászlókat összegöngyölték, a kardokat hüvelyekbe taszították, aztán az egész sereg dalolva és táncolva ünnepelte a győzelmet.

Abban az évben, amikor az [évjelző] csillag a madár [vagy: tyúk] szakaszában időzött [azaz: nyugaton], a hónap pedig a *Kisaragi* (2. hónap) volt, a *Kiyo-Mi-Paraban* álló fenséges szék-helyén a császár: trónra lépett.

Erényben [az Út = *Tao* követésében] felülmúlta a Sárga császárt, és jósága nagyobb volt *Chou* királyénál.¹

Atvevén a [mennyei] uralkodási jelvényeket az egész országon uralkodott; bejutván az *Égi Utódlásba* (*Pi-Tugi* [Nap-Utódlás]) a birodalmat kormányozta.

¹ A *Tao* (olv. *Dáo*) a régi Kína legelterjedtebb vallása, amelynek verses tanokba foglalt lényegét a *Tao-te king* (mai kiejtéssel: *Dáo-de dzsing*) nevű mű szerzője, *Lao Ce* tanította (és utána mások). – A Sárga császár, más néven *Huang Ti*, Kína egyik hitregei uralkodója volt. – A *Chou* (olv. *Dzsou*) kínai dinasztia (Kr.e. 1050 [?] -256) jószágáról híres uralkodója *Wen Wang* (~ király) volt.

Összhangban maradva a két alapelvvvel (Yin 'női természet', Yang 'férfi természet') az öt elemet egymással újból helyes rendbe sorolta.²

Megalapította az *Istenek Haladása Útját* (*Kami-Nagar-No-Miti*). Nemes szokásokat kezdeményezett, kiváló törvényeket alkotott és ezáltal növelte országát.

De nemcsak ezt tette! Minthogy bölcsessége oly mély és nagy volt, miként a tenger, alaposan megvizsgálta a múltat. és mert elméje oly világos és ragyogó volt, miként a tükör, belehatolt a régi időkbe.

Következésésképpen így rendelkezett.

"Hallom, hogy a *Sumera-Mikoto-No-Pumi* (Uralkodói Krónikák) és a *Moto-Tu-Koto* (Nemzetségi Hagyományok), amelyek a különböző nemzetségek birtokaként öröklődtek, számos helyen eltérnek a valóságtól és sok hamisítás került beléjük. Ha ezeket a hibákat nem igazítjuk meg most, akkor bizonyára nem sok évnek kell eltelnie, mígnem az egész igazság veszendőbe megy. Valóban itt mutatkozik meg az ország igazgatás lényege és az uralkodók gyakorolta gondoskodás legfontosabb elve. Ezért úgy határoztam, hogy az *Uralkodói Krónikákból* és a *Nemzetségi Hagyományokból* kutatás által kiválogatjuk a valót és kivetvén a valótlan megállapítjuk az igazat; ezt hagyjuk az utókorra."

Abban az időben pedig élt egy udvari szolga, akit családi nevéen *Piyedanak*, utónevén meg *Arenak* hívtak. Huszonnyolc éves volt. Vele született okossága oly nagy volt, hogy amit egyszer látott, azt [emlékezetből] el tudta mondani, s amit egyszer hallott, az kitörölhetetlenül elméjében maradt.

Ezért az uralkodó parancsot küldött *Arenak*, hogy gondosan olvassa el és vesse emlékezetébe a *Sumera-Mikoto-No-Pi-Tugit* ([az] Uralkodók Leszármazása) és a *Saki-Tu-Miyo-No-Puru-Gotot* (Előbbi Korok Régi Hagyományai).

De az idő csak múlt, az uralkodás sora változott, és a terv nem vált valóra.

² A "két alapelv" a kínai filozófia és kozmológia *yin* (olv. *jin*) 'női természet', ill. *yang* (olv. *jang* 'férfi természet' nevű "elvei." – **Az** "öt elem": víz, tűz, fa, érc, föld – szintén a kínai kozmológiára utal.

Hódolattal telve forgatom elmémben: Őfelsége (*Genmei*) császárnő ragyogásban ül trónján és isteni jósága-folytán gondját viseli alattvalóinak; fenséges lakából kormányoz és uralkodói ereje addig elér, ameddig lovak lábai hatolni képesek; fenséges lakában él, de kegye addig terjed, ameddig hajók eljuthatnak.

(Szerencsét hozó jelek tűntek fel.) A nap kettős alakban ragyogott; (füsthöz hasonlóan) apró bodrokban szálltak a felhők, noha nem füstből származtak; két-két fa [vagy növény] ágai összenőttek; két-két kalász egyként termett. — Sok ilyest jegyeztek fel a krónikások. (Oly távoli országokból is) hoztak adót, hogy közeledtét egész sor jelzőtűz tudatta és átadásakor számos tolmácsra volt szükség. Így aztán a császári raktárak egyetlen hónapig-sem álltak üresen.

Azt lehet mondani, hogy az uralkodónó híre felülmúlta *Wen-mingét*³, míg erénye nagyobb, mint *Tien-yihé*⁴(4).

Bántotta [az az állapot], hogy a *Régi Hagyományok* (*Saki-Tu-Miyo-No-Puru-Goto*) hamisításokat, elferdítéseket tartalmaztak. Az volt a kívánsága, hogy a *Régi Krónikákban* (*Saki-Tu-Miyo-No-Pumi*) a tévedések és elferdítések megigazíttassanak. Ezért a *Wado* [nevű] 4. év [Kr.u. 711] 9. hónapjának: 18. napján ezt parancsolta nekem, leghitványabb alattvalójának:

"A fenséges *Tenmu* császárról szóló *Régi Hagyomány* (*Mikoto-Nori-No-Puru-Goto*), amelyet *Piyeda-No-Are* emlékezetébe vésett, írássék le és adassék át nekem!"

Hódolattal telve engedelmeskedtem e parancsnak és mindent a legnagyobb gonddal jegyeztem fel. A régi időkben azonban mind a szó, mind a gondolat [a szó jelentése] egyszerű volt, úgyhogy nagyon sokat vesződtem, mígnem [a hagyományokat] mondatokba és szakaszokba bírtam foglalni.

Ha mindennek a jelentését [teljesen] kínai írásjelekkel (*yomival* [azaz: ideografikusan]) írtam volna, akkor a szavak nem illettek volna pontosan a jelentésekhez; ha pedig mindent *koeval*, (tehát kínai jelekkel jelképezett japán hangértékekkel [azaz fonetikusan] írtam volna, akkor [a történetek] írott alakja túl hosszú

³ *Wen-ming* Kína félig legendabeli uralkodója volt.

⁴ *Tien-Yih* szintén Kína félig legendába tartozó uralkodójaként szerepel a történelemben.

lett volna. Ezért használtam ugyanazon mondatban ideografikus és fonetikus írást keverve, némelykor pedig az egész mondatot ideografikusan jegyeztem le. Ahol a jelentés nehezen fogható meg, ott magyarázattal világítottam rá, de ahol könnyen érthető, ott nincs magyarázat.

Továbbá olyan családi *nevek* esetén, mint *Kasuka*, amelynek írása vagy utónevekben, mint *Tarasi*, amelynek írása, mindig a hagyományt követtem, rajtuk mit sem változtattam.

Ez a könyv az ég és a föld eredetével kezdődik és (*Suiko* császárnő) fenséges uralkodásával végződik, akinek fenséges lakhelye a *Woparidaban* álló palota volt.

Ame-No-Mi-Naka-Nusi-No-Kamitól (Ég Középe Ura Isten) kezdve *Piko-Nagisa-Take-U-Gaya-Puki-Apezu-No-Mikotot* (Tengerparti Vitéz Istenfi Kormorán Zsúpfedél-Befejezetlen-Zsúpfedél[-féle] Fenség) is magába foglalja az első könyv.

A második könyv mindazt tartalmazza, ami *Yamu-Yamoto-Ipare-Biko*.(Jimmu) császártól *Pomuda (Ojin)* császár uralkodásával bezárólag történt.

A harmadik könyv pedig *Opo-Sazaki (Nintoku)* császár idejétől fogva öleli fel az eseményeket azon uralkodás végéig, amely a *Woparidaban* álló fenséges palotából történt [*Suiko* császárnőé].

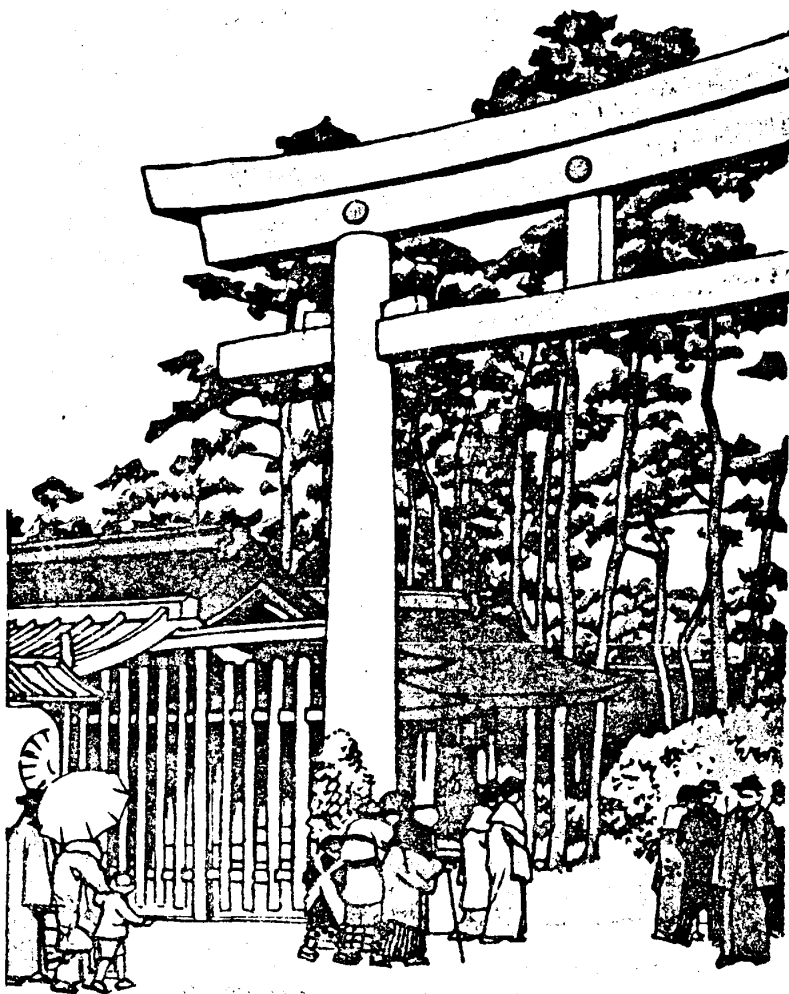
Összesen e három könyvet írtam és most nagy tisztelettel ezeket nyújtom át.

Mély alázattal szólok én, *Yasumaro* alattvaló.

A *Wado*. [nevű] 5. év [Kr. u. 712] 1. hónapjának 28. napján.⁵

Yasumaro, a felső, valóságos ötödik udvari, rangból, az ötödik_hadi rangból.

⁵ Érdekes megfigyelní, hogy kereken négy hónap elég volt a Kodzsiki leírására. Nyilván jól előkészítettek anyagát.

A Meidzsi császárról nevezett *tokiói sintó* szentély kapuja
(Akiyama 1955)

1. FEJEZET: A Páratlan⁶ Égi Istenek (*Koto-Ama-Tu-Kami*)

Az ég és a föld kezdetekor (Magasságos Égi Mező) megjelent a fenséges *Takama-No-Paraban* nevű *Ame-No-Mi-Naka-Nusi-No-Kami* (Ég Közepe Ura Isten), aztán *Taka-Mi-Musubi-No-Kami* (Magasságbeli Fenséges Teremtő Isten), majd pedig *Kami-Musubi-No-Kami* (Isteni Teremtő Erejű Istennő). E három páratlan istenség volt; és testüket nem lehetett látni.

Aztán, miközben a föld még vízen úszó olajfoltként zsenge volt és medúzaként lebegett, egy isten jelent meg valamiből, ami nádsarjhoz hasonlított; fenséges neve *Umasi-Asi-Kabi-Piko-Di-No-Kami* (? Kitűnő Nádtors-Istenfi-Szellem-Isten) volt; aztán *Ame-No-Toko-Tati-No-Kami* (Égi Örök Fennállás Istene). E két istenség is páratlan volt s testük láthatatlan.

A fenti öt istenséget *Koto-Ama-Tu-Kami* (Páratlan Égi Istenek) névvel illetjük.

2. FEJEZET: A Hét Isteni Generáció

Azok után a *Kuni-No-Toko-Tati-No-Kami* ([a] Föld Örök Fennállásának Istene) fenséges nevű istenség keletkezett, majd *Toyo-Kumo-No-No-Kami* (Bőséges Felhők Mezeje Isten). Ez a két istenség is páratlan volt, és testüket nem lehetett látni.

Őket követve keletkezett az *U-Pidi-Ni-No-Kami* (? Bugyogó Ősiszap Istene) fenséges nevű istenség, utána pedig *Imo-Su-Pidi-Ni-No-Kami* (? Homokos Iszap Istennő)⁷. Ezt követve [keletkezett] *Tuno-Gupi-No-Kami* (? Szarv [alakú] Sarj Isten), utána felesége, *Imo-Iku-Gupi-No-Kami* (? Elő Sarj Istennő). Aztán jelent meg *Opo-To-No-Di-No-Kami* (Nagy Földi Szellem Isten), majd [felesége] *Opo-To-No-Be-No-Kami* (Nagy Földi Istennő). Utánuk lett *Omo-Daru-No-Kami* (Arca-Teljes Isten), majd *Imo-Aya-Kasiko-Ne-No-Kami* (? Aj, Mily Csodás Eredetű Istennő). Ezek

⁶ A később megjelenő páros istenekkel ellentétben voltak ezek páratlanok.

⁷ Ezek a nevekben az iszap szót viselő istenségek az elsők, amelyek párban szerepelnek.

után keletkezett *Izanagi-No-Kami* (? Hívó Isten), majd felesége, *Izanami-No-Kami* (? Hívó Istennő).

A fent nevezett isteneket *Kuni-No-Toko-Tati-No-Kamitól* kezdve *Izanami-No-Kami*val együtt az *Istenek Kora Hét Generációjának* hívják.

3. FEJEZET: A Magától Megszilárdult Sziget (*Onogoro-Zima*)

Az *Égi Istenek* pedig egyhangúlag ezt parancsolták *Izanagi-No-Mikotonak* és *Izanami-No-Mikotonak*: "Alakítsátok és szilárdítsátok meg ezt a vízen lebegő földet!" És átadván nekik az *Ame-No-Nu-Bokot* (Mennyei Ékköves Dárda) rájuk bízta a küldetést.

Ez után a két isten az *Ame-No-Uki-Pasira* (Égi Lebegő Híd) lépett, majd lefelé dőve a dárdát jól megkeverték a tenger vizét, hogy csak úgy zubogott. És amikor visszavonták a dárdát, a sós víz annak hegyéről csöpögve megszilárdult és szigetté vált. Ez a *Magától Megszilárdult Sziget*.

Erre a szigetre pedig az égből leereszkedtek, rája *Ame-No-Mi-Pasirat* (Égi Fenséges Oszlop) állítottak, majd tágas palotát készítettek.

Aztán [*Izanagi-No-Mikoto*] ezt kérdezte házastársától, *Izanami-No-Mikotótól*: "Miként van a te tested teremtvé?" Ő pedig így válaszolt: "Akárhogy is van teremtvé, van rajta egy hely, amely hiányos". Erre *Izanagi-No-Mikoto* szólott: "Akárhogy is van az én testem teremtvé, van rajta egy rész, amely túlságos. Ezért hát testem túlságosan fejlődött részét szeretném tested hiányosan fejlődött helyébe illeszteni, hogy ezáltal föld szülessék. Hajlandó vagy-e erre?" *Izanami-No-Mikoto* így válaszolt: "Bele egyezem."

Izanagi-No-Mikoto pedig így szólt: "Akkor hát kerüljük meg az *Égi Fenséges Oszlopot* és találkozzva egyesüljünk mint házasságok!"

Miután megegyeztek, [*Izanagi-No-Mikoto*] ezt mondta: "Te jobbról kerülj felém, én meg balról indulok feléd!" Megegyezvén körbe indultak. A találkozáskor *Izanami-No-Mikoto* szólalt meg elsőnek: "Lám csak, lám! Milyen szép legény!" Aztán *Izanagi-No-Mikoto* beszélt: "Lám csak, lám! Milyen szép leány!"

Szavaik elhangozván [*Izanagi-No-Mikoto*] így szólt társához: "Rossz jel az, ha a nő előbb szól a férfinél!"

Ennek ellenére rejtett helyre menvén nemzeni kezdtek és a *Piru-Got* (Pióca-Gyermek) születték. Ezt a gyermeket gyékényből készített csónakba helyezték és engedték, hogy elsodródjék. Aztán *Apa-Simat* (Tűnő Sziget) születték. De ezt sem számították fenséges gyermekeik sorába.

4. FEJEZET: A szigetek születése

[A nem sikerült magzatok születése után] *Izanagi-No-Mikoto* és *Izanami-No-Mikoto* gondolkozóba esett, mondván: "Az eddig született gyermekeink nem sikerültek. Ezért jó lesz, ha értesítjük róla az Égi Isteneket!" Íziben fölszálltak az égbe és az ottani istenek véleményét tudakolták.

Emiatt az Égi Istenek *puto-manit* ['nagy-jóslás'] végeztek és így döntöttek: "[A gyermekek] azért nem sikerültek, mert a nő szólította meg a férfit. Menjete ismét le és szóljatok, amint illik!"

Erre a [szülő istenek] leszállottak és ismét megkerülték az Égi *Fenséges Oszlopot*. Ez alkalommal; *Izangi-No-Mikoto* szólalt meg elsőnek: "Lám csak, lám! Milyen szép leány!" Aztán *Izanami-No-Mikoto* szól t: "Lám csak, lám! Milyen szép legény! És miután ezt mondták, egyesültek és az *Apadi-No-Po-No-Sa-Wake-No-Sima* (? Teteje [nagyon] Alacsony Apadi Sziget) született tőlük. Aztán *Iyo-No-Putana-No-Sima* (? Kettős Nevű Iyo Sziget) született. E szigetnek egy teste, de négy arca, és mindegyik acának külön neve van. Így *Iyot* az *E-Pime* (? Jó Istennő név illeti; *Sanuki* területének [másik] neve *Ipo-Yori-Piko* (? Élelem Gyűlés Isten); *Apa* területét *Opo-Ge-Tu-Pime* (? Nagy Élelem-Istennő) néven is ismerik; *Tosanak Take-Yori-Wake* (? Vitéz Gyűlés Ifjú) neve is van.

Ezt követően *Oki-No-Mitugo-No-Sima* (Nyílt Tengeri Hármas Sziget) született, amelyet *Ame-No-Osi-Kore-Wake* (? Égi Uralkodó... Ifjú) néven is ismernek. Aztán született *Tukusi* (? Gyönyörűség) szigete. Ennek a szigetnek is egy teste és négy arca van, és mindeniket más-más név illeti. Így *Tukusi* földje *Sira-Pi-Wake*, (? Fehér Nap Ifjú) nevű; *Toyo Kunit* (Bőséges Hon) a *Toyo-Pi-Wake* (Bőséges Nap Ifjú) név is illeti; *Pi* területét a *Take-Pi-Mukapi-Toyo-Kuzi-Pi-Ne-Wake* (? Vitéz Nap-Szembefordulás Bőséges

...Ifjú) néven is ismerik; *Kumaso* földjét pedig a *Take-Pi-Wake* (? Vitéz Nap-Ifjú) név illeti.

Aztán születték *Iki* (? Megpihenés) szigetét, amelynek másik neve *Ame-Pitotu-Basira* (Égi Egyes Oszlop). utána születték *Tu-Simat* (Kikötő Sziget), amelynek másik neve *Ame-No-Sade-Yori-Pime* (Égi (?) Kicsi-Kéz Jó Istennő). Aztán született *Sado-No-Sima* (? Kis Kikötő Sziget), utána született *Opo-Yamato-Toyo-Aki-Tu-Sima* (Bőséges Aratású Nagy Yamato Sziget), amelynek másik neve *Ama-Tu-Mi-Sora-Toyo-Aki-Tu-Ne-Wake* (? Mennyei Fenséges Égi Bőséges Aratású Föld Ifjú).

Mivel ez a nyolc sziget először született, [együtt] a *Nyolc Nagy Sziget Honának* hívják őket.

Ezek után, [(a) *Magától Megszilárdult Szigetre*] visszatértük idején születték a *Kibi-No-Kozima* (Kibii Kis Sziget) nevű földet, amelyet másként *Take-Pi-Kate-Wake* (? Vitéz Nap-Oldal Ifjú) néven hívnak. Aztán született *Aduki-Sima* (Apró-Bab Sziget), amelynek másik neve *Opo-No-De-Pime* (Nagy Mező-?[?]Kéz Istennő). Aztán született *Opo-Sima* (Nagy Sziget), más néven *Opo-Tamaru-Wake* (? Nagy-Kikötő Ifjú). Ez után születték *Pime-Zimat* (Istennő Sziget), amelynek másik neve *Ame-Pitotu-Ne* (Égi Egyes [?] Szikla). Aztán született *Tika-No-Sima* (Közeli Sziget), amelyet másként *Ame-No-Osi-Wo* (Égi Uralkodó Férfi) néven ismernek. Aztán született *Putu-Go-No-Sima* (Iker Sziget), más néven *Ame-Putu-Ya* (Égi Iker-Hz).

Kibi-No-Kozima-tól kezdve *Ame-Putu-Ya*val együtt összesen hat sziget van.

5. FEJEZET: Az istenek születése

Miután elég földet születtek, istenek nemzésére tértek át. Az első általuk szült isten *Opo-Koto-Osimo-Wo-No-Kami* (Nagy Szó [?] Tett] Uralkodó Férfi Isten) volt. Utána született *Ipa-Tuti-Biko-No-Kami* ([a] Sziklák [és a] Föld Ifjú Istene), majd *Ipa-Su-Pime-No-Kami* ([a] Sziklák [és a] Homok Istennője); utána *Opo-To-Pi-Wake-No-Kami* (? Tágas Ajtó Nap-[?] Szellemelő) Ifjú Isten), aztán *Ame-No-Puki-Wo-No-Kami* (Égi [?] Tető[-védő] Férfi Isten), aztán *Opo-Ya-Biko-No-Kami* ([a] Lakok Nagy Ifjú Istene). utána [született] *Kaza-Motu-Wake-No-Osi-Wo-No-Kami* (? Szeleket

Visszatartó Ifjú Uralkodó Férfi Isten); ő utána lett a tengeri istenség, akinek fenséges neve *Opo-Wata-Tu-Mi-No-Kami* ([a] Tengerék [?] Szellemének Nagy Istene); aztán születtek a folyótorkolatok istenségei, a fenséges nevű *Paya-Aki-Tu-Piko-No-Kami* (Sebes Torkolati Ifjú Isten) és felesége, *Paya-Aki-Tu-Pime-No-Kami* (Sebes Torkolati Istennő).

E két istenség, *Paya-Aki-Tu-Piko-No-Kami* és *Paya-Aki-Tu-Pime-No-Kami* uralkodik [külön-külön] a tengerek és a folyók fölött; ők szülték a fenséges nevű *Awa-Nagi-No-Kamit* (? Hab-Férfi Isten) és *Awa-Nami-No-Kamit* (? Hab-Nő Isten), aztán *Tura-Nagi-No-Kamit* (? Sor-Férfi Isten) és *Tura-Nami-No-Kamit* (? Sor-Nő Isten), aztán *Ame-No-Mi-Kumari-No-Kamit* (Égi Vízosztás Istene) és *Kuni-No-Mi-Kumari-No-Kamit* (Földi Vízosztás Istene), aztán *Ame-No-Mi-Kupiza-Moti-No-Kamit* (Égi Dorong-Tartó Isten) s *Kuni-No-Kupiza-Moti-No-Kamit* (Földi Dorong-Tartó Isten).

Awa-Nagi-No-Kamitól kezdve *Ame-No-Kupiza-Moti-No-Kamival* együtt összesen nyolc isten van.

Ez után szülték [Izanagi és Izanami] a Szél Istent, akinek fenséges neve *Sina-Tu-Piko-No-Kami* (Szél Ifjú Isten), majd a *Fák Istenét*, akinek fenséges neve *Kuku-No-Ti-No-Kami* (? Fatörzsek Szellemének Istene), aztán a *Hegyek Istenét*, akinek fenséges neve *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? Nagy Hegyi-Szellem Istene). Aztán született [tőlük] a Mezők Istennője, akinek fenséges neve *Kaya-No-Pime-No-Kami* (? Gyékényes-Rét Istennő), más néven *No-Duti-No-Kami* (Rétek [és] Földek Istennője).

Sina-Tu-Piko-No-Kamitól kezdve *No-Duti-No-Kamival* együtt négy istenség van.

A két isten: *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* és *No-Duti-No-Kami* uralkodik külön-külön a hegyek és a mezők fölött. Ők szülték *Ame-No-Sa-Duti-No-Kamit* (Égi Mezők Istene), majd *Kuni-No-Sa-Duti-No-Kamit* (Földi Mezők Istene), aztán *Ame-No-Sa-Giri-No-Kamit* (Égi [?] Kődök Istene), majd *Kuni-No-Si-Giri-No-Kami* (Földi [?] Kődök Istene), aztán *Ame-No-Kura-Do-No-Kamit* (Égi sötét [?] Szádok Istene), majd *Kuni-No-Kura-Do-No-Kamit* (Földi Sötét [?] Szádok Istene), aztán *Opo-To-Mato-Piko-No-Kamit* (? Szorosok [és] Völgyek Nagy Istene), majd *Opo-To-Mato-Pime-No-Kamit* (? Szorosok [és] Völgyek Istennője).

*Ame-No-Sa-Duti-No-Kami*tól kezdve *Opo-To-Mato-Pime-No-Kami*val együtt összesen nyolc istenség van.

Ez után születték [*Izanagi* és *Izanami*] *Tori-No-Ipa-Kusu-Pune-No-Kami*t (Madaras Kő- [és] Kámforfa Hajó Isten), akinek másik fenséges neve *Ame-No-Tori-Pune-No-Kami* (Égi Madaras-Hajó Isten). Aztán születték *Opo-Ge-To-Pune-No-Kami*t (Nagy Élelem-Istennő). Utána, született *Pi-No-Yagi-Paya-Wo-No-Kami*. (? Tüzes Égése-Gyors Férfi Isten), más néven *Pi-No-Kaga-Biko-No-Kami* (? Tűz-Fény-Ifjú Isten), ismét más néven *Pi-No-Kagu-Tu-Ti-No-Kami* (? Tűz-Fény-Szellem Isten).

E gyermek születése által [*Izanami-No-Kami*] megégette nemi szervét és fekvő beteggé vált.

Hányásából keletkezett *Kana-Yama-Biko-No-Kami* (Érc-Hegy Ifjú Isten), majd *Kana-Yama-Pime-No-Kami* (Érc-Hegy Istennő); székletéből keletkezett *Panu-Yasu-Biko-No-Kami* (? Agyag- ...Ifjú Isten), majd *Pani-Yasu-Rime-No-Kami* (? Agyag- ...Istennő); vizeletéből lett a fenséges nevű *Mitu-Pa-No-Me-No-Kami* (? Vízi Növényzet Istennője), majd *Waku-Musubi-No-Kami* (Ifjú Teremtés Istene). Ezen istenség gyermekének neve *Toyo-Uke-Bime-No-Kami* (Bőséges Élelem Istennője).

Végül a *Tűz-Isten* születése miatt *Izanami-No-Mikoto* isteni halállal elhunyt.

*Ame-No-Tori-Pune*tól kezdve *Toyo-Uke-Bime-No*val együtt összesen nyolc istenség van.

Az isteni *Izanagi* és *Izanami* által szült szigetek száma együtt tizennégy, míg az utóbb született isteneké harmincöt.

[Ezek a szigetek és istenek] *Izanami-No-Mikoto* isteni halála előtt születtek. Csak a *Magától Megszilárdult Sziget* nem született. A *Pióca-Gyermeket* és a *Tűnő Szigetet* [az isteni szülők] nem számították fenséges gyermekeik sorába.

6. FEJEZET: Tűz-Fény-Szellem Isten (*Pi-No-Kagu-Tu-Ti-No-Kami*)

Akkor [azaz *Izanami* halála után] így szólt [*Izanagi*]: "Ó jaj, hogy szeretett feleségemet nem egyébért, mint egy gyermekért kellett odaadnom!" és amikor [*Izanami*] tetemének feje és lába körül kúszott, fenséges könnyeiből az az istennő keletkezett, aki a

Kagu-Yama (Tüzes Hegy) lábánál levő *Ko-No-Motonál* (Fák Töve) lakik, és akinek fenséges neve *Naki-Sapa-Me-No-Kami* (? Könnyező Láp Istennő).

Aztán [*Izagi-No-Mikoto*] eltemette *Izanami-No-Mikotot* a *Piba-Yaman* (Piba-Hegy), *Idumo* és *Papaki* határán.

Ez után *Izanagi-No-Mikoto* kivonta oldalán viselt, tíz tenyér hosszú kardját és levágta vele gyermekének, *Kagu-Tu-Ti-No-Kaminak* fejét.

Erre a kard hegyéhez tapadó vérből, amely a környező sziklákra hullott, [előbb] a fenséges nevű *Ipa-Saku-No-Kami* (Szikla-Repesztő Isten) lett, majd *Ne-Saku-No-Kami* (? Föld-Repesztő Isten), majd *Ipa-Tutu-Wo-No-Kami* ([a] Sziklák [és a] Föld Férfi Istene) (Három istenség.)

Most pedig a kardmarkolat kosarára ömlött vérből, amely számos sziklára pergett, a fenséges nevű *Mika-Paya-Mi-No-Kami* (? Villám-Gyors-[?] Erejű Isten) támadt, aztán *Pi-Paya-Pi-No-Kami* (? Fény-Gyors [?] Erejű Isten), aztán *Take-Mika-Duti-No-Wo-No-Kami* (? Vitéz Villám-Szellemű Férfi Isten), akinek másik nevei *Take-Putu-No-Kami* (? Vitéz Halálos Suhintású Isten) és *Toyo-Putu-No-Kami* (? Bőséges Halálos Suhintások Istene). (Három istenség)

Aztán abból a vérből, amely akard markolatán gyűlt meg és [*Izanagi*] ujjai közül csepegett, támadt a fenséges nevű *Kura-Okami-No-Kami* (? Sötét Szurdokok Istene), utána pedig *Kura-Mitu-Pa-No-Kami* (? Sötét Vízi Növényzet Istene).

A fent nevezett istenek, *Ipa-Saku-No-Kamitól* kezdve *Kura-Mitu-Pa-No-Kamival* együtt, összesen nyolcan a kard által keletkeztek.

A megölt *Kagu-Tu-Ti-No-Kami* fejéből lett istenség a fenséges nevű *Ma-Saka-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? [a] Hegyoldalak [és a] Hegyek Szellemé); a melléből keletkezett istenség a fenséges nevű *Odo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? Fiatalabb Hegy-Szellem); aztán hasából támadt egy istenség, amelynek fenséges neve *Oku-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? Belső-Hegy-Szellem); nemi szervéből lett a következő istenség, amelynek fenséges neve *Kura-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? Sötét Hegyi Szellem); aztán bal kezéből támadt a fenséges nevű *Sigi-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? Sűrű[-erdős]-Hegy Szellemé), majd jobbójából egy másik, amelynek fenséges neve *Pa-*

Yama-Tu-Mi-No-Kami (? Szélső Hegy Szellem); Aztán bal lábából lett *Para-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? [a] Mezők [és a] Hegyek Szellem), majd jobb lábából *To-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (? Külső-Hegy-Szellem).

*Ma-Saka-Yama-Tu-Mi-No-Kami*tól kezdve *To-Yama-Tu-Mi-No-Kami*val együtt összesen nyolc istenség van.

Azon kard neve, amellyel [*Izanagi*] a *Tűz-Istent* megölte, *Ame-No-Wo-Pa-Bari* (Égi Kicsi-Penge-[?]) Hosszúságú [kard]), másként *Itu-No-Wo-Bari* (Szent Kicsi-Penge-[?]) Hosszúságú [kard]).

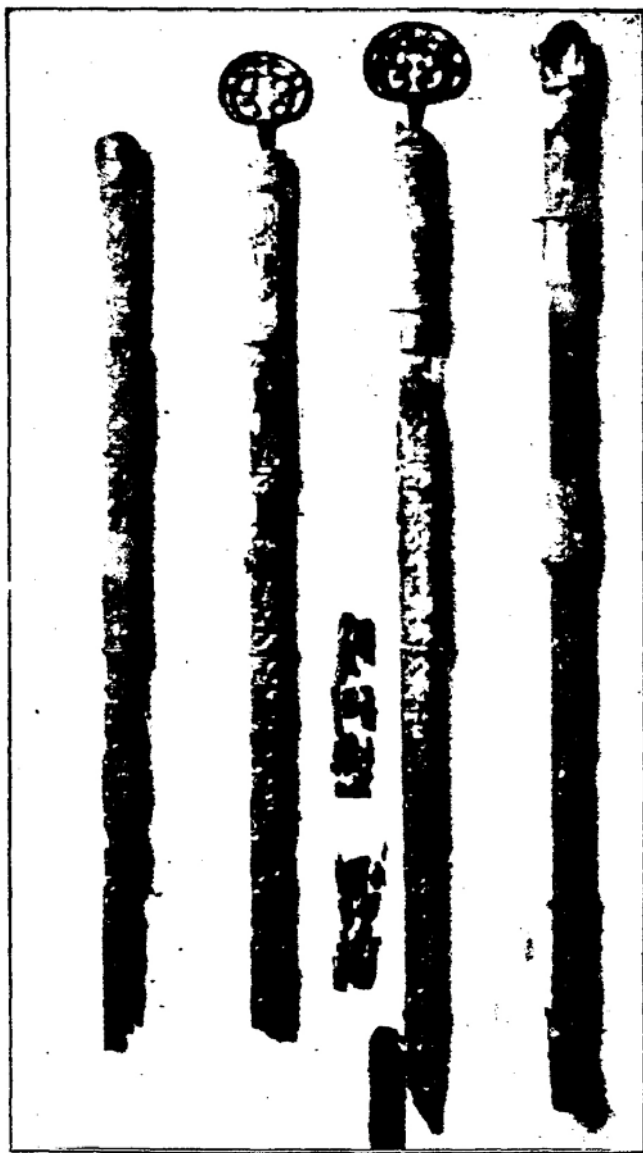
7. FEJEZET: A Holtak Birodalma (*Yomi*)

Akkor pedig [*Izanagi-No-Mikoto*] ismét látni vágyván házastársát, *Izanami-No-Mikoto*t, lement utána az alvilágba. Midőn ez a terem ajtónyílásán át [férje] üdvözlésére előlépett, *Izanagi-No-Mikoto* így szólt: "Szeretett feleségem! Azok a földek, amelyeket szültünk, még nem elegendők. Térj hát vissza!" Erre *Izanami-No-Mikoto*: "Mily nagyon sajnálom, hogy nem előbb jöttél! Ugyanis ettem a holtak Birodalmának tűzhelyéről. De mert te, szeretett férjem-uram, kedvemért ide fáradtál, vissza kívánok térni. Az alvilág isteneivel akarok erről tanácskozni. Kérlek, ne nézz meg!"

Igy szólván visszament a terembe. De maradása oly soká tartott, hogy [*Izanagi*] nem bírta [visszatérését] várni. Ezért fogta baloldali hajfonatában (*mimi-dura* 'fül[nél csüggő'] fonat') viselt sokfogú fésűjét, letörte annak egyik szélső fogát, aztán mint egyetlen fényt⁸ meggyújtotta.

Amikor bement a [terembe] és házastársát látta, azt észlelte, hogy annak testén sok féreg nyüzsgött és zúgott. Fején *Opo-Ika-Duti* (Nagy Mennydörgés), mellén *Po-No-Ika-Duti* (Tüzes Mennydörgés), hasán *Kuro-Ika-Duti* (Sötét Mennydörgés), nemi szervén *Saku-Ita-Duki* (Repesztő Mennydörgés), bal kezén *Waki-Ika-Duti* (Fiatal Mennydörgés), jobb kezén *Tuti-Ika-Duti* (Föld-Mennydörgés), bal lábán *Naru-Ika-Duti* (Dübörgő Mennydörgés), jobb lábán *Pusi-Ika-Duti* (? Rejlő Mennydörgés).

⁸ A japán néphiedelem szerint baljós dolog egyetlen fényt gyújtani vagy fésűt földre vetni.

Ősi japán kardok kb. 1/7 nagyság (Monroo, 1911)
Összesen nyolc *Ika-Duti-Gami* (Mennydörgés-Isten) volt raj-
ta.

Amint *Izanagi-No-Mikoto* ezt látta, megrémült és menekült. Erre házastársa, *Izanami-No-Mikoto* így szólt: "Megszégyenített!" És nyomban üldözésére küldte a *Yomo-Tu-Siko-Met* ([a] Holtak Birodalmának Boszorkái).

8. FEJEZET: A fenséges fekete hajék (*kuro-mi-kadura*)

Ekkor *Izanagi-No-Mikoto* leoldotta és a földre vetette a fenséges haját összetartó fekete folyondár ékességet. Az pedig íziben szőlőbogyót termett. Míg a boszorkák a szőlőt tépték és ették, ő tovább menekült. Midőn ismét nyomába értek, kivette jobboldali hajfonatában viselt sokfogú férjét és azt vetette eléjük. Abból meg mindjárt bambusz-szálak nőttek. Miközben a boszorkák ezeket nyútták és nyelték, tovább menekült.

De akkor [*Izanami-No-Mikoto*] a nyolc *Mennydörgés-Istennel* és az alvilág egy nagy seregével (1500 harcos) üldöztette. Erre [*Izanagi-No-Mikoto*] kivonta oldalán viselt, tíz tenyér hosszú kardját és maga mögött suhogtatva menekült. De mivel az üldözés nem szűnt meg, *Yomo-Tu-Pira-Saka* ([a] Holtak Birodalma Széles [lejáró] Lejtője) lábához érvén egy ott álló fáról három őszibarackot vett le és megvárván üldözőit, [a barackokkal] megdobálta őket. Ekkor mindannyian megfordultak és visszamenekültek.

Izanagi-No-Mikoto pedig így beszélt a barackokhoz: "Ahogy nekem segítettetek, úgy segítetek [majdan] *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni* (Sás-Mezős Középső Ország) halandó embereinek (*utusiki-awo-pito-gusa* 'halandó zöld emberfű'), amikor balsors éri őket és aggodalomban szenvednek!" Aztán az *Opo-Kamu-Du-Mi-No-Mikoto* (? Nagy Isteni Szellem Fenség) nevet adta nekik.⁹

Utoljára házastársa, *Izanami-No-Kami* maga kezdte üldözni. Ekkor [*Izanagi-No-Kami*] egy odavonszolt óriási sziklával, amelyet csak ezer ember birt volna odahúzni (*ti-biki-no-ipa* 'ezerhúzza-szikla'), elzárta a lejáratot (*Yomo-Tu-Pira-Saka*).

A [záró] szikla ellentétes oldalain állva frigyüknek véget vetettek [*Izanagi-No-Mikoto* éppen a válás szavait akarta kimonda-

⁹ A baracknak mágikus erő tulajdonítását a – *Kodziki*-magyarázók Kínából eredő hiedelemnek tartják. Kínában ősi időktől fogva ismert gyakorlat volt a rossz szellemeknek barack segítségével való elűzése.

ni]. Ekkor *Izanami-No-Mikoto* szólalt meg: "Szeretett férjem-uram, ha ezt teszed, minden nap ezret fojtok meg az általad kormányzott ország népéből." *Izanagi-No-Mikoto* pedig így válaszolt: "Szeretett feleségem, ha azt teszed, naponta ezerötszáz szülő-kunyhót (*ubu-ya*) építek."

Ez a magyarázata annak, hogy naponta ezer embernek meg kell halnia és ezerötszáznak meg kell születnie.

*Izanami-No-Mikoto*t másként *Yomo-Tu-Opo-Kaminak* ([a] Holtak Birodalma Nagy Istennője) is nevezik. Mivel pedig az üldözésben maga is résztvett, *Ti-Siko-No-Opo-Kami* (? út[on] Üldözés Nagy Istennője) névvel is illették.

A *Holtak Birodalmának Széles Lezáró Lejtőjét* elzáró sziklát *Ti-Gapesi-No-Opo-Kaminak* (Út[on] Visszafordító Nagy Isten) hívják, másként *Sayari-Masu-Yomi-Do-No-Opo-Kaminak* ([a] Holtak Birodalma Bejáratának [?] Akadállyal-Marasztó Nagy Istene).

Az úgynevezett *Yomo-Tu-Pira-Sakat* manapság¹⁰ az Idumo területén levő *Ipuya-Zaka* (? Szikla-Lakás-Lejtő) nevén nevezik.

9. FEJEZET: Izanagi megtisztulása (*misogi-parapi*)

Akkor *Izanagi-No-Mikoto* így szólt: "Ó, mily kellemetlen, szörnyű és szennyes az az ország, amelyben voltam! Ezért meg kell tisztítanom testemet!" És elérvén az *Apaki-Parara* (Apaki-Mező) , amely a *Tukusi* [országgrész] *Pimuka* vidékén fekvő *Tatibana*-beli *Wodo* helységnél levő folyótorkolat mellett van, megtisztította és a szennyezéstől megszabadította magát.

Eldobott botjából *Tuki-Tatu-Puna-Do-No-Kami* (? Mereven Alló Útelágazás-Isten) keletkezett. Midőn övét levetette, abból *Miti-No-Naga-Ti-Pa-No-Kami* (? Útja-Hosszú Szellem-Erő-Kő-Isten) támadt. Aztán, amikor szoknyáját¹¹ levetette, abból *Toi-Pakasi-No-Kami* (? Megoldás-Levetés Istene) lett. Aztán ködmönét hányta magáról, és abból a fenséges nevű *Wadirapi-No-Usi-No-Kami* (? Vészes Veszés Istene) támadt. Aztán levetett nadrág-

¹⁰ Azaz Kr.u. 712-ben, amikor a *Kodzsikit* leírták.

¹¹ Több nép viselete szerint hordtak a férfiak szoknyát. A skótok nemzeti viselete ma is azt kívánja meg.

jából *Ti-Mata-No-Kami* (Út-Elágazások Istene) lett. Ezt követően süvegét dobta félre. Abból meg a fenséges nevű *Aki-Gupi-No-Usi-No-Kami* (Nyitott Szájú [?] Uralkodó Isten) keletkezett. Később, amikor bal karjáról lerángatta a karpereceket, [előbb] *Oki-Zakaru-No-Kami* (? Messzire Szakadás [?] Dagály) Istene), [majd] *Oki-Tu-Nagisa-Biko-No-Kami* (? Távoli [lapos] Partok [?] Apály) Ifjú Istene), majd *Oki-Tu-Kapi-Bera-Nu-Kami* (? Végző Dagály-Határ Istene) keletkezett. Aztán jobb karjáról rángatta le karpereceit, és ezekből lett: *Pe-Zakaru-No-Kami* (? Parttól Elszakadás Istene), majd *Pe-Tu-Nagisa-Bi-To-No-Kami* (? Közeli Partok Ifjú Istene), majd *Pe-Tu-Kapi-Bera-No-Kami* (? Közel [-re] Visszatérés Parti Istene).

A *Puna-Do-No-Kami*tól *Pe-Tu-Kapi-Bera-No-Kami*val együtt számított tizenkét istenség mind a testen viselt tárgyakból keletkezett.

10. FEJEZET: Felső és az Alsó Beömlés (*Kami-Tu-Se: Simo-Tu-Se*)

Akkor [*Izanagi*] így szólt: "Az ár a *Felső Beömlés*ben túl sebes, az *Alsó Beömlés*ben túl lassú!" végül is a Középső Beömlésbe (*Naka-Tu-Se*) ment és benne megmerült.

Ahogy mosta magát, a fenséges nevű *Ya-So-Maga-Tu-Pi-No-Kami* (Sok Balszerencsét [okozó] Szellemelő Isten) keletkezett, majd *Opo-Maga-Tu-Pi-No-Kami* (Nagy Balszerencsét [okozó] Szellemelő Isten).

E két istenség azon szennyeződésből támadt, amely akkor tapadt rá, amikor abba a tisztátalan országba lement.

A balszerencse-folyományok jóvátétele végett lett [továbbá] *Kami-Napobi-No-Kami* (Isteni Jóvátétel Isten), majd *Opo-Napobi-No-Kami* (Nagy Jóvátétel Isten), majd *Idu-No-Me-No-Kami* (? Szentség Istennője). (Összesen három istenség.)

Amikor pedig [*Izanaki*] a folyótorkolat fenekén; mosta magát, a fenséges nevű *Soko-Tu-Wata-Tu-Mi-No-Kami* (? Fenéki Tengeri Szellemelő Isten) keletkezett, utána meg *Soko-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto*, (? Mély Kikötői Férfi Isten). Midőn a víz mély helyének közepén mosta magát, *Naka-Tu-Wata-Tu-Mi-No-Kami* (? Középi Tengeri Szellemelő Isten) lett, utána pedig *Naka-Tu-Tu-No-Wo-*

No-Mikoto (? Középmély Kikötői Férfi Isten). Az után meg, amikor a víz színén mosta magát, *Upa-Tu-Wata-Tu-Mi-No-Mikoto* (1 Felszíni Tengeri Szellemelő Isten) támadt, majd meg *Upa-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto* (? Sekély Kikötői Férfi Isten) lett.

A három- [nevezett] tengeri istenséget (*Wata-Tu-Mi*) tisztelik az *Adumi*-beli *Murazik* mint isten-ősöket [*oya gami*]. Az *Adumi*-beli *Murazik* a tengeri istenségek egyik fenséges sarjának, *Utusi-Pi-Gana-Saku-No-Mikotonak* (? Valóságos [? emberformájú] Szellemelő Érc-Zúzó Fenség) utódai.

A [másik] három istenség: *Soko-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto*, *Naka-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto* és *Upa-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto* a *Sumi-No-Ye* (Sumii Öböl) [helység] nagy istenei.

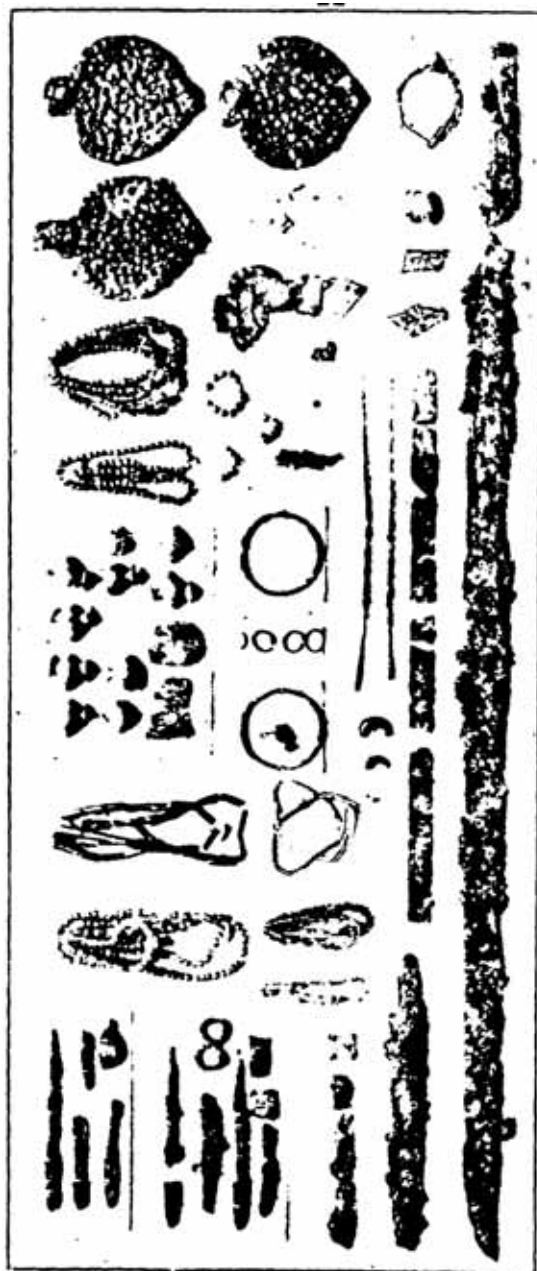
Később, midőn [*Izanagi*] bal szemét mosta, a fenséges nevű *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* (Menny-Derítő Nagy Istennő) keletkezett, mikor pedig jobb szemét mosta, *Tuku-Yomi-No-Mikoto* ([a] Hold-Számolás Fensége); orra mosása közben támadt *Take-Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* (? Susai vitéz Gyors Férfi Isten).

A nevezett tizenégy istenség *Ya-So-Maga-Tu-Pi-No-Kami*tól kezdve (*Take-*)-*Pa-Ya-Susa-No-Wo-No-Mikoto*val együtt [*Izanagi*] mosdása által keletkezett.

11. FEJEZET: Izanagi parancsa három fenséges gyermekének

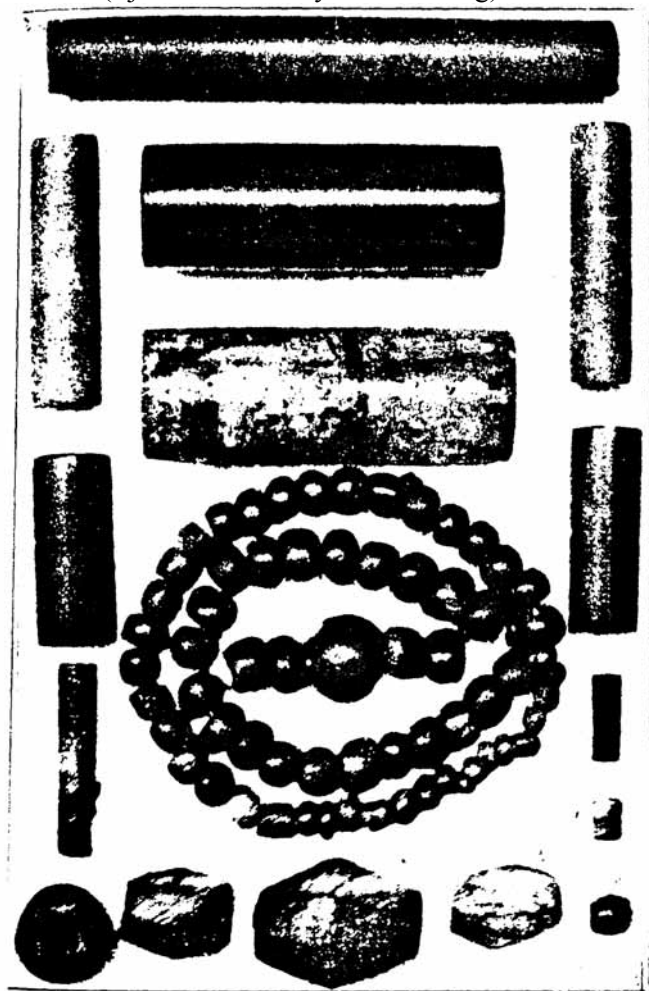
Akkor pedig *Izanagi-No-Mikoto* nagyon örvendezett és így szólt: "Gyermekek gyermek után szültem, és az utolsó három szülésből lettek a legkiválóbb sarjak!" Aztán lekasztotta nyakában viselt gyöngyfűzérét, csörgetve meglengette, majd *Ama-Terasu-Kaminak* nyújtva a következő parancsot adta: "Uralkodj *Taka-Ama-No-Paran* (Magasságos Égi Mező)!"

Ezen nyaklánc neve *Mi-Kura-Tana-No-Kami* (Fenséges Kincstár-Polc Istene).

Egy régi, Kapatiban feltárt sír mellékletei (T.A.S.J.
IV. 1897)

Később így szólt *Tuku-Yomi-No-Mikoto*hoz: "Uralkodj *Yoru-No-Osu-Kuni* (Éjszakai Kormányzandó Ország) felett!"

Régi japán ékszerek (Monroo, 1911)

Aztán *Take-Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto*nak adott parancsot: "Uralkodj a tengerek mezein!"

Míg [a másikkak] a parancs szerint engedelmesen uralkodtak [országaikon], *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* nem uralkodott a rábízott országon. sírt, üvöltött, mígnem szakálla nyolc tenyérnyire

nőve melléig ért. Üvöltése oly [borzasztó] volt, hogy a zöldellő hegyek meghervadtak, a folyók és a tengerek meg kiszáradtak tőle. Ettől a rosszindulatú istenségek zajongása a cserebogarak zsongásaként mindenütt hangzott, és mindenütt számtalan baj keletkezett.

Akkor *Izanagi-No-Mikoto* így szólt *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto*hoz: "Miért nem uralkodsz a neked osztottam területeken? Miért sírsz és üvöltesz?"

Az meg: "Megholt anyám országába kívánok menni, a *Ne-No-Kata-Su-Kuniba* (? Alsó Szikla-Lakás Hon). Azért sírok!"

Izanagi-No-Opo-Mi-Kami erre nagyon dühbe gurult és így beszélt: "Akkor nem élhetsz ebben az országban! Így szólván isteni száműzéssel kiűzte.

Izanagi-No-Opo-Mi-Kami szentélye az *Apumi*-beli *Tagaban* van.

12. FEJEZET: Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto felmegy a Magasságos Égi Mezőre

Akkor *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* így szólott:

"[Ha mennem kell], megmondom *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*nak s csak aztán megyek el."

Amikor az égbe ment, a hegyek és a folyók mind remegtek és zúgtak, a föld meg rengett.

Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami pedig ezt hallva megrettent és ily szavakra fakadt: "Testvérem bizonyára nem jó szándékkal jön fel. Valószínűen országomat akarja bitorolni."

És megoldva haját, füle mellett csüggő [két] csimbókba fonta. Mind a baloldali, mind a jobboldali csimbókra, továbbá a haját összefogó folyondár ékessége, valamint bal és jobb karjára Yasakából való, számtalan görbe-ékkőből (maga-tama) készített füzért csavart. Hátára ezer nyíllal tömött tegezt, oldalára pedig öt-száz nyíllal tömött tegezt csatolt. Alsó karára vastag védőt erősített.¹² És akkor megpörgette íja felső végét, lábait combig a kemény földre dobantotta, majd [a földet] mint könnyű havat szer-

¹² Ez a tárgy (*to²mo* az íj idegének csapása ellen védő, az alsókarra csúsztatott bőrvánkos volt.

terúgva rémítő dühvel ordított, [harcos férfiként] toporzékolva ordított. Így várta fivérét, ezt kérdezve tőle: "Mi végre jöttél?"

Erre *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* így válaszolt: "Nincs rossz szándékom. Amikor a Nagy Istenség [Izanagi-No-Mikoto] isteni szóval sírásom és üvöltésem okát kérde tőlem, azt válaszoltam, hogy megholt anyám országába kívánok menni. Erre a Nagy Istenség ezt mondta: „Akkor nem élhatsz ebben az országban!” És isteni száműzéssel kiűzött. Erre feljöttem, hogy ezen országból való távozásomat veled tudassam. Egyéb szándékom nincs."

Akkor *Ama-Terasu-Opo-Mikami* így szólott: "Tételezzük fel, hogy úgy van! De miként tudom meg, hogy szándékod tiszta-e?"

Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto pedig ezt válaszolta: "Legyen köztünk istenítélet! Kiki szüljön gyermekeket!"

Magatama 'görbe ékkő'

13. FEJEZET: Az istenítélet

Evégett az *Ame-No-Yasu-No-Kape* (Égi [?] Csendes Folyó) átellenes partjaira álltak és megkezdték az istenítéletet.

Először *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* [cselekedett]: a *Take-Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* oldalán viselt, tíz tenyér hosszú kardot követelte; [megkapván] három darabra törte; [a darabokat] az *Ame-No-Mana-Wi* (Égi Varázs-Forrás) vizében megmosta, miközben [ékszerai] csörögtek; aztán [a kard darabjait apróra] rágtá és kifújta. A sűrű permetből ezek az istenségek keletkeztek:

Takiri-Bime-No-Mikoto (Vizesés Istennő), másik nevén *Oki-Tu-Sima-Pime-No-Mikoto* (Oki-Szigeti Istennő); aztán *Itiki-Sima-Pime-No-Mikoto* (? Gyönyörű Szigeti Istennő), másként *Sa-Yori-Bime-No-Mikoto* (? Gyülés Istennő); aztán *Takitu-Pime-No-Mikoto* (Sellők Istennője). (Három istenség.)

Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto pedig azt a számtalan yasakai görbe-ékkőből való füzért kérte, amelyet *Ame-Terasu-Opo-Mi-Kami* baloldali hajfonatára csavart. [Megkapván] az *Égi Varázs-Forrás* vizében megforgatta, miközben [ékszerei] csörögtek; aztán [az ékkőfüzért apróra] rágta és kifújta. A sűrű permetből a fenséges nevű *Masa-Katu-A-Katu-Kati-Paya-Pi-Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-Mikoto* (? Igaz Győzelmem Győzve Győzés Gyors Erő Égi Hatalmas Rizskalászos [?] Uralkodó Fenség) keletkezett. Ezt követően azokat az ékköveket kérte, amelyek [füzérben *Apa-Terasu-Opo-Mi-Kami*] jobboldali hajfonatára voltak csavarva. Apróra rágva kifújta őket, és a sűrű permetből *Ame-No-Po-Pi-No-Mikoto* (? Égi Felső Szellemerő Fenség) lett. Most meg azokat az ékköveket kérte, amelyek [füzérben *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*] haját összefogó folyondár-ékességre voltak csavarva. Ezeket is meg-rágta és kifújta. A sűrű permetből *Ama-Tu-Pikone-No-Mikoto* (Égi [?] Istenfi Fenség) támadt. Ezt követően azokat az ékköveket kérte, amelyek [füzérben *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*] bal karára voltak csavarva. Apróra rágta, kifújta őket, és a sűrű permetből *Iku-Tu-Pikone-No-Mikoto* (Élet-Istenfi Fenség) lett. Aztán az [*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*] jobb karára [füzérben] csavart ékköveket kívánta. Apróra rágva kifújta őket, és a sűrű permetből *Kumano-Kusubi-No-Mikoto* (Kumanoi Csodatevő Isten) keletkezett. (Összesen öt istenség.)

14. FEJEZET: A fenséges gyermekek elosztása.

Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami pedig így szólt *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto*hoz: "Ez a most született öt fiúgyermek az én tárgyaimból lett, ezért ők természetesen az én gyermekeim. Az előbb született három leánygyermek a te tárgyadból lett, tehát a te gyermekeid." így szólván elosztotta a gyermekeket.

Az elsőszülött, *Takiri-Bime-No-Mikoto* a *Munakata*-beli *Oki-Tu-Miyaban* (Oki [-szigeten álló] Szentély lakozik; a következő, *Itiki-Sima-Pime-No-Mikoto* a *Munakata*-beli *Naka-Tu-Miyaban* (Középső Szentély) lakozik; *Takitu-Pime-No-Mikoto* pedig a *Munakata*-beli *Pe-Tu-Miyaban* (Partközeli Szentély) tisztelik.

E három istenség alkotja azt az istennő-hármaszt, amelyet a *Munakata*-beli nemesség [különösen] tisztel.

Az utóbb született öt istenség [közül]:

Ame-No-Po-Pi-No-Mikoto fia, *Take-Pira-Tori-No-Mikoto* (? Nagy Madár Vitéz Fenség) lett elődje a következőknek: az *Idumo-beli*, a *Muzasi-beli*, a *Kami-Tu-Unakami-beli* (Felső-Unakami), a *Simo-Tu-Unakami-beli* (Alsó-Unakami), az *Izimu-beli* uraknak (*miyatuko*), a *Tu-Sima-beli* [megyei] ispánoknak és a *Topo-Tu-Apumi-beli* uraknak; továbbá *Ama-Tu-Pikone-Ho-Mikoto* lett a következők őse: az *Opusi-Kaputi-beli* (Nagy Folyóköz) uraknak, a *Nukata-Be-No-Yuwe* ([a]Nukata-Szolganép[hez tartozó] Furdető Asszonyok) ispánjának, a *Ki-No-Kuni-beli* (Erdős Hon) uraknak, a *Yamatoban* fekvő *Tanaka-beli* (Szántó Közepe) ispánoknak *Yamasiro-beli* (Hegymög), az *Umakuda* [? *Uma-guta*]-beli, a *Miti-No-Siriban* ([az] Út[nak a fővárostól távolabb eső] Vége) fekvő *Kipe-beli*, a *Supau-beli*, a *Yamatoban* fekvő *Amuti-beli* uraknak, a *Taketi-beli* (Magas Vásárhely) ispánoknak, a *Kamapu-beli* [? fő]ispánoknak és a *Sakikusa-Be* (Sakikusa-Szolganép) urainak.¹³

15. FEJEZET: A diadalmámban előtörő féktelenség

Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto pedig így, szólt *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*hoz: "Mivelhogy szándékom tiszta volt, a szültem gyermekek gyengéd lánykák lettek. Ha ebből vezetjük le az ítéletet, kétség nélkül én győztem!"

Ezen szavak után diadalától megmámorosodva széjjelhányta az *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* által készített rizsföldek töltéseit és betemette az öntöző árkokat; aztán ürülékével több helyen bemocskolta azt a termet, amelyben *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*, a földek első termését ízlelte.

Ámbár ezt tette, *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* nem szidta meg, hanem így beszélt: "Ami itt ürüléknek látszik, bizonyára olyan valami, amit fenséges testvérem ittas állapotban kihányt és több helyen elkent; fenséges testvérem a rizsföldek töltéseit is csak azért hanyta széjjel és az öntöző árkokat is csak azért temette be, mert a földnek illetén használatát pazarlónak vélte."

¹³ A címekeket s rangokat illetően 1. a 33-35. lapokat.

Noha [*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*] ily mentegető [javító szándékú]szavakat mondott, [*Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto*] folytatta rosszalkodását, sőt még inkább féktelenné vált.

Amikor *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* szent szövőházában tartózkodott és az isteneknek szánt ruhák szövését felügyelte, [*Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto*] bezúta a tetőt és a lyukon át egy foltostarka pónilovat dobott be, amelyet előbb fordítva nyúzott meg.¹⁴

Midőn az égi szövőnő ezt látta, megrémült. Ennek folytán a vetelő a nemi szervébe fúródott, s így meghalt.

Ennek láttán *Ama-Terasu-Opo-No-Kami* megijedt és kinyitván az *Ame-No-Ipa-Ya-Tot* (Égi Szikla-Barlang Ajtaja) bement és bezárkózott.

Akkor pedig *Takama-No-Para* [= *Taka-Ama-No-Para* (Magasságos Égi Mező)] teljesen sötétségbe borult és *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni* (Sás-Mezős Középső Ország) [is] elsötétült.

Így aztán örökös éjszaka uralkodott.

Emiatt mindent a számtalan istenség zaja töltött el, miként a cserebogarak zsongása, és mindenféle vész támadt.

16. FEJEZET: Az Égi Szikla-Barlang (*Ame-No-Ipa-Ya*)

Akkor pedig az *Ame-No-Yasu-No-Kapa* mentén a *Számtalan Istenség* [*Ya-Po-Yo-odu-No-Kami*] isteni gyűlésre sereglett egybe és készítette *Taka-Mi-Musu-Bi-No-Kami* (Magasságbeli Fenséges

¹⁴ Miért számított a ló fordított nyúzása égbekiáltó bűnnek? Erre az ismertetésekben nem találtam kielégítő választ. De a Magyar Néprajzi Társaság Népélet – Ethnográfia (Györffy István szerk., XLVIII, 1937, 451. l.) nevű folyóiratban s egyebütt is olvastam a nyúzás helytelen és helyes irányáról. így pl. az ürgét nem szabad hátsó lábaitól kezdve nyúzni, mert úgy sok ehető rész tépődik le az irhával; ha előlről kezdődik a nyúzás, nincs ilyen veszteség és az irha is tiszta. Továbbá szintén a néprajzból tudjuk, hogy a belső-ázsiai népek között súlyos vétek volt akárcsak kevéske ehető részt a csontokon hagyni vagy egyébként elpazarolni. Aki pl. Dzsingisz kán gyermekségének sanyarú körülményeit olvasta, tudja, hogy az élelem megbecsülése a család minden tagjának szent kötelessége volt. A szabály megszegőjét halállal büntették, így Dzsingisz egyik fivérét is. – Feltételezem, hogy a japán nép többségének elei Euráziának arról a részéről kerültek a szigetországba, ahol ilyen szabályok voltak érvényben s ahol lóhúst ettek. Ezért lehetett a ló fordított nyúzása égbekiáltó bűn a Kodzsikiben megőrzött hagyomány szerint.

Teremtő Isten) fiát, *Omopi-Kane-No-Kamit* (Gondolatokat Egyesítő Isten), hogy megoldást tanácsoljon.

[Tanácsát követve] összeszedték *Toko-Yo* (Örök[ké tartó] Világ) hosszan kukorékoló kakasait és [az Égi Szikla-Barlang előtti] kukorékoltatták őket. Aztán az Égi [?] *Csendes Folyó* felső folyásáról kemény köveket vittek oda, majd vasat¹⁵ az *Ame-No-Kana-Yamaról* (Égi Érc-Hegy). Ezt követően megkeresték az *Ama-Tu-Marat* (Égi Kovács) és megbízták *Isi-Kori-Dome-Mo-Mikotot* (? Érc-Öntő Istennő) egy fémtükör készítésével. Aztán megbízták *Tama-No-Ya-No-Mikotot* (Ékszer- [?] Műhely Isten) *Yasakaból* való számtalan görbe-ékköböl álló nagyon hosszú, fenséges fűzér készítésével. Majd felszólították *Ame-No-Ko-Yane-No-Mikotot* (Égi Kicsi-Házi Isten) és *Puto-Tama-No-Mikotot* (Szent Drágakő Fenség), hogy vegyék ki egy az *Ame-No-Kagu-Yamaról* (Égi Tüzes Hegy) való szarvasbika lapockacsontját, aztán vigyenek oda az *Égi Tüzes Hegyről* égi *papaka*-fát és tartsanak jóslást. Ezek pedig az *Égi Tüzes Hegyen* tövestől kitéptek egy szép lombú [500 ágú] *sakit*.¹⁶ Felső ágaira számtalan görbe-ékköböl való, nagyon hosszú fenséges fűzért akasztottak, [egy] középső ágára a nyolc láb [átmérőjű] tükröt függesztették, alsó ágaira meg fehér valamint kék [?] sötét] áldozati ruha-anyagot aggattak.

Puto-Tama-No-Mikoto ezt az áldozati tárgyakkal [ékesített] fát tartotta kezében, *Ame-No-Ko-Yane-No-Mikoto* az ünnepi szertartás [szavait] énekelte, *Ame-No-Ta-Dikara-Wo-No-Kami* [pedig] rejtve állott a kijárat mellett; *Ame-No-Uzume-No-Mikoto* (Égi Különleges Istennő) az *Ame-No-Kagu-Yamaról* való korpafű¹⁷ indával tekerte be karait, feje köré ékességül *Ame-No-Ma-Sakiból* (Égi Masaki [folyondár]) való hajéket csavart, csokorba *Ame-No-Kagu-Yamai* bambusz-füvet¹⁸ kötött, majd egy csöbröt az Égi Szikla-Barlang ajtaja előtt felfordított és azon dobogva táncolt;

¹⁵ A vas akkori neve, *kana* (később *kane*) általában 'érc' jelentésű volt; kínaiból való kölcsönzésnek vélik; a későbbi nyelvben a vas szó megfelelőjeként a szintén kínai eredetű *tetsu* szót vezették be.

¹⁶ A *saka-ki*² (*ki*² 'fa') Chamberlain (61, 21. jegyz.) szerint a *Cleyera japonica* fa volt; ezt, mint szent fát gyakran ültették s ültetik *sintó* szentélyek mellé.

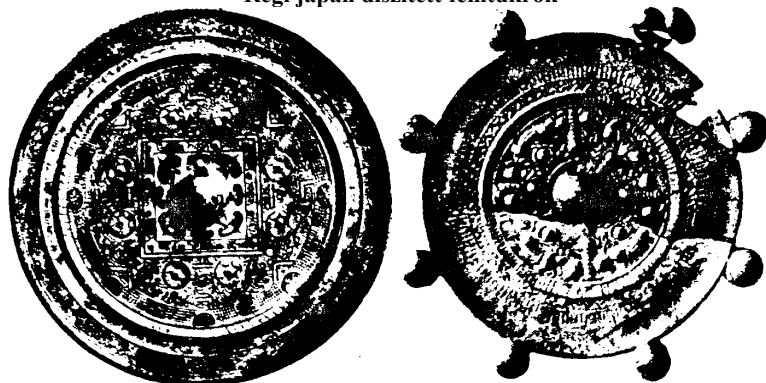
¹⁷ A korpafű, *pi*¹-*kage* botanikai neve *Lycopodium annotinum*.

¹⁸ Bizonyára a csokorba kötött bambuszfünek is varázssos erőt tulajdonítottak.

aztán révületbe esve melleit kitakarta s szoknyája korcát nemi szervéig letolta.¹⁹

Taka-Ama-No-Para pedig megremegett, amint [erre] a Számtalan Istenség egyszerre nevetett.

Régi japán díszített fémtükrök

17. FEJEZET: A varázsos szalmakötél, (*siri-kume*)

Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami ezen csodálkozott és egy kicsit nyitva az Égi Szikla-Barlang ajtaját [belülről] így szólt: "Azt hittem, hogy elrejtézesem miatt *Taka-Ama-No-Para* sötétségbe borult és *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni* teljesen elsötétült. De miért van az, hogy *Ame-No-Uzume* énekel és táncol [örvendezik], a Számtalan Istenség meg mind nevet?"

Erre *Ame-No-Uzume*: "Azért örvendezünk és táncolunk, mert van közöttünk egy istenség, aki Fenségednél ragyogóbb!"

Miközben így beszélt, *Ame-No-Ko-Yane-No-Mikoto* és *Puto-Tama-No-Mikoto* közel vitte a tükröt és *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*nak megmutatta. Ő pedig mindinkább csodálkozott s az ajtó

¹⁹ *Ame-No-Uzume-No-Mikoto* egész szerepe a Koreában és Japánban itt-ott ma is feltűnő sámánnök gyakorlatát juttatja eszünkbe. A régi Japánban nagyobb szerepük volt a női, mint a férfi sámánoknak. A korai uralkodók közt számos nő is volt. Mind a férfi, mind a női uralkodók mint az ég és a föld között összekötő kapocsként szolgáló lények sámánok voltak. – Az elrejtőzött napistennő előhívása végett összegyűlt sok-sok isten tanácskozása japán kommentátorok szerint (I. Philippi 82) a belső-ázsiai népek, nevezetesen a mongolok, *kuriltájaira* emlékeztet, amelyeket ezek kán-választás végett tartottak.

mögül egy kicsit előre lépve közeledett [a tükörhöz]. Ekkor a lesben álló *Ame-No-Ta-Dikara-Wo-No-Kami* [annak] fenséges kezét megkapva előre húzta [az istennőt]; *Puto-Tama-No-Mikoto* pedig ezzel egyidőben egy varázsos szalmakötelet (*siri-kume[-napa]*) húzott mögéje és ezt mondta: "Ennél hátrább nem mehetsz!"

Midőn *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* előlépett, *Taka-Ama-No-Para* és *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni* magától világos lett.

Ez után a *Számtalan Istenség* tanácsot tartva *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto*t ezer asztalnyi kárpótló ajándék adására ítélte; továbbá levágatta [a vétkes] szakállát, kitépette ujjainak és lábujjainak körmeit és isteni számüzéssel számüzte.

Mármost [az elítelt] *Ope-Ge-Tu-Pime-No-Kamitól* (? Nagy Élelem-Istennő) ennivalót kért. Az meg orrából, szájából és végbeléből különböző ízes ételeket vett ki és abból különféle étkeket készítve elébe tette.

Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto megfigyelte annak cselekedeteit és azt gondolta, hogy bemocskolta a felajánlott étkeket. Ezért megölte.

A megölt istennő tetemében [a következő] dolgok termettek: fejében selyemhernyók, két szemében rizs-szemek, két fülében köles-szemek, orrában vörös-bab [vagy: apró-bab], nemi szervében gabona, végbelében szójabab [vagy: nagyszemű bab].

Kami-Musubi-Mi-Oya-No-Mikoto (Teremtő Erejű Fenséges Szülő Istennő) ezeket mind összeszedte és magként használta.

18. FEJEZET: A Nyolc fejű²⁰ Sárkány (*Ya-Mata-No-Woroti*)

Kiüzetvén, [*Paya-SuSa-No-Wo-No-Mikoto*] leereszkedett. az *Idumo*-beli *Pi-No-Kapa* (Pi-Folyó) felső szakaszához, egy *Tori-Kami*, (Madár-[?] Toll[nevű]) helység közelébe. Éppen akkor evőpálcikákat sodort magával a folyó. Ő ebből azt következtette, hogy feljebb [a folyó mentén] emberek élnek.

Susa-No-Wo-No-Mikoto elindult, hogy megkeresse őket. Egy öregembert és egy öregasszonyt talált, közöttük pedig egy leányt; azok mind sírtak.

²⁰ A Nyolc-Fejű Sárkány csupán a képzelet szüleménye, s aligha valamely elnyomó hatalom jelképe.

Ezt kérdezte tőlük: "Kik vagytok?" Az öregember így válaszolt: "Az *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* (Nagy Hegyi-Szellem Isten) [nevű] földi isten fia vagyok. Nevem *Asi-Naduti* (? Lábát Simogató [Öreg]); feleségem neve *Te-Naduti* (? Kezét Simogató [Öreg]); leányunk neve *Kusi-(I)Nada-Pime* (? Csodás (I)Nada Istennő). .

Erre [*Susa-No-Wo-No-Mikoto*] tovább érdeklődött: "Miért sírtok?" [Az öreg meg] így válaszolt: "Előbb nyolc leányom volt. De a *Kosi Nyolc-Fejű Sárkány*. (*Kosi-No-Ya-Mata-No-Woroti*) minden esztendőben eljön ide és megeszi leányaim egyikét. Azért sírok, mert jövetelének ideje ismét elérkezett."

Akkor [*Susa-No-Wo-No-Mikoto*] ezt kérdezte: "Milyen a külseje?" A [másik] felelt: "Szemei vörösek, mint a csepleszmeggy; törzsén nyolc fej és nyolc farok van ~ testén azon kívül moha, cédrusfa és japán cédrus²¹ nő; hossza olyan, hogy nyolc völgyet és nyolc hegyet átér; ha hasára nézel, azt látod, hogy mindenütt vér szivárog ki belőle."

Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto akkor ezt kérdezte az öregembertől: "Hozzám adod-e leányodat?" Az [öreg] így válaszolt: "Nagyon megtisztelsz, de nem ismerem tisztelendő nevedet." Erre amaz: "*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* testvére vagyok és éppen most szálltam le az égből."

Akkor *Asi-Naduti* és *Te-Naduti* ezt mondták: "Abban az esetben nagy tisztelettel felajánljuk [leányunkat] neked."

19. FEJEZET: A sokfogú fésű (*kosi-tuma-gusi*)

Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto sokfogú fésűvé változtatta a lányt és [a fésűt] hajfonatába tűzte. Aztán így szólt *Asi-Naduti* és *Te-Naduti* istenekhez. "Készítsetek nyolcszoros párlatú erős szakét²² készítsetek kerítést [e hely körül] és hagyjatok nyolc ajtónyílást a kerítésen; minden nyílás mellett legyen keresztben fekvő palánkokból tákolt padozat és mindegyik padozaton legyen egy

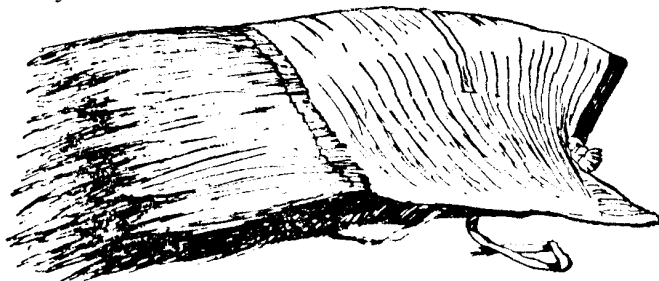
²¹ *Sagi* 'japán cédrusfa', *Cryptomeria japonica*.

²² A szaké ma rizsből készített szeszes ital. Lehet, hogy régi időkben, amikor kevés rizs termelt Japánban, más anyagból is készítették.

szaké-dézsza; töltsetek meg mindegyiket a nyolcszoros párlatú erős szakéval és várjatok!"

Miután az utasítás szerint mindent előkészítettek és vártak, valóban megjelent a Nyolc-Fejű Sárkány – ahogy [az öregember] megmondta –; mindjárt beledugta egy-egy fejét egy-egy dézsába és megitta a szakét; az után, mert megmámorosodott, lefeküdt és elaludt.

Ekkor *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* kivonta tíz tenyér hosszú kardját és darabokra vágta a sárkányt, úgy, hogy a Pi-Folyó vérrrel folyt.

Sásból készült japán fejfedő (Oto 1963)

Amikor a sárkány középső farkát vagdalta szét, kardja pengéje kicsorbult. Ezt furcsának találva kardja hegyével felhasította [a húst] és íme, nagyszerű éles kard (*tumagari-no-tati*)²³ jelent meg.

Kivette és mivel az esetet nagyon különösnek vélte, beszámolt róla *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kaminak*, neki ajándékozva a kardot.

Ez a *Kusa-Nagi-No-Tati* (Fű-Kaszáló [?]- Békítő] Kard).

20. FEJEZET: A Suga-i palota (*Suga-no-miya*)

Később *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* *Idumo* földjén helyet keresett fenséges laka építésére. *Sugaba* érkezvén így szólt: "Mi-helyt ide értem, szívem felüdült!"

²³ E kifejezésnek *-no-tati* része '-féle kard' jelentésű (*no* a genitívust jelölő kapcsoló szócska); a *tumagari* részben a *-gari* részről feltételezhető, hogy a *karu* 'vág, szel' ige származéka, de ez a feltevés gyenge mindaddig, amíg a *tuma* rész ide való jelentése ismeretlen.

Azon a helyen megépítette palotáját és benne lakozott. Ezért hívják azt a helyet *Suganak*.²⁴

Amikor ez a nagy istenség *Sugaban* palotáját építeni kezdte, azon helyről felhők szálltak fel. ő pedig éneket szerzett, amely[nek szövege] így hangzott:

Ahol nyolcrétégű felhők emelkednek,
Idumoban nyolcszoros kerítést verék.
Ifjú nőmmel hogy lakozzam,
Nyolcszoros kerítést tevék.
Ó, sok-kerítéses hajlék!

Akkor pedig magához hívta *Asi-Naduti-No-Kamit* és ezt mondta neki: "Légy háznagy az én lakomban!" Majd új nevet adott neki: *Imada-No-Miya-Nusi-Suga-No-Yatu-Mimi-No-Kami* ([az] Inadai Szentély Háznagya – Sugai Sok-Fülű Isten).²⁵

Az után *Kusi-(I)Nada-Pimevel* a hálókamrába vonult, és nemzeni kezdtek.

A tőlük született isten neve *Ya-Sima-Zi-Numi-No-Kami* ([a] Nyolc Sziget[en] [?] Uralkodó Isten).²⁶

Ismét házassodván *Kamu-Opo-Iti-Pimet* (? Nagy-Vásárhely Istennő) vette nőül, aki *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* leánya volt. Ebből a házasságból a [következő] gyermekek születtek: *Opo-Tosi-No-Kami* (? Takarulás Nagy Istene) és *Uka-No-Mi-Tama-No-Kami* (Élelem Fenséges Szelleme[-féle] Isten). (Két istenség.)

Az idősebb fiú, *Ya-Sima-Zi-Numi-No-Kami*. [házassodván] *Ko-No-Pana-Tiru-Pimet* (Fák Virága Hullása-Istennő) vette

²⁴ Népetimológiasan a *suga-si* 'élénkítő, frissítő, felüdítő, megnyugtató', jelentésű melléknév tövéből származtatják *Suga* helység nevét. Ez a fajta származtatás erősen Anonymusunk helynévmagyarázataira emlékeztet.

²⁵ *Inada-No-Miya-Nusi-Suga-No-Yatu-Mimi-No-Kami* érdekes neve kapcsán megjegyzendő, hogy a fül az éberség jele volt és a patrónus védelmének hatékonysága természetesen éberségétől is függött (gondoljunk csak az obi-ugorok istenségeire és néha bizony megeső mulasztásaikra ...).

²⁶ A *Ya-Sima-Zi-Numi-No-Kami* névben szereplő *Numi* részt kérdőjelesen az 'uralkodó' szóval fordítottam. A régi japán szavakat tárgyaló szótárak nem mutatják. Mégis nagyon figyelemre érdemesnek tartom, mert az obi-ugorok legfőbb istenének neve *Numi-tõrem* (benne a *numi-num* rész jelentése 'felső').

feleségül, aki [szintén] *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* lánya volt. Ebből a házasságból született *Pupa-No-Modi-Ku-Nu-Su-Nu-No-Mikoto* (? *Pupa*-beli ... Isten).

Ez az istenség *Pi-Kapa-Pimet* (? Nap-Folyó Istennő) vette feleségül, aki *Okami-No-Kami* (? Szurdokok Istene) lánya volt. Ebből a házasságból született *Puka-Buti-No-Midu-Yare-Pana-No-Kami* (? *Puka-Buti*beli Viz-[?]Rontotta Virágok Istene).

Ez az istenség *Ame-No-Tudope-Ti-Ne-No-Kamit* (Égi [?] Csődülés ... Istennője) vette el, és tőlük született *Omidu-Nu-No-Kami* (? *Omitunu*-beli Isten).

Ez az istenség *Pute-Mimi-No-Kamit* (? Vastag-Fülű Istennő) vette nőül, aki *Punoduno-No-Kami* (? *Punoduno*-beli Isten) lánya volt. E házasságból született *Ame-No-Puyu-Kinu-No-Kami* (Égi [?] Téli-Gúnya Istene).

Ez az istenség *Sasi-Kuni-Waka-Pimet* (? Sasi-Ország[re]sz[-beli] Ifjabb Istennő) vette feleségül, aki *Sasi-Kuni-Opo-No-Kami* ([a]- Sasi-Ország[re]sz[-beli] Nagy Istenség) lánya volt. Házasságukból született *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* (? [az] Ország Nagy Ura Isten), más néven *Opo-Namudi-No-Kami* (Nagy [?] Föld-Tartó Isten), más néven *Asi-Para-Siko-Wo-No-Kami*, (Sás-Mező-Csúf-Férfi Isten), más néven *Ya-Ti-Poko-No-Kami* (Nyolcezer Alabárd Istene), ismét más néven *Utusi-Kuni-Tama-No-Kami* ([a]? Halandó Világ Szellem-Istene). Összesen öt neve van.

21. FEJEZET: Az Inaba-i Csupasz nyúl (*Inaba-No-Aka-Padaka[-naru] Usagi*)

*Opo-Kuni-Nusi-No-Kami*nak nyolcvan [= sok] fivére volt, de mindnyájan átengedték ország[re]szüket neki. Ennek pedig a következő oka volt: mindegyikük az *Inabai-Ya-Kami-Pimet* (? *Ya-Kami* Istennő) akarta nőül venni.

Amikor [a fivérek mind] *Inababa* indultak, az út-zsákot *Opo-Namudi-No-Kamira*²⁷ tették, őt magát meg szolgaként vitték magukkal. Midőn *Keta-No-Saki*hoz²⁸ értek, egy csupasz nyulat talál-

²⁷ *Opo-Namudi-No-Kami* öt különböző nevét l. a 20. jegyzet végén.

²⁸ Minthogy a *-saki* rész 'földnyelv, félsziget, szeglet' jelentésben nagyon sok helység-névben szerepel, úgy véltem, hogy a *Keta-No-Saki* kifejezést

tak, amint [az út szélén] feküdt. A nyolcvan istenség így beszélt a nyúlhoz: "[Hogy szőröd kinőjön] a következőt kell tenned – fürödj meg a tenger vizében, aztán feküdj egy magas hegy tetejére, ahol a szél rád fúj."

A nyúl pedig úgy tevén, amint a nyolcvan istenség mondta neki, [megfürdött a tengerben és] lefeküdt. De ahogy [bőrén] a tengervíz száradt, a szélről egész testén megrepedezett a bőre. Amikor fájdalomában "jajgatva" feküdt, [a sorban] utolsóként oda érkezett *Opo-Namudi-No-Kami*. Meglátva a nyulat ezt kérdezte tőle: "Miért fekszel itt, és miért sírsz?"

A nyúl így válaszolt: "Oki szigetén voltam és át akartam jönni erre a földre, de nem találtam rá módot. Akkor becsaptam egy tengeri krokodilt mondván: 'Hadd lássuk, kinek van több rokona – neked vagy nekem? Hívd ide annyi rokonodat, amennyi csak van és mondd nekik, hogy feküdjenek sorba egymás mögé a szigettől *Keta-No-Saki*ig; akkor majd átfutok rajtuk, és futás közben megszámlálom őket; úgy megtudjuk, hogy ők vannak-e többen, mint az én rokonaim.' Ilyetén szavaim által becsapódtak. És amikor sorban egymás mögött feküdtek, átszaladtam fölöttük és futás közben megszámláltam őket. Éppen amikor földet ezt mondtam: 'Becsaptalak benneteket!' Alig fejeztem be szavaimat, a sor végén levő krokodil elkapott és letépte egész mezemet. Amikor emiatt sírtam s panaszkodtam, az előtted ment nyolcvan istenség azt tanácsolta, hogy fürödjem meg sós vízben és feküdjem oda, ahol a szél rám fúj. Amikor szavaikat megfogadván cselekedtem, egész testem sebessé vált."

Ekkor *Opo-Namudi-No-Kami* ilyen tanácsot adott a nyúlak: "Eredj gyorsan ahhoz_a folyótorkolathoz-és mosd meg magadat [folyó]vízzel. Az 'után szedj virágot [pontosabban: buzogány-

Keta(i) Szeg-nek lehetne értelmezni. Tudjuk, hogy a régi magyar helynévadásban a -szég meg -széglet nagyon gyakran szerepelt, pl.: Tószeg, Isaszeg, Dunaszeg, Egerszeg, Gátszeg, Hátszeg, Kustánszeg stb.; Karcag régi Kardszag alakja (Szűcs Sándor, Pusztai szabadok, Bp.: Magvető 1957, 183) meg éppen a -saki irányába mutat; bizonyára a *szég~szig* van Szeghalom (Szighalom) helynevünkben valamint Szeged nevében és sziget szavunkban és a vele képzett szavakban. A kérdéses japán szó alapjelentése 'hegyes, csúcsos', és a magyar szég, széglet, sziget szavaké meglátásom szerint ugyanaz.

pihét] a folyótorkolatban nőző gyékényről. Hintsd [a buzogánypihét a földre] és hemperegjél benne. Ha azt teszed, tested biztosan megint olyan lesz, mint régen."

[A nyúl]úgy tett, ahogy mondták neki, teste pedig olyan lett, mint amilyen régen volt.

Ez az *Inaba-No-Siru-Usagi* (Inaba-i Fehér Nyúl);²⁹ manapság *Usagi-Gaminak* (Nyúl-Isten) mondják.

A nyúl pedig így beszélt *Opo-Namudi-No-Kami*hoz: "Az a nyolcvan istenség minden bizonnyal nem nyeri el *Ya-Kami-Pimet* Noha te cipeled zsákjukat, te nyered el!"

Ya-Kami-Pime pedig így felelt a nyolcvan istenségnek: "Nem hallgatok szavaitokra. *Opo-Namudi-No-Kami*hoz megyek feleségül."

22. FEJEZET: A Tema-Hegy (*Tema-No-Yama*)

Erre, a nyolcvan istenség dühbe gurult, és mert *Opo-Namudi-No-Kami*t meg akarták ölni, tanácsot tartottak. Amikor a *Papaki* [nevű] országrész *Tami* [nevű] hegyének a lábához értek, így szóltak hozzá: "Ezen a hegyen egy vörös vadkan tartózkodik. Lekergetjük a völgybe, te meg várj itt és fogd meg. Ha nem vársz és nem fogod meg, biztosan megölünk!" Így szólván, tűzben egy vadkanhoz hasonló hatalmas sziklát hevítettek meg, aztán legurították; (miután lehengerítették) ő megfogta, de megéggve meghalt.

Fenséges anyja pedig fájdalomában sírva felment az égbe és *Kami-Musubi-No-Mikoto* segítségét kérte. Ez mindjárt leküldte *Kisa-Gapi-Pimet* (Piros-Kagyló-Istennő) és *Umigapi-Pimet* (Sötét-Kagyló Istennő), hogy [a holtat] életre keltsék. *Kisa-Ga-pi-Pime* égetvén porrá dörzsölte kagylóhéjait és összegyűjtötte [a meszes port], *Umugapi-Pime* meg vizet vitt oda és [az eleggyel]

²⁹ *Inaba-Ni-Siro-Usagi* szöszterint 'inabai fehér nyúl' jelentésű, de a fejezet címében a példabeszéd értelmének megfelelően a csupasz szót használtam. – Érdemes megjegyezni, hogy az epizód nagyon lazán fűződik a japán östörténet fonalához. E javító szándékú példabeszédet ismerik Kelet- és Délkelet-Ázsia számos országában, és szinte bizonyos, hogy a buddhizmussal került Japánba. Így a *Kodzsiki*ben viszonylag kései beszúrásnak tekinthető.

mint anyatejjel megkente [a holtat]. Erre az szép ifjúvá vált és eltávozott.

Ennek láttán a nyolcvan istenség megint becsapta. Magas hegyek köre vitték magukkal; ott ledöntöttek egy hatalmas fát, éket vertek bele, őt meg a nyílásba helyezték; az után kivették az éket, ami által [testvérüket] megölték.

Anyja ismét sírva kereste. Midőn meglelte, a fát széjjelhasította, [fiát] kivette, majd [ismét] életre keltette és így beszélt hozzá: "Ha itt maradsz, a nyolcvan istenség végül is biztosan elpusztít!" Akkor gyorsan [vagy: más úton] elküldte a *Ki-No-Kuni*-beli *Opo-Ya-Biko-No-Kami* fenséges palotájába.

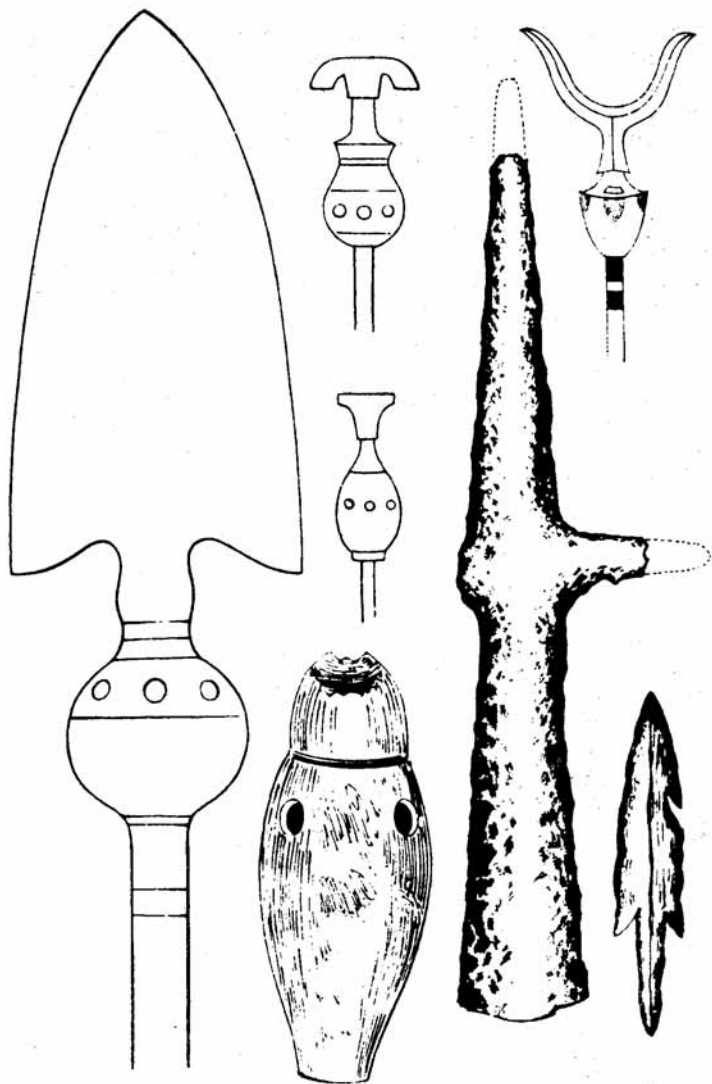
De [az életre keltettet] a nyolcvan istenség üldözni kezdte és elérte. Amikor nyilaikat újaikra fektették és [*Opo-Ya-Biko-Ni-Kamitól*] kiadását követelték, az egy fa villás helyén átbújtatta s így megszöktette.

[A fenséges anya] ezt mondta *Opo-Namudi-No-Kaminak*: "*Ne-No-Kata-Su-Kuniba* (? Alsó Szikla-Lakás Ország) kell menned, ahol *Susa-No-Wo-No-Mikoto* lakik.

Az a nagy istenség bizonyára jó tanácsot ad majd neked."

Szibériai bunkós nyíl

Régi japán lándzsahegyek és sípoló nyíl feje (Monroe 1911)

23. FEJEZET: A kígyógödör (*Pemi-no-muro*)

Megfogadva e szavakat [az üldözött] arra a helyre ment, ahol *Susa-No-Wo-No-Mikoto* uralkodott. Amikor a fenséges lakhoz ért, *Suseri-Bime* (? Energikus Istennő), *Susa-No-Wo-No-Mikoto* lánya [éppen] kiment és meglátta. Szerелеmmel néztek egymásra és egymáséi lettek. [A lány] bemenvén így szólt apjához: "Egy szép istenség érkezett hozzánk." Akkor pedig kiment az a nagy istenség, megnézte [a jövevényt]. S így beszélt: "Ez az *Asi-Para-Siko-Wo-No-Kami*.³⁰ Aztán behívta, majd kígyógödörbe (*pemi-no-muro*) küldte aludni. Akkor azonban *Suseri-Bime-No-Mikoto*, a fiatalasszony, férjének kígyózó kendőt adott és ezt mondta: "Amikor a kígyók meg akarnak marni, üzd el őket azáltal, hogy háromszor megforgatod ezt a kendőt."

Az meg úgy cselekedett, ahogy tanácsolták neki, és a kígyók maguktól megnyugodtak; ő pedig zavartalanul aludhatott és kár nélkül került ki [hálólhelyéről].

A következő éjszakára *Susa-No-Wo-No-Mikoto* százlábúak s darazsak kamrájába küldte. [*Suseri-Bime*] olyan kendőt adott [férjének], amely százlábúak és darazsak elűzésére szolgált, és tanította, miként előbb is. [Az] sérelem nélkül került ki.

[*Susa-No-Wo-No-Mikoto*] most meg egy sípoló nyilat (*nari-kabura*)³¹ lőtt egy nagy fenyérbe és érte [*Opo-Namudi-No-Kami*] küldte. Midőn az bement, *Susa-No-Wo-No-Mikoto* körbe mindeütt meggyújtotta a fenyért.

³⁰ *Asi-Para-Siko-Wo-No-Kami*ről (= *Opo-Namudi-No-Kami* stb.) japán *Kodziki*-magyarázók azt 'írják (Philippi 94), hogy a régi japán sámán mintaképét látni benne: "... úgy látszik, hogy az *Opo-Kuni-Nusi* köré fonódó hitregék az *Idumoban* élő varázslók testületében születtek; ezek vallás ereje által uralkodván politikai hatalommal rendelkeztek." -- A 23. és 24. fejezetekben látható próbák többek a leendő sámán próbáinál. Inkább egy erős ellenes sámánnal való viaskodást jelképeznek.

³¹ A *nari-kabura* kifejezés szó szerinti fordítása kb. 'hangot adó répa' lenne; a 'répa' jelentésű *kabura* szó bizonyára azért szerepel e kifejezésben, mert a nyíl hegyét répa alakú, fából készült "fej" képezte, amelybe lyukakat fűrtak; a lyukakon átsűrítő levegő okozta a sípoló hangot. Alig szükséges említeni, hogy a sípoló nyíl tipikusan Ázsia északi felén régtől fogva használt vadászeszköz volt (s itt-ott talán ma is az), de az ellenség megfélemlítése végett harcban is használták (pl. a mongolok a magyarok ellen).

Amikor a másik nem lelt menekülést, egy egér termett előtte és így beszélt: "Belseje üreges-üreges (*pora-pora*), külseje szűk-szűk (*subu-subu*).\" Az egér szaval miatt azon a helyén lábát a földre dobantotta s így [a felszín alá] esett. Míg ott rejtezett, a tűz el-sepert felette.

Később előbújt az egér is. Szájában tartotta a sípoló nyilat és átadta *Opo-Namudi-Kami*nak. A nyíl tollát azonban a kis egerek lerágták.

24. FEJEZET: Az isten-kérdezés égi hárfája (*ame-no-nori-goto*)

Az időtájt szaladt oda a fiatalasszony, *Suseri-Bime* sírva és a temetési kellékeket vive. Atyja, a nagy istenség, azt vélve, hogy [*Opo-Namudi-No-Kami*] meghalt, kiment a fenyérre. De midőn az a nyilat hozzávitte s neki átadta, [a nagy istenség őt] lakába vezette, egy tágas terembe hívta és megengedte, hogy az [*Susa-No-Wo-No-Mikoto*] fejéről a tetüket szedje.³²

Amikor [*Opo-Namudi-No-Kami*] annak] fejét [közéről] megnézte, [azt látta, hogy] százlábúak mászkálnak rajta.

Ekkor a feleség *muku*-fáról való gyümölcsöt és vörös agyagot adott férjének. Az megrágta a gyümölcsöt s [vele] a vörös agyagot, aztán kiköpdöste [a maszatot]. A nagy istenség meg azt vélte, hogy a másik a férgek harapja el és köpi ki. Ezért szívét hála töltötte el és elaludt.

Akkor pedig [*Opo-Namudi-No-Kami*] megragadta a nagy istenség haját s [különböző fűtjeit] a terem szarufáihoz kötötte. Aztán óriási kötömbbel, amelynek megmozdításához ötszáz ember is alig lett volna elég, elzárta a ház kijáratát. Majd hátára vette feleségét, *Suseri-Bimet* és magához vette [a nagy istenség] 'élet-kardjá'-t (*iku-tati*), 'élet-ijá'-t és 'élet-nyilai'-t (*iku-yumi-ya*) valamint az isten-kérdezés égi hárfáját (*ame-no-nori-goto*).

Amint menekült, az égi beszélő hárfá egy fához súrlódott s megremegett. Hangját a föld messziről visszaverte. Amikor az alvó nagy istenség ezt meghallotta, fölriadt és [megkötözött haja ál-

³² Ez a nehézségekkel való sikeres megküzdés által elnyert bizalom és megbecsülés jelének számított.

tal] összedöntötte az épületet. Miközben a szarufákhoz kötözött hajfűrtjeit kibogozta, [amaz] messzire menekült.

De akkor [*Susa-No-Wo-No-Mikoto*] egészen a *Holtak Birodalmának Széles* [lejáró] *Lejtőjéig* üldözte és a távolba tekintve így kiáltott *Opo-Namudi-No-Mikoto* után: "A bírod 'élet-kard'-ot és az 'élet-ij'-at s 'élet-nyilak'-at használva üldözd féltestvéreid a hegy-szakadékok éléig [ahol leesnek]; ne szüntesd meg az üldözést, mígnem a folyók sodra elragadja őket; legyél *Opo-Kuni-Usi-No-Kami* (? [az] Ország Nagy Ura Isten) és *Utusi-Kuni-Tama-No-Kami* ([a] ? Halandó Világ Szellem-Istene); és tedd lányomat, *Susuri-Bimet* főfeleségeddé; lakozz az *Uka-Hegy* (*Uka Yama*) lábánál; alapozd palotád[fő]-oszlókait szilárdan kökemény alapra és építsd a tető gerincét egészen *Taka-Ama-No-Paraig* – te, gazfic-kó!"³³

Amikor pedig [*Opo-Namudi-No-Kami*] a [szerzett] kardot és íjat használva [féltestvéreit] a hegyszakadékok széléig kergette, üldözése olyan volt, hogy lehullottak és a folyók sodra elragadta őket)

Ezt követően földet kezdett teremteni.³⁴

Ya-Kami-Pime, akivel előbb eljegyezte magát, [szintén] aszszonya volt. Ámbár palotájába vitte, az – félve a főfeleségtől, *Suseri-Bimetől* – hazájába tért; a szülte gyermeket pedig egy fa villás elágazásába (*ki-no-mata*) helyezve otthagya. Ezért a gyermeket *Ki-No-Mata-No-Kaminak* (Fa-Elágazás Isten) hívták, más néven *Ni-Wi-No-Kaminak* (Kutak Fenséges Istene).

³³ *Susa-No-Wo* atyai áldása talán nem annyira szeretetből fakadt, hanem az övé-nél erősebb varázserő kényszeréből (Philippi 103).

³⁴ Ezen újabb föld-teremtés kapcsán Philippi (ibid.) joggal jegyzi meg, hogy korábbi magyarázók *Yamato*-központú szemleletével szemben *Opo-Namudi-No-Kami* nem csupán folytatja azt a föld-teremtést, amelyet Izanagi és Izanami kezdett, hanem *Idumonak Jamatoétól* független teremtés-mítosza szerint alkot. *Opo-Namudi-No-Kami* és *Sukana-Biko-Na-No-Kami* az *idumoi* mitológiához tartozott, s csak felvették őket a *yamatoi* mitológia istenségei közé. – Érdekes ezt emlékezetünkbe idéznünk, ha arra gondolunk, hogy Ázsia nagy tömbjéről a szigetországba való bevándorlás több hullámban történhetett, s az egyes hullámok között még akkor is lényeges különbségek lehettek, ha nyelv szerint nem volt a megértésnek nagyobb akadály.

25. FEJEZET: isteni szavak dala. (*kami-goto-uta*)

Ya-Ti-Poko-No-Kami dala

Egykor *Ya-Ti-Poko-No-Kami*³⁵ útra kelt, hogy a *Kosiban* élő *Nunakapa-Pimenek* (Nunakapa Istennő) udvaroljon. Ennek házához érván így énekelt:

Ya-Ti-Poko isten
Ya-Sima-országban
Nem lelt illő asszonyt.

De amikor azt hallottam,
Hogy a messzi Kosi-honban
Egy szépséges leány honol,
Bájos, szép leányka honol,
Akkor hamar útra keltem,
Útra keltem, hogy megnyerjem.
Örömmel siettem oda,
Kardom szíját meg sem oldtam,
Köpenyemet le sem vettem;
A lány szobája ajtaját
Zörgettem és veregettem.

Miközben ott állok, várok
S a faajtót veregetem,
Állok, várok csak zörgetve,
A zöldellő hegyek között
Panaszkodni kezd a bagoly,
Harsog a fácánkakas is,
"Kukorikú" – szól most másik,
De ez csak a pajta mellől.

Az ördög bújjék belénk,
A harsogók seregébe!
Verném őket a halálba ...

³⁵ A *Ya-Ti-Poko-No-Kami* névre nézve l. a 20. fejezet végét.

(Haj, ez lesz majd a hagyomány –
Az égi hírmondó szava:
Ezt adják majd szájról-szájra,
Ez eseményt [késő korok].)³⁶

26. FEJEZET: Isteni szavak dala (*kami-goto-uta*)

Nunakapa-Pime dala

Akkor pedig *Nunakapa-Pime*, ajtaját ki nem nyitva [bent] így énekelt:

Ó, *Ya-Ti-Poko* isten!
Mint zsenge fű, oly lány csupán
Vagyok én; s mint parti madár,
Szívem oly bolondul ugrál,
Szabad madár módján repdes.
Később mégis tied leszen,
Csendesedve téged szolgál.
Ezért, uram, türelmes légy,
El ne epedj vágyakozva!

Mikor már a nap leesett
A zöldellő hegyek megett,
Kinyitom ajtómat neked
Éjszakának setét mélyén.
Akkor jöjj te, ragyogó nap!

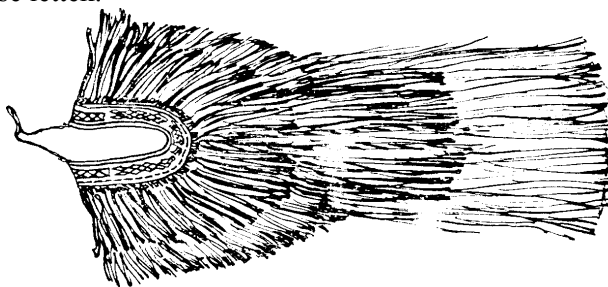
Karom, mint a gyolcs, oly fehér';
Öleld mellem, ifjú szellem!
Fehér hóként ifjú testem.
Ölelve összefonódunk!

³⁶ "Haj, ez lesz majd a hagyomány..." nyilván az énekmondók toldása, hiszen számos hasonló ének végén ismétlődnek e sorok. Bennük több, eddig megfejtetlen szó, ill. szóösszetétel van, mint pl. *isitapuya* (amely talán felkiáltás).

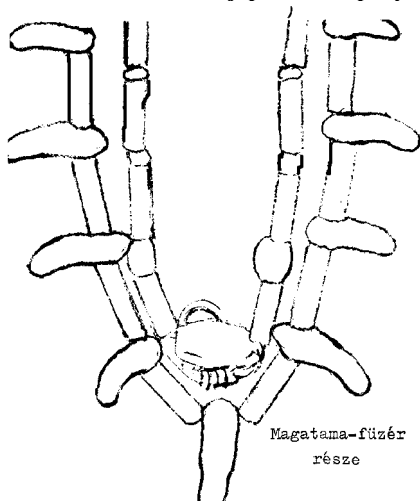
Ékszer kezéd tartja karom,
Lábunk nyújtva nyugszunk hosszan!

Szerelmednek forró voltát
Ne most mondd el, ó, nagy uram,
Nyolcezer-Alabárd-Isten!
(Ezt adják majd szájról-szájra,
Az eseményt [késő korok].)

Azon [első] éjszakán tehát nem egyesültek, de a következőn egymásé lettek.

Eső és hó ellen való japán sás-köpeny

Magatama-füzér
része

Magatama-füzér része

27. FEJEZET: Isteni szavak dala (*kami-goto-uta*)

A férj dala

Ezen istenség [*Ya-Ti-Poko-No-Kami* = *Opo-Namudi-No-Kami* stb.] főfelesége, *Suseri-Bime-No-Mikoto* ismét nagyon féltékeny volt. A férj a zaklatás miatt nagy gondba esett és *Idumoból Yamatoba* akart menni. Amikor öltözködését befejezte és indulásra készen volt, egyik kezét lova nyerge kápájára s egyik lábát a ken-
gyelbe téve így énekelt:

Éjfelete ruhám véve,
Gondosan felöltözködve
Mint nyílt tenger madarai
Mellemre én letekintek;
Noha "szárnyam" emelgetem,
Nem tetszik e ruha nekem!
Levetem hát tenger-habra,
A part-közel hullámira.

Jégmadár-kék ruhám véve,
Gondosan felöltözködve
Mint nyílt tenger madarai
Mellemre én letekintek;
Noha "szárnyam" emelgetem,
Nem tetszik e ruha nekem!
Levetem hát tenger-habra,
A part-közel hullámira.

Festő-kérges lébe mártott,
Hegyen szedett füvel festett,
Buzérvörös ruhám véve,
Gondosan felöltözködve
Mint nyílt tenger madarai
Mellemre én letekintek;
[Újból] "szárnyam" emelgetem,
S jól tetszik e ruha nekem!

Ó, szeretett feleségem,
Ámbár mondod: nem fogsz sírni,
Ha, miként a madársereg,
Harcosimmal elvonulok,
Ha, miként vezetett madarak,
Harcosaim vélem mennek –

Mint hegymálon *susik*-fü³⁷
Amely egyedül virágzik,
Konyul majd le a te fejed,
Sírsz majd [keservesen] sírva.
És sírásod olyan lesz majd,
Mint reggeli eső-pára!
Ó, szeretett feleségem,
Fiatal mint zsenge fűszál.
(Ezt adják majd szájról-szájra,
Ez eseményt [késő korok].)

28. FEJEZET: Isteni szavak dala (*kami-goto-uta*)

Suseri-Bime dala

Ekkor a fenséges feleség rizsborral teli nagy serleget vett kezébe, majd fenséges férjéhez közeledve és [a serleget] neki nyújtva így énekelt:

Ó, Nyolcezer-Alabárd-Isten
Földiek Nagy Ura Isten,³⁸
Én szeretett férjemuram!
Mivelhogy te férfiú vagy,
A szigetek minden szegén,
Ahová csak csónakod ér,
A partoknak minden zugán,
Hová tekinteted elér,

³⁷ A 'japán pampaszfű', *susuki* botanikai neve *Miscanthus sinensis*.

³⁸ *Földiek Nagy Ura Isten* az *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* név kissé változtatott fordítása.

Feleséged lehet számos,
Zsenge mint a fiatal fű.

Merthogy én csak asszony vagyok,
Nincsen férjem rajtad kívül,
Nincsen uram rajtad kívül.
Mintás függöny mögött, hogyha,
Puha, lengő függöny mögött,
Jó takaró puha alján,
Vászonlepel zajgó alján,
Simogatod ifjú mellem,
Könnyű hóként puha mellem
S mint a gyolcs, oly fehér kezem:
Ékszer-karod tartja karom,
Ölve összefonódunk!
Lábunk nyújtva nyugszunk hosszan!
Idd hát, idd a felséges bort!

Énekeik elhangzása után serlegeik [összeérintése és a belőlük ivás] által fogadalmat tettek egymásnak, miközben átkarolták egymás nyakát. Azóta *is* békében maradtak mindmáig.

E [dalokat] isteni szavaknak (*kami-goto*) nevezik.

29. FEJEZET: Tizenhét emberöltő istenségei

Később *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami Takiri-Bime-No-Mikotot* vette feleségül, tehát azt az istennőt, aki a *Munakatai Opi-Tu-Miyaban* lakozott. E házasságból született *Adi-Siki-Taka-Pikone-No-Kami* (? ... Magasztos Ifjú Isten), majd húga, *Taka-Pime-No-Mikoto* (? Magasztos Istennő), másik nevén *Sita-Teru-Pime-No-Mikoto* (? Alant Megjelenő Istennő).

Adi-Siki-Taka-Pikone-No-Kami volt az, akit ma *Kama-No-Opo-Mi-Kaminak* (Kamoi Nagy Istenség) neveznek.

Továbbá *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami; Kamu-Ya-Tate-Pime-No-Mikotot* (? Nyíl-Pajzs Istennő) vette feleségül, és tőlük született *Koto-Siro-Nusi-No-Kami* (? Atyját Helyettesítő Isten).

[*Opo-Kuni-Nusi-No-Kami*] feleségül vette még *To-Tori-No-Kamit* (? Madár-Fogás Istennő), *Ya-Sima-Mudi-No-Kami* (Nyolc-

Sziget-Birtokló Isten) lányát. Tőlük született *Nori-Naru- No-Kami* ([a] Tori [melletti] Zajló Tenger Istene).

Ez az istenség *Pina-Teri-Nukata-Biti-Wo-Ikotini-No-Kamit* (? Nap-sütés[es] Nukata ... Istennő) vette feleségül, és tőlük született *Kuni-Osi-Tomi-No-Kami* (? Ország[on] Uralkodó Gazdag Isten).

Ez az istenség *Asi-Na-Daka-No-Kamit* (Nádja-Magas Istennő) vette el, akinek másik neve *Ya-Kapa-Ye-Pime* (? Nyolc Folyó-Ág Istennője) volt. E házasságból *Paya-Mika-No-Take-Sapayadi-Numi-No-Kami* (Gyors [?] Hatalmas Vitéz ? *Sapaya*-beli Felső Isten).

Ez az istenség *Ame-No-Mika-Nusi-No-Kami* (Égi [?] Hatalmas Birtokló Isten) lányát, *Saki-Tama-Pimet* (? Szerencse-Ékszer Istennő) vette el. Tőlük született *Mika-Nusi-Piko-Ho-Kami* (? Hatalmas Birtokló Ifjú Isten).

Ez az istenség *Pi-Narasi-Pimet* (? Pinarasi Istennő) vette feleségül, aki *Okami-No-Kami* leánya volt. E házasságból született *Tapiriki-Sumarumi-No-Kami* [talán: *Tapiri-Kisi-Maumi-No-Kami*] (... Isten).

Ez az istenség *Iku-Tama-Saki-Tama-Pime-No-Kamit* (? Élő-Szerencse-Ékszer Istennő) vette feleségül, aki *Pipiragi-No-Sono-Pana-Madumi-No-Kami* (? Magyalfa ... Virága-Várása Isten) lánya volt. E házasságból lett *Miro-Nami-No-Kami* (... Hullámok Istene).

Ez az istenség *Awo-Numa-Nu-Osi-Pimet* ([a] Kék Láp Uralkodó Istennője), *Siki-Yama-Nusi-No-Kami* (Sikiyama Ura Isten) leányát vette el. Tőlük született *Nuno-Osi-Tomi-Tori-Naru-Mi-No-Kami* (? Mezők Nagy Gazdagsága – Tori-[mellett] Zajgó Tenger Istene).

Ez az istenség *Waka-Tukusi-Me-No-Kamit* (? Tukusii Fiatalabb Istennő) vette feleségül. Gyermekük [neve] *Ame-No-Pi-Bara-Opo-Sina-Domi-No-Kami* (Égi[?] Nap-Mező – Nagy Sinadomii Isten).

Ez az istenség *Topo-Tu-Mati-No-Kamit* (Messze-Tó-Falu Istennője), *Ame-No-Sa-Giri-No-Kami* (Égi Kődök Istene) lányát vette feleségül. Tőlük született *Topo-Tu-Yama-Zaki-Tarasi-No-Kami* (Távoli Hegy-Szeglet [?]-Tökéletes Istene).

A fenti szakaszban *Ya-Sima-Zi-Numi-No-Kami*től kezdve *Topo-Tu-Yama-Zaki-Tarasi-No-Kami*val együtt [felsorolt istenségek] a "tizenhét emberöltő istenségei" nevet viselik.

30. FEJEZET: Apró Ifjú Isten (*Sukuna-Bikona-No-Kami*)

Amikor *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* az *Idumoi* Szent "Mipo-Szegen (*Mipo-No-Mi-Saki*) tartózkodott, égi [?] *kagami*-növény [terméséből készült] csónakocskában a habok hátán egy istenség közeledett hozzá. Az apró istenség ruhája nagy vadlúd teljesen [? tollastul] lenyűzött bőréből készült.³⁹

[*Opo-Kuni-Nusi-No-Kami*] kérdezte nevét, [de] az nem válaszolt. Mi több, a kísérő istenségek a kérdésre mind azt mondták, hogy nem tudják. Akkor megszólalt a béka: "*Kuye-Biko* (Madár-ijesztő < 'összeeső legény') bizonyára tudja." Amikor aztán [*Opo-Kuni-Nusi-No-Kami*] magához hívta *Kuye-Biko*t és [az érkező nevét] tőle kérdezte az így válaszolt: "Ez *Kami-Musubi-No-Kami* (= *Kami-Musubi-Mo-Oya-No-Mikoto*) fenséges fia, *Sukuna-Bikona-No-Kami*.

Később, amikor [*Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* e dolgot] *Kami-Musubi-Mi-Oya-No-Mikoto*nak jelentette, az így válaszolt: "Valóban az én gyermekem, az, amelyik ujjaim közül kiesett. Köss hát vele 'testvérséget *Asi-Para-Siko-Wo-No-Wo-Mikoto*, és együtt teremtetek földet és szilárdítsátok meg

Aztán *Opo-Namudi-No-Kami* (= *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* stb.) és *Sukuna-Bikona-No-Kami* együtt teremtett földet és szilárdította meg.⁴⁰

Később *Sukuna-Bikona-No-Kami* átment *Toko-Yo-No-Kuniba* (Örök Kor Hona).

Azon úgynevezett *Kuye-Biko*t, aki *Sukuna-Bikona-No-Kami* kilétét felfedte manapság *Yama-Da-No-Sopodonak* ([a] Hegyi

³⁹ Ahogy Philippi (115. l.) helyesen megjegyzi, a tollastul lehúzott madárbőr ruhaként használata az Ázsia északi részén élő népekre utal. Így feltehető, hogy a *Kodzsikiben* szereplő valóságos személyek ezekhez hasonló szokások szerint éltek.

⁴⁰ Ismét föld teremtése és megszilárdítása: *Idumo* hitregéje szerint.

Rizsföldek Madárijesztője) nevezik, lábán járni nem képes, ez az istenség a világon mindent ismer.

Társa távozása után *Opo-Kuni-Nusi-No-Mikoto* panaszkodott mondván: "Miként alkossam ezt a földet egymagam? Melyik istenséggel együtt alkothatnám ezt a földet?" És íme megjelent egy istenség a tenger felől ragyogóan közeledve. Ez az istenség, így szólt: "Ha illően tisztelsz [azaz illően teszed szolgálatodat színem előtt], veled együtt alkotok. Ha nem, nehéz lesz a földet megalkotnod [azaz nem leszel rá lépés]".

Erre *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* így válaszolt: "Ha beleegyezem, milyen módon tiszteljelek?" Amaz meg: „Tisztelj *Yamato* zöldellő kerítésének keleti hegyén!”⁴¹ Ő a *Mi-Muro-Yaman* (Szent-Barlang-Hegy, később *Miwa-Yama*) lakó istenség.

31. FEJEZET:[A] Takarás Nagy Istene (*Opo-Tosi-No-Kami*)

Opo-Tosi-No-Kami Ino-Pimet (Inoi Istennő) vette feleségül, aki *Kamu-Iku-Subi-No-Kami* (? Csodatevő Isten) leánya volt. E házasságból született *Opo-Kuni-Mi-Tama-No-Kami* (Ország[?védő] Nagy Szellem Isten), majd *Kara-No-Kami* (Koreai Isten), majd *Sopo-Ri-No-Kami* (Soporii Isten), aztán *Sira-Pi-No-Kami* (? Fehér Nap Isten), aztán *Piziri-No-Kami* (Nap-Ismerés Isten). (Öt istenség.)

[*Opo-Tosi-No-Kami*] továbbá *Kagayo-Pimet* (Ragyogó Istennő) vette el. Tőlük születtek: *Opo-Kaga-Yama-To-Omi-No-Kami* (Nagy Fényes Hegy-Szád Fennkölt Istene) és *Mi-Tosi-No-Kami* (Szent Takarulás Istene). (Két istenség.)

Továbbá *Ame-Wakaru-Midu-Pimet* (Égi Fiatalkor Istennő) vette feleségül. E házasságból született *Oki-Tu-Piko-No-Kami* ([Lakás-] Középi Ifjú Isten), majd *Oki-Tu-Pime-No-Kami* ([Lakás-] Középi Istennő), másik nevén *Opo-Be-Pime-No-Kami* ([a] Tűzhely Nagy Istennője); ezt a tűzhely-istenséget mindenki tiszteli. Utána született *Opo-Yama-Gupi-No-Kami* (Nagy Hegyi-Oszlop

⁴¹ Azaz annak a hegyláncnak keleti szélén, amely mint zöldellő kerítés övezi *Yamatot*, a későbbi Japán szívét. E kívánságban és teljesülésében *Yamato* és *Idumo* kezdődő megbékélésének jele látható.

Isten), másik nevén *Yama-Suwe-No-Opo-Nusi-No-Kami* (Hegy-Süvege Nagy Birtokló Isten). Ez az istenség a *Tika-Tu-Apumi* földjén álló *Piye-Yama* (Piye Hegy, a később Hiei-Yama) de a *Kadunoi Matu-No-Wen* (Fenyves Domb) is lakozik. Ez az az isten, aki sípoló nyilat használ.⁴² Utána lett *Nipa-Tu-Pi-No-Kami* (Kerti Szellemelő [vagy ? Tűz] isten), majd *Asupa-No-Kami* (? Láb-Hely Isten), majd *Papiki-No-Kami* (? [a] Bejárat Istene), majd *Kaga-Yama-To-Omino-Kami* (Tüzes Hegység-Szád Fennkölt Istene) majd *Pa-Yama-To-No-Kami* (Elő-Hegy Szád Istene), később *Nipa-Taka-Tu-Pi-No-Kami* (? Kerti Magas[-beli] Nap-Isiten), aztán *Opo-Tuti-No-Kami* (Nagy Föld Isten), Másik nevén *Tuti-No-Mi-Oya-No-Kami* ([a] Föld-szent Szülője-Istennő). (Kilenc istenség').⁴³

Opo-Tosi-No-Kaminak [fent] felsorolt fenséges gyermekei. *Opo-Kani-Mi-Tama-No-Kamitól* kezdve *Opo-Tuti-No-Kamival* együtt tizenhat istenséget tesznek ki.

Pa-Yama-To-No-Kami Opo-Ge-Tu-Pime-No-Kamit vette feleségül. Tőlük született *Waka-Yama-Gupi-No-Kami* (Fiatal Hegy-Oszlop Isten), majd *Waka-Tosi-No-Kami* (Fiatal Takarulási Isten), aztán egy húgocská, *Waka-Sa-Na-Me-No-Kami* (Fiatal [?] Rizsültetés-Istennő), majd *Midu-Maki-No-Kami* (Víz-Szórás Isten), majd *Natu-Taka-Tu-Pi-No-Kami* (? Nyara-Tetőző-Nap Isten), másik nevén, *Natu-No-Me-No-Kami* (? Nyár-Istennő), aztán *Aki-Bime-No-Kami* (Ősz-Istennő), aztán *Kuku-Tosi-No-Kami* (? Szár-Takarulás Isten), majd *Kuku-Ki-Waka-Muro-Tuna-Ne-No-Kami* (? Szár [és] Fa Ifjú Kunyhó Kötél ... Isten).

Pa-Yamato-No-Kaminak elsorolt gyermekei *Waka-Yama-Gupi-No-Kamitól* *Kuku-Ki-Waka-Muro-Tura-Ne-No-Kamival* együtt nyolc istenséget tesznek ki.

32. FEJEZET: Az, Égi Felső Szellemelő Fenségnek (*Ame-No-Po-Pi-No-Mikoto*) adott parancs

Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami ily parancsot adott: "A *Toyo-Asi-Para-No-Ti-Aki-No-Naga-Ipo-Aki-No-Midu-Po-No-Kuniban* (?"

⁴² L. a 31. jegyzetet.

⁴³ Valójában tíz van a felsorolásban.

Bőséges Sás-Mezős Ezer Takarulásos Hosszú Ötszáz Takarulásos Üde-Kalászos Ország) gyermekem, *Masa-Katu-A-Katu-Kati-Paya-Pi-Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-Mikoto* uralkodjék!"

Így rábízva a feladatot leküldte az égből.

Azt követően *Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-Mokito* (Égi [?] Nagy Rizskalászos [?] Uralkodó Fenség) az *Ame-No-Uki-Pasin* (Égi Lebegő Híd) állva így szólt: "*Toyō-Asi-Para-No-Ti-Aki-No-Naga-Ipo-Aki-No-Midu-Po-No-Kuni* nagy kavarodásban van!" Ezen szavakat mondván azonnal visszatért [az égből] és jelentést tett *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kaminak*.

És akkor *Taka-Mi-Misubi-No-Kami* és *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* parancsára a Számtalan Istenség (*Ya-Po-Yorodu-No-Kami*) isteni gyűlésbe sereglett össze az *Ame-No-Yasu-No-Kapa* mentén és *Omopi-Kane-No-Kami*t arra készítette, hogy megoldást tanácsoljon. [*Ama-Terasu-Opomi-Kami*] szólott: "Ezt az *Asi-Para-No-Nak-Tu-Kami*t gyermekemnek méltóztattunk adni, hogy uralkodjék rajta. Mivel úgy látja, hogy abban az országban sok erőszakos és vad földi istenség [*kuni-tu-kami*] zavarog, [tudni akarjuk, vajon] melyik istent küldjük le alávétésükre?"

Akkor pedig *Omopi-Kane-No-Kami* a Számtalan Istenséggel együtt tanácskozott, majd így beszélt: "*Ameno-Po-Pi-No-Kami*t kell leküldeni."

Úgy hát *Ame-No-Po-Pi-No-Kami*t küldték le. De az hamarosan *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* kegyeit kereste és [küldetéséről az égből] három esztendeig nem tett jelentést.⁴⁴

33. FEJEZET: Az Égi Fiatall Legény (*Ame-No-Waka-Piko*)

Akkor pedig *Taka-Mi-Musubi-No-Kami* és *Ama-Tera-SU-Opo-Mi-Kami* ismét kérdést intézett az istenek gyűléséhez. „Mint-hogy *Ame-No-Po-Pi-No-Kami*, akit *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuniba* leküldtünk, hosszú ideig nem tért jelentéstételre vissza, melyik istent küldjük most le?"

⁴⁴ Ha az égiek embere helyett a valószínűleg nem nagy tömegű hódítókét értjük, azt kell vélnünk, hogy a fürkészésre előre küldöttek összebarátkoztak *Idumo* uralkodóival, benősültek és nem sokat törődtek küldőikkel.

Erre *Omopi-Kane-No-Kami* így válaszolt: „*Ama-Tu-Kuni-Tama-No-Kami* (Égi Ország [?] Szellem Isten) fiát, *Ame-No-Waka-Piko*t kell leküldeni.

Akkor átnyújtották ennek az égi szarvas [ölő] íjat [*ame-no-ma-kako-yumi*] és az égi tollas nyilakat [*ameno-papa-ya*], aztán leküldték.

Ameno-Waka-Piko leereszkedett a [nevezett] földre és kése-delem nélkül feleségül vette *Sita-Paru-Pimet*, *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* lányát. Sőt, mi több, azon törve fejét, hogyan szerezhetné meg a földet magának, nyolc évig nem tért vissza jelentéstételre.⁴⁵

Akkor *Ama-Tera-Su-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Mi-Munubi-No-Kami* ismét megkérdezte az istenek gyülekezetét „[Minthogy] *Ama-No-Waka-Piko* hosszú ideig nem tért jelentéstételre vissza, melyik istent küldjük most le, hogy megnézzze, miért marad el *Ame-No-Waka-Piko* oly soká,?”

Erre az istenek *Omopi-Kare-No-Kami*val együtt így válaszoltak: "A *Naki-Me* (Nyögő Asszony) [nevű] fácánt kell leküldeni."

Tehát ezt mondták neki: "Eredj és így szólj *Ame-No-Waka-Pikohoz*: „Téged azért küldtek le *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuniba*, hogy legyőzd és megbékítsd annak vad isteneit. Hogy-hogy nyolc éven át nem tértél vissza jelentéstételre?”

Akkor *Naki-Me* leszállt az égből és az *Ame-No-Waka-Piko* ajtaja melletti sokágú katura-fára ülve pontosan az égi istenek parancsa szerint szólott.

34. FEJEZET: Az Égi Kémlelő Nő (*Ama-No-Sagu-Me*)

Ama-No-Sagu-Me hallván ennek a madárnak az üzenetét, jelentést tett *Ame-No-Waka-Pikonak* így szólva: "Ennek a madárnak a szavai nagyon rosszak. Le kell löni! "

Mihelyt [*Ama-No-Sagu-Me*] így feltűzelte, *Ame-No-Waka-Piko* elővette az égi istenek által neki adott, fagyalfából készült íjat meg az égi szarvas [ölő] nyilakat⁴⁶ és lelőtte a fácánt.

⁴⁵ *Ame-No-Waka-Piko* is letelepült az *idumoi*aknál.

⁴⁶ A *pazi-yumi* kifejezés azt mutatja, hogy a régi japánok a fagyalfát (*Ligustrum lucidum*) szívesen használták íjnak. – Az itt használt 'égi szarvas[ölő] nyilak' megfelelőjeként szereplő *ame²-no²-kaku-ya* párhuzamba állítása az előtti fejezetben található *ame²-no²-ma-kako-yumi* kifejezéssel azt mutatja, hogy a *kaku* 'szarvas' szónak *kako* változata volt és hogy az itt jelöletlen –o

Akkor pedig a nyíl – hegye elől, tolla hátul – átmenvén a fácán mellén felrepült az égbe és éppen arra a helyre jutott, ahol az *Ame-No-Yasu-No-Kapa* mentén *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Ki-No-Kami* (Magas Fa [? Oszlop-] Isten) ült. *Taka-Ki-No-Kami* a másik neve *Taka-Mi-Musubi-No-Kaminak*.

Midőn *Taka-Ki-No-Kami* a nyilat felvette és megnézte, [azt vette észre, hogy] a tollhoz vér tapadt. Akkor pedig így szólt: „Ez egyike azon nyilaknak, amelyeket *Ame-No-Waka-Pikonak* adtunk!”

És minden istennek megmutatván így beszélt: "Ha *Ame-No-Waki-Piko* megbízásunkhoz híven a rossz istenekre lőtte ezt a nyilat, akkor ne találja el, de ha szív álnok, akkor *Ame-No-Waka-Piko* vesszék el a nyíl által."

Így szólván megragadta a nyilat, és visszalökte azon lyukon át, amelyet felfelé röptében ütött.⁴⁷

A nyíl pedig *Ame-No-Waki-Pikot* melle dombján találta amikor reggel ágyában nyugodott.

Ez a visszatérő nyíl [mondájának] eredete.

A fácán sosem tért vissza. Ez, az eredete a ma is használt közmondásnak, "Olyan vissza nem térő követ, mint a fácán."

Mármost *Ame-No-Waka-Piko* [özvegyült] feleségének, *Sita-Teru-Pimenek* sírása a szélben újra meg újra hangzott, egészen fel az égig. Így *Ame-No-Waka-Pino* atyja valamint [az égben hagyott] felesége és gyermekei meghallották és leszállván sírtak és panaszkodtak. Azon helyen mindjárt gyász-házat építettek. A folyami vadludat megtették a temetési [étel]áldozat vivőjének, a gémet a seprű vivőjének, a jégmadarat az ételáldozat [?] felszolgálójának, a verebet lükő-asszonyak⁴⁸, a fácánt síróasszonynak.

(valószínűleg *o¹*) nem lehetett messze az *-u* értékétől; a *ma-* szócska csupán erősíti *kako-yumi* jelentését.

⁴⁷ A kérdéses nyílról azt hitték a történet elmondói, hogy átütött és kilyukasztott valamit, ami az eget a földtől elválasztotta. Ennek kapcsán eszünkbe jut, hogy az obi-ugorok hitregéi szerint a mennybolt a sátor vagy egyet hajlék tetejéhez hasonló "borítás", az égitestek pedig ebben megjelenő lyukak, amelyeken át ragyogás éri a földet.

⁴⁸ A 'lükő-asszony' (*usu-me*) szó szerinti 'mozsaras nő' lenne; nyilván szemes termények zúzását kell vele kapcsolatban értenünk.

Így elosztván a [gyászolási] szerepeket, nyolc nap és nyolc éjjel,[énekelve és táncolva tort ültek.

35. FEJEZET: A Gyász-hely (*Mo-Yama*)

Akkor érkezett oda *Adi-Siki-Take-Pikone-No-Kami* (... Magasztos Ifjú Isten), hogy az *Ame-No-Waka-Piko*ért való gyászban részt vegyen. *Ame-No-Waka-Piko* atyja és az égből leszállott felesége ekkor sirtak mondván: "Gyermezem mégsem halt meg!" "Uram mégsem halt meg!" És ily szavakat mondogatva és sírdogálva kezeit és lábait fogták [azaz: örömkönnyeket hullatva ölelgették]. Tévedésük oka az volt, hogy a két istenség egymáshoz nagyon hasonlított, ezért tévedett személyében [az atya és a feleség].

Akkor pedig *Adi-Siki-Taka-Pikone-No-Kami* nagyon megmérgesedett mondván: "Mivelhogy kedves barátom volt, gyászolására eljöttem. Miért hasonlítatok engem tisztátalan tetemhez?" Ezen szavak után kivonta tíz tenyér hosszú, övén viselt kardját, összevagdalta a gyász-házaat, majd szétrugdosta.

Ez pedig a *Mo-Yaman* volt, a *Mino*-beli *Awimi*-folyó felső szakaszán.

Azt a kardot, amelyet [a gyász-ház] összevagdolására használt, *Opo-Pakarinak* (Nagy [?] Vágó) nevezik, másik nevén *Kamu-Do-No-Turugnak* (Isten-Köszörülte Kard).

Midőn *Adi-Siki-Taka-Pikone-No-Kami* nagymérgesen elszállt, húga, *Taka-Pime-No-Mikoto* (? Magasztos Istennő) annak fenséges nevét akarván nyilvánítani, így énekelt:

Valamint a fűrt drágakő,
Felfűzve a gyöngyfüzérre,
Ragyog az égi szövölány
Ifjú nyaka köré vetve
– Úgy ragyog két völgyet lépő
Adi-Siki-Taka-Piko.⁴⁹

Ez az ének népdal.

⁴⁹ *Adi-Siki-Taka-Pikone*-ből a *-ne* részt elhagytam a dal fordításában, mert nélkülözhetőnek láttam. A *-ne* végződés u. i. akárhányszor a jelentés megváltoztatása nélkül kapcsolódik a főnevekhez.

36. FEJEZET: Vitéz Villám-Szellemű Férfi Isten. (*Take-Mika-Du ti-No-Wo-No-Kami*)

Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami akkor ezt kérdezte: "Melyik istent küldjük le most?" Erre *Omopi-Kane-No-Kami* s a többiek mind azt mondták: "Az *Ame-No-Yasu-No-Kapa* felső szakaszán levő *Ame-No-Ipa-Yaban* (Égi Szikla-Lakás) élő *Itu-No-Wo-Pa-Bari-No-Kami* (? Szent Kicsi-Penge-?) Hosszúságú [kard] Isten). És ha az nem lehet, akkor fia, *Take-Mika-Duti-No-Wo-No-Kami* küldendő le. Minthogy *Ame-No-Wo-Pa-Bari-No-Kami* [= *Itu-No-Wo-Pa-Bari-No-Kami*] elgátolta az *Ame-No-Yasu-No-Kapat* s így az oda vivő utat elzárta, más istenek nem képesek oda jutni. Ezért *Ame-No-Kaku-No-Kami* (Égi Szarvas [? Óz] Isten) kell rendkívüli követül érdeklődés végett oda küldeni."

Így *Ame-No-Kaku-No-Kami*t küldték *Ame-No-Wo-Pa-Bari-No-Kami*hoz érdeklődni, ez pedig így válaszolt: "Nagy megtisztelés számomra, hogy szolgálhatok. Mégis inkább fiamat, *Take-Mika-Duti-No-Kami*t kellene erre az útra küldeni."

Nyomban fel is ajánlotta [fiát *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* szolgálatára].

És akkor *Ame-No-Tori-Pune-No-Kami*t *Take-Mika-Duti-No-Kami*hoz társították és leküldték őket. Így a két istenség leereszkedett az *Idumo*-beli *Izasa-No-Wo-Bamahoz*⁵⁰ kivonván tíz tenyér hosszú kardjukat és fordítva a habokba dugván ezeket törökülésben ki-ki kardja hegyére telepedett. [Így] intézték kérdésüket *Opo-Kuni-Nusi*hoz, szólván: "*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Ki-No-Kami* küldött minket, hogy tőled [így] érdeklődjünk: az *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni*t, amelyen uralkodsz, fenséges fiamra méltóztattam bízni, hogy ő uralkodjék rajta. Mi a szándékod ezt illetően?"

Az pedig így felelt: "Nem tudom megmondani. Fiam, *Ya-Pe-Koto-Siro-Nusi-No-Kami* (? Sok Esetben [atyját] Helyettesítő Birtokló Isten) fog válaszolni. De ő elment, hogy a *Mipo-No-Sakin* (*Mipo-Szeg*) madarászva és halászva idejét töltse; még nem tért vissza."

⁵⁰ *Izasa-No-Wo-Bama* fordítása Izasai (Kicsi) Part; a Philippi használta Ójapán szövegben *Izasa* helyett *Inasat* olvastak (Philippi 129).

Ekkor *Ame-No-Tori-Puna-No-Kami* elküldetett, hogy rendelje oda *Ya-Pe-Koto-Siro-Nusi-No-Kami*t. Ez [utóbbi] pedig, amikor a kérdést hozzá intézték, így szólt atyjához, *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami*hoz: "Hódolattal ajánld fel ezt az országot az égi istenek gyermekének!"

Ezt követően csónakja [egyik] oldalára lépve fölfordította, majd "égi fordított kézzel" való kézösszeütéssel eleven sövényt teremtvé [mint valamely szentélyben] elrejtett.⁵¹

37. FEJEZET: Vitéz Minakata Isten (*Take-Minakata-No-Kami*)

Ezt követően így szóltak *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami*hoz: "Fiad, *Koto-Siro-Nusi-No-Kami* az imént [mint hallottuk] szólott. Vannak más fiaid is, akiknek [e dologban] szavuk van?"

Arra ez ismét szólt: "Még egy fiam van, *Take-Minakata-No-Kami*. Rajta kívül nincs fiam."

Még miközben" [az atya] beszélt, hozzájuk közeledett ama *Take-Minakata-No-Kami*, ujjai hegyén tartva egy sziklát, amelyet ezer embernek is elég lett volna vonszolni, és így szólt: "Ki jött a mi országunkba és ki beszél így alattomban [különböző] dolgokról? – Rajta! Mérjük össze erőnket! Kezedet először én kívánom megfogni!"

Amikor *Take-Mika-Duti-No-Wo-No-Kami* engedte, hogy kezét *Take-Minakata-No-Kami* megfogja, [saját kezét] meredő jéggé majd meg kardpengévé változtatta. Ekkor az [a kihívó] ijedve visszahőkölt.

Akkor *Take-Mika-Duti-No-Wo-No-Kami* azt kérte, hogy sorra kerülve ő foghassa meg a másinak a kezét. Amikor megfogta, mintha fiatal nádhajtást ragadott volna meg: összezúzta és félredobta. [A kihívó] azonnal elmenekült.

[*Take-Mika-Duti-No-Wo-No-Kami*] üldözte. Midőn a *Sinano-beli Supa-No-Umi* (Supa-Tó) mellett elérte és meg akarta ölni,

⁵¹ "Égi fordított kézzel" való tapsolás bizonyára jelképes cselekedet volt. A sintó szentélyekben a hívek néhány kézösszeütéssel hívják magukra az istenség figyelmét, de ilyenkor kezüket normálisan tartják.

Take-Minakata-No-Kami így kiáltott fel: "Megadom magamat! Kérlek, ne ölj meg! E helyen maradok, máshova nem megyek; nem szegülök atyám, *Opo-Kuni-Nusi-No-Kami* akarata ellen, sem *Ya-Pe-Siro-Nusi-No-Kami* [testvérem] szavai ellen; az *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kunit* az égi istenek gyermekének parancsa szerint átadom!"

38. FEJEZET: Tagisi-parton épített "égi" lak

Így [*Take-Mika-Duti-No-Wo-No-Kami*] visszatért és ezt mondta *Opo-Kuni-Nusi-No-Kaminak*: "Fiaid, *Koto-Siro-Nusi-No-Kami* és *Take-Minakata-No-Kami* kijelentették, hogy nem szegülnek az égi istenek gyermekének parancsa ellen. Mi a te szándékod?"

Ő pedig így válaszolt: "Aszerint, ahogy fiaim szóltak, én sem szegülök ellen. Parancsod szerint átadtam ezt az *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kunit*.– Mégis, ami az én lakhelyemet illeti, [kívánom, hogy] építsetek olyan hatalmasat, mint amilyen az a fenséges lak, amelyből az égi istenek gyermekének égi [trón] öröklése uralkodik; alapozzátok a [fő]-oszlopokat szilárdan kőkemény alapra és építsétek a tető gerincét egészen *Taka-Ama-No-Paraig*; akkor a "nyolcvan" útkanyarban rejtezve várok rá. Továbbá, ami gyermekeimet, a "száznyolcvan" istenséget illeti, ha *Ya-Pe-Koto-Siro-Nusi-No-Kami* [az égi istenek gyermekét] mint elő- és utóvéd tisztelettel szolgálja, akkor nem lesz [közöttük] engedetlen istenség."

Ily szavai elhangzása után az *Idumo*-beli *Tagisi*-parton "égi" lakot⁵² építettek neki. *Mi-Na-To-No-Kami* (Folyó-Torkolat [vagy: Kikötő] Isten) unokája, *Kusi-Ya-Tama-No-Kami* (? Csodás Sok Ékszeres Isten) lett a szakács, és mielőtt a felséges égi étkeket felszolgáltatta, asztali áldást mondva kárókatonává [= kormorán] változott; a tenger fenekére lebukva cserében agyagot vitt fel, abból "nyolcvan" égi siker edényt formált; majd tengeri moszat szárát

⁵² Az "égi" lak kifejezésnek megfelelő *ame²-no²-mi-araka* szerkezetben az *ame²-no²* 'égi' szó használata különös, mert *Idumo* lent a földön van. Az "égi" fogalom szerepeltetése alkalmasint annak a jele, hogy a hódító nép, ha lehetett, nem írtással, hanem részint szigorral, részint engedményekkel lett úrrá az országban. A jelen esetben egy földi istent felvettek az "égiek" sorába.

levágva tűzgerjesztő ágyat alakított, aztán [másik fajta] tengeri moszat szárából tűzgerjesztő [forgó-]pálcát; majd [ezekkel] tüzet gerjesztett s így beszélt: "Ezen gerjesztettem tüzet oly magasra [vagy: oly soká] lángoltatom, hogy *Taka-Ama-No-Parraban Kami-Musubi-No-Kami* istenanya hatalmas új égi lakának menynyezetéről a korom nyolc tenyérnyire lóg le; ami a föld alját illeti, olyerősen tüzelek, hogy a föld mélyén levő szikla alapkö keménynyé ég hasított bambusz[ból készült], [az étkek súlyától] hajló asztalkán égi halétekként nagy szájú, kis uszonyú sügéreket szolgál fel, amelyeket a halászok háncsból való, ezer-öles zsinegeket kivetve [hal-]csapkolódás közepette húztak ki."

Take-Mika-Duti-No-Kami pedig visszaszállott [a mennybe] és jelentést tett arról, hogy miként hódította és békítette meg *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kunit*.

39. FEJEZET: Az égi istenek fenséges unokája leszáll a földre.

Ezt követően *Ama-Teraau-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Kino-Kami* parancsot adott a trónörökösnek, *Masa-Katu-A-Katu-Kati-Para-Pi-Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-Mikotonak*⁵³ mondván: "[*Take-Mika-Duti-No-Kami*] jelenti, hogy *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kunit* teljesen megbékítette. Ezért szállj le [oda] és uralkodj rajta, amint neked [korábban] megparancsoltuk!"

A trónörökös, *Masa-Katu-A-Katu-Kati-Paya-Pi-Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-Mikoto* pedig így válaszolt: "Éppen amikor leszállásomra készültem, fiam született. Neve *Ame-Nigisi-Kuni-Nigisi-Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto* (Égi Bőséges [és] Földi Bőséges Égi Ifjú Isten Ifjú Kalásza-Bőséges Fenség). Ezt a gyermeket kell leküldeni."

Az a gyermek pedig [a trónörökösnek] *Taka-Ki-No-Kami* lányával, *Yorodu-Pata-Toyo-Aki-Tu-Si-Pime-No-Mikoto*val (Rengegeteg [?] Szövőszék Bőséges ... Istennő) kötött házasságából született; [szintén tőlük] született *Ame-No-Po-Akari-No-Mikoto*

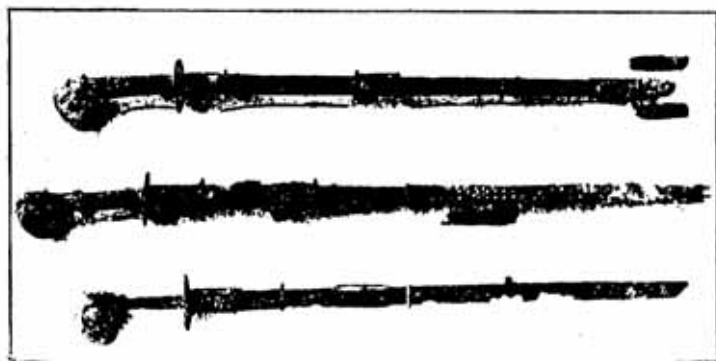
⁵³ Ez a parancs rendkívüli jelentőségű a *Kodzsiki* elbeszélésében. U.i. az az isten, aki az égből leereszkedve a *yamato*i uralkodóház megalapítója lett, egyrészt *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*nak, másrészt *Taka-Ki-No-Kami*nak, tehát a két nagyon hatalmas égi istenségnek az unokája volt (Philippi 137).

(Égi Tűz-Piros Fenség) és *Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto* (Kalásza Bőséges Ifjú Isten). (Két fiú.)

[*Ame-Terasu-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Kino-Kami* [trónörökös szavai szerint] ezt parancsolta *Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikotonak*: "*Toyo-Asi-Para-No-Midu-Po-No-Kunit* (? Bőséges Sás-Mezős Üde-Kalászos Ország) rád bizzuk, hogy uralkodj rajta. Parancsunk szerint szállj le az égből!"

Amikor *Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto* éppen indult, hogy az égből leszálljon, az égi nyolcas útkereszteződésben ott volt [előtte] egy isten, akinek ragyogása felfelé betöltötte *Taka-Ama-No-Parat*, lefelé pedig az *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kunit*. Akkor *Ame-Terasu-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Ki-No-Kami* parancsot adott *Ame-No-Uzume-No-Kaminak* mondván: "Ámbár te csak gyenge nő vagy, mégis olyan isten, aki ellenséges istenekkel szemben győz. Ezért menj egészen oda és kérdezd meg: 'Ki áll így azon az úton, amelyen a mi fenséges gyermekünk az égből le akar szállni?'"

Midőn [*Ame-No-Uzume-No-Kami*] e kérdést hozzá intézte, fazon isteni így válaszolt: "Szolgád földi isten. Nevem *Saruta-Biko-No-Kami* (Sarutai Ifjú Isten); azért jelentem itt meg, mert megtudtam, hogy az égi istenek fenséges gyermeke az égből alá fog szállani; alázattal elébe jöttem, hogy vezetőjeként szolgáljak."

Ősi japán bunkós markolatú kardok (Monroe 1911)

40. FEJEZET: Az öt Nemzetségfő (*Itu-Tomo-No-Wo*)

Ezt követően [*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Ki-No-Mikoto*] kísérőknek [*Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto*] mellé adták [a következőket]: *Ame-No-Ko-Yane-No-Mikoto*t, *Puto-Tama-No-Mikoto*t, *Ame-No-Uzume-No-Mikoto*t, *Isi-Kori-Dome-No-Mikoto*t és *Tama-No-Ya-No-Mikoto*t – összesen öt nemzetségfőt és így küldték le az égből.

Ezen kívül [*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*] neki adta a számtalan, *Yasakai* görbe ékkövet [*maga-tama*], továbbá azt a [fém]tükröt, amellyel őt [*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*t] a szikla-barlangból előcsalták, valamint *Kusa-Nagi-No-Tatmit* (Fű-Kaszáló Kard); [kiegészítő kíséretül adta melléje] *Toko-Yo-No-Omopi-Kane-No-Kami*t, *Ta-Dikara-Wo-No-Mikoto*t, *Ame-No-Ipa-To-Wake-No-Kami*t (Égi Szikla-Ajtó Ifjú Isten) és így szólt hozzá: "Tekintsd ezt a tükröt éppen úgy, mint ennen fenséges szelleme-met, és tiszteld éppen úgy, miként engem tisztelsz! Te pedig, *Omopi-Kane-No-Kami*, vedd magadra a trón szolgálatának [ügyét] és vezesd a kormányozást!"⁵⁴

Ezt a két istenséget⁵⁵ a "csengős-karpereces" [*saku-kusiro*] *Isuzu-No-Miyaban* (Isuzu Szentély) tisztelik.

A következő *Toyu-Uke-No-Kami* ([a] Bőséges Eledel Isten-nője); ez az az istenség, amely a *Watari*-beli *To-Tu-Miyaban* (Külső Szentély [az [isei nagy szentély mellett]) lakozik.

A következő *Ame-No-Ipa-To-Wake-No-Kami* (Égi Szikla-Ajtó Ifjú Isten), más néven *Kusi-Ipa-Mado-No-Kami* (Csodás Szikla-Ajtó Isten), ismét más néven *Toyoi-Ipa-Mado-No-Kami*

⁵⁴ A 'kormányzás' (*maturi-goto*) akkor lényegében az uralkodó által elvégzendő vallásos szertartásokból és valamelyes igazságszolgáltatásból állhatott. – Nagyon jelentős volt az uralkodói hatalom megtartásában az a hit, hogy az uralkodóház égi eredetű. Philippi (139) szerint Matsumura japán kutató számos koreai forrásra hivatkozva azt írja, hogy az égből leszállás mítosza nagyon régi eredetű Észak-Ázsiában (tunguz eredetűnek gyanítja). Mind az idevágó koreai, mind a japán hitregék közös eleme az, hogy az istenségek, ill. uralkodók 1) az égből hegycsúcsra ereszkednek le, 2) égi megbízásuk van, 3) bizonyos szent uralkodói jelvényeik vannak. – Yamato esetében ezek: tükrök, görbe ékkő és csodás hatalmú kard.

⁵⁵ A szöveg e helye nem világos. A tükröt az *Isuzu-No-Miyaban*, azaz *Ise* híres szentélyében őrzik; de melyik a másik istenség? *Toko-Yo-No-Omopi-Kane-No-Kami*?

(Bőséges Szikla-Ajtó Isten); ez a fenséges [uralkodói] kapu [*mi-kado*] istene.

A következő *Ta-Dikara-Wo-No-Kami* (Keze-Erős Férfi Isten), aki *Sananagataban* lakozik.

Az [említett] *Ame-No-Ko-Yane-No-Mikoto* a *Naka-Tomi* nemések öse; *Puto-Tama-No-Mikoto* az *Imube* nemések öse; *Ame-No-Uzume-No-Mikoto* a *Sarume-* nemések ösanyja; *Isi-Kori-Dome-No-Mikoto* a *Kagami-Tukuri* (Tükör-Készítő) nemések ösanyja; *Tama-No-Ya-No-Mikoto* a *Tama-No-Ya* nemések öse.

41. FEJEZET: A Taka-Ti-Po-Hegyi Szentély (*Taka-Ti-Po-Yama-No-Miya*)

A fenséges parancs *szerint* *Ama-Tu-Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto* (Kalásza Bőséges Égi Ifjú Isten) otthagyta az égi kőtrónt⁵⁶, majd újból meg újból utat törve magának [maga előtt] taszítva széjjelválasztotta a sokszoros égi felhőréteget, majd az Égi Lebegő Hídon⁵⁷ [?] egyik úszó sziget után a másikon állva leszállott a *Tukusi* [ország rész] *Pimuka* vidékén levő *Taka-Ti-Po-Yama Kuzi-Puru-Take* (Csodás Viselkedésű Hegytető) csúcsára.

Akkor pedig *Ame-No-Osi-Pi-No-Mikoto* (Égi [?] Nagy Nap Isten) és *Ama-Tu-Kume-No-Mikoto* (Égi ... Isten) hátukra égi kötögezeket [*ama-no-ipa-yuki*] véve, oldalukra bunkó-markolatos kardot [*kubi-tuti-no-tati*] kötve, kezükben égi fagyalfá-íjat [*ame-no-pazi-yumi*], hónuk alatt égi szarvas[ölő] nyilakat [*ame-no-maka-ko-ya*] tartva [*Ama-Tu-Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto*] előtt álltak [talán: haladtak ?] és neki szolgáltak.

(*Ame-No-Osi-Pi-No-Mikoto* az *Opo-Tomo* nemések öse; *Ama-Tu-Kume-No-Mikoto* a *Kume-* nemések öse.)

Akkor [a trónörökös] így szólt: "Ez a föld Koreával szemben fekszik s innét egyenesen lehet eljutni a *Kasasa-No-Mi-Sakiba* (Kasasai Szent Szeg); ide egyenest vetődnek a reggeli nap sugarai, és itt az esti nap sugarai ragyogók. így ez a föld kiváló hely!" Így szólván fenséges lakának kezdő oszlopait szilárdan kőkemény

⁵⁶ Az *ama-no-ipa-kura* 'égi kőtrón' kifejezés kapcsán érdekes megfigyelni a japán mitológia 'kőtegez' és 'kőből való eledeltároló' fogalmait is.

⁵⁷ Az Égi Lebegő Híd kifejezés olvastán arra gondolhatnánk, hogy a trón várományosa és kísérete inkább hajót használt.

alapra állította, a tetőgerincet pedig *Taka-Ama-No-Paraig* emelte és ott lakott.

Dzsimmu császár fából való szobra (Brinkley 1914)

42. FEJEZET: A Sarume-nemesek (*Sarume-No-Kimi*)

Akkor [*Ama-Tu-Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto*] így szólt *Ame-No-Uzume-No-Mikoto*hoz: "Mivel te voltál az, aki megmondta *Saruta-Biko-No-Opo-Kami* kilétét, aki mint vezetőnk szolgált, te kísérd vissza! Továbbá, mostantól kezdve viseld annak az istennek fenséges nevét és szolgálj engem!"

Ez az oka annak, hogy a Sarume- nemesek *Saruta-Biko-No-Wo-No-Kami* fenséges nevét viselik, [és ezért] hívják [azon nemesség] asszonynépét a *Sarume-No-Kimi* [különb. férfiaknak járó] címmel.

Midőn *Saruta-Biko-No-Kami* Azakaban lakott, egy napon halat s effélet fogni ment. [Aközben] keze beleszorult egy pirabukagylóba s ezáltal a tengerbe fulladt. Amikor a víz fenékre süllyedt, neve *Soko-Doku-Mi-Tama* (Fenek-erő Szellem) lett; amikor a tenger színére [cseppforma] buborékok szálltak fel, neve *Tubu-Tatu-Mi-Tama* (Buborékja-Felszálló Szellem) lett; amikor a buborék[okból képződött] hab elpattant, neve *Awa-Saku-Mi-Tama* (Habja-Szakul Szellem) lett.

[*Ame-No-Uzume-No-Mikoto*] visszatérvén *Saruta-Biko-No-Kami* elkíséréséből és összeterelvén a széles uszonyú meg a keskeny uszonyú [halakat] ezt kérdezte: "Hajlanók vagytok-e alázattal szolgálni az égi istenek gyermekét?" Erre a halak mind ezt mondták: "Szolgálunk!" Csak a tengeri uborka [*ko*] nem szólt semmit. Akkor *Ame-No-Uzume-No-Mikoto* ezt mondta neki: "Ez a száj [azaz: a tengeri uborkáé] olyan, amelyik nem válaszol!" És tört ragadva felhasította [annak] száját. Ezért van az, hogy a tengeri uborkának hasított szája van.

[*Ame-No-Uzume-No-Mikoto* ezen cselekedete] miatt van az, hogy amikor a Sima [vidékről való] zsengeket nemzedékről nemzedékre [az udvarnak] felajánlják, azokat a *Sarume-* nemeseknek engedik át.

43. FEJEZET: Fák Virága Nyílása Istennő (*Ko-No-Pana-No- Saku-Ya-Bime*)

Később *Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto Kasa-No-Mi-Saki*ban egy nagyon szép lánnyal találkozott. Megkérdezte, kinek a lánya? Az így válaszolt: "*Opo-Yama-Tu-Mi-No-*

Kami lánya vagyok, nevem pedig *Kamu-Ata-Tu-Pime* (Atai Isten-nő), másik nevem *Ko-No-Pana-No-Saku-Ya-Bime*".

[Az uralkodó] újból kérdezte: "Vannak-e testvéreid?" Az ezt mondta: "Egy néném van, *Ipa-Naga-Pima* (? Szikla[ként] Megmaradó Istenő).

[Az uralkodó] beszélt: "Asszonyommá kívánlak tenni. Aka-rod-e?" Az pedig: "Nem dönthetek. Majd atyám, *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* dönt."

Midőn a lányt *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami*től megkérlette, [az apa] nagyon megörvendett és idősebbik lányát, *Ipa-Naga-Pimat* is [a kérőnek] küldte száz asztalnyi ajándékkal együtt. Igen ám, de a néne nagyon csúnya volt, és látásától [az uralkodó] megrémülven, visszaküldte. Csak a fiatalabb lányt, *Ko-No-Pana-No-Saku-Ya-Bimet* tartotta magánál s egy éjszakán át vele hált.

Akkor pedig *Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami* mert *Ipa-Naga-Pima* visszaküldése miatt szégyenbe jutott, ily üzenetet küldött [az uralkodónak]: "Hogy két lányomat együtt ajánlottam fel, a következő okon volt: ha *Ipa-Naga-Pimat* [is] asszonyává teszi, akkor az égi istenek fenséges gyermekének [és utódainak] élete rendületlen és örökkétartó⁵⁸ legyen, úgy mint a szikláié, akár hó esik, akár szél fúj; ha csak *Ko-No-Pana-No-Saku-Ya-Bimet* teszi asszonyává, akkor az égi istenek fenséges gyermekének [és utódainak] élete úgy virágozzék, miként a fák virága [*ko-no-pana*] – magamnak ezt esküdve ajánlottam fel [lányaimat]!"

Ez a magyarázata annak, hogy a fenséges uralkodók élettartamai mindmáig rövidek voltak.

Idő múltán *Ko-No-Pana-No-Saku-Ya-Bime* [az uralkodó] elé járult és ezt mondta: "Várandós vagyok és születésem ideje közeleg. Azért mondom ezt, mert nem lenne illő, ha az égi istenek gyermeke titokban jönne a világra!"

Erre [az uralkodó]: "Micsoda? *Saku-Ya-Bime*! Egyetlen éjszaka voltam nálatok és akkor estél volna teherbe?! Az nem lehet az én gyermekem, hanem bizonyára egy földi istené!"

⁵⁸ A 'rendületlen' és az 'örökkétartó' fogalmak benne rejlenek *Ipa-Naga-Pime* nevében: *ipa* 'kő, szikla', *naga* 'hosszú, nagy'.

Akkor [*Saku-Ya-Bime*] így válaszolt: "Ha a testemben hordott gyermek földi istentől van, akkor ne szülessék meg szerencsésen! Ha pedig az égi istenek gyermekéé, legyen a szülés szerencsés!"

Aztán nyolc öl nagyságú ajtótlán "palotá"-t [*ya-piro-dono*] épített. Bemenvén [a hagyott nyílást belülről] agyaggal betapasztotta. Amikor a szülés ideje elérkezett, az építményt meggyújtotta, majd szült.⁵⁹

A lángok vad lobogása közben született gyermeket *Po-Deri-No-Mikoto*nak (Tűz-Lobogás Fenség) nevezték. (Ő a *Paya-Pito* [? Merész Emberek] Ata-nemesek őse.)

Az utána született gyermek neve *Po-Suseri-No-Mikoto* (Tűz- [?] Tombolás Isten) lett. A következő *Po-Wori-No-Mikoto* (Tűz- [?] Lohadás Isten), másként *Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-Po-De-Mi-No-Mikoto* (Égi [?] Napja-Magas Ifjú Isten – Kalászai-Teremnek Fenség). (Három istenség.)

44. FEJEZET: A tengeri-szerencse s a hegyi-szerencse (*umi-sati-yama-sati*)

Po-Deri-No-Mikoto mint *Umi-Sati-Biko* (Tengeri-Szerencse Ifjú Isten) uszonyuk-széles és uszonyuk-keskeny lényeket fogott⁶⁰, [míg] *Po-Wori-No-Mikoto* mint *Yama-Sati-Biko* (Hegyi-Szerencse Ifjú Isten) szőrük-durva és szőrük-finom lényeket fogott [vagy: ejtett el, azaz vadászatból élt].

Egyszer *Po-Wori-No-Mikoto* így szólt bátyjához, *Po-Deri-No-Mikoto*hoz: "Cseréljük meg szerencsénket [azaz: szerencse-hozó szerszámunkat] és próbáljuk ki őket. [úgy]!"

Noha kérését háromszor is ismételte, [bátyja mindig] elutasította. Végül mégiscsak megtörtént a cserébe való beleegyezés.

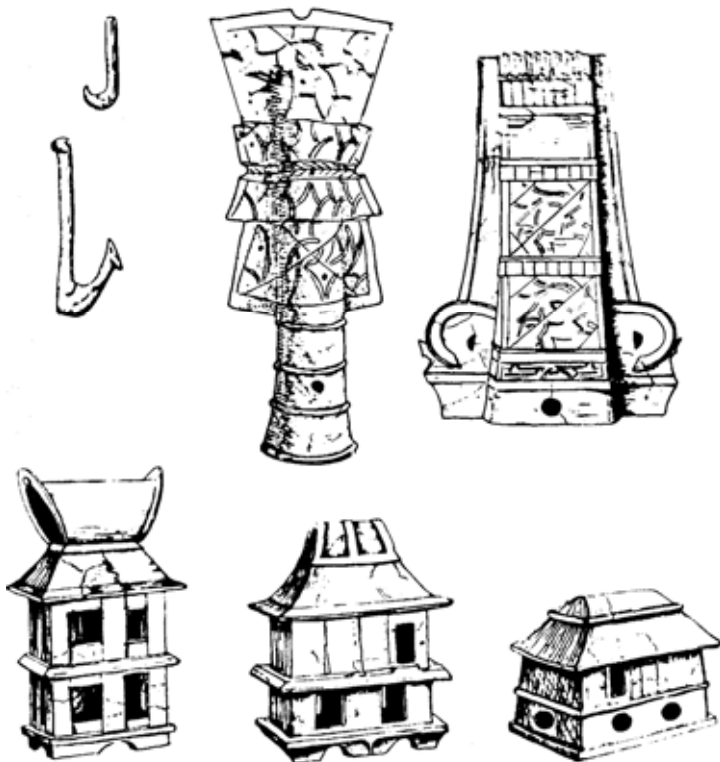
Amikor *Po-Wori-No-Mikoto* a „tengeri szerencséivel” halászott, egy halat sem fogott, sőt, a horog is a tengerbe vesződött.

⁵⁹ Más népek szokása szerint a szülés után égették el a szülő-kunyhót. A *Kodzsziki* ezen eseménye istenítéletnek számított.

⁶⁰ Azaz halászatból élt. Kannisto (203. 1.) és mások leírásai szerint a vogulok és osztjákok is "uszonyuk-széles" meg "uszonyuk-keskeny" halakról szoktak beszélni, no meg "szőrük-durva" és "szőrük-finom" erdei állatokról. – A 46. fejezetben is találkozunk a halak ilyenforma jelölésével.

Később bátyja, *Po-Deri-No-Mikoto* visszakérte a horgot mondván; "A 'hegyi-szerencse' is maga-fajta. szerencse [*ono-ga-sati-sati*], a 'tengeri-szerencse' is maga-fajta szerencse. Adja vissza ki-ki [a másiknak] az eredeti szerencsáját!"

Erre az öcs, *Po-Wori-No-Mikoto* így felelt: "Horgoddal horgászva, egy hal nem sok, annyit sem; fogtam; végül meg a tengerbe is veszelődött!"

Régi japán tegezek, horgok és házmodellek (Kidder, 1965, nyomán)

De a bátya ez után is hevesen követelte [horgát]. Ezért a fiatalabb testvér az oldalán viselt. tíz tenyér hosszú kardot feldarabolva ötszáz horgot készített és azt ajánlotta jóvátételül. De a bátya nem fogadta el. Mármint az öcs ezer horgot készített jóvátéte-

lül. Amaz azokat sem fogadta el mondván: "Saját horgomat akarom!"

45. FEJEZET: A Tengerár-Szellem Fenség (*Sipo-Tuti-No-Kami*)

Később, amikor az öcs a tengerparton sírt és kesergett, arra került *Sipo-Tuti-No-Kami* és ezt kérdezte: „*Sora-Tu-Pi-Taka* (Égbolti Napja-Magas Isten;), ugyan miért sírsz és keseregsz?" Az meg így válaszolt: "Bátyám horgot adott nekem cserébe [= kölcsönbe], én meg elveszítettem. Minthogy visszakérte, sok horgot ajánlottam neki kárpótlásul, de nem akarta elfogadni mondván: 'Saját horgomat akarom!' Ezért sírok és kesergek!"

Erre *Sipo-Tuti-No-Kami*: "Fenségednek jó tanácsot adok."

S akkor szorosan font bambusznádból apró csónakot készített neki, beleültette és így utasította: Amikor ezt a csónakot a parttól ellököm, menj csak tovább egy kis ideig! Aztán nagyon alkalmas áramlásra akadsz. Ha ezt az utat követed, olyan lakáshoz érsz, amely mintha halpikkelyekből épült volna. Az a *Wata-Tu-Mi-No-Kami* (Tengeri Szellemerő Isten) palotája. Midőn annak fenséges kapujához érsz, oldalt a kút mellett egy szent babérfát találsz. Ha felülsz annak a tetejébe, azon *Wata-No-Kami* (Tengeri Isten) leánya meglát és majd tanácsot ad."

[*Po-Wori-No-Mikoto*] az utasítás szerint egy darabig haladt, és minden úgy lett, ahogy a Tengerár-Szellem Fenség megmondta neki.

Felmászott [tehát] a babérfára és várt. És akkor a Tengeri Isten leányának, *Toyo-Tama-Bimenek* (Bőséges Ékszer Istennő) szolgálói drágakőből való edényeket vittek oda, hogy vizet merítsenek; a kút vizén [pedig] árnyékot [= az ifjú tükörképe] pillantottak meg. Amikor föltekintettek, egy szép ifjú volt ott. Ezt nagyon különösnek találták.

Po-Wori-No-Mikoto pedig, látván a szolgálókat, vizet kért tőlük. A szolgálók azonnal vizet merítettek, [abból] egy drágakő-korsóba öntöttek és tisztelettel feléje nyújtották. De ő nem ivott a vízből, hanem leoldván nyakából egy drágakövet, szájába vette, majd a drágakő-korsóba köpte. Erre a drágakő a korsóhoz tapadt

és a szolgálók nem bírtak leverni így a korsót a hozzátapadó drágakövel együtt nyújtották át *Toyo-Tama-Bime-No-Mikotonak*.

Az pedig, meglátván a drágakövet, ezt kérdezte a szolgálótól: "Talán valaki a kapunál van?" Ők meg így válaszoltak: "Valaki a kút melletti babérfán van. Nagyon szép fiatal férfi, előkelőbb, mint a mi urunk. Midőn vizet kért, és mi neki [vizet] nyújtottunk, nem itta meg, hanem ezt a drágakövet köpte bele. És mert a drágakövet a korsó belsejéről nem bírtuk leválasztani, idehoztuk [a korsót drágakövestől] és íme átadjuk neked."

46. FEJEZET: Bőséges Ékszer Istennő (*Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto*)

Akkor pedig *Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto* furcsának találván a dolgot maga ment ki [körülnézni]. Megpillantván [az ifjút], azonnal szerelembe esett vele. Vágyódva nézték egymást.

[Később] a lány így szólt atyjához: "Gyönyörű ember van kapunknál."

Akkor pedig a *Tengeri Isten* maga ment ki. Megpillantván [az ifjút] így szólt; "Ez az ember *Sora-Tu-Pi-Taka*. *Ama-Tu-Pi-Taka* [= *Ama-Tu-Piko* = *Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto*] fenséges fia. És tüstént házába vezette, majd nyolc rétegben főkabór-szőnyeget terített le s arra ültette. [Aztán] száz asztalnyi ajándékot vitetett oda, nagyszerű lakomát rendezett és [*Sora-Tu-Pi-Takahoz*] feleségül adta lányát, *Toyo-Tama-Bimet*.

[*Sora-Tu-Pi-Taka*] három esztendeig élt abban az országban. De akkor eszébe jutottak a kezdeti események és nagyot sóhajtott. Amikor *Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto* ezt a sóhajt meghallotta, így "beszélt atyjához: "Három esztendeig élt itt és sohasem sóhajtott. De a múlt éjjel hosszan sóhajtott. Mi oka lehet?"

Akkor az apa, a nagy istenség megkérdezte vejét így szólva: "Ahogy lányom ma reggel elmondta, te sohasem sóhajtottál azon három esztendőben, amelyet nálunk töltöttél. De a múlt éjjel hosszan sóhajtottál. Mi az oka? Továbbá mi volt ide jövedeled oka?"

És akkor [*Sora-Tu-Pi-Taka* = *Po-Wori-No-Mikoto*] részleteSEN elmondta a nagy istenségnek, miként követelte tőle bátyja azt a horgot, amely elveszett.

Erre a Tengeri Isten az uszonyuk-széles és az uszonyuk-keskeny lényeket mind összehívta és megkérdezte tőlük, hogy talán valamelyikük elvitte-e azt a horgot'? Arra a halak mind így válaszoltak:

"A durbincs egy ideje arról panaszkodik, hogy valami megakadt a torkában és nem tud enni; bizonyára az vitte el [a horgot]!"

Amikor pedig [a *Tengeri Isten*] megnézte a durbincs torkát, benne volt a horog.

47. FEJEZET: Penge-Viselő Isten, (*Sapi-Moti-No-Kami*)

Nyomban kivették, megmosták és átnyújtották *Po-Wori-No-Mikotonak*, *Wata-Tu-Mi-No-Opo-Kami* [egyidejűleg] így oktatta: "Midőn ezt a horgot bátyádnak átadod, ezt kell mondanod: 'Ez a horog gyászos horog, kellemetlen horog, nyomorúságos horog, keserűséges horog'. Hátrafelé nyújtott kézzel add át. [továbbá] ha bátyád magas helyen készíti rizsföldet, te alacsony helyen készíts; ha bátyád alacsony helyen készíti rizsföldet, te magas helyen készíts; ilyenformán, mivel a víz, az én hatalmamban van, bátyád három év folytán biztosan szegény lesz. – Ha bátyád amiatt elkeseredik, dühös lesz és megtámad, vedd elő a dagály-drágakövet [sipo-mitu-tama] megfullasztására [azaz: fullasztással rémítésére]; amikor félelmében könyörög [hogya életét kíméld], vedd elő az apály-drágakövet [sipo-piru-tama] és engedd, hogy éljen! Így zaklassd!"⁶¹

Így beszélván [a *Tengeri Isten*] egy dagály-drágakövet és egy apály-drágakövet nyújtott át [*Po-Wori-No-Mikotonak*]. Összesen kettőt.

Ezt követően összecsődített minden krokodilt és ezt kérdezte tőlük: "Minthogy az *Ama-Tu-Pi-Taka* fenséges fia, *Sora-Tu-Pi-Taka* a felső országba [*upa-tu-kuni*] szándékozik utazni, [tudni akarom, hogy] melyiktek kíséri odáig, hány nap folytán, és [melyiktek] hoz hírt [szerencsés megérkezéséről]?"

⁶¹ Érdekes megfigyelni a horoghoz fűzött átkozó szavakat és azt az áldást, amelyben a soká nem szerencsés fiatalabb herceg részesül.

Erre mindegyik úgy válaszolt, ahogy a napokat [teste] hosszúsága szerint számította, majd megszólalt közöttük az egy öl hosszúságú krokodil: "Egy nap folyamán oda kísérem, aztán visszatérek."

Akkor [a *Tengeri Isten*] így szólt azon egy öl hosszú krokodilhoz: "Úgy-hát kísérd el! De meg ne ijesszed, miközben átkelsz vele a tengeren!"

Mindjárt ráültette [*Po-Wori-No-Mikoto*] azon krokodil nyakára és útjára indította. [A krokodil pedig], ahogy ígérte, egy nap folytán oda kísérte. Amikor visszafelé indulóban volt, [*Po-Wori-No-Mikoto*] leoldotta oldalán viselt törét [pimo-gatana], a krokodil nyakára erősítette, és úgy indította vissza.

Ezt az ölnyi krokodilt hívják *Sapi-Moti-No-Kaminak* (Penge-Viselő Isten).

Azt követően [*Po-Wori-No-Mikoto*] éppen úgy cselekedve, ahogy a Tengeri Isten oktatta, visszaadta a horgot. Attól fogva bátyja egyre szegényebb lett; szíve dühre gerjedt, és [öccse] megtámadására ment. Ahányszor rárohant, [öccse annyiszor] elővette a dagály-drágakövet és fullasztotta; aztán, amikor [a bátya] félelmében kérlelte, elővette az apálydrágakövet, hogy segítségére legyen, így cselekedve szorongást és szenvedést okozott neki.

Akkor pedig [bátyja] leborulva így könyörgött: "Mostantól kezdve fenségednek éjjel-nappal örként szolgálók!" [Azaz: ha életem megtarthatom].

Ezért van az, hogy [udvari ünnepeken] a fulladás különböző mozdulatait a mai napig játsszák.

48. FEJEZET: A kormorántollas fedelű szülő-kunyhó (*u-no-pa-no-ubu-ya*)

Egy idő múlva a Tengeri Isten leánya, *Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto* maga is felmenvén [*Po-Wori-No-Mikoto*] elé járult és így beszélt: "Hosszú ideje várandós vagyok, és születésem ideje közeleg. De úgy gondoltam, nem lenne illő, ha az égi istenek gyermeke a tengeri mezőkön jönne a világra; ezért jöttem fel és járultam

eléd." Ez után a [tenger] part szélén szülő-kunyhót épített, tetejét pedig kormorántollakkal⁶² fedte.

De még mielőtt a tetőt befejezhette, fájásait nem bírta ki, így bement a szülő-kunyhóba.

Éppen mielőtt szült volna, így szólt férjéhez: "Amikor gyermeket szül, minden idegen [anya] eredeti hazájának megfelelő alakját veszi fel s csak az után szül. Ezért én is most eredeti alakomban akarok szülni. Kérlek, ne nézz meg!"

[Férje pedig] csodálkozott e szavakon. A szülés percében meglopva rápillantott. [*Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto* akkor] nyolc-öles krokodillá volt változva és körbe csúszott-mászott. Ezt látva [*Po-Wori-No-Mikoto*] megrémült és elmenekült. *Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto* pedig ráébredt, hogy [férje] titokban megnézte. Ezért nagyon szégyenkezett.

Otthagya az éppen szült fenséges gyermeket, így szólt: "Vágyam az volt, hogy a tengeri úton gyakran ingázzam [atyám háza és a tied között]. De mert lopva megnézted [eredeti] alakomat, [szégyenben] fájdalom gyötör!" és akkor, elrekesztvén a tengerhatárt⁶³, visszatért a tengerbe.

Az általa szült fenséges gyermeket *Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Nagisa-Take-U-Gaya-Puki-Apezu-No-Mikotonak* (Égi Napja-Magas Ifjú Isten Tengerparti vitéz, Kormorán –[tollas] Tető Befejzetlen Tető Fenség) nevezték.

Mégis később, noha még haragudott férjére annak leskelődése miatt, [*Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto*] nem bírva legyőzni szívének [iránta való] vágyát, felküldte hűgát, *Tama-Yori-Bimet* (? Ékszeres Jó Istennő) a gyermek gondozása végett és egy [a férjnek] felajánlható dalt bízott rá, amelynek szavai a következők voltak:

Szép lehet a piros ékszer,
Még az ín⁶⁴ is, melyen ragyog,
De nekem szebb a fehér gyöngy
Mert te hordtad: a te képed!⁶⁵

⁶² Kormorán = kárókatona; Kínában, Koreában és Japánban régi idők óta fogva halászatra használták.

⁶³ A 'tenger-határ' (*u-na-saka*) nehezen elképzelhető fogalom; valamilyen lejárót jelenthetett.

⁶⁴ Ín = a gyöngyöket összetartó fonal.

A fenséges férj pedig ilyen dallal válaszolt:

Hova tenger madara száll,
Vadkacsa, -lúd, jó szigeten,
Háltam veled, édes nejem!
Nem feledem, amíg élek,
Nem múlik el szép emléked ...

Piko-Po-Po-De-Mi-No-Mikoto [= *Po-Wori-No-Mikoto*] öt-száznyolcvan évig lakott; *Taka-Ti-Po* nevű palotában. Fenséges sírja a *Taka-Ti-Po-Yamatól* nyugatra van.

49. FEJEZET: U-Gaya-Puki-Apezu-No-Mikoto gyermekei

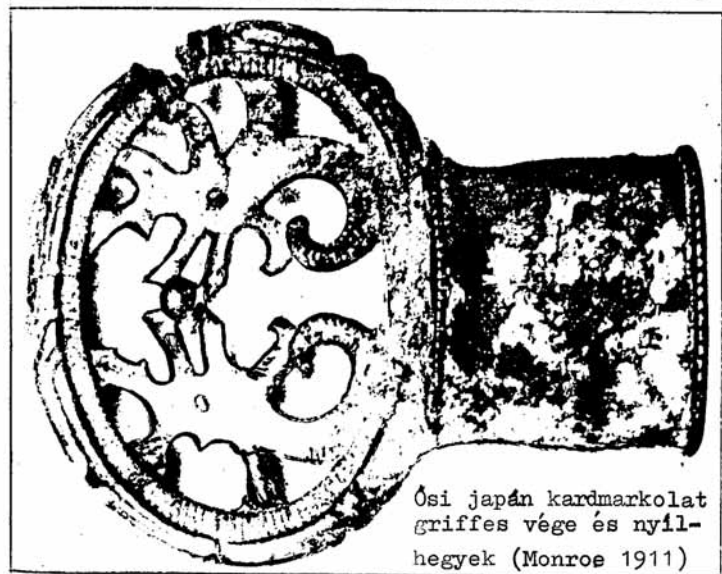
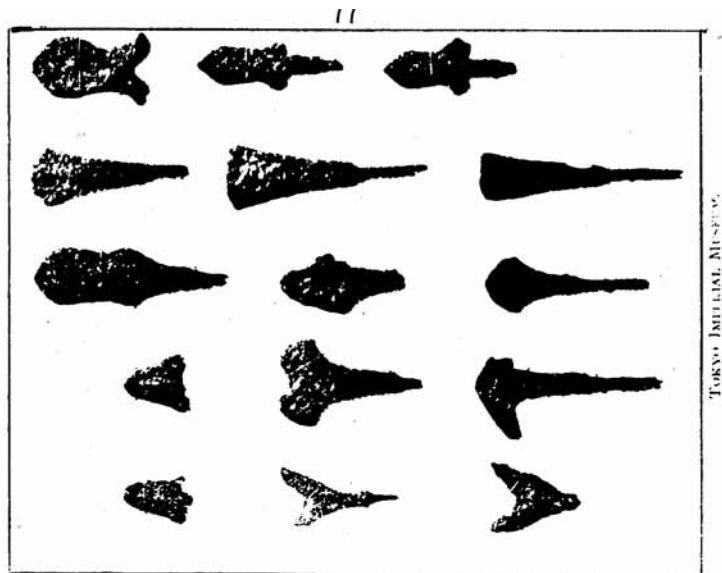
Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Nagisa-Take-U-Gaya-Puki-Apezu-No-Mikoto nagynénjét, *Tama-Yori-Bime-No-Mikoto*t vette feleségül. A tőlük született gyermekek nevei [ezek]:

Itu-Se-No-Mikoto (Öt-Tengeráramlás Fenség); *Ina-Pi-No-Mikoto* (Rizspalánta ...Fenség); *Mi-Ke-NU-No-Mikoto* (? Méltóságos-Eledelel-[?]) Birtokló Fenség); *Waka-Mi-Ke-Nu-No-Mikoto* (Ifjabb [?] Méltóságos-Eledelel-[?]) Birtokló Fenség), akinek másik fenséges neve *Toyo-Mi-Ke-Nu-No-Mikoto* (Bőséges Eledelel Birtokló Fenség), ismét más néven *Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Mikoto*.⁶⁵

Mi-Ke-Nu-No-Mikoto a hullámok hátán járva átment *Toko-Yoba* (Örök[ké tartó] Világ) *Ina-Pi-No-Mikoto* a tengeri mezőkre ment, minthogy ott volt elhunyt anyjának a hona.

⁶⁵ Az itt említett fehér gyöngy bizonyára az, amellyel *Po-Wori-No-Mikoto* még találkozásuk előtt mintegy üzent *Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto*nak.

⁶⁶ Ez az isten azonos a később *Jinmu* vagy *Jimmu* néven emlegetett első császárral. Philippivel egyetértve (159. l.) nagyon figyelemre méltónak mondhatjuk, hogy a *Kodzsikine*k ezen és számos más helyén nem az elsőszülöttség (*primogenitura*) szerint történik a trónöröklés. – Ez a különlegesség megint csak Ázsia belseje felé mutat.

Ósi japán kardmarkolat griffes vége és nyílhegyek

KO-DZSI-KI

* * *

MÁSODIK KÖNYV

* * *

50. FEJEZET: Jimmu tennó (*Jimmu-Tennō*)

Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Mikoto és fenséges bátyja, *Itu-Se-No-Mikoto* – e két fenséges férfisarj – együtt lakott a *Taka-Ti-Po*-Hegyi palotában. [Egyszer az öcs] tanácsot kért [bátyjától] szólván: "Mely helyen kellene lakni, hogy az [egész] országot [*ame-no-sita*]⁶⁷ békében kormányozhassuk? Úgy vélem, keletnek kellene mennünk."

Késedelem nélkül elindultak *Pimukaból* és *Tukusiba* mentek.

Amikor *Toyo-kuniba* (Bőséges Hon) értek, két ottani honos, *Usa-Tu-Piko* (Usai Ifjú Isten) és *Usa-Tu-Pime* (Usai Istennő) egyetlen lábon [azaz: egyes oszlopon] álló felhágós lakot⁶⁸ készítve bőségesen megvendégelte őket.

Onnét a *Tukusi*-beli *Wokada*-palotába költöztek át és egy évig maradtak benne.

Azon országrészből aztán "fölfelé" [azaz: Japán termékeny közepe felé] mentek és hét évig az *Aki*-beli *Takeri*-palotában időztek.

Később azon országrészből tovább mentek a *Kibi*-beli *Taka-Sima*-palotába (Magas Sziget). Ott pedig nyolc évig maradtak.

⁶⁷ *Ame-no-shita* valószínűen a kínai *t'ien-hsia*'(ami) az ég alatt (van)' kifejezés fordítása.

⁶⁸ Ilyen "kacsalábon álló" raktárakat s némelykor raktárszerű szentélyeket, áldozó-helyeket építettek az obi-ugorok, bizonyára a nagyobb biztonság végett. A lappok tárgyi emlékei között is láthatók ilyenek. Az épület kamrájába létra vezet.

Amikor később abból az országrészből [ismét] "fölfelé" mentek, a *Paya-Supi-Na-Doban* (Gyors Szívású Tengerszoros) valakivel találkoztak, aki teknősbéka hátán ülve horgászott és in-tegetve [azaz: ruhája bő ujját lobogtatva] feléjük közeledett. Ma-gukhoz [azaz: csónakjuk közelébe] híva megkérdezték: "Ki vagy?" Ő meg így válaszolt: "Földi isten vagyok." Ismét kérdez-ték: "Ismered a tenger útjait [azaz: az áramlásokat]?" Válasza ez volt: "Jól ismerem!" Ismét kérdezték: "Követsz-e és szolgálsz-e minket?" Így válaszolt: "Hódolattal szolgálok!"

Akkor rudat [*sawo*] nyújtottak feléje és segítségével csónakukba húzták, majd a *Sawo-Ne-Tu-Piko* ([a] Rúd Ifjú Istene) nevet adták neki. O lett a Yamato-beli urak őse.

51. FEJEZET: Öt-Tengeráramlás Fenség (*Itu-Se-No-Mikoto*)

Amikor abból az országrészből [ismét] "fölfelé" haladtak, túljutottak a *Nami-Paya* (Hulláma-Gyors) átkelőhelyen és a kék-felhős *Sira-Kata* (Fehér Homokpart) nevű öbölben kötöttek ki.

Akkor a *Tomi*-beli *Naga-Sune-Biko* (Hosszú Lábszárú Ifjú Isten) sereget gyűjtött és [őket lesben várva] harcra kelt velük.⁶⁹

Ők pedig akkor elővették csónakjukban [talán: csónakjaikban] levő pajzsait és partra szálltak. Ezért kapta az a hely a *Tate-Tu* (Pajzs-Öböl) nevet; ma a *Kusaka*-beli *Tade-Tu* (Csádé-Öböl) a ne-ve.⁷⁰

Aztán, miközben *Tomi-Biko* (Tomii Ifjú Isten [= *Naga-Sune-Biko*]) ellen harcoltak, ennek fájdalmat hozó nyila átütötte *Itu-Se-No-Mikoto* kezét. Ekkor így szólt: "Nem volt helyes részemről, aki a Nap-Istennő fenséges sarja vagyok, hogy a nappal szembe for-dulva harcoltam. Ez volt az oka annak, hogy ilyen hitvány ember fájdalom[osztó] keze által sebeztettem meg. E perctől fogva mö-géje kerülök, ahonnan a nap mögöttem lesz, s úgy támadom és szo-rítom meg!"

⁶⁹ Három ember ellen aligha lett volna szükséges sereget gyűjteni. Az ország birtokba vételéről van szó, és az jó harcosok serege nélkül nem történhetett volna meg. De a naiv népi emlékezet csak a vezéreket szokta megörökíteni.

⁷⁰ Azon öbölnek pajzsokról való megnevezése valószínűtlen. A *tade* 'csádé, víz-parton növő giz-gaz' szó inkább szolgálhatott az elnevezés okául.

Ily fogadalmat [*tigiri*] tevén, dél felől nyomult előre. Elérve a *Tinu* [nevű] tengeröblöt lemosta kezéről a vért [*ti*]. Ezért nevezték el azt az öblöt *Tinu-No-Uminak* (? Véres Öböl).

Onnét ívben nyomult tovább és a Ki-beli *Wo* folyó torkolatához érve így kiáltott fel: "Ó hogy egy ilyen hitvány ember [okozta] sebtől kell meghalnom!" így kiáltván hősként halt meg.

Ezért lett annak a folyótorkolatnak a neve *Wo-No-Mi-Na-To* (Férfiúi Folyótorkolat).

[*Itu-Se-No-Mikoto*] fenséges sírja a Ki-beli *Kama-Yaman* (? Kemence-Hegy) van.

52. FEJEZET: A Magasságos Kincstár Ura (*Taka-Kura-Zi*)

Midőn *Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Mikoto* kerülőt téve onnét tovább ment, a *Kumano* [nevű] faluba érkezésekor egy hatalmas medve termett előtte, de [hirtelen] megint eltűnt. Akkor *Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Mikoto* váratlanul elájult. Harcosai is mind ájultan a földre terültek.

Ekkor *Taka-Kura-Zi Kumanoból* egy bizonyos kardot magával vive arra a helyre járult, ahol az égi istenek fenséges gyermeke elterült. És amint [a kardot] felajánlotta, az égi istenek fenséges gyermeke azonnal magához tért és így kiáltott: "Ó, mily soká aludtam!" Amikor pedig a kardot átvette, a Kumanoi hegyvidék engedetlen istenei mind [mintegy] maguktól levágva a földre terültek. Az [előbb] ájulástól elterült harcosok utolsó szálíg magukhoz térve felkeltek.

Amikor aztán az égi istenek gyermeke *Taka-Kura-Zitól* azt kérdezte, hogy miként szerezte- azt a kardot, *Taka-Kura-Zi* így felelt: "Ezt álmodtam: *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* és *Taka-Ki-No-Kami* magukhoz hívták *Take-Mika-Duti-No-Kamit* és parancsot adtak neki mondván: '*Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuniban* fájó felfordulás honol. Úgy látjuk, fenséges gyermekeink bajban vannak. Minthogy *Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni* mindenenek előtt te, *Take-Mika-Duti-No-Kami*, [egyszer már] teljesen megbékítetted, menj le [ismét]!"

Erre az így válaszolt: 'Ámbár magam nem szállok le, mégis, mivel birtokomban van az a kard, amellyel azt a földet megbékítettem, leküldöm azt a kardot!'

E kard neve *Sazi-Putu-No-Kami* (? ...Isten), másik nevén *Mika-Putu-No-Kami* (? Villám-Suhintású Isten), ismét másik nevén *Putu-No-Mitama* (? Suhintás Szellemé). Ez a kard az *Iso-No-Kami*-szentélyben van.

'Ezt a kardot úgy küldöm le, hogy *Taka-Kura-Zi* raktára tetejébe lyukat vágok [vagy: török] és azon át ereszttem le!'

És akkor [*Taka-Mika-Duti-No-Kami* álmomban így utasított]: 'Szemed reggel szerencsésen [talál valamit]. Vedd magadhoz és ajánld fel az égi istenek gyermekének!' – És amikor kora reggel, amint álmomban utasítottak, raktáramban körülnéztem., valóságosan kard volt ott. Ezt a kardot nyújtom [azaz: nyújtottam] át nagy tisztelettel neked."^{70a}

53. FEJEZET: A Nyolc-Lábnyi Holló (*Yata-Garasu*)

Akkor *Ki-No-Opo-Kami-No-Mikoto* [= *Taka-Ki-No-Kami*] ismét utasítást adott [*Taka-Kura-Zi* által]: "Az égi istenek fenséges gyermeke ennél a pontnál ne menjen be mélyebben [az országba]! Az ellenszegülő istenek száma túl nagy. Majd leküldöm az égből a *Nyolc-Lábnyi Hollót*, és az megmutatja az utat. Röpte szerint folytassa vonulását!"

Amint az utasítást követve a *Nyolc-Lábnyi Holló* mögött haladtak, a *Yesino*-folyó torkolatához értek. ott egy ember vejszével [vagy: varsával] halászott. Az égi istenek gyermeke megkérdezte: "Ki vagy?" Az pedig így válaszolt: "Földi isten vagyok. Nevem *Nipe-Moti-No-Mikoto* (? Zsengéket Vivő Fenség).

Ő az *Ada*-beli kormorán-tartók [*Ada-no-u-kapi*] őse.

Midőn onnan továbbmentek, egy kútból farkos ember lépett elő, a kútban pedig erős fény volt. [*Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Mikoto*] megkérdezte: "Ki vagy?" Az így felelt: "Földi isten vagyok. Nevem *Wi-Pika* (Kút-Fény).

Ő lett a *Yesino*-beli nemesek (*obito*) őse.

^{70a} E történettel párhuzamba állítható Isten kardjának megtalálása és Attilának való felajánlása.

Ezt követően az ottani hegyek közé hatoltak és megint farkos emberrel találkoztak. Ahogy eléjük ment, sziklákat taszított félre. Midőn [az égi istenek fia] megkérdezte: "Ki vagy?", az így válaszolt: "Földi isten vagyok. Nevem *Wipa-Osi-Waku-No-Ko* (Sziklát Taszító [és] Vágó Férfi). Minthogy hallottam, hogy az égi istenek fenséges gyermeke közeleg, elébe jöttem!"

Ő a *Yesino*-beli nemesek (*kuzu < kuni-nusi*) őse. Onnét maguknak utat taposva átkeltek [a hegyen] és *Udaba* értek. Innét az *Uda-No-Ukati* (Uda-beli Ukati) helynév.⁷¹

54. FEJEZET: Az Udaban készített kelepce. (*Uda-no-osi*)

Abban az időben *Udaban* [két fivér] élt: *Ye-Ukasi* (Idősebb Ukasi) és *Oto-Ukasi* (Fiatalabb Ukasi).

Az égi istenek gyermeke először a *Nyolc-Lábnyi Hollót* küldte el, hogy kérdezze meg őket mondván: "Megérkezett az égi istenek gyermeke. Készek vagytok-e neki szolgálni?"

És akkor *Ye-Ukasi*, lesben várva a hírnököt, sípoló nyilat lőtt rá s így visszaűzte. Ezért azt a helyet, ahol az a sípoló nyíl leesett, *Kabura-Zakinak* (Sípoló-Nyíl-Szeg) hívják

Ye-Ukasi azt híresztelve, hogy lesből indított támadással elpusztítja [az égi istenek gyermekét], sereget akart gyűjteni. De mert [a sereg-gyűjtés] sikertelen maradt, hazugul azt igére, hogy szólni fog.

Nagy termet épített, közepében kelepécét készített, aztán várt.

De miközben az várt, *Oto-Ukasi* [az égi istenek gyermeke] elé járult és mélyen meghajolva így beszélt: "Bátyám, *Ye-Ukasi* az égi istenek gyermekének hírnökére rálőtt és visszakergette; lesből akarván rajtaütni, sereget próbált gyűjteni, de siker nélkül; ezért termet épített és benne kelepécét készített; [most] rá vár, hogy kelepécébe ejtse; azért jöttem tisztelettel ide, hogy ezt elmondjam."

Akkor pedig *Miti-No-Omi-No-Mikoto* (Uti Nemes Fenség), az *Opo-Tomo-* nemesek őse és *Opo-Kume-No-Mikoto* (? Nagy Kume-Fenség), az *Kume* ispánok [atape] őse kihívták *Ye-Ukasit* és

⁷¹ E helynév eredetének magyarázata bizonyára ismét népetimológias. *Ukatu* (amelyből az *ukati* szót nyilván származtatják) 'kilyukaszt, ásva áthatol valamin' jelentésű; taposva aligha 'lyukasztottak'.

szidták mondván: "Abba a nagy terembe, amelyet te, gazember, azért építettél, hogy vele szolgálj, te menj be elsőnek és mutasd meg a szándékoltad szolgálásod módját!"

És megmarkolván kardjaikat, előre szegezvén dárdáikat és felajzván íjaikat behajtották. Így esett *Ye-Ukasi* a maga-készítette kelepcébe és így halt meg. – Aztán kihúzták és apró darabokra vágták. Ezért nevezik azt a helyet *Uda-No-Ti-Paran*ak (Udai Vér-Mező).

A bőséges ételmezt, amelyet *Oto-Ukasi* [az égi istenek gyermekeinek felajánlott, a harcosok között osztották szét.

Később [az égi istenek gyermeke] ilyen éneket énekelt:

Az *Udai* palotában
Szalonka-hurkot tettek ki,
Aztán vártak türelmesen,
Hogy a várt vad belémenjen ...
Aj, de nem az ment ám bele,
Merész sólyom akadt bele!
Ha idős ágyasod kérne,
Hogy eledelt adjál neki,
Adjál neki csak keveset,
Mint a *tati-soba* húsa;
De ha új ágyasod kérne,
Hogy eledelt adjál neki,
Mint amennyi húsa van az
Iti-sakaki-bogyónak,
Olyan sokat nyújtsál neki!
Eh, eh, *si ya ko si ya*!
Ah, ah, *si ya ko si ya*!⁷²

Azon *Oto-Ukasi* az *Uda*-beli *Mopi-Torik* (Korsó-Vivők) őse.

⁷² A két utolsó sor a gúnyos nevetést érzékelteti.

55. FEJEZET: Az Osakai nagy barlang-lakás. (*Osaka-no-opo-muro*)

Amikor [az égi istenek gyermeke] onnét tovább vonulva az Osakai nagy barlang-lakáshoz ért, nagy zajongás közepette a barlangban nyolcvan [azaz: sok] farkos *tuti-gumo* (? földben rejtőző) harcos várt rá. Ő akkor parancsot adott, hogy a nyolcvan harcosnak lakomát rendezzenek.

A nyolcvan harcos mellé egy-egy felszolgálót rendelt, s ezeknek kardot kellett kötniök. Továbbá így utasította őket: "Amikor énekemet meghalljátok, mindet [egyszerre] vágjátok le!"

Azon ének szavai, amellyel a *tuti-gumo*[-harcosok] leölését jelezte [így hangzottak]:

Az Osakai barlangban
Sok-sok harcos gyülekezett,
De *Kumei* vitézeim
Gömbös-fogós kardjaikkal
Kő-csukájú kardjaikkal⁷³
Csapnak le, hogy pusztuljanak.
Én *Kumei* vitézeim!
Gömbös-fogós kardotokkal,
Kő-csukájú kardotokkal,
Most csapni jó, most csapjatok!"

Miután ez az ének elhangzott, [a felszolgálók] kirántották kardjaikat és valamennyi [ellent] egyszerre levágták.

56. FEJEZET: A Tomii Ifjú Isten (*Tomi-Biko*)

Később, amikor *Tomi-Bikot* [= *Naga-Sune-Biko*] le akarta győzni, [az égi istenek gyermeke] ezt énekelte:

A jó *Kumei* vitézek
Kölesföldje közepében
Árva-bokor hagyma honol.⁷⁴

⁷³ A nem halra vonatkozó *csuka* Vas megyében és környékén ismeretes tájszó. Kard, tör stb. markolatára, tök, alma, szilva stb. kocsányára mondják.

Szárát mind a gumójával,
Tövét is, meg gumóját is
Elpusztítjuk mind egy szálíg!

Máskor ezt énekelte:

A jó Kumei vitézek
Kerítése közelében
Szájégető gyömbér díszlik.
Csípését nem feledhetem:
Eltapossuk, kipusztítjuk!

Máskor ezt énekelte:

Mint az 'égi-szeles' *Ise*⁷⁵
Tenger nagy sziklái tövén
A parti-csigák csúsz-másznak,
Úgy kúszunk majd mi köréje
S ütjük, vágjuk: elpusztítjuk!

Megint máskor, legyőzván *Ye-Sikit* (Idősebb Sikii [főnök]) és *Oto-Sikit* (Ifjabb Sikii [főnök]) és átmenetileg ki volt merülve, így énekel:

Pajzsaink egymáshoz érve
Nyomultunk be az erdőbe,
Inasa-Hegy erdejébe.
Fák közéből leسلkedtünk,
Küzdöttünk – ej, megehültünk!

Ti szigetek madarai,
Ti kormorántartók népe,

⁷⁴ A 'hagymá'-nak megfelelő *kamira* szó összetételnek látszik. Alkalmasint *ka* 'illat' és *mira* 'póréhagyma' az összetevői.

⁷⁵ 'Égi szél' (*kamu-kaze*, később *kami-kaze*) inkább ismeretes a magukat feláldozó japán pilóták tetteiből. Ezek a kétségbeesett kísérletek a haza megmentésére 1274-re, ill. 1281-re utalnak, amikor rettenetes viharok két támadó mongol hajóhadat semmisítettek meg s Japánt megmentették.

Segítsetek minékünk most!

Erre *Nigi-Paya-Pi-No-Mikoto* (? Bőséges Gyors Erő Fenség) az égi istenek gyermeke elé járult és így beszélt: "Mivel hallottam, hogy az égi istenek gyermeke az égből leszállott, én is leszálltam az égből, hogy kövessem." Majd átnyújtotta égi igazoló jeleit [ama-tu-sirusi] és szolgáltatta [az égi istenek gyermekét].

Nigi-Paya-Pi-No-Mikoto Tomi-Ya-Bimet (Tomii Istennő, *Tomi-Biko* hűgát vette feleségül, és tőlük született *Umasi-Madi-No-Mikoto* (Kitűnő Előjel Fenség).

Ő a *Mono-No-Be* (? Katona-Nép), a *Podumi*-beli udvari nemesek és az *Unebe*-beli udvari nemesek őse.

Miután [*Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Mikoto*] az ellenszeggülő isteneket így szóval engedelmessé tette, a dacoló embereket pedig elkergette s elsöpörte, az *Unebi* melletti *Kasipara* (Tölgyes-Mező) palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

57. FEJEZET: A vörösre festett nyíl (*ni-nuri-no-ya*)

Midőn [az égi istenek gyermeke] még Pimukaban tartózkodott, feleségül vette *Apira-Pimet* (Apirai Istennő), az *Ata*-beli *Wobasi*-nemes hűgát. Tőlük lett *Tagisi-Mimi-No-Mikoto* (Tagisii [?] Uralkodó Fenség) és *Kisu-Mimi-No-Mikoto* (? Kisu Uralkodó Fenség). (Két istenség.)

Amikor ismét szép lányt keresett, hogy főfeleségévé tegye, *Opo-Kume-No-Mikoto* (? Nagy Kume- Fenség) így beszélt: "Van itt [*Yamatoban*] egy lány, akiről azt mondják, hogy egy isten gyermeke. Hogy egy isten gyermekének mondják, annak oka ez: a *Misimai Mizo-Kupi* (Vizes-Árok-Karó [Isten]) *Seya-Tatara-Pime* (? Seyai Fűjtató Istennő) nevű lánya nagyon szép volt; a *Miwa*-beli *Opo-Mono-Nusi-No-Kami* (Nagy Dolgok [? Fegyverek] Ura Isten) meglátta és beleszeretett; amikor egyszer a lány szükségét végezte, [ez az istenség] vörösre festett nyíllá változva a szükségvégzés[re szolgáló] vizes-árok aljáról a lány nemi szervébe hatolt; a lány megrémült és izgatottan elszaladt; aztán elővette a nyilat és fekhelye mellé helyezte; az meg azonnal szép ifjúvá változott; aki a lányt asszonyává tette; tőlük született *Poto-Tatara-Isusuki-Pime-No-Mikoto* (Vaginás Fűjtató Izgatott Istennő), másik nevén *Pime-*

Tataro-Isuke-Yori-Pime (Fújtató Izgatott [?] Jó Istennő); ((mert a *Poto* 'vagina' szó kimondását nem szerették, [az első] nevet később megváltoztatták)); ezért mondják, hogy egy istenség gyermeke."

58. FEJEZET: A Taka-Sazi-Mező (*Taka-Sazi-No*)

Egyszer a *Taka-Sazi-Mező*n hét lány sétált. Köztük volt *Isuke-Yori-Pime* is. *Opo-Kume-No-Mikoto* meglátván *Isuke-Yori-Pimet*, a következő énekkel szólt az uralkodóhoz [*sumera-mikoto*]:

Yamato-országban
Taka-Sazi-Mezőn
Hét szép leány sétál:
Melyiket vennéd el?

Akkor *Isuke-Yori-Pime* a többi lány előtt állt. Az uralkodó pedig a lányokat kedvtelve nézegetve szívében megérezte, hogy *Isuke-Yori-Pime* állott legelől és a következő énekkel válaszolt:

Alig kelle [néznem]:
Amelyik elől áll,
Azzal leszen nászom!

Amikor aztán *Opo-Kume-No-Mikoto* az uralkodó fenséges szavait *Isuke-Yori-Pime*vel közölte, ez *Opo-Kume-No-Mikoto* "sarkos"⁷⁶ szemébe nézve álmélkodva így énekelt:

Égen és földön
Igen bátor vitéz – ⁷⁷
Szemed miért "sarkos"?

Erre *Opo-Kume-No-Mikoto* ilyen énekkel válaszolt:

Szemeim azért "sarkosak",
Hogy a lányokat meglássam,
Megismerjem azon nyomban!

⁷⁶ Tetoválás által élesebb metszésűvé tett szemekről lehet szó.

⁷⁷ A megfelelő japán sorok értelme nem egészen világos.

Akkor a lány megígérte, hogy alázattal fog szolgálni.
Isuke-Yori-Pime-No-Mikoto [szüleinek] otthona a *Sawi-Folyó* felső szakasza mellett volt. Az uralkodó *Isuke-Yori-Pime-No-Mikoto* otthonához utazott és egy éjszakát töltött benne.

Azt a folyót azért nevezték *Sawi-Folyónak*, mert partján sok hegyi-liliom [*yama-yuri-gusa*] nőtt; a hegyi-liliomról nevezték a folyót *Sawi-Gapanak*; a hegyi-liliom régi neve *sawi* volt.

Később, amikor *Isuke-Yori-Pime* az uralkodó palotájába költözött, az uralkodó ezt énekelte:

Sás-mezei szegény lakban,
Hűvös gyékény-derékaljon,
Amely terítve susugott,
Ott háltunk mi egykor ketten ...

Ebből a házasságból [ezek a] fenséges gyermekek születtek:
Piko-Ya-Wi-No-Mikoto (? Yawii Fenség), *Kamu-Ya-Wi-Mimi-No-Mikoto* (? Yawii Uralkodó Fenség), *Kamu-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto* (Nunakapai Uralkodó Fenség).

59. FEJEZET: A Sawi-Folyó (*Sawi-Kapa*).

Az uralkodó [*Jimmu Tennō*] halála után [*Apira-Pimetől* való fia] *Tagisi-Mimi-No-Mikoto* feleségül vette *Isuke-Yori-Pimet* és három öccse megölését tervezte. Mivel pedig fenséges anyjuk, *Isuke-Yori-Pime* nagy aggodalomban volt, fiait énekben tudatta. Azon ének szavai:

Aj, a *Sawi-Folyó* felett
Sötét felhők tornyosulnak,
Aj, a nagy *Unebi*-Hegyen
Falevelek súgnak-búgnak:
Hamarosan nagy szél lesz!

Másik éneke ez volt:

Nappal még csak bodorodnak

A felhők Unebi hegyén,
De est jővén vihar támad,
És zajog fákon a levél...

Amikor fiai hallották [az énekeket] és megértették [a figyelmeztetést], megijedtek és késedelem nélkül *Tagisi-Mimi* megölésére törtek. – *Kamu-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto* így szólt bátyjához, *Kamu-Ya-Wi-Mimi-No-Mikoto*hoz: "Bátya! Végy magadhoz fegyvert, menj be és öld meg *Tagisi-Mimit*!" De amikor ez fegyvert vett magához és [*Tagisi-Mimi*] megölésére bement, keze s lába annyira remegett, hogy képtelen volt megölni. Akkor öccse, *Kamu-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto* elkérte és magához vette a bátyja-viselte fegyvert; bement és megölte *Tagisi-Mimit*.

Ezért *Take-Nunakana-Mimi-No-Mikotonak* (Vitéz Nunakapai Uralkodó Fenség) is nevezték, hogy nevét dicsőítsék.

60. FEJEZET: A Ya-Wii Uralkodó Fenség: (*Kamu-Ya-Wi-Mimi-No-Mikoto*)

Azt követően *Kamu-Ya-Wi-Mimi-No-Mikoto* öccsének, *Take-Nunakapa-Mimi-No-Mikotonak* javára lemondott [a trónöröklésről] így szólva: "Én nem voltam képes az ellenséget megölni. Fenséged azonnal meg bírta ölni. Ezért, noha idősebb vagyok, nincs jogom arra, hogy felső [*kami*] legyek. Ezért legyen fenséged az uralkodó és kormányozza az országot! Én fenségednek segíteni fogok. Sámáni emberként fogok szolgálni."⁷⁸

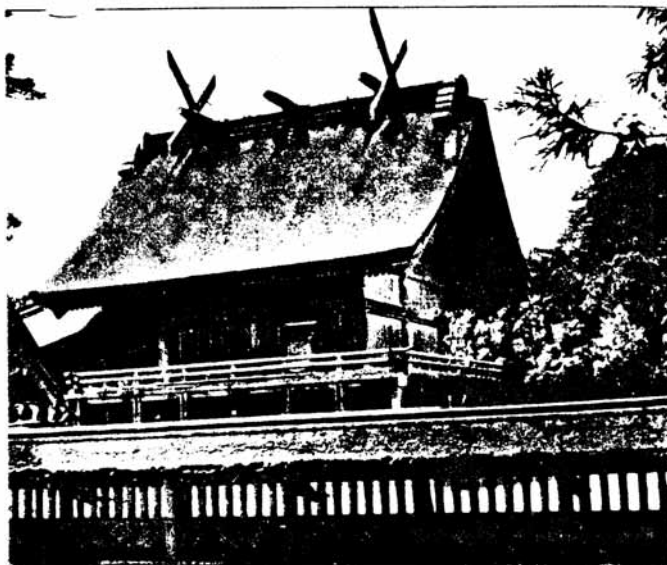
Piko-Ya-Wi-No-Mikoto a *Mamutai* és a *Tesimai* nemesek öse.

⁷⁸ Ezen esetben megint nem az elsőszülöttség elve érvényesült, hanem inkább annak ellenkezője (*ultimogenitura*; 1. Philippi 184-et és a 66. j.-et), miként a törökös és a mongol népek között is nem egyszer a legfiatalabbik fiú (Csaba!) örökölte az uralkodást. – A 'sámáni ember' kifejezést a 'papi ember' helyett azért használtam, mert bizonyos, hogy a régi japánoknak férfi és női sámánjaik voltak. Nem lehetetlen azonban, hogy a 8. sz. elején Yasumaro buddhista gondolatvilágot is vetít a japán östörténetbe: a japán udvarban (igaz, később) gyakori lett a trónról lemondó vagy a trónra nem jogosult hercegnek az egyházi rendbe való belépése.

Kamu-Ya-Wi-Mimi-No-Mikoto a [következők] őse: az *Opo-Noi* nemesek, a *Tipisako-Be* (Kisgyermek-Nép) nemesek, a *Sakapi-Be* (? Határjárók Népe) nemesek, a *Pii* nemesek, az *Opogitai* nemesek, az *Asoi* nemesek, a *Tukusi*-beli *Miyake* (Palota-Élelemtár) nemesek, a *Sazaki-Be* (Sazaki-Nép) nemesek, a *Wo-Patuse* urak, a *Tuke*-beli ispánok, az *Iyoi* urak, a *Sinanoi* urak, a *Mitinoku*-beli *Ipakii* urak, a *Pitati*-beli *Nakai* urak, a *Nagasai* urak, az *Isa*-beli *Punakii* ispánok, a *Wopari*-beli *Nipai* és a *Simadai* mágnások.

Az országot; [tehát] *Kamu-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto* kormányozta.

Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-Sumera-Mikoto 137 évig élt. Fenséges sírja az *Unebi-Yama* északi oldalán van, a *Kasi-No-Wo* (Tölgyes-Domb) tetején.

Ősi stílusú sintó szentély.

61. FEJEZET: Suisei tennó, (*Suisei-Tennō*)

Kama-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto [= *Suisei tennō*] a *Kaduraki*-beli *Taka-Woka* (Magas Domb) palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Kapa-Mata-Bimet* (Kapa-Matai Kisasszony)⁷⁹ vette feleségül, aki a Siki-beli ispánok [*agata-nusi*] özanyja lett. Ő szülte Siki-beli *Piko-Tama-De-Mi-No-Mokotot* (Sikii Herceg – Ékszer- [?] Kezü Szellem Fenség). (Egy fenséges gyermek.)

Ez a császár 45 évig élt.

Fenséges sírja *Tukita-No-Wokan* (Tukitai Domb) van.

62. FEJEZET: Annei termő (*Annei Tennō*)

Siki-Tu-Piko-Tama-De-Mi-No-Mikoto a *Kata-Sipa-No-Uki-Ana* (? Kata-Sipa-beli Uki-Ana [?" helység]) palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Akuto-Pimet* (Akutoi [? Akutai] Kisasszony) vette feleségül, aki egy *Paye* nevű ispán [*agata-nusi*] leánya volt; *Paye* ispán viszont *Kapa-Mata-Bime* testvérbátyja volt.

E házasságból születtek: *Toko-Ne-Tu-Piko-Irone-No-Mikoto* (Örök... Herceg-Vérbeli-Bátya-Fenség), majd *Opo-Yamato-Piko-Suki-Tomo-No-Mikoto* (Nagy Yamato Herceg – Suki- [? Siki-] Nép Fenség), majd *Siki-Tu-Piko-No-Mikoto* (Sikii Hercegi Fenség).⁸⁰

Ennek a császárnak három fia volt. Az összesen három istenség közül *Opo-Yamato-Piko-Suki-Tomo-No-Mikoto* kormányozta az országot.

⁷⁹ A történetnek e résztől kezdve a házasságok és születések kapcsán az 'isten', ill. 'istennő' szavak használatát indokolatlannak láttam.

⁸⁰ Érdekes megfigyelni az elsőnek említett testvér nevében az *iro-ne* részt, amely *iro* + *ane* (*ane* 'idősebb testvér') összevonásából lett; *iro-ne* ellentéte *iro-to* (*-to* < *oto* 'ifjabb testvér', hasonlóan a régi magyar öcs szavához, amely fiú vagy lány megnevezése lehetett). Mivel ezek az összevonások legalább egy esetben a *para-kara* 'egy hasból való' fogalom egyenértékét teszik, és mert a különböző anyától való (mostoha)testvérség japán megfelelője *mama* (ez a 'köz, elválasztó távolság' fogalommal függ össze?), feltehető, hogy a kérdéses összevonások *iro* része 'vér' vagy 'vérszerinti' jelentésű volt.

Továbbá, *Siki-Tu-Piko-No-Mikotonak* két fia volt. Az egyik⁸¹ az *Ise*-beli *Sutii* főispánoknak valamint a *Nabarii* és a *Minoi* főispánoknak öse. A másik fiú, *Wati-Tumi-No-Mikoto* (? Watii ...Herceg) az *Apadiban* levő *Mi-Wi* palotában lakott. Ennek a hercegnek két lánya volt. A (vérbeli) *nénét Pape-Iro-Nek* (Pape-Néne [Hercegnő]) hívták, másik nevén *Opo-Yamato-Kuni-Are-Pime-No-Mikotonak* (Nagy Yamato-Ország [?] Tiszta Fenség); (vérbeli) húga neve *Pape-Irodo* (Pape Ifjabb [Hercegnő]) volt.

Ez a császár 49 évig élt. Fenséges sírja az *Unebi-Hegy* "fará"-n van.

63. FEJEZET *Itoku tennó* (*Itoku-Tennō*)

Opo-Yamato-Piko-Suki-Tomo-No-Mikoto a *Karu*-beli *Sakapi-Wokan* (Határ-Domb) levő palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Puto-Ma-Waka-Pime-No-Mikotot* (? Vastag Fia-tal Hercegnő) vette feleségül, aki a *Sikii* ispánok ősanja, és akit másik nevén *Ipi-Pi-Me-No-Mikotonak* (Étel-Nap Hercegnő) hívtak. Tőlük született *Mimatu-Piko-Kawesi-Ne-No-Mikoto* (? Mimatui [? Mi-Ma-Tu 'császári földdel való'] ...Herceg), majd *Tagisi-Piko-No-Mikoto* (Tagisii Herceg). (Két fiú.)

Mimatu-Piko-Kawesi-Ne-No-Mikoto kormányozta az országot.

Tagisi-Piko-No-Mikoto lett a következők öse: a *Tinui* nemeseké, a *Tadima*-beli *Takei* nemeseké és az *Asi-Wii* (Nádas Kút) nemeseké.

Ez a császár 45 évig élt. Fenséges sírja az *Unebi-Hegy* *Manago* nevű völgye oldalán van.

64. FEJEZET: *Kóshó tennó* (*Kō-shō-Tennō*)

Mimatu-Piko-Kawesi-Ne-No-Mikoto a *Kaduraki*-beli *Waki-No-Kami* (? Oldalsó Magas[-hely]) nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Yoso-Tapo-Bime-No-Mikotot* (Yoso ... Hercegnő) vette feleségül, aki *Oki-Tu-Yoso* ([Lakás-] Középi Yoso) húga

⁸¹ Az "egyik" fiú nevet nem adja meg a *Kodzsiki*.

volt; *Oki-Tu-Yoso* a *Wopari*-beli nemesek őse. – Ebből a házasságból született: *Ame-Osi-Tarasi.-Piko-No-Mikoto* (Égi. [?] Uralkodó [?] Teljes Herceg) és *Opo-Yamato-Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Bito-No-Mikoto* (Nagy Yamato ? Teljes Herceg –Ország-Vezérő Fenség). (Két fiú.)

A fiatalabb testvér, *Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Bito-No-Mikoto* uralkodott.⁸²

Az idősebb testvér a következők őse: a *Kasugai* nemesek [? mágnások], az *Opo-Yakei* nemesek, az *Apatai* nemesek, a *Wo-Noi* nemesek, a *Kaki-No-Motoi* nemesek, az *Itipiwii* nemesek, az *Opo-Sakai* nemesek, az *Anii* nemesek, a *Takii* nemesek, a *Pagurii* nemesek, a *Titai* nemesek, a *Muzai* nemesek, a *Tunoi Imai* nemesek, az *Ise*-beli *Ipi-Takai* nemesek, az *Itisii* nemesek és a *Tika-Tu-Apimii* nemesek.

Ez a császár 93 évig élt. Sírja. a *Waki-No-Kamii Pakata-No-Yaman* (Pakata-Hegy) van.

65. FEJEZET: Kóan tennó (*Kōan-Tennō*)

Opo-Yamato-Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Bito-No-Mikoto a *Kaduraki*-beli *Muroi Akidu-Sima* (Szitakötő-Sziget) nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Osika-Pime-No-Mikoto*t (? Osika Hercegnő) vette feleségül, aki unokahúga [pontosan: testvérének lánya] volt. Tőlük született *Opo-Kibi-Moro-Susumi-No-Mikoto* (Kibii Nagy... Fenség), majd *Opo-Yamato-Neko-Piko-Puto-Ni-No-Mikoto* (Nagy Yamato Sarj Herceg – Nagy Ékszer Fenség. Két fiú.)

Az uralkodás *Opo-Yamato-Piko-Puto-Ni-No-Mikoto*ra szállt.

Ez a császár [azaz: az apa] 123 évig élt. Sírja a *Tamate-No-Wokan* (Tamate-Domb) van.

⁸² Még ha az előkelő japán családok gyermekei hamarosan születésük után hangzatos, hosszú neveket kaptak is, a ránk maradt hosszú nevek egy részét idővel hosszúságban is, tartalomban is módosíthatták. Pl. ebben az esetben a fiatalabb testvérről születésekor még bizonyosan nem lehetett tudni, hogy megéri-e a trónra jutást, így a "vezérő fenség" kifejezést inkább csak trónra lépése után adhatták neki, mint születésekor.

66. FEJEZET: Kórei tennó (*Kōrei-Tennō*)

Opo-Yamato-Neko-Piko-Puto-Ni-No-Mikoto a *Kurodaban* álló *Ipodo*-palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Kupasi-Pime-No-Mikotot* (? Törékeny Kisasszony) vette feleségül, aki *Opo-Me* (? Nagy-Szem) leánya volt; *Opo-Me* a *Towoti*-beli ispánok őse volt.

E házasságból született *Opo-Yamato-Neko-Piko-Kuni-Kuru-No-Mikoto* (Nagy Yamato Sarj Herceg – Ország-Kormányzó Fenség). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá a *Kasugai Titi-Paya-Ma-Waka-Pimet* (? Szellem-Gyors [?] Ifjabb Kisasszony), és tőlük született *Titi-Paya-Pime-No-Mikoto* (? Szellem-Gyors [Herceg-]Kisasszony). (Egy lány.)

Feleségül vette továbbá *Opo-Yamato-Kuni-Are-Pime-No-Mikotot*. Házasságukból ezek a gyermekek születtek: *Yamato-To-Momo-So-Bime-No-Mikoto* (Yamatoi [?] Sok-Ruhás Hercegnő), majd *Piko-Sasi-Kata-Wake-No-Mikoto* (? ...Ifjú Herceg), majd *Piko-Isa-Seri-Biko-No-Mikoto* (? ...Erélyes Herceg), másik nevén *Opo-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto* (Nagy Kibii Herceg), utána *Yamato-Tobi-Para-Waka-Ya-Pime-No-Mikoto* (Yamatoi Repülő-Gyors-Fiatál [?] Nyíl-Hercegnő). (Négy gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Are-Pime-No-Mikoto* húgát, *Pape Irodot*⁸³. E házasságból született *Piko-Same-Ma-No-Mikoto* (? Samemai Herceg), majd *Wake-Piko-Take-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto* (Ifjú vitéz Kibii Herceg). (Két fiú.)

Ennek a császárnak összesen nyolc gyermeke volt. (öt fiú és három leány.)

Az uralkodás *Opo-Yamato-Neko-Piko-Kuni-Kuru-No-Mikotora* szállott.

*Opo-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto Waka-Biko-Take-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto*val egyetemben a *Parima*-beli *Pi*-Folyó szegleteiben és [kinyúló] kanyarjaiban áldozati edényeket helyezett el. *Parima*ból elindulva hódoltatták és megbékítették a *Kibi* [nevű] országrészt.⁸⁴

⁸³ L. a 62. fejezet utolsó előtti szakaszát.

⁸⁴ Ezen esetben is azt látjuk, hogy az uralkodó testvérei végzik a papi teendőket, így segítvén a kormányzásban. – Az áldozati edények neve *ipapi-be* volt (*ipapu* 'áldozni, ünnepelni'; *pe* 'edény' Philippi (191) értesülése szerint a régi

A [nevezett] *Opo-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto* a *Kibii Kamu-Tu-Miti* (Felső Út) nemesek őse.

Waka-Piko-Take-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto pedig a *Kibi Simo-Tu-Miti* (Alsó Út) nemesek és a *Kasai* nemesek őse.

Továbbá *Piko-Same-Ma-No-Mikoto* a Parima-beli *Uzikai* nemesek őse.

Továbbá *Piko-Sasi-Kata-Wake-No-Mikoto* a *Kosi*-beli *Tonamii* nemesek, a *Toyo*-beli *Kunisakai*-nemesek, az *Ipobara*i nemesek és a *Tumaga*-beli *Watarii* ispánok őse.

Ez a császár 106 évig élt. Fenséges sírja a *Kata-Woka* (Féldomb) vidéki *Uma-Sakan* (Ló-Domb) van.

67. FEJEZET: Kógen tennó (*Kōgen-Tennō*)

Opo-Yamato-Neko-Piko-Kuni-Kuru-No-Mikoto a *Karui Sakapi-Bara* Határ-Mező nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Utu-Siko-Me-No-Mikotot* (? Utui [?] Őnfejű: Hercegnő) vette feleségül, aki *Utu-Siko-Wo-No-Mikoto* (? Utui [?] Őnfejű [?] Herceg) húga volt; *Utu-Siko-Wo-No-Mikotot* vallják ősöknek a *Podumi*-beli nemesek. – Ebből a házasságból lettek: *Opo-Biko-No-Mikoto* (Nagy Hercegfő), majd *Sukuna-Biko-Take-Wi-Gokoro-No-Mikoto* (Apró – Bátor Vadkan-Szívű Fenség),

Japánban a határokat úgy jelölték meg, hogy szertartások közepette agyagedényeket (részben) beleástak a földbe; valószínűleg áldozati italt öntöttek az edényekbe később is, ezáltal áldozva az egyes vidékek védőistenségeinek; ilyen módon is biztosítani akarták a határok sérthetetlenségét. – A fenti szakaszban szereplő két herceg feladatainak része volt az újonnan megszerzett terület népének a vallás békés eszközeivel való megnyerése és békén tartása. – Néprajzi és kultúrtörténeti szempontból megjegyzendő, hogy a régi japán uralkodók kormányzása – miként más keleti uralkodóké is – főként az égiek és a földiek közötti közvetítés, tehát a nép képviselőiben való imádás, engesztelés, könyörgés és áldozás volt. Az uralkodó és udvara mind Kínában, mind Japánban napkeltekor áldozott; ezért is lett az 'uralkodói udvar', sőt a 'dinasztia' szó is azonos értelmű a 'hajnal' szóval (kínai *chao* /olv. *dzsáo*~ = szino-japán *chō* 'hajnal; uralkodói udvar; dinasztia'). Vallástalan uralkodó azokban az országokban elképzelhetetlen volt. A régi Kínaiban a nép jogosnak érezte a korhadta vált dinasztiaik megdöntését, ha azok elveszítették az égiek kegyét, s ezért túl sok baj szakadt az országra.

majd *Waka-Yamato-Neko-Piko-Opo-Bibi-No-Mikoto* (Ifjú Yamato Sarj – Nagy [?] Mimii Fenség). (Három fiú.)

Feleségül vette továbbá *Ikaga-Siko-Me-No-Mikotot* (? Ikai [?] Önféjű Hercegnő), *Utu-Siko-Wo-No-Mikoto* lányát, és e házasságból született *Piko-Putu-Osi-No-Makoto-No-Mikoto* (? Vastag Ifjú Uralkodó – Igaz Szavú Fenség).

Továbbá feleségül vette *Pani-Yasu-Bimet* (? Agyag ...Kisasszony) *Kapati-No-Awo-Tama* (Kapatii Kék Drágakő) lányát, és tőlük született *Take-Pani-Yasu-Biko-No-Mikoto* (Vitéz Agyag ... Herceg). (Egy fiú.)

Ennek a császárnak összesen öt gyermeke volt.

Az uralkodás *Waka-Yamato-Neko-Piko-Opo-Bibi-No-Mikotora* szállt.

Bátyjának, *Opo-Biko-No-Mikotonak* a fia, *Take-Nunakape-Wake-No-Mikoto* (Vitéz Nunakapai Ifjú Herceg) lett az *Abe*-beli nemesek őse. – Továbbá *Piko-Ina-Kozi-Wake-No-Mikoto* (? Inai Ifjú ...Herceg) a *Kasipade*- (Szakács) nemesek őse.

Piko-Putu-Osi-No-Makoto-No-Mikoto a *Kadurakiból* származó *Taka-Tina-Bimet* (Taka ... Kisasszony) vette el, aki *Opo-Nabinak* (Nagy [?] Kedves Fiú), a *Wopari*-beli nemesek ősenek húga volt. – Ebből a házasságból született *Umasi-Uti-No-Sukune* (Utii Jó [?] Segítség).

Ő lett a *Yamasiro*-beli *Utii* nemesek őse.

Feleségül vette továbbá *Yama-Sita-Kage-Pimet* (Hegyaljai Árnyék Kisasszony), *Udu-Piko* (Csodálatos Fiú) húgát. *Udu-Piko* az *Eii* nemesek őse volt.

E házasságból született *Takesi-Uti-No-Sukune* (Vitéz Utii Segítség).

68. FEJEZET: Vitéz Utii Segítség (*Takesi-Uti-No-Sukune*)

Ezen *Takesi-Uti-No-Sukunenak* összesen kilenc gyermeke volt. (Hét fiú és két lány.)

Pata-No-Yasiro-No-Sukune (Pata[...beli] Yasiroi Segítség) a *Patai*, *Parasii*, *Pamii* nemesek és a *Patuse-Be* (Patuse-Nép[...pel rendelkező]) nemesek őse lett.

A következő *Kose-No-Wokara-No-Sukune* (Kosei [?] Kis-Szár Segítség) lett őse a *Kosei* nemeseknek és a *Sazaki-Be* (Sazaki-Nép) valamint a *Karu-Be* (Karu-Nép) nemeseinek.

A következő, *Soga-No-Isikapa-No-Sukune* (Sogai Isikapai Segítség) a *Sogai* nemeseknek, a *Kapa-Be* (Folyó[-melléki] Nép) nemeseinek, a *Tanakai*, *Takamukoi*, *Woparidai*, *Sakurawii* és a *Kisidai* nemesek őse lett.

A következő, *Peguri-No-Tuku-No-Sukune* (Pegurii Bagoly Segítség) a *Pegurii*, *Sawarai* és az *Uma-Mikupii* nemeseknek vált ősevé.

A következő, *Ki-No-Tunu-No-Sukune* (Ki[-beli] Tunui Segítség) a *Kii*, *Tunui* és a *Sakamotoi* nemesek őse lett.

A következő *Kume-No-Maito-Pime* (Kumei Nagyon Szeretett Hercegnő)

A következő *No-No-Iro-Pime* ([a] Mezők [?] Szép Hercegnője).

A következő, *Kaduraki-No-Nagaye-No-Sotu-Biko* (Kaduraki[-beli] Nagaye ...Herceg) a *Tamadei*, *Ikupai*, *Ikuyei* és *Aginai* nemeseknek lett őse.

Továbbá *Wakugo-No-Sukune* (Ifjú Gyermekek Segítség) a *Yenomai* nemeseknek vált ősevé.

Ez a császár 57 évig élt. Sírja a *Turugi-No-Ike*ben (Kard-Tó) levő dombon [vagy: a dombok egyikén] van.

69. FEJEZET: Kaika tennó (*Kaika-Tennō*)

Waka-Yamato-Neko-Piko-Opo-Bibi-No-Mikoto a *Kasuga*-beli *Iza-Kapa*-palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Takano-Pimet* (Takanoi Kisasszony), a *Tanipa*-beli nagy megyei birtokosnak [*opo-agat-nusi*], *Yu-Gorinak* (Érc-Öntő) lányát vette feleségül. E házasságából lett *Piko-Yu-Musu-Mi-No-Mikoto* (? Érc-Öntő Herceg). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá mostohaanyját, *Ikaga-Siko-Me-No-Mikoto*t. E házasságából született *Mimaki-Iri-Biko-Iniwe-No-Mikoto* (? Mimaki ... Herceg), majd *Mima-Tu-Pime-No-Mikoto* (Mimai Hercegnő). (Két gyermek.)

Feleségül vette továbbá *O-Ke-Tu-Pime-No-Mikoto*t (Idős Kei [?] Hercegisasszony), *Piko-Kuni-O-Ke-Tu-No-Mikoto*nak (?)

Vidéki Idősb Kei Herceg), aki a *Wani* nemesek őse lett, a húgát. E házasságából született *Piko-Imasu-No-Miko* (? Helybenmaradó Herceg). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Taka-Pimet* (? Sólyom-Hercegnő), *Kaduraki-No-Turami-No-Sukune* (Kaduraki[-beli] Tarumii Segítség) lányát. Tőlük született *Take-Toyo-Padura-Wake-No-Miko* (Vitéz Bőséges ... Ifjú Herceg). (Egy fiú.)

Ennek a császárnak összesen öt gyermeke volt. (Négy fiú és egy leány.)

Az uralkodás *Mimaki-Iri-Biko-Iniwe-No-Mikotora* szállt.

Bátyjának, *Piko-Yu-Musu-Mi-No-Mikotonak* gyermekei ezek voltak: *Opo-Tutuki-Tari-Ne-No-Mikoto* (Nagy Tutukii ...Herceg és *Sanuki-Tari-Ne-No-Mikoto* (Sanukii ...Herceg). (Két fiú.) E két hercegnek öt lánya volt.

70. FEJEZET: Helybenmaradó Herceg (*Piko-Imasu-No-Miko*)

Piko-Imasu-No-Miko Yamasiro-No-Enatu-Pimet (Yamasiro[-beli] Enatui Kisasszony) vette feleségül, akinek másik neve *Kari-Pata-Tobe* (Karipatai [?] Varázsnő) volt. E házasságból születtek: *Opo-Mata-No-Miko* (Nagy-Elágazás-Herceg), majd *Wo-Mata-No-Miko* (Kis-Elágazás-Herceg), majd *Sibumi-No-Sukune-No-Miko* (Sibumii Segítség Herceg). (Három fiú.)

Feleségül vette továbbá *Sapo-No-Opo-Kura-Mi-Tomet* (Sapo[-beli] [?] Opokurai Varázsnő, *Kasuga-No-Take-Kuni-Katu-Tome* (Kasugai [?] Bátor Ország-Irányító Varázsló) lányát.⁸⁵

E házasságból született *Sapo-Bito-No-Miko* (Sapoi Herceg), majd *Wo-Zapo-No-Miko* (Kis Sapoi Herceg), aztán *Sapo-Bi-Me-No-Mikoto* (Sapoi Hercegisasszony), másik nevén *Sapadi-Bime* ((ez a Sapo-Bi-No-Mikoto Ikume császár főfelesége lett)), majd *Muro-Biko-No-Miko* (Muroi Herceg). (Négy gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Okinaga-No-Midu-Yori-Pimet* (Okinagai [?] Vidor Jó Hercegnő), aki *Ame-No-Mi-Kage-No-Kami* (Égi-Menedékhely-Fenség) leánya volt; ezt az istenséget [azaz:

⁸⁵ Ha *tobe* és *tome* a két utoljára említett császárnő nevében valóban 'varázsnő' jelentésű, akkor azt vélhetjük, hogy némely uralkodó házasság végett keresztetett varázsnőket.

Ame-No-Mi-Kage-No-Kamit] a *Tika-Tu-Upumi*-beli *Mi-Kamii* sámánok szolgálják.⁸⁶ – Ebből a házasságból született *Tanipa-No-Piko-Tatasu-Miti-No-Usi-No-Miko* (Tanipai Ifjú – [?] Álló Út[on] Parancsoló Herceg), majd *Midu-Po-No-Ma-Waka-No-Miko* (? Friss Kalászos Ifjabb Herceg), majd *Kamu-Opo-Ne-No-Miko* (Isteni Nagy [?] Sarj Herceg), másik nevén *Yaturi-No-Iri-Eiko-No-Miko* (Yaturi- ... Herceg), utána *Midu-Po-No-Ipo-Yori-Pime* (? Friss Kalászos Ötszáz[szor] [?] Jó Hercegnő), majd *Mi-Wi-Tu-Pime* (Szent-Kuti Hercegnő). (öt gyermek.)

Feleségül vette továbbá anyja húgát, *Ho-Ke-Tu-Pime-No-Mikotot* (Ifjabb Kei [?] Hercegekisasszony). E házasságából lett *Yamasiro-No-Opo-Tutuki-No-Ma-Waka-No-Miko* (Yamasiro[-beli] Nagy-Tutukii Ifjú Herceg), majd *Piko-Osu-No-Miko* (Uralkodó Herceg), majd *Irine-No-Miko* (? ...Herceg). (Három fiú.)

Piko-Imasu-No-Mikonak összesen tizenegy gyermeke volt.⁸⁷

71. FEJEZET Nagy-Elágazás-Herceg (*Opo-Mata-No-Miko*)

[*Piko-Imasu-No-Miko*] bátyjának, *Opo-Mata-No-Mikonak* a gyermekei ezek voltak: *Ake-Tatu-No-Miko* (Hajnal-Föltetszés Herceg) és *Unakami-No-Miko* (Unakamii Herceg). (Két fiú.)

Ake-Tatu-No-Miko az *Ise*-beli *Pomudi-Be* nemeseinek és az *Ise*-beli *Sanai* uraknak az őse. – Továbbá *Unakami-No-Miko* a *Pimedai* nemesek őse. – Továbbá *Wo-Mata-No-Miko* a *Tagimabeli Magarii* nemesek őse. – Továbbá *Sibumi-No-Sukune-No-Miko* a *Sasai* nemesek őse. – Továbbá *Sapo-Eiko-No-Miko* a *Kusaka-Be* nemeseinek és a *Kapii* uraknak az őse. – Továbbá *Wo-Zapo-No-Miko* a *Kadunoi* és a *Tika-Tu-Apumi*-beli nemesek őse. – Továbbá *Muro-Eiko-No-Miko* a *Wakasa*-beli *Mimii* nemesek őse.

Miti-No-Usi-No-Miko *Tanipa-No-Kapakami-No-Masu-No-Iratumet* (Tanipa-beli Kapakamii Masui Vér-Szerinti [?] Hercegnő) vette feleségül. Tőlük született *Pibasui-Pime-No-Mikoto* (Pibasui Hercegnő), majd *Mato-No-Pime-No-Mikoto* (Matonoi Hercegnő), majd *Oto-Pime-No-Mikoto* (Ifjabb Hercegnő), majd

⁸⁶ L. a 78. és a 85. jegyzetet.

⁸⁷ A helyes szám 15. A szájhagyomány hibázott.

Mikado-Wake-No-Miko ([a] Fenséges Palota Ifjú Hercege). (Négy gyermek.)

Ez a *Mikado-Wake-No-Miko* lett a *Mikapa*-beli *Poi* nemesek öse.

Miti-No-Usi-No-Miko öccse *Midu-Po-No-Ma-Waka-No-Miko* a *Tika-Tu-Apumi*-beli *Yasui* ispánok öse lett. – Továbbá *Kamu-Opo-Ne-No-Miko* a *Mino* országrészben lakó *Motosui* uraknak és a *Naga-Pata-Be* nemeseinek vált ösévé.

Aztán *Yamasiro-No-Opo-Tutuki-No-Ma-Waka-No-Miko* feleségül vette vérbeli öccsének, *Irine-No-Mikonak* lányát, *Tanipa-No-Adi-Sapa-Bimet* (Tanipai [?] Vadludas-Láp Hercegnő). E házasságból született *Kanime-Ikaduti-No-Miko* (Rákszem[-dühös] Mennydörgés Herceg).

Ez a herceg *Taka-Kupi-Pimet* (? Magas-Oszlop-Kisasszony), *Tanipa-No-Topo-Tu-Omi* (Tanipa-beli [?] Topoi Mágnás) lányát vette feleségül. Tőlük született *Okinaga-Sukune-No-Miko* (Okinagai Segítség Herceg).

Ez a herceg *Kaduraki-No-Takanuka-Pimet* (Kaduraki[-beli] Takanukai Kisasszony) vette feleségül. Tőlük született *Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikoto* (Okinagai Tökéletes Hercegnő, majd *Sora-Tu-Pime-No-Mikoto* (Égbolti Hercegnő), majd *Okinaga-Piko-No-Miko* (Okinagai Herceg). (Három gyermek.)

Ez a herceg [azaz: *Okinaga-Piko-No-Miko*] a *Kibi*-beli *Pomudii* és a *Parima*-beli *Asoi* nemesek öse lett.

Aztán *Okinaga-Sukune-No-Mikoto* feleségül vette *Kapa-Mata-No-Ina-Yori-Bimet* (Kapa-Matai [?] Rizspalántája-Jó Kisasszony). E házasságból született *Opo-Tamu-Saka-No-Miko* (Nagy [?] Tamu-Sakai Herceg).

Ez lett a *Tadimai* urak öse.

A fent említett *Take-Toyo-Padura-Wake-No-Miko* a következők öse: a *Ti-Morii* nemeseké, az *Osi-Numi-Be* nemeseié, a *Minabei* nemeseké, az *Inabai Osi-Numi-Be* nemeseié, a *Tanipa*-beli *Takanoi* nemeseké és a *Yosamii* nemeseké.

Ez a császár 63 évig élt. Sírja az *Iza-Kapa-No-Saka* (Iza-Kapai Domb) lejtőjén van.

72. FEJEZET: Sujin tennó (*Sujin-Tennō*)

Mimaki-Iri-Biko-Iniwe-No-Mikoto a *Siki-beli Midugaki* (Élő Sövénykerítés) nevű palotában lakott es onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Topo-Ayu-Me-Ma-Kapusi-Pimet* (Topotui Pisztráng-Szemű Csodaszép Kisasszony) vette feleségül, aki a *Ki* országrész úrnőjének, *Ara-Kapa-Tobenek* (Arakapai Varázsnő) a lánya volt).⁸⁸ E házasságból született *Toyo-Ki-Iri-Piko-No-Mikoto* (Bőséges Erdő ...Herceg) és *Toyo-Suki-Iri-Pime-No-Mikoto* (Bőséges [?] Sulii ...Hercegnő). (Két gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Opo-Ama-Pimet* (? Nagy Ama[családbeli] Kisasszony), aki a *Woparii* nemesek ősanjává vált. E házasságból született *Opo-Iriki-No-Mikoto* (Nagy [?] Irikii Herceg), majd *Ya-Saka-No-Iri-Biko-No-Mikoto* (Yasakai ...Herceg), majd *Nunaki-No-Iri-Bime-No-Mikoto* (Nunakii ...Hercegnő), majd *Towoti-No-Iri-Bime-No-Mikoto* (Towotii ...Hercegnő). (Négy gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Mimatu-Pime-No-Mikoto*t, *Opo-Biko-No-Mikoto* leányát. E házasságából született *Ikume-Iri-Biko-Isati-No-Mikoto* (Ikumei ...Herceg) majd *Iza-No-Ma-Waka-No-Mikoto* (Izai Ifjú Herceg)⁸⁹ majd *Kuni-Kata-Pime-No-Mikoto* (? Hazája-Szilárd Hercegnő), majd *Titi-Tuku-Wa-Pime-No-Mikoto* (? Imádó Apró Hercegnő), majd *Iga-Pime-No-Mikoto* (Igai Hercegnő), majd *Yamato-Piko-No-Mikoto* (Yamato Herceg). (Hat gyermek.)

Ennek a császárnak összesen tizenkét gyermeke volt. (Hét fiú és öt lány.)

Az uralkodás *Ikume-Iri-Biko-Isati-No-Mikotora* szállt.

Továbbá *Toyo-Ki-Iri-Piko-No-Mikoto* a *Kami-Tu-Ke-No-beli* és a *Simo-Tu-Ke-No-beli*⁹⁰ nemesek őse. – Húga, *Toyo-Suki-(Ire)-*

⁸⁸ L. a 78., 85. és 86. jegyzetet.

⁸⁹ Kinoshita 'hercegnő'-t említ e helyen, Chamberlain és Philipp 'herceg'-et; a *miko(to)* szóból az illető személy neme nem állapítható meg.

⁹⁰ A *Kami-Tu-Ke-No* és *Simo-Tu-Ke-No* helynevek kapcsán Chamberlain (214) megjegyzi, hogy *ke*² 'szőr, haj' azért veendő 'fű-fa', ill. 'fűves-fás' jelentésűnek, mert a korai japánok képzeletében a föld színén megjelenő növényzet az állati testen látható szőrözethet hasonlított. Valahol azt olvastam, hogy az obi-ugorok regéiben is ilyen fogalom-társítás fordul elő.

Pime-No-Mikoto az Isei nagy-istenség [Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami] szentélyében szolgált.

Továbbá *Opo-Iriki-No-Mikoto* a *Notoi* nemesek őse.

Továbbá *Yamato-Piko-NoMikoto*: – e herceg [temetésének] idején először állítottak a sír mellé "ember-kerítés"-t.⁹¹

73. FEJEZET: Tatai Nagy Sarj (*Opo-Tata-Neko*)

Ennek a császárnak uralkodása idején sok vészes járvány keletkezett és az emberek [oly mértékben] pusztultak, hogy kiveszőben voltak.

A császár aggódott és bánkódott. [Egyszer] éjjel, amikor az istenek szentélyében ült, megjelent neki *Opo-Mono-Nusi-No-Opo-Kami* és így szólt: "Ez az én döntésem: Ha *Opo-Tata-Neko* által imádtatsz, az isteni bosszú nem gerjed fel [ismét], és az ország megnyugszik."

Gyorsfutárokat menesztettek minden irányba, hogy egy *Opo-Tata-Neko* nevű embert keressenek meg. Amikor a *Kaputi*-beli *Mino* faluban megtalálták, [a császár] színe elé vitték: A császár akkor ezt kérdezte tőle:

"Ki fia vagy?"

Az meg így válaszolt: "*Opo-Mono-Nusi-No-Opo-Kami* feleségül vette *Iku-Tama-Ygri-Bimet* (Élő Szellem Jó Istennő), *Suwe-Tu-Mimi-No-Mikoto* (? Suwei Uralkodó Fenség) leányát. A tőlük született gyermek neve *Kusi-Mi-Kata-No-Mikoto* (Csodás Mikatai Fenség). Ennek gyermeke *Ipi-Kata-Su-Mi-No-Mikoto* (Étel...Fenség) volt. Ennek gyermeke *Take-Mika-Duti-No-Mikoto* (Vitéz Villám-Szellemfi Fenség) volt. Ennek gyermeke vagyok én, *Opo-Tata-Neko*!"

Akkor a császár nagyon megörült és így beszélt: "Az ország megnyugszik és-a nép virágozni fog!"

Aztán *Opo-Tata-Neko-No-Mikoto* pappá [*kamu-nusi*] vált és a *Mi-Moro-Yaman* (Mi-Moro-Hegy) szolgálta *Opo-Miwa-No-Opo-Kamit* (Nagy Miwai Nagy Istenség).⁹²

⁹¹ Az "ember-kerítés" (*pito-gaki*) kifejezés állítólag azt jelentette, hogy az előke-lők sírjai köré szolgálkat, testük bizonyos magasságáig, elevenen ásták a földbe.

Továbbá *Ikaga-Siko-Wo-No-Mikotot* számos égi siker-tál [*ame-no-aso-biraka*] készítésével bízták meg, és szentélyeket jelöltek ki az égi és a földi isteneknek.

Azonkívül vörös pajzsokat élő dárdákat áldoztak *Sumi-Saka-No-Kaminak* (Sumi-Sakai Isten) *Udaban*, az *Opo-Sakai* istenségnek pedig fekete pajzsokat és dárdákat.⁹³

Továbbá mind a hegyek végei isteneinek, mind a folyók zuhogói isteneinek kivétel nélkül áldozatokat ajánlottak fel.

Ennek következtében a vészes járványok teljesen megszűntek, és az ország megnyugodott.

Amur vidéki áldozati tálkák (Diószegi 1968)

74. FEJEZET: A fonálgomolyag három tekerete (*mi-wa*)

Hogy *Opo-Tata-Nekot* istenség gyermekeként ismerték fel, annak a következő magyarázata van.

⁹² A *Miwa*-hegyen tisztelt istenség másik neve *Opo-Mono-Nusi-No-(Opo)-Kami* volt.

⁹³ Fegyverek feláldozására jó párhuzamot találunk az obi-ugorok vallásában. A vörös pajzsok kapcsán külön meg kell említeni a *sintó*-szentélyek épületein és kerítésein látható vörös színt. Az obi-ugorok hitvilágában ezzel is gyakran találkozunk.

A fent említett *Iku-Tama-Yori-Bime* gyönyörű volt. Akkor egy daliás legény [is] élt, akinek a világon nem volt párja. Egy éjfélén hirtelen ott termett [a lánynál]. Látván egymást szerelembe estek és egyesültek. Egy kis ideig így élve a lány állapotos lett. A szülők az állapotosság miatt elképedve lányukat kérdőre fogták: "Te magadtól lettél állapotos? Férfi nélkül hogyan lettél terhes?" – Az meg így válaszolt: "Egy csodaszép legény, akinek nevét nem ismerem, jön hozzám éjjelente. Házaséletünk folyamán természetesen lettem terhes!"

Akkor a szülők – tudni akarván azon férfi kilétét – így oktatták lányukat: "Agyad köré szórj vörös agyagot, tűdbe fűzz egy gomolyag kenderfonalat és a [fonál végét] tűzd majd ruhája szélébe!"

A lány úgy tett, ahogy mondták neki. Midőn a következő reggel körülnéztek, [azt látták, hogy] a tübe fűzött kenderfonál a kulcslyukon át kifelé ment és csak három tekerete [mi-wa] maradt hátra. Ezáltal mindjárt tudták, hogy [a férfi] a kulcslyukon át távozott.

Amikor a fonalat követve nyomozva haladtak, az a *Miwa-Yamara* (Miwa-Hegy) vezette őket. Az istenség szentélyénél pedig nem ment tovább így vált ismertté, hogy la születendő magzati istenség gyermeke volt. – Mivel a kenderfonálból három tekeret maradt vissza, azt a helyet *Mi-Wanak* nevezték.

Ez az *Opo-Tata-Neko-No-Mikoto* lett a *Miwai* és a *Kanoi* nemeseik őse.

75. FEJEZET: Pera-Hágó (*Pera-Zaka*)

Szintén ezen uralkodás idején küldték *Opo-Biko-No-Mikotot* a *Kosii* vidékre. Fiát, *Take-Nunakapa-Wake-No-Mikotot* a keleti részek 12 tartományába küldték, hogy békítse meg az ottani háborgó népeket.⁹⁴ Hasonlóképpen *Piko-Imasu-No-Mikot* a *Tanipai* vidékre küldték, hogy ölje meg *Kuga-Mimi-No-Mi-Kasat* (? Kugai Uralkodó Méltóságos Süveg).

⁹⁴ A keleti országrészek háborgó népei lehettek az *ajnök*, de más meg nem hódított népek is.

Amikor *Opo-Biko-No-Mikoto* a Kosii vidékre menőben volt, egy rövid-szoknyás lányka állott a *Yama-Siro*-beli *Pera-Zakan* és ezt énekelte:

Aj, Mimaki-Iri-Biko!
Ó, te szegény Iri-Biko!
Nem tudod te, hogy is tudnád,
Hogy valaki ölne téged!
Elvenné az életedet!

Settenkednek hátsó kapun,
Settenkednek a fő-kapun,
Kémelődnek elől, hátul:
Ez meg nem is sejti a bajt!
Haj, te szegény Iri-Biko!⁹⁵

Ezt hallván *Opo-Biko-No-Mikoto* csodálkozott. Aztán megfordította lovát és ezt kérdezte a lánykától "A mondtad szavak mi-félék [azaz: mit jelentenek]?" A lányka pedig így válaszolt: "Nem mondtam semmit, csupán énekeltem."

Aztán hirtelen szem elől tűnt, és senki sem tudta, hova lett.

76. FEJEZET: Vitéz Aggyag Herceg (*Take-Pani-Yasu – No-Mikoto*)

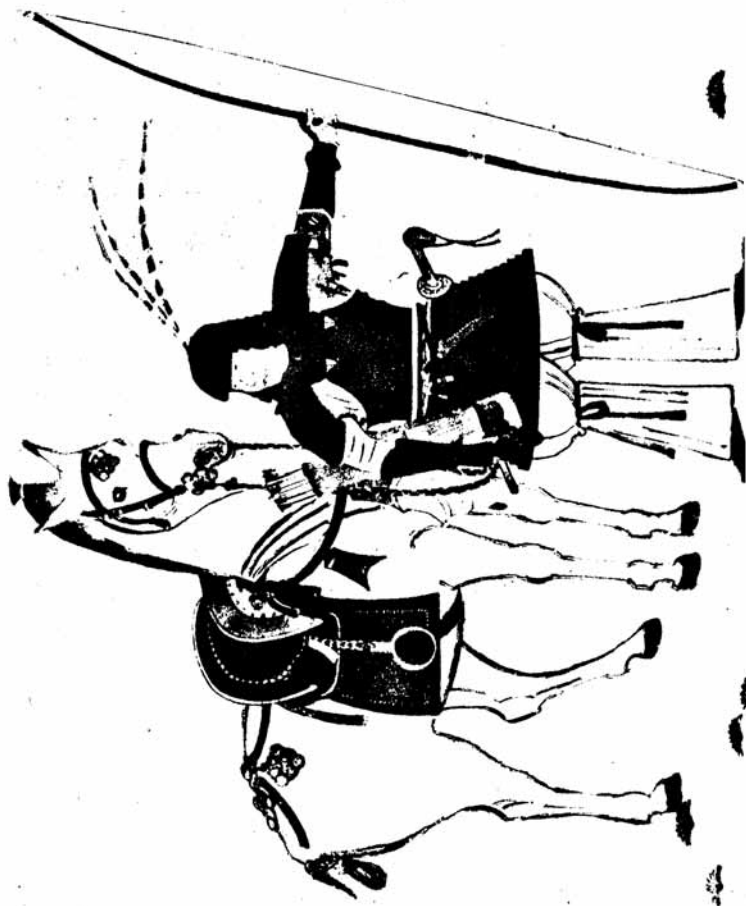
Opo-Biko-No-Mikoto visszatért és jelentést tett a császárnak. Az pedig így válaszolt: "Úgy vélem, ez annak a jele, hogy *Yamasiroban* helytartómként élő féltestvér-bátyám, *Take-Pani-Yasu-No-Miko* gonosz tervet sző ellenem. Nagybátyám, szervezz hadat és vonulj ellene!"

Mindjárt melléje adta *Piko-Kuni-Buku-No-Mikoto*t (Ország- [?] Békéltető Herceg), a *Wanii* nemesek őseit.

Mielőtt [a sereg] útnak indult, a *Wani-Zakan* (Wani-Hágó) áldozati edényeket állítottak fel. Aztán vonultak [*Yamasiroba*].

Mire a *Yamasiro*-beli *Wakara* nevű folyóhoz értek, *Take-Pani-Yasu-No-Miko* hadat gyűjtött és rájuk várva útjukat állta.

⁹⁵ Vészjósló énekek (*waza-uta*) egy időben közkeletűek lehettek Japánban. A *Nihongiban* több is van.

Teljes felszerelés 5. sz.-i páncélos katona sírokban s egyebütt talált tárgyak és régi leírások alapján helyreállított képe (Arai Hakuseki [1657-1725] *Honchō Gunkikō* című könyve; ford. Ōtsuka Y.; a kép Suenaga nyomán készült).

A folyó átellenes oldalain szemben állva harcra hívták egymást [idomu 'párharcra hívni'].⁹⁶ Ezért nevezték azt a helyet *Ido-minak*. (Ma Idumi 'forrás, kút' a neve.)

⁹⁶ A páros harc a japánok kedvelt küzdési módja volt. A mongol inváziók idején nagyon eredményesen alkalmazták a partokon, ezzel is akadályozva az ellenség tömeges hadrendbe állását.

És akkor *Piko-Kuni-Buku-No-Mikoto* így hívta ki [ellenfelét] „A túloldal [azaz: annak vezére] löje a szertartásos nyilat [ipapiya] elsőnek!”

Ámbár *Take-Pani-Yasu-No-Miko* lőtt, nem talált [el senkit].

Ezt követően a *Piko-Kuni-Boku-No-Mikoto* lőtte nyíl azonnal eltalálta *Take-Pani-Yasu-No-Mikot*, és az meghalt.

Hada, teljesen megveretvén, szétszórta menekült.

[*Opo-Biko-No-Mikoto*, *Piko-Kuni-Buku-No-Mikoto* és emberek] a menekülő ellenséget üldözve a *Kusuba* nevű átkelőhöz értek; [a menekülők] az üldözéstől annyira szorultak, hogy besz...tak, és ürülékük, [*kuso*] ruhájukhoz [*pakama* 'hasított férfiszoknya'] ragadt. Ezért adták annak a helynek a *Kuso-Bakama* nevet. (Manapság Kusubanak hívják.)

Amikor elvágták a menekülő had útját és levágták őket, [a hullák] kormoránokhoz [*u* 'kormorán'] hasonlóan úsztak a folyó [*kapa*] színén lefelé. Ezért hívják azt a folyót *U-Kapanak* (Kormorán-Folyó).

Mivel pedig a harcosokat levágták és felkoncolták [*papuru* 'szétszórni'], annak a helynek a neve *Papuri-Sono* (? Szétszórás Mezeje) lett.

Így bevégezvén a megbékítést visszatértek [a székhelyre] és jelentést tettek.

77. FEJEZET: Nyíl-tő-adó és gyűszű-adó (*ya-pazu-no-mi-tugi*; *ta-na-suwe-no-mi-tugi*)

Azt követően *Opo-Biko-No-Mikoto*, a korábbi fenséges parancs szerint, *Kosiba* vonult.

A keleti tartományokba küldött *Take-Nunakapa-Wake* és atyja, *Opo-Biko* *Apiduban* találkozott [*apu* 'összeérni, egymásba érni']; ezért nevezik azt a helyet *Apidunak*"

Aztán rendbe igazították azon tartományok kormányzását, amelyekbe küldték őket és [visszatérvén] jelentést tettek.

Ilyenformán az ország békében élt, [az emberek] gazdagodtak, gyarapodtak.

Abban az időben először vetettek ki adót [*mi-tugi*] a férfiak íjára és a nők gyűszűjére.⁹⁷

Erről az uralomról mondták dicsérőleg: *Mimaki* császár kora, aki elsőként uralkodott a [kiterjesztett határú] országon.

Ugyancsak az ő uralkodása idején készült a *Yosa-Mi* nevű víztároló és a *Karu*-beli *Saka-Wori* víztároló.

Ez a császár 168 évig élt. (A tigris [?] 5. évének 12. hónapjában halt meg.)

Sírja a *Yama-Ben* (Hegy-Mellék) átvezető út mellett, a *Magari-No-Wokan* (Magarii Domb) van.

78. FEJEZET: Suinin tennó (*Suinin-Tennō*)

Ikume-Iri-Biko-Isati-No-Mikoto a *Sikii Tama-Gaki* (Ékköves Kerítés) nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Sapadi-Pime-No-Mikoto*t, *Sapo-Biko-No-Mikoto* húgát vette feleségül. Ebből a házasságból született *Po-Mutu-Wake-No-Mikoto* (? Tűz-Tartó Ifjú Herceg). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Tanipa-No-Piko-Tatasu-Miti-No-Usi-No-Miko* leányát, *Pibasus-Pime-No-Mikoto*t Tőlük születtek: *Inisiki-No-Iri-Biko-No-Mikoto* (? Inisikii ...Herceg), majd *Opo-Tarasi-Piko-Osirro-Wake-No-Mikoto* (Nagy [?] Teljes Ifjú ...Herceg), majd *Opo-Naka-Tu-Piko-No-Mikoto* (? Idősb Középső Herceg), majd *Yamato-Pime-No-Mikoto* (Yamato Hercegnő), majd *Waka-Ki-No-Iri-Biko-No-Miko* (Ifjabb Kii ...Herceg). (Öt gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Pibasus-Pime-No-Mikoto* húgát *Nupata-No-Iri-Bime-No-Mikoto*t (Nupatai ... Hercegnő); tőlük lettek *Nu-Tarasi-Wake-No-Mikoto* (Nui Teljes Ifjú Herceg) és *Iga-Tarasi-Piko-No-Mikoto* (Igai Teljes Herceg). (Két fiú.)

Feleségül vette továbbá *Azami-No-Iri-Bime-No-Mikoto*t (Azamii ...Herceglány), *Nupata-No-Iri-Bime-No-Mikoto* (Nupatai ...Herceglány) húgát. E házasságból született *Ikobaya-Wake-No-*

⁹⁷ A *mi-tugi* kifejezés *mi* része megtiszteld szócška (hiszen a császárnak adandó dologról van szó); a *tugi* rész a *tugu* (<*tuku*) ige származéka. Minthogy az adó régen kötelező ajándék volt, a *tugi* rész érdekes a magyarban használatos 'ennek is *dug*, annak is *dug*' és a 'meg-*dug*' kifejezések kapcsán.

Mikoto (Ikobayai Ifjú Herceg) és *Azami-Tu-Pime-No-Mikoto* (Azamii Hercegisasszony). (Két gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Opo-Tutuki-Tari-Ne-No-Miko* (? Nagy Tutukii [?] Lejtő-Föld Herceg) leányát, *Kagu-Ya-Pime-No-Mikotot* (Ragyogó Herceglány). Tőle született *Wonabe-No-Miko* (Wonabei Herceg). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Yamasiro-No-Opo-Kuni-No-Puti* (Yamasiro[-beli] Opokunii [?] Öreg) leányát, *Kari-Pata-Tobet* (Karipatai [?] Varázsnő). Tőlük született *Oti-Wake-No-Miko* (? Otii Ifjú Herceg), majd *Ika-Tarasi-Piko-No-Miko* (Tiszteletet[-parancsoló] Teljes Herceg, majd *Itosi-Wake-No-Miko* (Szeretett Ifjú Herceg). (Három fiú.)

Feleségül vette továbbá *Opo-Kuni-No-Puti* [fiatalabb] leányát *Oto-Kari-Pata-Tobet* (Ifjabb Karipatai [?] Varázsnő). E házasságból lett *Ipa-Tuku-Wake-No-Miko* (Ipatukui Ifjú Herceg) és *Ipa-Tuku-Bime-No-Mikoto* (Ipatukui Hercegnő), másik nevén *Putadi-No-Iri-Bime-No-Mikoto* (? Putadii...Hercegnő). (Két gyermek.) – Ennek a császárnak összesen tizenhat gyermeke volt. (Tizenhárom fiú és három lány.)

79. FEJEZET: A fenséges gyermekek (*mi-ko-ra*)

A kormányzás *Opo-Tarasi-Piko-Osiro-Wake-No-Mikotora* szállt. (Testmagassága 10 láb és 2 hüvelyk, alsó lábszára 4 láb és 1 hüvelyk volt.)⁹⁸

Továbbá *Inisiki-Iri-Biko-No-Mikoto* készítette a *Tinu*, a *Sayama* és a *Kusakaban* levő víztárolókat.

Továbbá a *Totori*-beli *Kapakami* nevű palotájában lakott, ezer kardot készíttetett és ezeket az *Iso-No-Kami* (Isoi Isten) szentélyében áldozatként ajánlotta fel.⁹⁹

Továbbá [még mindig] abban a palotában lakva a *Kapakami-Bet* (Kapakami-Nép [települése]) létesített. Továbbá *Opo-Naka-Tu-Piko-No-Mikoto* a következők őse lett: a *Yama-Bei* nemesek, a *Sakikusai* nemesek, az *Inakii* nemesek, az *Adai* nemesek, a

⁹⁸ Az akkori idők "láb" és "hüvelyk" nevű mértékegységei sokkal kisebbek lehetek az általunk ismerteknél. Ez az uralkodó mindenestre rendkívül nagy termetű lehetett.

⁹⁹ V.ö. a 93. jegyzettel.

Wopari-beli *Minoi* nemesek, a *Kibi*-beli *Ipanasii* nemesek, a *Koromoi* nemesek, a *Takasukai* nemesek, az *Asukai* nemesek és a *Murei* nemesek.

Továbbá *Yamato-Pime-No-Mikoto* az *Isei* nagy istenség [*Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami*] szentélyében szolgált.

Továbbá *Ikobaya-Wake-No-Miko* a *Sapoi Anapo-Be* nemeseinek öse.

Továbbá *Azami-Tu-Pime-No-Mikoto Inase-Biko-No-Miko* (Inasei Herceg) felesége lett.

Továbbá *Oti-Wake-No-Miko* a *Wotukii* nemesek és a *Mikapa*-beli *Koromoi* nemesek öse lett.

Továbbá *Ika-Tarasi-Piko-No-Miko* a *Kasugai* nemesek, a *Ko-si*-beli *Ikei* nemesek és a *Kasuga-Be* nemeseinek öse lett.

Továbbá *Itosi-Wake-No-Mikonak*, mert magtalan maradt, neve megörökítésére az *Ito-Bet* létesítették mint *mi-ko-sirot*.¹⁰⁰

Továbbá *Ipa-Tuku-Wake-No-Miko* a *Pakupii* és a *Miwoi* nemesek öse lett.

Továbbá *Putadi-No-Iri-Bime-No-Mikoto Yamato-Takeru-No-Mikoto* (Yamatoi vitéz Herceg) felesége lett.

80. FEJEZET: Sapoi Hercegisasszony (*Sapo-Bime*)

Miután ez a császár *Sapo-Bimet* főfeleségéül választotta, *Sapo-Bime-No-Mikoto* bátyja, *Sapo-Biko-No-Miko* ezt kérdezte húgától: "Kit szeretsz inkább: férjedet vagy bátyádat?"

Az pedig így válaszolt: "Bátyámat inkább szeretem! "

Akkor *Sapo-Biko-No-Mikoto* titkos tervet szövén, így beszélt: "Ha engem valóban jobban szeretsz, akkor te meg én együtt uralkodjunk!"

Aztán egy nyolcszor kovácsolt tört készített¹⁰¹, hűgának adta és így szólt: "Ezzel a törrel szúrd le a császárt, amikor alszik!"

A császár pedig mit sem tudva a tervről aludt, miközben feje a császárnő ölén nyugodott. Ekkor a császárnő megkísérelte [férje]

¹⁰⁰ A 'gyermek-helyettesítő (telepítés) , (*mi-ko-siro*)' érdekes japán intézmény. Philippi (212) szerint a *Kodzshikiben* ez az első említés róla.

¹⁰¹ A világhírű acélosságú japán kardpengékről tudjuk, hogy kovácsolás közben anyagukat többször rétegelik és hajtogatják. Erre utal a "nyolcszor kovácsolt tör" kifejezés is.

torkát a törrel átdöfni. Noha háromszor is felemelte – mivel nem bírta szíve fájdalmát [azaz: férje iránti szeretete miatt] elviselni – képtelen volt [férje] torkát átszúrni. Sírva fakadt, s könnyei [férje] arcára hullva peregetek le. A császár felriadt és így szólt a császárnőhöz: "Különös álmom volt: *Sapo* felől zivatar érkezett és váratlanul nedvessé tette arcomat. Továbbá egy brokátszínű kis kígyó tekeredett torkomra. Minek az előjele lehet ez az álom?"

És akkor a császárnő – gondolván, hogy nem tagadhatja el – ezt mondta a császárnak: "Bátyám, *Sapo-Biko-No-Mikoto* ily kérdést intézett hozzám: 'Kit szeretsz inkább, – férjedet vagy bátyádat?' Minthogy személyével szemben nem bírtam erélyes lenni, így feleltem: 'Bátyámat inkább szeretem!'" Akkor parancsot adott mondván: "Te meg én együtt uralkodjunk az országon! A császárt öld meg!" Így beszélve egy nyolcszor kovácsolt tört készített s nekem adta. Át akartam vele szúrni torkodat. Háromszor is felemeltem, de szívem hirtelen összeszorult, így nem voltam képes torkodba szúrni. Sírásomkor fakadt könnyeim hullottak arcodra s azok tették nedvessé. Bizonyára ez [álmodnak] jelentése."

Akkor pedig a császár így szólt: "Csakhogy törbe nem ejtetetek!"

Majd hadat gyűjtött *Sapo-Biko-No-Mikoto* eltörlésére. – Akkor a herceg "rizs-erőd"-öt [*inaki*]¹⁰² készített és úgy várta a küzdelmet.

Sapo-Bime-No-Mikoto pedig, nem bírván magába fojtani bátyja iránti érzelmét, a palota hátsó kapuján át megszökött és bátyja erődjébe menta

81. FEJEZET: A földnélküli ékkő-készítők (*tokoro e-nu tama-tukuri*)

Abban az időben a császárnő várandós volt. A császár pedig, mert három évig szerette és [a császárnő akkor] várandós volt, vágyódott érte [vagy: sajnálta]. Ezért seregével csak körülzáratta [az erődöt] és nem siettette a támadást.

Amíg így vesztegeltek, a [császárnő méhében] hordozott fenéges gyermek megszületett. Azt követően [az anya] a gyermeket

¹⁰² Az *inaki* szó *ki* része 'erőd' jelentésű, de nagyon kérdéses, vajon az *ina* rész 'rizs'-t jelent-e (ahogy rendszerint értelmezik).

az erőd [kerítésén] kívül helyezte és ily üzenetet küldött a császárnak: "Ha úgy véletlik, hogy ez a császár fenséges gyermeke, akkor [a császár] vegye magához és gondoskodjék róla!"

A császár akkor így szólt [azaz: üzent]: "Ámbár gyűlölöm bátyádat, nem bírom felejteni császárnőm iránti szerelmemet."

Azonnal elhatározta, hogy visszaszerzi a császárnőt. Harcosai közül erős és ügyes férfiakat válogatott össze és így szólt hozzájuk: "Amikor a gyermeket magatokhoz veszitek, anyját ugyanakkor ragadjátok el! Akár haján, akár kezén vagy bármely részén éritek, fogjátok meg és húzzátok ki [azaz: az erőd kerítése mögül]!"

De a császárnő megsejtette szándékát. Ezért fejét kopaszra nyíratta, majd [a lenyírt] hajjal betakarta. Továbbá megrothasztotta ékkő-füzére inát és [a füzért] úgy csavarta három rétegben karjaira. Továbbá rizsborban megrothasztotta ruháját és úgy viselte, mintha ép volt volna.

Miután ily előkészületeket tett, ölébe vette a gyermeket, majd a palánkon kívülre tartotta.

Akkor az erős férfiak, vevén a gyermeket, azonnal megragadták anyját is. De amikor haját fogták meg, az magától levált, amikor karját fogták meg, az ékkő-fűzér leszakadt róla, amikor ruháját kapták el, az nyomban eltépődött. Ezért, noha a gyermeket el bírták venni, az anyát nem kaparinthatták meg. Így a harcosok visszatértek [táborukba] és ily jelentést tettek: "Haja magától levált, ruhája könnyedén eltépődött, karaira csavart ékkő-füzerei azonnal elszakadtak. Így az anyát nem foghattuk meg, hanem csak a gyermeket hoztuk magunkkal."

A császár pedig bánkódott és dühöngött. Gyűlölte az ékkőkészítőket [akiknek az a fűzér kezük munkája volt] és földjeiket mind elvette. Ezért mondja a közmondás: "A földnélküli ékkőkészítők."

Aztán a császár ezt üzent a császárnőnek: "Általános szokás, hogy az anya ad nevet gyermekének. Mely néven nevezzük ezt a gyermeket?"

Az meg így válaszolt: "Minthogy lángok között született – éppen, amikor az erőd meggyulladt – illő lenne a *Po-Muti-Wake-No-Miko* (? Tűz-Tartó Ifjú Herceg) nevet adni neki."

A császár megint üzent: "Miként neveljük fel?"

Az anya így válaszolt: "Fogadj melléje szoptatós dajkát és rendelj melléje idősebb és fiatalabb fürdető nőkből álló szolganepet – úgy kell felnevelni!" – És a gyermeket úgy nevelték, ahogy anyja mondta.

[A császár] újból üzent a császárnőnek: "Ki oldja meg a "vidor" kis lágyékkötőt, amelyet te kötöttél be?"¹⁰³

Az pedig ezt válaszolta: "*Tanipa-No-Piko-Natasu-Miti-No-Usi-No-Mikonak* két lánya, *Ye-Pime* (Idősb Hercegisasszony) és *Oto-Pime* (Ifjabb Hercegisasszony) tiszta és nemes vérből valók, – vedd el őket!"

Akkor végül [a császár] megölte [azaz: harcban megölette] *Sapo-Biko-No-Mikot*. A hűg követte bátyját a halálba.

82. FEJEZET: A magasban szálló daru (*taka yuku tadu*)

A fenséges gyermeknek ilyen módon jártak kedvében. A *Wopari*-beli *Apiduban* villás cédrusfából "villás" csónakot¹⁰⁴ készítettek és [az uralkodói székhelyre] szállították. Ezt a csónakot aztán az *Itisii* tapon és a *Yamato*-beli *Karui* tapon Úsztatták és a kis herceget abban vitték ide-oda, úgy szórakoztatták.

Jöllehet [később] nyolc tenyérnyire nőtt szakálla melle közé-péig [szó szerint: szíve előttig] ért, egy szó nem sok, annyit sem tudott mondani. Csak amikor [egyszer] egy magasban fölötté repülő daru hangját hallotta, tört ki belőle az első gügyögés.

Akkor [a császár] *Yama-Be*-beli *Opo-Takat* (Nagy Sólyom) küldte ki a madár megfogására. Ez az ember azt a darut *Ki* országrészből *Parimaba* követte, aztán a *Inabai* földön keresztül haj-

¹⁰³ A kérdés egyszerűbb alakja ez: Ki legyen császárnőm helyetted? Úgy látszik, az egyszer császárnővé tett asszonynak a helyébe lépő kiválasztásába is volt beleszólása. – Szokás volt az akkori Japánban, hogy az elutazó férfi alsóneműjére, mintegy a hűség biztosítása végett, a feleség vagy a szerető kötöt erősített, s ezt rendszerint csak maga oldhatta meg. Ebben az esetben a szerencsétlen császárnő maga ajánlotta két rokonát, hogy valamelyikük az ő helyébe lépjen.

¹⁰⁴ Azt a csónakot talán-azért értékelték, mert anyagául alkalmasan kettéágazó fát használtak és mivel az elágazás által nem könnyen veszélyeztette felborulás. Mindenképpen különös volt.

szolta, majd a *Tanipa* és a *Tadima* [nevű] vidékekre jutott. Aztán [üldözés közben] keletnek kanyarodott és a *Tika-Tu-Apumi* országrészbe ért. Aztán átment a *Mino* országrészbe, majd áthaladván *Woparin Sinano* földjén át is üldözte, mígnem *Kosi* földjén elérte. Ott a *Wanamii* folyótorokban hálót feszített ki és megfogta a madarat. – Felvitte az uralkodói székhelyre és fölajánlotta.

Ezért hívják azt a folyótorkolatot *Wanaminak* [*wana* 'csapda', *ami* 'háló'].¹⁰⁵

83. FEJEZET: Gémtanya-Tó (*Sagisu-No-Ike*)

Azt gondolták, hogy a madarat ismét meglátva [a herceg] majd beszélni kezd. De, ámbár úgy vélték, nem beszélt.

Emiatt keserűség szállta meg a császárt. Elaludván, álmában [egy istenség] így utasította: "Ha szentélyemet úgy állítod helyre, hogy olyan legyen, mint a császár palotája, akkor a herceg bizonyosan beszélni fog!"

Ezen utasítás hallása után [a császár] *puto-mani* ('nagy-jóslás') által igyekezett kitaláltatni, melyik istenség akarata [nyilvánult meg az álomban].

[Ahogy a jóslás útján megtudták,] azon átok az *Idumo-No-Opo-Kami* (Idumoi Nagy Isten) akarata volt.

Amikor fiát [a császár] el akarta küldeni, hogy a nevezetes istenség szentélyében imádást tegyen, jóslást tartatott, [hogyan megtudja], kit kellene kísérőként vele küldeni. A jóslásban a sors *Ake-Tatu-No-Mikora* esett.

Akkor [a császár] azt parancsolta *Ake-Tatu-No-Mikonak*, hogy így mondjon istenítéletet: "Ha ennek az istenségnek az imádása által [kívánságunk teljesülésére] valóban jel mutatkozik, akkor ezen *Sagi-Su-No-Ike* partjának fái tanyázó gémek varázsszavamra essenek le!"

Amint [később] így szólott, a varázslat-érintette gémek a földre estek és kimúltak. Majd ismét szólott: "Varázslatom által keljenek életre!" És akkor ezen varázslat által újból éltek.

Ezt követően egy az *Amakasi-No-Sakin* (? Édes Tölgyfa-Szeg) álló széles levelű [?] medve-tölgyet varázslata által elszáritott, majd újból varázssalva elevenné tette.

¹⁰⁵ Újabb példája a *népi* fantázia helynévmagyarázatainak.

Ezért *Ake-Tatu-No-Miko* a *Yamato-Pa-Siki-Tomi-Toyo-Asakura-No-Ake-Tatu-No-Miko* (? Yamatoï, ... Sikii, Tomii, Bőséges Asakurai Hajnal-Föltetszés Herceg) nevet nyerte.

Aztán a két [kiválasztott] hercegnek, *Ake-Tatu-No-Mikonak* és *Unakami-No-Mikonak* [a császár fiával való] útnak indulása előtt jóslás által ezt tudták meg: "Ha a *Narai* kapun [azaz: hágón] mennek át, bénákkal és vakokkal találkoznak; ha az *Opo-Sakai* kapun mennek át, ugyancsak bénákkal és vakokkal találkoznak; csak a Kii mellék-kapu szerencsés."

Így indultak el és minden helyen, amelyen megpihentek, *Pomudi-Bet* létesítettek.¹⁰⁶

84. FEJEZET: A zöldleveles "hegy" (*awo-ba-yama*)

Elértek *Idumoba*. Bevégezvén a nagy istenség [*Idumo-No-Opo-Kami*] imádását [a székhelyre] visszatérőben voltak s közben a *Pi* nevű folyó közepén héja-rajtahagyott fából hidat készítettek¹⁰⁷, [majd] ideiglenes szállást [építettek és] ajánlottak fel [a néma hercegnek] és engedték, hogy pihenjen.

Abban az időben *Kipisa-Tu-Mi* (Kipisai [?] Szellem), az *Idumoi* urak őse a folyó lentebbi szakaszán díszítésül zöldleveles "hegy"-et rakott.¹⁰⁸

Midőn étkét akarták [a néma hercegnek] nyújtani, az így beszélt: "Ami odalent a folyóban zöldleveles hegyhöz hasonlít, hegynek látszik ugyan, [de a valóságban] nem hegy; talán annak a papnak a szertartási helye, aki az *Idumo*-beli *Ipa-Kuma* (Szikla-Szeglet) [közeliében levő] Soi szentélyben *Asi-Para-Siko-Wo-No-Opo-Kaminak* szolgál?"

[Így] érdeklődött.

¹⁰⁶ Ezek nyilván fogadalmi létesítések voltak.

¹⁰⁷ A "héja-rajtahagyott fa" (*kuro-ki*² 'fekete fa') kifejezés kapcsán érdekes megfigyelni, hogy az osztják (Chanti) Hősénekek 2. kötetének 90. és 104. l.-in a következő olvasható: "A nem rég épült kéréses vörösfenyőből ácsolt város..." A kéregnek a törzsön hagyása a gyakorlati életben arra való, hogy a gyors száradás okozta repedezést megakadályozzák. Lehet, hogy régen a kéreg meghagyásának kultikus jelentősége volt.

¹⁰⁸ Ez a "hegy" természetesen csak nagy halom volt, de kultikus jelentősége lehetett.

Hangját hallva és [szája mozgását] látva a kíséretével és szolgálatára rendelt hercegek örvendeztek. A fenséges herceget az *Adimasa-No-Naga-Po-No-Mivaban* (Bételdiófa [?] Bételpálma) Nagy Levele[iből való] Szentély) lakatták és gyorsfutárokat küldtek [a császárhoz].

Akkor a herceg egy éjszakán át *Pi-Naga-Pimevel* (? Pii Nagy [?] Hercegnő) hált. Amikor [reggel] lopva rápillantott, az hatalmas kígyó [alakjában] volt.

Ezt látva [a herceg] megrémült és elfutott. *Pi-Naga-Pime* pedig megsértődött, majd fényt vetve a tengeri mezőkre csónakon [haladva] üldözte. A herceg meg [kísérőivel együtt] mindinkább félt és csónakját hegyek hágoín át vonszolva menekült fenséges lakása felé.¹⁰⁹

Akkor [a korábban az uralkodó székhelyére menesztett gyorsfutárokat] jelentést téve így szóltak: "Mert imádtá [vagy: imádtuk] a nagy istenséget, a fenséges herceg most beszélni képes. Ezért térünk mi vissza!"

Akkor a császár örvendezett. *Unakami-No-Mikot* visszaküldte azzal a paranccsal, hogy szentélyt építsen.

Később a császár – a herceg [gyógyulása] miatt – a következő szolgáló csoportokat [*be*] létesítette: *Totori-Be* (Madár-Fogók Nép), *Tori-Kapi-Be* (Madár-Nevelő Nép), *Pomudi-Be*, *Opo-Yu-We* (Idősebb Fürdető Nők) és *Waka-Yu-We* (Fiatalabb Fürdető Nők).¹¹⁰

85. FEJEZET: Pibasui Hercegnő (*Pibasui-Pime*)

Az [elhunyt] császárnő szavai szerint [a császár] magához rendelte *Miti-No-Usi-No-Miko* összesen négy lányát, névszerint *Pibasui-Pime-No-Mikotot*, *Oto-Pime-No-Mikotot*, *Uta-Kori-Pime-No-Mikotot* (Dala-Sikerül Hercegnő) és *Mato-No-Pime-No-Mikotot*. – Mégis csak kettőt tartott magánál: *Pibasui-Pime-No-*

¹⁰⁹ A kígyóvá vált lány története annyira lazán függ össze az egészszel, hogy csak érdekes betoldásnak tekinthető. Philippi (222) úgy véli, hogy *Pi-Naga-Pime* a később divatosná vált ú.n. *Dōjōji*-mesékben gyakran szereplő *kiyo-hime* 'kígyó-kisasszony' ősalakja.

¹¹⁰ Az uralkodók, s őket utánozva más nagy vagyonú arisztokraták, az isteneknek tett fogadalomból vagy valakire való emlékezés megörökítése végett létesítettek ilyen telepítéseket.

Mikotot és *Oto-Pime-No-Mikotot*, míg a két fiatalabb hercegkis-asszonyt visszaküldte hazájukba, mert csúnyák voltak.

Akkor pedig *Mato-No-Pime* megalázottságában így beszélt: "Egyazon méhből [*para*] született nővérek közül csúnya külsőnk miatt minket küldtek haza. Hamarosan megtudják a környékbeli falvak! Ó, mily szégyenletes dolog ránk nézve!" És amikor a *Yamasiro*-beli *Sagaraba* értek, azáltal próbált öngyilkos lenni, hogy egy fa ágára akasztotta magát.

Ezért hívták azt a helyet *Sagari-Kinek* (Lelógás-Fa). Manapság *Sagaraka* a neve.

Amikor *Oto-Kuniba* értek, végül úgy halt meg, hogy mely vízbe esett.

Ezért nevezték azt a vidéket *Oti-Kuninak* [*oti* 'esés']. Manapság *Oto-Kuni* a neve.¹¹¹

86. FEJEZET: Tadima Védője (*Tadima-Mori*)

Egy napon a császár *Tadima-Morit*, a *Miyakei* nemesek őseit *Toko-Yoba*¹¹² küldte, hogy az örökké illatozó fa gyümölcséből vigyen [a székhelyre] vissza.

Tadima-Mori végül is elérkezett abba az országba és szedett annak a fának a gyümölcséből: nyolc leveles ágat és nyolc levéltelen ágat [vitt magával].¹¹³

De időközben meghalt a császár.

Akkor *Tadima-Mori* elosztván [a kötegeket] négy leveles és négy levéltelen ágat a császárnőnek ajánlott fel, [másik] négy leveles és négy levéltelen ágat a császár sírja bejáratában helyeztet el. És magasra emelve azon fa gyümölcsét jajongott kiáltván: "Magammal hozva *Toko-Yo* öröklő illatozó fájának gyümölcsét eljöttem, hogy alázattal szolgáljalak!" Végül is jajongás és sírás közepette meghalt.

¹¹¹ A *Sagari-Ki* és az *Oti-Kuni* helynevek nyilván népetimológias eredetűek.

¹¹² A japán magyarázók szerint (Philippi 226) ezen esetben nem 'örökké tartó hon' vagy 'túlvilág' a *Toko-Yo* név helyes értelmezése, hanem talán 'tündérország', valamely távoli sziget, amelyről mesék keringtek egzotikus növényzete miatt.

¹¹³ A magyarázók bizonytalanok a 'leveles ág' és a 'levéltelen ág' tekintetében. Talán a narancsfák két fajtáját különböztették így meg, amikor érőben levő gyümölcs volt rajtuk?

Azon Örökké illatozó fa gyümölcse a mai *tati-bana*.¹¹⁴

Ez a császár 153 évig élt. Sírja a *Sugapara*-beli *Mi-Ti-Non* (Mi-Tati Mező) van.

Pibasus-Pime-No-Mikoto császárnő [halála] idején [inkább: után] létesítette az *Isiki-Tukuri[-Be]t* (Kökoporsó-Készítő [Nép]) és a *Panisi-Bet* (? Halottak Szobrocskáit Készítő Nép).

Ez a császárnő a *Saki*-beli *Terama* sírban fekszik.

87. FEJEZET: Keikó tennó (*Keikō-Tennō*)

Opo-Tarasi-Piko-Osiro-Wake császár [= Keikó tennó] a *Makimuku*-beli *Pisiro* palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Parima-No-Inabi-No-Opo-Iratumet* (Parimai Inabii Idősb Azonvérű Hercegnő) vette feleségül, aki *Waka-(Piko)-Take-Kibi-Tu-Piko* (Ifjú Vitéz Kibii Herceg) leánya volt; *Waka-(Piko)-Take-Kibi-Tu-Piko* a Kibii nemesek őse.

Ebből a házasságból születtek: *Kusi-Tunu-Wake-No-Miko* (? Kusi-Tunui Ifjú Herceg), majd *Opo-Usu-No-Mikoto* (Idősebb Mozsár Herceg), majd *Wo-Usu-Nno-Mikoto* (Ifjabb Mozsár Herceg), másik nevén *Yama-To-Wogua-No-Mikoto* (Yamatoi Ifjú Férfi Herceg), majd *Yamato-Neko-No-Miko* (Yamatoi [? Föld-] Sarj Herceg), majd *Kamu-Kusi-No-Miko* (Isteni Csodás Herceg). (öt fű).

Feleségül vette továbbá *Ya-Saka-No-Iri-Biki-No-Mikoto* lányát, *Ya-Saka-No-Iri-Bime-No-Mikoto* (Yasakai... Hercegnő) E házasságból születtek: *Waka-Tarasi-Piko-No-Mikoto* (Ifjú Teljes Herceg), *Ipoki-No-Iri-Biko-No-Mikoto* (Ipokii... Herceg), *Osi-Wake-No-Mikoto* (? Uralkodó Ifjú Herceg) és *Ipoki-No-Iri-Bime-No-Mikoto* (Ipokii ... Hercegnő).

Egy másik feleségétől született *Toyo-To-Wake-No-Miko* (Bőséges [?] Ajtó Ifjú Herceg) és *Nu(-na)-Siro-No-Iratume* (Nu((-na))-Siroi Azonvérű Herceglány).

Egy másik feleségétől születtek: *Nunaki-No-Iratume* (Nunakii Azonvérű Herceglány), utána *Kogo-Yori-Pime-No-Mikoto* (? Illatos Jó Herceglány), utána *Waka-Ki-No-Iri-Biko-No-Miko* (Ifjabb Kii ... Herceg), majd *Kibi-No-Ye-Piko-No-Miko* (Kibii Idősb Her-

¹¹⁴ A *tatibana* szó fordítása 'mandarin narancs' (*Citrus nobilis*).

ceg), majd *Taka-Ki-Pime-No-Mikoto* (Takakii Herceglány), majd *Oto-Pime-No-Mikoto* (Ifjabb Herceglány).

Feleségül vette továbbá *Pimuka-No-Mi-Pakasi-Bimet* (Pimukai Kard Hercegnő). E házasságból lett *Toyo-Kuni-Wake-No-Miko* (Bőséges Ország Ifjú Herceg).

Feleségül vette továbbá *Inabi-No-Opo-Iratume* [= *Parima-No-Inabi-No-Opo-Iratume*] húgát, *Inabi-No-Waka-Iratumet* (Inabii Ifjabb Azonvérű Hercegnő). Tőlük született *Ma-Waka-No-Miko* (Zsenge Ifjú Herceg) és *Pika-Pito-No-Opo-Ye-No-Miko* (? ... Idősb Herceg).¹¹⁵

Feleségül vette továbbá *Kaguro-Pimet* (Haja-Fekete Hercegnő), aki *Sume-Iro-Ouo-Naka-Tu-Piko-No-Miko* (? Uralkodó Azonvérű Idősb Középső Herceg) leánya volt; *Sume-Iro-Opo-Naka-Tu-Piko-no-Miko* [pedig] *Yamato-Takeru-No-Mikoto* déd-unokája volt.¹¹⁶ E házasságból született *Opo-Ye-No-Miko* (Nagy Idősb Herceg).

Ezen *Opo-Tarasi-Piko* császár minden gyermeke közül huszonegy van feljegyezve, ötvenkilenc meg nincsen. Összesen nyolcvan gyermeke volt.

Közülük három herceg: *Waka-Tarasi-Piko-No-Mikoto*, *Yamato-Takeru-No-Mikoto* és *Ipoki-No-Iri-Biko-No-Mikoto* a trónörökös [*pi-tugi*] címet viselte. A többi hetvenhetet a császár a különböző országrészekben, mint helyi előkelőséget helyezte el.

Az uralkodás *Waka-Tarasi-Pikora* szállt.

Wo-Usu-No-Mikoto hódoltatta az engedetlen istenségeket és a lázadó férfiakat mind a keleti, mind a nyugati részekén.

Továbbá *Kusi-Tunu-Wake-No-Miko* a *Mamutai* nemesek őse lett.

Továbbá *Opo-Usu-No-Mikoto* a *Morii*, az *Opotai* és a *Simadai* nemesek őse lett.

Továbbá *Kamu-Kusi-No-Miko* a *Kii Saka-Be* (Bor[készítő] Nép) és az *Udai Saka-Be* nemeseinek őse lett.

Továbbá *Toyo-Kuni-Wake-No-Miko* a *Pimukai* urak őse lett.

¹¹⁵ A sorrend következtelen.

¹¹⁶ Amint Philippi is megjegyzi (229. 1.), unoka a helyesebb rokoni fok. – Ha nem valamely névcúsztatás vagy egyéb hiba esett, akkor azzal a furcsa helyzettel állunk szemben, hogy Keikó császár saját ükunokáját vette feleségül.

88. FEJEZET: Idősebb Mozsár Herceg (*Opo-Usu-No-Mikoto*)

Egyszer a császár meghallván, hogy *Opo-Ne-No-Mikonak* (? Idősb Sarj Herceg), a *Minoi* urak ősenek lányai: *Ye-Pime* és *Oto-Pime* gyönyörűek, elküldte fiát, *Opo-Usu-No-Mikoto*t, hogy [a császári székhelyre] rendelje őket. De a kiküldött *Opo-Usu-No-Mikoto*, ahelyett, hogy felvitte volna őket [atyjához], helytelenül mindkét lányt maga vette el. Továbbá két másik lányt keresett és ezeket hamisan azon *Ye-Pime* és *Oto-Pime* neve alatt ajánlotta fel.

A császár megtudta, hogy másik lányok. Gyakorta hosszan nézett rájuk, de sosem egyesülvén velük gyötrelmet okozott nekik.

Opo-Usu-No-Mikoto a feleségül vette *Ye-Pime*vel *Osi-Kuro-No-Ye-Piko-No-Mikoto* (? *Osi-Kuroi* Idősb Herceg) nemzette. Ez a *Mino*-beli *Unesui* nemesek őse. Feleségül vette továbbá *Oto-Pimet*, és ebből a házasságból lett *Osi-Kuro-No-Oto-Piko-No-Miko* (? *Osi-Kuroi* Ifjabb Herceg) Ő lett a *Mogetei* nemesek őse.

Ezen uralkodás idején létesült a *Ta-Be* (Szántóföld Nép); az *Aduma*-beli *Apai* kikötőt is akkor építették; továbbá akkor létesítették a *Kasipade-No-Opo-Tomo-Bet* (Szakács Nagy Tömeg Nép), a *Yamato-No-Miyaket* (Yamato-i Fenséges Élelem[raktár]) valamint a *Sakate* [nevű] víztárolót, bambuszt ültetve partjára.

89. FEJEZET: Ifjabb Mozsár Herceg (*Wo-Usu-No-Mikoto*)

A császár így szólt *Wo-Usu-No-Mikoto*hoz: "Miért van az, hogy bátyád nem jön a reggeli és esti nagy étkezésekhez? Személyesen emlékeztess [kötelességére] és tégy neki szemrehányást!"

Miután a császár így beszélt, öt nap eltelt és [*Opo-Usu-No-Mikoto*] még mindig nem jelent meg.

Ezért a császár ezt kérdezte *Wo-Usu-No-Mikoto*tól: "Miért nem jön bátyád olyan régóta? Talán még nem figyelmeztetted?"

Akkor a herceg így válaszolt: "Már figyelmeztettem!"

A [császár] ismét kérdezte: "Hogyan figyelmeztetted?"

Erre az így felelt: "Reggel, amikor az árnyékszékre ment, rá vártam, megragadtam, összezúztam, tagjait kiteptem, majd gyékény takaróba csavarva elhajítottam!"

Akkor a császár a herceg szilaj, féktelen természete miatt megrémült és így szólt: "A nyugati részekben van két *kumaso* "dühöngő"¹¹⁷. Lázadó, tiszteletlen emberek. Fogd meg [azaz: öld meg] őket!" Így szólva elküldte.

Akkor [*Wo-Usu-No-Mikoto*] szemöldökéig érő haja feje tetején meg össze volt kötve.¹¹⁸

Nagynénjétől, *Yamato-Pime-No-Mikoto*tól¹¹⁹ [női] ködmönt és szoknyát kapott. Ruhája öblébe tört rejtve indult útjára.

Midőn a *Kumaso-Takeru* (Kumaso Vitéz[ek]) [nevű testvérek] szállásához ért, azt látta, hogy harcosaik azon szállás körül három sorban barlang-lakásokat készítettek. "Házavatást ünnepe-lünk!" – így kurjongattak és zsivajogtak, miközben áldomásra ké-szültek.

[*Wo-Usu-No-Mikoto*] pedig a környéken sétált és az áldomás napjára várt.

Amikor az elérkezett, összekötött haját lányok hajviseletéhez hasonlóra fésülte és leeresztette; nagynénje ködmönét és szoknyáját magára vette és egészen lányos külsejűvé válva az asszony-nép közévegyült s máris bent volt [az áldomás helyéül szolgáló] barlangban.

Akkor a két *Kumaso-Takeru*, bátyó és öcs, ezt a lányt látva szerelemmel vágyakozott [érte]; maguk közé ültették, és szertele-nül dárídóztak.

90. FEJEZET: Yamato-i vitéz Herceg (*Yamato-Takeru-No-Mikoto*)

Amikor az áldomás tetőpontjára ért, [*Wo-Usu-No-Mikoto*] öbléből elővette törét, majd megragadva az [idősebb] *kumaso* fő-nök ruhájának nyakszegélyét a tört átdöfte [áldozata] mellén.

A fiatalabb főnök ezt látva és megrettenve kifelé menekült.

¹¹⁷ Két fivérrel, a *kumaso* (olv. *kumaszo*) nép vezetőiről van szó. A 'dühöngő'-ként fordított *takeru* szó *Yamato-Takeru* nevében is szerepel.

¹¹⁸ Azaz még gyermeknek számított.

¹¹⁹ *Yamato-Pime-No-Mikoto* az Iseben épített nagyon híres szentély papnője volt és *Ama-Terasu-Opo-Mikami*t szolgálta.

[*Wo-Usu-No-Mikoto*] üldözte és a [barlangból kivivő] lépcsőzet alján elérte; hátát [azaz: hátát borító ruháját] megragadva a tört ülepébe szúrta.

Akkor a *kumaso* főnök így beszélt: "Ne mozdítsd a tört! Valamit mondani akarok!" – [*Wo-Usu-No-Mikoto* ellenét] a földre nyomva [egy kis időt] engedett neki.

Akkor [a fiatalabb főnök] így szólt: "Ki vagy, uram?"

Erre [*Wo-Usu-No-Mikoto*] ezt felelte: "A *Pisiro*-palotában lakó és *Opo-Ya-Sima-Guni* (Nagy Nyolc-Sziget-Ország) fölött uralkodó *Opo-Tarasi-Piko-Osiro-Wake* császár fenséges fia vagyok s nevem *Yamato-Wogua-No-Miko* [Atyám] hallván, hogy ti, *kumaso* főnökök, lázadók és tisztelenek vagytok, ide küldött engem, hogy végezzek veletek!"

Akkor a [fiatalabb] *kumaso* főnök így beszélt: "Való igaz! A nyugati részekben nincs több olyan vitéz és kemény legény, mint mi. De Nagy *Yamatoban* van valaki, aki felülmúl minket. Ezért fenséges nevet ajándékozok neked. Illő, hogy mostantól fogva, mint *Yamato-Takeru-No-Mikotot* (Yamato-i Vitéz Herceg) dicsőítsenek!"

Amikor e szavait bevégezte, [*Wo-Usu-No-Mikoto*] mint érett dinnyét fölhasította és megölte.

Attól az időtől fogva azáltal dicsérték, hogy a *Yamato-Takeru-No-Mikoto* névvel illették.

[A császári székhelyre] visszatérése közben a hegyek, folyók és tengerszorosok [vagy: tengeröblök] isteneit is [szóval vagy tettel] mind megbékítette.¹²⁰

91. FEJEZET: Az Idumoi vitéz (*Idumo-Takeru*)

Így ment *Idumo* országrészbe is. Szándéka az volt, hogy *Idumo-Takerut* megöli.

Érkezése után tüstént barátságot kötött [azaz: színlelt] vele. Aztán titokban tölgyfából kardutánzatot készített, oldalára kötötte, majd együtt fürdött [*Idumo-Takeruval*] a *Pi* nevű folyóban.

¹²⁰ Úgy látszik, hogy *Yamato-Takeru* főként azáltal békítette meg a háborgó törzseket, hogy vezetőiket részben csellel s tettel, részben meg szóval lecsendesítette. Küldetésének a *Kodzsziki* vallásos jelleget tulajdonít.

Később *Yamato-Takeru-No-Mikoto*, elsőnek lépven ki a folyóból, azt a kardot kötötte fel, amelyet *Idumo-Takeru* oldott és tett le magáról. Ezt követően így szólt: "Cseréljünk kardot!"

Erre *Idumo-Takeru* [is] kilépett a folyóból és felkötötte *Yamato-Takeru-No-Mikoto* hamis kardját.

Akkor *Yamato-Takeru-No-Mikoto* ilyen ajánlatot tett: "Rajta, mérjük össze kardjainkat!"

Midőn kardját ki-ki kirántotta volna, *Idumo-Takeru* a hamis kardot nem bírta kivonni.¹²¹

Akkor pedig *Yamato-Takeru-No-Mikoto* kivonta a magáét [azaz: amely akkor oldalán függött] és levágta *Idumo-Takeru* után ezt a dalt énekelte:

Felhős *Idumo*-ország
Vitéz urának kardja, aj!
Folyondár van rajta bőven,
Az díszíti a hüvelyét ...
Haj, de nincs való pengéje!

Így elsőpörvén [a lázadókat] és rendbe igazítván [az országrészeket] visszatért a székhelyre és jelentést tett [atyjának].

92. FEJEZET: Magyalfából való nyolcöles dárda (*pipinagi-no-ya-piro-poko*)

Abban az időben a császár ismét parancsot adott *Yamato-Takeru-No-Mikotonak* mondván: "Hódítsd meg és békítsd meg a vad isteneket és a lázadó embereket a keleti részek tizenkét tartományában!" Vele küldte a Kibii nemesek *Mi-Suki-Tomo-Mimi-Take-Piko* (? Misukii Nép[en] Uralkodó Vitéz Herceg) nevű őst és egy nyolcöles magyalfa-dárdát adott át [fiának].

Ez, miután a parancsot megkapta, elindult. Bement az *Isei* Nagy Istennő [*Amaterasu-Opo-Mi-Kami*] szentélyébe és leborulva imádkozott benne.

Aztán így beszélt nagynénjéhez, *Yamato-Pime-No-Mikotohoz* [aki ott papnóként szolgált]: "Bizonyára azért van ez, mert a csá-

¹²¹ A kardutáznatnak még csak fapengéje sem volt, de külseje folyondár-mintákkal úgy volt díszítve, mint *Yamato-Takeru* igazi kardjáé.

szár korai halálomat akarja. Hiszen, miután elküldött, hogy a nyugati részek gonosz embereit megöljem, alig tértem vissza [a székhelyre], most sereg nélkül újból kiküld, hogy hódítsam meg a keleti részek tizenkét tartományának gonosz embereit. Ezért úgy vélem, ő bizonyosan azt gondolja, hogy [így] hamar meghalok!"

Amikor keseregve és sírva elindult, *Yamato-Pime-No-Mikoto* nekiadta a *Kusa-Ngi-No-Tu-Kurugit* [= *Kusa-Nagi-No-Tapi*] (Fű-Kaszáló Kard)]; továbbá egy tiszteletreméltó zsákot nyújtott át neki így szólva: "Ha veszélybe jutsz, oldd meg ennek a zsáknak a száját!"

[A herceg] aztán elért *Wopari* országrészbe és bement *Miyazu-Pime* (? Palotai Hercegnő) házába, akit a *Woparii* urak ös-anyjukként tisztelnek. Nyomban feleségül akarta venni, de meggondolva a dolgot úgy döntött, hogy visszatértekor veszi majd el.

Eljegyezve elment a keleti országrészekbe.

Meghódította és megbékítette a hegyek és folyók valamennyi vad istenségét és a lázongó embereket.

93. FEJEZET: Az Égés-Kikötő (*Yaki-Du*)

Amikor a *Sagamu* [= *Sapami*] nevű országrészbe érkezett, azon föld ura hazugul így beszélt hozzá: "Ebben a fenyérben nagy tó van, és a benne lakozó istenség szerfölött vad!"

Akkor [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] a fenyérbe ment azon istenség látására, [*Sagamu*] ura azonközben a fenyért meggyújtotta.

[*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] ráeszmélt, hogy becsapták. Kinyitotta a nagynénje, *Yamato-Pime-No-Mikoto* által neki adott zsákot, belenézett és tűz-csiholó szerszámot [*pi-uti*] lelt benne. Akkor [varázserejű] kardjával először lecsapkodta [maga körül] a [magasra nőtt] fűvet [*kusa*]¹²², aztán tűzütő szerszámával tüzet gerjesztett, majd ellen-tüzet gyújtva [maga körül és a másikat így megállítva] megmenekült. Aztán visszatért [oda, ahol a fenyérbe indulásakor volt].

¹²² Ez volt az a nevezetes, varázserejű kard, amelyet a sárkány farkában talált *Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto* (1. a 19. f.-et). A *Kusa-Nagi-No-Tati* ('fűlevágás-féle kard') név éppen *Yamato-Takeru* csodálatos megmenekülésével függ össze.

Mind levágta és elpusztította azon országrész vezető embereit, elégetve őket. Ezért nevezik azt a helyet] a mai napig *Yaki-Dunak*.

Amikor onnét tovább ment és átkelőben volt a *Pasiri-Midu* (Siető víz) nevű tengerszoroson, azon átkelőhely istene [olyan magas] hullámokat keltett, hogy azok a csónakot hányták-vetették, úgyhogy nem bírt haladni.

Akkor *Yamato-Takeru-No-Mikoto* császárnő-felesége, akinek neve *Oto-Tatibana-Pime-No-Mikoto* (Ifjabb Narancs Hercegnő) volt¹²³, így szólt: "Én vetem magam a tengerbe a fenséges gyermek [azaz: férjem] helyett. Illő, hogy a fenséges gyermek befejezze küldetését, és visszatérve jelentést tegyen róla!"

Mielőtt a tengerbe lépett, nyolc réteg gyékényszőnyeget, nyolc réteg bőr-szőnyeget [azaz: szőnyeg helyett szolgáló állatbőrt] és nyolc réteg selyemszőnyeget terítettek a hullámok taréjára, ő pedig azokra ereszkedett le. – Azt követően a háborgó hullámok maguktól megnyugodtak, a csónak meg haladhatott.

Akkor a császárnő ezt énekelte:

Sagamu-ország kis síkján,
Dombkoszorúzta fenyérén
A tűz lángjai közt álltam
S kerestelek, ó, szerelmem!¹²⁴

Hét nap múlva a császárnő fésűjét partra vetette a tenger. Azonnal elvitték, majd fenséges sírt készítettek és abba helyezték.

94. FEJEZET: Az Asi-Gara-Domb (*Asi-Gara-No-Saka*)

[*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] onnét beljebb hatolt és kivétel nélkül meghódította a lázadó *emisiket*¹²⁵ és megbékítette a hegyek és folyók vad isteneit.

¹²³ Nincs tudomásunk arról, hogy *Yamato-Takeru* a császári címet elnyerte s ezáltal *Oto-Tatibana-Pime-No-Mikoto* valóságban császárnővé lehetett volna. Talán csak a hőst övező képzeletben lett az. De l. a 132. jegyzetet.

¹²⁴ Ez a dal aligha szerves része a történetnek, hiszen a tűz előbbi leírása kapcsán nem szerepelt sem feleség, sem más női személy.

¹²⁵ Lewin idézett munkája szerint (29. l.) az akkori Japán északkeleti részein élő, *emisi* (később *emishi*; *sh.* = m. *s*) néven emlegetett nép egy "primitív urálistaji" népnek az ajnók eleivel történt keveredéséből származhatott.

Később, amikor hazafelé menet az *Asi-Gara-Saka* lábához ért és éppen eledelét fogyasztotta, azon domb istene fehér özzé [vagy: szarvassá – *sika*] változva odament és előtte megállt. Akkor [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] egy az étkezéséből megmaradt póré-hagyma-darabbal rá várva megcsapta. Szemét találta el s az meghalt.

Ezt követően felment a dombra és [azon állva] bánkódott, háromszor így sóhajtván: "Haj, én feleségem! [*Aduma-paya*]" – Ezért nevezik azt a földet *Adumanak*.¹²⁶

Aztán abból az országrészből [a hegyeken] átkelve *Kapiba* jutott. Amikor a *Saka-Wori* (Domb-[?]) Hajlat) nevű palotában tartózkodott, ezt énekelte:

Hány éjszakát aludhattunk,
Mióta *Nipi-Barin* és
[Jó] *Tuban* áthaladtunk?

És akkor egy öreg ember, aki [éppen] a tüzet ápolta, befelészésképpen ezt énekelte:

Megolvastam a napokat:
Kilenc az éjszakák száma,
De tíz lett a napok száma!

[*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] dicsérte az öreget és *Adumai* úrrá [*kuni-no-miyatuko*] nevezte ki.

¹²⁶ Az *Aduma* országrész nevének magyarázata egészen más. Benne az *adu* rész *asu* ~ *asa* 'napkeltével összefüggő; napkelte, derengés' és *ma* 'köz, földterület' szavak az összetevők. *Aduma* a régi fővárosoktól, *Naratól* és *Kyotótól* keletre fekvő pontosan meg nem határozott terület neve volt. Nyilván *Aduma* mintájára alkották pl. a következő földrajzi neveket: *Parima*, *Yenoma*, *Sayama*, *Tadima*, *Tanagima*., *Terama*, *Kukuma*, *Tagima*, *Asaduma*, (?) *Tema*, *Mi-Ma*, *Samema*. érdekes ezekkel párhuzamba állítani a finnországi *Pohjanmaa-Ma* 'P.-föld' (*maa* modern alak, *ma* a régi), *Savo-Ma*, *Häma-Ma* stb. terület-neveket, továbbá Észtország *Insel-Ma*, *West-Ma* stb. neveit, továbbá a *Ma* terület-nevet a *Vicsegda* alsó, ill. a *Sziszola* közezső folyása mellett, továbbá a *Pecsora-Ma* és *Izs-Ma* terület-neveket a zürjének földjén l. Décsy 26, 67, 121-3).

95. FEJEZET: Palotai Hercegnő (*Miyazu-Pime*)

Abból az országrészből *Sinano* földjére kelt át. Legyőzván *Sinano-No-Saka-No-Kamit* ([a] Sinanoi Hágó Istene) visszatért *Wopariba*. *Miyazu-Pime* házába tért, akivel korábban eljegyezte magát.

Később, miközben [a herceg] fenséges étkét szolgálta fel, *Miyazu-Pime* egy nagy boros [azaz: borral telt] serleget nyújtott feléje. De *Miyazu-Pime* ruhája szegélyéhez menstruációs vér tapadt. [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] ezt észrevette és így énekelt:

Tökformájú a *Kagu*-Hegy,
A mennyei tündöklő hegy,
Átrepüli hattyúmadár,
Nyaka hajlott, mint a sarló.¹²⁷

Puha, vékony karjaidat,
Hajlékony kis karjaidat
Akartam én átkarolni ...

Rajtuk kívántam nyugodni
És teveled egyesülni!

De lám, ruhádnak szegélyén
A hold vörös arca virít!

Miyazu-Pime pedig válaszként ezt énekelte:

Fenséges fia a napnak,
A magas mennyei napnak!
Békén kormányzó nagy uram.
Jönnek és mennek az évek,
Újulnak a hónapok is ...
Haj, be való! Csoda-e hát,
Ha külső ruhám szegélyén,
Míg uramra várva vártam,

¹²⁷ Az utolsó két sor értelmezése nagyon kétséges.

Feltűnt a hold vörös arca?

96. FEJEZET: Ibuki-Hegy (*Ibuki-No-Yama*)

Aztán egyesültek.

Később [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] fenséges kardját, a *Kusa-Nagi-No-Turugit Miyazu-Pime* házában hagyva elment, hogy az *Ibuki-No-Yama* istenségét megölje.

Akkor ezt mondta: "Ennek a hegynek az istenségét egyszerűen pusztá kézzel Ölöm meg!"

Midőn arra a hegyre felmenőben volt, az oldalban ökor nagyságú fehér vaddisznóval találkozott.

Akkor [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] kevélyen így szólt: "Aki magát eme fehér vaddisznóvá változtatta, csak azon istenség hirnőke lehet. Most még nem ölöm meg, hanem csak visszafele jövet!"

Ezt követően felment a hegyre. Akkor rettenetes jégeső zúdult le, s ez *Yamato-Takeru-Wo-Mikoto* gondolkodását összekuszálta.

Aki magát fehér vaddisznóvá változtatta, nem az istenség hirnőke volt, hanem az istenség maga; [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] azért zavarodott össze, mert [előbb] fennhéjázva beszélt.

Lemenve a hegyről a *Tamakurabei* forráshoz ért. Míg ott pihent, elméje egy kissé megvilágosodott. Ezért nevezik azt a forrást *Wi-Same-No-Si-Midumak* (Élet[re] Ébredés Hűsítő Vize).

Amikor onnét tovább vándorolt és a *Tagii* rétre ért, így szólt: "Szívem mindig az ég fele kívánt szárnyalni. Lábaiamon most járni is alig vagyok képes. Járásom vánszorgós!" – Ezért nevezik azt a helyet *Taginak* [*tagi-tagi-si* '(útja) girbe-gurba, hepe-hupás'].

Onnét egy kicsit tovább haladt. De mert nagyon fáradt volt, botot [*tuwe*] használva lassan, nagyon lassan lépegetett. – Ezért nevezik azt a helyet *Tuwe-Taki-Zakanak* (Bot-Használó Domb).

Elérvén a *Wotu-No-Sakiban* (Wotui Szeg) álló egyes fenyőfa tövéhez, [azt találta, hogy] az a kard, amelyet korábbi ott evése idején ottfelejtett, nem veszett el, hanem még mindig helyén volt. Emiatt akkor ezt énekelte:

Egyenest *Wopari* felé

Néző egyes fenyő bátyám!
Wotu-Szegben állasz egyes
Fenyő testvér! Ha te ember
Volnál, kardom adnám néked,
Ha te ember volnál, ruhám
Adnám néked, fenyő bátyám!

97. FEJEZET: A Nobo-Rét (*Nobo-No*)

Onnét tovább menve a *Mipe* nevű faluba ért és így beszélt: "Lábaim hasonlók a háromszoros görbülethez, és nagyon-nagyon fáradt vagyok!" – Ezért hívják azt a helyet *Mipenek* [*mipe* 'háromszor'].

Amikor onnét tovább vándorolt és a *Nobo-Nohoz* ért, szülőföldjére vágyakozva ezt énekelte:

Yamato! Országok feje!
Sorban egymáshoz simuló
Zöld hegyek koszorújában
Rejtezel, te szívderítő!

Később még ezt énekelte:

Ti, akiknek életük marad,
[Szakítsatok] leveleket
A *Peguri-Hegynek* medve-
Tölgyeiről¹²⁸ s hajatokba
Tűzzétek, én gyermekeim!

Ezek szülőföld-vágyó dalok (*kuni-[wo]sinobi-uta*).
Ismét énekelt:

¹²⁸ A 'medvetölgy' szó tükörfordítása a *kuma-kasi* japán szóösszetételnek; Chamberlain és Philippi 'bear-oak' szót használ, Kinoshita 'wilde Eiche-ként fordítja. – A második sorban vagy közelében a japán *tatami-komo* 'gyékényszőnyeg' megfelelő kifejezését kellett volna elhelyezni. De mivel ez csupán töltő kifejezés, amely bizonyos helyzetekben szokványosan jelenik meg, itt pedig értelme szerint nincs tennivalója, Kinoshita példáját követve kihagytam.

Ó, mily kedves a szívemnek!
Hazám felől, otthonomból,
Felleg felleg után közelg!

Ez „fél-ének” (*kata-uta*).¹²⁹ Betegsége azonközben nagyon súlyossá vált. Akkor ezt énekelte:

Aj, a lánynak ágya mellett
Odahagyám jó kardomat,
Azt a jó kardomat! Hajaaa!

Énekét bevégezvén elhunyt.

Azonnal gyorsfutárokat küldtek [a császárhoz].

98. FEJEZET: Nyolc-Öles Fehér Lile (*Ya-Piro-Siro-Ti-Dori*)

Akkor *Yamatoban* élő nejei és gyermekei mind leutaztak [a halál helyére] és megépítették [azaz: megépítették] fenséges sírját.

Hason csúsztak körbe a [sírhellyel] szomszédos sáros rizsföldeken, miközben sírva így énekeltek:

Sáros földek¹³⁰ rizs-szárai,
Rizs-szárai között kúsunk,
Körbe, vissza, nem másként, mint
A jam-gyökér¹³¹ sok indája.

Akkor [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] nyolc ölnyi [?] lilévé változott, felszárnnyalt a légbe [*ame*], majd a tengerpart felé repült.

¹²⁹ Azaz olyan, amelynek kb. ugyanolyan terjedelmű folytatását más éneкли.

¹³⁰ A 'sáros földek' kifejezéssel fordított *naduki-no-ta naduki* része nem egészen világos (*no* a genitívust jelölő szócska, *ta* 'föld'), de a 'sáros' fogalom bevonása jogosultnak látszik.

¹³¹ A 'jam-gyökér' (*tokoro-dura*) botanikai neve *Dioscorea quinquelobia* (Chamberlain 214).

Erre nejei és gyermekei, noha lábukat a bambuszsás szára
vágta-tépte, fájdalmukat feledve sírva utána rohantak.

És akkor így énekeltek:

Sás-mezőben, hasig sásban
Alig jutunk mi előre ...
Nem repülünk ám a légben,
Gyalog megyünk, bizony gyalog!

Amikor a tenger sós vizébe mentek bele [és benne haladtak],
ezt énekelték:

Tenger szélén hasig vízben
Alig jutunk mi előre ...
Mint folyómeder hínárja,
Mint a tengerár hínárja,
Inog-lebeg [a mi testünk].

Később, amikor [a madár] a tengeren át más partra szállt le,
ezt énekelték:

Aj, a tengerparti lile
A parttól nem megy ám el:
A partszegély mentén marad!

Ezen négy éneket énekelték [*Yamato-Takeru-No-Mikoto*] temetésekor. És mind a mai napig császári temetés idején ezeket énekelik.

[A madár] azon országrészből tovaszállt és a *Kaputi*-beli *Sikiben* ereszkedett le. Ezért ott [is] sírt készítettek [*Yamato-Takeru-No-Mikotonak*] és nyugalomra helyezték. Ezt a sírt *Sira-Tori-No-Mi-Pakanak* (Fehér Madár Fenséges Sírja) nevezik.

A [madár] azonban onnét is a magasba, emelkedett és tovaszállt.

Miközben *Yamato-Takeru-No-Mikoto* az országban hódítva körbejárt, a *Kumei* ispánok őse, akinek neve *Nana-Tuka-Pagi* (Hét Tenyér[ny]i Lábszár) volt, kíséretében étokfogójaként állandóan szolgált.

99. FEJEZET: Yamato-Takeru-No-Mikoto leszármazottai

Ez a *Yamato-Takeru-No-Mikoto Ikume* császár leányát, *Putadi-No-Iri-Bime-No-Mikoto*t vette feleségül. E házasságából született *Tarasi-Naka-Tu-Piko-No-Mikoto* (? Teljes Középső Herceg). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Oto-Tatibana-Pime-No-Mikoto*t, aki a tengerbe ereszkedett. Tőlük született *Waka-Takeru-No-Miko* (Ifjú vitéz Herceg). (Egy fiú).

Feleségül vette továbbá *Putadi-Pimet* (Putadii Hercegnő), a *Tika-Tu-Apumi*-beli *Yasui* urak ösének, *Opo-Tamu-Wakenak* (? Nagy Tamui Vitéz) lányát. E házasságából született *Ina-Yori-Wake-No-Miko* (Rizspalántája Jó Ifjú Herceg). (Egy fiú).

Feleségül vette továbbá *Opo-Kibi-Take-Pimet* (? Kibii Nagy Hösnő), *Take Pikonak* (Vitéz Herceg), a *Kibii* mágnásnak a húgát. E házasságából született *Take-Kapi-Ko-No-Miko* (Vitéz [?] Kapi-Koi Herceg). (Egy fiú).

Feleségül vette továbbá *Yamasiro-No-Kukuma-Mori-Pimet* (Yamasiro [-beli] [?] Kukuma-Morii Kisasszony). Tőlük született *Asi-Kagami-Wake-No-Miko* (? Asi-Kagamii Ifjú Herceg). (Egy fiú.)

Egy másik feleségétől lett *Okinaga-Ta-Wake-No-Miko* (? Okinagai Ifjú. Herceg).

Ennek a *Yamato-Takeru-No-Mikoto*nak összesen hat gyereke volt.

Az uralkodás *Tarasi-Naka-Tu-Piko-No-Mikoto*ra szállt.¹³²

Továbbá *Ina-Yori-Wake-No-Miko* az *Inukamii* és a *Takebei*. nemések öse lett.

Továbbá *Take-Kapi-Ko-No-Miko* a következők ősévé vált: a *Sanuki*-beli *Ayai* nemések, az *Isei* nemések, a *Towoi* nemések, a *Masai* nemések és a *Miyadii* nemések.

¹³² *Yamato-Takeru*ról nem mondja a történet, hogy valaha is trónra lépett volna, vagy hogy milyen palotából kormányzott. Nem lehetetlen azonban (Philippi 253), hogy egy időben megoszlott az uralkodás, s az országban afféle hercegségek voltak, s egy ilyenben *Yamato-Takeru* uralkodott.

Asi-Kagami-Wake-No-Miko lett őse a *Kamakurai* nemeseknek, a *Wotui* nemeseknek, az *Ipasiroi* nemeseknek és a *Pukitai* nemeseknek.

Továbbá *Okinaga-Ta-Wake-No-Miko* gyermeke volt *Kupi-Mata-Naga-Piko-No-Miko* (? Kupi-Matai Nagy Herceg). – Ennek a hercegnek a gyermekei voltak: *Ipi-No-Ma-Kuro-Pime-No-Mikoto* (? Ipi-Noi Fekete Hercegnő), *Okinaga-Ma-Waka-Naka-Tu-Pime* (Okinagai [?] Ifjabb Középső Hercegnő) és *Oto-Pime* (Ifjabb Hercegnő). (Három leány.)

A fentebb említett *Waka-Takeru-No-Miko Ipi-No-Ma-Kuro-Pimet* vette feleségül. Tőlük született *Sume-Iro-Opo-Naka-Tu-Piko-No-Miko* (? Uralkodó Azonvérű Idősb Középső Herceg). – Ez a herceg az *Apumi*-beli *Siba-No-Iriki* (? Sibanoi ... Férfi) lányát, *Siba-No-Pimet* (? Sibanoi Kisasszony) vette feleségül. Tőlük született *Kaguro-Pime-No-Mikoto* (Haja-Fekete Hercegekisasszony).

Opo-Tarasi-Piko császár [= *Keikó tennō*] *Kaguro-Pime-No-Mikotot* vette feleségül, és tőlük született *Opo-Ye-No-Miko*. (Egy fiú.) – Ez a herceg féltestvéri húgát, *Sirokane-No-Mikot* (Ezüst Hercegekisasszony) vette feleségül. E házasságból született *Opo-Nakata-No-Miko* (? Nagy Nakatai Herceg), majd *Opo-Naka-Tu-Pime-No-Mikoto* (Idősb Középső Hercegnő). (Két gyermek.)

Ez az *Opo-Naka-Tu-Pime-No-Mikoto* volt *Kago-Saka-No-Miko* (Kago-Sakai Herceg és *Osi-Kuma-No-Miko* (Osi-Kumai Herceg) anyja.

Opo-Tarasi-Piko császár 137 évig élt. Sírja a *Yama-No-Bei* út mellett van.

100. FEJEZET: Seimu tennō (*Seimu-Tennō*)

Waka-Tarasi-Piko császár, [= *Seimu tennō*] a *Tika-Tu-Apumi*-beli *Sigai Taka-Anapo* (Magas Lyukfő) palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Oto-Takara-No-Iratumet* (Ifjabb [?] Kincses Azonvérű Hercegnő), a *Podumii* nemesek ősnének, *Take-Osi-Yama-Tari-Nenek* (Vitéz Uralkodó Hegy-Lejtő [Herceg]) lányát vette feleségül. E házasságból lett *Waka-Nu-Ke-No-Miko* (Ifjabb [?] Mező-Élelem Herceg). (Egy fiú.)

Takesi-Uti-No-Sukunet opo-mati-gimivé [fő udvari ember] téve segítségével kinevezte a nagyobb és kisebb országrészek urait; továbbá megállapította a különböző országrészek határait és kinevezte mind a kisebb, mind a nagyobb kerületek ispánjait [agatanusi].

Ez a császár 95 évig élt. A nyúl [ciklus] 2. éve 3. hónapjának 15. napján halt meg.¹³³

Sírja a *Saki*-beli *Tatanami* mellett van.

101. FEJEZET: Chúi tennó (*Chūai ... Tennō*)

Tarasi-Naka-Tu-Piko az *Anatoi Toyora* (? Bőséges Öböl) palotában és a *Takusi*-beli *Kasipi* nevű palotában élt és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Opo-Ye-No-Miko* lányát, *Opo-Naka-Tu-Pime-No-Mikotot* (Idősb Középső Hercegnő) vette feleségül. Tőlük született *Kago-Saka-No-Miko* (? Kago-Sakai Herceg) és *Osi-Kuma-No-Miko* (? Osi-Kumai Herceg). (Két fiú.)

Feleségül vette továbbá *Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikotot*. Ettől a császárnőtől született *Pomuya-Wake-No-Mikoto* (? Imádó-Ház Ifjabb Herceg), majd *Opo-Tomo-Wake-No-Mikoto* (Nagy Védős Ifjabb Herceg), másik nevén *Pomuda-Wake-No-Mikoto* (? Imádó-Föld Ifjabb Herceg): (Két fiú.)

Hogy miért nevezték ezt a trónörököszt *Opo-Tomo-Wake-No-Mikotonak*, annak oka ez: karán már születésekor olyan kinövés volt, amely [az íj idegének csapását felfogó] bőr-vánkoshoz [*tomo*] hasonlított. Ezért adták neki azt a nevet. Ez által tudták, hogy már akkor ország[ok] felett uralkodott, amikor anyja méhében volt.

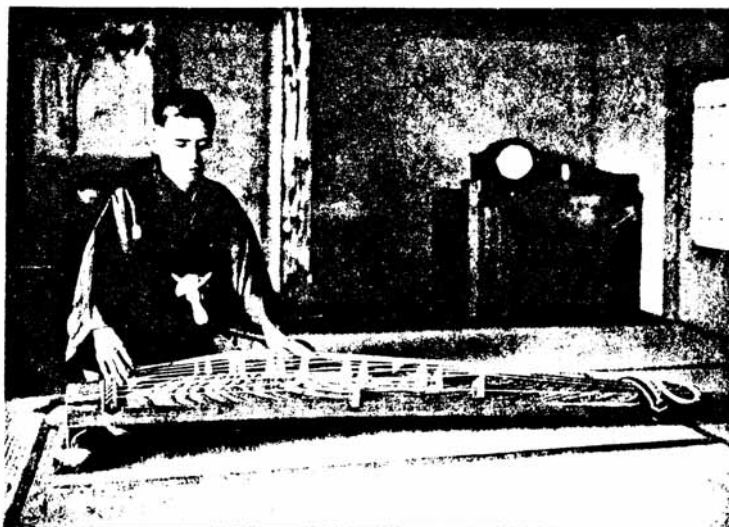
Ezen uralkodási időben létesült az *Apadii* palota-élelemtár [*miyake*].

¹³³ A kínai kalendárium 60 éves ciklusai szerint jelölték a történelem folyását a régi japánok is. A Kr.u.-i 115, 235, 295 és 355 valamelyike lehet az ide illő. Philippi (255. 1.) szerint Kr.u. 355 a legvalószínűbb évszám.

102. FEJEZET: A Kasipi-palota jósló-helye (*Kasipi-no-miya-no-sanipa*)

Abban az időben *Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikoto* császárnő [időnként] révületben volt.¹³⁴

[Egy napon] a császár – a *Tukusi*-beli *Kisipi*-palotában lakozása idején – a kumasok földjének meghódítására készülve citerázott, míg a fő udvari ember, *Takesi-Uti-No-Sukune* a jósló-helyen tartózkodva az istenek akaratát kereste.¹³⁵

A klasszikus japán citera (Takano 1935)

[Akkor] a révületben levő császárnő így oktatta és utasította [a császárt]: "Nyugat felé van egy ország; abban az országban arany s ezüst kezdődik [azaz: majd azt leled]; mindenféle szem-

¹³⁴ Ez alkalmasint úgy értendő, hogy mint sámán nő máskor is révületbe esett, azaz az istenek megszállottja lett. Amint a későbbiekből kitűnik, Koreával (helyesebben azzal a földdel, amelyet későbbi néven Koreának ismerünk) viselendő háború közelgett (pontosabban: azt is tervezték), azért volt szükség a jövőendő megtudására.

¹³⁵ A citera, a jóslóhely, az istenek akaratának keresése mind a sámánkodásra emlékeztetnek. Emlékezzünk, hogy az istenek akaratának megtudására az obi-ugorok is sajátos hangszerüket, a citerát szólaltatják meg. Valóságosan az által beszélnek isteneikkel.

kápráztató csodás kincs bőven [van]; azt az országot neked ajándékozzuk."

Erre a császár így válaszolt: "Ha az ember [itt] magas helyre megy fel és nyugatra tekint, nem lát országot [= földet]. Csak nagy tenger van [arra]!"

"Az istenek hazudtak!" – így szólván félretette a citerát s nem játszott többé, hanem hallgatott.

De akkor az istenek, nagyon megharagudva, ezt mondták: "Ami azt az országot illeti, az egyáltalán nem arra való, hogy te uralkodjál fölötte! Térj az egy [irányba vivő] útra [azaz: vesszél el]!"

Akkor a fő udvari ember így beszélt: "Mélységes tisztelem, felséges császárom! [Könyörgök], folytasd a citerázást!"

Erre a [császár] lassan magához húzta a citerát és kelletlenül [*nama-nama-ni*] játszott rajta.

Kevés idő múltán a citera hangját nem lehetett hallani. És amikor fáklýákat tartottak fel és arcába világítottak, a császár már halott volt.

103. FEJEZET: Az országos nagy tisztítás (*kuni-no-opo-parapi*)

Akkor pedig elszörnyedve és félelemmel telve ravatalozó szentélybe helyezték.¹³⁶

Az egész országban összegyűjtötték a nagy engesztelő áldozat tárgyait [*opo-nasa*].¹³⁷

Felkutatván a bűnös kicsapongásokat: elevenen nyúzást, fordított irányban nyúzást¹³⁸, a rizsföldek öntözd gátacskáinak lerombolását, a rizsföldek öntözd árkaiknak betemetését, [szent helyek] ürülékkel való beszennyezését, vérfertőzést [*incestus*], szülők és

¹³⁶ Mert a hirtelen meghalt császáron volt az istenek haragja, az udvar csak ideiglenes ravatalozást rendelt el, s a holttestet sem merték császári sírba helyezni.

¹³⁷ Az *opo-nusa* kifejezés 'nagy áldozati ajándék' jelentésű. A *nusa* szó manapság mesterséges kis fa ágára akasztott lelógó papírszalagot jelöl, de tudjuk, hogy a régi időkben ruhának való rostokat, sőt kész szövési termékeket is áldoztak, s ezeket természetes, szent fák ágaira akasztották. Ez a szokás jóval tovább megmaradt Koreában, mint Japánban.

¹³⁸ L. a 14. jegyzetet is.

gyermekük közötti kapcsolatokat, lovakkal, marhákkal, madarakkal, kutyákkal történő perverz kapcsolatokat – országos nagy tisztítást végeztek.

Azt követően *Takesi-Uti-No-Sukune* ismét a jósló-helyen tartózkodott és az istenek szavát várta.

Az istenektől eredő oktatás és utasítás [lényege] éppen olyan volt, mint azon a napon [amikor a császár meghalt]: "Ez az ország az, amelyen a méhedben levő gyermek uralkodni fog!"¹³⁹

Akkor *Takesi-Uti-No-Sukune* így beszélt: "Ó, félelmetes istenek! Vajon miféle gyermek az, amelye ezen istenség [azaz: az isteni természetbe öltözött császárnő] méhében van?"

A válasz ez volt: "Férfigyerek!"

Aztán [*Takesi-Uti-No-Sukune*] tüzetesen így szólt: "Azon isten[ek] nevét [ill. neveit] kibánom tudni, aki[k] az imént felvilágosított[ak] bennünket."

A válasz így hangzott: "Ez *Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami* akaratára és a másik három nagy istenére *Soko-Tutu-No-Woé*, *Naka-Tutu-No-Woé* és *Upa-Tutu-No-Woé* (Akkor a [másik] három nagy isten neve hangzott el.)"¹⁴⁰

Ha most valóban szándékodban van azon föld bírása, akkor áldozz az égi és földi isteneknek valamint a hegyek, folyók és tengerek minden egyes istenének; tedd a mi lelkeinket [azaz: jelképeinket] szent hajóra¹⁴¹, töltsd cédrusfa hamuját tők[héjak]ba, készíts sok evőpálcikát és lapos tálkát, szórd ezeket a tengerre, hogy ott ússzanak, aztán keljél át!"¹⁴²

104. FEJEZET Silla (*Siragi*)

Az utasítást pontosan követve rendezték el a hadat és állították sorba a hajókat.

¹³⁹ Az istenek a császárnőn mint sámánőn keresztül beszélnek a férje halála által uralkodóvá lett császárnőhöz és népéhez beszélnek. *Takesi-Uti-No-Sukune* mint sámán-segítő képzelhető ül, el, aki mind az elhunyt császár, mind az új parancsoló szolgálatára állott (v. ö.: Kitagawa 20.1.)

¹⁴⁰ Mindhárom istenség a tengerrel, ill. a tengeren túlra indítandó hadjárattal van kapcsolatban.

¹⁴¹ Ez alkalmasint csak a tengeri istenségekre vonatkozott, az átkelés biztonsága végett.

¹⁴² A cél a későbbi Korea keleti és délkeleti széle volt.

Átkelés közben a tengeri mezők minden hala – az apraja épp-
úgy, mint az örege – hátán vitte a hajókat a tengeren előre. És ak-
kor erős hátsó szél támadt s a hajók a hullámok hátán haladtak.
Azok a hullámok, amelyek a hajókat hordták, [isteni szélről]
nyomva és emelkedve *Silla* [partjaiig], sőt egészen az ország bel-
sejéig érték el.¹⁴³

Akkor azon ország királya megijedve és félve így beszélt:
"Mostantól kezdve a fenséges császár akarata szerint mint lová-
sza,¹⁴⁴ fogok szolgálni.

Minden évben sorba állítom hajóimat [hogyan adót vigyenek a
császári udvarba]. Hajóim feneke nem száradhat meg, sem eve-
zőik, sem kormányaik: amíg ég és föld áll, szakadatlan és alázato-
san fogok neked szolgálni!"

Ennek folytán *Silla* földjét császári ménés [területének] ren-
delték, *Kudara* [= *Paekche*] földje pedig tengerentúli palota-
élelemtár [*wata(ri)-no-mi-yake*] lett.¹⁴⁵

Akkor [a császárnő hatalmi jelképeként szolgáló] botját *Silla*
királyának kapujába szúrva felállította, majd a *Sumi-No-Ye* (*Sumi*
Öböl) nagy isteneinek háborgó lelkeit¹⁴⁶ azon ország védőszele-
meivé téve s őket azáltal lecsendesítve a tengeren átkelt és haza-
tért.

Még mielőtt ez a "kormányzás" [*maturi-goto*] véget ért, [a
császárnő] méhében levő fenséges magzat világra akart jönni.
Hogy méhét csendesítse, [a császárnő] követ vett fel és ruhája hasi
részébe bagyulálta. – A fenséges gyermek a *Tukusi*-ba való átkelés
után jött a világra.

Ezért nevezték azt a helyet, ahol a fenséges gyermek született,
Uminak [*umi* 'születés'].¹⁴⁷

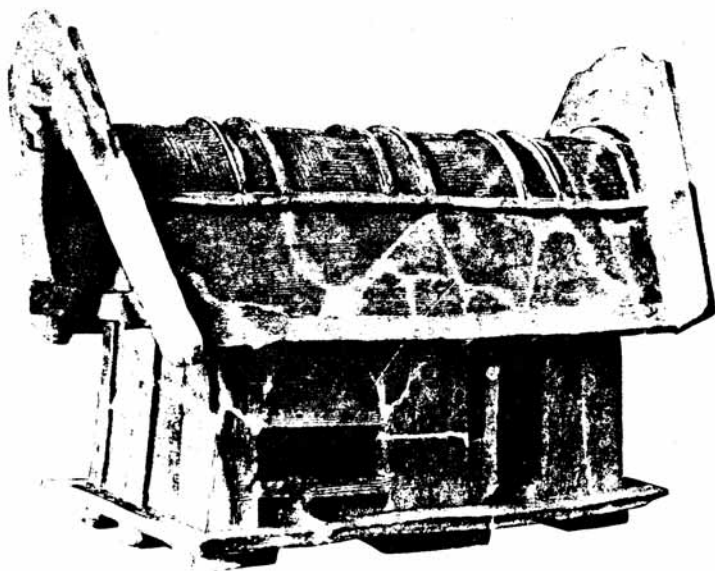
¹⁴³ Feltehető, hogy kedvező széllel valamely folyón messze felfele jutottak.

¹⁴⁴ A lovász (*ma-kapi*) eléggé alacsony rangú szolgál, ha tehát igaz a történet, a
hódoló király nagyon megalázta magát.

¹⁴⁵ Ezek szerint a Koreai-félsziget déli része japán függőség lett. Noha ez a törté-
net történelmileg nem adatolható, az bizonyos, hogy Kr.u. 562-ig volt japán
gyarmatféle a Koreai-félsziget déli szélén, és ennek neve *Mimama* volt.

¹⁴⁶ A 'háborgó lelkek' *ara-mi-tama* névvel szemben a nyugton levő lelkek' neve
migi-mi-tama volt.

¹⁴⁷ Az *umi* szó valóban 'születés' jelentésű (*umu* 'szül'), de egyáltalán nem bizo-
nyos hogy a jövőendő császárként kinyilatkoztatott gyermek *Umi* helységben
született.

Japán előkelő család házának agyag-modellje, kb. Kr.u. 5. sz.

Az a kő, amelyet [acsászárnő] szoknyájába bagyulált, a *Tukusi*-beli *Ito* faluban van.

Továbbá amikor a *Tukusi* országrészben levő *Matura* (Fenyő-Öböl) megyei *Tama-Sima* (Ékkő-Sziget) nevű faluba értek, étkét a folyó partján költötte el. Akkor a 4. hónap kezdete volt. A folyóban egy sziklán ült. Szoknyájából fonalat tépett ki, majd rizsszemeket használva csaléteknek a folyó pisztrángjaira horgászott. – Azon folyó neve *Wo-Gapa* (Kicsi-Folyó); azon szikla neve pedig *Kati-Do-Pime* (Győzelem-Kapu Hercegnő).

Így mind a mai napig töretlen hagyomány, hogy a 4. hónap eleje körül az asszonyok szoknyáikból fonalat tépnek ki és [főtt] rizs-szemeket használva csalétekként pisztrángra horgásznak.

105. FEJEZET: Kago-Sakai Herceg és az Osi-Kumai Herceg (*Kago-Saka-No-Miko; Osi-Kuma-No-Miko*)

Amikor aztán *Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikoto Yamatoba* visszatérőben volt, az ottani emberek hűsége-iránti kételyei miatt gyászhajót készíttetett és fenséges gyermekét azon hajóba helyezte; aztán azt a hírt szivárogtatta ki, hogy a fenséges gyermek már meghalt.

Miközben így haladt [*Yamato* felé], *Kago-Saka-No-Miko* és *Osi-Kuma-No-Miko*¹⁴⁸ tudomást szerezve [jövételéről] lesbe álltak, hogy megöljék.¹⁴⁹

Kimentek a *Toga-Nora* (Togai Mező), hogy vadászat által istenítéletet nyerjenek. *Kago-Saka-No-Miko* egy tölgyfára [*kunu-gi*] mászott fel [a jobb esély kedvéért]. Akkor dühödt vadkan rontott elő, kitúrta a tölgyfát és megette *Kago-Saka-No-Mikot*.¹⁵⁰

De a fiatalabb fivér, *Osi-Kuma-No-Miko* ettől [az istenítélet-től] sem ijedt meg: hadat szervezett és lesbe állt. Majd a gyászhajó ellen indult és éppen meg akarta támadni a [látszólag] védetlen hajót, midőn arról fegyveresek szálltak le és [a támadókkal] harcra keltek.

Akkor *Osi-Kuma-No-Miko* [seregének] főparancsnokává *Isapi-No-Sukunet* (? Isapii Segítség), a *Nanipa-Kisi-Be* őst tette.

A [csecsemő] trónörökös oldalán a *Wanii* nemesek őst, *Nanipa-Neko-Take-Puru-Kuma-No-Mikotot* (Nanipai [?] Sarj Vitéz Öreg-Medve Herceg) tették főparancsnokká.

Amikor Osi-Kuma-No-Miko Yamasiroig üldöztetve megfordult és megállt, mindkét fél hátrálás nélkül csatázott. – Akkor *Take-Puru-Kuma-No-Mikoto* félrevezetés végett ezt hírsztelte:

¹⁴⁸ Azaz a kis herceg felnőtt féltestvérei. Amint Aston nyomán Philippi (266) hangsúlyozza, öröklési harcról van szó: *ultimogenitura* a szeniorátussal szemben.

¹⁴⁹ A szövegből nem világos, vajon csak a kis herceget, vagy anyját, vagy mind a kettőt akarták-e megölni.

¹⁵⁰ Feltehető, hogy ő, két idősebb herceg a tervezett rajtaütést a vadászat szerencsés végétől akarta függővé tenni. Tehát a jó zsákmány az istenítélet szerint biztató jel lett volna. De éppen ennek ellenkezője történt. – Persze álmélkodhatunk, miként túrhatta ki az a vadkan a tölgyfát, és ami meg furcsább, miként ehette meg a vadászt, noha az jól felfegyverezve, huzamos ideig fölötté volt. Ilyen a mitológiai igaz.

"*Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikoto* már meghalt. Harcunknak nincs értelme!" Aztán elvágta íjaik idegeit, és színre megadták magukat.

Akkor a másik had főparancsnoka [és emberei] elhívén az ál-hírt levették íjaik idegeit és félretették fegyvereiket.

De ekkor [a császári had emberei] kontyaikból tartalék idegeket vettek lő és újból ajazván támadtak.

Azok pedig *Apu-Sakara* (? Találkozás-Domb) hátráltak. [Ott szembe fordulva [üldözőikkel] csatáztak.

Akkor [a császári had emberei] üldözve, támadva szétszórták őket és *Sasanamin*-ál előtörve megsemmisítették.

Akkor *Osi-Kuma-No-Miko* meg *Isapi-No-Sukune* szorongatásukban együtt csónakba szálltak és a tavon¹⁵¹ haladva ezt énekelték¹⁵²:

Ide, ide, én jó uram!
Ne *Puru-Kuma* fegyvere
Sebezzen minket halálra!
Inkább vöcsök módján
Bukjunk a víz alá
Apumi tavában!

Aztán a tóba vetve magukat együtt veszték el.

106. FEJEZET: Élelem-Szellem Nagy Isten (*Kepi-No-Opo-Kami*)

Abban az időben *Takesi-Uti-No-Sukune* megtisztulás végett¹⁵³ magával vitte a [kisdéd] trónörökös herceget. Amikor *Apumi* és *Wakasa* területén átmentek, *Tunugaban*, a *Kosiba* vivő útelején, ideiglenes palotát építettek és [a trónörököst] abban pihentették.

Akkor az abban a helységben lakozó *Izasa-Wake-No-Opo-Kami-No-Mikoto* (Izasai Ifjú Nagy Isten Fenség) [*Takesi-Uti-No-Sukunenak*] álmában megjelent és így beszélt: "Nevemet a fenséges gyermek nevével kívánom felcserélni!"

¹⁵¹ *Biwa-tó* (*Biwa-Umi*) a régi *Apumi* területén.

¹⁵² A szöveg szerint csak a fővezér énekelt.

¹⁵³ A csatában kiömlött vér a csecsemő trónörökösre is szennyeződést jelentett.

Akkor [*Takesi-Uti-No-Sukune*] dicsérte az istenséget és így szólt: "Alázattal vagyok irántad! A parancsnak megfelelően intézzük [a név] cseréjét!"

Az istenség pedig ismét szólott: "Holnap reggel [a trónörökös herceg] menjen ki a tengerpartra! A névcseréért kellő ajándékot fogok felajánlani."

Midőn másnap reggel a tengerpartra kimentek, az egész öböl [széle] törött orrú delfinekkal volt terítve.

Akkor a fenséges gyermek ezt mondta az istennek: "Fenséges eledelnek való halat adtál nekem!"

Ezért [az istenség] nevét dicsérték és [őt] *Mi-Ke-Tu-Opo-Kaminak* (Fenséges Élelem Nagy Istene) nevezték. Ezt most *Kepi-No-Opo-Kaminak* mondják.

A delfinek orrából kifolyó vér pedig büzlött. Ezért azt az öbölöt *Ti-Uranak* (? Vér-Öböl) nevezték. Manapság *Tunuganak* hívják.

107. FEJEZET: A szaké-ünneplés (*saka-pokapi*)

Amikor azt követően [a székhelyre] visszatértek, [a trónörökös herceg] fenséges szülője, *Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikoto* "váró-bor"-t [*mati-sake*] készített, majd felajánlotta [a trónörökösnek]. Es akkor a fenséges anya így énekelt:

Ezt a fenséges bort nem én
Erjesztettem. *Örök-Kor-Hon*¹⁵⁴
Sziklaként álló istene,
Csodálatos Apró Isten¹⁵⁵
Elijesztette – Istenáldás!
Áldás – ünnep – bőség – áldás,
Vissza-vissza-térő áldás,
Túláradó nagy ajándék!

¹⁵⁴ *Toko-Yo-No-Kumi*.

¹⁵⁵ *Sukuna-Mi-Kami* nevéből Kiroshita és Philippi. a *Sukuna* részt nem fordítja le. Chamberlainnel egyetértve 'apró, kicsi, csekély' jelentést látok a *sukuna* szóban (Chamberlain 291). Felvetem azt a lehetőséget, hogy ez a mi ismeretlen eredetüként osztályozott *szégény~szégin~szigin* szavunkkal vethető össze.

Felséges bor, – idd ki mindet!
Sa sa!

Így énekelvén átnyújtotta a felséges bort. Azt követően *Takesi-Uti-No-Sukune* a trónörökös herceg helyetti válaszában így énekelt:

Ezt a felséges bort – bárki
Főzte volna – főzték mozsár¹⁵⁶
Mellé letett dob szavára;
Így hát főzték dobolással,
Aj, sok danával, danával...

Táncoltak-e is mellette,
Hogy a lé úgy habzott bele?
Ily felséges finom ital,
Aj, mi vidám tőle a dal!
Sa sa!

Ezek szaké-ünneplő énekek [*saka-pokapi-no-uta*]. *Tarasi-Naka-Tu-Piko* császár 52 évig élt. A kutya [ciklus] 9. éve 6. hónapjának 11. napján halt meg.¹⁵⁷ – Sírja a *Kaputi*-beli *Wegai Nagaye* (Hosszú Folyóág) mellett van.

A császárnő 100 éves korában hunyt el. A *Saki*-ban levő *Tatanami* nevű sírban helyezték nyugalomra.

108. FEJEZET: Ójin tennó (*Ojin-Tennō*)

Pomuda-Wake-No-Mikoto [= Ójin tennó] *Karu-Siman* (? Karu-sziget [vagy: Karu Földje]) az *Akira* (Világos) nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár három hercegisasszonyt vett feleségül, akik *Pomuda-No-Ma-Waka-No-Mikoto* lányai voltak. Neveik: *Taka-Kiro-No-Iri-Bime-No-Mikoto* (Taka-Kii ... Herceglány), *Naka-Tu-*

¹⁵⁶ A mozsár (*usu*) abban a környezetben arra való volt, hogy az erjesztendő rizst vagy egyéb szemes terményt megzúzzák benne.

¹⁵⁷ Philippi és forrásai szerint (271. l.) ez legvalószínűbben Kr.u. 362-nek felel meg.

Pime-No-Mikoto (Középső Herceglány), *Oto-Pime-No-Mikoto* (Ifjabb Herceglány). – Ezek anyja, *Pomuda-No-Ma-Waka-No-Mikoto Ipoki-No-Iri-Biko-No-Mikoto* gyermeke volt, aki *Siri-Tu-Ki-Tomet* (? Hátsó-Vári Anyó) vette feleségül; ez a *Wopari*-beli nemesek ősenek, *Take-Inada-No-Sukunenak* (Vitéz Inadai Segítség) a lánya volt.

A *Taka-Ki-No-Iri-Bime-No-Mikoto* szülte gyerekek ezek voltak: *Nukata-To-Opo-Naka-Tu-Piko-No-Mikoto* (Nukutai Nagy Középső Herceg), majd *Opo-Yama-Mori-No-Mikoto* (Nagy Hegy-Őrző Herceg), majd *Iza-No-Ma-Waka-No-Nikoto* (Izai Ifjú Herceg), utána a húgok: *Opo-Para-No-Iratume* (? Nagy-Mezei Hercegnő) és *Takame-No-Iratume* (? Takamei Azonvérbeli Hercegnő). (Öt gyermek.)

Naka-Tu-Pime-No-Mikoto gyermekei ezek voltak: *Ki-No-Areta-No-Iratume* (Ki[-beli] Aratai Azonvérbeli Hercegnő), *Opo-Sazaki-No-Mikoto* (Nagy Ökörszem. Herceg) és *Netori-No-Mikoto* (Netorii Herceg). (Három gyermek.)

Oto-Pime-No-Mikoto gyermekei ezek voltak: *Abe-No-Iratame* (Abei Azonvérbeli Hercegnő), majd *Apadi-No-Mi-Para-No-Iratume* (Apadi[-beli] Mi-Parai Azonvérbeli Hercegnő), majd *Ki-No-Uno-No-Iratume* (Ki[-beli] Unoi Azonvérbeli Hercegnő), majd *Mino-No-Iatume* (Minoi Azonvérbeli Hercegnő). (Öt gyermek).¹⁵⁸

[Ez a császár] feleségül vette még *Miya-Nusi-Ya-Gapa-Ye-Pimet* (? Palota-Mester – Nyolc Folyóág Hercegnő), *Wani-No-Pipure-No-Opomi* (Wanii Naptár-Ügyelő Mágnás) leányát. E házasságból születtek *Udi-No-Waki-Iratuko* (Udii Ifjú Azonvérű Herceg), majd húgai: *Yata-No-Waki-Iratume* (Yatai Ifjú Azonvérű Hercegnő) és *Me-Dori-No-Miko* (Anyá-Madár Hercegnő). (Három gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Ya-Gapa-Ye-Pime* [= *Miya-Nusi-Ya-Gapa-Ye-Pime*] húgát, *Wo-Nabe-No-Iratumet* (? Kicsi-Edényes Azonvérű Hercegnő). E házasságból lett *Udi-No-Waki-Iratume* (Udii Ifjabb Azonvérű Hercegnő). (Egy lány.).

Feleségül vette továbbá *Kupi-Mata-Naga-Piko-No-Miko* lányát, *Okinaga-Ma-Waka-Naka-Tu-Pimet*. Tőlük született *Waka-*

¹⁵⁸ Csak négynek a neve van megadva.

Nu-Ke-Putu-Mata-No-Miko (Ifjabb Rét Élelem – Két-Elágazás Herceg) (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Ito-Wi-Pimet* (Itoi Herceglány), *Sima-Tari-Ne* (? Sziget-Lejtős-Föld) lányát; *Sima-Tari-Ne a Sakura-Wii Ta-Be* nemeseinek öse. – E házasságból született *Paya-Busa-Wake-No-Mikoto* (Vándorsólyom Ifjú Herceg). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Pimuka-No-Iduna-Naga-Pimet* (Pimukai Idumii Nagy Herceg). E házasságából született *Opo-Paye-No-Miko* (Idősb Payei Herceg), az után *Wo-Paye-No-Miko* Ifjabb Payei Herceg), majd *Patabi-No-Waki-Iratume* (Patabii Ifjú Azonvérű Hercegisasszony). (Három gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Kaguro-Pimet*. E házasságból születtek: *Kapara-Da-No-Iratume* (? Kapara-Dai Azonvérű Hercegnő), majd *Tama-No-Iratume* (? Ékszeres [? Tamai] Azonvérű Hercegnő), majd *Osaka-No-Opo-Naka-Tu-Pime* (Osakai Idősb Középső Hercegnő), majd *Toposi-No-Iratume* (? Toposii Azonvérű: Hercegnő), majd *Katadi-No-Miko* (Katadii Herceg). (Öt gyermek.)¹⁵⁹

Feleségül vette továbbá *Kaduraki-No-No-No-Iromet* (Kadurakii. Réti [?] Szép Hercegnő). E házasságból lett *Iza-No-Ma-Waka-No-Miko* (Izai Egészen Ifjú Herceg). (Egy fiú.)

Ennek a császárnak összesen huszonhat gyermeke volt.

Közülük *Opo-Sazaki-No-Mikotora* szállt az uralkodás.

109. FEJEZET: Bátya és Öcs (*ani* : *oto*)

Egyszer a császár ezt a kérdést intézte *Opo-Yama-Mori-No-Mikoto*hoz és *Opo-Sazaki-No-Mikoto*hoz: „Melyiket véljük szeretetre méltóbbnak: az idősebb vagy a fiatalabb fivért?” ((A császár ezt azért kérdezte, mert az volt szíve vágya, hogy *Udi-No-Waki-Iratomora* hagyja a trónt.))

Ekkor *Opo-Yama-Mori-No-Mikoto* így válaszolt: "Az idősebb fivér inkább szeretetre méltó. "

Aztán, *Opo-Sazaki-No-Mikoto* – ráeszmélve a császár kérdése mögötti szándéokra – ezt mondta: "Az idősebb fiú már férfiúvá lett, [így] nincs többé erre való aggódás. A kisebb fiú még nem meglelt

¹⁵⁹ Érdekes megfigyelní, hogy a négy lány neve közül csak háromban szerepel az *iratume* szó.

ember így kedvesebb [azaz: olyan, akit inkább kell gonddal szeretni]."

Erre a császár így beszélt: "Sazaki fiam, szavaid szívem szerint valók!"

És nyomban megosztotta [e fiainak szánt hagyatékát]: *Opo-Yama-Mori-No-Mikotora* esik a hegyek, és tengerek ügyelete. „*Opo-Sazaki-No-Mikoto* vegye magára az ország vezetését, és erről ő adjon számot [azaz: legyen fő támasza a kiskorú uralkodónak]. *Udi-No-Waki-No-Iratukora* szálljon a mennyei trón öröklés!”

Opo-Sazaki-No-Mikoto nem tagadta meg a császár parancsát.

110. FEJEZET: Nyolc Folyóág Hercegnő (*Ya-Gapa-Ye-Pime*)

Egyszer, amikor a császár *Tika-Tu-Apumiba* menve [a hegyeken] átkelt, megállt az *Udi* fenyéren és a *Kadui* mezőre tekintve ezt énekelte:

Füves-fás a *Kadu*-mező,
Sok-sok teli ház és udvar
Mutatkozik itt is, ott is:
Országunknak büszkesége!

Midőn a *Kopata* nevű faluba ért, annak útkereszteződésén nagyon szép lánnyal találkozott. Megkérdezte: "Ki lánya vagy?"

Az pedig így felelt: "*Wani-No-Pipure-No-Opomi* lánya vagyok; nevem *Miya-Nusi-Ya-Gapa-Ye-Pime*."

Erre a császár így szólt lányhoz: "Holnap visszajövet betérek házatokba."

Ya-Gapa-Ye-Pime pedig apróra elmondta [a találkozást és az üzenetet] apjának.

Akkor az így beszélt: "Az a fenséges Császár volt! Ó, mily mérhetetlen megtiszteltetés! Gyermekem, szolgálj alázattal!"

[Aztán] házát méltóan ékesítette és úgy várt.

Másnap [a császár] betért hozzá.

Amikor [az apa] nagyszerű lakomát rendezett [vendége tiszteletére], a nagy boros-serleget lányával, *Ya-Gapa-Ye-Pime-No-Mikoto*val vitette oda, és ajánlatta fel.

Amikor a császár, átvevén a serleget, ezt énekelte:

Ez a rák, ez a rák – honnét
Való ez a rák? Aj, talán
Tunugából? Messze-földi
Rák talán? – Oldalt lépik:
Hova jut? – *Itidisima*
Meg *Misima* az; hova jut!

Nem másképpen, mint a vöcsök:
Le is, föl is nagy-lihegve,
Szüntelenül csak sietve,
Sasanami hepe-hupás,
Le is föl is vivő útján ...

Ahova én eljutottam,
Aj, a *Kopatai* úton,
Találkoztam egy kislánnyal.
Aj, a háta! Mint egy kis pajzs!
Fogsora, meg: mint a makk-sor!

A *Wani*-lejtő földje, aj,
Itipiwínél vörös ám;
A felső réteg túl vörös,
Az alsó meg, aj, túl sötét...

Mint a középső gesztenyét,¹⁶⁰
[Amely tudni illik – legjobb]
Úgy [választá] a középsőt...

Fej-lehajtó, tűző napon
Nem szárítá az agyagot –

¹⁶⁰ A szelidgesztenye termés-burkában gyakran három mag van, s a középső szokott 8. legszebb lenni.

Szemöldökét festé véle,
Bőven szemöldöke ívét.

Az így találtam szép kislány
Velem lesz-e, ugyan? Az így
Megláttam szép gyermek
Enyém lesz-e, ugyan?

Nemde ő az, aki szemben
Van velem? Nemde ő az, aki
Együtt van velem, én velem?

Így egyesültek, és a nászukból született gyermek *Udi-No-Waki-Iratuko* volt.

111. FEJEZET: Haja-Hosszú Kisasszony (*Kami-Napa-Pime*)

A császár megtudta, hogy *Pimuka* országrészben egy *Muragata* nevű nemesnek *Kami-Naga-Pime* nevű lánya nagyon szép: Ezért [a lányt] szolgálatára magához rendelte.

Midőn az a *Nanipai* kikötőbe érkezett, *Opo-Sazaki-No-Mikoto* meglátta és szépségétől szerelemre gerjedt. Tüstént ezzel a kéréssel fordult *Takesi-Uti-No-Sukune* udvari főemberhez: "Ez a *Kami-Naga-Pime*, akit *Pimukaból* rendeltek ide...! Kérd a császárt, engedje át nekem!"

Amikor aztán *Takesi-Uti-No-Sukune* udvari főember [a császár] "beleegyezését kérte, az, *Kami-Naga-Pime*t mindjárt átengedte fiának.

Ez az átengedés a következő módon történt.

Egy napon, amikor a császár országos ünnepségen vett részt, azt rendelte, hogy a felséges borral teli serleget *Kami-Naga-Pime* nyújtsa át a trónörökösnek. És akkor [a császár] ezt énekelte:

Aj, gyermekeim! Vadhagymát
Szedni, szagos pórét szedni
Amikor kimentem, utam
Mellett kellemes illatú,

Virágzó narancsfát leltem.

Tetején madarak ülnek,
Attól csupasz s ága halott;
Alsó ágít a nép tépi,
Azért csupasz. De mint középső
Gesztenye, szép a közepe!¹⁶¹

A legjobb ágak e részét,
Azt, a pirosló szép leányt,
Vedd magadnak, úgy lesz az jó!

Utóbb megint énekelt:

A *Yosami*-Viztároló
Aj, megtelik vízzel, vízzel ...
Oszlopverők [kezét s lábát]
Szúrja bizony sulyom szára,
Kúszó növény [bőven]. – Nem is
Tudtam én ezt, biz' tudatlan
Voltam! –Hogyis? Az én szívem?!
Mily bolondos lettem! – Bánom ...

Így énekelvén kegyesen átengedte[a lányt].
A lány neki átengedtetvén a trónörökös ezt énekelte:

A főúttól messze esik
Kopada; e kis lánynak,
Kopadai lánynak hallám
Hírét, jóllehet; – hallottam
Én dörgésformán messziről,
Most azonban találkoztunk
S vánkosunknál találkozunk!

Majd ismét énekelt;

¹⁶¹ L. a 160. jegyzetet.

A főúttól messze esik
Kopada; ez a kislány
 Oda való, bíz oda; ez
 A kislány hozzám fordult és,
 Aj, azonnal boldogított!
 Bíz' elmémben van szüntelen...

112. FEJEZET: A Yesinoi nemesek (*Yesino-no-kuzu*)

Egyszer, amikor *Yesino* nemesei¹⁶² *Opo-Sazaki-No-Mikoto* kardját oldalán látták, ezt énekelték:

Pomuda égi utódja:
Opo-Sazaki örökös,
 Ilyen kardot visel: töve –
 Mint szablyáé, hegye fele –
 Mint téli fának [a gallya], aj,
 Mint törzsek alján bokrok, aj!

*Saya, saya*¹⁶³

Továbbá a *Yesino*-beli *Kasinopuban*¹⁶⁴ vályú [alakú] mozsarat készítettek és benne bort erjesztettek. Amikor azt a nagyszerű bort [a trónörökösnek] felajánlották, szertartásos mozdulatok kíséretében és szájukon [?] dobolva ezt énekelték:

Kasinopuban mozsarat,
 Vályú-mozsarat faragánk;
 A mozsárban bort erjeszténk,
 Bizony ízeset készíténk!
 Ó, vedd és idd, mi jó atyánk!

¹⁶² A *kuzu* szóról az a vélemény, hogy a *kuni* 'országész, vidék' és az *usi* 'úr, parancsoló' összevonásából keletkezett.

¹⁶³ A suhogó, kard hegyének érzékeltetésére használt hangfestő szó.

¹⁶⁴ A *Kasinopu* szót terület-névként fogom fel és Kinoshitával egyetértve ilyen összetételnek látom: *kai* 'tölgy' + *no*², genitivusz jele + *pu* 'füves, bokros terület'; így 'tölgyes rét'.

Ez olyan dal, amelyent a *Yesino*-beli nemesek mind a mai napig akkor énekelnek, amikor földjeik termését azaz: [adójukat] ajánlják fel.

Ezen uralkodás idején létesült az *Ama-Be* (Halászó Nép), a *Yama-Be*, *Yama-Mori-Be* (Hegy-Ügyelők Népe) és az *Ise-Be*¹⁶⁵.

Továbbá akkor létesült a *Turugi-No-Ike* nevű víztároló.

113. FEJEZET: Ati-Kisi és Wani

Továbbá *Sillabó*1 való emberek jöttek át.¹⁶⁶

¹⁶⁵ Philippi (479) értesülése szerint ez azonos lehetett az Iso-Be nevű telepítéssel, amelynek férfi népe tengerész volt. A hely mindenképpen *Ise* országrészben terült el.

¹⁶⁶ *Seimu* császár valószínűleg Kr.u. 355-ben halt meg. Jóval az ő halála előtt hatalmas népvándorlás indult meg Északkelet-Ázsiában. Több neves japán és más régész és történész szerint e népvándorlás hullámai Japánt is elértek (Ledyard 1915). A 4. sz. második felében hirtelen megjelenik Japán földjén a csatáló (Kr.u. 3. sz.-i kínai leírások határozottan azt mondják, hogy a látogatók nem láttak lovat Japánban) nyergestől fékestől, kengyelestdől, továbbá az acélkard, a lovas katona nehéz, bőrből s vasból készült páncélzata, a kontinensen, különösen Koreában és Belső-Ázsiában, egykorú sírokban szintén megtalálható lovas-ruházat, bizonyos lódiszek, ékszerek, koronák és egyéb, Japánban addig szinte ismeretlen tárgyak. Japán arculatának ezáltal való hirtelen megváltozása, lovas-harcos, arisztokratikus tartású uralkodó réteg rárejtegeződése egy addig halász-vadász, földműves, háziiparos népre, arra a következtetésre vezet a kutatót, hogy az új réteg nem menekültekből és jámbor bevándorlókból tevődött össze (ahogy a hagyományos nézet szerint magyarázzák), hanem a hunokhoz és avarokhoz hasonló szervezetű és felszerelésű hódítókból. – Ámbár időbeli eltolódással, de lényegében e képbe illik a Koreával való harc is. A Japánban lábukat megvető új urak Koreából szerezték be számos szükségletük között lovaik egy részét. Ami a Koreából Japánba át jutott szolganépet illeti, annak nagy része alkalmasint rab-szolgaként került oda éppen az említett lovas-harcosok fegyvereinek ereje által. És bizonyára nagyon sokat hajtottak át, hiszen több császári mauzóleum (amelynek építésére is használták őket) kiterjedése (noha nem magassága) felülmúlja az egyiptomi piramisokét. – Japánban ma is nagy viták folynak erről az átréjtegeződésről. A régészet, a néprajz és a nyelvtudomány érveivel szemben szívós ellenállást tanúsít az a felfogás, amely szerint a mai lakosság elei lényegében ősidők óta ott éltek. A *Kodziki* mindenképpen így adja elő. De számolnunk kell a dinasztikus történetírás érzelemből vagy érdekből fakadó elferdülésével. A korai császárok elképesztően hosszú életkorai nem lehetségesek, hiszen ugyanakkor a Kínában élő uralkodók életko-

Takesi-Uti-No-Sukune-No-Mikoto átvevén vezetésüket, besorozta és közmunkára fogta őket gátak és tavak építésében. [Így] készült a *Kudara-No-Ike* (Kudara-Tó) [is].¹⁶⁷

Továbbá *Kudara* uralkodója, *Seuko* király *Ati-Kisi* által egy csődört és egy kancát küldött ajándékba [a japán udvarnak]. – Ez az *Ati-Kisi* lett az *Ati*-beli *Pumi-Pitok* (írnok[ok]) őse.

Máskor egy ágas kardot¹⁶⁸ és nagy tükröt küldött ajándékul.

Továbbá a császár kegyes volt ezt a parancsot adni *Kudaranak*: "Ha bölcs ember van [abban az országban] küldjétek ide!"

Ezért, a császári parancsot megkapván, [*Kudara* királya] ajándékul küldött valakit, akinek neve *Wani-Kisi* (*Wani Mester*) volt.

rai normálisak, miként a kb. 400-tól fogva élő japánokéi is. A korai japán uralkodók életkorait alkalmasint azért kellett olyan hosszúra nyújtani, hogy a császárság ösiségét ily módon bizonyítani lehessen. A korai koreai történelemben hasonló természetű torzítást találunk.

¹⁶⁷ Megjegyzendő, hogy *Sillaból* (= *Siragi*) érkezett emberekről beszél a történet és mégsem "*Siragi-No-Ike*"-ről van szó, hanem *Paekchenek* megfelelő *Kudara-No-Ikeről*. Elég bizonyos tehát, hogy *Kudara* = *Paekche* területéről is sok embert soroztak be és kényszerítettek közmunkára.

¹⁶⁸ Az itt említett "ágas kard"-ról és tükréről Philippi (284-5) így ír: "Erről a kardról és tükrőről azt mondják, hogy azonosak azon 'hét-ágú kard-dal (*nana-saya no² tati*) és azon tükrörről, amelyeket a *Nihonshoki* /= *Nihongi* mint *Paekche Jingü* császárnőnek küldött ajándékát említi ... Az *Iso-no²-kami* szentélyben van egy hét-ágú kard, amelyről azt hiszik, hogy azonos azzal a karddal. 75 cm hosszú, és hegyén kívül hat ága van, mégpedig mindkét oldalon három; így 'hét ágú'. Felírata azt mondja, hogy Kr.u. 365-ben készült *Paekcheben* és Japánnak ajándékozták; ez teljesen egybevág azzal, amit a császár és a császárnő uralkodási szakaszának időrendjéről tudunk és látszólag az elbeszélések valódiságát igazolja." – Akár igaz a kérdéses ajándékozás híre, akár nem, feltehető, hogy az "ágas-kard"-nak mélyebb értelme van, mint amit a felszínes szemlélet sugall. Olyan karddal gyakorlatilag semmit sem lehet tenni, és esztétikai szémszögből is megokolatlan olyat készíteni. Elképzelhető ellenben, hogy félreértés csúszott az értelmezésbe, s hogy korábban nem hegyes "ágak"-ról szólt a rege, hanem "habos fodrok"-ról, amelyek a harcban ontott vérnek a pengéről való bő szóródását jelképeznék. V.ö. ezzel az Osztyák (*Chanti*) Hőseinek 2. kötetének 142., 144. és 156. lapjain olvasható ezen sorokat: "aranyhabú szentséges szabályácskamat ..."; "aranyhabú szentséges szablya hegyével megvagdalom ..."; "ezenközben aranyhabú szentséges kardomat fölemelem."

Vele együtt ajándékozta a *Lun-yü*¹⁶⁹ 10 kötetét és a *Ch'ien-tzu-wen*¹⁷⁰ 1 kötetét, együtt 11 kötetet. – Ez a *Wani-Kisi* lett a *Pumi-No-Obitok* (Írás-Tisztviselők) őse.

Továbbá két kézművest [küldött]: egy *Takuso* nevű koreai kovácsot és egy *Saiso* nevű kínai szövönőt.

Továbbá a következők jöttek át: a *Pata*-beli urak őse, az *Aya*-beli ispánok őse, aki a borkészítést értette; neve *Nipo* volt, másik nevén *Susukori*nak hívták; és még mások.

Ez a *Susukori* nagyszerű bort készített és felajánlotta [a trónnak]. A császár pedig, felhevülve a neki felajánlott bortól, így dalt:

Susukori jó borától
Megittasodtam! Aj, ettől
A gondo-zó, vidámító,
Jó bortól megittasodtam!

Amikor így énekelve [palotájából] kiment és az *Opo-Sakai* út közepén botjával egy nagy köre csapott, a kő "elfutott." onnét van ez a közmondás: "Még a kemény kő is elmegy a berúgott ember elől."

Régi japán kupa (Monroe 1911).

¹⁶⁹ A *Lun-yü*. (olv: Lun-jü) a Kr.e. 551 és 479 között élt nagy kínai filozófusnak tulajdonított *Vitatkozások és Beszélgetések* című mű, más néven *konfuciuszi analekta*.

¹⁷⁰ A *Ch'ien-tzu-wen* ('ezer jel[lal irt] klasszikus irodalom') könnyebben olvasható szellemi termék.

114. FEJEZET: Nagy Hegy-Őrző Herceg (*Opo-Yama-Mori-No -Mikoto*)

Miután a császár elhunyt, *Opo-Sazaki-No-Mikoto*, a császár rendelkezése szerint, *Udi-No-Waki-Iratukonak* engedte át az uralkodást. De akkor *Opo-Yama-Mori-No-Mikoto* megtagadta a császár rendelkezésének végrehajtását. Még mindig a trónt kívánta magának megszerezni és öccse megölését forgatta elméjében.

Titokban fegyvereseket gyűjtött és támadásra készült.

Mármost *Opo-Sazaki-No-Mikoto* tudomást szerzett bátyja hadgyűjtéséről. Azonnal hírvivőt küldött *Udi-No-Waki-Iratukohoz* és értesítette.

Ez [a hírt] hallva megdöbbsent. [Aztán] a folyóparton fegyvereseket rejtett el, [a part közelében levő] magaslat tetején pedig selyemből készült függönyökből kerítést [azaz: kulisszaszerű háttérrel] feszítettett és sátorot [vagy: sátorokat] állíttatott fel. Egyik kísérőjét megtévesztés végett, mint uralkodót bárki számára láthatóan trónszékre ültette és a látszatot azáltal adta meg, hogy a sok tisztviselő éppúgy tiszteletteljesen jött és ment, mint a [valóságos] uralkodó jelenlétében. – Továbbá bátyjának [*Opo-Yama-Mori-No-Mikotonak*] a folyón való átkelése idejére [azaz: a várt átkelés végett] csónakot és evező[ke]t rendelt [a túlsó partra] és ezeket feldíszíttette. Ezenkívül *kadzura-japonica* gyökeret¹⁷¹ [mozsárban] megzúzatott, majd [az így nyert] nyálkás lével [name] megkente a csónak alján levő fonott lécezetet, hogy azáltal az erre lépő elcsússzék. [Továbbá durva] szőttesből való kabátot és nadrágot [azaz: ezeknek megfelelő régi japán ruhadarabokat] vett magára, így közember külsejét mutatva és az evezőt fogva a csónakban állt.

Akkor bátyja, miután fegyveres embereit elrejtette és öltözéke alá páncélt vett fel, a folyó partjára ért. Éppen a csónakba akart lépni, midőn azon pompásan díszített helyre [azaz: a túlparti magaslatra] tekintett; azt hitte, hogy öccse ül a trónszéken. Eközben nem is sejtette, hogy az az evezőt fogva a csónakban állt.

¹⁷¹ *Kadzura-japonica* Japánban díszlő kúszónövény.

Ekkor [*Opo-Yama-Mori-No-Mikoto*] azon evezőshöz kérdést intézett mondván: "Azt hallottam, hogy azon a hegyen nagy és dühös vadkan van. Azt a vadkant el akarom ejteni. Vajon kezembe kerül-e az a vadkan?"

Erre az evezőt tartó ember így felelt: "Nem leszel képes [kezedbe keríteni]!"

Amaz ismét kérdezte: "Hogyhogy nem?"

[Az evezős] válaszolt: "Még ha annyiszor és annyi helyen vadásznak is rá, akkor sem lehet elejteni. Ezért mondtam azt, hogy nem leszel képes [kezedbe keríteni]!"

115. FEJEZET: Kawara-Szeg (*Kawara-No-Saki*)

Amikor átkelés közben a folyó közepére értek, *Udi-No-Waki-Iratuko* a csónakot oldalra billentette és bátyját a vízbe borította.

Az hamarosan a felszínre emelkedett és az árral sodródott. Miközben így sodródott, ezt énekelte:

A vad sodrású *Udi*
Átkelőhelyen – evezőt
Ragadva – segítségemre
Gyorsan jöjjetek, emberek!

Akkor a folyó mellett elrejtett fegyverek [azaz: *Udi-No-Waki-Iratuko* emberei] mindkét oldalon valamennyien egyszerre felegyenesedtek, nyílveesszőiket [lövésre kész helyzetbe] fektették és [senkit sem engedve megmentésére] a folyó által elsodortatták.

A *Kawara-No-Saki*hoz érve elmerült.

Amikor csákllyákkal [*kagi*] az elmerülés helyét kutatták, a csákllyák a ruha alatti páncélzatot érve "*kawara*"-hangot adtak. Ezért hívják azt az átkelőhelyet *Kawara-No-Sakinak*.¹⁷²

Miután tetemét kihúzták, öccse ezt énekelte:

Heves embereim [voltak]
A révnél, aj, az *Udi*

¹⁷² Azon átkelőhely neve nyilván népetimológias magyarázatú, hiszen a csákllyák nem érhetek a páncélzat fémdarabocskáihhoz, mert ruha borította! A *saki* szó jelentése 'szeg, szeglet, földnyelv'.

Révnél. – Katalpafa íjuk,
Kecskerágófa íjuk, aj,
Állítva [lövésre kész], aj!
Agyonlőnék [kétség nélkül],
Vérét ontnák [kétség nélkül]!¹⁷³

De szívemben emlék támad,
De szívemben emlék támad ...
Családunkra gondoltam én,
Alsó s felső hajtásira;
Jó atyánkra gondoltam én,
Húgainkra, kedvesinkre ...
Nem lövénk ki nyilainkat,
Mert bizony rájuk gondoltam:
Szomorúság szállott reám
S ezek jutának eszembe ...

Visszajövék, vért nem onték!
*Adusa-ij, mayuma-ij!*¹⁷⁴

Opo-Yama-Mori-No-Mikoto tetemét a *Nara-Yaman* (Nara-Hegy) temették el.

Ez az *Opo-Yama-Mori-No-Mikoto* a *Pidi-Katai*, a *Pekii* és a *Pari-Parai* nemesek őse.

Aztán amikor a két herceg, *Opo-Sazaki-No-Mikoto* és *Udi-No-Waki-Iratuko* az uralkodás egymásnak való [udvarias] átengedése-közben volt, egy halász tiszteletteljesen nagy ajándékot [= halban lerovandó adót] vitt [az udvarnak]. Az idősebb herceg nem fogadta el és azt parancsolta, hogy a fiatalabbnak ajánlja fel. De a

¹⁷³ Azaz az elrejtett fegyveresek.

¹⁷⁴ Philippi (450, 514) adatai szerint az *adusa* szó botanikai megfelelője *Betula carpinifolia*. A későbbi japán *azusa* szót 'katalpa' vagy 'szivarfa' egyenértékkel fordíthatjuk. – A *mayumi* nevű fa botanikai neve *Evonymus Sieboldianus*. – Több fajta fa tartozik ebbe a csoportba; *Kenkyūsha*, (szótár) szerint 'spindletree' ('kecskerágó') is. Az említett fafajtákat előszeretettel használták íjnak. *Mayumi* szó szerinti jelentése 'igazi íj' (*ma*-'?':- 'igazi', *yumi* 'íj').

fiatalabb sem fogadta el és azt parancsolta, hogy az idősebbnek ajánlja fel.

A huza-vona közben több nap telt el. És mert a kölcsönös átengedés nemcsak egyszer vagy kétszer történt, a halász az ide-oda járástól már elfáradva sírt. Ezért mondja a közmondás: "Halász, te azért sírsz, mert van valamid!"¹⁷⁵

Udi-No-Waki-Iratuko hamarosan meghalt. [így] az ország kormányzása *Opo-Sazaki-No-Mikotora* szállott.

116. FEJEZET: Égi Nap-Dárda (*Ame-No-Pi-Poko*)

A régmúlt időben *Silla* királyának volt egy *Ame-No-Pi-Poko* nevű fia. Ez az ember átjött [ebbe az országba]. Átjöttek a következő oka volt.

Sillaban volt egy tó, amelyet *Agu-Numan* (Agu Tó) neveztek. [Egyszer] e tó partján egy köznépi származású lány déli álmát aludta, és akkor a nap sugarai szivárványhoz hasonlóan belehatoltak nemi szervébe.

Egy köznépi származású férfi is volt [ott], aki a történetét rendkívülinek vélte. [Később] állandóan figyelemmel kísérte annak a lánynak a viselkedését.

A lány azon déli alvásakor teherbe esvén piros drágakövet [aka tama] szült.¹⁷⁶ Ezt követően az a köznépi származású férfi, aki [a lányt] megfigyelte, elkérte tőle azt a drágakövet, majd [valamibe] göngyölve állandóan hasa táján hordta. – Mivel egy [a hegyek közötti] völgyben szántóföldet készített volt, egy napon mezei munkásai részére eledelet rakott ökrére. Midőn a völgybe ért, a király fiával, *Ame-No-Pi-Poko*val találkozott.

Ez kérdőre vonta: "Miért még a völgybe eledelettel megrakott ökrökkel? Bizonyára le akarod vágni és meg akarod enni! – Aztán megragadta azt az embert és börtönbe akarta vetni.

Az ember így válaszolt: "Nem akartam levágni az ökröt! Csak mezei munkásaimnak való eledelet hoztam!"

¹⁷⁵ A szegényember legtöbbször azért sír, mert szükségét szenved. Az itt szereplő halász kivételesen azért bánkódott, mert ajándékát nem fogadták el

¹⁷⁶ *Tama* 'drágakő, ékszer; lélek, szellem' jelentésű.

Ámbár [ezt mondta],[a király fia] nem engedte el. Akkor az az ember leoldotta hasáról azt a drágakövet és a királyfinak ajándékozta. Ez pedig azt a köznépi származású férfit szabadon engedte.

[A királyfi] a drágakövet magával vitte, és fekhelye mellé helyezte. [A drágakő meg] mindjárt szép lánnyá változott.

[A királyfi] feleségül vette és főfeleségévé tette. Akkortól kezdve az a menyecske mindig ínyenc falatokat készített és szolgált fel férjének.

De a királyfi kevélyé vált és becsmérelte asszonyát. Az asszony azonban így szólott: "Egyáltalán én nem vagyok az a nő, akit te feleségül érdemelsz. Visszatérek eleim honába!" És titokban csónakba ült és szökve átkelt [ebbe az országba].

*Nanipan*ál ért partot. Ez az *Akaru-Pime* (Ragyogó Kisasszony), aki a *Nanipai Pime-Goso* [nevű] szentélyben lakozik, és akit *Akaru-Pime-No-Kaminak* (Ragyogó Kisasszony Istenség) neveznek.

117. FEJEZET: Az Idusii Nagy Istenségek (*Idusi-No-Opo-Kami*)

Midőn *Ame-No-Pi-Poko* asszonya szökésről értesült, mindjárt üldözésére indult. Átkelőben volt [ebbe az országba]. Éppen *Nanipaba* érkezett volna, amikor azon átkelőhely istene megakadályozta [a kikötőbe] jutását. – [A királyfi] akkor visszafordult és *Tadima* földjére ért. Mindjárt abban az országrészben maradt és feleségül vette *Tadima-No-Mata-Wo* (Tadimai Útelágazás Férfi) leányát; *Saki-Tu-Mit* (? Elülső Kikötő Úrnője). E házasságból lett *Tadima-Moro-Suku* (Tadimai [?] Moroi Segítség). – Ennek a gyermeke volt *Tadima-Pine* (Tadimai [?] Öreg). – Ennek fia volt *Tadima-Pinaraki* (Tadimai [?].Kormányzó). Ennek a fiai voltak: *Tadima-Mori* (Tadima Védője), *Tadima-Pi-Taka* (Tadimai [?] Napja-Magas) és *Kiyo-Piko* (Tiszta Herceg). (Három fiú.)

Kiyo-Piko Tagima-No-Me-Pit (Tagimai [?] Unokahúg)¹⁷⁷ vette feleségül. Tőlük lett *Suga-No-Moro-Wo* (Sugai [?] Moroi Férfi), majd *Suga-Kama-Yura-Domi* (Suga, Kama [és] Yura Anyója).

¹⁷⁷ *Me-pi* 'unokahúg', szó szerinti 'női utód'; ellentéte *wo-pi* 'férfi utód'; általában 'unokatestvér' mindkét szó jelentése.

Az említett *Tadima-Pi-Taka Yura-Domit* [= *Suga-Kama-Yura-Domi*], unokahúgát vette nőül, és tőlük született *Kaduraki-No-Takanuka-Pime-No-Mikoto* – Ő volt *Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikoto* elődje.

Azon *Ame-No-Pi-Poko* a következő dolgokat hozta magával: az "ékkő-kincsek"-nek [*tama-tu-takara*] nevezett két ékkő-füzért [*tama-uta-tura*], továbbá egy hullám-keltő [vagy: hullám-fordító] kendőt [*nami-puru-pire*], egy hullám-csendesítő [-vágó] kendőt [*mami-kiru-pire*], egy szél-keltő kendőt [*kaze-puri-pire*], egy szél-csendesítő [-vágó] kendőt [*kaze-kiru-pire*], továbbá egy nyílt-tengeri tükröt [*oki-tu-kagami*] és egy partközeli tükröt [*pe-tu-kagami*], összesen nyolc tárgyat.

Ezek a tárgyak képezik az *Idusii* nyolc nagy istenséget.

118. FEJEZET: Őszi-Hegy-Hóharmat Férfi és Tavaszi-Hegy-Pára Férfi (*Aki-Yama-No-Sitabi-Wotoko*; *Paru-Yama-No-Kasumi -Wotoko*)

Ennek az istennek [vagy: ezeknek az isteneknek] volt egy *Idusi-Wotome-No-Kami* (Idusii Istennő) nevű leánya [vagy: leányuk].¹⁷⁸ Ámbár nyolcvan [= nagyon sok] isten kívánta magának, egy sem nyerte nőül.

Volt abban az időben két isten; az idősebb fivért *Aki-Yama-No-Sitabi-Wotokonak*, a fiatalabbat *Paru-Yama-No-Kasumi-Wotokonak* hívták.¹⁷⁹

A bátya [egyszer] így szólt öccséhez: "Noha kívánva kérem Idusi-Wotomet, nem bírom nőül nyerni. Te meg tudnád-e hódítani ezt a lányt?"

"Könnyen meg fogom hódítani! " – hangzott a válasz.

Erre a bátya: "Ha ezt a lányt meghódítod, levetem felső és alsó ruháimat, továbbá olyan magas edény[ek]ben készítek bort, amilyen én vagyok, továbbá ami a hegyekben és a folyókban [enni

¹⁷⁸ Nem világos, mely szülőkről van szó.

¹⁷⁹ Neveik szerint ezen isteni fivérek az ősz, ill. a tavasz megszemélyesítői. *Aki-Yama-No²-Sitobo-Wotoko* 'őszi Hegyek Dér Férfia' (*aki* 'ősz', *yama* 'hegy, erdős terület', *no²*, gen. jele, *sita* 'alja, alsó', *pi* 'jég', *wotoko* 'férfi'), *Paru-Yama-No²-Kasumi-Wotoko* 'Tavaszi Hegyek Pára Férfia' (*para* 'tavasz', *kasumi* 'pára, köd').

való] csak van, azt mind neked szánom és a fogadás fizetségeként neked adom!"

Akkor az öcs pontosan elmondott mindent anyjának, úgy, ahogy bátyja mondta.

Erre az anya lila-akácot szedett, [ennek háncsát] egyetlen éjszakán megszötte és ködmönt, nadrágot, harisnyát és lábbelit varrt belőle, továbbá íjat és nyilakat készített. Majd felvetetvén [kisebbik fiával] azon ködmönt, nadrágot s egyebet és kezébe vetetvén [vele] azon íjat és nyilakat, a lány házához küldte, ahol is mind az öltözék, mind az íj és nyilak lila-akácként kivirágoztak.

Akkor *Para-Yama-No-Kasumi-Wotoko* azon íjat és nyilakat a lánynak az illemhelyére aggatta.

Idusi-Wotome-No-Kami meglepődött. És amikor a virágokat [a házba] bevitte, [*Paru-Yama-No-Kasumi-Wotoko*] az ő sarkába szegődve bement a házba. És akkor egymáséi lettek. [Aztán] gyermekük született.

Akkor pedig [*Paru-Yama-No-Kasumi-Wotoko*] így beszélt bátyjához: "Meghódítottam *Idusi-Wotome*!"

A bátya azonban, megmérgeelve, hogy öccse [azt a lányt] magáévá tette, a fogadás fizetségét nem adta meg. Amikor aztán [az öcs] ezt anyjának mérgelődve elmondta, a fenséges szülő így válaszolt: "Amíg élünk, cselekedeteinkben valóban az isteneket kell teljességgel utánoznunk. [Bátyád] halandó "zöld emberfű" [*utusiki awo-pito-gusa*] utánzója, azért nem adja meg azon dolgokat!"

Akkor megharagudva idősebbik fiára az *Idusi-Kapa* (Idusi-Folyó) egyik szigetéről "csomós bambusz"-t¹⁸⁰ szedett és abból "nyolc-szemű" fonással durva kosarat font [talán: nyolc-szegletű kosarat]. Aztán abból a folyóból köveket szedett, majd azokat tengervízbe [vagy: sóba, *sipo*] avatva [*apete*] ugyanazon bambusznak a leveleibe csavarta és ezt az átkot mondta: "Amilyen ez a bambuszlevél, úgy zöldülj meg! Ahogy ez a bambuszlevél elhervad, úgy – zölddé válván – hervadj el! Ahogy ez a tengervíz dagad és a pad, úgy 'dagadj' és 'apadj' [azaz: egészséged úgy ingadozzék],

¹⁸⁰ A 'csomós bambusz' -ként fordított *pito-yo²-dake²* kifejezés jelentése nem világos. Szóserint talán 'egy-köz-bambusz' lenne, minthogy *yo²* a bambusz szárán levő két csomó közötti darabot is jelenti. Mindenképpen különleges bambusznak kellett lennie, hogy az átok hatásos legyen.

ahogy ezek a kövek lesüllyednek, úgy legyen a te hanyatlásod és [betegem] fekvésed!"

Így megátkozván [idősebbik fiát], [a kötés jeleként szolgáló tárgyakat] a tűzhely fölé [azaz: a füstre] helyeztette.

Ennek következtében az idősebbik fivér nyolc éven át aszott, hervadt, betegeskedett és halódott.

Amikor azon idősebbik fivér keseregve és sírva fenséges anyját megkövette, az megoldotta [vagy: az átkot visszafordította].

Azt követően [az idősebbik fivér] teste olyan lett, mint előbb volt. Megnyugodott s megkönnyebbült.

Ez az eredete az "isteni fogadás fizetsége"[nevű] szólásmondásnak.

119. FEJEZET: Ifjabb Rét-Élelem – Két-Elágazás Herceg (*Waka-Nu-Ke-Putamata-No-Miko*)

Ama *Pomuda* császár fia, *Waka-Nu-Ke-Putamata-No-Mikoto* feleségül vette anyja húgát; *Momo-Siki-Irobet* (? Momo-Sikii Azonvérű Hercegnő), akit másként *Oto-Pime-Ma-Waka-Pime-No-Mikotonak* (Ifjabb Valóban Zsenge Herceglány) hívtak. E házasságból születtek: *Opo-Iratuko* (Idősebb Azonvérű Herceg), másik nevén *Opo-Podo-No-Miko* (? Opo-Podoi Herceg), majd *Osaka-No-Opo-Naka-Tu-Pime-No-Mikoto* (Osakai Idősb Középső Hercegnő), majd *Tawi-No-Naka-Tu-Pime* (Tawii Középső Hercegnő), majd *Ta-Miya-No-Naka-Tu-Pime* (? Ta-Miyai Középső Hercegnő), utána *Pudi-Para-No-Koto-Pusi-No-Iratume* (? Pudi-Parai ...Hercegnő), utána *Tori-Me-No-Miko* (Torii Hercegnő), utána. *Sane-No-Miko* (Sanei Herceg). (Hét gyermek.)

Opo-Podo-No-Miko a következők őse: a *Mikunii* nemeseké, a *Patai* nemeseké, az *Okinaga*-beli *Sakai* nemeseké, a *Sakabito* (Borkészítő) nemeseké, a *Yamadai* nemeseké, a *Tukusi*-beli *Metai* nemeseké és az *Pusei* nemeseké.

Továbbá *Ne-Tori-No-Miko* feleségül vette mostohahúgát [mama ima] *Mi-Para-No-Iratumet* (? Mi-Parai Azonvérű Hercegnő). Tőlük született *Naka-Tu-Piko-No-Miko* (Középső Herceg), majd *Iwa-Sima-No-Miko* (? Iwa-Simai Herceg). (Két fiú.)

Továbbá *Kunu-No-Miko* (? Kunui Herceg) *Katasipa-No-Miko* (? Katasipai Herceg) gyermeke [volt].¹⁸¹

Pomuda császár 130 évig élt. A ló [ciklus] 1. éve 9. hónapjának 9. napján hunyt el.¹⁸² Sírja a *Kaputi*-beli *Wegaban* a *Mo-Pusi-No-Wokan* (Mo-Pusi-Domb) van.

Régi japán fémtükör, kb. 1/5 nagyság (Monroe 1911)

¹⁸¹ Minthogy e sarjról a *Kodziki* másutt nem szól talán véletlen folytán került e helyre.

¹⁸² Philippi (298) értesülése szerint ez alkalmasint Kr.u. 394-nek felel meg.

KO-DZSI-KI

HARMADIK KÖNYV

120. FEJEZET: Nintoku tennó (*Nintoku-Tennō*)

Opo-Sazaki-No-Mikoto [= *Nintoku tennō*] a *Nanipai Takatu* nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Ipa-No-Pime-No-Mikotot* (Szikla-Hercegnő), *Kadurati-No-Sotu-Biko* (Kadurakii [?] Vadász-Szerencse Herceg) lányát – mint főfeleséget – vette nőül. Ebből a házasságból születtek: *Opo-Ye-No-Iza-Po-Wake* (Idősebb Iza-Poi Herceg), majd *Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko* (Sumi-No-Yei Középső Herceg), majd *Tadipi-No-Midu-Pa-Wake-No-Mikoto* (Tadipii Egészséges Fogú Ifjabb Herceg), majd *Wo-Asaduma-Wakugo-No-Sukune-No-Mikoto* (Asadumai Apró Ifjú Segítség). (Négy fiú.)

Feleségül vette továbbá a fentebb említett *Kami-Naga-Pimet*, *Usi-Moronak*, a *Pimuka*-beli *Muragata* nemes urának lányát. E házasságból lett *Patabi-No-Opo-Iratuko* (Patabii Idősb Azonvérű Herceg), másik nevén *Opo-Kusaka-No-Miko* (Kusakai Idősb Herceg), majd *Patabi-No-Waki-Iratume* (Patabii Ifjú Azonvérű Hercegnő), másik nevén *Naga-Me-Pime-No-Mikoto* (? Nagy-Szemű Hercegnő), ismét másik nevén *Waka-Kusaka-Be-No-Mikoto* (Kusaka-Bei Ifjú Hercegnő). (Két gyermek.)

Feleségül vette továbbá mostohahúgát, *Yata-No-Waki-Iratumet*.

Feleségül vette továbbá [egy másik] mostohahúgát, *Udi-No-Waki-Iratumet*.

Ez a két feleség magtalan maradt.

Opo-Sazaki császárnak összesen hat gyermeke volt. (Öt fiú és egy lány.)

Az uralkodás *Iza-Po-Wake-No-Mikotora* szállt.

Utána *Tadipi-No-Midu-Pa-Wake-No-Mikoto* is uralkodott az országon; utána *Wo-Asaduma-Wakugo-Sukune* szintén uralkodott az országon.

121. FEJEZET: Név-örökítő telepítések és füstölő kémények az országban (*mi-na-siro*; *kuni-uti-no-keburi*)

Uralkodási idejében ez a császár név-örökítő telepítéseket létesített¹⁸³: *Ipa-No-Pime-No-Mikoto* császárnő [nevében] a *Kaduraki-Bet*, továbbá *Midu-Pa-Wake-No-Mikoto* trónörökös [nevében] a *Tadipi-Bet*, továbbá *Opo-Kusaka-No-Miko* [nevében] az *Opo-Kusaka-Bet*, továbbá *Waka-Kusaka-Be-No-Miko* [nevében] a *Waka-Kusaka-Bet*.¹⁸⁴

Továbbá a *pata*-embereket [*Pata-bito*]¹⁸⁵ besorozták, és közmunkára fogták a *Mamuta-No-Tutumi* (Mamutai Gát) és a *Mamuta-No-Miyaki* (Mamutai Palota-Élelemtár) építésében.

Továbbá a *Wani-No-Iket* (Wanii Tó) és a *Yosami-No-Iket* (Yosamii Tó) építtették, majd a *Nanipa-No-Pori-Yet* (Nanipai Csatorna) ásatták és a vizeknek a tengerbe levezetését valamint a *Wobasi-No-Ye* (Wobasii csatorna) és a *Sumi-No-Ye-No-Tu* (Sumi-No-Yei Kikötő) építését rendelték el.

Abban az időben a császár egy magas hegyre hágván körbe lenézett az országra és így szólt: "Az Országban nem száll fel füst [azaz: a családi tűzhelyekből]. Az egész ország szegény. Mostantól kezdve három évig mindenkinek elengedem az adót és a kényszermunkát."

Ennek következtében a nagy palota gyarlódott és kopott. No-ha az eső [a romlott tetőn át] sok helyen becsurgott, [a császár]

¹⁸³ Név-örökítő telepítés' (*mi-na-siro*); ezek jövedelme a 645-ben megvalósított nagy reformig (*Taika*) az uralkodó családjának járt.

¹⁸⁴ *Waka-Kusaka-Be-No-Miko* nevéről látni, hogy a *Waka-Kusaka-Be* nevű telepítéstől, ill. annak javadalmától elválaszthatatlan. Valószínű, hogy az uralkodók gyermekeik születése után hamarosan már ilyenformán gondoskodtak azoknak és maradékaiknak megélhetéséről. Egyszersmind azt is feltételezhetjük, hogy a meglepően hosszú személynevek egy része olyan helységek neveivel függ össze, amelyekből az illető előkelők megéléséhez szükséges javak származtak.

¹⁸⁵ Ezek is Koreából érkezett emberek voltak (1. a 166. jegyzetet).

egyáltalán nem rendelt el javítást. A becsurgó esőt edényekben felfogták, [a palota lakói meg] arra az oldalra húzódtak, ahol nem csurgott be.

Midőn [a császár] később megnézte az országot, az tele volt füsttel. Úgy vélte tehát, hogy a nép jólétbe jutott. Ezért [ismét] elrendelte az adószedést és a kényszermunkát. Így a nép boldogult és nem szenvedett a kényszermunkától [talán helyesebben: kevésbé szenvedett]. Ezért dicsérték az ő uralkodói idejét és "szent uralkodó" korának mondták.

122. FEJEZET: Fekete[-hajú] Kisasszony (*Kuro-Pime*)

Ipa-No-Pime-No-Mikoto császárnő¹⁸⁶ rendkívül féltékeny volt. Így a császár mellékfeleségei be sem mehettek a palotába. És ha valami rendkívüli dolog adódott [a császárnő érkezése szerint], akkor toporzékolt féltékenységekben.

Egyszer a császár értesült, hogy a *Kibii Ama-Be* ispánjának egy *Kuro-Pime* nevű szép lánya van. Magához rendelte a lányt és egyesült vele. De az a császárnő féltékenységtől tartva hazája felé menekült.

Akkor a császár [palotája] magas tornyában tartózkodott és a *Kuro-Pimet* vivő csónaknak a tengerre kijutását s haladását szemével kísérve így énekelt:

Kis csónakok sora vonul
A nyílt tengeren. Babám is,
*Kurozaya Masaduko*¹⁸⁷
Velük megyen, aj! – Csónakja
Biz' közöttük, hazatérőben ...

A császárnő pedig ezt a dalt hallván nagyon bosszankodott és embereket küldvén *Opo-Uraba* (Nagy Öböl)¹⁸⁸ [*Kuro-Pimet*] a csónakból kiszállította és gyalogos távozásra kényszerítette.

¹⁸⁶ Philippi (301) megjegyzése szerint é volt az első nem fejedelmi vérből való feleség, akinek a császárnői cím jutott.

¹⁸⁷ *Kurozaya Masaduko* alkalmasint *Kuro-Pimere* alkalmazott név volt.

¹⁸⁸ *Opo-Ura* (Nagy Öböl) Ósaka nagy kikötő öble volt.

Később a császár *Kuro-Pimere* vágyva a császárnőt megtévesztette. Azt mondta neki, hogy *Apadi-Simat* (Apadi-Sziget) kívánja látni. Amikor pedig elindulván *Apadi-Simara* jutott, a távolba [azaz: a lány otthona felé] nézve ezt énekelte:

Elindultam *Nanipaból*,
Napsütéses hullámiból;
A földnyelvet hátrahagytam,
Most tekintek országomra:
Apa-Simat látom ehol,
Onogoro amott vagyon,
Adimasa még távolabb –
Látszik ez is, látszik az is ...

Azon szigetről tovább ment más szigetekre, mígnem *Kibi* földjére ért. Akkor *Kuro-Pime* az ott levő hegy alján¹⁸⁹ készített neki méltó szállást és oda hordta étkét.

Amikor [egyszer] leves főzése végett zöldfőzeléket szedegedett arról a helyről, a császár hozzája érve így énekelt:

A hegyalja földjén, aj,
Zöldséget szed a lány, Kibi
Szép leánya. – Az itt nőző
Zöldséget vele szedni, aj,
Milyen öröm ez szívemnek!

Midőn [később] a császár [*Yamatoba*] indult, *Kuro-Pime* ilyen méltó dalokat ajánlott fel neki:

Vad szél fúj *Yamato* felé,
Aj, nyugatról csapkod elé,
Hogy a felhők szakadoznak ...

Legyek mégoly távol tőled,
Feledhetlek-e valaha?

¹⁸⁹ A leírás egyéb részeiből az derül ki, hogy a lejtő alsó részén elterülő kertek egyikében készített a császárnak szállást.

Aztán megint énekelt:

Yamatoba, Yamatoba
Visszamegyen a férj, a férj!

Titkon jöve hozzám, búvó
Énként titkon ... Az elmenő,
Vajon kinek férje mostan?

123. FEJEZET: Aralia-levél (*mi-tuna-gasipa*)

Ez után egyszer a császárnő [palotai] nagy lakomát tervezve *Ki* országrészbe ment, hogy aralia-levelet¹⁹⁰ szedjen.

Azonközben a császár nőül vette *Yata-No-Waki-Iratumet*.

Később, amikor aralia-levéllel jól megrakott csónakjában a császárnő visszatérőben volt, egy a *Kibi*-beli *Kozimaból* való besorozott munkás, aki a *Mopi-Tori-No-Tukasat* ([Palotai] Vitellátó Szolgálat) szolgálta és [akkor] hazájába ment vissza, a Nanipai Nagy Átkelőhelyen (*Opo-watari*), a császárnő gondnoknőjének a fenséges csónak mögött lemaradt csónakjával találkozott. Akkor ezt mondta [a gondnoknőnek]: "A császár csak nemrég nőül vette *Yata-No-Waki-Iratumet* és most éjjel-nappal vele szórakozik! A császárnő talán nem is hallott erről, hogy így magát mulatva kényelmesen utazik?"

Akkor pedig a gondnoknő, hallván ezt a hírt, a fenséges csónakot sietve elérte és a besorozott munkás szavait éppúgy [mint az mondta] továbbította.

Erre a császárnő felháborodva és megharagudva a fenséges csónakjába rakott aralia-levelet utolsó szemig a tengerbe szórta. Ezért hívják azt a helyet *Mitu-No-Sakinak* (Mitu-Szeg).¹⁹¹

¹⁹⁰ Chamberlain (340) a *mi-tuna-gasipa* kifejezést 'aralia-leaf'-ként ('Aralia-levél') fordítja. Kinoshita és Philippi lefordítatlanul hagyja. Tölgyfalevélhez hasonló alakja lehetett (*kasipa* 'tölgyfá'); a *mi-tuna* rész kevésbé világos.

¹⁹¹ Szellemes népies névmagyarázat.

Aztán nem ment be a palotába, hanem fenséges csónakját továbbajtatva [a *Nanipai*] csatornán fölfele haladt és a folyót követve *Yamasiroba* távozott.

És akkor ezt énekelte:

Hegyhát megyen hegyhát után ...
Víz ellen haladok fejnek¹⁹²
Így a *Yamasiro*-Folyón.
Előre, fel, csak előre!

A parton *sasibu*¹⁹³ virul;
Közelebb a vízhez széles
Levelű *tubaki*¹⁹⁴ virul.
Aj, üde-szép fa, *tubaki* ...

Mint annak virága: ragyog,
Mint annak levele: fénylik,
Mint *tubaki*-levél: erős, –
Olyan az én uram, olyan!

Aztán *Yamasiroból* kerülővel a *Nara-Yama* hágójához ért és [ott] így énekelt:

Hegyhát megyen hegyhát után ...
Fel a *Yamasiro*-Folyón
Székhelyünk felé haladok.
Földje-sötét jó *Naran* is
Túlhaladok, kicsi-pajzsos¹⁹⁵
Yamaton is túlhaladok.

Látni vágyom szülőföldem,¹⁹⁶

¹⁹² Fejnek, azaz vízfejnek; vízfej a folyónak vagy pataknak a forrás felőli vagy gát feletti része.

¹⁹³ Nem tudjuk, milyen fa.

¹⁹⁴ *Tubaki* 'kamélia', amely ott természetes fává nő.

¹⁹⁵ A 'kicsi pajzsos' -nak megfelelő *wo-date* kifejezés a japán irodalomban *Yamato* gyakori díszítő jelzője; alkalmasint az övező helyek pajzsok sorához hasonló alakja miatt.

Szülőhelyem, *Takamiya*,
Kaduraki Takamiya:
A mi otthonunk vidéke!

Miután így énekelt, visszafordult¹⁹⁷ és *Tutukiban* a Koreából származó *Nurinomi* (Nurii nemes) házába tért be.

124. FEJEZET: A Tutukii udvarház (*Tutuki-no-miya*)

Amikor a császár megtudta, hogy a császárnő *Yamasiron* át haladt [a székhely felé], egy *Tori-Yama* (Madar-egy) nevezetű udvari embert menesztett eléje és általa [eléneklés végett] ezt a dalt küldte¹⁹⁸:

Siess, *Tori-Yama*, iszkolj!¹⁹⁹
Yamasiroba! Aj, az én
Kedves nejemet elérd ám!
Vele találkozzál ám! Siess!

Később *Kuti-Ko* (Száj-Fiú) *Wanii* nemest küldte így énekelvén:

A *Mi-Moroi* fennsíkon
Ott van a Nagy-Vadkan-Mező ...²⁰⁰
A nagy vadkan hasában²⁰¹, aj,
Szemben van a két májlevél.

Szíveink tán nem úgy vannak?
Nem vágyod, hogy találkozzunk?

¹⁹⁶ *Kadurakiból* származott.

¹⁹⁷ Feltehető, hogy a hágóról *Kadurakit* látta vagy legalább látni vélte.

¹⁹⁸ Mind *Tori-Yama*-nak, mind a később küldött *Kuti-Ko*-nak a rájuk bízott éneket meg kellett tanulnia, hiszen az átadás ének formájában történt.

¹⁹⁹ Az iszkol jelentése 'elsiet, kotródik'.

²⁰⁰ *Opo-Wi-Ko-Ga-Para*; a dal szerzője szellemesen takarékoskodott a szavakkal: minthogy az egyik *para* szó 'mező'-t, a másik 'has'-at jelent

²⁰¹ Az *Opo-Wi-Ko-Ga-Para* végén levő, 'mező' jelentésű 'para'-ta következő sor 'has' jelentésű megfelelőjeként is használta.

Majd újfent énekelt:

Hegyhát hegyhát mögött fekszik,
Yamasiro olyan ország ...
A *Yamasiroi* lányok
A nagy-retket²⁰² fakapával,
Aj, fakapával kicsapják ...

Karjuk csillog, mint a retek,
Karod csillog, bizony fehér ...
Aj, ha nem öleltél volna,
Aj, ha nem fonódtunk volna,
Mondhatnád, hogy "Nem ismerlek!"

[Éppen] amikor a nemes *Kuti-Ko* ezt a [két] dalt [a császárnő előtt] el akarta énekelni, vadul megeredt az eső. Akkor ő nem tá-
gítva az eső miatt, az udvarház elülső bejáratához [amely mögött
a császárnőt sejtette] járult és leborult.

[A császárnő] megtagadva [a hírnök fogadását] a ház hátsó
ajtájához ment; amikor meg [*Kuti-Ko*] a hátulsó ajtóhoz járult és
ott borult le; [a császárnő ismét] megtagadva [a meghallgatást] az
elülső bejáratához ment.

Akkor [*Kuti-Ko*] az udvarban hasán csúszott, majd térdelt. A
[meggyűlt] víz hasáig ért.

Mivel az az úr vörös derékkötés kék ruhát viselt, a kék [szín]
vörösre vált, amikor az ár elérte a vörös derékkötőt.

Akkor a nemes *Kuti-Ko* húga, *Kuti-Pime* (Száj-Kisasszony),
aki a császárnőnek [udvarhölgyként] szolgált, így énekelt:

Yamasiroi Tutuki
Udvarházba hírt hozza ő,
Az én testvérbátyám – ez ő!
És szememből²⁰³ csorog a könny ...

²⁰² *Opo-ne*, szószerint 'nagy gyökár/tő'.

²⁰³ Nem világos, hogy kinek a szemét érti az udvarhölgy: sajátját-e vagy testvér-
bátyját?

Amikor a császárnő' [az ének] magyarázatát kívánta, a válasz ez volt: "Nemes *Kuti-Ko* felséged szolgájának bátyja."

Fejkendős japán nők (Oto 1963)

125. FEJEZET: A különös rovarok (*ayasiki musu*)

Azt követően nemes *Kuti-Ko* és húga, *Kuti-Pime* meg *Nurinomi* hármasban tanácsot tartottak és ezt üzenték a császárnak: "A császárnő kegyes ide jövele *Nurinominak* [alakjukat] változtató rovarjai miatt [volt]. Egyszer másznak, máskor gubóvá válnak, aztán meg repülj madárrá. Három alakba változó különös rovarok."²⁰⁴ [A császárnő] szándéka az volt, hogy e rovarokat lás-sa. Azért tért ide be. Nincsen furcsa szíve[-fordulása]."

Miután [a hírnök] ezt az üzenetet elmondta, a császár így beszélt: "Ha ez az eset, magam is [a dolog] látására megyek, mert rendkívülinek tartom."

Palotájából kiindulva [kíséretével] fölfelé haladt.

²⁰⁴ Azaz selyemhernyók; e történet szerint akkor a japánok még nem ismerték ezt az ő országuk gazdasági életében később, különösen a 19. sz. második felében, oly jelentőssé vált rovar.

Amikor [talán inkább: mielőtt] *Nurinomi* udvarházába tért, az a császárnőnek ajándékolta a maga-tenyésztette, három alakba változó rovarokat.

Akkor a császár a császárnő lakta udvarház kapujában állva így énekelt:

A *Yamasiroi* lányok
A nagy-retket fakapával,
Aj, fakapával kicsapják ...

Mert háborgón beszéltél,
Haj, bizony úgy beszéltél,
[Emberimmel] jövék hozzád;
Sokan jövének mint sűrű fák,
Mint a sűrűn fajzó bokrok,
Melyeken át nézek mostan.

Ez a hat ének, amelyet a császár ill. a császárnő énekelt, *situ-uta-no-utapi-kapasi* (? 'csitult [vagy: csendes] ének, amely [ének-ről-énekre] váltatik').²⁰⁵

126. FEJEZET: *Yata-Nép. (Yata-Be)*

A császár *Yata-No-Waki-Iratumere* vágyva ezt az éneket küldte neki:

A *Yatai* réten egy szál
Nád. – Tövének hajtás, aj, nincsen ...
Egyedül állva vesz-e el?
Haj, haj, te "szegény nádmező!"

Igaz, csak úgy szónak²⁰⁶ mondom,
Mondom: haj, "szegény nádmező",
[De valóban téged értek]
Szegény, tiszta *Yatai* nő!²⁰⁷

²⁰⁵ Talán 'halk hangú énekváltás' lenne a helyes kifejezés.

²⁰⁶ A megfelelő japán szó, *ko²to²* jelentése 'szó, esemény, ügy', de ebben a helyzetben 'allegória' lehetne a megközelítő értelmezés.

Yata-No-Waki-Iratume pedig a következő énekkel válaszolt:

A *Yatai* réten álló
Egy-szál nád *maga* legyen bár,
[Nem bánja]
Ha a császár jónak látja...
Aj, még ha *maga* marad is!

[A császár] *Yata-No-Waki-Iratume* nevét megörökítő telepítésként [*mi-na-siro*] a *Yata-Be* létesítését rendelte el.

127. FEJEZET: Anya-Madár Hercegnő (*Me-Dori-No-Miko*)

Másszor a császár *Me-Dori-No-Miko* [nevű] mostohahúgát kérte meg, saját öccsét, *Paya-Busa-Wake-No-Mikotot* küldve közvetítőként [*naka-bito*]. De akkor *Me-Dori-No-Miko* ezt mondta *Paya-Busa-Wake-No-Mikonak*: "A császárnő heves féltékenysége miatt még *Yata-No-Waki-Iratumet* sem tartotta [a császár] magánál. Ezért nincs szándékomban neki szolgálni. Hercegséged felesége akarok lenni! " – És akkor egymáséi lettek.

Emiatt *Paya-Busa-Wake-No-Miko* nem tett jelentést [a császárnak].

Akkor a császár maga menván *Me-Dori-No-Miko* lakához, az ajtóküszöbön állt meg. *Me-Dori-No-Miko* éppen a szövőszék előtt ült és ruhaanyagot szőtt. A császár [akkor] így énekelt:

Me-Dori hercegnőm! A most
Szövöd anyag, ugyan, kié
Leszen? Ki ruhája leszzen?

Me-Dori-No-Miko meg énekelve így felelt:

Aj, magasan száll a sólyom ...
Gyors is *Paya-Busa-Wake* ...²⁰⁸

²⁰⁷ A császár *Yata-No-Wa-Iratumét* gyermektelensége miatt sajnálja.

²⁰⁸ *Paya-Busa-Wake* nevének *Paya* része 'gyors' jelentésű.

Az ő ruhájának való!

Ebből a császár megértette [a lány] érzését és visszatért palotájába.

Később, amikor férjeura, *Paya-Busa-Wake-No-Miko* hozzá érkezett, *Me-Dori-No-Miko* ezt énekelt:

Égnek röpül a pacsirta,
Aj, magasra száll föl az is,
De a sólyom magasb röptű ...

Paya-Busa-Wake uram,
Fogd meg már az ökörszemet!²⁰⁹

A császár erről az énekről értesülván tüstént hadat gyűjtött és meg akarta őket [az ellene fordult féltestvéreket] ölni.

128. FEJEZET: A Kurapasi-Hegy (*Kurapasi-Yama*)

Akkor *Paya-Busa-Wake-No-Miko* és *Me-Dori-No-Miko* elmenekült. Felhágtak a *Kurapasi-Yamara*. Aközben [egyszer] *Paya-Busa-Wake-No-Miko* így énekelt:

A *Kurapasi-Hegy* bizony
Meredek! Mintha [oldala]
Álló létra volna! – Nem is
Bírom én szikláit mászni:
Fogd meg a kezem, a kezem!

Később megint énekelt:

A *Kurapasi-Hegy* bizony
Meredek! Mintha [oldala]
Álló létra volna! – Meg ha
Meredek is, nem törődöm
Avval: ha húgommal mászok,

²⁰⁹ *Opo-Sazaki* nevének *Sazaki* része 'ökörszem'-et jelent: A dal célzata ölésre való felbujtás.

Nem meredek már az, nem ám!

Onnét tovább menekültek. Amikor az *Uda*-beli *Soniba* értek, a [császári] had elérte és megölte őket.

A had főparancsnoka, *Opo-Tate* (? Nagy Pajzs), a *Yama-Be* nemes ura elvette a *Me-Dori-No-Miko* karára csavart ékkő-füzért és feleségének ajándékozta. Később, amikor [palotai] nagy lakomát rendeztek, a különböző nemzetségek [*udi*] asszonyai [*is*] mind megjelentek az udvarban. Elment [oda] *Opo-Tate* felesége is, aki saját karára csavarta azt az ékkő-füzért, amely az elhunyt hercegnőé volt.

A császárnő, *Ipa-No-Pime-No-Mikoto* személyesen vette fel és nyújtotta át a felséges borral telt tölgyfakupákat a nemzetségek hölgyeinek. És akkor a császárnő meglátta és megismerte azt az ékkő-füzért.

[Annak az asszonynak] nem adott borral teli tölgyfakupát, [hanem a sorból] tüstént kirántva és félreküldve [vagy: elhurcoltatva] annak férjét, *Opo-Tate* nemest hívatta maga elé és így beszélt hozzá: "Azok a fenségek helytelenül viselkedtek, ezért elküldtetek [azaz: megölettek]. Ez rendjén való. De te, szolga, elraboltad az ékkőfüzért, amely úrnőd fenséges karára volt csavarva; lefejtetted, amíg a bőr [azaz: a test] meleg volt, és aztán feleségednek adtad."

[*Opo-Tate*] halálra ítélték.

129. FEJEZET: A vadlúd tojása (*kari-no-komi*)

Máskor, midőn a császár [palotai] nagy lakoma rendezésére készülve *Pime-Zimara* ment, [azt találta, hogy] azon a szigeten vadlúd tojt.²¹⁰

Magához hívatta *Takesi-Uti-No-Sukune-No-Mikoto*t és énekben kérdezte meg tőle a vadlúd tojásának mikéntjét. Az ének ez volt:

Ékszer-csiszoló *Uti*ből²¹¹

²¹⁰ A vadlúd (~) nyáron Ázsia északi övében és Északamerikában költ s csak késő ősszel vándorol Japánba. Így nagyon szokatlan dolog lehetett ott vadlúdtojást találni. Ezért is szerencsének tartottak (Philippi 320).

Való kedves miniszterünk!
 Te valóban soká éltél²¹²
 Ezen a világon ... Hogy a
 Vadlúd tojott volna éggel
 Teli *Yamatoban*²¹³, a mi
 Szeretett honunkban – vajon
 Olyat hallottál-e?

Erre *Takesi-Uti-No-Sukune* énekben énekelt:

Ó, te fenséges fia a
 Magasan ragyogó napnak!
 Valóban helyes, hogy engem
 Kérdezél, valóban jó, hogy
 Kérdni méltatál. – Valóban
 Hosszú éltű ember vagyok.
 Az éggel teli *Yamatoban*
 Hogy a vadlúd tojott volna –
 Soha előbb nem hallottam!

Miután így dallott, [a császár] nagyszerű citerát [*koto*] aján-
 dékozott neki.

Ezt követően [*Takesi-Uti-No-Sukune*] így felelt:

Hogy a vadlúd [nálunk] tojott,
 Bizonyára jele annak,
 Hogy te, fenséges sarjadék
 [Nagyon] soká uralkodol!²¹⁴

²¹¹ *Takesi-Uti-No-Mikoto* eredete és neve az ékszerkészítéséről híres Uti helység nevéhez kapcsolódott.

²¹² A japán szövegben *naga pito* (szó szerint) 'nagy ember' olvasható; *naga* jelentése meg szorosabban véve 'hosszú'. Így a kifejezés nyilván 'hosszú emberélet'-ként fordítandó. A krónika szerint a miniszter akkor vagy 290 esztendő volt (ami egyben azt is mutatja, hogy az életkorok megadása a Kodzsikiben kb. 400-ig megbízhatatlan).

²¹³ Az "éggel teli *Yamato*" kifejezés mint gyakori díszítő jelző a vogul és osztják hitregék 'éggel teli vogul föld'-féle kifejezéseit juttatja eszünkbe.

²¹⁴ A '[nagyon] soká'-nak megfelelő *tupi-ni* vagy *tubi-ni* jelentése közönségesen 'végül'; ebben az értelemben véve azt kellene feltételeznünk, hogy a dal

Ez *poki-uta-no-kata-uta* ('fóhász-dalféle fêldal').²¹⁵

130. FEJEZET: *Karano*

Ezen országlás idején az *Uki-Kapa* (Uki-Folyó) nyugati partján hatalmas fa állott. Amikor a reggeli nap sugarai ráestek, árnyéka *Apadi-Simaig* vetődött; amikor az esti nap érte, akkor meg *Takayasu-Yamaig* (Takayasu-Hegy) ért [árnyéka].

Ezt a fát levágták, és hajóvá formálták. Nagyon gyors hajó lett belőle és Karanonak nevezték. Ezzel a hajóval reggel és este az Apadi-Siman merített forrásvizet [szállították], hogy la császári ivóvizeként ajánlják fel.

Amikor elvásott, [fájával] sôt főztek.

Az égetésből maradt [azaz: a megüszkösödött, de el nem hamvadt] fából citerát készítettek. Annak hangja hét falunyi távolságra zengett. Ezért mondták az énekben:

Sófőzni égették el, aj,
A [híres] *Karano* hajót!
Szenessé vált fájából meg
Zengő citerát faragtak.
Húrjai, hogyha pengetik,
Zajjal zúgnak, zengenek,
Mint a *Yura-Szád*²¹⁶ vizében
Köveken növvő növények,
Mint a lengő-forgó hínár
[Súrolva a hajó hasát]. – Saya, saya!

akkor keletkezett, amikor az uralkodó még csak a trón várományosa volt; Chamberlainnel (354. 1.) egyetértve nem fogadom el ezt a feltevést, hanem *tupi-ni*-ben 'végig; soká' jelentést látok. – A *tupi* szó esetleg a szelkup számojéd *topi* 'fatörzs-alsó vége/töve' szóval és társaival vethető össze, míg -*ni* az észben használt -*ni* terminativusz-ragra emlékeztet.

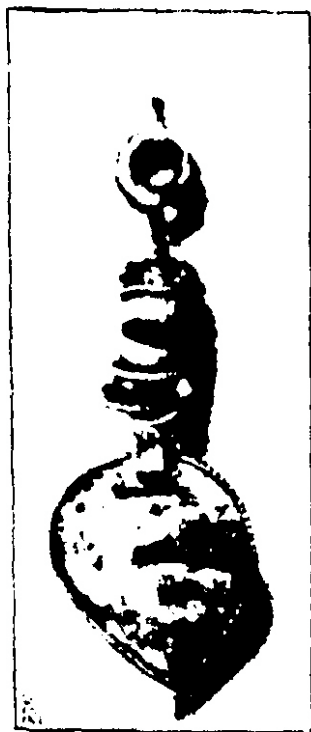
²¹⁵ Az itt szereplő 'fóhász-dal' természetesen 'jókívánság, gratulálás', értelemben veendő. Az ójapán *poki* szó ősi soron 'istenáldás' kérése volt az uralkodó és a nép javára. A vogul *pojka* (*poika*) 'kérés, könyörgés, ima' (Munkácsi 402) és talán a magyar *fukászzkodás* jut ennek kapcsán eszünkbe. – Ez is "fél-ének" (l. a 129. j.-et).

²¹⁶ Ez a *Yura-No²-To* kifejezés fordítása (*to* 'ajtó, kapu, tengerszoros, kikötő').

Ez *situ-uta-no-utapi-kapesi*.²¹⁷

Ez a császár 83 évig élt. A nyúl [ciklus] 4. éve 8. hónapjának 15. napján hunyt el [? Kr.u. 399].

Sírja Mozuban a *Mimi-paran* (? Fül-Mező) van.

Régi japán ékszerek (Monroe 1911)

²¹⁷ L. a 205. jegyzetet.

131. FEJEZET: Richú tennó (*Richū-Tennō*)

[*Nintoku tennō*] fia, *Iza-Po-Wake-No-Mikoto* az *Ipare*-beli *Waka-Sakura* (Fiatal Cseresznyefa) nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Kuro-Pime-No-Mikoto*t (Fekete [-hajú] Hercegnő) vette feleségül, aki *Asida-No-Sukune* (Asidai Segítség) leánya volt; *Asida-No-Sukune Kaduraki-No-Sotu-Biko* fia volt.

Ebből a házasságból születtek: *Iti-No-Be-No-Osi-Pa-No-Miko* (Iti-No-Bei Zsúfolt-Fogú Herceg), majd *Mima-No-Miko* (? Mimai Herceg), majd húguk, *Awomi-No-Iratume* (Awomii Azonvérű Hercegnő), másik nevén *Ipo-Toyo-No-Iratume* (Élelme-Bőséges Azonvérű Hercegnő). (Három gyermek.)

132. FEJEZET: A Sumi-No-Yei Középső Herceg. (*Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko*)

Amikor fejezte a császári eleinte *Nanipai* palotájában lakott és lakomát rendezve az újtermés ünnepét [*opo-nipe* 'nagy kóstolás'] ülte, a felséges bortól 'meg-vidámodott' és [azon helyt] elaludt.

Akkor öccse, *Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko* a császár életére törve felgyújtotta a nagy palotát.²¹⁸

Akkor *Ati* ispán [*atape*], a *Yamato*-beli *Ayai* ispánok őse a császárt észrevétlenül kivitte, majd lóra ültetve *Yamatoba* menekítette.

Midőn a *Tadipi-Nora* (Tadipi-Rét) értek, a [császár] fölérdevén így szólt: "Miféle hely ez?"

Erre *Ati* ispán ezt felelte: "*Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko* felgyújtotta a nagy palotát, és én *Yamatoba* menekítettem!"

Akkor a császár így énekelt:

Aj, ha tudtam volna, hogy [ma]
A *Tadipii Réten* alszom,
Biz' magammal hoztam volna
Széltől védő gyékényemet!

²¹⁸ Philippi (324) megjegyzi, hogy a Nihongi szerint a fivérek *Kuro-Pime* miatt vetélkedtek.

Alvásom ha tudtam volna ...

Amikor pedig a *Panipu-Zakahoz* (Panipu-Hágó) értek, a *Nanipai* palota felé nézett; a tűz még mindig nagy fényt árasztott; [akkor] a császár ismét énekelt:

Aj, a Panipui-Hágón ...
Ahogy állok s arra nézek,
Ragyogva-remegve égő
Házak egész csoportja [áll]:
Feleségem háza tája!

Midőn aztán *Opo-Saka-No-Yama* (Opo-Saka-Hegy szádjához [kúti] értek, egy nőszeméllyel találkoztak. Az így beszélt: "Sok fegyveres zárja el ezt a hegyet. Kerülővel a *Tagimai* út felől kell átkelnetek rajta!"

És akkor a császár ezt énekelte:

Aj, az Opo-Saka-Hegnél
Egy leánnyal találkoztam ...
Hogy az utat kértem tőle,
Nem a rövidet mutatta,
De a [távol] Tagimait!

Ezt követően felmentek [a hegyre] és [a császár] az *Iso-No-Kami* szentélyében lakozott.

133. FEJEZET: Az Egészséges Fogú Ifjabb Herceg (*Midu-Pa-Wake-No-Mikoto*)

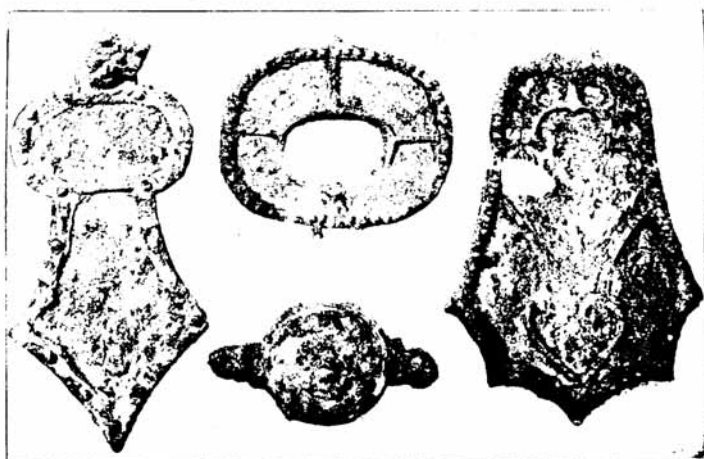
Akkor [másik] öccse, *Midu-Pa-Wake-No-Mikoto* elment hozzá és tárgyalásra kért engedélyt. A császár ezt üzenve neki: "Az a gyanúm, herceg, hogy *Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko*val egy szándékon vagy." – Így nem beszélt [öccsével].

Az meg ezt válaszolta: "Nincs tisztátalan szándékom, érzésem nem azonos *Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko*éval."

Erre [a császár] megint üzent: "Ha az a helyzet, akkor menj vissza le és öld meg *Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Mikot*! Aztán jér ide fel! Akkor biztosan tárgyalok veled!"

Az tüstént visszatért *Nanipaba* és megcsalta a *paya* néptörzs-ből való *Sobakarit* (? Hajdina-Arató), aki *Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko* közvetlen környezetében szolgált. Így beszélt hozzá: "Ha, szavamra hallgatsz, miniszteremmé teszek, amikor császár leszek, s velem fogsz uralkodni. Hogyan [döntesz]?"¹

Sobakari ezt felelte: "Ahogy parancsolod [úgy cselekszem]!"

Régi japán lószerszám díszei (Monroe 1911)

Akkor [a herceg] azon *paya*-embernek gazdag ajándékot adott és ezt mondta: "Ez levén a helyzet: öld meg uradat ! "

Azt követően *Sobakari* bújva [megvárta], míg nem ura az árnyékszékre ment, és [ott] dárdájával átszúrva megölte.

Ennek megtörténte után. [a herceg] *Pobakarit* magával vive *Yamatoba* ment fel. Midőn az *Opo-Saka-No-Yama* szájához ért. ezt gondolta: "Noha *Sobakari* érdekemben nagy szolgálatot végzett [azaz: érdemet szerzett], mert valóban megölte önnön urát, tette becsstelen [mert hűtlenség eredménye]; mindamellett, ha szolgálatát nem viszonzom, akkor engem szőszegőnek mondhat;

ha pedig neki tett ígéretemet teljesítem, akkor elméjétől [azaz: esetleges rossz szándékától] kell tartanom; ezért, ámbár szolgálataért megjutalmazom, [halandó] testét [*mu-zane*] el fogom pusztítani."

134. FEJEZET: A miniszteri tisztség (*Opo-mape-tugimi-no-kurawi*)

Ezért így szólt *Sobakari*hoz: "Ma itt megállok. Először is ráruházom a miniszteri tisztséget. Holnap [tovább] megyek fölfelé."

Akkor megállottak annak a hegynek a szájában. Ideiglenes uralkodói szállást építettek és hamarjában díszvacsorát rendeztek. A herceg azon *paya*-emberre ráruházta a miniszteri tisztséget és a sok tisztviselőnek²¹⁹ megparancsolta, hogy *Sobakari* előtt alázattal tiszteletüket tegyék.

A *paya*-ember boldog volt és azt vélte, hogy célját elérte.

És akkor [a herceg] így beszélt hozzá: „Ma ugyanabból a serlegből akarok inni, mint miniszterem!” – Amikor pedig együtt ittak, [a herceg] akkora serleget töltött meg az általa ajándékozott borral, hogy az [az ivó] arcát elborította. Aztán a herceg ivott először, a *paya*-ember meg utána. Mármost, ahogy a *paya*-ember ivott, a nagy serleg befedte arcát. [A herceg pedig] elővette a gyékénye alá tett kardot és elszelte vele a *paya*-ember nyakát.

Azt követően másnap fölment [a hegyre].

Ezért hívják azt a helyet [ahonnét reggel elindult] *Tika-Tu-Asukanak* (Közeli Asuka).²²⁰

Yamatoba érkezve kihirdette: "Ma itt maradok és megtisztítom magamat. Holnap az istenek szentélyéhez járulva imádkozom!"²²¹

Ezért hívják azt a helyet *Topo-Tu-Asukanak*.

²¹⁹ Valószínű, hogy a hercegnek egyéb kiséréte is volt, de a 'sok tisztviselő' kifejezés ebben a helyzetben bizonyára kész udvari formula által befolyásolt túlzó használat.

²²⁰ A *Tika-Tu-Asuka* (Közeli Asuka ['szálláshely']) és *Topo-Tu-Asuka* (Távoli Asuka Szálláshely) helynevek bizonyára régen megvoltak azon esemény előtt. A magyarázat népetimológias: *asu* 'napkelte, reggel', *ka* 'hely'.

²²¹ A vérontás szennyétől meg kellett tisztulnia. V. ö. ezt *Izanaginak* a folyóban tisztulásával.

[Megtisztulása után] az *Iso-No-Kami* szentélyéhez járult és a császárhoz ily üzenetet küldött: „A megbékítés küldetése bevégeztetett. Alázattal színed elé kívánok járulni.”

Így [a császár] hívatta, bebocsátotta, majd beszélt vele.

Ati ispánt a császár a [palotai] raktárak igazgatójává [*kura-no-tukasa*] tette és birtokot ajándékozott neki.

Továbbá ebben az uralkodási időben kapták [a császártól] a *Waka-Sakura-Be* nemesei a *Waka-Sakura-Be* családi nevet.

Továbbá a *Pimedei* nemesek a *Pimeda-No-Kimi* családi nevet kapták.

Az *Ipare-Be* is akkor létesült.

Ez a császár 64 évig élt. A majom [ciklus] 9. éve 1. hónapjának 3. napján halt meg.²²² Sírja *Mozuban* van.

135. FEJEZET: Hanzei tennó (*Hanzei Tennō*)

[Az elhunyt császár] öccse, *Midu-Pa-Wake-No-Mikoto Tadipiban*, a *Siba-Kaki* (Ágfa Kerítés) palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

E császár testmagassága 9 láb 2 1/2 hüvelyk volt; fogai 1 hüvelyk hosszúak és 1/5 hüvelyk szélesek voltak.²²³ Felső és alsó fogai egyenlő sorokat alkottak hasonlóan a fűzött gyöngyhöz.

Ez a császár *Kogotonak*, egy *Wanii* nemesnek *Tuno-No-Iratume* (? Tunoi Azonvérű Hercegnő) nevű lányát vette feleségül. E házasságból született *Kapi-No-Iratume* (? Kapii Azonvérű Hercegnő) és *Tubura-No-Iratume* (? Csöppnyi Azonvérbeli Hercegnő). (Két lány.)

Feleségül vette továbbá ugyanazon nemes ember *Oto-Pime* nevű lányát. E házasságból született *Takara-Na-Miko* (? Kincses Hercegnő) és *Takabe-No-Iratume* (? Takabei Azonvérű Hercegnő).

Összesen négy gyermeke volt.

Ez a császár 60 évig élt. Az ökör [ciklus] 4. évének 7. hónapjában halt meg.²²⁴ Sírja a *Mozui* síkon van.

²²² Philippi (329) értesülése szerint ez 432-ben, a Nihongi adata szerint 405-ben volt.

²²³ V. ö. a 98. jegyzettel.

²²⁴ Philippi (330) szerint 437, a Nihongi szerint 410 volt az évszám.

136. FEJEZET: Ingyó tennó (*Ingyō-Tennō*)

[Hanzei tennó] öccse, *Wo-Asaduma-Wakugo-No-Sukune-No-Mikoto* a *Topo-Tu-Asuka* nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Opo-Podo-No-Miko* húgát, *Osaka-No-Opo-Naka-Tu-Pime-No-Mikoto*t vette feleségül. Tőlük születtek: *Ki-Nasi-No-KaruError! Bookmark not defined.-No-Miko* (? Ki-Nasii Karui Herceg), majd *Nagata-No-Opo-Iratume* (Nagatai Idősb Azonvérű Hercegnő), majd *Sakapi-No-Kuro-Piko-No-Miko* (Sakapii Fekete Herceg), majd *Anapo-No-Mikoto* (Anapoi Herceg), majd *Karu-No-Opo-Iratume* (Karui Idősebb Azonvérű Hercegnő), másik nevén *So-Topori-No-Iratume* (? Ruhá[n] Átható Azonvérű Hercegnő) ((a *So-Topori-No-Iratume* nevet azért adták neki, mert testének ragyogása áthatolt ruháján)), továbbá *Yaturi-No-Siro-Piko-No-Miko* (Yaturii Fehér Herceg), utána *Opo-Patuse-No-Mikoto* (? Nagy Patusei Herceg), majd *Tatibana-No-Opo-Iratume* (Tatibanai Idősebb Azonvérű Hercegnő), majd *Sakami-No-Iratume* (Sakamii Azonvérű Hercegnő). (Kilenc gyermek.)

Ennek a császárnak összesen kilenc gyermeke volt. (öt fiú és négy lány.)

A kilenc gyermek közül *Anapo-No-Mikoto*ra szállt a kormányzás.

Utána *Opo-Patuse-No-Mikoto* uralkodott.

137. FEJEZET: A nemzetségi leszármazások rendezése (*udi kaba-ne no sadame*)

Mielőtt [ez] a császár az Égi Nap-utódlást [*Ama-Tu-Pi-Tugi*] elfogadta, [először] magától háritotta mondván: "Régtől [való] betegségem van. Nem vagyok alkalmas az uralkodásra!" De mert mind a császárnő, mind az udvari emberek²²⁵ rábeszéltek, magára vette az uralkodást.

Azon időben Silla királya 81 hajónyi ajándékot küldött neki.

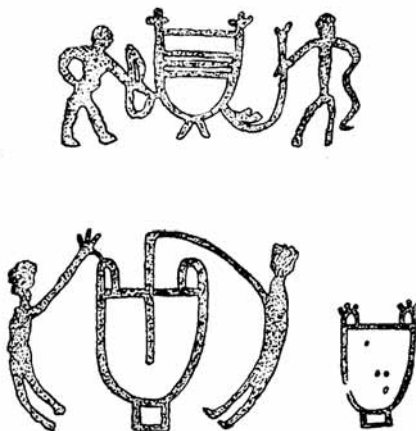
²²⁵ A feleségek rokonai(Philippi 332 szerint (*external relations* 'külső rokonok') egyre nagyobb befolyásra tettek szert és természetesen arra törekedtek, hogy hercegi vejük trónra kerüljön.

Az ajándékokat [hozó] főkövetet *Komu Patimu-Kamuki Munak* hívták. Ennek az embernek alapos ismerete volta gyógyítás módjairól és a császárt meggyógyította.

A császár nagy gondban volt, mert az országban összevisszaság és hamisítás [terjedt] a nemzetségek és családok neveit valamint az egyedek nemzetségi ill. családi neveit illetően. Ennek okán az *Ama-Kasii Koto-Yaso-Maga-Tu-Pi* (? Szó [miatt] Sok Balszerencse Szellemerő) szentély elé [forróvizés istenítéletre szolgáló] üstöt [*kuka-pe*]²²⁶ állíttatott és [istenítélet által] rendezte az országban levő rengeteg család [*tomo*] nemzetségi eredetét, nevét [és rangját].

Továbbá a *Karo-Be* név-örökítő telepítést rendelte *Ki-Nasi-No-Karu* trónörökös herceg javára, majd az *Osaka-Bet* [mint név-örökítő telepítést – *mi-nana-siro* –] a császárnő javára, majd a *Kapa-Bet Tawi-No-Nakatu-Pime*, a császárnő húga javára.

Ez a császár 78 évig élt. A 16 [ciklus] 1. éve hónapjának 15. napján hunyt el [Kr. u. 454,? 453]. Sírja a *Kaputi*-beli *Wegaban Nagaye* (? Hosszú Vízág) mellett van.

Altaji sziklarajzok, amelyek egyúttal az európai hunok üstjeit is ábrázolják
(László 1974)

²²⁶ Az istenítéletre szolgáló 'forróvizés üst' (*ku-ka-pe*) rendszerint három lábon állt.

138. FEJEZET: Ki-Nasii Karui Herceg (*Ki-Nasi-No-Karu-No-Miko*)

[Ezen] császár halála után [régebbi] rendelkezés szerint *Ki-Nasi-No-Karu-No-Miko* következett [volna] a Nap-Utódlásban. De mielőtt trónra lepett, elcsábította hűgát²²⁷, *Karu-No-Opo-Iratumet* és így énekelt:

A lábfárasztó²²⁸ hegyen, aj,
Rizsföldet készítenek. Magas
A hegy, azért oda vizet
Visznek; földalatti csőben
Vezetik a vizet. – Olyan
Titkon kértem²²⁹ én is kicsi
Húgom, titkon síró nejem ...

Ma éjjel gondtalan, biztos
Öleléssel leszel velem!

Ez *sirage-uta* ('fara-emelő ének').²³⁰
Továbbá ezt énekelte:

Veri a jég a kákát, aj,
A káka levelét: csitt-csatt ...

²²⁷ A megfelelő ójapán szó *iro²mo²*, < *iro² + imo²*; *imo²*. jelentése 'hűg'; minthogy semmi kétség nincs az azonos szülőktől való származás iránt, ~ értelme itt csak 'vérszerint való' lehet. Ez az adat is erősíti az *iro²* 'arcszín, szín, külső megjelenés' szónak a 'vér' fogalomhoz való közét.

²²⁸ A japán szövegben a hegyekkel s dombokkal kapcsolatban szokványosan használt *asi-piki* 'lábhúzás' kifejezés van, ami a felfelé-haladás nehézségére utal.

²²⁹ Olyan titkon, mint amilyen láthatatlanul folyik a víz a földalatti csőben.

²³⁰ Philippi (587) értesülése szerint *sirage²-uta*. több módon magyarázható; *siri* 'far, valaminek a hátulja' + *age²* 'emelés' összevonása lehetne egy magyarázat; a *Siragi* (= *Silla*) szóból eredeztetésnek is van esélye. – Kinoshita a *Lied der Schande* 'szemérmetlen ének' kifejezéssel fordítja s jó oka van erre. – Némely magyarázó szerint a dal vége felé emelkedett a hang, ezért 'faremelő' a rá illő kifejezés.

Ha mi együtt aludtunk, aj,
Bánom is én, ha a nép, ha
A nép elválasztana minket,
Sej, elválasztana minket!

Ha gyönyörben aludtunk, aj,
Kedvünkre egymásé voltunk,
[Mit bánom én, ha nagy a baj],
Ha mint kaszált káka hullik
Össze-visszaságba minden:
Ha csak egymás keblén voltunk!

Ez [a két szakasz] *pina-buri no agate-uta* ('vidéki, magas[hanghordozású] dal').

Emiatt az udvari emberek és mind az ország népe *Karu* trónörökösnek hátat fordítottak és *Anapo-No-Miko* oldalára állottak.

Karu trónörökös félelmében *Opo-Mape-Wo-Mape-No-Sukune* (? Nagy Jelenlét – Kis Jelenlét Segítség) fő udvari ember házába menekült és [védelmére] fegyvereket készített. ((Az általa készített nyilak hegyei vörösrézből voltak, ezért azon nyilakat *karu*nak ['könnyű nyilak'] nevezték.))

Anapo-No-Miko szintén fegyverkezett. ((Az ezen hercegek készítette nyilak éppen olyanok voltak, mint a maiak [azaz: vas hegyűk volt]; ezeket *anapo-yanak* nevezték.))

139. FEJEZET: Nagy Jelenlét Kis Jelenlét Segítség (*Opo-Mape-Wo-Mape-No-Sukune*)

Akkor *Anapo-No-Miko* hadat gyűjtött és körülvette *Opo-Mape-Wo-Mape-No-Sukune* házát.

Midőn annak érckapujához²³¹ ért, viharos jégeső zúdult le, és ő így énekelt:

Opo-Mape-Wo-Mape-No
Sukune érckapujának
Gyűljetek így oltalmába!²³²

²³¹ Alkalmasint fémme borított, fából való kapu.

A jégeső hamar elmegy ...

És akkor karait emelgetve, térdeit csapkodva, tagjait lóbálva, táncolva és dalolva *Opo-Mape-Wo-Mape-No-Sukune* eljött [házából]. – Ezt énekelte:

A nemes ember térdéről,
A nadrág-kötő végéről
Leesett egy kis csengő! Haj!
A nemesség mind zajog, a
Paraszság is [mozog] – megállj!

Ez *miya-pito-buri* ('udvari emberek stílusában való') [dal].

Így énekelvén közel ment hozzájuk és így beszélt: "Ó, uralkodóm fenséges fia! Ne emelj fegyvert hercegi testvérbátyád ellen! Ha fegyverrel mégis ellene, az emberek bizonyára nevetni fognak [harcotokon]. Én elfogom és kezedbe adom!"

Akkor [*Anapo* trónörökös] fegyvereseit szétosztatva elment.

Azt követően *Opo-Mape-Wo-Mape-No-Sukune* foglyul ejtette *Karu* trónörököst, majd kivezette és [*Anapo* trónörökösnek] kezébe adta.

Amikor [*Karu* trónörökös] fogságba jutott, ezt énekelte:

Ég felé magasra repül
A vadlúd. – *Karui* kislány,²³³
Hogyha nagyon sírsz, megtudják
Az emberek! – A *Pasa-Hegy*
Galambjai módján halkan,
Halkan, titkon-csendben sírjál!²³⁴

²³² Annak a kapunak bizonyára széles eresze volt, különben nem bírt volna a csapatnak oltalmat nyújtani.

²³³ *Karu-No-Opo-Iratume* nevének *Karu* része hasonló a *kari* 'vadlúd' szóhoz, ezért kapocsként használható a bevezető, természeti képet idéző *ama-damu* < *ama-tobu* 'ég[be] repülő') kifejezés és a valóságos mondanivaló között.

²³⁴ Az ének utolsó sora japánul így hangzik: *sita-naki-ni-naku* 'csendben sírva sír', ami a magyar sírva-sír, tudva-tud, látva-lát stb. fordulatokra emlékeztet engem.

Majd megint énekelt:

Ég felé magasra repül
A vadlúd. – *Karui* kislány,
Titkon-csendben jöjj [még egyszer],
Ó, légy enyém s menj el titkon!
Karui kislány...

Karu trónörököst az *Iyoi* meleg forrásokhoz [*yo*] száműzték.
Amikor száműzetésébe indult, ezt énekelte:

A magasban szálló madár –
Hírnök az is, hírt visz neked;
Ha a daru neszét hallod,
Kérdezd tőle az én nevem,
Kérdezd tőle az én nevem!

Ez [a három ének] *amata-buri*.²³⁵ Később megint énekelt:

Száműzték urukat messze,
Egy szigetre – [no, mi haszna?]
Visszatér a hajó – megtér
Ő maga is! – Gyékényemet²³⁶
Ne bánts! – Mit, hogy gyékényemet ...
Feleségem ne bánts! megállj!

Ez *pina-buri no kata-orosi-uta* ('vidéki stílusú, "fele-
ereszkedő" [hangú] dal').

²³⁵ A fenti három ú.n. *amata-buri*, vagy *ama-da-buri* osztályozású dal. A *-buri* < *-puri* rész jelentése 'mód, stílus, divat'; az *ama-ta-* ~ *ama-da-* rész magyarázata kétséges; *ama-da-* elvonás lehetne az *ama-damu* kifejezésből (1. a 233. j.-et); *ama-ta-* talán közelebb van még az eredetibb *ama-tabu* fordulathoz.

²³⁶ Az akkori Japánban kinek-kinek saját ülő, ill. fekvő gyékénye képezte a "szőnyeg"-et. Nagyon ügyeltek, hogy más gyékényét be ne szennyezzék.

140. FEJEZET: Ruhán Átható Hercegnő (*So-Topori-No-Miko*)

So-Topori-No-Miko [= *Karu-No-Opo-Iratume*] dalt ajándékozott neki. Az a dal ezt mondta:

*Apinenek nyári-füves
Partján ne lépj az osztrigák
[Éles] héjára! Napkeltig
Várjál s csak aztán menj arra!*²³⁷

Később, amikor vágyával nem bírt többé, [a száműzött] után ment és ezt énekelte:

Haj, de sok nap múlt el, uram,
Mióta elmentél! – Mint a
Bod zabokor [levele is
Páros], úgy fordulok feléd
És megyek most hozzád! – Várni,
Várni hogy is tudnék többé?!

Az itt [azaz: a j. szövegben] említett *yamata-du* [bodza] a mai *miya-tu-ko-gi* ('szentély-szolga-fa')

Midőn odaért hozzá, az várva várt rá és ezt énekelte:

A rejtkehelyes [nagy] hegyben,²³⁸

²³⁷ A japán szöveg utolsó sora ez: *akasite to²pore. To²pore* 'menj át; haladj túl' nem okoz nehézséget, de *akasite* igen. A szó töve *aka-* 'hajnali, fényes, világos; vöröses' (v. ö.: török *aq* 'fehér', pl. az *Ákos* névben is; *ag* + *guš* 'súlyom; sas; keselyű' együtt adta azon név előzményét; 1. Ligeti Lajos "Régi török eredetű neveink", *Magyar Nyelv* 75, 1979, 3. 264); *aka-ru* 'megvilágosodik; hajnal hasad', *aka-su* 'az éjjelt átvirrasztani, hajnalig várni'; ez utóbbinak határozói igeneve *aka-si-te* 'napkeltig várva'. Az *aka-si-te* alakú képzésre párhuzamot keresve talán megemlíthetők a magyarnak ilyen alakjai: *nézvést*, *bízást*, *folyvást*, *ballagást* (= ballagva), *etvést*, *nyútvást* (= nyújtva).

²³⁸ A *Patusa* nevű terület híres temetkező helye volt a japán uralkodóháznak, és Philipp (339) a japán Aisora hivatkozva felveti annak a lehetőségét, hogy a 'rejtkehely' szó ebben az összefüggésben a 'sír'-t jelenti. A körülmények ezt a feltevést jól valószínűsítik.

Patuse-Hegy kebelében,
A nagy dombon zászló feszül,
A kis dombon zászló feszül ...²³⁹

A nagy dombon [alkalmas jó]
"Lak", ím, nekünk kijelölve:²⁴⁰
Ó, szeretett élettársam,
Mily szomorú [ez a helyzet]!

Mint *tuki*-íj, úgy heverek
Adusa-íjként, aj, állok,²⁴¹
De végül is tartlak, látlak –
Ó, szeretett feleségem!

Később megint énekelt:

A rejtekhelyes [bő] folyó
A *Patusa* vize felső
Sellőjében szent oszlopot
Ültetek, alsó sellőjébe
Aj, igaz oszlopot ültetek²⁴²

Szent oszlopunkon szent tükör
Függve, igaz oszlopunkon

²³⁹ Alkalmasint rúdra erősített zászlót kell értenünk; a rúd pedig a földbe lehetett ásva vagy verve, mint a régi török sírok zászlós kopjái vagy a magyar sírok kopjafái.

²⁴⁰ A japán szöveg *naka* szava, amelyet "lak"-ként fordítottam, 'valaminek bel-seje, köze' jelentésű és ebben a szövegkörnyezetben alig jelenthet mást, mint a sírkamrárt. – Meg kell jegyezni, hogy az idevágó japán szövegben romlott helyek vannak, így tévedéssel mindenképpen számolni kell.

²⁴¹ Philippi (339) megjegyzése szerint a *tuku* ~ *tuki*² 'zelnicefa' anyagából készült íj szabványosan a fekvéssel, az *adusa* 'katalpa, szivarfa' anyagából való meg az állással kapcsolódik a japán irodalomban.

²⁴² 'Szent oszlop' az *i-kupi*¹ összetétel fordítása, és 'igaz oszlop' a *ma-kupi*¹é. Érdemes megfigyelni, hogy a) az oszlop földbe verésével kapcsolatban az *utu* 'út, ver' igét használták; b) az ójapán *kupi*¹ *i*¹-je az *u*-hoz közel álló magánhangzó volt; jelentése és hangalakja szerint ez a szó talán összevethető a votják *kypy* (kb. kapu) szóval, amelynek jelentése 'fatörzs'.

Meg függ igazi ékszer ...²⁴³

Aj, igaz ékszerként levő
Szeretett húgom, tükörként
Tetsző²⁴⁴ szeretett asszonyom
Vagy te! – Ha mondanák [hogy ott
Vagy], lakodhoz is elmennék
Honodért is epednék, haj!²⁴⁵

Így énekelt, és utána együtt önkezüikkel vetettek véget életüknek.

Ez a két ének *yomi-uta* (?olvasó [hangú] ének').²⁴⁶

141. FEJEZET: Ankó tennó (*Ankō-Tennō*)

[Az elhunyt *Ingyó tennō*] fenséges fia, *Anapo-No-Miko* az *Iso-No-Kamii Anapo* nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár öccsének, *Opo-Patuse-No-Mikonak* érdekében elküldte *Ne-No-Omit* (? Nei Mágnás), a *Sakamotoi* nemesek őseit *Opo-Kusaka-No-Mikohoz* [azaz: a császár nagybátyjához] és ezt üzenté: "Az a kívánságom, hogy húgod *Opo-Patuse-No-Mikohoz* menjen feleségül. Ezért mutasd be az udvarnak!"

[Ezt hallván] *Opo-Kusaka-No-Miko* négyszer mélyen meghajolt és ezt mondta: "Mivel sejtettem, hogy ilyen fenséges parancs jöhet, [húgomat] nem engedtem ki házamból. Nagyon nagy megtiszteltetésben van részem. A parancs szerint bemutatom a császárnak!"

²⁴³ A 'szent oszlop'-ra, 'igaz oszlop'-ra vagy szent fa ágaira függesztett tükör, ill. ékszer vallásos jelkép volt és a jó szellemek felidézésére szolgált (Philippi 340).

²⁴⁴ Az első sor 'levő' es a harmadik sor 'tetsző' szavának a japán szövegben *nasu* felel meg; ez ebben a szöveggörnyezetben "(nagyon udvarias beszéd) szorosán véve 'levő'-t jelent, de a tükörrel kapcsolatban mégis inkább 'tetsző'-t írtam.

²⁴⁵ Nem bizonyos, hogy a két utolsó ének a száműzött herceg ajkán született. Feltehető, hogy olyan elégiák, amelyeket a későbbi dalnokok átalakításokkal beleépítettek a történetbe (Philippi 340).

²⁴⁶ Chamberlain (378) ezt így magyarázza: "Monoton hangon mondták el. őket, mint amikor valaki [hangosan] könyvet olvas vagy mesét mond."

De azt vélve, hogy tiszteletlen dolog [csupán] választ küldeni, tisztelete jeleként húga részéről [jegyajándékol] "préselt-fás" diadémot²⁴⁷ küldött felajánlás végett.

Ne-No-Omi azonban ellopta azt a szertartásos ajándékol szolgáló diadémot és megrágalmazta *Opo-Kasuka-No-Miko* mondván: "*Opo-Kusaka-No-Miko* megtagadta a fenséges parancsot, mert így beszélt: "Micsoda?! Az én húgom legyen egy vele azonos rokonsági fokon levőnek [azaz: nagyon közeli vérrokonnak, pitosi ukara] derékalja [*sita-musiro*]?! És megragadva kardja markolatát haragra gerjedt!"

A császár [ezért] nagyon bosszús lett és megölte [inkább: megölette] *Opo-Kasuka-No-Miko*, majd elvéve annak a hercegnek főfeleségét, *Nagata-No-Opo-Iratumet*, császárnőjévé tette.

142. FEJEZET: Szeme-Gyenge Herceg (*Ma-Yowa-No-Miko*)

Később [valamikor] a császár nyughelyén volt és déli pihenőjét tartotta. És akkor így szólt a császárnőhöz: "Nem aggaszt valami?" Az meg ezt felelte:

"Minthogy fenséges uram jóságos kegye véd, nincs semmi aggályom."

Éppen akkor a császárnő előbbi házasságából való fia, a hét éves *Ma-Yowa-No-Miko* azon terem alatt²⁴⁸ játszott. A császár nem tudva a hercegnek a palota alatt való játszásáról így szólt a császárnőhöz:

"Valami állandóan aggaszt. Mégpedig az, hogy fiad, *Ma-Yowa-No-Miko* felnő és megtudja, hogy atyját megöltem, s akkor bosszút áll rajtam."

A palota alatt játszó *Ma-Yowa-No-Miko* meghallotta azokat a szavakat.

²⁴⁷ "Préselt-fás" diadém volt az ajándék; a megfelelő ójapán kifejezés *osi-ki²-no² tama-kadura*, amelyben ismerjük a *tama* szót ('ékkő, ékszer; lélek') és a *kadura* szót ('hajék, haját összefogó ékes kötő' s ezt régen folyondár' meg efféle szolgáltatta.); *osi* talán a 'présel, összeszorít' jelentésű *osu*: ige származéka, a *ki* talán. 'fa' értelmű; legalábbis erre utalnak az írásukra. használt kínai jelek.

²⁴⁸ A palotát nyilván oszlopokra építették.

Aztán titokban [alkalomra] várt. Amikor a császár [éppen] aludt, felvette annak [fekvőhelye] mellett levő nagy kardját és íziben elszelte vele [a császár] nyakát, majd *Tubura-Opomi* (? Csöppnyi Nemes) házába menekült.

Ez a császár 56 évig élt. Sírja *Sugaparaban* a *Pusimi-No-Wokan* (Pusimi-Domb) van.

143. FEJEZET: Nagy Patusei Herceg (*Opo-Patuse-No-Miko*)

Amikor *Opo-Patuse-No-Miko*, aki akkor még csak legényke volt, erről az eseményről értesült, bánkódott, bosszankodott, majd haragra gerjedt. Tüstént elment bátyjához, *Kuro-Piko-No-Mikohoz* [= *Sakapi-No-Kuro-Piko-No-Miko*] és így beszélt: "Valaki megölte a császárt! Mit tegyünk most?"

De *Kuro-Piko-No-Miko* nem szörnyedt el és szívében részvétlen maradt.

Akkor *Opo-Patuse-No-Miko* bátyját szidta s becsmérelte mondván: "Miként lehetsz ilyen részvétlen? Először is ő császár volt, azon kívül meg vértestvérünk. Hogyan lehet szíved ilyen közömbös? Amikor hallod, hogy bátyádat megölték, el sem szörnyedsz s nyugton maradsz?!" És ruhája nyakszegélyét megkapva [a házból] kirángatta, majd [saját] kardját kivonva levágta.²⁴⁹

Aztán elment másik bátyjának, *Siro-Piko-No-Mikonak* a házához és az előbbihez hasonló módon értesítette. A közönyösség olyan volt, mint *Kuro-Piko-No-Miko* esetében. Erre [*Siro-Piko-No-Mikonak* is] ruhája nyakszegélyét ragadta meg, majd [a házból] kivonszolta és *Woparidaig* vitte; ott gödört ásott és álló helyzetben temette be. Amikor hasig be volt földelve, [*Siro-Piko-No-Miko*] mindkét szeme kipattant, s maga meghalt.

Azt követően *Opo-Patuse-No-Miko* hadat gyűjtött és körülvette *Tubura-Omi* házát.

Ezzel szemben [a másik oldal] szintén hadat gyűjtött védelemre és harcra. A [házból és udvarából] kilőtt nyilak [röpülése] olyan volt, mint a nád [bugájának] szóródása.

²⁴⁹ *Kuro-Piko-No-Miko* feltehetően azért nem háborodott fel császári bátyja megöletése miatt, mert arra számított, hogy ő lesz az új császár.

Akkor *Opo-Patuse-No-Miko* dárdáját rúdként használva a házba kémlelt²⁵⁰ és [fennhangon] így beszélt: "Talán ebben a házban van az a kisasszony, akivel eljegyeztem magamat?"

Midőn *Tubura-No-Omi* e szavakat meghallotta, maga ment ki. A viselte fegyvereket magáról levette, majd nyolcszor mélyen meghajolva ezt mondta: "*Kara Pime* (Koreai Kisasszony) lányom, akinek máskor udvarolni kegyeskedtél, szolgálatodra leszel, sőt vele adok öt települést raktárostul. ((Ami itt mint 'öt település raktárostul' említetik, az ma a Kaduraki-beli öt falu kertésznépe.)) – De hogy ő maga nem járul eléd, annak oka ez: nemesekről és főnemesekről régi idők óta mind a mai napig hallottuk, hogy királyok házában kerestek oltalmat, de királyokról még nem hallottuk, hogy alattvalóik házában kerestek oltalmat; ezért úgy vélem, hogy én mint alacsony rangú nemes harcban [ellened] nem győzhetek, még ha utolsó erőmet odaadom is; mégis inkább meghalok, semmint magára hagyjam azt a herceget, aki bennem bízva szerény házamba jött!" így szólván fegyvereit újból magához vette és bemenvén tovább harcolt.

Amikor azonban erejük kimerült és nyilaik is elfogytak, ezt mondta a [hozzá menekült] hercegnek: "Csupa seb vagyok [vagy: embereim és magam mind megsebesültünk], nyilaink is elfogytak. A harc most már nem folytatódhat. Mit tegyünk?"

A herceg pedig így felelt: "Ha ez a helyzet, egyebet nem lehet tenni: ölj meg engem!" így [*Tubura-Omi*] kardjával átszúrta a herceget, majd elmetszve önnön nyakát meghalt.

144. FEJEZET: Gyékényes-Rét (*Kaya-No*)

Valamikor ez után az *Apumi*-beli *Sasakii Yama-No-Kimi* (Hegy Nemesek) őse, *Kara-Bukuro* (Koreai Erszény) ezt mondta [*Opo-Patuse-No-Mikonak*]: "Az *Apumi*-beli *Kutawatai Kaya-Non* rengeteg a vad [*wi-ka* 'vaddisznó és őz (vagy: szarvas)]; [*ha*] állanak, lábaik olyan [sűrűn vannak egymás mellett] hogy [az egész] feketeüröm mezejéhez hasonló, felemelt agancsaik meg holt fenyőkhöz hasonlítanak!"

²⁵⁰ Alkalmasint dárdája segítségével felmászott a fal valamely nyílásáig.

Akkor [*Opo-Patuse-No-Miko*] *Iti-No-Be-No-Osi-Pa-Mo-Mikot* [meghíva] magával vitte és *Apumiba* ment vele. Midőn arra a rétre értek, külön-külön ideiglenes szállást építettek.

Másnap hajnalban, még napkelte előtt, *Osi-Pa-No-Miko* – rossz szándék nélkül – lovagolt és megállva *Opo-Patuse-No-Miko* ideiglenes szállása mellett. Így szólt annak [egyik] kísérőjéhez: "Urad még nem ébredt fel? Gyorsan meg kell neki mondani [hogy már itt vagyok]! Az éjszaka már elmúlt: a vadászóhelyre kell menni!"

Aztán lovát serkentve elnyargalt.

Akkor pedig *Opo-Patuse-No-Miko* kísérete így beszélt: "Amit ez a herceg mondott, gyanús! Óvakodj tőle! Jó lenne továbbá, ha páncélotat magadra vennéd!" – Az tehát [külső] ruhája alá páncélt vett fel, majd felcsatolta íját és nyilait²⁵¹ és lóra szállva [*Osi-Pa-No-Miko után*] nyargalt.

Lovát hamarosan annak lovával egy vonalba juttatta, majd [íját és] nyilat vett elő és *Osi-Pa-No-Mikot* lelőtte.

Aztán testét feldarabolta és lőtető vályúba [*uma-bune*] helyezve halom hagyása nélkül [azaz: a helyet elsimítva] elföldelte.

Azt követően *Iti-No-Be-No-Miko* fiai, *Oke-No-Miko* (Idősebb Kei Herceg) és *Woke-No-Miko* (Ifjabb Kei Herceg) (Két fiú) erről a törvénytelen tettről értesülve elmenekültek.

Midőn a *Yamasiro*-beli *Karipa-Wibe* értek és elemőzsiájukat fogyasztották, egy tetovált arcú ember ment oda hozzájuk és elvette tőlük az ennivalót. Akkor a két herceg így beszélt: "Nem sajnáljuk tőled az ennivalót, de [mondd,] ki vagy?" – Az meg így válaszolt: "Én *Yamasiro*ban disznópásztor [*wi-kapi*] vagyok."

Később menekülésükben átkeltek a Kusuba [nevű] folyón és Parima földjére értek. [Ott] bementek egy *Sizimu* nevű odavaló ember házába és származásukról hallgatva lovak és marhák gonдозóiként szolgáltak.

145. FEJEZET: Yúryaku tennó (*Yúryaku-Tennō*)

Opo-Patuse-No-Waka-Take-No-Mikoto [= *Opo-Patuse-No-Mikoto* = *Yúryaku tennō*] *Patuseban* az *Asakura* nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

²⁵¹ Alkalmasint dárdája segítségével felmászott a fal valamely nyílásáig.

Ez a császár *Opo-Kusaka-No-Miko* hűgát, *Waka-Kusaka-Be-No-Miko*t vette el. (Gyermekek nem lett.)

Felcségül vette továbbá *Kara-Pimet*, *Tubura Opomi* leányát. E házasságból született *Sira-Ka-No-Mikoto* (Fehér Hajú Herceg) és hűga, *Waka-Tarasi-Pime-No-Mikoto* (Ifjú Teljes Hercegnő). (Két gyermek.)

Sira-Ka trónörökös herceg javára a *Sira-Ka-Be* név-örökítő telepítést létesítette.

Továbbá *Patuse-Be* és a *Kapase* telepítéseket [*toneri*]²⁵² létesítette.

Az ő uralkodási idejében vándoroltak be a *kure*-emberek.²⁵³ Ezeket a *Kure-Paran* (Kure-Mező) telepítették le. Ezért nevezik azt a helyet *Kure-Paranak*.

146. FEJEZET: Kusaka-Bei Ifjú Hercegnő (*Waka-Kusaka-Be-No-Miko*)

Valamikor régebben, amikor a [jövendő] császárnő *Kasukaban* lakott, [a császár] a Kusakai *Tada-Go-Ye* (Rövidítő Hágó) útján *Kapatiba* ment. A hegy tetejére feljutva messze tekintett az ország belsejébe és [meglátott] egy házat, amelyet úgy építettek, hogy a tetőn *katu-wo* volt.²⁵⁴

A császár azt a házat illetően ezt kérdezte: "Kié az a ház, amelynek tetejét *katu-wo*val építették?"

²⁵² A *toneri* szó olyan, eléggé magas rangú, szolgálakat jelölt, akik a legmagasabb rangú urakhoz voltak beosztva. V. ö. ezzel az angol *knight* 'lovag' szót, amely eredetileg szintén 'szolga' jelentésű volt, miként a vele genetikailag rokon német *Knecht* szó igazolja. Hasonlóképpen a japán középkor *daimyō*nak nevezett nagyurait. ('báró, mágán') alatt szolgáló szamurájok sem voltak hosszú ideig egyebek, mint fegyveres szolgák. Idővel a katonatiszti osztály, így a nemesség törzsét. képezték (a császári hatalom 1868-ban történt visszaállításáig).

²⁵³ Ezek Délkína *Wu* nevű tartományából érkezők.

²⁵⁴ A *katu-wo* (manapság *katsu-o-gi*) néven ismert tárgyak 1.5-2 m körüli fatörzsdarabok, amelyeket jelentős épületek tető-élére haránt egyenlő távolságokra fektettek; ma csak az ősi építő módot megőrző sintō szentélyek főépületein láthatók, de eredetileg gyakorlati célt szolgáltak: súlyukkal megakadályozták, hogy az erős szél a zsúp- vagy nádtetőt megbontsa. A *katu-wo* kifejezés etimológiája ismeretlen.

Ósi stílusú sintó szentély

A válasz pedig ez volt: "Az a *Siki-No-Opo-Agata-Nusi* (Sikii Főispán) háza."

Erre a császár így szólt: "Az a semmirevaló! Olyan házat épít, mint amilyen a császár palotája!" És tüstént embereket küldött [le] a ház elégetésére.

Akkor a főispán elszörnyedve és félelemmel telve [leborult és] így könyörgött: "Szolga vagyok, és mint szolga nem tudtam, hogy túlságosan építettem. Nagy félelemben vagyok. Engesztelésként megtisztelő ajándékot ajánlok fel!"

[És akkor] egy fehér kutyára ruhaanyagot erősített, nyakára csengőt akasztott, saját családjának egy *Kosi-Paki* (? Hasa Övezve) [nevű] tagja által vezettette, és úgy ajánlotta fel.

Arra [a császár] megállította az égetési parancsot.

Azt követően *Waka-Kusaka-Be-No-Miko* házához ment, a kutyát neki ajándékozta²⁵⁵ ezt üzenve: "Ez valami különleges lény

²⁵⁵ Az ajándékozás közvetítő által történt, miként az üzenet küldése mutatja.

amelyet ma útközben kaptam. Ez nászajándékom!"²⁵⁶ Így szólván beküldte az ajándékot.

Ekkor *Waka-Kusaka-Be-No-Miko* ezt üzenté a császárnak: "Nagyon nyugtalanító, hogy te, a Nap-Istennő származéka a napnak hátat fordítva jöttél. Ezért késedelem nélkül felmegyek [a székhelyre] és tisztelettel szolgálalak!"

Ezért [a császár] visszatért palotájába. Ahogy [visszafelé] ment, megállt azon hegy hágója tetején és ezt énekelte:

Kusaka-Bei hegy ezen
Felen vagy; túlhan meg áll
Az a "gyékénytakarós" hegy,²⁵⁷
Peguri-No-Yama. – E két
Hegy mely völgyében mered és
Tenyész a széles levelű
"Medve-tölgy"²⁵⁸; lábánál díszlik
Az egymásnak szoruló [dús]
Bambusz; fölötte díszlik a
Sűrűn növő bambusz. – Ej, haj ...
Fonódik a bambusz, de mi
Fonódva, aj, nem aludtunk!
Sűrűn nő a bambusz, de mi
Együtt bizony nem aludtunk!
[De] majd alszunk együtt, össze
Fonódva is! --Aj, vágyódva
Szeretett mátkám [az édes] ...

Ezt az éneket tüstént elküldte neki [a mátká előbb érkezett] hírnöke által.

147. FEJEZET: A Vörös-Vaddisznó-Lány. (*Aka-Wi-Ko*)

A császár máskor ismét maga mulatására ment ki.

²⁵⁶ 'Nászajándék 1: *tuma-do²pi-no²-mo²no²*, szószerint 'feleség-kérési dolog'.

²⁵⁷ V.ö. a 128. jegyzettel, – *Ko²mo²-tatami* vagy *tatami-ko²mo²* gyékényből vagy más sásfeléből készült padlószőnyeg; ez a kifejezés valamilyen okból a *Peguri*-hegy állandó jelzőjévé vált.

²⁵⁸ L.-a 128. jegyzetet.

Amikor a *Miwa-Kapahoz* (*Miwa-Folyó*) ért, a folyóparton ott volt egy nagyon szép lány. Éppen ruhát mosott.

A császár ezt kérdezte tőle: "Kinek a gyermeke vagy?"

Az meg így felelt: "Nevem *Aka-Wi-Ko*, és a *Piketa-Behöz* tartozom."

Akkor [a császár] ezt mondta neki: "Ne lépj [mással] házasságra! Hamarosan hivatlak!" — [Aztán] visszatért palotájába.

És így azon *Aka-Wi-Ko* nagy tisztelettel várta a császár parancsát nyolcvan éven át [vagy: sok-sok éven át].

Akkor [azaz: végül] *Aka-Wi-Ko* így elmélkedett: "Oly sok évet éltem le, miközben a fenséges parancsra vártam! Testem elaszott s megfonnyadt. Többé nincs reményem! Mégis, ha nem mutatom meg [a császárnak], hogy milyen hűséges szívvel vártam, nyugtalanságom [vagy: csalódásom] tűrhetetlen lesz".

Száz fogásos, asztal[ra tett] áldozatot vitetett [a székhelyre] és úgy járulva a császár elé illő ajándékként felajánlotta.

Igen ám, de a császár régen elfelejtette valamikor adott parancsát, így ezt kérdezte *Aka-Wi-Ko*tól: "Te kiféle öregasszony vagy és mi végett jöttél ide?"

Aka-Wi-Ko pedig így válaszolt: "Abban meg abban az évben, abban meg abban a hónapban a fenséges császár parancsot adott nekem, és én alázattal vártam [hívó] parancsra. Nyolcvan [azaz: sok-sok] év múlt el a mai napig. Arcom most már meghervadt. Reményem sincs többé. Mégis eljöttem, hogy hűségemet megbizonyítsam!"

Akkor a császár megdöbbsent és így beszélt: "Azt a régi dolgot régen elfeledtem, de te szavamra várva hűségedet megőrizted, miközben életed java haszontalanul elmúlt. Ez nagyon elszomorító!"

Szíve szerint nőül akarta venni, de [annak] előrehaladott korától megijedve nem tudott vele házasságra lépni. [Kárpótlásul] énekelt neki, és az ének ez volt:

A *Mimoroi* szent tölgyek,

Szent tölgyek alján házacska²⁵⁹
[Áll]. – Ó, mily tisztelni való
Vagy, *Kasi-Parai* szűzlány!

Aztán ismét énekelt:

Hej, *Piketai* fiatal,
Fiatal gesztenyefás mező!²⁶⁰
Életünk ifjú felében
Kellett volna szeretkezni!
Haj, az óta megvénültünk!²⁶¹

És akkor *Aka-Wi-Ko* úgy sírt, hogy könnyei átáztatták ruhája
pirosra festett bő ujját [*sode*]. Aztán azon fenséges dalokra éne-
kelve válaszolt:

Mimoroban épülő sok
Kerítés Aj, mint drágakő!²⁶²
Csak én maradtam felesen ...
Kiben lehet reményed még,
Istenszentélynék őrzője?

Később meg ezt énekelte:

A *Kusaka-Ye*²⁶³ öblében

²⁵⁹ A japán szöveg *yuyusiki-ka* kifejezése Chamberlain (393) értelmezése szerint 'tiszteltre méltó ház' ('*august dwelling*') s ez megszemélyesítésként is gondolható; a '*Kasi-Parai* szűzlány' megszólítás e feltevés erősítésére szolgál.

²⁶⁰ Az első két sor a szokásos természetképet adja, de a 'fiatal' szó máris bevezeti az igazi mondanivalót.

²⁶¹ Minthogy a japán szövegben semmi sem mutatja, hogy az éneklő nem magára is céloz, a 'megvénültünk' szó mindkettőjükre értelmezhető.

²⁶² A sokféle lehetséges értelmezés közül ez az allegória látszik leginkább elfogadhatónak: a császári parancs mintegy sokszoros drágakő-kerítést (v. ö.: *mi-mo²ro²* 'szent hely vagy rejtek') rakott a kiválasztott szűz köre, de a császár elfeledkezett az annyira féltett drágakőről, aki megszentelt szűzket a szentély őrzője lett.

²⁶³ A *ye¹~ye²* szó jelentése kettős: 1) 'folyótorkolat; öböl', 2) 'folyó'. E második jelentésében *ye* nagyon emlékeztet a *Sajó*, *Héjő*, *Hejő*, *Disznajó*, *Meregő*,

Virágzó lótosz a vízen,
Lótosz virágzik [bőviben] ...
Élet teljében kik vagytok,
Mint irigyellek titeket,
Ó, élet-termő emberek!

Akkor [a császár] az agg nőt bőven megajándékozta és hazaküldte.

Ez a négy ének *situ-uta* ('csendes ének').

148. FEJEZET: A Yesino-Palota (*Yesino-No-Miya*)

[Egyszer] amikor a császár a *Yesino*-Palotához utazott, a *Yesino-Folyó* partján gyönyörű lánnyal találkozott. Ezt a lányt nőül vette és visszatért [*Asakurai*] palotájába. Később, amikor ismét *Yesinoba* utazott, azon a helyen, ahol a lánnyal találkozott, megállást parancsolt. Felállította uralkodói nyugvószékét [*mi-agura*], majd azon ülve citerázott, miközben parancsára a lány [előtte] táncolt. Később mivel a lány olyan jól táncolt, dalt szerzett. Az a dal ezt mondta:

Az emelt ülőhelyen ül,
Aki isteni kezével
Pengeti citeráját ...

Ennek hangjára táncoló
Lányka: – bár örökké lenne!

Midőn [utóbb] *Akidu-Nora* (Szitakötő-út) menvén vadászott, uralkodói nyugvószékére ült. Akkor egy lóböngöly megszúrta karát. Nyomban odarepült egy szitakötő, szájába kapta a lóböngölyt és towarepült. Akkor [a császár] ezt a dalt szerezte:²⁶⁴

Berettyó, (< Berekjó), *Kethjou* stb. magyar folyónevek második tagjára. A TESz kikövetkeztetett uráli alakja: **joke* egy *-*ke* elemmel képzett szó is lehet. A *votják* és *zürjén. ju* 'folyó' szó ősi, képzővel soha meg nem toldott alakként is felfogható, nem szükségszerűen rövidült alakként.

²⁶⁴ Ezt az éneket az idők folyamán bizonyára átköltötték. Pl. a, 'kegyes uralkodónk' kifejezés aligha származott magának az uralkodónak a szájából!

A *Yesinoi Womuro*-
 Hegyen bőven fekszik őz és
 Más vad!" – országot kormányzó
 Nagy úrnak így mondá valaki.
 Kegyes uralkodónk vadra
 Várva nyugvószékén pihent,
 Mikor fehér-gyolcs-ingujjú
 Fenséges karába, aj, egy
 Lóbögöly szúrt; ama bögöly
 Pedig szempillantás múlva
 Szitakötőnek lett étke!

Hogy ilyen dolgot nevedben
 Viselj²⁶⁵, hívnak Szitakötő-
 Szigetnek, te éggel teli²⁶⁶
 Hon, *Yamato* – szülő-honunk!

Így azon időtől fogva azon rétet *Akidu-Nonak* hívják.

149. FEJEZET: A Kaduraki-Hegy (*Kaduraki-Yama*)

Máskor megint a császár felhágott a *Kaduraki-Hegy* tetejére. Akkor nagy vadkan termett előtte. A császár nyomban sípoló nyíllal lőtt rá.²⁶⁷ Akkor a vadkan [mert a nyíl csak megsebezte] nagydühösen, fújva és horkantva nekirontott. A császár pedig félve ama fújástól s horkantástól, egy égerfára mászott fel, majd így énekelt:²⁶⁸

²⁶⁵ A 'szitakötő' neve az ójapánban *akidu* volt (ma szino-japán szóval *tonbo*)~ Japánnak *Akidu-Sima* (Szitakötő-Sziget) megnevezését láttuk az Előbeszédben és a 65. fejezetben. Az itt leírt különös esemény tanulsága természetesen az, hogy még a szitakötő is hű segítője az ég fiának; ezáltal is utalnak Japán lakosságának az uralkodó iránti szolgálatkészségére.

²⁶⁶ Az "éggel teli Yamato" kifejezést illetően l. a 213. jegyzetet.

²⁶⁷ L. a 31. jegyzetet.

²⁶⁸ Ez a hízeltő szerzemény nem származhatott az uralkodótól. Philippi (359) a Nihongi ezzel párhuzamos helyre utalva, azt írja, hogy az uralkodóval vadászatra kiment udvaronc ijedt meg oly nagyon; gyávaaságáért halálra ítélték, és kivégzése előtt énekelt e sorokat; a császárnő közbelépése mentette meg életét.

A békében kormányzó nagy
Urunk kedve teléséből
Megsebzett vadkan fűjása,
Aj, megrémített! Elfutva,
Aj, kopasz dombnak fájára,
Égerfa ágára másztam ...

Ismét más esetben, amikor a császár a *Kaduraki Yamara* ment fel, az udvaroncok mind zöldre [vagy: kékre, *awo*] festett ruhát viseltek, amelyhez [a császártól] mindegyikük vörös [de-rék]kötőt kapott.

Ugyanakkor az átellenes hegyoldalon is [valamiféle] emberek mentek a hegy lábától a tető felé. Éppen úgy tűntek, mint a császár menetének sora. Mind a ruhák külseje és alakja, mind az emberek maguk oly hasonlóknak mutatkoztak, hogy nem lehetett különbséget tenni [a két sor között].

Akkor a császár [az átellenes hegyoldalra] nézett és ezt kérdezte: "Ebben a *Yamato* országban rajtam kívül nincs császár. Hát akkor ki az az ember, aki [ott] így megy?"

A válasz éppen olyan volt, mint a császár szavai.

Erre a császár, nagyon megharagudva, nyilat helyezett íjára, és sok kísérője szintúgy.

Azok az emberek [az átellenes hegyoldalon] ugyancsak mind ijaikat és nyilaikat készítették.

Erre a császár megint üzent: "Mondd meg nevedet! Aztán [hogyan megmondtad], én is megmondom enyémet. Aztán hányjuk nyilainkat!"

Akkor [ez a] válasz érkezett: "Minthogy engem kérdeztek először, elsőnek mondom meg nevemet. Én az az isten vagyok, aki a rossz dolgot [maga goto] is meg a jó dolgot [yo goto] is egyetlen szóval mondván dönti el: *Kaduraki-No-Pito-Koto-Nusi-No-Opo-Kami* (Kadurakii Egy-Szó[va] Parancsoló Nagy Isten)!"

Akkor a császár félelemmel telve így beszélt: "[Szemed előtt] remegek, nagy uram! Nem tudtam, hogy [észlelhető] alakban jelenlensz meg."

És miután ezt mondta, saját nagy kardját, íját és nyilát letette, sőt levettette kísérőivel ruháikat, majd a földre borulva [e tárgyakat engesztelő áldozatul] felajánlotta.

Akkor az a *Pito-Koto-Nusi-No-Opo-Kami* tapsolt és [így]²⁶⁹ az áldozatot elfogadta.

Amikor pedig a császár hazatérőben volt, az istenség a hegy tetejétől a *Patuse-Yama* szájáig elkísérte.

Akkor történt tehát, hogy *Pito-Koto-Nusi-No-Opo-Kami* [lát-ható alakban] megjelent.

Ismét máskor a császár *Kusakaba* ment, hogy feleségül vegye *Wodo-Pimet* (? Wodoi Kisasszony), *Wani-No-Satuki-No-Omi* (Wanii [?] Satukii Nemes) leányát. Útközben egy lánnyal találkozott, aki [egy ideig] a menetet nézte, de elszaladt és egy domb oldalában elrejtőzött. Akkor a császár éneket szerzett, s az így hangzott:

Domb mögé bújt el a kislány,
Domb rejti most tőlem. Ásó
Kéne, bizony ötszáz, vasból
Való ásó! – Azzal hánynánk
Szét a dombot, aj, a dombot ...

Ezért hívják most (azt) a dombot *Kana-Suki-No-Wo-Kanak* (Vas-Ásó-Domb).²⁷⁰

150. FEJEZET: Égi elbeszélés dalban (*ama-gatari-uta*)

Megint máskor a császár *Patuseban* lakomát rendezett és az [ottani] hatalmas lombozatú zelnicefa [*tuki*]²⁷¹ alatt ült. És akkor egy udvarhölgy, aki az *Ise*-beli *Mipeb*-ből származott, magasra emelve a nagy boros serleget felajánlotta neki. [Éppen] akkor a

²⁶⁹ A japánok a *sintó* szentélyekben tenyerük néhányszori összeütése által hívják magukra az istenek figyelmét s aztán imádkoznak; bizonyára azt hitték, hogy az istenek hasonló módon juttatják kifejezésre elégedettségüket.

²⁷⁰ A helynév magyarázata valószínűen népetimológiás. – *Kana* (később *kane*) 'érc, fém, vas' alkalmasint a régi kínai *kan* 'vas' szóval függ össze (v. ö.: goldi tunguz *gan* 'vas'); *suki*¹ 'ásó; eke'.

²⁷¹ A zelnicefát szent fának tartják az obi-ugorok is, de Eurázsia északi övének más népei is.

hatalmas lombú zelnicefáról levél esett le és a serlegben [a bor tetején] úszott. Az udvarhölgy pedig mit sem tudva a levél leestéről és a serlegben úszásáról egyre csak ajánlotta a felséges bort.

A császár megpillantván a serlegben úszó falevelet azt az udvarhölgyet a földre vetette, majd kardját [a lány] nyakának szegezte, hogy elvágja, midőn az így beszélt a császárhoz: "Ne ölj meg! Mondanivalóm van számodra!" Aztán ezt énekelte:

*Makimukuban palota
Van, aj, Pisiro a neve.
Ráderül a reggeli nap,
Beragyogja az esti nap ...
Mint a bambusz, gyökerezve,
Mint a fa, jól gyökerezve,
Olyan jól van megépítve
Nyolcszáz évre az a szentély!²⁷²
Kiváló fa [az anyaga],
Hasított cédrus kapuja:
Az újtermés-kóstoló ház ...
Rája óvó tető gyanánt
Borul zelnice száz aga;
Csúcsa²⁷³ az eget fedi el,
Középső ági keletet²⁷⁴
Takarják, az alsók meg, aj,
A vidéket.²⁷⁵ – A felső ág
Csúcs-levele egy középső
Ágra esett, [csak] érintve;
A középső ágak felső
Levele egy alsó ágra
Esett; az alsó ágak egy
Csúcs-levele a selyméről*

²⁷² A *miya* szónak 'szentély' és 'uralkodói palota' jelentése van, hiszen az utóbbi is az istenek gyermekének és övéinek lakása.

²⁷³ Azaz a zelnicefa csúcsa, amely szinte elfogja az eget az alatta ülő szemétől.

²⁷⁴ *Aduma* a híres keleti részek neve volt, amelyekben annyi harc folyt és annyi szép dal is született. L. a 126. jegyzetet is.

²⁷⁵ Az akkori székhelyről nézve az *Adumával* átellenesen fekvő nyugati részek.

[Neves] *Mipe*²⁷⁶ leányának
 Felemelt, aj, ékkövel szép
 Serlegébe! --Miként úszó
 Olaj [tenger habja színén],²⁷⁷
 Esve és csapódva minden
 Keveredik, ez is bizony
 Félő, félelmetes [élmény]²⁷⁸

Fia a magasban fénylő
 Napnak! Amit szájról-szájra
 Adnak [majdan-élő fiak
 S lányok], oly [esemény] ám ez!²⁷⁹

Miután ezt az éneket felajánlotta, "vétke" megbocsáttatott.

151. FEJEZET Égi elbeszélés dalban (*ama-gatari-uta*)

Utána a császárnő [*Waka-Kusaka-Be-No-Miko*] énekelte a következőt:

A Yamatoï Taketi
 Székhelyen, eme magaska
 Vásáros kormányshékhelyen van²⁸⁰
 Az újtermés-kóstoló ház.

²⁷⁶ A *Mipe* nevű település állandó jelzője *ari-kinu* volt; *kinu* 'a selyemhernyó gu-bójáról lefejtett finom szál; ökörnyál; pókháló szála.; [másodlagosan] könnyű szövésű anyag, selyem; ruha'; ill. ma 'hangya' jelentésű, de régen 'darázs, méh' jelentése is volt s talán a selyemhernyó lepkéjére is vonatkozott.

²⁷⁷ A japán mitológia szerint a teremtés kezdetén "a föld még vízen úszó olaj-foltként zsenge volt és medúzaként lebegett" (1. az 1. f.-et).

²⁷⁸ Ahogy félelemmel tölti el az embert az a tény, hogy az erős keverés által a víz színén úszó zsenge foltból szilárd sziget keletkezett, úgy ez az esemény is félelmetes, mert a szent fa levele csodásan esett az ég fiának szánt italba.

²⁷⁹ V.ö. ezt és a következő *ama-gatari-uta* ('égi elbeszélés dalban') jelölésű éneket a 25., 26. és 27. fejezetekben látott *kami-goto-uta* ('isteni szavak dala') jelölésűekkel. A legtöbb egyéb japán költeménnyel szemben nemcsak fel tűnő hosszúságúak, hanem refrénjük is gyakorlatilag azonos.

²⁸⁰ Azon uralkodási időszakban *Taketi* volt a székhely; e helynév eredete: *taka* 'magas' + *uti* 'vásárhely'.

Rája óvó tető gyanánt
Borul egy levele-széles
Szent, hatalmas kamélia.
Levelei szétterülnek,
Virágai fényben ülnek ...

A magasban sugárzó nap
Fenséges fiának nyújtom
A bőséges, felséges bort!²⁸¹

Ezt adják majd szájról-szájra,
Ez eseményt [késő korok]!
Őt követve a császár énekelt:

Az uralkodói udvar
Előkelő népe fürjet
Mintázva kendőt köte, aj,²⁸²
Mint barázdabillegető
Járás közben összezárják
Farkukat és mint a házi
Verebek csoportba gyűlnek;
Aj, ma talán el is áznak,
Borral telve vidámodnak.
A magasban sugárzó nap
Udvarának nemes népe ...

²⁸¹ A felszólítás a szerencsétlen udvarhölgynek szólt. A császárnő így akarta megengesztelni és a jóvátételt jelképesen megkezdeni.

²⁸² A császár nyilván kedvét lelte udvarnépének rendkívüli ruhákba való öltöztetésében. A 'fürjet mintáz' kifejezés azt akarja mondani, hogy az öltözetnek legalább fej- és nyakrészét megfelelő kendő segítségével a fürj testének elejéhez tették hasonlóvá (amellett "farkuk" jó volt a jelmezeseknek). Az ójapán ~ 'fejre való fátyol; sál', amely a vállra csüngött le, abban az időben a japán műi viseletnek fontos kelléke volt. Ennek kapcsán érdemes megjegyezni, hogy a hagyományos cseremiszi népi viseletben a himzett fejkendő neve *pil-/pe~/pul* előtaggal kezdődik (az összetétel második tagja, *šo bet's* 'kendő'; úgy látszik, az első tag elhomályosult jelentését a második szóé magyarázza; a cseremiszi szó rokonságát l. a TESz-ben a *fül* szócikkében).

Ezt adják majd szájról-szájra,
Ez eseményt [késő korok]!

Ez a három ének *ama-gatari-uta*.²⁸³

Azon a lakomán [a császár] dicsérte a *Mipei* udvarhölgyet és bőven megajándékozta.

152. FEJEZET: Wodoi Kisasszony (*Wodo-Pime*)

Amikor azon lakoma napján *Kasuga-No-Wodo-Pime* neki a felséges bort átnyújtotta, a császár ezt énekelte:

Aj, te vízzel permetező
Nemesek²⁸⁴ leánya! Fogd a
Tálat, a csőröset²⁸⁵ erőst
A kezedbe! Fogd jól, tartsd jól,
Alulról is, szorosabban
Egyre – korsótartó kislány!

Ez *uki-uta* (? 'boros edény[re szerzett] dal'). Es akkor *Wodo-Pime* ezt a dalt ajánlotta fel:

Aj, békében kormányzó nagy
Urunk ajtaja! Reggel is
Meg este is – tárnak avagy
Csuknak²⁸⁶ – szárfádnak²⁸⁷ dől a mi

²⁸³ Az udvarhölgy hosszú éneke különösen érdemes figyelmünkre. Az ének talán csak nemi változtatásra szorult, hogy az udvarhölgy mentésére szolgáljon, de más változatában előbb is meglehetett. U.i. az akkori ünnepségek fénypontjai köze tartoztak az énekmondások. A szöveg magában is nagyon szép és bizonyára gyöngye az ősi japán költészetnek.

²⁸⁴ A japán szöveg megfelelő részében a *mi-na-so²-soku²* *omi* kifejezés *omi* részre 'nemes' jelentésű; a *mi-na-so²-soku²* rész (szószerint 'víznek az öntője' vagy 'víz-szóró') állandó jelzővé vált az *omi* szó előtt; feltehető, hogy a *Kasugaban* élő *omik* lényeges teendőjét képezte az öntözésre való víz elosztása.

²⁸⁵ A rizsbort rendszerint tölgyfából készült edénykében tartották. Az itt említett *po-dari* (*po* 'tető, felső rész; az, ami felül van'; *tari* 'hordó, hordócska, dézsa') egy új magyarázószótár (Ōno 1974) szerint olyan edény lehetett, amelynek fejet és öntő csőrt faragtak.

Urunk [szemlélődve onnat].
 Ha csak alsó léce²⁸⁸ volnék
 Te szárfádnak! Ha testvéred
 Volnék, [aj, be boldog volnék]!

Ez *sita-uta* ('csendes ének').

Ez a császár 124 évig élt. A kígyó [ciklus] 6. éve 8. hónapjának 9. napján hunyt el [Kr. u. 489]. Sírja a *Kaputi*-beli *Tadipi* [határában levő] *Takawasi* [nevű] helyen van.

153. FEJEZET: Seinei tennó (*Seinei-Tennō*)

[Yúyaku tennō] fia, *Sira-Ka-No-Opo-Yamato-Neko-No-Mikoto* (Fehér Hajú Herceg – Nagy Yamato Sarj) *Ipareban* a *Mikakuri* (Szent Rejte) nevű palotában lakott, és onnan kormányozta az országot.

Ennek a császárnak nem volt felesége és nem voltak gyermekei. Emiatt mint név-örökítő telepítést [*mi-na-siro*] a *Sira-Ka-Bet* létesítették.

Ezen császár halála után nem volt [trónörökös] herceg az ország kormányzására.

Amikor a trón betöltésére herceget kerestek, [azt találták, hogy] *Iti-No-Be-No-Osi-Pa-Wake-No-Miko* húga, *Osinumi-No-Iratume* (Osinumii Hercegnő), másik nevén *Ipi-Toyo-No-Miko* [=

²⁸⁶ Chamberlain (408) szerint az idevágó *asa-to-ni* a császári palota ajtajának, ill. ajtóinak reggeli nyitása idejére, míg *yupu-to-ni* az esti zárás idejére vonatkozik (*asa* 'reggel', *yupu* 'este', *to* 'ajtó', *-ni* '-on/-ön, -nál/-nél, -ban/-ben, -kor').

²⁸⁷ A megfelelő japán *waki-duki*² (<*waki-tuki*²) kifejezés sok fejtörést okozott; *waki* 'oldal, valaminek vége/széle'; *tuki*²-ről azt vélték a magyarázók, hogy valamilyen 'fából való kartámasz'; de az ugyanott szereplő *i-yo²ri-tatasu waki-duki*² kifejezésben *tatasu* feltétlenül 'áll, álló' jelentésű., s mivel *tatasu* a *waki-duki*² rész jelzője, az egész kifejezés jelentése alig lehet más, mint: 'az az ajtófélfá (vagy szárfá vagy oldalfá), amelynek dőlve [a császár] áll'; ha a kartámasz'-féle fordítást használnánk, akkor valamilyen fekvő vagy ülő alkalmatosság kartámaszát kellene elképzelnünk, de az ilyen bútordarabnak 'alsó léce' (l. a 288. j.-et) aligha lehetett (hanem inkább lába).

²⁸⁸ A megfelelő *sita-ita* kifejezés (*sita* 'alul, alsó', *ita* 'deszka') az ajtófélfához alul csatlakozott.

Ipi-Toyo-No-Iratume] a Kaduraki-beli *Osinumiban*, a *Tunusasi* nevű palotában élt.

154. FEJEZET: Idősebb Kei Herceg és Ifjabb Kei Herceg (*Oke-No-Miko; Woke-No-Miko*)

Wo-Tatet (Kis Pajzs), a Yama-Be nemesét Parima kormányzójává tették.

Idő múltán azon országrész egy Sizimu nevű alattvalójának új lakását avató ünnepségre érkezett.²⁸⁹

Később, amikor a mulatás nagyon magas fokra hágott, sorra mindenki táncolt.

Két tűz-vigyázó fiú ült a kemence mellett. Azokat is táncra unszolták. És akkor az egyik fiú így szólt: "Táncolj te előbb, bátyám!" [Ezt követően] a bátya szólott: "Táncolj te előbb, öcsém!"

És amikor ilyen módon engedték át egymásnak az elsőséget, az összegyűlt nép nevetett azon a módon ahogy [a fiúk] egymásnak az elsőséget ajánlgatták.'

Végül is az idősebbik fiú táncolt. Midőn táncát befejezte, és a fiatalabbik volt soron, ez így énekelt:

Harcos társam viseli kard
Csukája²⁹⁰, aj, vörösre van
Pingálva; kötőjére [szép]
Vörös zászló rákötve ...²⁹¹
Aj, amikor ezt a vörös
Zászlót emelik, bújik ám
El, aki látja, mindenik!²⁹²

²⁸⁹ Hasonló házavató ünnepséget láttunk a 89. fejezetben.

²⁹⁰ L. a 73. jegyzetet.

²⁹¹ L. a 93. jegyzetet. – A vörös vagy piros szín a japánok (különösen a *sintó*-követők) hitében ma is szent. Segítségével gonosz szellemeket lehet távol tartani, vagy elűzni. A *sintó* szentélyek épületein és kerítésein ma is feltűnő ez a szín, de mert buddhista szentélyeken is előfordul, használatát sokan a buddhizmus befolyásának tulajdonítják.

²⁹² Idővel a császári hadak zászlainak színévé is vált és így a hatalmat jelképezte. V.ö.; "A fegyverek ragyogása az uralkodó hatalmát hirdette, és a vi téz harcosok ömlő füstként zúdultak előre. Pirosan lobogtak a zászlók a fegyverek fölött ..." (Előbeszéd 3.1.).

Bújik a domb bambuszába ...

Bambusz tövét csapva el is
Vágják, tetejét meg nyomva,
Aj, lehajtják.²⁹³ [Majd] nyolc-húros
Citera lesz belőle, aj,
Zengő, szóló jó citera!²⁹⁴

Országot kormányza amaz
Iza-Po-Wake császárnak
Fenséges-hercegi fia,
Iti-No-Be-No-Osi-Pa.
Kinek szolgál [-sorba jutott]
Maradék, aj, én vagyok!

Ezt hallván *Wo-Tate* nemes megijedt és lefordult ülőgyékényéről. [Aztán] kikergette mind azokat az embereket, majd a két herceget bal, ill. jobb térdére ültette és sírva panaszkolt [sorsukat]. És összegyűjtve az [ottani] embereket ideiglenes "palotát"-t készített és [a hercegeket] abban helyezte el. [Az udvarhoz pedig] gyorsfutárokat küldött.

Midőn [a hercegek] nagynénje, *Ipi-Toyo-No-Miko* [a hírt] hallotta, megörült és udvarába rendelte őket.

155. FEJEZET: A dalverseny (*uta-gaki*)²⁹⁵

Mielőtt [*Woke-No-Miko* = Kenzó tennó] a kormányzást kezébe vette, *Sibi* nemes, a *Pegurii* nemesek őse [menyasszonyszerző-dalversenyen] vett részt és kézen fogta azt a kisasszonyt, akit *Woke-No-Miko* akart elvenni. A lány pedig az *Udai* nemesek egyikének lánya volt és *Opo-Wonak* (Nagy [?] Hal) hívták.

²⁹³ A japán szöveg *osi-nabikasi nasu* kifejezése mintegy ezt teszi: 'nyomva hajladozva készlet' ami a ledöntés költői kifejezése.

²⁹⁴ A citera (*ko²to²*) az uralkodó kezében az istennel való közlekedés legfontosabb eszköze volt. Ezért is mehet át az ének következő sora a kormányzásra. L. a 135. jegyzet is.

²⁹⁵ Az *uta-gaki* kifejezés eredeti jelentése alkalmasint 'dal-hozzáfűzés' vagy 'dal-folytatás' volt, azaz az először énekelt néhány sort a versenyben résztvevő egyikének, ill. a vetélytársnak kellett folytatnia.

Akkor *Woke-No-Mikoto* is belépett a dalversenybe. A *Sibi* nemes ezt dalolta:

A nagy palota teteje,
Teteje, annak is, aj, a
Taraja, lekonyul, sej, a
Sarkán, a távoli sarkán!

Miután így dalolt) azt kívánta, hogy [valaki] fejezze be [a megkezdett dalt].

Akkor *Woke-No-Miko* dalolt:

Bizony az ács ügyetlen volt
Tető sarka azért is lóg!²⁹⁶

Erre [válaszul] a *Sibi* nemes:

A fenség bátorsága, aj,
Kevés²⁹⁷ Nyolc-soros sövényén
Az ő nemesének bizony
Nem képes ő hatni által!²⁹⁸

Erre megint a herceg dal-válasza következett:

Midőn a hullámok törött
Csúcsát nézem, úgy látom, egy
Tonhal²⁹⁹ úszik lassan felém;
Uszonyán meg, sej, nejem áll!

A *Sibi* nemes meg mind haragosabbá válva ezt dalolta:

²⁹⁶ A hercegi vetélytárs válasza találó volt, ezért ő nyerte volna el a lányt, ha ellenfele nem küzd tovább.

²⁹⁷ A japán szöveg idevágó kifejezése ez: *opo-kimi-no² ko²ko²-ro wo yurami*, azaz 'szíve irányában a fenség ernyedve'.

²⁹⁸ Ez nemcsak magabiztos, hanem kihívó beszéd volt.

²⁹⁹ A *Sibi* név mint köznévf. (*sibi*) 'torillal' jelentésű. A herceg e szójáték befonása által akarta a versenyt a maga javára eldönteni.

Aj, aj, a fenséges herceg
 Sövénye! Nyolcszor legyen bár
 Megkötve³⁰⁰, aj, kötve nyolcszor
 Körbe mehet – levágjuk mi
 S elégetjük, [csak úgy lobog]!³⁰¹

Akkor pedig a herceg:

Tonhal, legyél még oly erős,
 [Itt] a tonhal-bökö halász³⁰²
 Vagyon, biz' a jó szigonyos!
 Ha az megharagszik, tonhal,
 Szíved, tonhal, keserüli ...
 Tonhal-bökés, hajjaj ...

Így vetélkedtek a dalversenyen hajnalig, s akkor [mind a vetélkedők, mind a nézők s hallgatók] szétszéledtek.

Másnap jókor *Oke-No-Mikoto* és *Woke-No-Mikoto* így fontoltgatta a dolgokat: – "Reggel az udvar emberei mind az [uralkodói] palotába mennek és délben *Sibi* házában gyűlnek össze; de *Sibi* most bizonyára alszik, és senki más nincs házában; tervünk [megvalósítása] nagyon nehéz lesz, ha most nem sikerül."

Tüstént csapatot gyűjtöttek, *Sibi* nemes házát körülvették és őt megölték.

Azt követően a hercegek egymásnak engedtek át az uralkodást. *Poke-No-Mikoto* e szavakkal engedte át: "Ha te, herceg, nem nyilvánítottad volna ki nevünket, amikor a *Parimai Sizimu* házában éltünk, sosem jutottunk volna a kormányzás birtokába. Az teljesen a te tettednek köszönhető. És noha én vagyok az idősebb

³⁰⁰ A nyolc vagy sok-sok 'kötés' az ágból font kerítés "szem"-eire vonatkozhat, tehát azt jelentheti, hogy erősre készítették; hatásosabb védelemként több sor sövényt építettek a paloták köré.

³⁰¹ Ez a fenyegetés a hercegek iránti tiszteletlenség megnyilatkozása volt.

³⁰² Mert a *Sibi* köznév 'tonhal' jelentésű, a dalban szereplő op-uwo 'nagy hal' kifejezés, a magyarázók szerint, a *Sibi* nemesre vonatkozik, míg *sibi tuku ama* 'tonhalat szigonnyal. szűrő halász' a herceget jelenti. Mindamellett a szereplők megjelölése nem egészen kétségtelen.

fivér, fenséged uralkodjék először!" – [Ilyen módon] határozottan magától háritotta az uralkodást.

Nem utasíthatván vissza, *Poke-No-Mikoto* uralkodott elsőnek.

156. FEJEZET: Kenzó tennó (*Kenzō-Tennō*)

Woke-No-Ipa-Su-Wake-No-Mikoto (Ifjabb Kei Szikla-Fészek Herceg [= *Woke-No-Miko* = *Kenzō tennō*], fia *Iti-No-Be-No-Osi-Pa-Wake-No-Mikonak*, aki *Iza-Po-Wake-No-Miko* fia volt, a *Tika-Tu-Asuka* nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Ipaki-No-Miko* (Ipaki Herceg) leányát, *Nanipa-No-Mikot* Nanipai Hercegnő) vette feleségül. Gyermeük nem lett.

157. FEJEZET: Okime Aggnő (*Okime O-Mina*)

Midőn ez a császár fenséges-atyjának, *Iti-No-Be-No-Mikonak* tetemét kereste, *Apumi* földjéről egy egyszerű aggnő járult eléje és így beszélt: "Egyedül én tudom azt a helyet, ahol a fenséges herceg teteme el van temetve! Fogairól lehet [a tetemet] megismerni!" ((Fogai vadliliom [*saki-kusa*] formájára [egymás mellé zsúfolt] fogak voltak.))

Akkor [a császár] azon hely felásása és a csontok keresése végett embereket küldött ki.

Meglelvén a csontokat a Kaya-No keleti [szélén levő] hegyen mauzóleumot építtetett és abban helyezte el őket.

*Kara-Bukuro*³⁰³ utódait a sír őrzőivé tette. A csontokat később Yamatoba vitték fel. Visszatérvén *Yamatoba* [a császár] magához hívatta azon aggnőt s megdicsérte azért, hogy azt a helyet látván nem feledte, hanem helyesen emlékezetében tartotta. Megtisztelésül az *Okime O-Mina* (? Rajta-marad-Szeme Aggnő) nevet adta neki. Később a palotába hívta lakni és nagy szívélyességgel és tisztelettel bánt vele. Házat is építtetett neki közvetlenül a palota mellett és minden nap magához hívatta. Csengőt akasztatott a [palota] nagy termének ajtajára [azaz: az ajtó mellé], és amikor az

³⁰³ *Kara-Bukuronak* szerepe volt *Iti-No-Be-No-Miko* megölésében.

aggot hívni akarta, mindig kiment és megszólaltatta a csengőt. Később ezt az éneket szerezte:

Sásas mezőkön és kicsi
Völgyeken által halad ő;
Aj, távolról csilingel a
Csengő. – *Okime* jó? Ö jő!³⁰⁴

Egyszer *Okime aggnō* így beszélt: "Már nagyon megőregedtem: – szeretnék szülőföldemre visszatérni!"

Amikor kérése szerint kegyesen hazabocsátotta; [távozását] a császár szemmel kísérve így énekelt:

Ó, *Okime, Apumii*
Anyóka! Holnaptól fogva
Hegyek takarnak s nem látlak
Többé! [Látlak-e még egyszer?]

A császár megkerestette azt az öreg disznópásztort, aki elvette tőle [és bátyjától] az eledelt, amikor balszerencse érte őket és menekültek. Megtalálták, [*Yamatoba*] idézték és az *Asuka-Folyó* medrében fejét vették. Aztán minden rokonának térdinát elvágták. Ezért van az, hogy leszármazottaik mindmáig kényszerűen maguktól sántítanak, amely napon *Yamatoba* mennek.

Mivel annak az öregembernek a tartózkodási helyét jól meglették³⁰⁵, azon hely neve *Simesu*.

³⁰⁴ A régi japán értelmezések nyomán Chamberlain (419) megmagyarázza, hogy az .idős nőnek a palotába feljutását segítő a császár kötelet feszített ki. Ahogy a gyenge kéz ebbe kapaszkodott, a palotába érő kötél végén meg-megszólalt egy kis csengő. A "távolról" és a "sásas mezőkön és kicsi völgyeken által" kifejezések azt érzékeltetik, hogy *Okime* távoli vidéki otthonából költözött a császári székhelyre.

³⁰⁵ A *simesu* ige 'mutat, rámutat' jelentésű. Ki tudná megmondani, ha csak nem a népetimológia, hogy a *Simesu* helynév ebből lett-e?

158. FEJEZET: Idősebb Kei Herceg, (*Oke-No-Miko*)

A császár keserűséggel volt telve *Opo-Patuse* [= *Yūryaku* korábbi] császár iránt, aki hercegi atyját megölte, és bosszút akart állni [*Opo-Patuse*] lelkén.

Azt forgatta elméjében, hogy leromboltatja azon *Opo-Patuse* császár sírdombját.

Amikor avégből embereket küldött oda, bátyja, *Oke-No-Mikoto* így beszélt hozzá: "Ezen fenséges sír lerontására idegen embereket használni nem szabad! Csak én magam mehetek. A fenséges császár kívánsága szerint lerombolom, majd visszatérek."

Akkor a császár így rendelkezett: "Menj döntésed szerint!"

Ennek megfelelően *Oke-No-Mikoto* maga ment oda. A sír oldalát kissé kiást, majd visszatérve jelentést tett, miszerint ásással már lerombolta a sírt.

A császár pedig erősen csodálkozott [bátyja] gyors visszatérte miatt. Megkérdezte tőle, hogyan rombolta le a sírt?

Az így válaszolt: "Egy kicsit kiástam a földet a sír oldalán!"

A császár [akkor] ezt mondta: "Mert bosszút akarunk állni a hercegi atyánk ellenségén, azt a sírt teljesen le kell rombolni. Miért ástál csak keveset?"

[Bátyja] ezt felelte: "Cselekvésem oka ez volt: Valóban igazságos, hogy bosszút akarunk állni a hercegi atyánkon esett sérelemért; mégis azon *Opo-Pause* császár, noha atyánknak ellensége, másrészt a mi nagybátyánk [is] volt, továbbá országot kormányzó császár; mármost, ha mi csak azt a meggondolást tartjuk szemünk előtt, hogy atyánk ellensége volt, és egy ország-kormányzó fenséges császár sírját teljesen leromboljuk, a későbbi nemzedékek biztosan gyalázni fognak bennünket; mindamellet hercegi atyánk sérelme nem maradhatott bosszulatlanul; ezért ástam ki a sír oldalát egy kevéssé; ezen megszegyenítés által a jövő nemzedékekkel szemben jelképesen bizonyára eléggé magunkra vettük [bosszúnk megállását]!"

Miután így szólott, a császár ezt mondta: "Ez is nagy bölcsesség. Legyen szavaid szerint!"

Ez a császár elhunyván *Oke-No-Mikoto* következett az *Égi Utódlásban*.

Ez a [*Woke-No-Mikoto*] császár 38 évig élt és 8 évig kormányozta az országot. Sírja *Kata-Wokaban* az *Ipatuki-No-Wokan* (Ipatuki-Domb) van.

159. FEJEZET: Ninken tennó (*Ninken-Tennō*)

Woke-No-Miko [= *Kenzō tennō*] bátyja, *Oke-No-Miko* [= *Ninken tennō*] az *Iso-No-Kamii Pirotaka* (Széles-Magas) nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Opo-Patuse-No-Waka-Take* [= *Yūryaku tennō*] lányát, *Kasuga-No-Opo-Iratumet* vette feleségül. E házasságból születtek: *Taka-Ki-No-Iratume* (Taka-Kii Azonvérű Hercegnő), majd *Takara-No-Iratume* (? Kincses Azonvérű Hercegnő), majd *Kusubi-No-Iratume* (? Csodás Azonvérű Hercegnő), majd *Ta-Sira-Ka-No-Iratume* (Fehér Hajú Azonvérű Hercegnő), majd *Wo-Patuse-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto* (Ifjabb Patusei Kis Ökör-szem Herceg, majd *Ma-Waka-No-Miko* (Legifjabb Herceg [vagy: Hercegnő]).³⁰⁶

Feleségül vette továbbá *Wani-No-Pituma-No-Omi* (Wanii Naptár-Mester Nemes) lányát, *Nuka-No-Wakugo-No-Iratumet* (? Nukai Ifjú-Gyermek – Azonvérű Kisasszony). E házasságából lett *Kasuga-No-Woda-No-Iratume* (Kasugai Wodai Azonvérű Hercegnő).

Ennek a császárnak összesen hét gyermeke volt. Közülük *Wo-Patuse-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto* uralkodott.

160. FEJEZET: Buretsu tennó (*Buretsu-Tennō*)

Wo-Patuse-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto [= *Buretsu tennō*] Patuseban a *Nami-Ki* (Sor[ban álló] Fák) nevű palotában lakott és nyolc éven át onnan kormányozta az országot.

Mivel ennek a császárnak nem voltak gyermekei, mint *mi-ko-sirot*³⁰⁷ a *Wo-Patuse-Bet* (Kis-Patuse-Nép) létesítette.

Sírja *Kata-Wokaban* az *Ipatuki-No-Wokan* van.

³⁰⁶ Philippi (382) szerint *Wo-Patuse-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto* volt ennek a császárnak egyetlen fia, *Ma-Waka-No-Mikot* ő lánynak számítja. Kinoshita (279) és Chamberlain (422) fiúnak. A *miko* szóból nem is lehet a. nemet eldönteni.

³⁰⁷ L. a 100. jegyzetet.

Amikor ez a császár meghalt, nem volt herceg, aki az Égi utódlásban követte volna. Ezért *Pomuda* császár ötödik nemzedékbeli utódját, *Wo-Podo-No-Mikotot* (Ifjú [?] Podoi Herceg) hívták *Tika-Tu-Apumiból* a székhelyre. Összeházasították *Ta-Sira-Ka-No-Iratumeval* és ráruháztak a kormányzást.

161. FEJEZET: Keitai tennó (*Keitai-Tennō*)

Pomuda [= *Ōjin*] császár ötödik nemzedékbeli utódja, *Wo-Podo-No-Mikoto Iparepan* a *Tamapo* (? Ékkő-Csúcs) nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Waka-Pimet* (Ifjú Hercegnő), a *Miwoi* nemesek ősanját vette feleségül³⁰⁸. Tőlük Született *Opo-Iratuko* (Idősebb Azonvérbeli Herceg) és *Idumo-No-Iratume* (Idumoi Azonvérbeli Hercegnő). (Két gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Neko-No-Iratumet* (Szeme- [?] Szép) Azonvérbeli Hercegnő), az *Oposi*-nemes húgát; az *Oposi*-nemes a *Wopari*-beli nemesek őse. E házasságból lett *Piro-Kuni-Osi-Take-Kana-Pi-No-Mikoto* (Széles Ország Uralkodás Vitéz Arany-Nap Herceg) és *Take-Wo-Piro-Kuni-Osi-Tate-No-Mikoto* (Vitéz Ifjabb Széles Ország Uralkodó Pajzsos Herceg). (Két fiú.)

Feleségül vette továbbá *Oke* [= *Oke-No-Miko*] császár lányát, *Ta-Sira-Ka-No-Mikotot* (ő volt főfelesége)). E házasságból született *Ame-Kuni-Osi-Paruki-Piro-Nipa-No-Mikoto* (Ég-Föld Uralkodás [?] Nyitva Széles Kert Herceg). (Egy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Okinaga-Mate-No-Miko* (Okinagai ... Herceg) lányát, *Wo-Kumi-No-Iratumet* (Kender-Fonó Azonvérbeli Hercegnő). E házasságából lett *Sasage-No-Iratume* (? Sasagei Azonvérbeli Hercegnő). (Egy lány.)

Feleségül vette továbbá *Sakata-No-Opo-Mata-No-Miko* (Sakatai [?] Idősebb Útelágazás Herceg) leányát, *Kuro-Pimet*. E házasságból lettek: *Kamu-Zaki-No-Iratume* (Kamu-Zakii Azonvérbeli Hercegnő), majd *Mamuta-No-Iratume* (Mamutai Azonvérbeli Hercegnő), majd *Umakuda-No-Iratume* (? Umakudai Azonvérbeli Hercegnő). (Három lány.)

³⁰⁸ Érdekes, hogy a 160. fejezet végén azt látjuk, hogy a távoli rokon herceget a székhelyre hívták és *Ta-Sirake-No-Iratumeval* összeházasították. A jelen fejezetben az a házasság mellékesen említődik.

Feleségül vette továbbá a *Mamutai Wo-Moti* (? Ifjú Tele[hold]) nemes lányát, *Seki-Pimet* (Hegyszoros Hercegnő). E házasságából született *Mamuta-No-Opo-Iratume* (Mamutai Idősebb Azonvérbeli Hercegnő), majd *Sirasaka-No-Iku-Piko-No-Iratume* (Sirasakai [?] Eleven Nap-Gyermek Azonvérbeli Hercegnő), majd *Wono-No-Iratume* (Wonoi Azonvérbeli Hercegnő), más néven *Nagame-Pime* (? Nagy-Szemű Hercegnő). (Három lány.)

Feleségül vette továbbá a *Miwoi Katabu* nemes hűgát, *Yamato-Pimet* (Yamato Hercegnő): házasságából született *Opo-Iratume* (Idősebb Azonvérbeli Hercegnő), majd *Maroko-No-Miko* (? Nagyon Szép Herceg), majd *Mimi-No-Miko* (Mimii Herceg), majd *Aka-Pime-No-Iratume* (? Szőke Azonvérbeli Hercegnő) (Négy gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Abe-No-Paye-Pimet* (Abei [?] Magló Hercegnő). E házasságából lettek: *Wakaya-No-Iratume* (Ifjú Azonvérbeli Hercegnő), utána *Tubura-No-Iratume* (? Csöppnyi Azonvérbeli Hercegnő), utána *Adu-No-Miko* (Adui Herceg). (Három gyermek.)

Ennek a császárnak összesen tizenkilenc gyermeke volt. (Hét fiú és tizenkét lány.)

Közülük *Ame-Kuni-Osi-Paruki-Piro-Nipa-No-Mikoto* kormányozta az országot.³⁰⁹

Továbbá *Piro-Kuni-Osi-Take-Kana-Pi-No-Mikoto* uralkodott.

Továbbá *Take-Wo-Piro-Kuni-Osi-Tate-No-Mikoto* uralkodott.

Továbbá *Sasage-No-Miko* az *Isei* szentélyben papnőként szolgált.

Ezen [*Keitai*] uralkodás idején *Ipawi* (Szikla-Forrás) *Tukusii* nemes ellene szegült a császári parancsnak és gyakran tiszteletlen volt. Ezért a *Mono-No-Be* főnökét [*opo-murazi*] *Arakapit* és az *Opo-Tomo* nemesi vezető emberét [*murazi*], *Kanamurat* rendelte ki *Ipawi* megölésére.

Ez a császár 43 évig élt.³¹⁰ A juh [ciklus] 4. éve 4. hónapjának 9. napján halt meg. [Kr. u. 527; a *Nihongi* szerint 531-ben hunyt el.] – Sírja a *Misima*-beli *Awiban* van.

³⁰⁹ Az uralkodások sorrendje más volt, mint az itt megadott egymásután.

162. FEJEZET: Ankan tennó (*Ankan-Tennō*)

Fia, *Piro-Kuni-Osi-Take-Kana-Pi-No-Mikoto* a *Magari* *Kanapasi*-palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ennek a császárnak nem voltak gyermekei.

A nyúl [ciklus] 2. éve 30 hónapjának 13. napján halt meg [Kr. u. 535].

Sírja a *Kaputi*-beli *Puruti* mellett egy *Takaya* nevű faluban van.

163. FEJEZET: Senka tennó (*Senka-Tennō*)

[*Ankan tennō*] öccse, *Take-Wo-Piro-Kuni-Osi-Tate-No-Mikoto Pinokuma* közelében az *Iporino*-palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Oke* [= *Ninken*] császár lányát, *Tatibana-No-Naka-Tu-Pimet* vette feleségül. E házasságból született *Isi-Pime-No-Mikoto* (Kő-Hercegnő), majd *Wo-Isi-Pime-No-Mikoto* (Ifjabb Kő-Hercegnő), majd *Kura-No-Waka-Ye-No-Miko* (Kurai [?] Waka-Yei Herceg).³¹¹

Feleségül vette továbbá *Kaputi-No-Wakugo-Pimet* (Kaputii Ifjú Gyermekek Hercegnő). E házasságból született *Po-No-Po-No-Miko* (? Kalászok-Kalásza Herceg), majd *Wepa-No-Miko* (Wepai Herceg).

Ennek a császárnak összesen öt gyermeke volt. (Három fiú és két leány.)

Po-No-Po-No-Miko lett a *Sipidai* nemesek őse.

Wepa-No-Miko lett a *Winai* és a *Tadipii* nemesek őse.

164. FEJEZET: Kinmei tennó (*Kinmei-Tennō*)

[*Senka tennō*] öccse, *Ame-Kuni-Osi-Paruki-Piro-Nipa* császár a *Siki-Sima* nevű nagyszerű palotában lakott és onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Pinokuma* [= *Senka*] császár lányát, *Isi-Pime-No-Mikoto*t vette feleségül. Tőlük születtek: *Yata-No-Miko* (Yatai Herceg), majd *Nuna-Kura-Puto-Tama-Siki-No-Mikoto* (? Nuna-

³¹⁰ A Nihongi szerint 82 évig élt (Philippi 385).

³¹¹ E gyermekek anyja nem szerepel *Ninken* császár felsorolt gyermekei között.

Kurai Szent Ékkő – Sikii Herceg), majd *Kasanupi-No-Miko* (Kasanupii Hercegnő). (Három gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Kasuga-No-Pituma-No-Omi* (Kasugai Naptár-Mester Nemes) lányát, *Nukako-No-Iratumet* (? Homlokos Kisasszony). E házasságból született *Kasuga-No-Yada-No-Iratume* (Kasugai Yadai Azonvérű Hercegnő), utána *Maroko-No-Miko* (? Nagyon Szép Herceg), utána *Soga-No-Kura-No-Miko* (Sogai Kurai Herceg). (Három gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Soga-No-Iname-No-Sukune* (Sogai [?] Inamei Segítség) miniszter [*opo-ami*] lányát, *Kitasi-Pimet* (? Kitasi Hercegnő). E házasságból születtek: *Tatibana-No-Toyo-Pi-No-Mikoto* (Tatibanai Bőséges Nap Herceg), majd húga, *Ipa-Kume-No-Miko* (Ipakumai Hercegnő), majd *Atori-No-Miko* (Hegyi-Fény Herceg), majd *Toyo-Mike-Kasigiya-Pime-No-Mikoto* (Bőséges-Eledel-Konyha Hercegnő), utána *Wo-Maroko-No-Miko* (Ifjabb [?] Nagyon Szép Herceg), utána *Opo-Yake-No-Miko* (Opo-Yakei Herceg), utána *Imigako-No-Miko* (? Szent Fia Herceg), majd *Yamasiro-No-Miko* (Yamasiroi Herceg), majd húga, *Opo-Tomo-No-Miko* (? Nagy Nép Hercegnő), majd *Sakurawi-No-Yami-Pari-No-Miko* (Sakurawii Ifjesztő Herceg [? Hercegnő]), utána *Mano-No-Miko* (Manoi Herceg), utána *Tatibana-Moto-No-Wakugo-No-Miko* (Tatibana-Motoi Ifjú Gyermek Herceg), utána *Nedo-No-Miko* (... Herceg). (Tizenhárom gyermek.)

Feleségül vette továbbá *Kitasi-Pime-No-Mikoto* nagynénjét, *Wo-Ye-Pimet* (Kicsi Idősebb Hercegnő). E házasságából lettek: *Umaki-No-Miko* (Umakii Herceg), majd *Kaduraki-No-Miko* (Kadurakii Herceg), majd *Pasipito-No-Anapo-Be-No-Miko* (Pasipitoi Anapo-Bei Herceg), majd *Sakikusa-Be-No-Anapo-Be-No-Mito* (Sakikusa-Bei Anapo-Bei Hercegnő), másik nevén *Sume-Irodo* (? Uralkodó [?] Azonvérű Ifjabb Hercegnő)³¹², majd *Patuse-Be-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto* (Patuse-Bei Ifjabb Ökorszem Herceg). (Öt gyermek.)

Ennek a császárnak összesen huszonöt gyermeke volt.

Közülük *Nuna-Kura-Puto-Tama-Siki-No-Mikoto* uralkodott.

Őt követően *Tatibana-No-Toyo-Pi-No-Mikoto* uralkodott.

³¹² Philippi (591) és Chamberlain (426) szerint *Sume-Irodo* fiú volt.

Továbbá *Toyo-Mike-Kasigiya-Pime-No-Mikoto* uralkodott.³¹³

Továbbá *Patuse-Be-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto* uralkodott.

[Kinmei császárnak] összesen négy gyermeke kormányozta az országot.

165. FEJEZET: Bitatsu tennó (*Bitatu-Tennō*)

[*Kinmei tennō*] fia, *Nuna-Kura-Puto-Tama-Siki-No-Mikoto* a *Wosada*-palotában lakott és 14 évig onnan kormányozta az országot.

Ez a császár mostohanővérét, *Toyo-Mike-Kasigiya-Pime-No-Mikoto*t vette feleségül: E házasságból születtek: *Sidu-Kapi-No-Miko* (? Csendes Kagyló Herceg), másik nevén *Kapi-Dako-No-Miko* (? Kagyló-Polip Herceg), majd *Takeda-No-Miko* (Takedai Herceg), másik nevén *Wo-Kapi-No-Miko* (? Kis Kagyló Herceg), majd *Woparida-No-Miko* (Woparidai Herceg), majd *Kaduraki-No-Miko* (Kadurakii Herceg), utána *U-Mori-No-Miko* (? U-Morii Herceg), utána *Wopari-No-Miko* (Woparii Herceg), utána *Tame-No-Miko* (Tamei Herceg), utána *Sakurawi-No-Yumi-Pari-No-Miko* (Sakurawii Íj-Feszítő Hercegnő). (Nyolc gyermek.)

Feleségül vette továbbá az *Ise*-beli *Opokai* nemes lányát, *Wo-Guma-Ko-No-Iratumet* (Kis Medvebocs Azonvérű Kisasszony). E házasságból született *Puto-Pime-No-Mikoto* (? Vaskos Hercegnő) és *Takara-No-Miko* (? Kincses Hercegnő), másik nevén *Nukade-Pime-No-Mikoto* (...Hercegnő). (Két lány.)

Feleségül vette továbbá *Okinaga-No-Mate-No-Miko* leányát, *Piro-Pime-No-Mikoto*t (? Széles Hercegnő). E házasságából lett: *Osaka-No-Piko-Pito* (Osakai Herceg) trónörökös, másik nevén *Maroko-No-Miko* majd *Saka-Nobori-No-Miko* (Sakanoborii Herceg), majd *Udi-No-Miko* (Udii Herceg).

Feleségül vette továbbá *Kasuga-No-Naka-Tu-Wakugo* (Kasugai Középső Ifjú Herceg) lányát, *Omina-Ko-No-Iratumet* (? Idősebb Lány – Azonvérű Hercegnő).

E házasságból születtek: *Nanipa-No-Miko* (Nanipai Herceg), majd *Kupata-No-Miko* (Kupatai Herceg), majd *Kasuga-No-Miko* (Kasugai Herceg), majd *Opo-Mata-No-Miko* (Nagy Útelágazás Herceg). (Négy fiú.)

³¹³ *Patuse-Be-No-Waka-Sazaki* után került trónra.

Ennek a császárnak összesen tizenhét gyermeke volt.

Közülük a trónörökös herceg, *Piko-Pito* [= *Osaka-No-Piko-Pito*], mostohanénjét, *Tamura-No-Mikot* (Tamurai Hercegnő), másik nevén *Nukade-Pime-No-Mikotot*, vette feleségül. E házasságból születtek: az a császár, aki a *Wakamoto*-palotában lakott és abból kormányozta az országot [azaz: *Jōmei*]³¹⁴, majd *Naka-Tu-Miko* (Középső Herceg), majd *Tara-No-Miko* (Tarai Herceg). (Három fiú.)

Feleségül vette továbbá *Aya-No-Miko* (Ayai Herceg) húgát, *Opo-Mata-No-Mikot* (Nagy Útelágazási Hercegnő). E házasságából született *Tinu-No-Miko* (Tinui Herceg) és húga, *Kupata-No-Miko* (Kupatai Hercegnő). (Két gyermek.)

Feleségül vette továbbá mostohanénjét, *Yumi-Pari-No-Mikot*. E házasságból született *Yamasiro-No-Miko* és *Kasanupi-No-Miko*. (Két fiú.)

Összesen hét gyermek[e volt].

A sárkány [ciklus] 1. éve 4. hónapjának 6. napján hunyt el [Kr. u. 584, ? 585]. Sírja a *Kapati*-beli *Sinagaban* van.

166. FEJEZET: Jόμεi tennó (*Jόμεi-Tennō*)

Öccse, *Tatibana-No-Toyo-Pi-No-Mikoto* [= *Jόμεi-tennō*] az *Ike-No-Be* nevű palotában lakott és három évig onnan kormányozta az országot.

Ez a császár *Soga-No-Iname-No-Sukune* miniszter lányát, *Opo-Gitasi-Pimet* Idősebb [?] Kitasi Hercegnő) vette feleségül. E házasságból születtek: *Upe-No-Miya-No-Umauado-No-Tyo-To-Mimi-No-Mikoto* (Felső Palota-Istállóajtó – Bőséges [?] Hegyes Fülű Herceg)³¹⁵, majd *Kume-No-Miko* (Kumei Herceg), majd *Wekuri-No-Miko* (Wekurii Herceg), majd *Mamuta-No-Miko* (Mamutai Herceg). (Négy fiú.)

Feleségül vette továbbá *Ipi-No-Kot* (Élelem-Kisasszony), aki a *Tagimai Kura* nemesnek a lánya volt. E házasságból született

³¹⁴ *Jόμεi* császár 585-től 587-ig uralkodott.

³¹⁵ Ő volt ama híres államférfi, *Shotoku Taishi*, aki Suiko császárnő mellett kormányzóként működött és aki nemcsak a buddhizmust karolta fel nagyon, hanem 593-tól kezdve a kínai kormányrendszernek Japánba való átültetését is elindította (573-tól 621-ig élt; Kitagawa 343).

Tagima-No-Miko (Tagimai Herceg) és húga, *Suga-Siro-Ko-No-Iratume* (? Friss Ragyogó Gyermeke Azonvért Hercegnő).

Ez a császár a juh [ciklus] 44. éve 4. hónapjának 15. napján halt meg [Kr. u. 587]. Sírja az *Ipare*-beli *Wakinokamib* volt; [tetemeit] később a *Sinagai* középső sírba vitték át.

167. FEJEZET: Sushun tennó (*Sushun-Tennō*)

Öccse, *Patuse-Be-No-Waka-Sazaki* [= *Sushun*] császár *Kurapasiban* a *Siba-Kaki* nevű palotában lakott és onnan kormányozta az országot négy éven át.

A patkány [ciklus] 9. éve 11. hónapjának 13. napján hunyt el [Kr. u. 592]. Sírja *Kurapasiban* a dombon van.

168. FEJEZET: Suiko tennó (*Suiko-Tennō*)

[*Sushun tennō*] fenséges húga, *Toyo-Miko-Kasigiya-Pime-No-Mikoto* a *Woparidai* palotában lakott és 37 évig onnan kormányozta az országot.

A patkány [ciklus] 5. éve 3. hónapjának 15. napján hunyt el [Kr. u. 628]. Sírja *Opo-No* (Nagy-Rét) mellett a dombon volt; [tetemeit] később *Sinagaban* a nagy sírban helyezték el.

Szó- és névmagyarázatok

[Az eredeti szó- és névjegyzék a magánhangzók ékezetét jelző számokkal készült el és a Tárgymutató szerepét is ellátta. Jelenleg az eredeti jegyzékből csakis azokat tartjuk meg, amelyeknél a főszövegben használt és az ékezetekkel jelzett eltér, ill. amelyekhez magyarázat tartozik, vagy egymással helyettesíthető neveket sorol fel. A fejezetet követő Tárgymutatóban csakis az ékezet nélküli nevek, szavak, japán megnevezések szerepelnek. A Tárgymutatóban pedig csakis azokra a helyekre vettünk fel mutatót, amelyekre vonatkozóan itt értelmező magyarázat olvasható. Szerkesztő.]

Abe^2 , helység Kadurakiban (Nara körzete).

Abe^2 - No^2 -Iratume

Abe^2 - No^2 -Paye-Pime

Ada ~ Ata, helység Iti táján (Nara körzete).

Adimasa, ma ismeretlen sziget neve.

Adimasa- No^2 -Naga-Po- No^2 -Miya

Adi-Siki²-Taka-Pikone- No^2 -Kami² = Kamo- No^2 -Opo-Kami²

Aduki²-Sima = Opo-No-De-Pime

Aduma, országrész a mai Tokió táján.

Adumi², vidék neve.

Adu- No^2 -Miko

Agina, ma ismeretlen helység' neve.

Aka-Pime- No^2 -Iratume

Akaru-Pime (- no^2 -Kami²)

Ake^2 -Tatu-No-Mikco = Yamato²-Pa-Siki²-To²ni-To²yo²-Asakura-
 No^2 -Ake²-Tatu-No¹-Miko

Aki, vidék neve.

Aki-Gupi- No^2 -Usi-No-Kami

Akira

Aki-Yama- No^2 -Sitabi-Woto²ko

Ama, 'halász; halászokkal kapcsolatos (hely) '

Ama-Kasi, domb neve Yamato Taketi körzetében.

ama- no^2 -ipa-yuki

Ama- No^2 -Sagu-Me

Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami²

Ama-Tu-Kome²-No²-Miko²to²
Ama-Tu-Kuni-Tama-No²-Kami²
Ama-Tu-Mi-Sora-To²yo²-Aki-Tu-Ne-Wake²
Ama-Tu-Pikone-No²-Miko²to²
Ama-Tu-Piko-Po-No²-Ninigi-No²-Miko²to² = Piko-po-No²-Ninigi-
No²-Miko²to² = Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-No²-Ninigi-No²-
Miko²to² = Ame-Nigisi-Kuni-Nigisi-Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-
Po-No²-Ninigi-No²-Miko²to²
Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Nagisa-Take-U-Gaya-Puki-Ape²zu-No²-
Miko²to² = Piko-Nagisa-Take-U-, Gaya-Puki-Ape²zu-No²-
Miko²to²
Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-Po-De-Mi-No²-Miko²to² = Po-Wori-
No²-Miko²to² = Sora-Tu-Pi-Taka
Ama-Tu-Pi-Tugi = Pi-Tugi
ame²
Ame²-Kuni-Osi-Paruki-Piro²-Nipa-No²-Miko²to²
ame²-ma-kako-yumi
Ame²-Nigisi-Kuni-Nigisi-Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-No²-Ninigi-
No²-Miko²to² = Ama-Tu-Piko-Po-No²-Ninigi-No²-Miko²to²
Ame²-No²-Ipa-To-Wake²-No²-Kami²
Ame²-No²-Ipa-Ya
Ame²-No²-Ipa-Ya-To
Ame²-No²-Kagu-Yama
Ame²-No²-Kaku-No²-Kami²
Ame²-No²-Kana-Yama
Ame²-No²-Ko-Yane-No²-Miko²to²
Ame²-No²-Kupiza-Mo²ti-No²-Kami²
Ame²-No²-Kura-Do-No²-Kami²
ame²-no²-ma-kako-ya
Ame²-No²-Mana-Wi
Ame²-No²-Ma-Saki
Ame²-No²-Mi-Kage²-No²-Kami²
Ame²-No²-Mika-Nusi-No²-Kami²
Ame²-No²-Mi-Kumari-No²-Kami²
Ame²-No²-Mi-Naka-Nusi-No²-Kami²
Ame²-No²-Mi-pasira
ame²-no²-no²ri-go²to²
Ame²-No²-Nu-Bo²ko²

Ame²-No²-Osi-Ko²ro²-Wake
Ame²-No²-Osi-Pi-No²-Miko²to²
Ame²-No²-Osi-Wo
ame²-no²-papa-ya
ame²-no²-pazi-yumi
Ame²-No²-Pi-Bara-Opo-Sima-Domi-No²-Kami²
Ame²-No²-Pi-Boko²
Ame²-No²-Po-Akari-No²-Miko²to²
Ame²-No²-Po-Pi-No²-Miko²to²
Ame²-No²-Puki-Wo-No²-Kami²
Ame²-No²-Puyu-Kino-No-Kami²
Ame²-No²-Sade-Yori-Pime = Tu-Sima
Ame²-No²-Sa-Duti-No²-Kami²
Ame²-No²-Sa-Giri-No²-Kami²
ame²-no²-sita
Ame²-No²-Ta-Dikera-Wo-No²-Kami² = Ta-Dikara-Wo-No²-Kami²
Ame²-No²-To²ko²-Tati-No²-Kami²
Ame²-No²-To²ri-Pune-No²-Kami²
Ame²-No²-Tudope²-Ti-Ne-No²-Kami²
Ame²-No²-Uki-Pasi
Ame²-No²-Uzume-No²-Kami² = Ame²-No²-Uzume = Ame²-No²-
Uzume-No²-Miko²to²; Uzu alkalmasint azonos a 'különleges,
 érdekes, csodás, új' jelentésű ójapán *udu* szóval; 'me 'nő'.
Ame²-No²-Waka-Piko = Ama-No²-Waka-Piko
Ame²-No²-Wo-Pa-Bari = Itu-No-Wo-Pa-Bari- (No²-Kami²)
ame²-no²-yaso-biraka
Ame²-No²-Yasu-No-Kapa
Ame²-Osi-Tarasi-Piko-No²-Miko²to²
Ame²-Pito²tu-Basira
Ame²-Pito²tu-Ne
Ame²-Putu-Ya
Ame²-Wakaru-Midu-Pime
Ana, helység Hirosima táján.
Anato, (*ana* 'nyílást lyuk', *to* 'ajtónyílás, kapu'); *Anato* azonos a
 későbbi Nagatoval, amely a Yamaguchi körzetben fekszik.
Ankan-Tennō
Ankō-Tennō
Annei-Tennō

Apa, későbbi hangalakja *Awa* s azonos az *Uraga* tengersizorossal, amely a Tokiói-öböl bejáratát képezi.

Apadi

Apadi-No²-Mi-Para-No²-Iratume

Apadi-No²-Po-No²-Sa-Wake-No²-Sima

Apata, vidék a régi. *Yamasiro* körzetben *Kiotó* közelében.

Apidu, több tájon is előforduló helynév.

Apine, ma ismeretlen helység neve.

Apumi, régi körzet neve *Honshū* nyugati részén.

Ara-Kapa-Tobe, *Ara-Kapa* ('vad folyó') a régi *Ki* tartományban.

Ara = *Piyeda-No²-Are*

Are-Pime-No²-Miko²to² = *Opo-Yamato-Kuni-Are-Pime-No²-Miko²to²*

Asakura, (? 'napkelés-lakás'; *kura* 'raktár; megerősített hely').

Asida-No²-Sukune

Asi-Gara-No²-Saka

Asi-Kagami-Wake²-No²-Miko

Asi-Na-Daka-No²-Kamo²

Asi-Para-No²-Naka-No²-Kuni := *To²yo²-Asi-Para-No²-Naka-Tu-Kuni*

Asi-Ppara-Siko²-Wo-No²-Kami² = *Asi-Para-Siko-Wo* = *AsiPara-Siko-Wo-No²-Miko²to²* = *Asi-Para-Siko-Wo-No²-Opo-Kami²*.

= *Opo-Kuni-Nusi* = *Opo-Kuni-Nusi-No²-Kami²* = *Opo-Kuni-Nusi-No²-Miko²to²* = *Opo-Namudi-No²-Kami²* = *Ya-Ti-Poko²-No²-Kami²* = *Utusi-Kuni-Tama-No²-Kami²*

Asi-Wi, (? 'nádas kút 1); ma ismeretlen hely neve.

Aso, régi körzet neve a mai *Aso-machi* táján.

Asuka, több régi helység neve; *Yamato* országrész keleti részében is volt ilyen nevű.

Asupa-No-Kami²

Ata, régi körzet neve *Kyūshū* déli részén.

atape²

Ati-Kisi, (*kisi* 'mester, tanító')

Ato²ri-No²-Miko

Awa-Nagi-No²-Kami², (*na* = *no* genitivusz-rag; *gi* < *ki* 'férfi'; v.ö.:

Izana-gi 'hívő férfi')

Awa-Nami-No²-Kami² (*na no*, *mi* 'mő'; v.ö.: *Izana-mi* 'hívő nő')

Awi, régi helység neve *Ōsaka* táján.

awo (*awo* [sötét zöld vagy sötét kék])
Awomi-No¹-Iratume = *Ipi-To²yo²-No²-Iratume* = *Ipi-To²yo²-No-Miko* = *Osi-Numi-No²-Iratume*
Aya, aya; *Aya* táj neve a régi *Sanuki* körzetében; *aya* 'Japánba került kínaiak vagy/és koreaiak egy csoportjának neve'.
Aya-Kasiko-Ne-No²-Kami² = *Imo-Aya-Kasiko-Ne-No²-Kami²*
Aya-No²-Miko ²²³
Azaka, régi helység neve *Ise* környékén.
Azami-No-Iri-Bime-No-Miko²to²
Azami-Tu-Pime-No²-Miko²to²
be, pl. *Pomudi-Be*, ('[telepített] falu népe')
Bitatsu-Tennō
Buretsu-Tennō
Ch'ien-tzu-wen
Chūai-Tennō
Genmei = *Gemmyō*
Hanzei-Tennō
Hattori Shirō
Hirata Atsutane
Hongi = *Mo²to²-no²-pumi*
Ido²mi
Idumo = *Izumo*
Idumo-No²-Opo-Kami²
Idu-No²-Me-No²-Kami²
Idusi-Woto²me(-No²-Kami²)
Iga-Pime-No²-Miko²to²; *Iga* régi tartomány, részben a mai *Mie* körzet területén.
Iga-Tarasi-Piko-No²-Miko²to²
Ikaga-Siko²-Me-No²-Miko²to²
Ikaga-Siko²-Wo-No²-Miko²to² (*Ikai* [?] Ōnfejű Herceg)
Ika-Tarasi-Piko-No²-Miko²
Ike², helység a régi *Kosiban*
Ike²-No²-Be
Ikobaya-Wake²-No²-Miko²to²
Iku-Gupi-No²-Kami² = *Imo-Iku-Gupi-No²-Kami²* 8
Ikume² = *Ikume²-Iri-Biko-Isati-No²-Miko²to²* = *Suinin-Tennō*
Iku-Tama-Saki-Tama-Pime-No²-Kami²
Iku-Tama-Yo²ri-Bime

iku-tati, (*iku* 'élni, elevennek lenni'; *tatu* 'kard')

Iku-Tu-Pikone-No²-Miko²to²

iku-yumi-ya (*iku-yumi*¹ + *iku-ya*)

Imigako-No²-Miko

Imo-Aya-Kasiko-Ne-No²-Kami² = *Aya-Kasiko-Ne-No²-Kami²*;

Kinoshita fordításában számos *Imo*- kezdetű női név szerepel, példának ezt és a következőt iram; a hosszú név elejére tett *Imo* 'feleség, kedves; nő' a nem jelölésére szolgál, hiszen *kami*, *miko*, *mikoto* nem jelöl nemet; az ilyen előrevetés alig-ha ősi japán gyakorlat, s erősen emlékeztet a magyarban idegen hatásra elterjedt előrevetésére a gróf, báró, dr. stb. rang-jelzéseknek.

Imo-Iku-Gupi-No²-Kami² = *Iku-Gupi-No²-Kami²* 8

Imube = *Imu-Be*, (? 'papi testület'; *imu* 'tiltottnak lenni; megtartóztatást gyakorolni')

Inaba-No²-Siro-Usagi = *Usagi-Kami²*

Inabi-Nd-Opo-Iratume = *Parima-No²-Inabi-No²-Opo-Iratume*

Inabi-No²-Waka-(~ *Waki*)-*Iratume*

Inada-No²-Miya-Nusi-Suga-No²-Yatu-Mimi-No²-Kami²

Inaki, helység a régi *Wopariban* (?)

Iname-No²-Sukune = *Soga-No²-Iname-No²-Sukune*

Ina-Pi-No²-Miko²to²

Inasa-Hegy = *Inasa-Yama*

Inase-Biko-No²-Miko

Ina-Yori-Wake-No²-Miko

Ingyō = *Ingyō-Tennō*

Inisiki-No²-Iri-Biko-No²-Miko²to

Inukami, a régi *Apumi* körzet egy része.

a, régi tájnév; *Ipakai* talán a mai fukushimai körzet területén volt.

Ipaki-No²-Miko

Ipa-Kuma, helység a régi Idumoban.

Ipa-Kuma-No²-Miko

Ipanasi, körzet a régi *Kibi*² országrészben.

Ipa-No²-Pime-No²-Miko²to²

Ipa-Osi-Waku-No²-Ko

Ipare, Yamato egyik vidéke volt.

Ipa-Saku-No²-Kami²

*Ipasiro*², helység, amely talán a mai Wakayama körzet területén volt.

*Ipa-Su-Pime-No*²-*Kami*

*Ipa-Tuki-No*²-*Woka*, domb a régi Katawoka határában.

*Ipa-Tuku-Bime-No*²-*Miko*²*to*² = *Putadi-No-Iri-Bime*

*Ipa-Tuku-Wake-No*²-*Miko*

*Ipa-Tuti-Biko-No*²-*Kami*²

*Ipa-Tutu-No*²-*Wo-No*²-*Kami*²

*Ipi-Kata-Su-Mi-No*²-*Miko*²*to*²

*Ipi-No*²-*Ko*

*Ipi-No*²-*Ma-Kuro-Pime-No*²-*Miko*²*to*²

*Ipi-Pi-Pime-No*²-*Miko*²*to*²

Ipi-Taka, helység a régi Ise területén.

*Ipi-To*²*yo*²-*No*²-*Iratume* (1.: *Awomi-No*²-*Iratume*)

*Ipi-Yo*²*ri-Piko*

Ipobara, helység a régi Suruga körzetben.

Ipodo, császári palota a régi *Siki*² körzetben.

*Ipoki*²-*No*²-*Iri-Biko-No*²-*Miko*²*to*²

*Ipoki*²-*No-Iri-Bime-No*²-*Miko*²*to*²

Ipuya-Zaka, a hagyomány szerint Idumoban volt.

*Irine-No*²-*Miko*

*iro*²

*Isapi-No*²-*Sukune*

Ise, régi országrész, amelynek híres szentélyében *Ama-Terasu-Opo-Mikami*t tisztelték s tisztelik; nagyjából a mai *Mie* körzet.

*Isiki*²-*Tukuri*(-*Be*)

*Isi-Kori-Dome-No-Miko*²*to*²

*Isi-Pime-No*²-*Miko*²*to*²

*Iso-No*²-*Kami*²

*Isuke*²-*Yo*²*ri-Pime* = *Pime-Tatara-Isuke*²-*Yo*²*ri-Pime* = *Poto-Tatara-Isusuki-Pime-No*²-*Miko*²*to*².

*Isuzu-No*²-*Miya*, az Iseben levő nagy szentély főépületének és a közelében látható folyónak a neve.

Itidisima, ma ismeretlen helység neve.

*Itiki-Sima-Pime-No*²-*Miko*²*to*² = *Sa-Yori-Bime*

*Iti-No-Be-No*²-*Miko* = *Iti-No*²-*Be-No*²-*Osi-Pa-Wake*²-*No*²-*Miko* = *Osi-Pa-No*²-*Miko*

Itipiwi, helység a régi Yamato Wani körzetében.

Itisi, a) vidék neve a régi *Ise* határában; b) tó neve Yamato országrészben.

Ito, falu Kyūshū Fukuoka körzetében.

*Ito*²-*Be*

Itoku-Tennō

*Ito*²*si-Wae*²-*No*²-*Miko*

Ito-Wi-Pime

*Itu-No*²-*Wo-Pa-Bari* = *Ame*²-*No*²-*Wo-Pa-Bari*

*Itu-Se-No*²-*Miko*²*to*²

*Itu-To*²*mo-No*²-*Wo*

*Iwa-Sima-No*²-*Miko*

Iyo = *Iyo*², Shikoku-sziget egy része; régen egész Sh.

*Iyo*²-*No*²-*Putu-Na-No*²-*Sima*

*Iza-Kapa-No*²-*Saka*

Izanagi (-*No*²-*Kami*²) = *Izanagi-No*²-*Opo-Mi-Kami*² = *Izanaki*

Izanami (-*No*²-*Kami*²)

*Iza-No*²-*Ma-Waka-No*²-*Miko*²(*to*²)

*Iza-Po-Wake*²(-*No*²-*Miko*²*to*²) = *Opo-Ye-No*²-*Iza-Po-Wake*²(*No*²-*Miko*²*to*²)

Izasa, ma ismeretlen helység neve (?)

*Izasa-Wake*²-*No*²-*Opo-Kami*²-*No*²-*Miko*²*to*² (= *Kepi-No*²-*Opo-Kami*²)

Izimu, Honshū középső részén a Chiba-félszigeten fekvő terület.

Jinmu = *Jimmu* = *Jinmu/Jimmu-Tennō* = *Kamu-Yamato*²-*Ipare-*

Biko (-*No*²-*Miko*²*to*²) = *To*²*yo*²-*Mi-Ke*²-*Nu-No*²-*Miko*²*to*² =

*Waka-Mi-Ke*²-*Nu-No*²-*Miko*²*to*².

Jitō

kabura (l.: *nari-kabura*)

Kaduno, a régi Yamasiro egy vidéke.

*Kaduraki*², Yamato egy vidéke.

*Kaduraki*²-*Be*

*Kaduraki*²-*No*²-*Miko*

*Kaduraki*²-*No*²-*Nagaye-No-So*²*u-Biko*

*Kaduraki*²-*No*²-*No-No*²-*Iratume*

*Kaduraki*²-*No*²-*Pitō-Ko*²*to*²-*Nusi-No*²(-*Opo*)-*Kami*² = *Pito-Ko*²*to*²-

*Nusi-No*²(-*Opo*)-*Kami*².

*Kaduraki*²-*No*²-*So*²*tu-Biko*

Kaduraki²-No²-Taka-Nuka-Pime
Kaduraki²-No²-Tarumi-No²-Sukune
Kaduraki²-Yama = Kaduraki²-No²-Yama
kazura [= kadzura] japonica
kagami; Philippi (484) szerint valószínűleg a *gaga-imo* nevű
 kúszónövénnel azonos.
Kaga-Yama-To-Omi-No²-Kami²
Kagayo-Pime
Kago-Saka-No²-Miko
Kago-Yo²ri-Pime-Na-Mikoto
Kagu-Hegy = Kagu-Yama
Kaguro-Pime-No²-Miko²to²
Kagu-Tuti-No²-Kami² = Pi²-No²-Kagu-Tuti-No²-Kami²
Kagu-Yama = Ame²-No²-Kagu-Yama
Kagu-Ya-Pime-No²-Miko²to²
Kaika-Tennō
Kaki-No²-Mo²to²
Kama-Yama, a régi Ki körzet egy helysége, amely *sintō*
 szentélyéről híres.
kami² ('istenség, felsőbb lény, elhalt vagy még élő, nagy
 tiszteletben tartott ember; 'magasan levő')
kami²-go²to²
Kami²-Musubi-Mi-Oya-No²-Miko²to² = Kami²-Musubi-No²-
Miko²to² = Kami²-Musubi-No²-Kami²
Kami²-Naga-Pime
Kami²-Nagara-No²-Miti (ez a fogalom felel meg a későn képzett
sinto = shintō szónak)
Kami²-Tu-Ke²-No, régi tartomány, amely nagyjában a mai
 Gumma körzetnek felel meg.
Kami²-Tu-Unakami, a Chiba-félszigeten volt körzet.
Kamo-No²-Opo-Mi-Kami² = Adi-Siki-Taka-Pikone-No²-Kami²
Kamu-Ata-Tu-Pime = Ko²-No²-Pana-No²-Saku-Ya-Bime = Saku-
Ya-Bime
Kamu-Do-No²-Turugi = Opo-Pakari (to² 'köszörűkő')
Kamu-Iku-Subi-No²-Kami², (kérdéses fordítású név)
Kamu-Kusi-No²-Miko
Kamu-Napo-Bi-No²-Kami²

Kamu-Nunakapa-Mimi-No²-Miko²to² = Take-Kamu-Nunakapa-Mimi-No²-Miko²to²

kamu-nusi

Kamu-Opo-Ne-No²-Miko

Kamu-Yamato-Ipare-Biko(-No²-Miko²to²) = Jinmu = Jimmu

Kamu-Ya-Tate-Pime-No²-Miko²to²

Kamu-Ya-Wi-Mimi-No²-Miko²to²

Kanamura, (kana 'érc, fém, vas'; mura 'falú')

Kanapasi, Yamato Magari nevű helysége közelében.

Kana-Suki-No²-Woka, Kasuga környékén lehetett.

Kana-Yama-Biko-No²-Kami²

Kana-Yama-Bime-No²-Kami²

Kanime²-Ikaduti-No²-Miko

Kano, helység Tika-Tu-Apumi határában.

kapa, ('folyó')

Kapakami-Be, Kapakami Ōsaka vidékén levő helység.

Kapa-Mata-Bime, (kapa 'folyó', mata 'elágazás')

Kapa-Mata-No²-Ina-Yo²ri-Bime

Kapara-Da-No²-Iratume

Kapati = Kaputi; régi körzet Ōsaka táján; (kapa 'folyó' + uti 'köz')

Kapati-No²-Awo-Tama

Kapati-No²-Wakugo-Pime = Kaputi-No²-Wakugo-Pime

Kapi, régi megyeféle, amelynek területe a mai Yamanashi körzetnek felel meg.

Kapi-Dako-No²-Miko = Sidu-Kapi-No²-Miko

Kapi-No²-Iratume

Kaputi = Kapati

Kaputi-No²-Wakugo-Pime = Kapati-No-Wakugo-Pime

Kara-Bukuro, (Kara ~ Kaya a Koreai-félsziget déli részén valamikor kisebb királyság volt; a Japánnal folyó kapcsolatok révén a kara melléknév általában koreai és kínai emberre és tárgyra vonatkozhatott a japán nyelvben.)

Karano, (? kara 'csupasz szár' + no 'mező')

Kara-No²-Kami²

kari-no²-komi

Kari-Pata-Tobe = Yamasiro-No²-Enatu-Pime

Karipa-Wi, helység Yamasiroban.

Karu, régi vidék neve Yamatoban.

Karu-No²-Opo-Iratume = *So-Topori-No²-Iratume* = *So-Topori-No²-Miko*

Karu-Sima, ma is létező helység; (*sim*a a régi nyelvben nemcsak 'sziget' -et, hanem 'síkságból kiemelkedő domb'-ot is jelentett).

karu-ya, (*karu* 'könnyű', *ya* 'nyíl'; nyilván szójátékos célzás *Karu* trónörökösre)

Kasa, helység a régi Kibi területén.

Kasanupi-No²-Miko, (*kasa* 'süveg', *napu* 'ölt')

Kasasa-No²-Mi-Saki, ma ismeretlen félsziget, amely valahol Kyūshū területén volt.

Kasi-No²-Wo

Kasipade-No²-Opo-To²mo²-Be

Kasipi, a régi Tukasiban, azaz Kyūshūban volt helység; mai nevén Kashii, Fukuoka körzetben.

Kasipi-no²-miya-no²-sanipa

Kasuga, ez a vidék a Kasuga-hegy környéke s nagyjában Nara vidékével esik egybe.

Kasuga-No²-Miko

Kasuga-No²-Naka-Tu-Wakugo

Kasuga-No²-Opo-Iratume

Kasuga-No²-Pituma-No²-Omi

Kasuga-No²-Take-Kuni-Katu-Tome

Kasuga-NoWoda-No-Iratume

Kasuga-No-Wodo²-Pime = *Wodo²-Pime*

Kasuga-No²-Yamada-No²-Iratume

Kasuka (*kasuka* 'vékonyka, szegényes, gyenge')

Katadi-No²-Miko

kata-kana, "szögletes" japán szótag-jel a simább vonal a hiraganával ellentétben.

Katasipa-No²-Miko

Kata-Sipa-No²-Uki-Ana

kata-uta, (*kata* 'fél, fele egy párnak [pl. kéznek, lábnak, szemnek, fülnek]'; *uta* 'ének')

katura, (*Cercidiphyllum japonicum*)

Kawara-No²-Saki

Kaya-No, Apumiban volt mezőség.

Kaya-No-Pime-No²-Kami

Kaza-Mo²tu-Wake-No²-Osi-Wo-No²-Kami²
Keiko-Tennō
Keitai-Tennō
Ken'yū
Kenzo-Tennō
Ke²pi-No²-Opo-Kami² = Mi-Ke²-Tu-Opo-Kami² = Izasa-Wake²-
No²-Opo-Kami²-No-Miko²to²
Ke²ta-No-Saki
-ki¹, (ki¹ 'fērfi')
Ki², régi tartomány (ma Wakayama körzet).
Kibi, Honshū délnyugati részében fekvő vidék volt.
Kibi-Na-Kozima
Kibi-No²-Ye-Piko-No²-Miko
Ki²-Nasi-No²-Karu-No²-Miko = Karu-No²-Miko
Kinmei-Tennō = Kimmei-Tennō
Ki²-No-Arata-No²-Iratume
Ki²-No-Kuni
Ki²-No²-Mata-No²-Kami², (ki 'fa', mata 'elágazás')
Ki²-No-Opo-Kami (-No²-Mik²oto²) = Taka-No²-Kami² = Taka-
Mi-Musubi-No²-Kami², ... Eliadere hivatkozva Philippi (596)
 érdekesen jegyzi meg, hogy a szibériai sámánizmusban a
 teremtmény erőit gyakran az ülő fa vagy a faoszlop jelképezi; a
 fenti ősjapán istenség neve és szerepe szibériai kapcsolatokra
 mutat (s ez aligha kölcsönzés).
Ki²-No²-Tunu-No²-Sukune
Ki²-No²-Uno²-Iratume
Kipi, Honshū északi részén megyeféle volt.
Kipisa-Tu-Mi, Idumoban több Kipisa nevű helység volt.
Kisaragi
Kisida, régi település Nara határában; kisi koreai szó, jelentése:
 'mester, tanító'.
Kisu-Mimi-No²-Miko²to²
ko¹, ('gyermek, származék; férfi')
ko, ('tengeri uborka, Holoturia edulis')
Kōan-Tennō
Kōgen-Tennō
Koguryō

Ko-ji-ki < *Ko-zi-ki* 'régi történetek feljegyzései (Kinoshita fordításában: 'alteste japanische Reichsgeschichte'; Chamberlainében: 'records of ancient matters')

Kokki = *Kuni-no-pumi*

*Komu Patimu-Kamuki*²-*Mu*

*Ko*²-*No*²-*Mo*²*to*²

*Ko*²-*No*²-*Pana-No*²-*Saku-Ya-Bime* = *Saku-Ya-Bime* = *Kamu-Ata-Tu-Bime*

*Ko*²*pada* = *Ko*²*pata*, falu a régi Yamasiroban; alkalmasint azonos a modern Kowataval.

Kōrei-Tennō

*Ko*²*ro*²*mo*², Mikapa körzetnek egy része volt.

*Ko*²*se*, Nara határában fekvő falu volt.

*Ko*²*se-No*²-*Wokara-No*²-*Sukune*

Kosi, csak bizonytalanul meghatározható országresz Honshū középső és északnyugati részében.

*Ko*²*si-paki*

Kōshō-Tennō

*ko*²*to*², ('citera'; 'szó, ügy, dolog')

*Ko*²*to*²-*Ama-Tu-Kami*², (ebben az összefüggésben *ko*²*to*² jelentése 'páratlan, nem páros')

*Ko*²*to*²-*Siro*²-*Nusi-No*²-*Kami*² = *Ya-Pe-Ko*²*to*²-*Siro*²-*Nusi-No*²-*Kami*²

*Ko*²*to*²-*Yaso-Maga-Tu-Pi*

Kozima = *Kibi-No-Kozima*

*kubu-tuti-no*²-*tati*

Kudara = *Paekche*

*Kudara-No*²-*Ike*², Kudara a Koreai-félsziget nyugati részén létezett Paekche másik neve volt. Bizonyára onnét Japánba érkezett, sőt talán erőszakkal átvitt, nép végezte a Kudara-No²-Ike² nevű víztároló mesterséges tó kiásásának munkáját.

*Kuga-Mimi-No*²-*Mikasa*

*kuka-pe*²

*Kuku-Ki*²-*Waka-Muro-Tuna-Ne-No*²-*Kami*²

*Kuku-No*²-*Ti-No*²-*Kami*²

*Kuku-To*²*si-No*²-*Kami*²

Kumano, (? *kuna* 'medve', *no* 'rét, mező'); valamikor megyeféle volt a modern Wakayama területén.

Kumano-Kusubi-No²-Miko²to²

kumaso² (népnév)

Kumaso, vidék neve Kyūshū déli részén;

Kumaso²-Takeru

Kume², régi családi név, talán helynévi eredetű volt.

Kume²-No²-Maito-Pime, (*Maito*<*ma* 'valóban, nagyon' + *ito¹~ito-si* 'kedves, szeretett')

Kume²-No²-Miko

kuni ... Jelentése: 'ország rész, tartomány, hazai föld'; alkalmasint a kínaiból kölcsönözték, v.ö.: kínai *chün*<*kün* 'közigazgatási terület' (Philippi 505, hivatkozás Karlgren és Wedemeyer szinológusokra).

Kuni-Kata-Pime-No²-Miko²to²

Kuni-No²-Kupiza-Mo²ti-No²-Kami²

Kuni-No²-Kura-Do-No²-Kami²

Kuni-No²-Mi-Kumari-No²-Kami²

kuni-no²-miyatuko, ('vidéki nemes; vidéki úr')

kuni-no²-opo-parapi

Kuni-no²-pumi = *Kokki*

Kuni-No²-Sa-Duti-No²-Kami²

Kuni-No²-Sa-Gi²ri-No²-Kami²

Kuni-No-Toko-Tati-No²-Kami²

Kuni-Osi-To²mi-No²-Kami²

Kunisaki, megyeféle volt Kyūshūban.

kuni(wo)-sinobi-uta, (*kuni* 'szülőföld', *wo* 'iránt, felé', *sinobu* ~ *sino²pu* 'vágyódni', *uta* 'ének, dal')

kuni-tu-kami², ('földi istenség'; *tu* a birtokviszonyt jelöli)

kunu-gi, (*Quercus serrata*. Kinoshita szerint 'Seidenraupen-Eiche' ['selyemhernyó-tölgy'], *kunu* =? *ki¹nu* selyemszál', *ki²* 'fa')

Kunu-No²-Miko

Kupasi-Pime-No²-Miko²to²

Kupata-No²-Miko, (? *kupa* 'eperfa', *ta* 'föld')

Kupi-Mata-Naga-Piko-No²-Miko, (? *kupi* 'fatörzs, oszlop', *mata* 'elágazás', *naga* 'hosszú, nagy')

Kura, mint köznév 'raktár, megerősített épület' jelentésű, de (Philippi 507 szerint) Nara vidékén ilyen nevű helység is lehetett.

Kura-Mi tu-Pa-No²-Kami², (*kura~kuro* 'sötét', *mi* = *midu* 'viz', *tu*
a birtokviszony jelölője, *pa* 'levél, lomb; növényzet')

kura-no²-tukasa

Kura-No²-Waka-Ye-No²-Miko

Kura-Okami-No²-Kami², alkalmasint azonos *Okami-No²-
Kami²*val.

Kurapasi, Nara határában volt helység, alkalmasint azonos a
modern Kurahashival.

Kurapasi-Hegy = *Kurapasi-Yama*

Kura-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²

kure, Dél-Kína Wu tartományából bevándoroltak neve; néha
általában 'kínai ember' jelentésű.

Kuroda, Yamato Siki² körzetének egyik tája volt.

kuro-mi-kadura, (*kuro* 'sötét, fekete', *mi* megtisztelő szócska,
kadura 'folyondárból való hajékság')

Kuro-Piko-No²-Miko = *Sakapi-No²-Kuro-Piko-No²-Miko*

Kuro-Pime (-*No²-Miko²to²*)

Kurozaya Masaduko

kusa, ('fű,')

Kusaka, a régi *Kaputi* (mai *Kawachi*) országrész egyik nagy tája.

Kusaka-Ye, *ye* 'folyó; öböl')

Kusa-Nagi-No²-Tati = *Kusa-Nagi-No²-Turugi*

Kusi-(I)Nada-Pime = *Kusi-Nada-Pime*

Kusi-Ipa-Mado-No²-Kam² = *Ame²-No²-Ipa-To-Wake²-No²-Kami²*
= *To²yo²-Ipa-Mado-No²-Kami²*

Kusi-Mi-Kata-No²-Miko²to²

Kusi-Tunu-Wake²-No²-Miko²

Kusi-Ya-Tama-No²-Kami²

kuso ('ürülék')

Kusubi-No²-Iratume

Kutawata, a régi *Apumiban* volt, ma ismeretlen helység.

kuti, ('száj, szád')

Kuzi-Puru-Take²

kuzu, (< *kuni* + *musi*)

Lun-yü

maga-goto, (*maga* 'görbült, *koto* 'szó, ügy, dolog')

Magari, Nara határában volt helység, alkalmasint a *Magari-Gawa*
('kanyargós', 'folyó') közelében.

Magari-No²-Woka

Makimuku, vidék neve Nara határában, Siki² közelében.

mama-imo, *mama* a 'köz, közben levő tér vagy idő' jelentésű szó
megkettőzése; *imo*¹ 'húg')

Mamuta, vidék a régi Kaputi közelében.

Mamuta-No²-Iratume

Mamuta-No²-Miko

Mamuta-No²-Miyake²

Mamuta-No²-Opo-Iratume

Mamuta-No²-Tutumi, (a Tutumi 'gát' rész *tumu*-ból lett gyök-
kettőzés által; *tumu* 'töm, halmoz')

Manago, völgy Nara határában.

Ma-No²-Miko

Maro²ko-No²-Miko

*Masa-Katu-A-Katu-Kati-Paya-Pi-Ame²-No²-Osi-Po-Mimi-No²-
Miko²to²*

Ma-Saka-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²

mati-zake², ('váró-bor' vagy 'várás-bor')

Mato-No²-Pime-No²-Miko²to²

Matu-No²-Wo

Matura, (< *matu* 'fenyőfa' + *ura* 'öböl')

maturi-go²to², ('áldozás' + 'szólás', együtt 'kormányzás')

Ma-Waka-No²-Miko

Ma-Yowa-No²-Miko, *ma~me²* 'szem', *yowa* 'gyenge' [v.ö.: magyar
tájnyelvi gváva 'gyenge'])

me, ('nő')

Me-Do²ri-No²-Miko

Me²ko-No²-Iratume

Me²ta, régi helység Kyūshūban, Fukuoka táján.

Midugaki, az így nevezett palota Nara határában volt (*midu* 'viz',
ebből: 'eleven, étellel teli', *kaki* 'kerítés').

Midu-Maki-No²-Kami²

Midu-Pa-Wake²-No²-Miko²to² = *Tadipi-No²-Midu-Pa-Wake²-
No²-Miko²to²*

Midu-Po-No²-Ipo-Yo²ri-Pime

Midu-Po-No²-Ma-Waka-No²-Miko

Mifune-no-Mahito

mi-kado, (*mi*, megtisztelő szócska, *kado* 'kapu', jelentésátvitellel:
'császári palota; császár')

Mikado-Wake²-No²-Miko

Mika-Nusi-Piko-No²-Kami²

Mika-Paya-Pi-No²-Kami²

Mika-Putu-No²-Kami²

Mi-Ke²-Nu-No²-Miko²to²

*Mi-Ke²-Tu-Opo-Kami² = Ke²pi-No-Opo-Kami² = Izasa-Wake²-
No²-Opo-Kami²-No²-Miko²to²*

miko-ra, *mi* megtisztelő szócska, *ko²*, gyermek', *ra*, a többes szám
jele)

mi-ko-siro², (*mi*, megtisztelő szócska, *ko²* 'gyermek', *siro²*
'helyettesítő, ismertető' [? < *siru*: 'ismer']);" v. ö.: *mi-na-siro*.

mikoto = *miko²to²*, (eredetileg: ? 'tiszteletre méltó szó')

Miko²to²-No²ri-No²-Puru-Go²to²

Mikuni, régi közigazgatási egység Echizenben.

Mi-Kura-Tana-No²-Kami²

Mimaki²

Mimaki²-Iri-Biko-Iniwe-No²-Miko²to² = Mimaki² = Sujin-Tennō

Mima-No-Miko; Philippi (519) Matsuoka japán kutatóra
hivatkozva azt írja, hogy a *Mina* rész alkalmasint így tevődik
össze: *mi*, megtisztelő szócska + *ma* 'terület, föld', tehát
jelentése: 'császári föld'; a *ma* szó ilyen értelmű egyéb
előfordulására l. a 126. jegyzetet.

Mimatu-Piko-Kawesi-Ne-No²-Miko²to²

Mimatu-Pime-No²-Miko²to²

Mimi-No²-Miko

Mi-Mo²ro², a *Miwa-hegy* (Miwa-Yama, Nara határában) másik
neve; a *Mo²ro²* rész alkalmasint azonos a *muro²* 'verem,
barlang; barlanglakás' szóval.

Mi-Mo²ro²-Yama

mi-na-siro², (*na* 'név'); v.ö.: *mi-ko-sira*; a 'név-örökítő telepítés'
'telepítés' része a szövegkörnyezetből adódik.

Mi-Na-To-No²-Kami², (*mi* = *midu* 'víz', *na* a birtokviszonyt jelöli,
to 'száj, szád, torkolat, kikötő')

Mino-No²-Iratume

Mi-Para-No²-Iratume

mi-pe¹, (*mi* 'három', *pe¹* 'réteg', így: 'háromszor')

Mipe, Ise határában volt, ma Mie.

Mipo-No²(-Mi)-Saki

Miro²-Nami-No²-Kami²

Mi-Suki²-Tomo-Mimi-Take-Piko

Mi tino²ku

Miti-No²-Naga-Ti-Pa-No²-Kami², (*miti* 'út', *no²* genitivusz-rag, *naga* 'hosszú, nagy', *ti* 'szellemerő', *pa* < *ipa* 'k[, szikla')

Miti-No²-Omi-No²-Miko²to²

Miti-No²-Siri

Miti-No²-Usi-No²-Miko² = *Tanipa-No²-Piko-Tatasu-Miti-No²-Usi-No²-Miko*

Mi-To²si-No²-Kami²

mi-tugi, (*mi* megtisztelő szócska, *tugu* 'ajándékot/adót juttat (valakinek)', így *mi-tugi* jelentése 'adó'; v.ö.: 'megdug barátainak dug')

mi-tuna-gasipa, (*mi* = *mitu* 'három', *tuna* = ? *tuno* 'szarv', *kasi* 'tölgy', *pa* 'levél, lomb')

Mitu-No²-Saki

Mitu-Pa-No²-Me-No²-Kami²

Miwa, a Nara határában levő Miwa-hegy és környéke.

Mi-Wi-No²-Kami²

Mi-Wi-Tu-Pime

miya = *mi-ya* ('szent épület, szentély'; 'uralkodói palota')

Miyadi, helység a régi *Mikapa* vidékén, amely a modern *Aichi* körzet területén volt.

Miyake, számos vidéken előforduló helynév; *miyake* mint köznév eredetileg császári eledel-tároló hely volt (*miya* + *ke²* 'eledel').

Miya-Nusi-Ya-Gapa-Ye-Pime = *Ya-Gapa-Ye-Pime*

miya-pi¹to²-buri

miya-tu-ko-gi², (*miya* 'szentély', *tu* genitivuszrag, *ko* 'gyermek', *ki* 'fa', így 'szentély-szolga-fa', ami a 'bodza' humoros neve)

Miyazu-Pime

Mizo²-Kupi

Mommu = *Mommu-Tennō*

Momo-Siki²-Iro²be

Mo²no²-No²-Be

Mopi-To²ri

Mopi-To²ri-No²-Tukasa

Mori, helye ma ismeretlen.

Mo²to²-no²-pumi = Hongi, (pumi 'írás' kínai eredetű)

Mo²to²su

Mo²to²-Tu-Ko²to²

Motowori (= Motoori) Norinaga

Moza, híres síkság Ōsaka vidékén; hatalmas császári sírok láthatók rajta.

Mugetu, Philippi (525) szerint esetleg Muge² az eredeti alak; a régi Mino egy részét képezte, nagyjában a mai Gifu körzet területén.

*muku, (fafajta, a későbbi japánban *Aphananthe aspera* a megfelelője)*

Muragata, helység Kyūshūnak a régi Pimukaként nevezett részén.

Mure, Japánban számos vidéken előforduló helynév.

Muro, helység Yamatonak Kaduraki nevű részében.

Muro-Biko-No²-Miko

Muza, megyeféle volt Kazusaban; a mai Chiba körzet területének egy része felel meg neki.

mu-zane, (mu 'test', sane vagy tane 'mag')

Muzasi (= Musasi), régi megyeféle Tokió vidékén.

Nabari, helység Igaban; a mai Mie körzet egy részének felel meg.

Nagame²-Pime = Wono-No²-Iratume

*Naga-Me²-Pime-No²-Miko²to² = Patabi-No²-Waki¹-Iratume =
Waka-Kusaka-Be-No²-Miko²to²*

Nagasa, megyeféle Apa körzetben, ma Chiba körzet.

Naga-Sune-Biko = To²mi-Biko

Nagata-No²-Opo-Iratume

Nagaye, helység Kaputiban (naga 'hosszú, nagy', ye 'folyó; öböl; folyóág').

Naka, megyeféle; területe szerint megfelel a mai Ibaraki körzet egy részének (naka 'köz, ami belül/közbül van')

naka-bito, naka 'közbül levő', pi¹to² 'ember')

Nakato¹mi

Naka-Tu-Piko-No²-Miko

Naka-Tu-Pime-No²-Miko

Naka-Tu-Tu-N6-Wo-No²-Miko²to²

Naka-Tu-Wata-Tu-Mi-No²-Kami²

Naki-Me, (naku 'sirni, nyögni', me 'nő')

Naki-Sapa-Me-No²-Kami²

name², ('nyálkás lé, sűrű levesféle')

Nami-Ki², ez a palota Idumoban, Siki kerületben volt (*nami* 'sor', *ki²* 'fa').

nami-kiru-pire

Nami-Paya, Ōsaka kikötőjének egy része (*nami* 'hullám', *paya* 'gyors, sebes').

Nana-Tuka-Pagi

Nanipa-Neko-Take-Puru-Kuma-No²-Miko²to² = *Take-Puru-Kuma-No²-Miko²to²*

Nanipa-No²-Miko

Nanipa-No²-Pori-Ye, (*poru* 'ás, váj, farag', *ye* 'folyó; folyóág; öböl'):

Nara, Kiotó közelében fekszik; ez volt az a híres főváros (110-184), amelyről egész korszak kapta nevét (*Nara-jidai* 'Nara-korszak').

nari-kabura, (*naru* 'hangot ad, sípol, zúg', *kabura* 'répa'; hozzáértendő a *ya* 'nyíl' szó; néha a *kabura* rész egyedül képviseli a *nari-kabura* 'sípoló nyíl' kifejezést [1.: *Kabura-Zaki*]; 1. a 31. jegyzetet)

Natu-No²-Me-No²-Kami²

Natu-Taka-Tu-Piko-No²-Kami²

ne, ('gyökér, ? sarj; ami valaminek az alját az alapját/tövét képezi, ? föld')

Nedo²-No²-Miko²

Ne-No²-Kata-Su-Kuni

Ne-No²-Omi

Ne-Saku-No²-Kami²

Ne-To²ri-No²-Miko

Ne-To²i-No²-Miko²to²

Nigi-paya-Pi-No²-Miko²to²

Nihongi = *Nihonshoki*

Ninken-Tennō

Nintoku(-Tennō)

ni-nuri-no-ya, (*ni* 'vörös agyag, amely színezésre alkalmas', *nuri* 'beken', *no* genitívusz-rag, *ya* 'nyíl')

Nipa-Taka-Tu-Pi-No²-Kami²

Nipa-Tu-Pi-No²-Kami²

Nipe²-Mo²i-No²-Miko²to², (Philippi 532 szerint *nipe* 'szertartásosan felajánlott húsétel' jelenésű; talán helyesebb a 'zsengék' megjelölés, mert az új termés kóstoló ünnepén a hússal együtt mást is ajánlottak fel az ég fiának és övéinek; – *mo²ti* < *mo²tu* alapjelentése 'kézben tart')

Nipi-Bari, e helység területe a mai Ibari körzetével részben egybeesik (*nipi* 'új, friss', *pari* 'irtásos föld').

Nobo-No, Iseben volt neves rét.

No-Duti-No²-Kami²

No-No²-Iro-Pime

No²to², félsziget neve; ma Ishikawa körzetben van.

Nukade-Pime-No²-Miko²to² = *Tamura-No²-Miko*

Nukako-No²-Iratume

Nuka-No²-Wakugo-No²-Iratume

Nukata-Be-No²-Yuwe

Nukata-No²-Opo-Naka-Tu-Piko-No²-Miko²to²

Nunaki²-No²-Iratume

Nunaki²-No²-Iri-Bime-No²-Miko²to²

Nuna-Kura-Puto-Tama-Siki-No²-Miko²to²

Nuno-Osi²-To²mi-To²ri-Naru-Mi-No²-Kami²

Nupata-No²-Iri-Bime-No²-Miko²to², Philippi (534) szerint talán

Tanipa-No²-Piko-Tatasu-Miti-No²-Usi-No²-Miko lánya volt.

Nurino²mi, (<*Nuri* + *no²* + *omi*)

Nusiro²-No²-Iratume

Nu-Tarasi-Wake²-No²-Miko²to²

obito² (< *omi* + *pi¹to²*)

Odo-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²

Ōjin(-Tennō)

Okami-No²-Kami², v.ö.: *Kura-Okami-No²-Kami²*

Oke = *Oke-No²-Miko(to)* = *Ninken-Tennō*

Oke-No²-Miko(to)

O-Ke-Tu-Pime-No²-Miko²to²

Okime²-O-Mina, (az *O-Mina* részben *o* 'idős' " *mina* 'nő, asszony';

v.ö.: finn *miniä*~*minjä* = magyar *mēny* = vogul *miny* (*miñ*))

Okinaga, *Apumiban* fekvő tájék, ma *Shiga* körzet területe.

Okinaga-Mate-No²-Miko

Okinaga-No²-Midu-Yo²ri-Pime

Okinaga-Piko-No²-Miko

Okinaga-Sukune-No²-Miko
Okinaga-Tarasi-Pime-No²-Miko²to²
Okinaga-Ta-Wake²-No²-Miko
Oki-No²-Mitugo-No-Sima, (oki 'a nyílt tenger')
Oki-Tu-Kapi²-Bera-No²-Kami²
Oki-Tu-Miya
Oki-Tu-Nagisa-Biko-No²-Kami²
Oki-Tu-Piko-No²-Kami²
Oki-Tu-Pime-No²-Kami² = Opo-Be-Pime-No²-Kami²
Oki-Tu-Sima-Pime-No²-Miko²to²
Oki-Tu-Yo²so²
Oki-Zakaru-No²-Kami²
Oku-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²
Omidu-Nu-No²-Kami²
Omina-Ko-No²-Iratume
Omo²-Daru-No²-Kami²
Omo²pi-Kane-No²-Kami² = To²ko²-Yo²-No²-Omo²pi-Kane-No²-
Kami²
ono²-ga-sati-sati, (ono² 'maga', ga genitivusz-rag, sati '(vadász-
szerencse')
Ono²go²ro²-Zima
opo, ('nagy, idősebb')
Opo, helység Yamatoban; ma Ō Nara körzetében.
opo-agata-nusi, ('nagy megyei/vidéki birtokos')
Opo-Be²-Pime-No²-Kami² = Oki-Tu-Pime-No²-Kami²
Opo-Biko(-No²-Miko²to²)
Opo-Ge²-Tu-Pime (-No²-Kami²); alkalmasint azonos ezekkel:
To²yo²-Uke²-Bime-No²-Kami², – To²yu-Uke²-No²-Kami², –
Uke²-No²-Mi-Tama-No²-Kami², – Mi-Ke²-Tu-Opo-Kami²
(Philippi 541).
Opo-Iriki-No²-Mikoto
Opoka, helység Ise vidékén.
Opo-Kaga-Yama-To-Omi-No²-Kami²
Opo-Kamu-Du-Mi-No²-Miko²to²
Opo-Kibi²-Moro- usumi-No²-Miko²to²
Opo-Kibi²-Take-Pime
Opo-Kibi-Tu-Piko-No²-Miko²to²
Opo-Ko²to²-Osi-Wo-No²-Kami²

Opo-Kuni-No²-Miko²to²
Opo-Kuni-Mitama-No²-Kami²
Opo-Kuni-No-Puti = Yamasiro²-No²-Opo-Kuni-No²-Puti
Opo-Kuni-Nusi (-No²-Kami²) = Opo-Kuni-Nusi-No²-Miko²to²
Opo-Kusaka-No²-Miko
Opo-Maga-Tu-Pi-No²-Kami²
Opo-Mape-Wo-Mape-No²-Sukune
Opo-Mata-No²-Miko
opo-mati-gimi, ('fő udvari ember, miniszter'; *opo* 'nagy, idősebb';
mati < *mape* 'jelenlét' + *tu* genitivusz-rag; *kimi* 'úr, parancso-
ló')
Opo-Me²
Opo-Miwa-No²-Opo-Kami² = Opo-Mo²no²-Nusi-No²-Kami²
Opo-Mo²no²-Nusi-No²-Kami² = Opo-Miwa-No²-Opo-Kami²
Opo-Nakata-No²-Miko²
Opo-Naka-Tu-Piko-No²-Miko²to²
Opo-Naka-Tu-Pime-No²-Miko²to²
Opo-Namudi (-No²-Kami²) = Opo-Kuni-Nusi (-No²-Kami²)
Opo-Napobi-No²-Kami²
Opo-Ne-No²-Miko
opo-nipe², ('nagy felajánlás', azaz az új termés javából; 1.: *Nipe²-
Mati-No²-Miko²to²*)
Opo-No, ('nagy rét') *Opo-No-No²-Woka* azon domb neve, ame-
lyen Jómei császár sírja van.
Opo-No-De-Pime, lehetséges, hogy a *de* elem *tu*-ból (genitivusz-
rag) torzult alak; ha igen, akkor a fordítás inkább ez: Nagy
Mező Istennője.
Opo-Pakari = Kamu-Do²-No²-Turugi
Opo-Para-No²-Iratume
*Opo-Patuse-No²-Miko(to²) = Opo-Patuse-No²-Waka-Take-No²-
Miko²to² = Yūryaku-Tennō*
Opo-Patuse-No²-Waka-Take-No²-Miko²to² (1. a fentit)
Opo-Paye-No²-Miko
Opo-Podo²-No²-Miko
Opo-Saka, Nara vidékén levő helység s nem azonos a távolabbi
Ōsakaval.
Opo-Saka-No²-Yama
Opo-Sazaki (-No²-Miko²to²-) = Nintoku-Tennō

Opo; az a vélemény, hogy ez a helység Minoban volt (Philippi 554).

Opo-Tamaru-Wake²

Opo-Tamu-Saka-No²-Miko

Opo-Tamu-Wake²

Opo-Tarasi-Piko-Osiro²-Wake²-No²-Miko²to² (= *Keikō-Tennō*)

Opo-Tata-Neko (-No²-Miko²to²)

Opo-To-Mato-Piko-No²-Kami²

Opo-To-Mato-Pime-No²-Kami²

Opo-To²mo²; valószínű, hogy *Opo-To²mo²* nemcsak ama híres fegyverforgató nagycsaládot jelölte, hanem települése helyét is.

Opo-To²mo²-No²-Miko

Opo-To²mo²-Wake²-No²-Miko²to²

Opo-To-No-Be-No-Kami²

Opo-To-No²-De²-No²-Kami²

Opo-To-Pi-Wake²-No²-Kami²

Opo-To²si-No²-Kami², (*tos*i jelentése közönségesen 'év', de mivel a régiek nem kalendáriumot használtak [amíg nem volt nekik], hanem nagyjából az 'új fű serkenése'-t vagy a 'takarulás'-t tartották számon, jogosultnak láttam a 'takarulás' szó használatát; Kinoshita az *Ernte* 'aratás' szót alkalmazta, Philippi a *harvest* 'aratás, takarulás' szót ajánlja)

Opo-Tuti-No²-Kami²

Opo-Tutuki²-Tari-Ne-No²-Miko²to²

Opo-Usu-No²-Miko²to²

Opo-Watari = *Nanipa-No-Opo-Watari*

Opo-Wa ta-Tu-Mi-No²-Kami²

Opo-Wi-Ko-Ga-Para, (*opo* 'nagy', *wi* 'vaddisznó', *ga* genitivuszrag, *nara* 'mező, rét')

Opo-Ya-Biko-No²-Kami²

Opo-Yake²

Opo-Yake²-No²-Miko

Opo-Yama-Gupi-No²-Kami²

OPO-Yama-Mori-No²-Miko²to²

Opo-Yamato-Kuni-Are-Pime-No²-Miko = *Are-Pime-No²-Miko²to²*

Opo-Yamato²-Neko-Piko-Kuni-Kuru-No²-Miko²to² = *Kōgen-Tennō*

Opo-Yamato²-Neko-Piko-Puto-Ni-No²-Miko²to²
Opo-Yamato²-Piko-Suki²-To²mo²-No²-Miko²to²
Opo-Yamato²-Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Bito²-No²-Miko²to² =
Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Bito²-No²-Miko²to²
Opo-Yamato²-To²yo²-Aki-Tu-Sima
Opo-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²
Opo-Ye-No²-Iza-Po-Wake² = Iza-Po-Wake²-No²-Miko²to²
Opo-Ye-No²-Miko
Osaka-no²-opo-muro
Osaka-No²-Opo-Naka-Tu-Pime(-No²-Miko²to²)
Osaka-No²-Piko-Pito² = Piko-Pito²
Osika-Pime-No²-Miko²to²
Osi-Kuma-No²-Miko
Osi-Kuro-No²-Oto²-Piko-No²-Miko
Osi-Kuro-No²-Ye-Piko-No²-Miko²
Osinumi, helység Kadurakiban, Nara táján.
Osinumi-No²-Iratume = Ipi-To²yo²-No²-Miko = Ipi-To²yo²-No²-
Iratume
Osi-Pa-No²-Miko = Iti-No²-Be-No²-Osi-Pa-No²-Miko
Osi-Wake²-No²-Miko²to²
oti, (oti 'esés; esve' < otu 'esni, esés')
Oti-Kuni
Oti-Waki-No²-Miko
Oto²-Kari-Pata-Tobe
Oto²-Kuni.
Oto²-Pime
Oto²-Pime-Ma-Waka-Pime-No²'-Miko²to²
Oto²-Pime (-No²-Miko²to²)
Oto²-Siki²
Oto²-Takara-No²-Iratume
Oto²-Tatibana-Pime-No²-Miko²to²
Oto²-Ukasi
oya-gami², (oya 'szülő', gami 'isten')
Paekche = Kudara
Paguri, helység Wopariban (ma Haguri körzet), ill. Yamasiroban,
 Kiotó tájékán.
Pakata-No-Yama, Nara vidékén levő hegy.
Pakupi, helység Apumiban (ma Ishikawa körzet).

Pami, helység Apumiban.

Panipu-Zaka, a Yamatóból Kaputiba vivő út egy hágója.

Panisi-Be, (*pani* 'agyag', *panisi* 'fazekas')

Pani-Yasu-Biko-No²-Kami²; *Pani-Yasu* esetleg Yamatoban volt helységet jelöl (Philippi 559).

Pani-Yasu-Bime

Pani-Yasu-Bime-No²-Kami²

papaka, (? 'hársfa' vagy 'cseresznyefa' vagy 'nyír')

Papaki, régi megyeféle Honshū délnyugati részében.

Pape²-Iro²do²

Pape²-Iro²ne

Papiki-No²-Kami²

Papuri-So²no, (*papuru* 'szétszórni')

para, ('has, belek, zsigerek, anyaméh')

Para-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²

Parima, régi megyeféle; területe megfelel a mai Hyōgo körzetének.

Parima-No²-Inabi-No²-Opo-Iratume = *Inabi-No²-Opo-Iratume*

Pari-Para, azon a tájon volt, amelyen ma Shizuoka körzet elterül.

Paru-Yama-No²-Kasumi-Woto²ko

Pasa-Hegy = *Pasa-Yama*, helyét nem ismerik.

Pasi-Pi¹to²-No²-Anapo-Be-No²-Miko

Pasiri-Midu, (*pasiru* 'fut, siet', *midu* 'víz')

Pata, Japánban számos helyen keletkezett ilyen nevű település, s ez bizonyára arról tanúskodik, hogy egy időben sok koreait telepítettek le Japán földjére.

Patabi-No²-Opo-Iratuko

Patabi-No²-Wake²-Iratume

Pata-bi¹to²

Pata-No²-Yasiro²-No²-Sukune

Patuse, Yamatoban fekvő hegyes vidék a Patuse-folyó mentén.

Patuse-Be-No²-Waka-Sazaki-No²-Miko²to²

Patuse-Hegy = *Patuse-Yama*

paya, az ilyen nevű törzs Kyūshū déli részén élt.

Paya-Aki-Tu-Piko-No²-Kami²

Paya-Aki-Tu-Pime-No²-Kami²

Paya-Busa-Wake²-No²-Miko²to²

Paya-To-No²-Kami²

Pa-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²

Paya-Mika-No²-Take²-Sapayadi-Numi-No²-Kami²

Paya-Pi¹to², (Chamberlain és Kinoshita nem fordítja le a *Paya* részt; Philippi [563] 'gyors, merész, bátor' jelentést gyanít benne; a *Paya-Pito* névvel jelölt nemesek terjedelmes családjá Kyūshū déli felében élt)

Payasi, Japánban nagyon gyakori helynév (jelentése: 'fás, bokros hely, erdőcske'; e szó alapja *payu* és talán az ezzel rokon *papu*, a későbbi japánban *haeru* 'fejlődik, nő'; *payu* műveltető alakja *payasu*, s ebből lett *payasi*;" v.ö. ezzel a *faj*, *fajta*, *fajul*, *fajzik* alakok *faj*- tövét).

Paya-Susa-No-Wo-No²-Miko²to² = *Take-Paya-Susa-No²-Wo-No²-Miko²to²* = *Susa-No²-Wo-No²-Miko²to²*

Peguri, Yamatonak egyik hegyekben bővelkedő tája; a mai Nara körzet is ehhez tartozik.

Peguri-No²-Tuku-No²-Sukune

Peguri (-No²)-Yama

Peki, sem a táj vagy falu helyét, sem a szó jelentését nem ismerik.

pe²mi-no-muro

pe¹-tu-kagami, (*pe¹* '[közeli] part', *tu* genitivusz-rag, *kagami* 'tükör')

Pe-Tu-Kapi²-Bera-No²-Kami²

Pe-Tu-Nagisa-Biko-No²-Kami²

Pe-Zakaru-No²-Kami²

pi¹, ('nap; szellem')

Pe² = *Pi-Kapa*, folyó Idumoban; mai neve *Hii-kawa*. egy másik *Pi*-folyó Parimaban volt, s ennek mai neve talán *Kako-gawa* (Philippi 564).

Pi², régi megyeféle Kyūshūban; Nagasaki körzetének egy része esik vele egybe.

Pibasus-Pime-No²-Miko²to²

Pidi-Kata, helység; ma Shizuoka körzet területe.

Pike²ta, Yamato-beli helység, Nara tájékán.

Pike²ta-Be

pi¹ko²

Pi¹ko¹-Imasu-No²-Miko

Pi¹ko¹-Ina-Ko²zi-Wake²-No²-Miko²to²

Pi¹ko¹-Isa-Seri-Biko-No²-Miko²to²

Pi¹ko¹-Kuni-Buko-No²-Miko²to²
Pi¹ko¹-Kuni-O-Ke-Tu-No²-Miko²to²
Pi¹ko¹-Nagisa-Take-U-Gaya-Puki-Ape²zu-No²-Miko²to² = Ama-
Tu-Pi-Taka-Pi¹ko¹-Nagisa-Take-U-Gaya-Puki-Ape²zu-No²-
Miko²to²
Pi¹ko²-Osu-No²-Miko
Pi¹ko¹-Pi¹to¹ = Osaka-N²-Pi¹ko¹-Pi¹o¹
Pi¹ko¹-Pi¹to¹-No²-Opo-Ye-No²-Miko
Pi¹ko¹-Po-No²-Ninigi-No²-Miko²to² = Ama-Tu- Pi¹ko¹-Po-No²-
Ninigi-No²-Miko²to²
Pi¹ko¹-Po-Po-De-Mi-No²-Miko²to² = Ama-Tu-Pi-Taka- Pi¹ko¹-
Po-Po-De-Mi-No²-Miko²to² = Po-Wori-No²-Miko²to² = Sora-
Tu-Pi-Taka
Pi¹ko¹-Putu-Osi-No²-Mako²to²-No²-Miko²to²
Pi¹ko¹-Same²-Ma-No²-Miko²to²
Pi¹ko¹-Sasi-Kata-Wake²-No²-Miko²to²
Pi¹ko¹-Ya-Wi-No²-Miko²to²
Pi¹ko¹-Yu-Musu-Mi-No²-Miko(to²)
Pimeda-No²-Kimi
Pime-Go²so²
Pime-Tatara-Isuke²-Yo²ri-Pime = Isuke²-Yo²ri-Pime = Po²to²-
Tatara-Isusuki-Pime-No²-Miko²to²
pi¹mo-gatana, (pi¹mo 'fonál, kötél, szalag', katana 'kés, rövid, tör')
Pimuka, Kyūshū keleti felében volt megyeféle.
Pimuka-No²-Idumi-No²-Naga-Pime
Pimuka-No²-Mi-Pakasi-Pime
pina-buri-no²-age²-uta, (pina 'vidék', puri 'viselkedés, stílus', no²
genitivusz-rag, agu 'emelkedni', uta 'dal')
pina-buri-no²-kata-oro²si-uta, (1. a fentit; kata 'fele (egy párnak)',
o²ro²su 'leereszt, ereszt,)
pió¹na-mori
Pina-Teri-Nukata-Biti-Wo-IkO²tini-NO²-Kami²
Pi-No²-Kaga-Biko-No²-Kami²
Pi-No²-Kagu-Tu-Ti-No²-Kami²
Pi-No²-Kapa
Pino²kuma = Senka-Tennō, annak a palotának neve is, amelyben
ez a császár lakott.
Pi-No²-Yagi-Paya-Wo-No²-Kami²

Pi-Paya-Pi-No²-Kami²

pi-pi-ko

Pipiragi²-No²-So²no²-Pana-Madumi-No²-Kami² (pipira-ga² 'a magyalfá egy fajtája (?)'; ki² 'fa')

pi¹pi¹ragi²-no²-ya-piro-po²ko

pirabu-kagyló = pirabu-gapi, (kapi¹ 'kagyló')

Piro²-Kuni-Osi-Take-Kana-Pi-No²-Miko²to²

Piro²-Pime-No²Miko²to²

Piro²-Taka

Piru-Go

Pisiro², (Philippi [570] szerint talán pi¹ 'nap' + sor² 'helyettesítő')

pi¹to², ('ember, személy, egyed; egy')

Pi¹to²-Ko²to²-Nusi-No²(-Opo)-Kami² = Kaduraki²-No²-Pi¹to²-Ko²to²-Nusi-No²(-Opo)-Kami²

pitosi ukara, ('azonos fokú , nagyon közeli vérrokonság'; *pito-si* 'egyenlő', *ukara* 'rokon')

Pi-Tugi = Ama-Tu-Pi-Tugi

pi²-uti, (pi² 'tűz', utu 'üt, ver')

Piyeda = Piyeda-No²-Are = Are

Piye-Yama = Piye-No²-Yama, Tika-Tu-Apumiban álló hegy (a mai Shiga körzet területe foglalja magába; mai neve Hiei-Yama).

Piziri-No²-Kami²

Po, régi megyeféle Mikapaban (ma Aichi körzet).

Po-Deri-No²-Miko²to², (*po* = pi² 'tűz', (*i*)*deru* < *idu* 'megjelenik, terem; csirázik; előjön')

Podumi, Yamato-beli helység volt, de pontos helyét nem ismerik.

poki-uta-no²-kata-uta

pomuda = Pomuda-Wake²-No²-Miko²to² = Pomuda-No²-Ma-Waka-No²-Miko; Ojin-Tennō

Pomudi-Be, Pomudi ~ Pomuti megyeféle volt Kibiben.

Po-Muti-Wake²-No²-Miko²to² = Po-Mutu-Wake²-No²-Miko²to²

Pomuya-Wake²-No²-Miko²to²

Po-No²-Ika-Duti

Po-No²-Ninigi-No²-Miko²to² = Ama-Tu-Piko-Po-No² ...

Po-No²-Po-No²-Miko

pora-pora, (< *poru* 'ás, vág, farag')

Posikapa, helység Yamatoban, Nara tájékán.

Po-Suseri-No²-Miko²to²

po²to²

Po²to²-Tatara-Isusuki-Pime-No²-Miko²to² = Pime-Tatara-Isuke²-Yo²ri-Pime = Isuke²-Yo²ri-Pime

Po-Wori-No²-Miko²to² = Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-Po-De-Mi-No²-Miko²to² = Sora-Tu-Pi-Taka = Yama-Sati-Biko

Pudi-Para-No²-Ko²to²-Pusi-No²-Iratume

Puka-Buti-No²-Midu-Yare-Pana-No²-Kami²

Pukita, ma ismeretlen helység.

Pumi-Bito², (*pumi* 'írás' [kölcsonszó a kínaiból], *pi¹to²* 'ember')

Pumi-No²-Obito²

Puna-Do-No²-Kami² = Tuki-Tatu-Puna-Do-No²-Kami²

Punaki, Japánban számos helyen előforduló helynév (*puna* > *pune* 'hajó, csónak', *ki²* 'fa').

Punoduno-No²-Kami²

Puru-Kuma = Take-Puru-Kuma = Nanipa-Neko-Take-Puru-Kuma-No²-Miko²to²

Puruti, helység Kaputiban, Ōsaka vidékén.

Puse, Japánban gyakorta előforduló helynév (mai alakja *Fuse*; Philippi [574] szerint talán a *puse-ya* 'pihenő-ház, vendégház' kifejezéssel függ össze).

Pusimi-No²-Woka, Nara közelében van.

Putadi-No²-Iri-Bime-No²-Miko²to² = Ipa-Tuku-Bime-No²-Miko²to²

Putu-Go-No²-Sima

Pute-Mimi-No²-Kami²

Puto-mani, (*puto¹* 'testes, kövér, nagy, nagyszerű, szent', *mani* 'varázslás, jövendölés'; ez alkalmasint összefügg a *mane-ku* 'magához rendel, hivat; okoz' igével; v.ö.: cseremis *manam* 'mond', mordvin *muña-ms* 'varázsol, megbabonáz', finn *mana-ta* 'int, buzdít; elátkoz', lapp *mánna-t* 'sejt, gyanít, kitalál', magyar *mon-d* [régén *mun-d*, *man-d* alakok is voltak] – A magyar nyelv történeti etimológiai szótara², 1970)

Puto-Ma-Waka-Pime-No²-Miko²to²

Puto-Pime-No²-Miko²to²

Puto-Tama-No²-Miko²dto²

Richū-Tennō

Sado-No2-Sima 11

Sagami = *Sagamu*, Honshū középső részében volt megyeféle.

Sagara = *Sagaraka*, Yamasiro egyik tája Kiotó környékén; köz-
igazgatási egység is volt.

Sagaraka = *Sagara*

*Sagari-Ki*² (*sagaru* 'függ, lóg', *ki*² 'fa')

*Sagisu-No*²-*Ike*² (*sagi*² 'gém', *su* 'fészkelő-hely', *ike*² 'tó')

Saka, (talán a *saka* > *sake* 'bor' szóval függ össze, de a 'domb' je-
lentésű *saka* is esélyes)

Saka-Be, (*saka* > *sake* 'bor')

*sakaki*², 1. a 16. jegyzetet.

*Sakami-No*²-*Iratume*

*Sakamo*²*to*², Idumiban, Ōsaka vidékén volt helység (*saka* 'domb',
lejtő', *mo*²*to*² 'töve, alja' ~

*Saka-No*²*bori-No*²-*Miko*, (*no*²*boru* 'felmegy')

*Sakapi-No*²-*Kuro-Piko-No*²-*Miko* = *Kuro-Piko-No*²-*Miko*

Sakapi-Woka

saka-pokapi, (*saka* 'bor', *poku~pokapu* 'ünnepelni, a császárnak
jót kívánni, mintegy imádkozni s fohászkodni')

*saka-pokapi-no*²-*uta*, (1. a fentit; *uta* 'dal')

*Sakata-No*²-*Opo-Mata-No*²-*Miko*, Sakata alkalmasint helység volt
Apumiban.

Sakate, nagy víztároló Nara tájékán.

Saka-Wori, (*saka* 'domb', lejtő', *wori* 'domb')

*Saki*², Nara-környéki tájék, amely császári sírok helyéül is szol-
gált.

saki-kusa, (Philippi [578] szerint virágja háromágú, amiért is a
későbbi japánban *mitsu-mata* 'három ágazás' a neve
[*Edgeworthia papyrifera*])

Sakikusa, alkalmasint a Sakikusa-Be helye volt.

*Sakikusa-Be-No*²-*Anapo-Be-No*²-*Miko* = *Sume-Iro*²*do*²

*Saki-Tu-Miyo-No*²*Pumi* 5, (*saki* 'csúcs, szeglet; ami elől van vagy
időben előbb volt', *tu*, genitivusz-rag, *mi* megtisztelő szócska,
yo 'kor' *no*² genitivusz-rag, *pumi* 'írás' [kínai eredetű])

*Saki-Tu-Miyo*²-*No*²-*Puru-Go*²*to*², (1. a fentit; *puru* 'rég, öreg',
*ko*²*to*² 'szó, elbeszélés')

*saku-kusiro*², (*saku* csengő " *kusiro*² 'karperec'; érdekes megfi-
gyelni, hogy a magyar *fű-fa*, *éjjel-nappal*, *étel-ital*, *füle-farka*,
keze-lába stb. vagy pl. a vogul *šām-por* 'szív és gyomor'

mintájára alkotott, kötőszó nélküli szókapcsolás ősi módjának pontos mása bőven adatolható az ójapánból; pl. *saku-kusiro*, *me-ko* 'asszony s gyerek', *yumi-ya* 'íj és nyíl', *ame-tuti* 'ég és föld')

Sakurawi, Japánban gyakran előforduló helynév, így Ōsaka és Nara környékén is van ilyen (*sakura* 'cseresznye(fa)', *wi* 'forrás, kút').

Sakura-Wi-No²-Yumi-Pari-No²-Miko, (Chamberlain és Kinoshita szerint fiú volt, Philippi lányt ír)

Sakura-Wi-No² Yumi-Pari-No²-Miko = *Yumi-Pari-No²Miko*

Saku-Ya-Bime = *Ko²-No²-Pana-No²-Saku-Ya-Bime*

Sana=*Sananagata*, régi kisebb közigazgatási terület Ise határában.

Sananagata = *Sana*

Sane-No²-Miko, (? *sane~tane* 'mag', így a név tatán 'magló' jelentésű; *Sane* helynév ismeretlen)

Sanuki, megyeféle volt Shikoku területén.

Sanuki-Tari-Ne-No²-Miko²to²

Sapadi-Pime (-No²-Miko²to²) = *Sapo-Bime-No²-Miko²to²*, (a *Sapadi* rész alkalmasint **sapo* 'rúd, pózna' + *tu* melléknévesítő genitivusz rag összeolvadásából lett; a japánban nagyon sok példa van a szóbelseji régi *-p-* *-w-* vé lágyulására, így valószínű, hogy az adatolható *sawo* 'rúd, pózna' **sapo*-ból fejlődött; *tu*-nak *ti*, ill. *di*-re változására több példa van)

Sapo-Moti-No²-Kami², (*sapi¹* 'penge, kard', *mo²tu* 'tart, bír; visel')

Sapo, Yamato egy tája, Nara vidékén.

Sapo-Biko-No²-Miko

Sapo-Bime-No²-Miko²to² = *Sapadi-Pime (-No²-Miko²to²)*

Sapo-No²-Opo-Kura-Mi-Tome

Sarume, (jelentését illetően nincs döntés)

Sarume-No²-Kimi

Saruta-Biko-No²-Kami² = *Saruta-Biko-No²-Opo-Kamii²*, (Saruta jelentése nem világos; látszatra 'majom-föld': *saru* + *ta*)

Saruta-Biko-No²-Opo-Kami² = *Saruta-Biko-No²f-Kami²*

Sasa, talán Mie környékén volt helység.

Sasage²-No²-Iratume = *Sasage²-No²-Miko*

Sasake², Apumiban volt helység, de pontos helyét nem ismerik.

Sasanami, Apumi egy tája.

Sasi-Kuni-Opo-No²-Kami²

Sasi-Kuni-Waka-Pime

Sawara, Ōsaka környékén, Kaputiban volt helység.

sawi = *yama-yuri-gusa*, ('hegyi lilium'; *yama* 'hegy', *yuri* 'lilium', *kusa* 'fű, fűféle')

Sawi-Gapa = *Sawi-Kapa*, inkább patak, mint folyó lehetett, valahol Yamatoban.

sawo, ('rúd, pózna'; v.ö.: finn *sauva*, osztják *sow* 'bot, pózna'; 1. a Sapadi-Pime névvel kapcsolatban tett megjegyzéseket is; ugyancsak megemlítendő a bizonytalan eredetűként számon tartott *zábé* = *kapu-zábé* 'kapufélfá' és a régi hosszúszekér oldalában merevítőként szolgáló *zép* [amelyből egész sor van mindkét oldalon])

saya-saya, (hangutánzó/érzékeltető szó)

Sayama, helység Kaputiban, Ōsaka táján.

Sayari-Masu-Yo²mi-Do-No²-Opo-Kami², (*sayaru* ~ *saparu* ~ *sawaru* 'akadályozva lenni' [v.ö.: *zavar*] *masu* = ? *imasu* 'valahol) lakni, lenni', *yo²mi* 'alvilág, to 'ajtó, kapu')

Sa-Yo²ri-Bime-No²-Miko²to² = *Itiki-Sima-Pime-No²-Miko²to²*

Sazaki-Be, (*sazaki* 'ökörszem')

Sazi-Putu-No²-Kami² = *Mika-Putu-No²-Kami²* = *Putu-Ná-Mitama*

Seimu-Tennō

Seinei-Tennō

Seki-Pime, (*seki¹* 'az ellenség feltartására szorosokban létesített akadály; ellenőrző hely')

Senka-Tennō

Seya-Tatara-Pime, *Seya* valamely helység neve lehetett; Nara táján ma is van *Seya* helység.

Siba-No²-Iriki, *Siba* vagy *Siba-No²* helység nevének látszik, de a kutatók nem akadtak meglétének bizonyítékára.

Siba-No²-Pime

Sibi, *sibi*

Sibumi-Na-Sukune-No²-Miko, (Sibumi talán helység volt Mie régi területén [Philippi 584])

Sidu-Kapi¹-No²-Miko = *Kapi¹-Dako-No²-Miko*

Siga, helység Apumiban.

Sigi-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²

Sika, (általában 'rőt vad' jelentésű, így őzre is, szarvasra is vonatkozik)

*Siki*², Yamatoban kisebb közigazgatási egység volt; nagyjában megfelel a Nara-környéki *Shiki-gunnak*.

*Siki*²-*No*²-*Opo-Agata-Nusi*

*Siki*²-*Sima*, úgy vélik, hogy a mai Shiki-nak megfelelő területen volt.

*Siki*²-*Tu-Piko-No*²-*Miko*²*to*²

*Siki*²-*Tu-Piko-Tama-De-Mi-No*²-*Miko*²*to*²

*Siki-Yama-Nusi-No*²-*Kami*²

Silla = *Siragi*, (régii koreai királyság)

Sima, kisebb tájegység volt Ise határában.

Simada, Japánban gyakori helynév (talán < *sima* 'síkságból feltűnően kiemelkedő domb' + *ta* 'föld').

*Simo-Tu-Ke*²-*No*, (1. a 90. jegyzetet)

Sinaga, Kaputi egyik tája, amely uralkodói sírjairól híres.

Sinano, régi megyefőle Honshū középső, hegyekben bővelkedő részén.

*Sinano-No*²-*Saka-No*²-*Kami*²

*Sina-Tu-Piko-No*²-*Kami*²

sintō = *shintō*, ('istenek útja'; kínai elemekből alkotott kifejezés: *shen* 'istenség, lélek, szellem' + *tao* 'út, helyes út, igazság')

Sipida, helység (ma Hyōgo körzet területe).

sipo, ('tengervíz, tengerár, dagály; só'; v.ö.: *savó*, *savanyú* ~ *savanya* ~ *sovanya* ~ *svanyu*, (?) cseremisz *šāpə*, mordvin *tšapa-mo*, *šapa-mă*, finn *hapa-n* 'savanyú', ezekkel rokon *só* szavunk /TESz 3/)

sipo-mitu-tama, (*mitu* 'telve lenni', *tama* 'ékkő')

*sipo-pi*²*ru-tama*, (1. a fentit; *pi*²*ru* 'szárad, elapad, apad')

*Sipo-Tuti-No*²-*Kami*², (a valószínűbb elválasztás ez: *Sipo-Tu-Ti-No-Kami*, ahol *sipo* 'dagály', *tu*, genitivusz-rag, *ti* 'szellem')

sirage-uta, (1. a 230. jegyzetet)

Siragi = *Silla* 140

Sira-Ka = *Siraka-No*²-*Miko*²*to*², (*sira*~ *siro*¹ 'fehér', *ka*~*ke*² 'haj, szőr, toll')

*Siraka-No*²-*Miko*²*to*² = *Sira-Ka* = *Siraka-No*²-*Opo-Yamato*²-*Neko*²-*No*²-*Miko*²*to*²

Sira-Kata, Philippi (586) a Nihongira támaszkodva azt írja, hogy ez valamely szoros [? tengerszoros] volt Kasukaban (*sira* 'fehér', *kata* 'váll')

Sira-Pi-No²-Kami²

Sira-Pi-Wake²

Sirasaka-No²-Iku-Piko-No²-Iratume

Sira-To²ri-No²-Mi-Paka, (*sira* 'fehér', *to²ri* 'madár *paka* 'sir, sírdomb')

siri-kume(-napa), (alkalmasint e szavakból való: *siri* 'hátsó rész, ülep', *kumu* 'egybefűz, egyesít', *napa* > *nawa* 'kötél')

Siri-Tu-Ki-Tome, (*siri* 'hátsó rész, ülep; mög', *tu* genitivusz-rag, *ki²* 'erőd, vár', *tome* 'anyó,'); Philippi (588) szerint *Siri-Tu-Ki²* megfelel az Okayama körzetben levő Shitsuki területének.

Sirokane-No²-Miko, (*siro* 'fehér', *kane* 'fém, érc')

Siro-Piko-No²-Miko = *Yaturi-No²-Siro-Piko-No²-Miko*

sita-musiro², (*sita* 'ami alul van, alsó rész', *musiro²* 'gyékény szőnyeg')

Sita-Teru-Pime-No²-Miko²to²

situ-uta, (1. a következőt)

si tu-uta-no²-utapi-kapesi, (*situ* > *sidu* 'csendes, halk', *uta* 'dal', *utapi* 'énekelve', *kapesi* 'váltás, helyettesítés')

So², szentély az Idumo-beli Ipakumaban.

Sobakari, (*soba* 'hajdina, tatárka, pohánka', *karu* 'vág, nyes, arat')

sode, ('ruha bő ujj')

Soga-No²-Iname²-No²-Sukune = *Iname²-No²-Sukune*

Soga-No²-Isikapa-No²-Sukune

Soga-No²-Kura-No²Miko

So²ko²-Doku-Mi-Tama, (*so²ko²* '[test vagy alaktalan anyag] közepe, ill. legmélyebb pontja [v.ö.: *szikē*, *székē*, *cika*,] *doku* alkalmasint <*tuku* 'elér, érint', *mi*, megtisztelő szócška, *tama* 'ékkő')

So²ko²-Tu-Tu-No²-Wo-No²-Miko²to², (1. a fentit; *tu* 'kikötő, öböl', *tu* genitivusz-rag, *wo* 'férfi')

So²ko²-Tu-Wata-Tu-Mi (-No²f-Kami²) = *Wata-Tu-Mi*, (*wata* 'tenger')

Soni, Uda határában levő hegyvidék, Yamatoban.

Sopori-No²-Kami², Philippi (590) szerint a Nihongiban olvasható egyik történet egy *So²pori* nevű hegyre teszi az égi istenek gyermekének földreszállását.

Sora-Tu-Pime-No²d-Miko²to²

Sora-Tu-Pi-Taka = Ama-Tu-Pi-Taka-Po-Po-De-Mi-No²-Miko²to²
= Po-Wori-No²-Miko²to²

So²-To²pori-No²-Iratume = So²-To²pori-No²-Miko = Karu-No²-Opo-Iratume, (*so²* 'ruha, öltözék', *to²poru* 'átmegy vagy túl-megy valamin'; v.ö. *to²po²* 'messze, túl levő, távoli' *távo-l, tov-a*).

subu-subu, ('szűk'; v.ö.: *sovány, siván, suhány* mordvin *tšova, tšovie* 'vékony, finom', finn *hupa* 'kicsiny, rossz')

Suga-Kama-Yura-Domi, Idumo-beli helység; a Shimane körzetben levő mai *Suganak* felel meg.

Suga-No²-Mo²ro²-Wo

Sugapara, (*para* 'rét, mező')

Suga-Sira-Ko-No²-Iratume, (*suga* 'friss, üdítő', *siroi¹* 'fehér, világos', *ko* 'gyermek')(*Siro²: o² ?*)

sugu, ('közvetlenül').

Sui (dinasztia)

Suiko = To²yo²-Mike²-Kasigiya-Pime-No²-Miko²to²"

Suinin-Tennō

Suisei-Tennō

Sujin(-Tennō)

suku, ('segít')

Sukuna-Bikona-No²-Kami²; Philippi (591) megjegyzi, hogy Matsumura japán kutató véleménye szerint Sukuna-Bikona-No-Kami csak másik megjelenési formája s más néven említése Opo-Kuni-Nusi-No-Kaminak (akit rendkívüli erejű sámánnak tartanak a magyarázók); Matsumura számos párhuzamot mutat be, amelyekben a lélek szintén külön lényként szerepel s időnként elhagyja a testet; – mintha csak a vogulok és osztjákok hitvilágából vette volna ezt Matsumura! – A *Sukuna* rész képzés eredménye: *suku* 'apró, kicsiny, szegényes' + *na* végződés, mint a következő mellékneveken is: *abu-na*- 'veszélyes', *kita-na*- 'piszkos', *osa-na*- 'fiatal' (v. ö.: *szegé-ny, szigin, Scigina, vézna, vadon* [TESz 3]); a *Bikona*

részben *piko* 'ifjú' bizonyos, de *na* kérdéses; alkalmasint a *Sukuna* hatására és mintájára egészítették ki vele a *piko* szót.

Sukuna-Biko-Take-Wi-Gokoro-No²-Miko²to²
Sume-Iro²do² = *Saki-Kusa-Be-No²-Anapo-Be-No²-Miko*, (*sume* 'fenséges, uralkodó', *iro²* '(?) 'vér', *oto²* 'ifjabb testvér (fiú vagy lány)'; Philippi [591] az *iro²do²* szót 'younger full-brother' ['ifjabb fivér ~ aki nem féltestvér']) jelentéssel fordítja; így az *iro²do²* összetett és összevont szó első része, *iro²* nyilván 'vér' értelmű, míg *oto²* része az ismerős 'öcs'; itt tehát az *iro²* 'vér' jelentésének újabb bizonyítékát látjuk)

Sume-Iro²-Opo-Naka-Tu-Piko-No²-Miko
sumera-miko²to², (*sumera* 'fenséges, uralkodó' -*ra* része ráadásos végződésnek látszik)

Sumera-Miko²to²-No²-Pi-Tugi
Sumera-Miko²to²-No²-Pumi
Sumi-No²-Ye, öböl a régi Nanipa közelében.
Sumi-No²-Ye-No²-Naka-Tu-Piko
Sumi-Nd-Ye-No²f-Tu
Sumi-Saka-No²-Kam²i
Supa-No²-Umi, a régi Sinano egy vidéke (ma Nagano körzet).
Supau, (bizonyára összetett szó, hiszen egyszerű ójapán szavakban két magánhangzó nem állhat egymás mellett)
Susa-No²-Wo-N²-Mio²to² = *Paya-Susa-No²-Wo-No²-Miko²do²* =
Take-Paya-Susa-No²-Wo-No²-Miko²to²
Suseri-Bime-No²-Miko²to²
Sushun-Tennō
Suti, a régi Iga körzetben volt helység, de pontos helyét nem ismerik.
Suwe-Tu-Mimi-No²-Miko²to²; *Suwe* alkalmasint gerencsértelepülés volt; Philippi (593) szerint még nem nagyon régen *Sue-mura* 'gerencsér-falu' volt a neve egy vidéknek Ōsaka körzetében.
Tada-Goye, (*tada* 'közvetlen rövid', *ko¹yu* 'áthág, túlmegy (valamin)')

Tade-Tu, (*tada* 'öböl, kikötő'; a *tade* szót 'smart-weed', 'Was-serpfeffer' [*Persicaria hydropiper*; *Polygonium hydropiper*], azaz 'borsos keserűfű' értelemmel fordítják; - de mert a ma-

gyar tájnyelv e dudvára nagyon hasonló hangzású szót ismer, ezt a szót, a *csádá-t* használtam)

Ta-Dikara-Wo-No²-Kami² = *Ame-No-Ta-Dikara-Wo*

Tadima, régi megyeféle a Japán-tenger mellett, Hyōgo körzet területén.

Tadima-Mori, (a *mori* szó alkalmasint nem magas rangú tisztviselőt jelöl, s talán a *moru* 'öriz, véd' igéből származik)

Tadima-Mo²ro²-Suku

Tadima-No²-Mato-Wo

Tadima-Pinaraki, (A Pinaraki rész összetétel, de összetevőiből csak a *pina* 'vidék' szó világos)

Tadima-Pine, (a *Pine* rész jelentése 'öreg, megvénült; túlrett'; alapja *pinu* 'megvénül'; mivel több esetben azt figyeltem meg, hogy az ójapán szóeleji *p*-nek a magyarban *v-* (<*w-*) felel meg, és mivel *vén* szavunknál *vín* alakja ma is él, a *pinu*-nak *vín* ~ *vén* szavunkkal és rokonaival való összevetését szükségesnek vélem)

Tadipi, Kaputi egyik terjedelmes tája

Tadipi-No²-Midu-Pa-Wake-No²-Miko²to²

Taga, helység Apumiban.

Tagi, síkság a régi Minoban.

Tagima, helység a Yamato-beli Kadurakiban

Tagima-No²-Me-Pi

Tagima-No²-Miko

Tagisi, meghatározatlan partszakasz Idumoban.

Tagisi-Mimi-No²-Miko²to²

Tagisi-Piko-No²-Miko²to²

Taka-Ama-No²-Para = *Takama-No²-Para*

Takabe-No²-Iratume, (Takabe ismeretlen szó)

Taka-Ki²-No²-Iratume

Taka-Ki²-No²-Iri-Bime-No²-Miko²to²

Taka-Ki²-No²-Kami² = *Ki²-No²-Opo-Kami²-No²-Miko²to²* = *Taka-Musubi-No²-Kami²*

Taka-Ki²-Pime-No²-Miko²to²

Taka-Kupi-Pime, *taka* 'magas', *kup* 'oszlop'; érdekes megfigyelni e fogalmakat az istenség nevében)

Taka-Kura-Zi, (a *Zi* elem vitás; valószínű, hogy a *nusi* 'úr, parancsoló' szó torzult alakja mint *murazi* = *mura-zi* esetében is)

Takama-No²-Para = Taka-Ama-No²-Para

Takame²-No²-Iratume

*Taka-Mi-Musubi-No²-Kami² = Taka-Ki²-No²-Kami² = Ki²-No²-
Opo-Kami²(-No²-Miko²to²)*

Takamuko (~Takamuku), Echizenben, Iseben, Kaputiban s egye-
bütt gyakran előforduló helynév.

Takano, helység Tanipaban (*taka* 'magas' vagy 'bambusz' vagy
'sólyom'; *no* 'mező').

Taka-Pime-No²-Miko²to²

Takara-No²-Iratume

Takara-No²-Miko

Takasuka, ma ismeretlen helység.

Taka-Ti-Po(-Yama), (a *Taka* rész bizonyára 'magas' jelentésű; *Ti*
alkalmasint a *tu* melléknevesítő genitivusz-ragból lett, de *ti*
jelenthet 'ut'-at és 'szellem'-et is; *po* 'fő, csúcs; ami
felül/legfelül van', *yama* 'hegy, erdős terület

Taka-Ti-Po-Yama-No²-Miya, (1. a fentit)

Takatu, a) Ōsaka környékén levő nagy, mesterséges tó (*taka* eb-
ben az összetételben alkalmasint 'bambusz' jelentésű; *tu* kö-
zönségesen 'kikötő, öböl' jelentésű, de feltehető, hogy e víztá-
roló készítése idején még 'tó' jelentése is volt [ma *umi* vagy
mizu]; v. ö.: régi magyar *tu*, *tá*, zürjén *to*, jensiszej szamojéd
to, szelkup szamojéd: *tu*, *tú*) – b) a másik *Takatu* császári pa-
lota és székhely volt, valószínűleg Ōsakától délre.

Takawasi, helység Ōsaka határában (*taka* 'sólyom! *wasi* 'sas'; ez
az összetétel is a fű-fa-féle, kötőszó nélküli szókapcsolást
példázza).

Takaya, helység Kaputiban, Ōsaka határában.

Take, ma ismeretlen helység Tadima területén.

Takeda-No²-Miko, (? 'bambusz-mezei herceg')

Take-Inada-No²-Sukune, (*take* 'vitéz, dühöngő', *ina* [?] 'rizspa-
lánta', *ta* 'föld, szántó', *no²* genitivusz-rag, *sukune* 'segítség;
miniszter')

Take-Kapi-Ko-No²-Miko, (*take* 'vitéz', *kapi* 'kagyló', *ko²*, gyermek,
-fi')

Take-Mika-Duti-No²(-Wo-No²)-Kami²

Take-Mika-Duti-No²-Miko²to²

Take-Minakata-No²-Kami²

Take-Nunakapa-Mimi-No²-Miko²to²

Take-Nunakapa- Wake²-No²-Miko²to²

Take-Osi-Yama-Tari-Ne, (*tari* 'lejtő', *-ne* alkalmasint funkcióját vesztett végződés)

Take-Pani-Yasu-Biko-No²-Miko²to² = Take-Pani-Yasu-No²-Miko

Take-Paya-Susa-No²-Wo-No²-Miko²to² = Paya-Susa-No²-Wo-No²-Miko²to² = Susa-No²-Wo-No²-Miko²to²

Take-Piko

Take-Pi-Mukapi-To²yo²-Kuzi-Pi-Ne-Wake²

Take-Pira-To²ri-No²-Miko²to²

Take-Pi-Wake²

Take-Puru-Kuma-No²-Miko²to² = Nanipa-Neko-Take.

Take-Putu-No²-Kami² = To²yo²-Putu-No²-Kam² = Take-Mika-Duti-No²-Wo-No²-Kami²

Takeri, ma ismeretlen helység.

Takerube; Philippi (60²) szerint számos tájon voltak nem-nemeseknek *Takebe* (= *Take-Be*) nevű telepeik, s ezeket Keikō császár létesítette Yamato-Takeru-No-Mikoto emlékére; Kinoshita szövege Takerube alakot tüntet fel.

Takesi-Uti-No²-Sukune(-No²-Miko²to²)

Taketi, (1. a ²80. jegyzetet)

Take-To²yo²-Padura-Waki-No²-Miko

Take-Wo-Piro²-Kuni-Osi-Ta te-No²-Miko²to²

Take-Yo²ri-Wake²

Taki², valószínűleg Tanipaban volt helység s megfelel a mai *Taki-gun*nak Hyōgo körzetben.

Takiri-Bime-No²-Miko²to²

Takitu-Pime-No²-Miko²to²

Takuso, (egy koreai kovács neve)

Tamade, ma is Tamade nevű helység Nara tájékán.

Tama-No²-Iratume.

Tama-No²-Ya-No²-Miko²to²

tama-puta-tura, (*tama* 'ékkő', *puta* '2', *tura* 'füzér, fonat')

Tamate-No²-Woka, Kaputi és Nara vidékén volt ilyen nevű helység; Philippi (604) Tamade-t ír.

Tama-Yi²ri-Bime

Tama-No²-Miko

Ta-Miya-No²-Naka-Tu-Pime, Ta-Miya Kaputiban volt helység (*ta* 'föld, szántó', *miya* 'szentély').

Tamura-No²-Miko = *Nukade-Pime-No²-Miko²to²*

Tanaka, (*ta* 'föld', *naka* 'közép')

ta-na-suwe-no²-mitugi, (*ta~te* 'kéz', *na~no²* genitivusz-*rag*, *suwe* 'csúcs, vég', *mitugi* 'adó')

T'ang (dinasztia)

Tanipa, régi tájegység (Kiotó vidékén).

Tanipa-No²-Adi-Sapa-Bime

Tanipa-No²-Kapakami-No²-Masu-No²-Iratume

Tanipa-No²-Piko-Tatasu-Miti-No²-Usi-No²-Miko = *Miti-No²-Usi-No²-Miko*

Tanipa-No²-To²po-Tu-Omi

Tao, (olv. *dao* 'út, helyes út, igazság')

Tapiriki-Simarumi-No²-Kami² (nehezen elemezhető)

Tara-No²-Miko

Tarasi, (ez a szó származhat a *taru* 'tele lenni' ige továbbképzésre alkalmas *tara-* tövéből, de ugyancsak a 'lehajlik, függ' jelentésű *taru*-ból)

Tarasi-Naka-Tu-Piko-No²-Miko²to²

Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Bito²-No²-Miko²to² = *Opo-Yamato²-Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Biko²-No²-Miko²to²*

Ta-Sira-Ka-No²-Iratume, (*ta-sira-ka* szószerint ez: 'kéz-fehérehaj/szór', de ilyen jelentés itt aligha helyes; így, Kinoshita nyomán, a *ta* szót nyomósító elemnek tekintettem s lefordíthatatlanul hagytam; Chamberlain az egész nevet eredetiben hagyta, Philippi pedig a csak a későbbi japánból adatolható 'korsó' [*tashiraka*] szóval fordítja.

Tatanami, helység a Yamato-beli Suki megyefélében (*tata* '?' pajzs', *nami*¹ '?' sor').

Tate-Tu, helység lehetett a régi Kasukaban, de pontos helyét nem ismerik; (szószerint 'pajzsöböl' lenne, de l. a 70. jegyzetet).

Tatibana, (l. a 114. j. -et; *Tatibana* helye vitás)

Tatibana-Mo²to²-No²-Wakugo-No²-Miko

Tatibana-No²-Naka-Tu-Pime

Tatibana-No²-Opo-Iratume

Tatibana-No²-To²yo²-Pi-No²-Miko²to²

tati-so²ba, Philippi (606) szerint pontosan meg nem határozott, bogyós gyümölcsű fa.

Tawi-No²-Naka-Tu-Pime, (*Tawi* talán helynév: *ta* 'föld, szántó', *wi* 'forrás, kút')

Tema-Hegy = *Tema-No-Yama*, a régi Papaki vidékére helyezhető, s ez a mai Tattori tájának felel meg.

Tenmu = *Temmu-Tennō*

tennō (az uralkodók szino-japán neveivel együtt; jelentése 'császár, uralkodó'; v.ö.: kínai *t'ien* 'ég, menny', *huang* 'király, uralkodó')

Tennō-ki = *Sumeru-miko²to²-no²-pumi*, (*ki* 'krónika, feljegyzés', *pumi* 'írás'; kínai eredetű szavak)

Terama, helység Nara tájékán (*tera* 'szentély, templom' [alkalmasint a koreaiból], *ma* 'köz, terület, föld').

ti, ('vér')

ti-biki-no-ipa, (*ti* '1000', *piku* 'húsz, visz, vezet', *piki* 'húzás', *no²*, genitívusz-rag, *ipa* 'kő, szikla')

T'ien-yih, (1. a 4. jegyzetet)

Ti-Gapesi-No²-Opo-Kami²

tigiri, (*tigiru* 'ígér, fogad')

Tika-No²-Sima

Tika-Tu-Asuka, (*tika* 'közel levő; ami közel van', *asu* 'reggel, napkelte', *ka* 'hely')

Ti-Mata-No²-Kami²

Ti-Mori, (*ti* 'út', *mori* 'örzés, őrző')

Tinu, ez volt Idumi korábbi neve 8 része volt; ma Ōsaka déli fele, Wakayama körzet.

Tinu-No²-Miko

Tipisako-Be, (érdekes, hogy ennek a szolgáló csoportnak [talán apródok vagy effélék voltak] másik neve *Waka-Ko-Be* volt [*waka* 'fiatal', *ko²* 'gyermek'], *be* 'egyesülés, telepítés, testület' (Philippi 609); a *tipi-sa* részben *tipi* a jelentéshordozó, míg *sa* elvont főnevek képzésére szolgál; így a megközelítő fordítás 'csöppség' lehetne, *tipi-sa-ko* pedig 'csöppség-gyermek'-ként hangozhatna)

Ti-Siki-No²-Opo-Kami² = *Yo²mo²-Tu-Opo-Kami²* = *Izanami*

Tita, félsziget Wopariban (a mai Aichi körzet területének felel meg).

Titi-Paya-Pime-No²-Miko²to²

Titi-Tuku-Wa-Pime-No²-Miko²to², (Philippi [610] a *Titi-Tuku* részre 'a 'szellem-imádó' fordítást ajánlja: *ti* vagy kettőzve *ti-ti* 'szellem', *tuku* ? = *ituku* 'imád'; *ituku* < *itu* 'szent' + *-ku* igeképző'; *itu*-val összevethető a magyar *üdv*, *idv*, *id-* pl. a régi *igyház* = *egyház* 'szent ház' szóban; - *wa* Honshū délnyugati részein lakó, apró termetű lakosság általános neve volt)

To²ga-No, síkság (ma alkalmasint *Kōbe-shi*).

To²ki-Pakarisi-No²-Kami², (*to²ku* 'tágít, old, leold', *pakaru* 'elválaszt'; *pakarisi* helyén Philippi [610] *pakasi*-t tüntet fel s megemlíti, hogy némely kéziratban *okasu* < *oku* 'letesz, hagy' van)

To²ko²-Ne-Tu-Piko-Iro²ne-No²-Miko²to²

To²ko²-Yo²(-No²-Kuni)

To²ko²-Yo²-No²-Omo²pi-Kane-No²-Kami² = *Omo²pi-Kane-No²-Kami²*

To²mi, helység Yamato északi részén (? Nara tája).

To²mi-Biko = *To²mi-No²-Naga-Sune-Biko* = *Naga-Sune-Biko*

To²mi-Ya-Bime

tomo = *to²mo²*, ('nép, család, összesség')

to²mo², ('bőrvánkos', tulajdonképpen 'megállító')

Tonami, Kosiban volt vidék, ma Toyama körzet része.

toneri, (1. a ²53. jegyzetet)

To²posi-No²-Iratume; *To²posi* talán helynév, v.ö.: *to²po-si* 'távoli'.

To²po-Tu-Apumi

To²po-Tu-Asuka, (*to²po* 'távol'; 1.: Tika-Tu-Asuka)

To²-Po-Tu-Ayu-Me²-Ma-Kupasi-Pime, (? *to²po* 'távol', *tu* 'kikötő, öböl', *ayu* 'pisztráng', *me²* 'szem')

To²po-Tu-Mati-Ne-No²-Kami², (*to²po* 'távol', *yu* '? tó, öböl', *mati* 'település, város' [ma város része], *ne* alkalmasint funkcióját vesztett végződés [v.ö.: *piko*=*piko-ne* 'ifjú.', *ki²*=*ki²-ne* 'fa', *kusa*=*kusa-ne* 'fű', *ya*=*ye-ne* 'tető', *kaki*=*kaki-ne* kerítés']; a *mati* szóval talán összevethetők: osztják *wač* 'nagy falu, város, bekerített hely', jurák szamojéd *waad* 'körülvevő kerítés' és rokonaik)

To²po-Tu-Yama-Zaki-Tarasi-No²-Kami²

To²ri-Kapi-Be, (*to²ri* 'madár', *kapu* 'tart, nevel, szoktat'; v.ö.: Mint a juhász-bojtár, amikor *kapatja*, A komondor kölyköt végig simogatja" (Arany: Toldi)

To²ri-Me-No²6-Miko, (*to²ri* jelentését nem lehet megállapítani, így *me*-vel való kapcsolása is vitás)

To²ri-Naru-Mi-No²-Kami²

To²ri-No²-Ipa-Kusu-Pune-No²-Kami²

To²ri-Yama

Tosa, Shikoku egyik régi, megyeféle része, ma Kōchi körzet területe.

To²to²ri, Idumoban volt helység, ma Ōsaka tájéka.

To²to²ri-Be, (a *To²to²ri* rész alapja *to²ri* 'madár-' és *toru* 'megfog'; az összevonás az első összetevőben, úgy látszik, csonkulást okozott)

To²-To²ri-No²-Kami², (1. a fentit)

To²-Tu-Miya, (*to²=to²po* 'ami távol vagy kívül van' *tu* melléknévesítő genitivusz-rag)

To²wo, alkalmasint helység, de helye ismeretlen.

To²woti, Yamato egyik vidéke volt, talán a Nara körzetben fekvő Sakurai-shivel azonos.

To²woti-No²-Iri-Bime-No²-Miko²to²

To-Yama-Tu-Mi-No²-Kami²

To²yo²-Asi-Para-No²-Midu-Po-No²-Kuni² = *To²yo²-Asi-Para-No²-Ti-Aki-No²-Naga-Ipo-Aki-No²-Midu-Po-No²-Kuni*

To²yo²-Ipa-Mado-No²-Kami² = *Ame-No²-Ipa-To-Wake²-No²-Kami²* = *Kusi-Ipa-Mado-No²-Kami²*

To²yo²-Ki²-Iri-Piko-No²-Miko²to²

To²yo²-Kuni

To²yo²-Kuni-Wake²-No²-Miko

To²yo²-Mike²-Kasigiya-Pime-No²-Miko²to² = *Suiko-Tennō*

To²yo²-Mike²-Nu-No²-Miko²to² = *Jinmu-Tennō*

To²yo²-Pi-Wake².

To²yo²-Putu-No²-Kami² = *Take-Mika-Duti-No²-Wo-No²-Kami²*

To²yo²ra, (*to²yo²* 'bőséges' + *ura* 'öböl')

To²yo²-Suki²-Iri-Pime-No²-Miko²to², (Philippi [616] a *Suki²* részben 'ásó' jelentést sejt)

To²yo²-Tama-Bime(-No²-Miko²to²)

To²yo²-To-Wake²-No²-Miko

To²yo²-Uke²-Bime-No²-Kami², (v. ö.: *To²yu-Uke²-No²-Kami²*)
To²yu-Uke²-No²-Kami²

tu

tubaki 169, (1. 8. 194. jegyzetet)

Tubura-No²-Iratume, (*tubu* 'egy csepp/csipet', *-ra* funkcióját vesztett végződés; néemlykor a többes számot is *-ra* jelöli)

Tubura-No²-Omi = *Tubura Omi* = *Tubura-Opomi*

Tubu-Tatu-Mi-Tama, (*tubu* 'csepp; buborék', *tatu* 'megjelenik, fel-emelkedik, indul, kezdődik')

Tuke, Yamato egy vidéke volt, ma a Nara körzetében fekvő *Tsuge-mura* területe.

tuki² (= *tuku* 'zelnicefa')

Tukita-No²-Woka, (a *Tukita* rész nyilván összetétel s benne *ta* alkalmasint 'föld, szántó', amint az eredeti szöveg kínai jele mutatja; a megmaradó *tuki* rész jelentése bizonytalan; feltehető, hogy a 'japán búbos ibisz' (mai japán *toki*)

Tuki²-Tati-Puna-Do-No²Kami² = *Puna-Do-No²-Kami²*

tuku, (= *tuki²* 'zelnicefa'; a *tuku* szó feltehetően összetétel: *itu* 'szent' + *ku~ki²* 'fa'; kopás által a szóeleji *i* = eltűnhetett, mint pl. *idu*. 'csirázik, kel, terem' > *de-ru*; *i-* lekopás a valószínű, mert háromszótagú szavak a japánban bizonyíthatóan a szóeleji magánhangzó veszte által válhatnak kétszótagúvá, pl. *ahiru*=*hiru* 'kacsa')

Tukuba, a régi Pitati egy tája volt, területe ma Ibaraki körzet része.

Tukusi = *Kyūshū*

Tuku-Yo²mi-No²-Miko²to², (*yu²mu* '[szavakat] énekelve ejt; olvas'; a *tuku* 'hold' szó későbbi alakja *tuki²*; minthogy legalább egy összetételben a *ki²* elem *tu-* nélkül szerepel [kisara-gi 'a japán holdkalendárium 2. hónapja'], az a gondolatunk támad, hogy *tu* eleinte állandó díszítő jelző volt, mígnem a jelző fontossága elhalványult s a két rész eggyé forradt; tekintve, hogy a hold ma is nagy tiszteletnek örvend Japánban, a legvalószínűbb állandó jelzője a 'szent, tisztelendő' értelmű *itu* lehetett [mint fentebb, a 'zelnicefa' esetében is]; a szóeleji *i-* lekopása ugyanúgy történhetett, mint a 'zelnicefa' jelentésű *tuku* esetében; – az *itu* esetleges magyar kapcsolatára 1. a 305. lapot; ha az ősjapánban a 'hold' értelmű szó valóban *ku* alakú volt; ak-

kor érdemes vele összevetni a kamasz szamojéd *ki*-t, a finn *kuu*-t [ahol a két *u* közül nem biztosan esett ki mássalhangzó, mint a *puu* 'fa' két *u*-ja közül sem], továbbá a magyar *hold*-at; u.i. a TESz szerint e szavunk *l*-je betoldásos, míg *d*-je kicsinyítő képző; jó lenne szemügyre venni a rekonstruált **kuge* alakot: hátha a *ŋe* rész maga is másodlagos

tumagari-no²-tati, (1. a 23. jegyzetet)

Tuno, Kinoshita szómutatója szerint tartomány.

Tuno-No²-Iratume

Tunu, régi megyeféle; területe a mai Yamaguchi körzet *Tsunogun* részének felel meg.

Tunuga, régi helység Echizenben és Philippi (619) szerint a mai Fukui körzet *Tsurugi-shi* (?) nevű részének felel meg.

Tunosasi, Philippi (619) szerint *Tunosasi*; e helység területe a Nara körzetben levő Oshimi-nek felel meg.

Tura-Nagi-No²-Kami, (*tura* 'sor'; *nagi* a Tura-Nami-No²-Kami. név *nami* szavával szemben bizonyára a 'férfi' jelentésű *ki¹* szót tartalmazza [v. ö.: *Iza-na-gi* :: *Iza-na-mi*]; *na* alkalmasint a *no²* itt-ott előforduló változata)

Tura-Nami-No²-Kami², (1. a fentit)

Turugi-No²-Ike²

Tu-Sima = *Ame-No²-Sade-Yo²ri-Pime*

tuti-gumo, (*tuti* 'föld', *kumo* 'pók'; gúnynév?)

Tuti-Ika-Duti, (*tuti* 'föld', *ika* 'tiszteletre méltó', *tu*, melléknevesítő genitivusz-rag, *ti* 'szellem')

Tuti-No²-Mi-Oya-No²Kami²

Tutuki², helység Yamasiroban, Kiotó határában.

Tutuki²-no²-miya

tuwe, (mivel mind a japánban, mind az uráli nyelvek egy részében szóbelseji *p w*-vé lágyulhatott, érdemes megemlíteni a következőket: mordvin *tšovo-lo~tšovo-la~tšovo-l*, amelyeknek a jelentése: 'olyan rúd, amelyhez a lovakat szoktak kötni' [Paasonen, Beitrage, KSz 15, 18], talán vogul *šop-la* 'rúd, oszlop, pózna', *-sopé-l* [kb. ugyanaz]; az *-l/-lo/-ka* elem kicsinyítő képző; a többi áll szemben a *tuwe* szóval ['bot, do-rong']).

u, ('kormorán, kárókatona')

ubu-ya, (*ubu~umu* 'szül', *ya* 'ház, hajlék, tető')

Uda, Yamatotól keletre elterülő hegyvidék (ma Uda-gun Nara körzetében).

Uda-no²-osi, (*osi* 'esés, csapda' <*otu* 'esni')

Uda-No²-Ti-Para

udi, ('nemzetség, nagycsalád')

Udi, Yamasiro egy tája (Kiotó vidéke).

udi kaba-ne no sadame, (*kaba-ne* 'nemzetségi név', *sadamu* 'el-dönt, meghatároz')

Udi-No²-Miko

Udi-No²-Waki-Iratuko

Udi-Nd-Wake²-Iratume

Udu-Piko, (úgy látszik, hogy az *udu* 'különös, új, szokatlan, szép' szónak *uzu* változata is volt, pl. Ame-No-Uzume-No-Mikoto nevében [ha csak nem másolói hibával találkozunk itt]; az ~ alak biztosan ősi; v.ö.: mordvin *od* 'új', finn *uute-* 'új', *ute-le-* 'kíváncsinak lenni', lapp *oddâ* 'új'; ezek rokonai *új* szavunknak)

Uka-No²-Mi-Tama-No²-Kami², (*uka~uke²~ke²* 'eledel'; Kinoshi ta *uga* alakjával szemben Chamberlain és Philippi nyomán az *uka* alakot használtam az *uke²* és *ke²* alakokkal való egyszerűbb összehasonlítás végett; a *g*-vel írt alak másodlagos)

Uki-Kapa, (e helyen is romlott a szöveg, így lehet, hogy más volt az eredeti kifejezés)

uki-uta, (*uki¹* 'boros edény, kupa')

uma-bune, (*ume* 'ló', *pune* < *puna* 'teknő, hajó')

Umaki-No²-Miko, Umaki alkalmasint helynév, de nincs rá megbízható adat.

Umakuda, régi megyeféle, amelynek területe a mai Chiba körzetben van.

Umakuda-No²-Iratume

Uma-Mikupi, helység lehetett (*uma* 'ló', *mi*, megtisztelő szócska, *kupi* 'oszlop, karó').

Umasi-Asi-Kabi²f-Piko-Di-No²-Kami²

Umasi-Madi-No²-Miko²to², (*uma-si* 'jó, finom, tetsző', *mati* 'jel, előjel'; a régi jövendőlkő jósláskor bizonyos jeleket kapartak állatok lapockacsontjába, Kínában és környékén teknősbéka teknőjébe, aztán tűzbe tették a csontokat vagy teknőket, majd a repedezéseket értelmezték; v.ö.: cseremis *muž* 'jósol, jö-

vendöl', *mužan* 'jósolás, jövődölés', osztják *mut-* 'áldozat alkalmával imádkozni')

Umasi-Uti-No²-Sukune

umi (*Umi*), (1. a 147. jegyzetet); Philippi(622) szerint *Umi* helység ma is van Fukuoka körzetben.

Umi-Sati-Biko = *Po-Deri-No²-Miko²to²*

U-Mori-No²-Miko, (*u* 'kormorán', *mori* 'örzés' ?)

Umugapi-Pime, (Kinoshita ezt így fordítja: Göttliche Tochter der schwarzen Muschel' ['fekete kagyló féle isteni lány'], míg a *Kisa-Gapi-Pime* nevet így: Göttliche Tochter der roten Muschel ['piros kagylóféle isteni lány']; az első kagyló tudományos neve *Arca inflata*, a második olvasata kétes; Chamberlain és Philippi *umugi* alakot ír)

Unakami-No²-Miko, Unakami helység lehetett, de mit sem tudnak róla.

Unebe, (= *une-me-be*, azaz olyan telepítés, amelynek tagjai az udvarhölgyek: *une-me* eltartásáért dolgoztak)

Unebi², Yamatoban volt helység (ma Nara körzete)

Unebi-Hegy = *Unebi-Yama*

Unesu, Minoban volt helység, de pontos helyét nem ismerik.

upa-tu-kuni, ('felső ország'; a japán hitvilága három szintű életet ismer: égit, földit, földalattit)

Upa-Tu-Tu-No²-Wo-No²-Miko²to²

Upa-Tu-Wata-Tu-Mi-No²-Miko²to²

Upe-No²-Miya-No²-Umayado-No²-To²yo²-To-Mimi-No²-Miko²to²
= *Shotoku Taishi*, (1. a 314. jegyzetet)

Usa, To²yo²-Kuni egy helysége; területe ma az Ōita körzet *Usa-gun* nevű részének felel meg.

Usagi-Gami = *Inaba-No²-Siro-Usagi*

Usi-Mo²ro²

uta-gaki, (*gaki*<*kaki* alkalmasint *kaku*>*kakeru* 'egymásba akad; akaszt' származéka)

Uta-Ko²ri-Pime-No²-Miko²to², (*go²ri-ko²ri*<*koru* 'megszilárdul, megkeményül, megfagy')

Uti, Yamatoban volt helység (Nara körzet).

utusiki-awo-pi¹to²-gusa, (*utusiki* 'valóságos, tapintható' [ezért az istenekkel ellentétben 'halandó']; *awo-pi¹to²-gusa* 'zöld emberfű' az istenek állapotán aluli emberiséget jelenti)

Utu-Siko²-Me-No²-Miko²to², (*utu~uti* 'ami belül van')

Utu-Siko²-Wo-No²-Miko²to²

Utusi-Kuni-Tama-No²-Kami²

Utusi-Pi-Gana-Saku-No²-Miko²to²

Uzika, Philippi (624) szerint, *Usika*, Parimaban volt helység, s területe a mai Hyōgo körzetének felelhet meg.

Wado, (a kínai kalendárium mintájára készített japán kalendárium év-jelölő rendszerének egyik kifejezése; aligha igazi japán szó)

Wadurapi-No²-Usi-No²-Kami², (*usi* < *usu* > *useru* 'elvész, eltűnik', *usinapu* 'elveszít [verlieren]'; v.ö.: votják vez- 'eltűnik, elhordja magát', vogul *ūsi* 'elpusztul', magyar *vesz(ik)*, régi és tájnyelvi *usint*, *osint*, *ussant*, ? *oson*; az ójapán *usi-na-pu* alakban *na* is, *pu* is igeképző – különösen a *-pu* képző érdekes figyelmünkre, uoio nemcsak nagyon gyakori az ójapánban, hanem a hasonló szerepű urali **p* képzővel is szembeállítható; pl. finn *syö-vä* 'e-v-ő', *syö-pä* 'rákbetegség [ami a testet eszi]', *elä-vä* 'élő, eleven', vogul *min-pä* 'menő', régi magyar *járo-v*, jeniszej szamojéd *kaa-be* 'holt [pontosan: 'haló', mint 'haló porában']', továbbá *nyalá-b*, *küşö-b*, *közé-p*, *hasá-b*, *tere-p*, *ter-p-esz*, *tere-p-ély*, *tere-b-ély*, tájnyelvi *öle-b* [= *nyaláb*], *silá-p* 'szelet' [?] < *szel-/szil-* ((TESz 3))

waka(si), *waki²*, *waku-* ('ifjú, fiatal')

Waka-Ki²-No²-Iri-Biko-No²-Miko

Waka-Ki²-No²-Iri-Biko-No²-Miko²to²

Waka-Kusaka-Be-No²-Miko²to² = *Patabi-No²-Waki-Iratume* = *Naga-Me-Pime-No²-Miko²to²*

Waka-Mi-Ki²-Nu-No²-Miko²to² = *To²yo²-Mi-KEf-Nu-No²-Miko²to²* = *Kamu-Yamato²-Ipare-Biko-No²-Miko²to²* = *Jinmu-Tennō*

Waka-Nu-Ke²-No²-Miko, (*nu~no* 'rét', *ke²* 'eledel')

Waka-Nu-Ke²-Putu-Mata-No²-Miko

Waka-Piko-Take-Kibi²-Tu-Piko-No²-Miko²to²

Waka-Pime

Wakara, yamasiroi régi folyó; ma Kizugawanak hívják (Kiotó határában folyik).

Wakasa, régi tartományféle; területe Fukui-gunnak felel meg.

Waka-Sakura, e régi palota helye alkalmasint a mai Abe, Nara körzetében.

Waka-Sa-Na-Me-No²-Kami², (*waka* 'fiatal', *sa* valószínűleg nyomósító szócska *s na*-hoz tartozik; *na* = *ina* 'rizspalánta', *me* 'nő')

Waka-Takeru-No²-Miko

Waka-Tarasi-Piko-No²-Miko²to²

Waka-Tarasi-Pime-No²-Miko²to²

Waka-To²si-No²-Kami²

Waka -Tukusi-Me-No²-Kami²

Wakaya-No-Iratume, (*ya* 'ház, otthon', de *wakaya* mint összetett szó alkalmasint 'fiatal' értelmű)

Waka-Yama-Gupi-No²-Kami²

Waka-Yamato²-Neko-Piko-Opo-Bibi-No²-Miko²to² = *Kaika-Tennō*, (a *Bibi* rész 'szellemiként való fordítása kérdéses; talán *mim*-ből lett)

Waka-Yu-We, (*yu* 'meleg víz, fürdő', *we* alkalmasint a *me* 'nő' szóból torzult)

wake²

Wake²-Ika-Duti

Wakikami (~*Wakigani*) = *Waki-Na-Kami²*, Kaduraki egy tája, amely a mai Nara körzet része.

Wakugo-No²-Sukune, (*waku* = *waka*[si] = *waki* 'ifjú')

Waku-Musubi-No²-Kami²

Wanami, Kosiban volt, ma ismeretlen folyó torkolathelye (*mi-na-to* 'torkolat'; *mi* 'víz', *na~no²* genitivusz-rag, *to* 'öböl, torkolat, ajtó')

Wani, Yamatoban volt tájék, ma Nara körzetének egy része.

Wani-Kisi, (*kisi* 'mester, tanító', koreai szó)

Wani-No²-Ike²

Wani-No²-Pipure-No²-Opomi, (*pi-pure* 'napok fordítása [?]'; mert az időszámítás pontos vezetése és a kalendárium készítése felelős munka volt akkoriban is, Japánba koreaiak és kínaiak vitték magukkal a szükséges ismeretet)

Wani-No²-Pituma-No²-Omi, (a *Pituma* rész alkalmasint így bontható fel: *pi¹* 'nap', *tu* genitivusz-rag, *ma* 'köz')

Wani-No²-Satuki²-No²-Omi, (a *Satuki* részben *sa* nyomósító szócska ['igaz'], *tuki* 'hold, hónap', s a kifejezés az 50 hónapra vonatkozik)

Watarapi, Ise egy tája (ma *Mie* körzet egy része).

wata(ri)-no²-miyake², (1. a 140. jegyzetet)
Watari, a régi Tunuga egyik tája.
Wata-Tu-Mi(-No²-Kami²) = Wata-Tu-Mi-No²-Opo-Kami².
Wati-Tumi-No²-Miko²to²
Wega, Kaputiban volt helység (Ōsaka tájéka).
Wekuri-No²-Miko, *Wekuri* helyét nem ismerik.
Wepa-No²-Miko, *Wepa* bizonyára helység volt, de fekvését meghatározni nem sikerült.
wi-ka, ('disznó/vaddisznó' és 'őz/szarvas')
wi-kapi, (v. ö.: Tori-Kapi-Be)
Wina, helység a régi Settsuban (ma Hyōgo körzet)
Wi-Pika, (*wi* 'forrás, kút', *pika* 'fény, ragyogás, fénylő, ragyogó'; a *pika* tö van a *pikameku* és *pikaru* 'fényleni, ragyogni' igékben; az utóbbiból eredt *Hikari*, ama nagyon gyors vonat neve)
Wi-Same²-No²-Si-Midu, (*wi* a *wi-ru~wo-ri* 'él, lakik valahol' ige gyöke; *same* < *samu*> *sameru* '(ájultságból, álomból, illúzióból) magához tér, kijózanodik, felébred'; *Wi-Same* híres forrás neve; *si-midu* összevonás' eredménye: *si* < *simi* 'nagyon hideg, fagyos' * *midu* 'viz')
Wo, régi folyó vagy folyótorkolat *Ki* tartományban; (*Wo* jelenthetne 'férfi'-t vagy 'kicsi'-t).
Wo-Asaduma-Wakugo-No²-Sukune-No²-Miko²to²
Wobasi, a Kyūshū déli felében számon tartott Ata megyefélében volt, de pontosan nem tudják.
Wobasi-No²-Ye; Philippi (634) szerint ez a csatorna Nanipa határában volt és alkalmasint az Ōsaka tájékán levő *Obase* csatornának felel meg.
Wodo, ma ismeretlen helység.
Wodo²-Pime = Kasuga-No²-Wodo-Pime
Wo-Gapa, a kyūshūi Tama-Sima határában volt; ma Tamasima folyó Saga körzetében (Philippi 632).
Wo-Isi-Pime-No²-Miko²to²
Wo-jen-chuan
Wokada, területén ma Ashiya-machi van Fukuoka körzetében.
Wokamo²to², Nara határában volt; helyét ismerik, de a régi név megszűnt (~ 'domb', ~ 'alja, töve').
Woke-No²-Ipa-Su-Wake²-No²-Miko²to² = Woke-No²-Miko²(to²) =
Kenzō-Tennō

Wo-Ke-Tu-Pime-No²-Miko²to²

Wo-Kuma-Ko-No²-Iratume

Wo-Kumi-No²-Iratume, (wo 'kender', kumu 'egyesít, összefűz, fon')

Wo-Mar²ko-No²-Miko, (wo 'kicsi, ifjú', ma, nyomósító szócska ['igaz(án)'] , -ro² alkalmasint = iro² ['vér-színezte'], ko² 'gyermek, fiú')

Wo-Mata-No²-Miko

Wo-Moti, (wo 'kicsi, ifjú'; moti pontos jelentését szövegromlás miatt nem lehet jól megállapítani; Kinoshita fordítására hagyatkoztam)

Womuro-Hegy = *Womuro-Yama*, Yesino hegyvidékén volt, de pontos helyét nem ismerik.

Wo-Nabe-No²-Iratume, (wo 'kicsi', nabe 'edény'; a '[?]' kicsi edényes' fordítás szó szerinti; lehetséges azonban, hogy *Wonabe* helység létezett, s a megnevezés azzal van összefüggésben; 1. a következő nevet)

Wonabe-No²-Miko, (v.ö. a fenti névvel)

Wo-No, helység Apumiban; ma *Ono* Shiga körzetben.

Wo-No²-Mi-Na-To

Wono-No²-Iratume

Wopari, régi megyeféle, ma Aichi körzet területe.

Woparida, Yamatoban volt helység, ma Nara körzet területéhez tartozik.

Woparida-No²-Miko

Wopari-No²-Miko

Wo-Patuse, nemesi csoport tagjai (talán így hívták lakhelyüket is?); Philippi (632) szerint eleinte szentélyek körüli szolgálatot végeztek.

Wo-Patuse-Be, a *Wo-Patuse* urak rendelkeztek vele.

Wo-Patuse-No²-Waka-Sazaki-No²-Miko²to²

Wo-Paye-No²-Miko

Wo-Podo²-No²r-Miko²do² = *Keitai-Tennō*

Wosada, Yamatoban volt helység; Philippi (635) értesülése szerint vagy Ota Shiki-gunban vagy Kaijū Sakurai-shiban (mindkettő Nara körzetben).

Wotu, helység volt Kuwana megyefélében, Ire táján.

*Wotuki*², helység a régi Apumiban; területe a mai Shiga körzetébe esik.

*Wotu-No*²-*Saki*

Wotu-Szeg = *Wotu-No*²-*Saki*

*Wo-Uso-No*²-*Miko*²*to*² = *Yamato*²-*Takeru-No*²-*Miko*²*to*²

*Wo-Zapo-No*²-*Miko*, (*Zapo* < *Sapo*)

Ya-Gapa-Ye-Pime = *Miya-Nusi-Gapa-Ye-Pime*

Ya-Kami-Pime, (*Ya-Kami* jelenthet 'nyolc istenség'-et vagy 'sok istenség'-et vagy 'nyolc magasabb hely'-et vagy 'sok magasabb hely'-et)

Yaki-Du, (*yaku* 'égni', *tu* 'kikötő, öböl')

Yama-Be; Chamberlain (229) megjegyzése szerint *Yamabe* vagy *Yamanobe* Yamato egyik tája volt, s a név 'hegyoldal'-t jelent; a 147. és a 148. lapokon valóban helységről van szó; a 190. lapon azonban a *Yama-Be* létesítéséről értesülünk, amelynek települési helyét is ugyanazon névvel hívhatták, így a 214. és a 250. lapokon említett *Yama-Be* vita tárgyát képezheti; a *Yama-Be* telepítés emberei bizonyára vadászattal, fakitermeléssel és erdő-őrzéssel voltak megbízva.

*Yama-Da-No*²-*So*²*podo*² = *Sukuna-Bikona-No*²-*Kami*²

Yamadi, (*yama* 'hegyi', *ti* 'út, ösvény'; alkalmasint helynévvel van dolgunk)

*Yama-No*²-*Kimi*²

Yama-Sati-Biko = *Po-Wori-No*²-*Miko*²*to*²

*Yamasiro*², régi megyeféle volt; területe ma Kiotó határában van.

*Yamasiro*²-*No*²-*Enatu-Pime* = *Kari-Pata-Tobe*

*Yamasiro*²-*No*²-*Kukuma-Mori-Pime*, (*mori* alkalmasint *moru* 'öriz, véd' származéka; a *Kukuma* rész helynévnek látszik, s feltehetően így bontható fel: *ku* 'fa' + *ku* 'fa' + *ma* 'köz tér terület' a mai *ki* szónak az ójapánban *ki*², *ko*². *ke*² és (összetételekben) *ku* alakjai voltak)

*Yamasiro*²-*No*²-*Miko*

*Yamasiro*²-*No*²-*Opo-Kuni-No*²-*Puti* = *Opo-Kuni-No*²-*Puti*

*Yamasiro*²-*No*²-*Opo-Tutuki-No*²-*Ma-Waka-No*²-*Miko*, *Tutuki* vagy *Opo-Tutuki* alkalmasint helység volt.

*Yama-Sita-Kage*²-*Pime*

*Yama-Suwe-No*²-*Opo-Nusi-No*²-*Kami*², (*suwe* 'valaminek csúcsa, vége', így élő fáé vagy kinyúló gerendáé; ennek kapcsán ér-

dekes megjegyezni, hogy a magyarban ilyen fogalmakra, leg-
alább tájnyelvi téren, a süveg, ill. *süvegfa* ~ *sőgfa* használatos
[a g elem képző, mint az ideg, hályog stb. esetében is]; v.ö.:
jurák szamojéd *sawua* 'sapka, fejfedő')

Ya-Mata-Now-Woro²ti

Yamato², (látszatra a *yama* 'hegy, erdős vidék' és a *to* 'szád, kapu,
torkolat' szavakból tevődik össze, de lehetséges, hogy az így
magyarázható összetétel csupán népetimológiás alakja vala-
mely korábbi, más alakú és jelentésű, szónak; helye is vitás,
u.i. a korai kínai követségek *Yamatai* [vagy ehhez hasonló]
feljegyzése az általuk meglátogatott állam nevééről nem szük-
ségszerűen fedi azt a területet, amelyen Jimmu császár és
utódai központi szervezetüket alkották)

Yamato²-No²-Miyake²

Yamato²-Pa-Siki²-To²mi-To²yo²-Asakura-No²-Ake²-Tatu-No²-

Miko = Aki-Tatu-No²-Miko

Yamato²-Piko-No²-Miko²to²

Yamato²-Pime

Yamato²-Pime-No²-Miko²to²

Yamato²-Takeru-No²-Miko²to² = Wo-Usu-No²-Miko²to² =

Yamato²-Woguna-No²-Miko²to²

Yamato²-To²bi-Paya-Waka-Ya-Pime-No²-Miko²to²

Yamato²-To²-Mo²mo²-So²-Bime-No²-Miko²to²

Yamato²-Woguna-No²-Miko²to² = Yamato²-Takeru, (a *Woguna*
rész így bontható fel: *wo* 'kicsi, ifjú', *gu* < *ku-ki¹* 'férfi', *na*
funkcióját vesztett végződés, mint *wo-mi-na* 'fiatal nő, asz-
szonyka' esetében is)

yang, (kínai szó)

ya-pazu-no²-mi-tugi, (*ya* 'nyíl', *mi-tugi* 'adó' /1. a 97. j.-et/; *pazu*
'bevágás' pl. a nyílvevő tollas végén vagy az íj két végén az
ideg biztos megtartása végett; v.ö.: votják *pas* 'nyílás, lyuk',
pus 'jel, bevágás', zürjén *pas* 'jel, rovás, bevágás', osztják *pes*,
pl. *noł-pes* 'rovás a nyílvevőn', vogul *pas* 'hasadás, szétága-
zás' [a vogul és osztják szavak a zürjénből való átvételek le-
hetnek])

Ya-Pe-Ko²to²-Siro²-Nusi-No²-Kami² = Ko²to²-Siro²-Nusi-No²-
Kami², (*ya* 'nyolc, sok', *pe* 'réteg, hajlítás; -szor/-szer/-ször')

ya-piro²-do²no², (ya 'nyolc, sok', *piro²* 'öl [mint mérték]', *to²no²* 'előkelő ember háza'; ez utóbb bizonyára kínai eredetű, v.ö.: *tien* 'templom, palota')

Ya-Piro²-Siro-Ti-Do²ri, (a *ti-do²ri* szó 'lile' jelentésű, de a lilefajták legnagyobbja is csak rigó nagyságú; a *Kodzsiki ti-do²rija* képzeletbeli madár volt, de hihetően nagynak képzeltek)

Ya-Po-Yo²ro²du-No²-Kami², (ya 'nyolc, sok', *po* 'száz', *yo²ro²du* 'tízezer'; – hasonlóan az uráli névmásképzés módjához, amely szerint a legtöbbet az egyesből magánhangzó-változtatással képzik [Rédei 'Károly, "Többszjelek a PU-PFU alapnyelvben", NyK 83,97-105], az ősi japán három számpárt így képez: *pi¹to²* '1': *puta²*, *mi(tu)* '3': *mu(tu)* '6', *yo(tu)* '4': *ya(tu)* '8'; az egészen archaikus *yo²ro²du* '10.000' vizsgálatakor az a gondolatunk támadhat, hogy az ősjapánok számolásában valaha legmagasabbnak, s ezért talán szentnek, vélt *yo²* '8' [*~ya*] szolgált alapjául; *-ro²* olyan szabványos végződésnek látszik, mint amilyent a. *wo* = *wo-ro²* 'farok' esetében is látni, *-du* pedig a japán számokban általában megjelenő *-tu* végződés zöngés változatnak látszik)

Yasaka, ékszerkészítéséről híres hely volt, de egyéb adat hiányzik róla.

Ya-Saka-No²-Iri-Biko-No²-Miko²to²

Ya-Saka-No²-Iri-Bime-No²-Miko²to²

Ya-Sima, valamely vidék neve lehetett (ya 'nyolc, sok', *sima* 'sziget; domb'); Japánt is jelentette.

Ya-Sima-Mudi-No²-Kami², (1. a fentit; az istenség nevét Kinoshita így fordította: *Erlauchter Gott von Yashima* ['Y.-i fenséges istent]; Chamberlain (98) *Deity Eight Island Possessor* ['a nyolc sziget országát bíró istenség'] módján fordította; Philippi nem fordította le, hanem a részeket magyarázta; így a kulcs-szóként előtűnő *mudi*-ről így ír: talán azonos a *mudi/muti/mo²ti* szóval, amely *Opo-Namudi-No²-Kami²* nevében is előfordul; – Kinoshita magyarázata hiányzik, de különben is túl gyakran használja az *erlaucht* jelzőt a nevek fordításában; Chamberlainnel és Philippivel együtt feltételezem, hogy *mudi* a *mo²ti* < *motu* 'alátámaszt, fenntart, kézben tart, visel, bír, birtokol' ige régi alakja; ennek kapcsán érdemes megjegyezni, hogy a zürjénben *myž~* (kb. *mudzs-*)

jelentése 'alátámaszt, fenntart', s a jurák szamojédban *mader* 'támasz, dúc' értelmű [FUV 1977, 56])

Ya-Sima-Zi-Numi-No²-Kami² (*Zi* alkalmasint *nusi* 'úr, parancsoló' torzult alakja)

Ya-So-Maga-Tu-Pi-No²-Kami², (*ya-so* '80', *maga* 'görbe, görbülés; [ebből] balszerencse', *pi¹* 'szellem')

Yasu, Tika-Tu-Apumi egyik kisebb közigazgatási területe volt.

Yasu-Folyó = *Yasu-No²-Kapa* = *Ame²-No²-Yasu-No²-Kapa*

Yasumaro² = *Opo-No²-Yasumaro²*

Yata, Yamato egyik része volt, mai neve *Yada* (Nara körzet).

Yata-Garasu, (*ya* 'nyolc, sok', *ata* 'egy láb vagy ennél hosszabb mértékegység', *karasu* 'holló')

Yata-No²-Miko

Yata-No²-Wake²-Iratume

Ya-Ti-poka-No²-Kami², (1. a 20. fejezet végén szereplő istenség öt nevét)

Yaturi-No²-Iri-Biko-No²-Miko, *Yaturi* yamato-i helység volt; ma (?) *Yatsutsuri*, Nara körzetében (Philippi 641).

Yaturi-No²-Siro-Piko-No²-Miko = *Siro-Piko-No²-Miko*

Ye-Pime, (*ye* 'idősebb [testvér]')

Ye-Siki²

Yesino = *Yo²sino*, nagyon hegyes. tájék volt Nara határában (*ye si~yo²-si* 'jó, kedvező', *no* 'rét, mező').

Yesino-no²-kuzu, (1. a 34. lapot)

Yesino-No²-Miya

yin-yang 4, (1. a ². jegyzetet)

yo²-go²to², ('jó dolog' elvont értelemben)

Yo²mi = *Yo²mo²*, ('a holtak birodalma, alvilág')

Yo²mo²-Tu-No²-Opo-Kami = *Ti-Siki-No²-Opo-Kami²* = *Izanami* (-*No²-Kami²*)

Yo²mo²-Tu-Pira-Saka

Yo²mo²-Tu-Siko²-Me, (*siko²* 'kellemetlen, csúf', *me* 'nő')

yo²-ri

Yo²ro²du-Pata-To²yo²d-Aki-Tu-Si-Pime-No²-Miko²to²

Yoru-No²-Osu-Kuni

Yo²sami, helység a régi Kaputiban, valahol Ōsaka tájékán.

Yosami-No²-Ike²

Yo²sino = *Yesino*, (1.: *Yesino*)

Yo²so²-Tapo-Bime-No²-Miko²to²

yu, ('meleg víz, meleg forrás, fürdővíz')

Yu-Go²ri, (az 'érc-öntő' fordítás csak megközelítő; *yu* valahogy a 'hő, hevítés' fogalmát tartalmazza ['meleg víz' jelentése alkalmasint másodlagos]; a fenti név alapján feltételezhető a *yu* szó 'olvad, olvaszt' jelentése; *ko²ru* 'megszilárdul, megkeményedik, megfagy')

Yumi-Pari-No²-Miko = *Sakura-Wi-No²-Yumi-Pari-No²-Miko*

Yura-Domi = *Suga-Kama-Yura-Domi*

Yura-No²-To, tengersiz és helység Wakayamaban; *Yura* nevű helység ma is létezik Hyōgo körzetben (Philippi 644).

Yura-Szád = *Yura-No-To*

Yūryaku-Tennō.

FORRÁSJEGYZÉK

- Aston, William George, ford. *Nihongi: Chronicles of Japan from the earliest times to A.D. 691*; 2 kötet, újranyomás; London: George Allen & Unwin Ltd., 1956.
- Boller, Anton. "Nachweis, dass das Japanische zum ural-altaischen Stamme gehört," Sitzungsberichte der philos.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaft, Wien, 33 1857, 393-481.
- Chamberlain, Basil Hall. "Vocabulary of the most ancient words of the Japanese language," ~ (= Transactions of the Asiatic Society of Japan) XVI (1889 ?), 225-85.
- Chamberlain, Basil Hall, ford. *Kojiki, or Records of Ancient Matters*. Supplement to TASJ, Vol. X, 1882; Újranyomás: Tokyo: Asiatic Society of Japan, 1906.
- Collinder, Björn. *Fenno-Ugric vocabulary (FUV): An etymological dictionary of the Uralic languages*. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1955; 2. jav. kiad.: Hamburg: Helmut Buske Verlag, 1971.
- Décsy, Gyula. *Einführung in die finnisch-ugrische Sprachwissenschaft*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz. 1965. .
- Florenz, Karl, ford. *Japanische Mythologie. Nihongi: Zeitalter der Götter, nebst Ergänzungen aus anderen Quellenwerken*. Supplement der "Mitteilungen" der Deutschen Gesellschaft für Natur- und Völkerkunde Ostasiens. Tokyo 1901.
- Florenz, Karl, ford. *Japanische Annalen A.D. 592-697. Nihongi von Suiko-Tennō bis Jitō-Tennō* (Buch XXII-XXX). Supplement der "Mitteilungen" der Deutschen Gesellschaft für Natur- und Völkerkunde Ostasiens. Zweite neubearbeitete Auflage. Tokyo 1903.
- Fokos, Dávid, közlétevő. *Osztyák (Chanti) Hőseinek*; Reguly A. és Pápay J. hagyatéka – Zsirai M. hagyatéka, 3. kötet. Budapest: Akad. Kiadó, 1963.
- Karjalainen, K.F. *Die Religion der Jugra-Völker* 1-3. FF Communications No.s 41,44, 63. Helsinki-Porvoo, 1921, 1922, 1927.

- Kazár, Lajos. *Japanese-Uralic language comparison; Locating Japanese origins with the help of Samoyed, Finnish, Hungarian, etc.: An attempt*. Hamburg: Lajos Kazár - Tsurusaki Books, 1980.
- Kenkyusha's New Japanese-English Dictionary*; gen.ed. S. Katsumata. Tokyo: Kenkyusha Ltd., 1954.
- Kinoshita, Iwao. *Koziki: Aelteste Japanische Reichsgeschichte. Übersetzung und Erläuterung* (1. kötet: kínai és japán jeles teljes szöveg). Tokyo: Japanisch-Deutsches Kulturinstitut zu Tokyo und Japaninstitut zu Berlin, 1940.
- Kinoshita, Iwao. *Koziki* ...(2. kötet: a teljes anyag latin betűs átírása és mutató). Tokyo: ua., 1940.
- Kinoshita, Iwao. *Koziki* ...(3. kötet: a teljes anyag német fordítása és mutató). Fukuoka: Kashiigü Hösaikai, 1976.
- Kitagawa, Joseph M. *Religion in Japanese history*. New York and London: Columbia University Press, 1966.
- László, Gyula: *A honfoglaló magyar nép élete*. 2. kiad. Budapest: Magyar Élet, 1944.
- László, Gyula: *A honfoglalókról*. 2. kiad. Budapest: Tankönyvkiadó, 1974.
- László, Gyula: *The art of the Migration Period*. Budapest: Corvina Press, 1974,
- László, Gyula: *Vértesszőlőstől Pusztaszerig: Élet a Kárpátmedencében a magyar államalapításig*. Gondolat, 1974
- Ledyard, Gary. "Gallop along with the Horseriders: Looking at the founders of Japan," *The Journal of Japanese Studies* I, 2, 1975, 217-54.
- Lewin, Bruno. *Abriss der japanischen Grammatik, auf der Grundlage der klassischen Schriftsprache*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1959 (2. kiad. 1975).
- Lewin, Bruno, *Aya und Hata: Bevölkerungsgruppen Altjapans kontinentaler Herkunft*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1962.
- Lewin, Bruno, "Japanese and the language of Koguryo, *Papers of the C. I. C. Far Eastern Language Institute* IV, 19-33, Ann Arbor, 1973.
- Ligeti, Lajos, szerk. *A magyarság őstörténete*. Budapest: A Budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter-Tudományegyetem Böl-

- csészeti Karának Magyarisztományi Intézete és a Franklin-Társulat Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda, 1943.
- [A] Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete-Eötvös Loránd Tudományegyetem I. Sz.
- Magyar Nyelvészeti Tanszéke; főszerk. Benkő Loránd. *A magyar nyelv történeti etimológiai szótára* (TESz) 1-3. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1967-1976.
- Munkácsi, Bernát. *Vogul Népköltési Gyűjtemény* (négy kötet). Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1892-1921.
- Nagy, Kálmán, ford. *Kalevala*. Budapest: Magyar Helikon, 1975
- Nyelvtudományi Közlemények (NyK). Budapest: 1862-.
- Omodaka, Hisakata et al., szerk. *Jidaiibetsu kokugo daijiten, 1 (jodaihen)*. Tokyo: Sanseido, 1967.
- Ōno, Susumu. *The origin of the Japanese language*. Tokyo: Kokusai Bunka Shinkokai, 1970.
- Ōno, Susumu - Satake, Akihiro - Maeda, Kingorō. *Iwanami kogo jiten*. Tokyo: Iwanami, 1974.
- Philippi, Donald L., ford. *Kojiki, translated with an introduction and notes*. Tokyo: University of Tokyo Press, 1968.
- Pröhle, Wilhelm. "Studien zur Vergleichung des Japanischen mit den uralischen und altaischen Sprachen," *Keleti Szemle* 17 (1916/17), 147-83.
- Pröhle, Wilhelm. *Grundriss einer vergleichenden Syntax der uralaltaischen Sprachen mit besonderer Berücksichtigung der japanischen Sprache*. Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1943; – új, autográf kiadás: Vergleichende Syntax der ural-altäischen (turanischen) Sprachen [Bibliotheca Nostratica 4. kötet] Décsy Gyula bevezetésével; Wiesbaden: Otto Harrassowitz, 1978.
- Szinnyei, József. *Magyar tájszótár* (MTSz) 1, 2. Budapest: Hornyánszky Viktor, 1893-1901.
- Vikár, Béla, ford. *Kalevala*. Budapest: M. T. A., 1909.; 2. kiad. Cs. Faludi Ágota előszavával; Budapest: Európa Könyvkiadó, 1959.
- Zsirai, Miklós, közlétevő. *Osztyák (Chanti) Hőseinek*; Reguly A. és Pápay J. hagyatéka, 2. kötet. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1951.

A szakmunkákból kölcsönzött képanyag forrásai

- Akiyama, Aisaburo. *Shintō and its architecture*. Tokyo: Tokyo News Service Ltd., 1955.
- Arai, Hakuseki. *The armour book of Honchō–Gunkikō*; translated by Mrs. Y. Ōtsuka; edited by H. Russell Robinson. London: the Holland Press Ltd., 1964.
- Brinkley, Captain F. *A history of the Japanese people*. London: The Encyclopaedia Britannica Co., 1914.
- Diószegi, Vilmos, szerk. *Popular beliefs and folklore tradition in Siberia*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1968.
- Kidder, J. Edward. *Japan before Buddhism*. Revised ed. New York -Washington: F.A. Praeger, 1966.
- László, Gyula. *A népvándorlások művészete Magyarországon*. Budapest: Corvina Kiadó, 1974.
- Monroe, Neil Gordon. *Prehistoric Japan*. Yokohama, 1911.
- Oto, Tokihiko. *Folklore in Japanese life and customs; Series on Japanese Life and Culture*, Vol. VI. Tokyo: Kokusai Bunka Shinkokai (The Society for International Cultural Relations), 1963.
- Takano, T. *Theorie der japanischen Musik*. Tokyo: Imperial University, 1935.
- T.A.S.J. = Transactions of the Asiatic Society of Japan. Published in Tokyo.

Tárgymutató

A

Abe · 135, 183, 259, 313
Abe-No-Iratame · 183
Abe-No-Paye-Pime · 259
Abiko · 34
Ada · 120, 148, 265
Ada-no-u-kapi · 120
Adimasa · 155, 205, 265, 367
Adimasa-No-Naga-Po-No-Miva · 155
Adi-Siki-Taka-Piko · 97
Adi-Siki-Taka-Pikone · 89, 97
Adi-Siki-Taka-Pikone-No-Kami · 89, 97
Adi-Siki-Take-Pikone-No-Kami · 97
Aduki-Sima · 53
Aduma · 159, 165, 245, 265, 374
Aduma-paya · 165
Adumi · 62
Adumi-beli Murazi · 62
Adu-No-Miko · 259
adusa · 195, 230
Adusa · 195, 230, 367, 372
Agata-no-atape · 35
agata-nusi · 130, 173, 286
Agata-nusi · 35
Agina · 136, 265
Agu-Numa · 196
Aichi · 282, 293, 306, 316
ajnök · 143, 164
Aka-Pime-No-Iratume · 259
Akaru-Pime · 197
Akaru-Pime-No-Kami · 197
Aka-Wi-Ko · 238, 239, 240
Ake-Tatu-No-Miko · 138, 153, 154
Aki · 69, 117, 265
Aki-Bime-No-Kami · 93

Akidu-No · 242
Akidu-Nora · 241
Akidu-Sima · 132, 242
Akidu-Siman · 44
Aki-Gupi-No-Usi-No-Kami · 61
Akira · 182, 265
Akiyama · 49, 325
Aki-Yama-No-Sitabi-Wotoko · 198
Akuto-Pime · 130
Ama-Be · 190, 204
ama-da-buri · 228
ama-gatari-uta · 244, 246, 248
Ama-Kasi · 224
Amakasi-No-Saki · 153
ama-no-ipa-kura · 104
ama-no-ipa-yuki · 104
Ama-No-Sagu-Me · 95
Ama-No-Waka-Piko · 95
amata-buri · 228
Ama-Teraau-Opo-Mi-Kami · 101
Ama-Terasu-Kami · 62
Amaterasu-Opo-Mi-Kami · 162
Ama-Terasu-Opomi-Kami · 94
Ama-Terasu-Opo-Mikami · 66, 160
Ama-Terasu-Opo-Mi-Kami · 40, 62, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 93, 94, 96, 98, 101, 102, 103, 119, 141, 149, 176
Ama-Tera-Su-Opo-Mi-Kami · 95
Ama-Tera-SU-Opo-Mi-Kami · 94
Ama-Tu-Kume-No-Mikoto · 104
Ama-Tu-Kuni-Tama-No-Kami · 95
Ama-Tu-Mara · 70
Ama-Tu-Mi-Sora-Toyo-Aki-Tu-Ne-Wake · 53
Ama-Tu-Piko · 104, 106, 111
Ama-Tu-Pikone-Ho-Mikoto · 68
Ama-Tu-Pikone-No-Mikoto · 67
Ama-Tu-Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto · 104, 106
Ama-Tu-Pi-Taka · 101, 108, 111, 112, 300

*Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Nagisa-
Take-U-Gaya-Puki-Apezu-No-
Mikoto* · 114, 115
*Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-No-
Ninigi-No-Mikoto* · 106, 111
*Ama-Tu-Pi-Taka-Piko-Po-Po-De-
Mi-No-Mikoto* · 108
Ama-Tu-Pi-Tugi · 223, 293
Ame-Kuni-Osi-Paruki-Piro-Nipa ·
258, 259, 260
*Ame-Kuni-Osi-Paruki-Piro-Nipa-
No-Mikoto* · 258, 259
*Ame-Nigisi-Kuni-Nigisi-Ama-Tu-
Pi-Taka-Piko-Po-No-Ninigi-No-
Mikoto* · 101
Ame-No-Ipa-To-Wake-No-Kami ·
103
Ame-No-Ipa-Ya · 69, 98
Ame-No-Ipa-Ya-To · 69
Ame-No-Kagu-Yama · 70
Ame-No-Kaku-No-Kami · 98
Ame-No-Kana-Yama · 70
Ame-No-Ko-Yane-No-Mikoto · 70,
71, 103, 104
Ame-No-Kupiza-Moti-No-Kami ·
54
Ame-No-Kura-Do-No-Kami · 54
ame-no-maka-ko-ya · 104
ame-no-ma-kako-yumi · 95
Ame-No-Mana-Wi · 66
Ame-No-Ma-Saki · 70
Ame-No-Mi-Kage-No-Kami · 137
Ame-No-Mika-Nusi-No-Kami · 90
Ame-No-Mi-Kumari-No-Kami · 54
Ame-No-Mi-Kupiza-Moti-No-Kami
· 54
Ame-No-Mi-Naka-Nusi-No-Kami ·
48, 50
Ame-No-Mi-Pasira · 51
ame-no-nori-goto · 82
Ame-No-Nu-Boko · 51
Ame-No-Osi-Pi-No-Mikoto · 104
Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-Mokito ·
94
Ame-No-Osi-Wo · 53
ame-no-pazi-yumi · 104
*Ame-No-Pi-Bara-Opo-Sina-Domi-
No-Kami* · 90
Ame-No-Pi-Poko · 196, 197, 198
Ame-No-Po-Akari-No-Mikoto · 101
Ameno-Po-Pi-No-Kami · 94
Ame-No-Po-Pi-No-Kami · 94
Ame-No-Po-Pi-No-Mikoto · 67, 68,
93
Ame-No-Puki-Wo-No-Kami · 53
Ame-No-Puyu-Kinu-No-Kami · 76
Ame-No-Sade-Yori-Pime · 53
Ame-No-Sa-Duti-No-Kami · 54, 55
Ame-No-Sa-Giri-No-Kami · 54, 90
Ame-no-shita · 117
ame-no-sita · 117
Ame-No-Ta-Dikara-Wo-No-Kami ·
70, 72
Ame-No-Toko-Tati-No-Kami · 50
Ame-No-Tori-Puna-No-Kami · 99
Ame-No-Tori-Pune · 55
Ame-No-Tori-Pune-No-Kami · 55
Ame-No-Tudope-Ti-Ne-No-Kami ·
76
Ame-No-Uki-Pasin · 94
Ame-No-Uki-Pasira · 51
Ame-No-Uzume · 70, 71, 311
Ame-No-Uzume-No-Kami · 102
Ame-No-Uzume-No-Mikoto · 70,
71, 103, 104, 106, 311
Ameno-Waka-Piko · 95
Ame-No-Waka-Piko · 94, 95, 96,
97
Ame-No-Waka-Pino · 96
Ame-No-Wo-Pa-Bari · 57
Ame-No-Wo-Pa-Bari-No-Kami ·
98
Ame-No-Yasu-No-Kapa · 69, 94,
96, 98
Ame-No-Yasu-No-Kape · 66
Ame-Osi-Tarasi.-Piko-No-Mikoto ·
132
Ame-Pitotu-Basira · 53
Ame-Pitotu-Ne · 53
Ame-Putu-Ya · 53
Ame-Terasu-Opo-Mi-Kami · 102
Ame-Treasu-Opo-Mi-Kami · 67

Ame-Wakaru-Midu-Pime · 92
ami · 28, 48, 50, 79, 96, 100, 101,
 117, 153, 179, 198, 215, 225,
 227, 283, 303, 306, 308, 313
Amuti · 68
Anapo · 149, 223, 226, 227, 231,
 301
Anapo-Be · 149, 301
Anapo-No-Miko · 226, 231
Anapo-No-Mikoto · 223
anapo-ya · 226
Anato · 173
Ani · 132
Ankan tennō · 260
Ankan-Tennō · 260, 267
Ankō tennō · 231
Ankō-Tennō · 231, 267
Annei Tennō · 130
Annei-Tennō · 267
Apa · 52, 159, 268, 283, 361, 367
Apadi · 173
Apadi-No-Mi-Para-No-Iratume ·
 183
Apadi-No-Po-No-Sa-Wake-No-
Sima · 52
Apadi-Sima · 205, 216
Apa-Sima · 52, 205
Apata · 132, 268
Apa-Terasu-Opo-Mi-Kami · 67
apete · 199
Aphananthe aspera · 283
Apidu · 152, 268
Apine · 229, 268, 371
Apira-Pime · 125, 127
apu · 146
Apumi · 44, 65, 172, 180, 234,
 235, 254, 255, 268, 270, 274,
 290, 296, 302, 316, 317, 364,
 376
Apu-Sakara · 180
Ara-Kapa · 140, 268
Ara-Kapa-Tobe · 140, 268
Arakapi · 259
ara-mi-tama · 177
Are-Pime-No-Mikoto · 133
Asakura · 154, 235, 268, 318

asa-to-ni · 249
Ashiya-machi · 315
Asida-No-Sukune · 218
Asida-No-Sukune Kaduraki-No-
Sotu-Biko · 218
Asi-Gara-No-Saka · 164
Asi-Gara-Saka · 165
Asi-Kagami-Wake-No-Miko · 171,
 172
Asi-Na-Daka-No-Kami · 90
Asi-Naduti · 73, 75
Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni · 59,
 69, 71, 72, 94, 98, 100, 101, 119

'*Asi-Para-No-Naka-Tu-Kuni* · 119

A

Asi-Para-No-Naka-Tu-Kunib · 95
Asi-Para-No-Nak-Tu-Kami · 94
Asi-Para-Siko-Wo-No-Kami · 76,
 81
Asi-Para-Siko-Wo-No-Opo-Kami ·
 154
Asi-Para-Siko-Wo-No-Wo-Mikoto ·
 91
asi-piki · 225
Asi-Wi · 131, 268
Aso · 139, 268
Asuka · 44, 149, 221, 255, 268
Asuka-Folyō · 255
Ata · 107, 108, 125, 265, 268, 315
atape · 35, 121, 218
Atape · 35
Ati · 190, 191, 218, 222
Ati-Kisi · 190, 191, 268
Atori-No-Miko · 261
Awa-Nagi-No-Kami · 54
Awa-Nami-No-Kami · 54
Awa-Saku-Mi-Tama · 106
Awī · 259, 268

Awimi · 97
awo-ba-yama · 154
Awomi-No-Iratume · 218
Awo-Numa-Nu-Osi-Pime · 90
Aya · 50, 171, 192, 218, 263, 269,
 323, 359, 360, 365, 374
Aya-No-Miko · 263
ayasiki musu · 210
Azaka · 106
Azaka, · 269
Azami-No-Iri-Bime-No-Mikoto ·
 147
Azami-Tu-Pime-No-Mikoto · 148,
 149

B

be · 269
Betula carpinifolia · 195
Bitatsu tennō · 262
Bitatsu-Tennō · 269
Bitatu-Tennō · 262
Biwa · 180
Biwa-Umi · 180
Buretsu tennō · 257
Buretsu-Tennō · 257, 269

C

Cercidiphyllum japonicum · 275
chao · 134
Chiba · 272, 273, 283, 311
Ch'ien-tzu-wen · 192, 269
Chou · 32, 45
Chūai ... Tennō · 173
Chūai tennō · 173
Cleyera japonica · 70
Cryptomeria japonica · 73

D

Dáo-de dzsing · 45

Dioscorea quinquelobia · 169
Dōjōji · 155
Dzsimmu · 32, 105
Dzsingiz kán · 69

E

Echizen · 281, 303
Edgeworthia papyrifera · 295
Ei · 135
emisi · 164
E-Pime · 52
Evonymus Sieboldianus · 195

F

Fukui-gun · 313
Fukuoka · 272, 275, 280, 312, 315,
 323

G

Genmei · 23, 32, 47, 269

H

Haguri · 289
Hanzei tennō · 222, 223
Hanzei Tennō · 222
Hanzei-Tennō · 269
Hattori · 36
Hattori Shirō · 269
Hepburn · 20, 28, 39, 357
Hiei-Yama · 93, 293
Hii-kawa · 291
Hirata Atsutane · 27, 269
Ho-Ke-Tu-Pime-No-Mikoto · 138
Honshū · 268, 272, 276, 277, 290,
 295, 298, 307
Huang Ti · 45

Hyōgo · 290, 298, 302, 304, 313,
315, 321

I

Ibari · 285
Ibuki-No-Yama · 167
Idomi · 145
Idumo · 56, 60, 68, 72, 74, 75, 81,
87, 91, 92, 94, 98, 100, 154,
161, 162, 269, 299, 300, 302,
358, 362
idumoi · 83, 95
Idumoi · 91, 153, 161, 258
Idumo-No-Iratume · 258
Idumo-No-Opo-Kami · 153, 154
Idumo-Takeru · 161, 162
Idu-No-Me-No-Kami · 61
Idusi-Kapa · 199
Idusi-No-Opo-Kami · 197
Idusi-Wotome · 199
Idusi-Wotome-No-Kami · 198, 199
Iga · 140, 147, 269, 283, 301
Iga-Pime-No-Mikoto · 140
Iga-Tarasi-Piko-No-Mikoto · 147
Ika-Duti-Gami · 58
Ikaga-Siko-Me-No-Mikoto · 135,
136
Ikaga-Siko-Wo-No-Mikoto · 142
Ika-Tarasi-Piko-No-Miko · 148,
149
Ike · 149
Iki · 53
Ikobaya-Wake-No-Miko · 149
Ikobaya-Wake-No-Mikoto · 148
Ikume · 137, 140, 147, 171
Ikume-Iri-Biko-Isati-No-Mikoto ·
140
Ikume-Iri-Biko-Isati-No-Mikoto ·
147
Ikupa · 136
Iku-Tama-Saki-Tama-Pime-No-
Kami · 90
Iku-Tama-Ygri-Bime · 141
Iku-Tama-Yori-Bime · 143

iku-tati · 82, 270
Iku-Tu-Pikone-No-Mikoto · 67
Ikuye · 136
iku-yumi-ya · 82, 270
Ima · 132
Imada-No-Miya-Nusi-Suga-No-
Yatu-Mimi-No-Kami · 75
Imigako-No-Miko · 261
Imo-Aya-Kasiko-Ne-No-Kami · 50
Imo-Iku-Gupi-No-Kami · 50
Imo-Su-Pidi-Ni-No-Kami · 50
Imube · 104, 270
Inaba · 76, 139

,

'inabai · 78

I

Inabai-Ya-Kami-Pime · 76
Inaba-Ni-Siro-Usagi · 78
Inaba-No-Aka-Padaka[-naru]
Usagi · 76
Inaba-No-Siru-Usagi · 78
Inabi-No-Opo-Iratume · 158
Inabi-No-Waka-Iratume · 158
Inada-No-Miya-Nusi-Suga-No-
Yatu-Mimi-No-Kami · 75
inaki · 150
Inaki · 34, 148
Ina-Pi-No-Mikoto · 115
Inasa · 98
Inasa-Hegy · 124, 270
Inasa-Yama · 270
Inase-Biko-No-Miko · 149
Ina-Yori-Wake-No-Miko · 171
incestus · 175
Ingyō · 32, 44, 270
Ingyō tennō · 223, 231
Ingyō-Tennō · 223, 270
Inisiki-Iri-Biko-No-Mikoto · 148

Inisiki-No-Iri-Biko-No-Mikoto · 147
Ino-Pime · 92
Inukami · 171, 270
Ipa-Saku-No-Kami · 56
Ipaki · 254, 270
Ipaki-No-Miko · 254
Ipa-Kuma · 154, 270
Ipa-Kume-No-Miko · 261
Ipa-Naga-Pi · 107
Ipa-Naga-Pima · 107
Ipanasi · 149, 270
Ipa-No-Pime-No-Mikoto · 202, 203, 204, 214
ipapi-be · 133
Ipare · 44, 48, 115, 117, 119, 120, 125, 129, 218, 249, 264, 270
Ipare-Be · 222
Ipa-Saku-No-Kami · 56
Ipasiro · 172
Ipa-Su-Pime-No-Kami · 53
Ipatuki-No-Woka · 257
Ipa-Tuku-Bime-No-Mikoto · 148
Ipa-Tuku-Wake-No-Miko · 148, 149
Ipa-Tuti-Biko-No-Kami · 53
Ipa-Tutu-Wo-No-Kami · 56
Ipawi · 259
Ipi-Kata-Su-Mi-No-Mikoto · 141
Ipi-No-Ko · 263
Ipi-No-Ma-Kuro-Pime · 172
Ipi-No-Ma-Kuro-Pime-No-Mikoto · 172
Ipi-Pi-Me-No-Mikoto · 131
Ipi-Taka · 132
Ipi-Toyo-No-Iratume · 250
Ipi-Toyo-No-Miko · 249, 251
Ipobara · 134, 271
Ipodo · 133, 271
Ipoki-No-Iri-Biko-No-Mikoto · 157, 158, 183
Ipoki-No-Iri-Bime-No-Mikoto · 157
Iporino · 260
Ipo-Toyo-No-Iratume · 218
Ipo-Yori-Piko · 52
Ipuya-Zaka · 60, 271
iratume · 184
Iri-Biko · 144
Irine-No-Miko · 138, 139
Isa · 129
Isapi-No-Sukune · 179, 180
Ise · 103, 124, 131, 132, 138, 149, 160, 162, 190, 244, 259, 262, 269, 271, 272, 282, 286, 296, 298, 303, 314
Ise-Be · 190
Ishikawa · 285, 289
Isiki-Tukuri · 157
Isi-Kori-Dome-No-Mikoto · 103, 104
Isi-Pime-No-Mikoto · 260
isitapuya · 85
Iso-Be · 190
Iso-No-Kami · 120, 148, 219, 222, 231
Iso-No-Kamii Pirotaka · 257
Isuke-Yori-Pime · 126, 127
Isuke-Yori-Pime-No-Mikoto · 127
Isuzu-No-Miya · 103
Itidisima · 186, 271, 365
Itiki-Sima-Pime-No-Mikoto · 66, 67
Iti-No-Be-No-Miko · 235, 254
Iti-No-Be-No-Osi-Pa · 218, 235, 249, 251, 254
Iti-No-Be-No-Osi-Pa-Mo-Miko · 235
Iti-No-Be-No-Osi-Pa-No-Miko · 218
Iti-No-Be-No-Osi-Pa-Wake-No-Miko · 249
Itipiwi · 132, 186, 272, 365
Itisi · 132, 272
Ito · 149, 178, 272
Ito-Be · 149
Itoku-Tennō · 131
Itosi-Wake-No-Miko · 148, 149
Ito-Wi-Pime · 184
Itu-No-Wo-Bari · 57
Itu-No-Wo-Pa-Bari-No-Kami · 98
Itu-Se-No-Mikoto · 115, 117, 118, 119

Itu-Tomo-No-Wo · 103
Iwa-Sima-No-Miko · 200
Iyo · 129, 228, 272
Iyo-No-Putana-No-Sima · 52
Izagani-No-Mikoto · 51
Iza-Kapa · 136
Iza-Kapa-No-Saka · 139
Izanagi · 43, 51, 54, 55, 56, 57, 60,
 61, 62, 66, 83, 221
Izanagi-No-Mikoto · 51, 52, 56, 57,
 59, 60, 62, 65
Izanagi-No-Opo-Mi-Kami · 65
Izanaki · 59, 61, 272
Izanaki-No-Kami · 59
Izanami · 51, 52, 54, 55, 59, 83,
 306, 320
Izanami-No-Kami · 51, 55, 59
Izanami-No-Kamiya · 51
Izanami-No-Miko · 56
Izanami-No-Mikot · 57
Izanami-No-Mikoto · 51, 52, 55,
 57, 59, 60
Izangi-No-Mikoto · 52
Iza-No-Ma-Waka-No-Miko · 184
Iza-No-Ma-Waka-No-Mikoto · 140
Iza-No-Ma-Waka-No-Nikoto · 183
Iza-Po-Wake · 203, 218, 251, 254
Iza-Po-Wake-No-Mikoto · 203, 218
Izasa · 98, 180, 272
Izasai · 98, 180
Izasa-No-Wo-Bama · 98
Izasa-Wake-No-Opo-Kami-No-
Mikoto · 180
Izimu · 68, 272

J

Jimmu · 25, 32, 44, 48, 115, 272,
 274, 318
Jimmu Tennō · 127
Jimmu-Tennō · 117
Jinmu · 32, 115, 272, 274, 308
Jinmu-Tennō · 313
Jitō · 23, 272, 322
Jōmei tennō · 263

Jōmei-tennō · 263
Jōmei-Tennō · 263

K

Kabura-Zaki · 121
Kadu · 185
Kaduno · 138
Kadunoi Matu-No-Wen · 93
Kaduraki · 130, 131, 132, 135,
 136, 208, 234, 242, 250, 265,
 283, 302, 314, 368
Kaduraki Yama · 243
Kaduraki-Be · 203
Kaduraki-No-Miko · 261, 262
Kaduraki-No-Nagaye-No-Sotu-
Biko · 136
Kaduraki-No-No-No-Irome · 184
Kaduraki-No-Pito-Koto-Nusi-No-
Opo-Kami · 243
Kaduraki-No-Takanuka-Pime · 139
Kaduraki-No-Takanuka-Pime-No-
Mikoto · 198
Kaduraki-No-Turami-No-Sukune ·
 137
Kaduraki-Yama · 242
Kadurati-No-Sotu-Biko · 202
kadzura-japonica · 193
Kadzura-japonica · 193
kagami · 273
Kagami-Tukuri · 104
Kaga-Yama-To-Omino-Kami · 93
Kagayo-Pime · 92
kagi · 194
Kago-Saka-No-Miko · 172, 173,
 179
Kagu-Hegy · 166, 273
Kaguro-Pime · 158, 184
Kaguro-Pime-No-Mikoto · 172
Kagu-Tu-Ti-No-Kami · 56
Kagu-Yama · 56, 273
Kagu-Ya-Pime-No-Mikoto · 148
Kaijū · 316
Kaika-Tennō · 136, 273, 314
Kaki-No-Moto · 132

Kako-gawa · 291
 kako-yumi · 95
 Kamakurai · 172
 Kama-No-Opo-Mi-Kami · 89
 Kama-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto
 · 130
 Kamapu · 68
 kamaso · 160
 Kama-Yama · 119
 kami · 33, 270
 Kami · 33
 kami-goto · 84, 85, 87, 88, 89, 246
 kami-goto-uta · 84, 85, 87, 88, 246
 kami-kaze · 124
 Kami-Musubi-Mi-Oya-No-Mikoto ·
 72, 91
 Kami-Musubi-Mo-Oya-No-Mikoto
 · 91
 Kami-Musubi-No-Kami · 50, 91,
 101
 Kami-Musubi-No-Mikoto · 78
 Kami-Naga-Pime · 187, 202
 Kami-Nagar-No-Miti · 46
 Kami-Napa-Pime · 187
 Kami-Napobi-No-Kami · 61
 kamira · 124
 Kami-Tu-Ke-No · 140
 Kami-Tu-Se: Simo-Tu-Se · 61
 Kamu-Ata-Tu-Pime · 107
 Kamu-Do-No-Turug · 97
 Kamu-Iku-Subi-No-Kami · 92
 kamu-kaze · 124
 Kamu-Kusi-No-Miko · 157, 158
 Kamu-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto
 · 127, 128, 129
 Kamu-Opo-Iti-Pime · 75
 Kamu-Opo-Ne-No-Miko · 138, 139
 Kamu-Tu-Miti · 134
 Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-
 Mikoto · 44, 115, 117, 119, 120,
 125
 Kamu-Yamato-Ipare-Biko-No-
 Sumera-Mikoto · 129
 Kamu-Ya-Tate-Pime-No-Mikoto ·
 89
 Kamu-Ya-Wi-Mimi-No-Mikoto ·
 127, 128, 129
 Kamu-Zaki-No-Iratume · 258
 kana · 18, 70, 274
 Kanamura · 259, 274
 Kanapasi · 260, 274
 Kana-Suki-No-Wo-Ka · 244
 Kana-Yama-Biko-No-Kami · 55
 Kana-Yama-Pime-No-Kami · 55
 kane · 70, 244, 299
 Kanime-Ikaduti-No-Miko · 139
 Kano · 143, 274
 kapa · 274
 Kapa-Be · 136, 224
 Kapakami · 138, 148
 Kapakami-Be · 148, 274
 Kapa-Mata-Bime · 130, 274
 Kapa-Mata-No-Ina-Yori-Bime ·
 139
 Kapara-Da-No-Iratume · 184
 Kapase · 236
 Kapati · 63, 135, 236, 263, 274
 Kapati-No-Awo-Tama · 135
 Kapi · 138, 274
 Kapi-Dako-No-Miko · 262
 Kapi-No-Iratume · 222
 Kaputi · 141, 170, 182, 201, 224,
 249, 260, 274, 279, 280, 283,
 290, 294, 297, 298, 302, 303,
 304, 315, 320
 Kaputi-No-Wakugo-Pime · 260
 Kara · 274
 Kara Pime · 234
 Kara-Bukuro · 234, 254, 274
 Karano · 216, 274, 370
 Kara-No-Kami · 92
 Kara-Pime · 236
 kari-no-komi · 214
 Kari-Pata-Tobe · 137, 148, 274,
 317
 Karipa-Wi · 235, 274
 Karo-Be · 224
 Karu · 131, 134, 147, 152, 226,
 227, 228, 274, 275, 300, 371
 Karu-Be · 136

Karu-No-Opo-Iratume · 223, 225,
 227, 229
Karu-Sima · 275
Karu-Siman · 182
karu-ya · 275
Kasa · 106, 134, 275
Kasa-No-Mi-Saki · 106
Kasanupi-No-Miko · 261, 263
Kasinopu · 189
Kasi-No-Wo · 129
Kasipade · 135
Kasipade-No-Opo-Tomo-Be · 159
Kasi-Para · 240
Kasipi · 173, 174, 275
Kasipi-no-miya-no-sanipa · 174
Kasuga · 132, 136, 149, 274, 275
Kasuga-Be · 149
Kasugai Titi-Paya-Ma-Waka-Pime
 · 133
Kasuga-No-Miko · 262
Kasuga-No-Naka-Tu-Wakugo ·
 262
Kasuga-No-Opo-Iratume · 257
Kasuga-No-Pituma-No-Omi · 261
Kasuga-No-Take-Kuni-Katu-Tome
 · 137
Kasuga-No-Woda-No-Iratume ·
 257
Kasuga-No-Wodo-Pime · 248
Kasuga-No-Yada-No-Iratume · 261
Kasuka · 48, 236, 275, 305
Katabu · 259
Katadi-No-Miko · 184
kata-kana · 275
Katasipa-No-Miko · 201
Kata-Sipa-No-Uki-Ana · 130
kata-uta · 275
Katawoka · 271
Kata-Woka · 134, 257
Kati-Do-Pime · 178
katsu-o-gi · 236
katura · 275
katu-wo · 236
Kawara-No-Saki · 194
Kaya · 274
Kaya-No · 54, 234, 254, 275

Kaya-No-Pime-No-Kami · 54
Kaza-Motu-Wake-No-Osi-Wo-No-
Kami · 53
kaze-kiru-pire · 198
kaze-puri-pire · 198
kazura · 273
Kazusa · 283
Keikó · 158
Keikó tennó · 157, 172
Keiko-Tennō · 276
Keikō-Tennō · 157, 288
Keitai · 32, 258, 259
Keitai tennó · 258
Keitai-Tennō · 258, 276, 316
Kenzó tennó · 251, 254, 257
Kenzo-Tennō · 276
Kenzō-Tennō · 254, 315
Kepi-No-Opo-Kami · 180, 181
Keta-No-Saki · 76, 77
Ki · 68, 79, 83, 93, 96, 98, 99, 101,
 102, 103, 118, 119, 136, 140,
 152, 158, 206, 268, 273, 315,
 361, 369
Kibi · 53, 117, 132, 133, 134, 139,
 149, 157, 204, 205, 206, 275,
 276, 277, 293
Kibi-No-Kozima · 53, 277
Kibi-No-Ye-Piko-No-Miko · 157
Kimmei-Tennō · 276
Ki-Nasi-No-Karu · 223, 224
Ki-Nasi-No-Karu-No-Mik · 225
Ki-Nasi-No-Karu-No-Miko · 223
Kinmei · 32, 260, 262
Kinmei tennó · 260, 262
Kinmei-Tennō · 260, 276
Ki-No-Areta-No-Iratume · 183
Ki-No-Kuni · 68, 79
ki-no-mata · 83
Ki-No-Mata-No-Kami · 83
Ki-No-Opo-Kami-No-Mikoto · 120
Ki-No-Tunu-No-Sukune · 136
Ki-No-Uno-No-Iratume · 183
Kiotó · 268, 284, 289, 295, 305,
 310, 311, 313, 317
Kipe · 68
Kipisa-Tu-Mi · 154, 276

Kisa-Gapi-Pime · 78
Kisa-Ga-pi-Pime · 78
Kisaragi · 45, 276
Kisida · 136, 276
Kisipi · 174
Kisu-Mimi-No-Mikoto · 125
Kitasi-Pime · 261
Kitasi-Pime-No-Mikoto · 261
Kiyo-Mi-Para · 44, 45
Kiyo-Piko · 197
Kizugawa · 313
Kōan-Tennō · 132, 276
Kōbe-shi · 307
Kōgen-Tennō · 134, 276, 288
Kogoto · 222
Kogo-Yori-Pime-No-Mikoto · 157
Koguryo · 36, 323
Ko-ji-ki · 277
Kokki · 22, 277, 278
Komu Patimu-Kamuki Mu · 224
Ko-No-Moto · 56
ko-no-pana · 107
Ko-No-Pana-No- Saku-Ya-Bime · 106
Ko-No-Pana-No-Saku-Ya-Bime · 107
Ko-No-Pana-Tiru-Pime · 75
Kopada · 188, 189, 366
Kopata · 185, 186
Korea · 36, 176
Kōrei-Tennō · 133, 277
Koromo · 149
Kose · 136
Kose-No-Wokara-No-Sukune · 136
Kōshō-Tennō · 277
Kō-shō-Tennō · 131
Kosi · 73, 84, 134, 143, 146, 149, 153, 180, 269, 277, 307, 314, 358
Kosi-No-Ya-Mata-No-Woroti · 73
Kosi-Paki · 237
kosi-tuma-gusi · 73
koto · 34, 215, 279
Koto-Ama-Tu-Kami · 50
Koto-Siro-Nusi-No-Kami · 89, 99, 100
Koto-Yaso-Maga-Tu-Pi · 224
Ko-zi-ki · 277
Kozima · 206
kubi-tuti-no-tati · 104
Kudara · 177, 191, 277, 289
Kudara-No-Ike · 191
Kuga-Mimi-No-Mi-Kasa · 143
kuka-pe · 224
ku-ka-pe · 224
Kuku-Ki-Waka-Muro-Tuna-Ne-No-Kami · 93
Kuku-Ki-Waka-Muro-Tura-Ne-No-Kami · 93
Kuku-No-Ti-No-Kami · 54
Kuku-Tosi-No-Kami · 93
kuma-kasi · 168, 372
Kumano · 67, 119, 277
kumaso · 160, 161, 174
Kumaso · 278
Kumaso-Takeru · 160
kumaszo · 160
Kume · 104
Kumei · 123, 124, 136, 170, 263
Kume-No-Maito-Pime · 136
Kume-No-Miko · 263
kuni · 278
kuni-[wo]sinobi-uta · 168
Kuni-Kata-Pime-No-Mikoto · 140
Kuni-No-Kupiza-Moti-No-Kami · 54
Kuni-No-Kura-Do-No-Kami · 54
Kuni-No-Mi-Kumari-No-Kami · 54
kuni-no-miyatuko · 165
kuni-no-opo-parapi · 175
Kuni-no-pumi · 277
Kuni-No-Sa-Duti-No-Kami · 54
Kuni-No-Si-Giri-No-Kami · 54
Kuni-No-Toko-Tati-No-Kami · 50, 51
kuni-nusi · 121, 360
Kuni-Osi-Tomi-No-Kami · 90
Kunisaka · 134
Kunisaki · 278
kuni-tu-kami · 94, 278
kuni-uti-no-keburu · 203
kunu-gi · 179, 278

Kunu-No-Miko · 201
Kupasi-Pime-No-Mikoto · 133
Kupata-No-Miko · 262, 263
Kupi-Mata-Naga-Piko-No-Miko ·
 172, 183
Kura · 278
Kura-Mitu-Pa-No-Kami · 56
Kura-No-Waka-Ye-No-Miko · 260
Kura-Okami-No-Kami · 56
Kurapasi · 213, 264, 279, 369
Kurapasi-Hegy · 279
Kurapasi-Yama · 213, 279
Kura-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 56
kure · 279
Kure-Para · 236
Kuroda · 133, 279
Kuro-Ika-Duti · 57
kuro-ki · 154
kuro-mi-kadura · 59, 279
Kuro-Piko-No-Miko · 233
Kuro-Pime · 172, 204, 205, 218,
 258, 271
Kuro-Pime-No-Mikoto · 218
Kurozaya · 204, 279, 367
kusa · 163, 279, 297, 307, 358,
 359, 360, 371
Kusaka · 118, 148, 240, 279, 287,
 313, 372, 373
Kusaka-Be · 138, 203, 238
Kusaka-Ye · 279
Kusa-Nagi-No-Tapi · 163
Kusa-Nagi-No-Tati · 74, 163
Kusa-Nagi-No-Tatmi · 103
Kusa-Nagi-No-Turugi · 167
Kusa-Ngi-No-Tu-Kurugi · 163
Kusi-(I)Nada-Pime · 73, 75, 279
Kusi-Ipa-Mado-No-Kami · 103
Kusi-Mi-Kata-No-Mikoto · 141
Kusi-Tunu-Wake-No-Miko · 157,
 158
Kusi-Ya-Tama-No-Kami · 100
kuso · 146, 279
Kuso-Bakama · 146
Kusuba · 146, 235
Kusubi-No-Iratume · 257
Kutawata · 234, 279

kuti · 279
Kuti-Ko · 208, 209, 210
Kuti-Pime · 209, 210
Kuye-Biko · 91
kuzu · 121, 189, 279
Kuzu · 34
Kyūshū · 268, 272, 275, 278, 280,
 283, 290, 291, 292, 309, 315

L

Ligustrum lucidum · 95
Lycopodium annotinum · 70

M

maga-goto · 279
Magari · 138, 260, 274, 279
Magari-No-Woka · 147
maga-tama · 65, 103
Magatama · 66
ma-kapi · 177
Makimuku · 157, 245, 280, 373
mama · 280
mama ima · 200
mama-imo · 280
mami-kiru-pire · 198
Mamuta · 158, 203, 258, 259, 263,
 280
Mamutai Wo-Moti · 259
Mamuta-No-Iratume · 258
Mamuta-No-Miko · 263
Mamuta-No-Miyaki · 203
Mamuta-No-Opo-Iratume · 259
Mamuta-No-Tutumi · 203
Manago · 131, 280
Mandzsúria · 36
Mano-No-Miko · 261
Maroko-No-Miko · 259, 261, 262
Masaduko · 204, 279, 367
Masa-Katu-A-Katu-Kati-Para-Pi-
Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-
Mikoto · 101

Masa-Katu-A-Katu-Kati-Paya-Pi-Ame-No-Osi-Po-Mimi-No-Mikoto · 67, 94, 101
Ma-Saka-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 56
Ma-Saka-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 57
mati-sake · 181
mati-zake · 280
Mato-No-Pime · 138, 155, 156
Mato-No-Pime-No-Mikot · 155
Mato-No-Pime-No-Mikoto · 138
Matura · 178, 280
maturi-goto · 103, 177
Ma-Waka-No-Miko · 158, 257
Ma-Yowa-No-Miko · 232
mayuma · 195
me · 280
Me-Dori · 183, 212
Me-Dori-No-Miko · 183, 212, 213, 214
Meidzsi · 49
me-pi · 197
Meta · 200
Midugaki · 140, 280
Midu-Maki-No-Kami · 93
Midu-Pa-Wake-No-Mikoto · 203, 219, 222
Midu-Po-No-Ipo-Yori-Pime · 138
Midu-Po-No-Ma-Waka-No-Miko · 138, 139
Mie · 269, 271, 282, 283, 296, 297, 314
mi-kado · 104, 281
Mikado-Wake-No-Miko · 139
Mikakuri · 249
Mi-Kami · 138
Mika-Nusi-Piko-Ho-Kami · 90
Mikapa · 139, 149, 277, 282, 293
Mika-Paya-Mi-No-Kami · 56
Mika-Putu-No-Kami · 120
Mi-Ke-Nu-No-Mikoto · 115
Mi-Ke-NU-No-Mikoto · 115
Mi-Ke-Tu-Opo-Kami · 181
miko · 270
Miko · 34
miko-ra · 281
mi-ko-ra · 148
mi-ko-siro · 149, 281
mikoto · 22, 33, 34, 126, 270, 281
Mikoto · 34
Mikoto-Nori-No-Puru-Goto · 47
Mikuni · 200, 281
Mi-Kura-Tana-No-Kami · 62
Mimaki-Iri-Biko · *See*
Mimaki-Iri-Biko-Iniwe-No-Mikoto · 136, 137, 140
Mimama · 177
Mima-No-Miko · 218, 281
Mimatu-Piko-Kawesi-Ne-No-Mikoto · 131
Mimatu-Pime-No-Mikoto · 140
Mima-Tu-Pime-No-Mikoto · 136
Mimi · 138
mimi-dura · 57
Mimi-No-Miko · 259
Mimi-para · 217
Mimoro · 239, 240
Mi-Moro · 208
Mi-Moro-Yama · 141
Mi-Muro-Yama · 92
Minabe · 139
mi-nana-siro · 224
mi-na-siro · 203, 212, 249, 281
Mi-Na-To-No-Kami · 100
Mino · 97, 131, 139, 141, 149, 153, 159, 283, 288, 302, 312
Mino-No-Iatume · 183
Mi-Para-No-Iratume · 200
mipe · 168
Mipe · 168, 246, 248, 282, 374
Mipo-No-Mi-Saki · 91
Mipo-No-Saki · 98
Miro-Nami-No-Kami · 90
Misima · 186, 259, 365
Misimai Mizo-Kupi · 125
misogi-parapi · 60
Mi-Suki-Tomo-Mimi-Take-Piko · 162
Mi-Ti-No · 157
Mitinoku · 129
Miti-No-Naga-Ti-Pa-No-Kami · 60

Miti-No-Omi-No-Mikoto · 121
Miti-No-Usi-No-Miko · 138, 139,
 155
Mi-Tosi-No-Kami · 92
mi-tugi · 147, 282
mi-tuna-gasipa · 206, 282
Mitu-No-Saki · 206
Mitu-Pa-No-Me-No-Kami · 55
mi-wa · 142, 143
Miwa · 92, 125, 142, 143, 281, 282
Mi-Wa · 143
Miwa-Kapa · 239
Miwa-Yama · 92, 143, 281
Mi-Wi · 131, 282
Mi-Wi-Tu-Pime · 138
Miwo · 149, 258, 259
miya · 282
Miyadi · 282
miyake · 173, 282
Miyake · 282
Miya-Nusi-Gapa-Ye-Pime · 317
Miya-Nusi-Ya-Gapa-Ye-Pime ·
 183, 185
miya-pito-buri · 227
miyatuko · 68
Miyatuko · 34
miya-tu-ko-gi · 229
Miyazu-Pime · 163, 166, 167, 282
Mommu · 23, 282
Mommu-Tennō · 282
Momo-Siki-Irobe · 200
Mono-No-Be · 125, 259
Mopi-Tori · 122
Mopi-Tori-No-Tukasa · 206
Mo-Pusi-No-Woka · 201
Mori · 158, 283
Motosu · 139
Moto-Tu-Koto · 46
Motowori · 283
Mo-Yama · 97
Mozu · 217, 222, 283
Mugetu · 283
muku · 283
Munakata · 67
Munakatai · 89
Muragata · 187, 202, 283

murazi · 259, 302
Murazi · 34, 62
Mure · 149, 283
Muro · 132, 283
Muro-Biko-No-Miko · 137
Muro-Eiko-No-Miko · 138
Muza · 132, 283
mu-zane · 221, 283
Muzasi · 68, 283
Muzasi-beli, a Kami-Tu-Unakami ·
 68

N

Nabari · 131, 283
naduki-no-ta naduki · 169
naga pito · 215
Nagame-Pime · 259
Naga-Me-Pime-No-Mikoto · 202
Nagano · 301
Naga-Pata-Be · 139
Nagasa · 129, 283
Naga-Sune-Biko · 118, 123, 283,
 307
Nagata-No-Opo-Iratume · 223,
 232
Nagaye · 136, 182, 224, 283
Naka · 129, 283
naka-bito · 212, 283
Naka-Tomi · 104
Naka-Tu-Miko · 263
Naka-Tu-Miya · 67
Naka-Tu-Piko-No-Miko · 200
Naka-Tu-Pime-No-Mikoto · 183
Naka-Tu-Se · 61
Naka-Tutu-No-Wo · 176
Naka-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto ·
 62
Naka-Tu-Wata-Tu-Mi-No-Kami ·
 61
Naki-Me · 95, 283
Naki-Sapa-Me-No-Kami · 56
Nami-Ki · 257
Nami-Paya · 118, 284
nami-puru-pire · 198

Nana-Tuka-Pagi · 170, 284
Nanipa · 179, 187, 197, 202, 203,
 205, 207, 218, 219, 220, 254,
 262, 284, 288, 294, 301, 315,
 367
Nanipa-Neko-Take · 304
Nanipa-Neko-Take-Puru-Kuma-
No-Mikoto · 179
Nanipa-No-Miko · 254, 262
Nanipa-No-Pori-Ye · 203
Nara · 23, 265, 275, 276, 277, 278,
 279, 280, 281, 282, 284, 286,
 287, 289, 291, 293, 294, 295,
 296, 297, 298, 304, 306, 307,
 308, 309, 310, 311, 312, 313,
 314, 315, 316, 320, 368
Nara-Yama · 195, 207
nari-kabura · 81, 272, 284
Naru-Ika-Duti · 57
Natu-No-Me-No-Kami · 93
Natu-Taka-Tu-Pi-No-Kami · 93
ne · 284
Nedo-No-Miko · 261
Neko-No-Iratume · 258
Ne-No-Kata-Su-Kuni · 65, 79
Ne-No-Omi · 231, 232
Ne-Saku-No-Kami · 56
Ne-Tori-No-Miko · 200
Netori-No-Mikoto · 183
Nigi-Paya-Pi-No-Mikoto · 125
Ninken · 32, 257, 260, 285
Ninken tennō · 257
Ninken-Tennō · 257, 284, 285
Nintoku · 32, 44, 48, 284, 287
Nintoku tennō · 202, 218
Nintoku-Tennō · 202, 284, 287
ni-nuri-no-ya · 125, 284
Nipa · 129
Nipa-Taka-Tu-Pi-No-Kami · 93
Nipa-Tu-Pi-No-Kami · 93
Nipe-Moti-No-Mikoto · 120
Nipi-Bari · 165, 285
Ni-Wi-No-Kami · 83
Nobo-No · 168
No-Duti-No-Kami · 54
No-No-Iro-Pime · 136

Norinaga · 283
Nori-Naru- No-Kami · 90
Noto · 141
Nu(-na)-Siro-No-Iratume · 157
Nukade-Pime-No-Mikoto · 263
Nukako-No-Iratume · 261
Nuka-No-Wakugo-No-Iratume ·
 257
Nukata-Be-No-Yuwe · 68
Nukata-To-Opo-Naka-Tu-Piko-No-
Mikoto · 183
Numi · 75, 90
Numi-tōrem · 75
Nunakapa-Pime · 85
Nunaki-No-Iratume · 157
Nunaki-No-Iri-Bime-No-Mikoto ·
 140
Nuna-Kura-Puto-Tama-Siki-No-
Mikoto · 260, 261, 262
Nuno-Osi-Tomi-Tori-Naru-Mi-No-
Kami · 90
Nupata-No-Iri-Bime-No-Mikoto ·
 147
Nurinomi · 208, 210, 211
nusa · 175
Nusi · 34
Nu-Tarasi-Wake-No-Mikoto · 147

O

Ō · 286
obito · 120
Obito · 34
Odo-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 56
Ojin · 48
Ōjin · 32, 258, 285
Ōjin tennō · 182
Ojin-Tennō · 182, 293
Ōjin-Tennō · 285
Okami-No-Kami · 76, 90
Oke · 235, 250, 253, 256, 257, 258,
 260
Oke-No-Miko · 235, 250, 256, 257,
 258
Oke-No-Mikoto · 253, 256

O-Ke-Tu-Pime-No-Mikoto · 136
Okime · 254, 255
Okime O-Mina · 254
Okinaga · 137, 139, 171, 172, 173,
 174, 179, 180, 181, 183, 198,
 200, 285
Okinaga-Mate-No-Miko · 258
Okinaga-Ma-Waka-Naka-Tu-Pime
 · 172, 183
Okinaga-No-Mate-No-Miko · 262
Okinaga-No-Midu-Yori-Pime · 137
Okinaga-Piko-No-Miko · 139
Okinaga-Sukune-No-Miko · 139
Okinaga-Sukune-No-Mikoto · 139
Okinaga-Tarasi-Pime-No-Mikoto ·
 139, 173, 174, 179, 180, 181,
 198
Okinaga-Ta-Wake-No-Miko · 171,
 172
Okinawa · 35
oki-tu-kagami · 198
Oki-Tu-Kapi-Bera-Nu-Kami · 61
Oki-Tu-Miya · 67
Oki-Tu-Nagisa-Biko-No-Kami · 61
Oki-Tu-Piko-No-Kami · 92
Oki-Tu-Pime-No-Kami · 92
Oki-Tu-Sima-Pime-No-Mikoto · 66
Oki-Tu-Yoso · 131
Oki-Zakaru-No-Kami · 61
Oku-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 56
Omi · 34
Omidu-Nu-No-Kami · 76
Omina-Ko-No-Iratume · 262
Omitunu · 76
Omo-Daru-No-Kami · 50
Omopi-Kane-No-Kami · 70, 94, 95,
 98, 103
Omopi-Kare-No-Kami · 95
Ono · 316
ono-ga-sati-sati · 109
Onogoro · 51, 205
Onogoro-Zima · 51
Ope-Ge-Tu-Pime-No-Kami · 72
Opi-Tu-Miya · 89
opo-agat-nusi · 136
Opo-Ama-Pime · 140

opo-ami · 261
Opo-Be-Pime-No-Kami · 92
Opo-Biko Apidu · 146
Opo-Biko-No-Mikoto · 134, 135,
 140, 143, 144, 146
Opo-Ge-To-Pune-No-Kami · 55
Opo-Ge-Tu-Pime · 52
Opo-Ge-Tu-Pime-No-Kami · 93
Opogita · 129
Opo-Gitasi-Pime · 263
Opo-Ika-Duti · 57
Opo-Iratuko · 200, 258
Opo-Iratune · 259
Opo-Iriki-No-Mikoto · 140, 141
Opoka · 262
Opo-Kaga-Yama-To-Omi-No-
Kami · 92
Opo-Kamu-Du-Mi-No-Mikoto · 59
Opo-Kani-Mi-Tama-No-Kami · 93
Opo-Kasuka-No-Miko · 232
Opo-Kibi-Moro-Susumi-No-Mikoto
 · 132
Opo-Kibi-Take-Pime · 171
Opo-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto ·
 133, 134
Opo-Koto-Osimo-Wo-No-Kami ·
 53
Opo-Kume-No-Mikoto · 121, 125,
 126
Opo-Kuni-Mi-Tama-No-Kami · 92
Opo-Kuni-No-Puti · 148, 287
Opo-Kuni-Nusi · 76, 81, 89, 92, 95,
 99
Opo-Kuni-Nusiḥ · 98
Opo-Kuni-Nusi-No-Kami · 76, 88,
 89, 91, 92, 94, 95, 99, 100, 300
Opo-Kuni-Usi-No-Kami · 83
Opo-Kusaka-Be · 203
Opo-Kusaka-No-Miko · 202, 203,
 231, 232, 236
Opo-Maga-Tu-Pi-No-Kami · 61
Opo-mape-tugimi-no-kurawi · 221
Opo-Mape-Wo-Mape-No-Sukune ·
 226, 227
Opo-Mata-No-Miko · 137, 138,
 262, 263

opo-mati-gimi · 173, 287
Opo-Me · 133
Opo-Miwa-No-Opo-Kami · 141
Opo-Mono-Nusi-No-(Opo)-Kami · 142
Opo-Mono-Nusi-No-Kami · 125
Opo-Mono-Nusi-No-Opo-Kami · 141
opo-murazi · 259
Opo-Nabi · 135
Opo-Nakata-No-Miko · 172
Opo-Naka-Tu-Piko-No-Mikoto · 147, 148
Opo-Naka-Tu-Pime-No-Mikoto · 172, 173
Opo-Namudi-Kami · 82
Opo-Namudi-No-Kami · 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 87, 91
Opo-Namudi-No-Mikoto · 83
Opo-Napobi-No-Kami · 61
Opo-ne · 209
Opo-Ne-No-Miko · 159
opo-nipe · 218, 287
Opo-No · 53, 69, 76, 264, 287
Opo-No-De-Pime · 53, 287
Opo-Noi · 129
Opo-Pakari · 97, 287
Opo-Para-No-Iratume · 183
Opo-Patuse · 223, 231, 233, 234, 235, 256
Opo-Patuse-No-Miko · 231, 233, 234, 235
Opo-Patuse-No-Mikoto · 223, 235
Opo-Patuse-No-Waka-Take · 257
Opo-Patuse-No-Waka-Take-No-Mikoto · 235
Opo-Pause · 256
Opo-Paye-No-Miko · 184
Opo-Podo-No-Miko · 200, 223
Opo-Saka · 132, 142, 154, 192, 219
Opo-Saka-No-Yama · 219, 220
Opo-Sazaki · 48, 189, 202, 213
Opo-Sazaki-No-Mikoto · 183, 184, 185, 187, 189, 193, 195, 196
Opo-Sima · 53
Opota · 158, 288
Opo-Taka · 152
Opo-Tamaru-Wake · 53
Opo-Tamu-Saka-No-Miko · 139
Opo-Tamu-Wake · 171
Opo-Tarasi-Piko · 147, 148, 157, 158, 172
Opo-Tarasi-Piko-Osiro-Wake · 148, 157, 161
Opo-Tarasi-Piko-Osiro-Wake-No-Mikoto · 148
Opo-Tarasi-Piko-Osirro-Wake-No-Mikoto · 147
Opo-Tata-Neko · 141, 142, 288
Opo-Tata-Neko-No-Mikoto · 141, 143
Opo-Tate · 214
Opo-To-Mato-Piko-No-Kami · 54
Opo-To-Mato-Pime-No-Kami · 54, 55
Opo-Tomo · 104, 121, 259
Opo-Tomo-No-Miko · 261
Opo-Tomo-Wake-No-Mikoto · 173
Opo-To-No-Be-No-Kami · 50
Opo-To-No-Di-No-Kami · 50
Opo-To-Pi-Wake-No-Kami · 53
Opo-Tosi-No-Kami · 75, 92, 93
Opo-Tuti-No-Kami · 93
Opo-Tutuki-Tari-Ne-No-Miko · 148
Opo-Tutuki-Tari-Ne-No-Mikoto · 137
Opo-Ura · 204
Opo-Usu-No-Mikoto · 157, 158, 159
Opo-watari · 206
Opo-Watari · 288
Opo-Wata-Tu-Mi-No-Kami · 54
Opo-Wi-Ko-Ga-Para · 208, 288
Opo-Wo · 251
Opo-Ya-Biko-Ni-Kami · 79
Opo-Ya-Biko-No-Kami · 53, 79
Opo-Yake · 132
Opo-Yake-No-Miko · 261
Opo-Yama-Gupi-No-Kami · 92
Opo-Yama-Mori-No-Mikoto · 193

Opo-Yama-Mori-No-Mikoto · 183,
 184, 185, 193, 194, 195
Opo-Yamato-Kuni-Are-Pime-No-
Mikoto · 131, 133
Opo-Yamato-Neko-Piko-Kuni-
Kuru-No-Mikoto · 133, 134
Opo-Yamato-Neko-Piko-Puto-Ni-
No-Mikoto · 132, 133
Opo-Yamato-Piko-Puto-Ni-No-
Mikoto · 132
Opo-Yamato-Piko-Suki-Tomo-No-
Mikoto · 130, 131
Opo-Yamato-Tarasi-Piko-Kuni-
Osi-Bito-No-Mikoto · 132
Opo-Yamato-Toyo-Aki-Tu-Sima ·
 53
Opo-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 54,
 73, 75, 76, 107
Opo-Ya-Sima-Guni · 161
Opo-Ye-No-Iza-Po-Wake · 202
Opo-Ye-No-Miko · 158, 172, 173
Opo-Yu-We · 155
Opusi-Kaputi · 68
Ōsaka · 204, 268, 274, 283, 284,
 294, 295, 296, 297, 301, 303,
 306, 308, 315, 320
Osaka-Be · 224
Osaka-No-Opo-Naka-Tu-Pime ·
 184
Osaka-No-Opo-Naka-Tu-Pime-No-
Mikoto · 200, 223
Osaka-No-Piko-Pito · 262, 263
Osika-Pime-No-Mikoto · 132
Osi-Kuma-No-Miko · 172, 173,
 179, 180
Osi-Kuro-No-Oto-Piko-No-Miko ·
 159
Osi-Kuro-No-Ye-Piko-No-Miko ·
 159
osi-nabikasi nasu · 251, 375
Osinumi · 250, 289
Osi-Numi-Be · 139
Osinumi-No-Iratume · 249
Osi-Pa-No-Miko · 235
Osi-Wake-No-Mikoto · 157
Ota · 316

oti · 289
Oti-Kuni · 156, 289
Oti-Wake-No-Miko · 148, 149
Oto-Kari-Pata-Tobe · 148
Oto-Kuni · 156
Oto-Pime · 138, 152, 159, 172, 222
Oto-Pime-Ma-Waka-Pime-No-
Mikoto · 200
Oto-Pime-No-Mikoto · 138, 155,
 156, 158, 183
Oto-Siki · 124
Oto-Takara-No-Iratume · 172
Oto-Tatibana-Pime-No-Mikoto ·
 164, 171
Oto-Ukasi · 121, 122
oya gami · 62

P

Paekche · 177, 191, 277, 289
Paguri · 132
pakama · 146
Pakata-No-Yama · 132, 289
Pakupi · 149, 289
Pami · 135, 290
Panipu-Zaka · 219, 290
Panisi-Be · 157, 290
Pani-Yasu-Bime · 135
Pani-Yasu-Rime-No-Kami · 55
Panu-Yasu-Biko-No-Kami · 55
papaka · 70, 290
Papaki · 56, 78, 290, 306
Pape Irodo · 133
Pape-Irodo · 131
Pape-Iro-Ne · 131
Papuri-Sono · 146
papuru · 146, 290
Para-No-Koto-Pusi-No-Iratume ·
 200
Parasi · 135
Para-Yama-No-Kasumi-Wotoko ·
 199
Para-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 57
Parima · 133, 134, 139, 165, 235,
 250, 253, 270, 290, 291, 313

- Parima-No-Inabi-No-Opo-Iratume* · 157, 158
Pari-Para · 195
Paru-Yama-No-Kasumi -Wotoko · 198
Paru-Yama-No-Kasumi-Wotoko · 198, 199
Pasa-Hegy · 227, 290
Pasa-Yama · 290
Pasipito-No-Anapo-Be-No-Miko · 261
Pasiri-Midu · 164, 290
pata · 203, 365, 369, 375
Pata · 135, 137, 139, 148, 192, 200, 290, 372
Patabi-No-Opo-Iratuko · 202
Patabi-No-Waki-Iratume · 184, 202
Pata-bito · 203
Pata-No-Yasiro-No-Sukune · 135
Patusa · 229, 230
Patuse · 235, 257, 290
Patuse-Be · 135, 236, 290
Patuse-Be-No-Waka-Sazaki · 261, 262, 264
Patuse-Be-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto · 261, 262
Patuse-Hegy · 230, 290
Patuse-Yama · 244, 290
paya · 220, 221, 284, 290, 362, 364, 367, 373
Paya-Aki-Tu-Piko-No-Kami · 54
Paya-Aki-Tu-Pime-No-Kami · 54
Paya-Busa-Wake · 184, 212, 213
Paya-Busa-Wake-No-Miko · 212, 213
Paya-Busa-Wake-No-Mikoto · 184, 212
Pa-Yamato-No-Kami · 93
Pa-Yama-To-No-Kami · 93
Pa-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 57
Paya-Pito · 108, 291
Payasi · 291
Paya-Supi-Na-Do · 118
Paya-Susa-No-Wo-No-Mikoto · 64, 65, 66, 67, 68, 69, 72, 73, 74, 163
Paya-SuSa-No-Wo-No-Mikoto · 72
Paye · 130, 265
pazi-yumi · 95, 267
Peguri · 136, 251, 291
Peguri-Hegy · 168
Peguri-No-Tuku-No-Sukune · 136
Peguri-No-Yama · 238
Peki · 195, 291
pemi-no-muro · 81
Pemi-no-muro · 81
Pera-Zaka · 143, 144
pe-tu-kagami · 198
Pe-Tu-Kapi-Bera-No-Kami · 61
Pe-Tu-Nagisa-Bi-To-No-Kami · 61
Pe-Zakaru-No-Kami · 61
Pi · 129, 154, 161
Pibasus-Pime · 138, 147, 155
Pibasus-Pime-No-Mikoto · 138, 147, 155, 156, 157
Piba-Yama · 56
Pidi-Kata · 195, 291
Pi-Folyó · 72, 74, 133
Pi-Kapa · 291
Pi-Kapa-Pime · 76
Pika-Pito-No-Opo-Ye-No-Miko · 158
Piketa · 240
Piketa-Be · 239
piko · 33
Piko-Imasu-No-Miko · 137, 138, 143
Piko-Ina-Kozi-Wake-No-Mikoto · 135
Piko-Isa-Seri-Biko-No-Mikoto · 133
Piko-Kuni-Boku-No-Mikoto · 146
Piko-Kuni-Boku-No-Mikoto löttenyíl azonnal eltalálta *Take-Pani-Yasu-No-Miko* · 146
Piko-Kuni-Buku-No-Mikoto · 144, 146
Piko-Kuni-O-Ke-Tu-No-Mikoto · 136

Piko-Nagisa-Take-U-Gaya-Puki-Apezu-No-Mikoto · 48
Piko-Osu-No-Miko · 138
Piko-Pito · 263
Piko-Po-No-Ninigi-No-Mikoto · 102, 103
Piko-Po-Po-De-Mi-No-Mikoto · 115
Piko-Putu-Osi-No-Makoto-No-Mikoto · 135
Piko-Same-Ma-No-Mikoto · 133, 134
Piko-Sasi-Kata-Wake-No-Mikoto · 133, 134
Piko-Tama-De-Mi-No-Mokoto · 130
Piko-Ya-Wi-No-Mikoto · 127, 128
Piko-Yu-Musu-Mi-No-Mikoto · 136, 137
pime · 33
Pimeda · 138, 222
Pimeda-No-Kimi · 222
Pime-Goso · 197
Pime-No-Mikoto · 127, 174, 180, 181, 262
Pime-Tataro-Isuke-Yori-Pime · 126
Pime-Zima · 53, 214
Pimuka · 60, 104, 117, 125, 158, 184, 187, 202, 292
Pimuka-No-Iduna-Naga-Pime · 184
Pimuka-No-Mi-Pakasi-Bime · 158
pina-buri no agate-uta · 226
pina-buri no kata-orosi-uta · 228
Pi-Naga-Pime · 155
Pi-Narasi-Pime · 90
Pina-Teri-Nukata-Biti-Wo-Ikotini-No-Kami · 90
Pi-No-Kaga-Biko-No-Kami · 55
Pi-No-Kagu-Tu-Ti-No-Kami · 55
Pi-No-Kapa · 72
Pinokuma · 260
Pi-No-Yagi-Paya-Wo-No-Kami · 55
Pi-Paya-Pi-No-Kami · 56

pipinagi-no-ya-piro-poko · 162
Pipiragi-No-Sono-Pana-Madumi-No-Kami · 90
Piro-Kuni-Osi-Take-Kana-Pi-No-Mikoto · 258, 259, 260
Piro-Pime-No-Mikoto · 262
Piru-Go · 52
Pisiro · 157, 161, 245
Pitati · 129, 309
pito-gaki · 141
Pito-Koto-Nusi-No-Opo-Kami · 244
pi-tugi · 158
Pi-Tugi · 45, 266, 293, 301
pi-uti · 163
Piyeda · 46
Piyeda-No-Are · 47
Piye-Yama · 93, 293
Piziri-No-Kami · 92
Po · 139
po-dari · 248
Po-Deri-No-Mikoto · 108, 109
Po-Deri-No-Mikoto · 108
Podumi · 125, 134, 172, 293
Poke-No-Mikoto · 253, 254
poki-uta-no-kata-uta · 216
pomuda · 293
Pomuda · 48, 189, 200, 201, 258, 366
Pomuda-No-Ma-Waka-No-Mikoto · 182, 183
Pomuda-Wake-No-Mikoto · 173, 182
Pomudi · 139
Pomudi-Be · 138, 155, 293
Po-Muti-Wake-No-Miko · 151
Po-Mutu-Wake-No-Mikoto · 147
Pomuya-Wake-No-Mikoto · 173
Po-No-Ika-Duti · 57
Po-No-Ninigi-No-Mikoto · 44, 102, 106
Po-No-Po-No-Miko · 260
pora-pora · 82, 293
Posikapa · 293
Po-Suseri-No-Mikoto · 108
Poto · 125

Poto-Tatara-Isusuki-Pime-No-Mikoto · 125
Po-Wori-No-Mikoto · 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115
Po-Wori-No-Mikoto · 113
Po-WoriNo-Mikoto mint Yama-Sati-Biko · 108
primogenitura · 115
Puka-Buti-No-Midu-Yare-Pana-No-Kami · 76
Pukita · 172, 294
Pumi-Bito · 294
Pumi-No-Obi · 192
Pumi-Pito · 191
Puna-Do-No-Kami · 61
Punaki · 129, 294
Punoduno-No-Kami · 76
Pupa-No-Modi-Ku-Nu-Su-Nu-No-Mikoto · 76
Puru-Kuma · 179, 180, 294
Puruti · 260, 294
Puse · 200, 294
Pusi-Ika-Duti · 57
Pusimi-No-Woka · 233
Putadi-No-Iri-Bime-No-Mikoto · 148, 149, 171
Putadi-Pime · 171
Puti-Go-No-Sima · 53
Pute-Mimi-No-Kami · 76
puto-mani · 52, 153
Puto-mani · 294
Puto-Ma-Waka-Pime-No-Mikoto · 131
Puto-Pime-No-Mikoto · 262
Puto-Tama-No-Mikoto · 70, 71, 72, 103, 104
Putu-No-Mitama · 120

Q

Quercus serrata · 278

R

Richú tennō · 218
Richū-Tennō · 218, 294
Riu-Kiu · 35

S

Sado-No-Sima · 53
Sagami · 295
Sagamu · 163, 164, 295, 363
Sagara · 156, 295
Sagaraka · 156, 295
Sagari-Ki · 156
Sagi · 73
Sagisu-No-Ike · 153
Sagi-Su-No-Ike · 153
Saio · 192
Saka · 56, 57, 200, 288, 295, 375
Saka-Be · 158, 295
Sakabito · 200
sakaki · 70
Sakami-No-Iratume · 223
Sakamoto · 136, 231
Saka-Nobori-No-Miko · 262
-Saka-No-Iri-Bime-No-Mikoto · 157
Sakapi-Bara · 134
Sakapi-Be · 129
Sakapi-No-Kuro-Piko-No-Miko · 223, 233
Sakapi-Woka · 131, 295
saka-pokapi · 181, 182, 295
Sakata-No-Opo-Mata-No-Miko · 258
Sakate · 159, 295
Saka-Wori · 147, 165, 295
Saki · 46, 47, 90, 157, 173, 182, 269, 275, 301
saki-kusa · 254, 295
Sakikusa · 148, 295
Sakikusa-Be · 68, 295
Sakikusa-Be-No-Anapo-Be-No-Mito · 261

Saki-Tama-Pime · 269
Saki-Tu-Mi · 197
Saki-Tu-Miyo-No-Pumi · 47
Saki-Tu-Miyo-No-Puru-Goto · 46,
 47
saku-kusiro · 103, 295, 296
Sakurai-shi · 316
Sakurawi · 136, 296
Sakura-Wi · 184
Sakurawi-No-Yami-Pari-No-Miko ·
 261
Sakurawi-No-Yumi-Pari-No-Miko ·
 262
Saku-Ya-Bime · 107, 108, 277, 296
sámán · 81, 176
sámánok · 71, 138
Sana · 138, 296
Sananagata · 296
Sane-No-Miko · 200
Sanuki · 52, 137, 171, 269, 296
Sanuki-Tari-Ne-No-Mikoto · 137
Sapadi-Bime · 137
Sapadi-Pime · 296, 297
Sapadi-Pime-No-Mikoto · 147
Sapami · 163
Sapaya · 90
Sapi-Moti-No-Kami · 112, 113
Sapo · 137, 138, 147, 149, 150,
 317
Sapo-Biko-No-Miko · 149, 152
Sapo-Biko-No-Mikoto · 147, 149,
 150
Sapo-Bime · 149
Sapo-Bime-No-Miko · 150
Sapo-Bime-No-Mikoto · 149
Sapo-Bi-Me-No-Mikoto · 137
Sapo-Bito-No-Miko · 137
Sapo-Eiko-No-Miko · 138
Sapo-No-Opo-Kura-Mi-Tome · 137
Sarume · 104, 106, 296
Sarume-No-Kimi · 106
Saruta-Biko-No-Kami · 102, 106
Saruta-Biko-No-Opo-Kami · 106
Saruta-Biko-No-Wo-No-Kami ·
 106
Sasage-No-Iratume · 258

Sasage-No-Miko · 259
Sasaki · 234
Sasanami · 180, 186, 296, 365
sasibu · 207
Sasi-Kuni-Opo-No-Kami · 76
Sasi-Kuni-Waka-Pime · 76, 297
Sawara · 136, 297
sawi · 297
Sawi · 127, 362
Sawi-Gapa · 127, 297
Sawi-Kapa · 127, 297
sawo · 118, 296, 297
Sawo-Ne-Tu-Piko · 118
Saya, saya · 189, 216
Sayama · 148, 165, 297
Sayari-Masu-Yomi-Do-No-Opo-
Kami · 60
saya-saya · 297
Sa-Yori-Bime · 271
Sa-Yori-Bime-No-Mikoto · 66
Sazaki-Be · 129, 136, 297
Sazi-Putu-No-Kami · 120
Seimu · 32, 44, 172, 190
Seimu tennó · 172
Seimu-Tennō · 172, 297
Seinei tennó · 249
Seinei-Tennō · 249, 297
Seki-Pime · 259
Senka · 32, 260
Senka tennó · 260
Senka-Tennō · 260, 292, 297
Seuko · 191
Seya-Tatara-Pime · 125, 297
Shiga · 285, 293, 316, 317
Shiki · 298
Shiki-gun · 298, 316
Shikoku · 272, 296, 308
Shimane · 300
Shimpuku-ji · 27
shintō · 17, 273, 298
Shizuoka · 290, 291
Shotoku Taishi · 263, 312
si ya ko si ya · 122, 361
Siba-Kaki · 222, 264
Siba-No-Iriki · 172
Siba-No-Pime · 172

Sibi · 251, 252, 253, 297, 376
Sibumi · 137, 138, 297
Sibumi-No-Sukune-No-Miko · 137, 138
Sidu-Kapi-No-Miko · 262
Siga · 172, 297
Sigi-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 56
sika · 165
Sika · 298
Siki · 89, 90, 97, 130, 131, 140, 170, 284
Sikii Tama-Gaki · 147
Siki-No-Opo-Agata-Nu · 237
Siki-Sima · 260
Siki-Tu-Piko-No-Mikoto · 131
Siki-Tu-Piko-Tama-De-Mi-No-Mikoto · 130
Siki-Yama-Nusi-No-Kami · 90
Silla · 176, 177, 190, 191, 196, 223, 225, 298
Sima · 52, 106, 286, 294, 298, 310, 360, 362, 367, 371
Simada · 129, 158, 298
Sima-Tari-Ne · 184
Simesu · 255
Simo-Tu-Ke-No · 140
Simo-Tu-Miti · 134
Simo-Tu-Unakami · 68
Sinaga · 263, 264, 298
Sinano · 99, 129, 153, 166, 298, 301
Sinano-No-Saka-No-Kami · 166
Sina-Tu-Piko-No-Kami · 54
sintó · 17, 19, 27, 49, 70, 99, 129, 142, 236, 237, 244, 250, 273, 298
Sipida · 298
sipo · 112, 199, 298
sipo-mitu-tama · 112, 298
Sipo-Tuti-No-Kami · 110
sirage-uta · 225, 298
Siragi · 176, 191, 225, 298
Siragi-No-Ike · 191
Sira-Ka · 236, 298
Sira-Ka-Be · 236, 249
Sira-Ka-No-Mikoto · 236
Sira-Ka-No-Opo-Yamato-Neko-No-Mikoto · 249
Sira-Kata · 118, 299
Sira-Pi-No-Kami · 92
Sirasaka-No-Iku-Piko-No-Iratume · 259
Sira-Tori-No-Mi-Paka · 170
siri-kume · 71, 72, 299
Siri-Tu-Ki-Tome · 183, 299
Sirokane-No-Miko · 172
Siro-Piko-No-Miko · 233
sita-naki-ni-naku · 227
Sita-Paru-Pime · 95
Sita-Teru-Pime · 96
Sita-Teru-Pime-No-Mikoto · 89
sita-uta · 249
situ-uta · 211, 241, 299
situ-uta-no-utapi-kapesi · 217
Sizimu · 235, 250, 253
Sobakari · 220, 221, 299
sode · 240, 299
Soga · 22, 136, 270
Soga-No-Iname-No-Sukune · 261, 263
Soga-No-Isikapa-No-Sukune · 136
Soga-No-Kura-No-Miko · 261
Soko-Doku-Mi-Tama · 106
Soko-Tutu-No-Wo · 176
Soko-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto, · 61, 62
Soko-Tu-Wata-Tu-Mi-No-Kami · 61
Soni · 214, 299
Sopo-Ri-No-Kami · 92
Sora-Tu-Pime-No-Mikoto · 139
Sora-Tu-Pi-Taka · 110, 111, 112, 292, 294, 300
So-Topori-No-Iratume · 223
So-Topori-No-Miko · 229
subu-subu · 82, 300
Suga · 74, 75, 270, 300, 362
Suga-Kama-Yura-Domi · 197, 198, 300, 321
Suga-no-miya · 74
Suga-No-Moro-Wo · 197
Sugapara · 157, 300

suga-si · 75
Suga-Siro-Ko-No- Iratume · 264
sugu · 35, 300
Sui · 22, 300
Suiko · 26, 32, 48, 263, 264, 300, 308, 322
Suiko-Tennō · 264
Suinin-Tennō · 147, 269, 300
Suisei tennō · 130
Suisei-Tennō · 130, 300
Sujin · 32, 44, 140, 281
Sujin-Tennō · 140, 300
Sukana-Biko-Na-No-Kami · 83
suku · 35, 300, 365
Sukuna-Bikona-No-Kami · 91, 300
Sukuna-Biko-Take-Wi-Gokoro-No-Mikoto · 134
Sukuna-Mi-Kami · 181
sukune · 35, 303, 371
Sukune · 35
Sume-Irodo · 261
Sume-Iro-Opo-Naka-Tu-Piko-no-Miko · 158
Sume-Iro-Opo-Naka-Tu-Piko-No-Miko · 172
Sume-Iro-Ouo-Naka-Tu-Piko-No-Miko · 158
Sumera-mikoto · 33
Sumera-Mikoto-No-Pi-Tugi · 46
Sumera-Mikoto-No-Pumi · 46
Sumi-No-Ye · 62, 177
Sumi-No-Ye-No-Naka-Tu-Miko · 202, 218, 219, 220
Sumi-No-Ye-No-Tu · 203
Sumi-Saka-No-Kami · 142
Supa-No-Umi · 99
Supau · 68, 301
Suruga · 271
Susa-No-Wo · 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 72, 73, 74, 79, 81, 82, 83
Susa-No-Wo-No-Mikoto · 72, 73, 79, 81, 82, 83
Suseri-Bime · 81, 82, 83, 87, 88
Suseri-Bime-No-Mikoto · 81, 87
Sushun · 32, 264
Sushun tennō · 264

Sushun-Tennō · 264, 301
susik · 88
Susukori · 192
Suti · 131, 301
Suwe-Tu-Mimi-No-Mikoto · 141

T

Ta-Be · 159, 184
Tada-Goye · 301
Tada-Go-Ye · 236
tade · 118, 301
Tade-Tu · 118, 301
Ta-Dikara-Wo-No-Kami · 104
Ta-Dikara-Wo-No-Mikoto · 103
Tadima · 131, 139, 153, 165, 197, 302, 303
Tadima-Mori · 156, 197, 302
Tadima-No-Mata-Wo · 197
Tadima-Pinaraki · 197, 302
Tadima-Pine · 197, 302
Tadima-Pi-Taka · 197
Tadima-Pi-Taka Yura-Domi · 198
Tadipi · 202, 203, 218, 222, 249, 260, 302, 370
Tadipi-Be · 203
Tadipi-No · 218
Tadipi-No-Midu-Pa-Wake-No-Mikoto · 202, 203
Taga · 65, 302
Tagi · 167, 302
Tagima · 138, 165, 219, 302, 370
Tagimai Kura · 263
Tagima-No-Me-Pi · 197
Tagima-No-Miko · 264
Tagisi · 100, 302
Tagisi-Mimi · 125, 127, 128
Tagisi-Mimi-No-Mikoto · 125, 127
Tagisi-Piko-No-Mikoto · 131
tagi-tagisi · 167
Taika · 203
Taka · 44, 50, 106, 119, 284, 360, 361, 362, 363, 369, 370, 374, 375
taka yuku tadu · 152

Taka-Ama-No-Para · 62, 69, 71,
 72, 83, 100, 102, 105
Taka-Ama-No-Parra · 101
Taka-Anapo · 172
Takabe-No-Iratume · 222
Taka-Ki-No-Iratume · 257
Taka-Ki-No-Iri-Bime-No-Mikoto ·
 183
Taka-Kino-Kami · 101, 102
Taka-Ki-No-Kami · 96, 98, 101,
 102, 119, 120
Taka-Ki-No-Mikoto · 103
Taka-Ki-Pime-No-Mikoto · 158
Taka-Kiro-No-Iri-Bime-No-Mikoto
 · 182
Taka-Kupi-Pime · 139, 302
Taka-Kura · 44
Taka-Kura-Zi · 119, 120, 302
Takama-No-Para · 50
Takame-No-Iratume · 183
Taka-Mika-Duti-No-Kami · 120
Taka-Mi-Misubi-No-Kami · 94
Taka-Mi-Munubi-No-Kami · 95
Taka-Mi-Musubi-No-Kami · 50,
 94, 96
Taka-Mi-Musu-Bi-No-Kami · 69
Takamiya · 208, 368
Takamuko · 136, 303
Takamuku · 303
Takano · 139, 303
Takano-Pime · 136
Taka-Pime · 137
Taka-Pime-No-Mikoto · 89, 97
Takara-Na-Miko · 222
Takara-No-Iratume · 257
Takara-No-Miko · 262
Taka-Sazi-Mezō · 126
Taka-Sazi-No · 126
Taka-Sima · 117
Takasuka · 149, 303
Taka-Tina-Bime · 135
Taka-Ti-Po · 44, 115, 117, 303
Taka-Ti-Po-Yama · 115
Taka-Ti-Po-Yama Kuzi-Puru-Take
 · 104
Taka-Ti-Po-Yama-No-Miya · 104
Takatu · 202, 303
Takawasi · 249, 303
Taka-Woka · 130
Takaya · 260, 303
Takayasu-Yama · 216
Take · 131, 303
Take Piko · 171
Takebe · 171
Takeda-No-Miko · 262
Take-Inada-No-Sukune · 183
Take-Kapi-Ko-No-Miko · 171
Take-Mika-Du ti-No-Wo-No-Kami
 · 98
Take-Mika-Duti-No-Kami · 98,
 101, 119
Take-Mika-Duti-No-Mikoto · 141
Take-Mika-Duti-No-Wo-No-Kami ·
 56, 98, 99, 100
Take-Minakata-No-Kami · 99, 100
Take-Minokata-No-Kami · 99
Take-Nunakana-Mimi-No-Mikoto ·
 128
Take-Nunakapa-Mimi-No-Mikoto ·
 128
Take-Nunakapa-Wake · 143, 146
Take-Nunakapa-Wake-No-Mikoto ·
 143
Take-Nunakape-Wake-No-Mikoto ·
 135
Take-Osi-Yama-Tari-Ne · 172, 304
Take-Pani-Yasu –No-Mikoto · 144
Take-Pani-Yasu-Biko-No-Mikoto ·
 135
Take-Pani-Yasu-No-Miko · 144,
 146
Take-Paya-Susa-No-Wo-No-
Mikoto · 62, 64, 66
Take-Pa-Ya-Susa-No-Wo-No-
Mikoto · 62
Take-Pi-Kate-Wake · 53
Take-Pira-Tori-No-Mikoto · 68
Take-Pi-Wake · 53
Take-Puru-Kuma · 294
Take-Puru-Kuma-No-Mikoto · 179
Take-Putu-No-Kami · 56
Takeri · 117, 304

takeru · 160, 362
Takerube · 304
-Takeru-No-Mikoto · 161
Takesi-Uti-No-Mikoto · 215
Takesi-Uti-No-Sukume · 187
Takesi-Uti-No-Sukune · 135, 173,
 174, 176, 180, 181, 182, 187,
 191, 215
Takesi-Uti-No-Sukune-No-Mikoto ·
 214
Taketi · 68, 246, 265, 304
Take-Toyo-Padura-Wake-No-Miko
 · 137, 139
Take-Wo-Piro-Kuni-Osi-Tate-No-
Mikoto · 258, 259, 260
Taki · 132
Takiri-Bime-No-Mikoto · 66, 67,
 89
Takitu-Pime-No-Mikoto · 66, 67
Takuso · 304
Tamade · 136, 304
Tamakura · 167
Tama-No-Ya · 70, 103, 104
Tama-No-Ya-No-Mikoto · 70, 103,
 104
Tamapo · 258
tama-puta-tura · 304
Tama-Sima · 178, 315
Tamate-No-Woka · 132
tama-tu-takara · 198
tama-uta-tura · 198
Tama-Yori-Bime · 114
Tama-Yori-Bime-No-Mikoto · 115
Tame-No-Miko · 262
Tami · 78
Ta-Miya-No-Naka-Tu-Pime · 200
Tamura-No-Miko · 263
Tanaka · 136, 305
ta-na-suwe-no-mi-tugi · 146
T'ang · 305
Tanipa · 136, 138, 139, 143, 153,
 303, 304, 305
Tanipa-No-Adi-Sapa-Bime · 139
Tanipa-No-Kapakami-No-Masu-
No-Iratume · 138

Tanipa-No-Piko-Natasu-Miti-No-
Usi-No-Miko · 152
Tanipa-No-Piko-Tatasu-Miti-No-
Usi-No-Miko · 138, 147
Tanipa-No-Topo-Tu-Omi · 139
Tao · 32, 45, 305
Tao-te king · 45
Tapiri-Kisi-Maumi-No-Kami · 90
Tapiriki-Sumarumi-No-Kami · 90
Tara-No-Miko · 263
Tarasi · 48, 305
Tarasi-Naka-Tu-Piko · 171, 173,
 182
Tarasi-Naka-Tu-Piko-No-Mikoto ·
 171
Tarasi-Piko-Kuni-Osi-Bito-No-
Mikoto · 132
tari · 248, 304, 358, 359, 375
ta-sira-ka · 305
Ta-Sira-Ka-No-Iratume · 257, 258
Ta-Sira-Ka-No-Mikoto · 258
Ta-Sirake-No-Iratume · 258
Tatanami · 173, 182, 305
Tate-Tu · 118, 305
tati-bana · 157
Tatibana · 60, 305
Tatibana-Moto-No-Wakugo-No-
Miko · 261
Tatibana-No-Naka-Tu-Pime · 260
Tatibana-No-Opo-Iratume · 223
Tatibana-No-Toyo-Pi-No-Mikoto ·
 261, 263
tati-soba · 122
Tattori · 306
Tawi · 200, 224, 306
Tawi-No-Nakatu-Pime · 224
Tawi-No-Naka-Tu-Pime · 200
Tema-Hegy · 78, 306
Tema-No-Yama · 78, 306
Temmu-Tennō · 306
Te-Naduti · 73
Tengeri Isten · 110, 111, 112, 113
Tenmu · 22, 23, 32, 44, 47, 306
tennō · 306
Tennō-ki · 22, 306
Terama · 157, 165, 306

tetsu · 70
ti · 306
ti-biki-no-ipa · 59, 306
t'ien-hsia · 117
Tien-Yih · 47
Tien-yihe · 47
Ti-Gapesi-No-Opo-Kami · 60
tigiri · 119, 306
Tika-No-Sima · 53
Tika-Tu-Apimi · 132
Tika-Tu-Apum · 138
Tika-Tu-Apumi · 44, 93, 139, 153,
 171, 172, 258, 293, 320
Tika-Tu-Asuka · 221, 254, 306, 307
Tika-Tu-Upumi · 138
Ti-Mata-No-Kami · 61
Ti-Mori · 139
Tinu · 119, 148, 306
Tinu-No-Miko · 263
Tinu-No-Umi · 119
Tipisako-Be · 129, 306
Ti-Siko-No-Opo-Kami · 60
Tita · 132
Titi-Paya-Pime-No-Mikoto · 133
Titi-Tuku-Wa-Pime-No-Mikoto ·
 140
Ti-Ura · 181
tobe · 137
Toga-Nora · 179
Toi-Pakasi-No-Kami · 60
Tokió · 265, 283
Toko-Ne-Tu-Piko-Irone-No-Mikoto
 · 130
tokoro e-nu tama-tukuri · 150
tokoro-dura · 169
Toko-Yo · 70, 115, 156
Toko-Yo-No-Kumi · 181
Toko-Yo-No-Kuni · 91
Toko-Yo-No-Omopi-Kane-No-
Kami · 103
tome · 137, 299
Tomi · 90, 118
Tomi-Biko · 118, 123, 125
Tomi-Ya-Bime · 125
tomo · 36, 173, 224, 307
Tonami · 134, 307
toneri · 236, 307
Topo-Ayu-Me-Ma-Kapusi-Pime ·
 140
Toposi-No-Iratume · 184
Topo-Tu-Apumi · 68
Topo-Tu-Asuka · 44, 221, 223
Topo-Tu-Mati-No-Kami · 90
Topo-Tu-Yama-Zaki-Tarasi-No-
Kami · 90, 91
Tori-Kami · 72
Tori-Kapi-Be · 155, 315
Tori-Me-No-Miko · 200
Tori-No-Ipa-Kusu-Pune-No-Kami ·
 55
Tori-Yama · 208
Tosa · 52, 308
Totori · 148
Totori-Be · 155
To-Tori-No-Kami · 89
To-Tu-Miya · 103
Towo · 171
Towoti · 133
Towoti-No-Iri-Bime-No-Mikoto ·
 140
Toyama · 307
To-Yama-Tu-Mi-No-Kami · 57
Toyo · 50, 52, 55, 56, 93, 94, 102,
 103, 110, 111, 113, 114, 115,
 117, 134
Toyo-Asi-Para-No-Ti-Aki-No-
Naga-Ipo-Aki-No-Midu-Po-No-
Kuni · 93, 94
Toyo-Asi-Para-No-Ti-Aki-No-
Naga-Ipo-No-Midu-Po-No-Kuni
 · 30
Toyo-Ipa-Mado-No-Kami · 103
Toyo-Ki-Iri-Piko-No-Mikoto · 140
Toyo-Kumo-No-No-Kami · 50
Toyo-kuni · 117
Toyo-Kuni-Wake-No-Miko · 158
Toyo-Mike-Kasigiya-Pime-No-
Mikoto · 261, 262
Toyo-Mi-Ke-Nu-No-Mikoto · 115
Toyo-Miko-Kasigiya-Pime-No-
Mikoto · 264
Toyo-Putu-No-Kami · 56

Toyora · 173
Toyo-Suki-(Ire)-Pime-No-Mikoto · 141
Toyo-Suki-Iri-Pime-No-Mikoto · 140
Toyo-Tama-Bime · 110, 111
Toyo-Tama-Bime-No-Mikoto · 111, 113, 114, 115
Toyo-To-Wake-No-Miko · 157
Toyo-Uke-Bime-No-Kami · 55
Toyu-Uke-No-Kami · 103
Tuba · 165
tubaki · 207, 309, 368, 374
Tubaki · 207
Tubura Opomi · 236
Tubura-No-Iratume · 222, 259
Tubura-No-Omi · 234
Tubura-Omi · 233, 234
Tubura-Opomi · 233, 309
Tubu-Tatu-Mi-Tama · 106, 309
Tuke · 129, 309
tuki · 230, 244, 309, 314, 359, 373
Tukita-No-Woka · 130
Tuki-Tatu-Puna-Do-No-Kami · 60
Tukuba · 309
Tukusi · 52, 60, 90, 104, 117, 129, 174, 178, 200, 259, 309
Tuku-Yomi-No-Mikoto · 62, 64
Tumaga · 134
tumagari-no-tati · 74
Tuno · 132, 310
Tuno-Gupi-No-Kami · 50
Tuno-No-Iratume · 222
Tunosasi · 310
Tunu · 136, 310
Tunuga · 180, 181, 186
Tunusasi · 250, 310
Tura-Nagi-No-Kami · 54
Tura-Nami-No-Kami · 54
Turugi-No-Ike · 136, 190
Tu-Sima · 53, 66, 68
tuti-gumo · 123, 310
Tuti-Ika-Duti · 57, 310
Tuti-No-Mi-Oya-No-Kami · 93
Tutuki · 137, 138, 139, 148, 208, 209

Tutuki-no-miya · 208
Tutumi · 280
tuwe · 167, 310
Tuwe-Taki-Zaka · 167

U

u · 310
ubu-ya · 60, 310
Uda · 121, 122, 142, 158, 214, 299, 311, 360
Uda-no-osi · 121
Uda-No-Ti-Para · 122
Uda-No-Ukati · 121
udi · 214, 311
Udi · 185, 194
udi kaba-ne no sadame · 223, 311
Udi-No-Miko · 262
Udi-No-Waki-Iratomo · 184
Udi-No-Waki-Iratuko · 183, 187, 193, 194, 195, 196
Udi-No-Waki-Iratume · 183, 202
Udi-No-Waki-No-Iratuko · 185
Udu-Piko · 135, 311
ugapara · 233
Uka Yama · 83
Uka-Hegy · 83
U-Kapa · 146
ukati · 121
Ukatu · 121
Uki-Kapa · 216, 311
uki-uta · 248, 311
ultimogenitura · 128, 179
uma-bune · 235, 311
Umaki-No-Miko · 261
Umakuda-No-Iratume · 258
Uma-Mikupi · 136, 311
Uma-Saka · 134
Umasi-Asi-Kabi-Piko-Di-No-Kami · 50
Umasi-Madi-No-Mikoto · 125
Umasi-Uti-No-Sukune · 135
umi · 108, 177, 303, 312, 361, 364
Umi · 177
Umigapi-Pime · 78

Umi-Sati-Biko · 108, 312
umi-sati-yama-sati · 108
U-Mori-No-Miko · 262
Umugapi-Pime · 78, 312
Unakami-No-Miko · 138, 154, 155
u-na-saka · 114
Unebe · 125, 312
Unebi · 125, 127, 128, 131
Unebi-Hegy · 312
Unebi-Yama · 129, 312
Unesu · 159, 312
u-no-pa-no-ubu-ya · 113
upa-tu-kuni · 112, 312
Upa-Tutu-No-Wo · 176
Upa-Tu-Tu-No-Wo-No-Mikoto · 62
Upa-Tu-Wata-Tu-Mi-No-Mikoto · 62
Upe-No-Miya-No-Umauado-No-Tyo-To-Mimi-No-Mikoto · 263
U-Pidi-Ni-No-Kami · 50
Usagi-Gami · 78, 312
Usa-Tu-Piko · 117
Usa-Tu-Pime · 117
Usika · 313
Usi-Moro · 202
uta-gaki · 251, 312
Uta-Kori-Pime-No-Mikoto · 155
Uti · 135, 214, 312
utusiki awo-pito-gusa · 199
Utu-Siko-Me-No-Mikoto · 134
Utu-Siko-Wo-No-Mikoto · 134, 135
Utusi-Kuni-Tama-No-Kami · 76, 83
Utusi-Pi-Gana-Saku-No-Mikoto · 62
Uzika · 134, 313

W

Wadirapi-No-Usi-No-Kami · 60
Wado · 47, 48, 313
Waka-(Piko)-Take-Kibi-Tu-Piko · 157
Waka-Biko-Take-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto · 133

Waka-Ki-No-Iri-Biko-No-Miko · 147, 157
Waka-Kusaka-Be · 203
Waka-Kusaka-Be-No-Miko · 203, 236, 237, 238, 246
Waka-Kusaka-Be-No-Mikoto · 202
Waka-Mi-Ke-Nu-No-Mikoto · 115
Wakamoto · 263
Waka-Nu-Ke-No-Miko · 172
Waka-Nu-Ke-Putu-Mata-No-Miko · 184, 200
Waka-Nu-Ke-Putu-Mata-No-Mikoto · 200
Waka-Piko-Take-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto · 134
Waka-Pime · 258
Wakara · 144, 313
Wakasa · 138, 180, 313
Waka-Sakura · 218, 313
Waka-Sakura-Be · 222
Waka-Sa-Na-Me-No-Kami · 93
Waka-Takeru-No-Miko · 171, 172
Waka-Tarasi-Piko · 157, 158, 172
Waka-Tarasi-Piko-No-Mikoto · 157, 158
Waka-Tarasi-Pime-No-Mikoto · 236
Waka-Tosi-No-Kami · 93
Waka-Tukusi-Me-No-Kami · 90
Wakayama · 271, 276, 277, 306
Waka-Yama-Gupi-No-Kami · 93
Waka-Yamato-Neko-Piko-Opo-Bibi-No-Mikoto · 135, 136
Wakaya-No-Iratume · 259, 314
Waka-Yu-We · 155, 314
Wake · 35
Wake-Piko-Take-Kibi-Tu-Piko-No-Mikoto · 133
Wakinokami · 264
Waki-No-Kami · 131, 132
Wakugo-No-Sukune · 136
Waku-Musubi-No-Kami · 55
wana · 153, 361
Wanami · 153, 314
Wani · 137, 144, 179, 186, 190, 208, 222, 272, 314, 365

Wani-Kisi · 191, 314
Wani-No-Ike · 203
Wani-No-Pipure-No-Opomi · 183, 185
Wani-No-Pituma-No-Omi · 257
Wani-No-Satuki-No-Omi · 244
Wani-Zaka · 144
wata(ri)-no-mi-yake · 177
Wata-No-Kami · 110
Watarapi · 314
Watari · 103, 134, 315, 367
Wata-Tu-Mi · 54, 61, 62, 315
Wata-Tu-Mi-No-Kami · 110
Wata-Tu-Mi-No-Opo-Kami · 112
Wati-Tumi-No-Mikoto · 131
Wega · 182, 201, 224, 315
Wekuri-No-Miko · 263
Wen-ming · 33, 47
Wen-minge · 47
Wepa · 260, 315
Wepa-No-Miko · 260
wi-ka · 234, 315
wi-kapi · 235, 315
Wina · 260, 315
Wipa-Osi-Waku-No-Ko · 121
Wi-Pika · 120, 315
Wi-Same-No-Si-Midu · 167
Wo · 315
Wo-Asaduma-Wakugo-No-Sukune-No-Mikoto · 202, 223
Wo-Asaduma-Wakugo-Sukune · 203
Wobasi · 125, 315
Wobasi-No-Ye · 203
wo-date · 207
Wodo · 60, 248, 315
Wodo-Pime · 244, 248
Wo-Gapa · 178, 315
Wo-Guma-Ko-No-Iratume · 262
Wo-Isi-Pime-No-Mikoto · 260
Wokada · 117, 315
Wo-Kapi-No-Miko · 262
Woke-No-Ipa-Su-Wake-No-Mikoto · 254
Woke-No-Miko · 235, 250, 251, 252, 254, 257

Woke-No-Mikoto · 252, 253, 257
Wo-Kumi-No-Iratume · 258
Wo-Maroko-No-Miko · 261
Wo-Mata-No-Miko · 137, 138
Wo-Moti · 316
Womuro · 242, 373
Womuro-Hegy · 316
Womuro-Yama · 316
Wo-Nabe-No-Iratume · 183
Wonabe-No-Miko · 148
Wo-No · 132, 316
Wo-No-Mi-Na-To · 119
Wono-No-Iratume · 259
Wopari · 129, 132, 135, 140, 149, 152, 153, 163, 166, 167, 183, 258, 289, 306, 316, 363
Woparida · 48, 136, 264, 316
Woparida-No-Miko · 262
Wopari-No-Miko · 262
Wo-Patuse · 129, 316
Wo-Patuse-Be · 257, 316
Wo-Patuse-No-Waka-Sazaki-No-Mikoto · 257
Wo-Paye-No-Miko · 184
wo-pi · 33, 197
Wo-Podo-No-Mikoto · 258
Wo-Podo-No-Mikoto Iparepa · 258
Wosada · 262, 316
Wo-Tate · 250, 251
Wotu · 168, 172, 316
Wotuki · 317
Wo-Usu-Nno-Mikoto · 157
Wo-Usu-No-Mikoto · 158, 159, 160, 161
Wo-Ye-Pime · 261
Wo-Zapo-No-Miko · 137, 138
Wu · 279

Y

Ya-Gapa-Ye-Pime · 183, 185, 282, 317
Ya-Gapa-Ye-Pime-No-Mikoto · 186
Ya-Kami-Pime · 78, 83, 317

Yaki-Du · 163, 164, 317
Yama-Be · 152, 190, 214, 250, 317
Yama-Bei · 148
Yama-Ben · 147
Yama-Da-No-Sopodo · 91
Yamadi · 200
Yamaguchi · 267, 310
Yama-Mori-Be · 190
Yama-No-Be · 172
Yama-No-Kimi · 234
Yama-Sati-Biko · 294, 317
Yamasiro · 68, 135, 144, 156, 207,
 208, 209, 211, 235, 268, 272,
 274, 289, 295, 311, 368
Yama-Siro · 144
Yamasiro-No-Enatu-Pime · 137
Yamasiro-No-Kukuma-Mori-Pime ·
 171
Yamasiro-No-Miko · 261, 263
Yamasiro-No-Opo-Kuni-No-Puti ·
 148
*Yamasiro-No-Opo-Tutuki-No-Ma-
 Waka-No-Miko* · 138, 139
Yama-Sita-Kage-Pime · 135
*Yama-Suwe-No-Opo-Nusi-No-
 Kami* · 93
yamata-du · 229
Ya-Mata-No-Woroti · 72
Yamato · 21, 40, 44, 68, 83, 87, 92,
 103, 118, 125, 126, 152, 161,
 168, 169, 179, 205, 207, 215,
 218, 221, 242, 243, 246, 254,
 255, 259, 265, 268, 270, 272,
 274, 279, 283, 286, 290, 291,
 293, 296, 302, 305, 307, 308,
 309, 314, 316, 317, 320, 363,
 368
yamatoi · 83, 101, 320
Yamato-Neko-No-Miko · 157
Yamato-No-Miyaket · 159
*Yamato-Pa-Siki-Tomi-Toyo-
 Asakura-No-Ake-Tatu-No-Miko*
 · 154
Yamato-Piko-No-Mikoto · 141
Yamato-Piko-No-Mikoto · 140
Yamato-Pime-No-Mikoto · 147,
 149, 160, 162, 163
Yamato-Takeru · 25, 149, 158, 160,
 161, 162, 163, 164, 171
Yamato-Takeru-No-Mikoto · 149,
 158, 160, 161, 162, 163, 164,
 165, 166, 167, 169, 170, 171,
 304
Yamato-Takeru-Wo-Mikoto · 167
*Yamato-Tobi-Para-Waka-Ya-
 Pime-No-Mikoto* · 133
*Yamato-To-Momo-So-Bime-No-
 Mikoto* · 133
Yamato-Wogua-No-Miko · 161
Yama-To-Wogua-No-Mikoto · 157
yama-yuri-gusa · 127, 297
Yamu-Yamoto-Ipare-Biko · 48
yang · 46, 318, 320
Yang · 33, 46
ya-pazu-no-mi-tugi · 146
Ya-Pe-Koto-Siro-Nusi-No-Kami ·
 98, 99, 100
Ya-Pe-Siro-Nusi-No-Kami · 100
ya-piro-dono · 108
Ya-Piro-Siro-Ti-Dori · 169
Ya-Po-Yo-odu-No-Kami · 69
Yasaka · 70, 319
yasakai · 67
Yasakai · 103, 140, 157
Ya-Saka-No-Iri-Biki-No-Mikoto ·
 157
Ya-Saka-No-Iri-Biko-No-Mikoto ·
 140
Ya-Sima · 84, 319
Ya-Sima-Mudi-No-Kami · 89
Ya-Sima-Zi-Numi-No-Kami · 75,
 91
Ya-So-Maga-Tu-Pi-No-Kami · 61,
 62
Yasu · 139, 171
Yasu-Folyó · 44, 320
Yasumaro · 23, 43, 48, 128, 357
Yata · 211, 212, 320
Yata-Be · 211, 212
Yata-Garasu · 120, 320
Yata-No-Miko · 260

Yata-No-Wa-Iratume · 212
Yata-No-Waki-Iratume · 183, 202,
 206, 211, 212
Ya-Ti-Poko · 76, 84, 85, 87
Ya-Ti-Poko-No-Kami · 76, 84, 87
Yatsutsuri · 320
Yaturi-No-Iri-Eiko-No-Miko · 138
Yaturi-No-Siro-Piko-No-Miko ·
 223
Yenoma · 136
Ye-Pime · 90, 152, 159, 320
Ye-Siki · 124
Yesino · 44, 120, 121, 189, 190,
 241, 242, 316, 320
Yesino-Folyó · 241
Yesino-no-kuzu · 189
Yesino-No-Miya · 241
Ye-Ukasi · 121, 122
yin · 46, 320
Yin · 33, 46
Yomi · 57
yomi-uta · 231

Yomo-Tu-Opo-Kami · 60
Yomo-Tu-Pira-Saka · 59, 60
Yomo-Tu-Siko-Me · 59
Yorodu-Pata-Toyo-Aki-Tu-Si-
Pime-No-Mikoto · 101
Yoru-No-Osu-Kuni · 64
Yosami · 139
Yosa-Mi · 147
Yosami-No-Ike · 203
Yoso-Tapo-Bime-No-Mikoto · 131
yu · 321
Yu-Gori · 136
Yumi-Pari-No-Miko · 263
yupu-to-ni · 249
Yura · 197, 198, 216, 370
Yura-Domi · 321
Yura-No-To · 321
Yúryaku · 235, 256, 257
Yúryaku tennó · 235, 257
Yūryaku-Tennō · 235, 287, 321
Yúyaku tennó · 249
yuyusiki-ka · 240

FÜGGELÉK I

A fordításban bemutatott dalok japán eredeti szövegeinek latin betűs átírása

Hasznosnak és szükségesnek tartom a dal-szövegek japán eredetijének latin betűs átírásban való szemléltetését is. Ezáltal a magyar olvasó sokkal jobb képet alkothat magának a Kr.u. 712 előtt keletkezett japán költészetről. Másrészt azt remélem, hogy magyar embereknek kedvük támad annyira megismerni a japán nyelvet, hogy ezeket a szövegeket, sőt a *Kodzsiki* egészét, jobban fordítsák le, mint ahogy én, gyakorlatlan verselő és a japánnak sem mestere, sok vesződés árán átültettem őket.

Noha Yasumaro a dalok szövegeit is kínai jelekkel rögzítette – ui. akkor még nem voltak egyszer szótagíró *katakana* és *hiragana* jelek – azon kínai írásjeleket pusztán hangértékük kedvéért alkalmazta. A dal-szövegekben legfeljebb olyan néhány kínai eredetű szó van, amelyeknek nem-japán voltát akkori japánok sem érezték. Ez még értékesebbé teszi a szövegek szóanyagát.

Az átírást Chamberlain a klasszikus japánét megközelítő kiejtés szerint alkalmazta, míg Kinoshita és Philippi az ójapánét megközelítő kiejtés bemutatására törekedett. A két utóbbi közül mégis Philippiét részesítem előnyben, mert az a nemzetközi gyakorlatban elfogadott Hepburn átírási rendszert követi, míg Kinoshita a *p* jelölése tekintetében eltérő japán rendszert. A pontosság végett azonban egyiket a másikkal állandóan összehasonlítom és esetleges szövegbeli eltérés esetén Kinoshitát követem.

A dalok sorrendje Kinoshita szövegének fejezeteit követi. A közönséges sorszám után zárójelben a megfelelő fejezet száma következik; ha valamely fejezetben egynél több dal van, a megkülönböztetés betűknek a fejezet számához való hozzáadásával történik. – Amint a próza részben sem jelöltem a szöveg hagyományos szakaszokba számozását, hiszen a fejezetek rövidek s jól áttekinthetők s a jegyzetek számozását világosan kívántam vezetni, úgy a dalok szövegeiben sem teszem. A kutató úgyis másolatokkal dolgozik a gyors és pontos összehasonlítás végett.

1 (20)

Ya-kumo tatu
Idumo ya-pe-gaki
Tuma-go²mi ni
Ya-pe-gaki tukuru
Sono ya-pe-gaki wo!

2 (25)

Ya-ti-poko² no²
Kami² no² miko²to² pa
Ya-sima kuni
Tuma magi-kanete
To²po- to²posi.
Kosi no² kuni ni
Sakasi me wo
Ari to² kikasi te
Kupasi me wo
Ari to kiko²site
Sa-yobapi ni
Ari-tatasi
Yobafi ni
Ari-kayopase.
Tati ga wo mo²
Imada to²kazute
Osupi wo mo²
Imada to²kane.
Woto²me no²

Nasu ya ita-do wo
Oso²burapi
Wa ga tatasereba
Piko²durapi
Wa. ga. tatasereba
Awo-yama ni
Nuye pa nakinu.
Sa-no-tu-to²ri

Kigisi pa to²yo²mu
Nipa-tu-to²ri
Kake pa naku.
Uretaku mo²
Naku naru tari ka
Ko²no² to²ri mo²
Uti-yame² ko²se ne!
Isitapu ya
Ama-pase-dukapi
Ko²to² no²
Katari-go²to² mo
Ko² wo ba!

3 (26)

Ya-ti-poko² no
Kami² no² miko²to²
Nuye-kusa no²
Me ni si areba

Wa. ga ko²ko²ro²
Ura-su no² to²ri. zo
Ima ko²-so² pa
Wa-do²ri ni arame²
Noti pa
Na-do²ri ni aramu wo
Ino²ti pa
Na sise-tamapi so².
Isitapu ya
Ama-pase-dukapi
Ko²to² no²
Katari-go²to² mo²
Ko² wo ba!

(Az utolsó öt sor nyílván énekmondók betoldása, ezért a megfelelő helyen pontok jelzik a fordítása ki-

maradását [l. a 36. jegyzet])

Awo-yama ni
Pi ga kakuraba
Nuba-tama no²
Yo pa idenamu
Asa-pi no²
Wemi Sukaye kite
Taku-do-no no²
Siroki tadamuki
Awa-yuki no²
Wakayaru mune wo
So²-dataki
Tataki managari
Ma-tama-de
Tama-de sasi-maki
Momo-naga ni
I pa nasamu wo
Aya ni
No kopi² kiko²si.
Ya-ti-poko² no²!
Kami² no² miko²to²
Ko²to² no²
Ka tari-go²to² mo²
Ko² wa ba!

4 (27)

Naba-tama no²
Kuroki mi-kesi wo
Ma-tubusa ni
To²ri-yo²so²pi
Oki-tu-to²ri
Muna-miru to²ki
Patatagi mo²
Ko²re pa pusapazu
Pe-tu nami

So²-ni nugi-ute.
So²-ni do²ri no²
Amoki mi-kesi wo
Ma-tabusa ni
To²ri-yo²sopi
Oki-tu to²ri
Muna-miru to²ki
Patatagi mo²
Ko² mo² pusapazu
Pe-tu nami
So²-ni nugi ute
Yamagata ni
Magisi
Atane tuki
So²me-ki² ga siru ni
Sime²-ko²ro²mo² wo
Ma-tubusa ni
To²ri-yo²sopi
Oki-tu-to²ri
Muna-miru to²ki
Patatagi mo²
Ko² si yo²ro²-si!
Itokoya no²
Imo no² miko²to²!
Mura-to²ri no²
Wa ga mure inaba
Pike² to²ri no²
Wa ga pike²- inaba
Nakazi to² pa

Na pa ipu to² mo²
Yamato² no²
Pito²-mo²to²- susuki
Una kabusi
Na ga nakasamaku
Asa-ame² no
Sagi²ri ni tatamu zo².
Waka-kusa no²

Tuma no miko²to²
Ko²to² no²
Katari-go²to² mo²
Ko² wo ba!

5 (28)

Ya-ti-poko no²
Kami² no² miko²to² ya
A ga Opo-kuni-nusi
Na ko²so² pa
Wo ni imaseba
Uti-mi²ru
Sima no² saki-zaki
Kaki-mi²ru
Iso no² saki otizu
Waka-kusa no²
Tuma mo²taserame².
A pa mo² yo²
Me ni si areba
Na wokite
Wo pa nasi
Na wokite
Tuma pa nasi!
Aya-kaki no²
Pupaya ga sita ni
Musi-busuma
Nikoya ga sitani
Taku-busuma
Sayagu. ga sita ni
Awa-yuki no²
Wakayaru mune wo
Taku-duno no²
Siroki tadamuki
So²-datagi
Tataki managari
Ma-tama-de
Tama-de sasi-maki

Momo-naga ni
I wo si nase
To²yo²-mi-ki
Tatematurase!

6 (35)

Ame naru ya
Oto²-tana-bata no²
Unagaseru
Tama no² misumaru
Misumaru ni
Ana-dama pa ya.
Mi-tani
Putu-watarasu
Adi-siki²
Taka-pikone no² kami²
zo²ya!

7 (48a)

Aka-dama pa
Wo sape² pikaredo²
Sira-tama no
Kimi ga yo²so²pi si
Taputoku arikeri!

8 (48b)

Oki-tu-to²-ri
Kamo doku sima ni
Wa ga wi-ne si
Imo pa wasurezi
Yo² no² ko²to²-go²to² ni!

9 (54)

Uda no²

Taka-ki². ni
 Sigi-wana paru.
 Wa ga matu ya Sigi pa
 sayarazu.
 Isukupasi
 Kudira sayaru.
 Konami ga
 Na ko²pasaba
 Tati so²ba no²
 Mi² no² nakeku wo
 Ko²ki²si pi²we ne.
 Upanari ga
 Na ko²pasaba
 Iti-saka ki².
 Mi² no² opokeku wo
 Ko²ki²da pi²we ne
 Ee [ko²we piku] si ya ko si
 ya!
 Ko² pa ino²gi² pu zo².
 Aa [ko²we piku] si ya ko si
 ya!
 Ko² pa aza-warapu nari.

10 (55)

Osaka no²
 Opo-muro-ya ni
 Pito²- sapa ni
 Ki-iri wori.
 Pito² sapa ni
 Iri wori to² mo²
 Mitu-mitusi
 Kume² no² ko ga
 Kubu-tutu i
 Isi-tutu i mo²ti
 Utite si yamamu.
 Mitu-mitusi

Kume² no² ko-ra ga
 Kubu-tutu i
 Isi-tutu i mo²ti
 Ima utaba yo²rasi!

11 (56a)

Mitu-mitusi
 Kume² no² ko-ra ga
 Apa-pu ni pa
 Kamira pito²-mo²to²
 So² ne ga mo²to²
 So² ne me² tunagi te
 Utite si yamamu!

12 (56b)

Mitu-mitusi
 Kume² no² ko-ra ga
 Kaki-mo²to² ni
 Uwesi pazikami
 Kuti pibiku
 Ware pa wasurezi
 Utite si yamamu!

13 (56c)

Kamu-kaze no²
 Ise² no² umi no²
 Opi²si ni
 Papi mo²to²poro²pu
 Sitadami no²
 I-papi mo²to²pori
 Uti te si yamamu!

14 (56d),

Tata name²te
 Inasa no² yama no²

Ko² no² ma yo mo²
I-yuki mamorapi
Tatakape²ba
Ware pa ya wenu.
Sima-tu-to²ri
U-kapi ga to²mo²
Ima suke² ni ko² ne!

15 (58a)

Y amato¹ no²
Taka-sazi-no wo
Nana yuku
Woto²me-do²mo²
Tare wo si makamu?

16 (58b)

Kat-gat mo²
Iya saki-dateru
Ye wo si makamu!

17 (58c)

Ame²-tutu
Tido²ri masi to²to²
Nado² sakeru to-me²!

18 (58d)

Woto²me ni
Tada ni apamu to²
Wa ga sakeru to-me²!

19 (58e)

Asi-para no²
Sikesiki wo-ya ni

Suga-tatami
Iya saya sikite
Wa ga putari nesi!

20 (59a)

Sawi-gapa yo
Kumo tati watari
Unebi² yama
Ko² no² pa sayaginu.
Kaze pukamu to² su!

21 (59b)

Unebi² yama
Piru pa kumo to²wi
Yupu sareba
Kaze pukamu to² zo²
Ko² no² pa sayageru!

22 (75)

Ko paya
Mimaki²-iri-biko paya
Mimaki²-iri-biko paya
Ono² ga wo wo
Nusumi sisemu to²
Siri-tu-to yo
I-yuki tagapi.
Mape-tu-to yo
I-yuki tagapaku
Ukagapi sirami to²
Mimaki²-iri-biko paya;

23 (91)

Ya tüme²- sasü
Idumo-takeru ga

Pakeru tati
Tudura sapa maki
Sa-mi² nasi ni apare!

24 (93)

Sane sasi
Sagamu no² wo-no ni
Moyuru pi² no²
Po-naka ni tatite
Topisi kimi pa mo²!

25 (94a)

Nipi-bari ,
Tukuba wo sugi²te
Iku-yo ka neturu?

26 (94b)

Kaga nabe²te
Yo ni pa ko²ko²no²-yo
Pi ni pa to²wo-ka

27 (95a)

Pisa-kata no²
Ame²-no² Kagu-yama
To-kama ni
Sa-wataru kupi
Pipa-boso²
Makamu to²- pa
Are pa suredo²
Sa-nemu to² pa
Are pa omo²pe²do²
Na ga keseru
Osupi no²- suso ni
Tuki² tatinikeri!

28 (95b)

Taka-pikaru
Pi no² miko
Yasumisisi
Wa ga opo-kimi
Ara-tama no²
To²si ga ki-pureba
Ara-tama no²
Tuki² pa ki-pe²-yuku
Ube² na ube² na
Ube² na!
Kimi mati-gatani
Wa ga keseru
Osupi no suso ni
Tuki² tatanamu yo²!

29 (96)

Wopari ni
Tada ni mukaperu
Wotu no² saki naru
PitÓ"tu matu
Ase wo.
Pito²tu matu
Pito² ni ariseba
Tati pake²masi wo
Kinu kisemasi wo.
Pito²tu matu
Ase wo!

30 (97a)

Yamato pa
Kuni no² maporo²ba
Tatanaduku
Awo-kaki-yama
Ko²mo²reru

Yamato²-si urupasi.

31 (97b)

Ino²ti no²
Matakemu pito² pa
Tatami-ko²mo²
Peguri no² yama no²
Kuma-kasi ga pa wo
Uzu ni sase
So²no²-ko!

32 (97c)

Pasikeyasi
Wagipe no² kata yo
Kuno-wi tati ku mo²!

33 (97d)

Wotome no²
To²ko²-no²-be ni
Wa ga okisi
Turugi no² tati
So²no² tati paya!

34 (98a)

Naduki no²
Ta no² ina-gara ni
Ina-gara ni
Papi-mo²to²poro²pu
To²ko²ro-dura!

35 (98b)

Asa-zino-para
Ko²si nadumu

Sora pa yukazu
Asi yo yuka na!

36 (98c)

Umi ga yuke²ba
Ko²si nadumu
Opo-kapara no
Uwe-gusa
Umi-gapa
Isayopu!

37 (98d)

Pama-tu-tido²ri
Pama yo pa yukazu
Iso-dutapu!

38 (105)

Iza agi!
Puru-kuma ga
Itade opazu pa
Nipo-do²ri no²
Apumi no² umi ni
Kaduki sena wa!

39 (107a)

Kono mi-ki pa
Wa ga mi-ki narazu.
Kusi no² kami²
To²ko²-yo² ni masu
Ipa tatasu
Sukuna mi-kami² no²
Kamu-pogi
Pogi-kuruposi
To²yo²-pogi

Pogi mo²to²posi
Maturi ko²si
Mi-ki zo²
Asazu wose
Sa sa!

40 (107b)

Ko²no² mi-ki wo
Kamikemu pito² pa
So²no² tudumi
Usu ni tatete
Utapitutu
Kamikere ka mo²
Mapitutu
Kamikere ka mo²
Ko²no² mi-ki no²
Mi-ki no²
Aya ni uta-danosi
Sa sa!

41 (110a)

Tiba no²
Kaduno wo mireba
Momo-ti-daru
Ya-nipa mo² miyu
Kuni no² po mo² miyu!

42 (110b)

Ko²no² kani ya
Iduko no² kani!
Momo-dutapu
Tunuga no² kani!
Yo²ko² sarapu
Iduku ni i taru?
Itidisima

Misima ni toki
Mipo-do²ri no²
Kaduki iki-duki
Sina-dayupu
Sasanami-di wo
z. Suku suku to²
Wa ga imaseba ya
Ko²-pata no² miti ni
Apasisi woto²me
Usiro²de pa
Woda te-ro² ka mo².
Panami pa
Sipi pisi na su
Itipiwi no²
Wani-sa no² ni
Sa no² ni wo
Patu-ni pa
Pad a akarakr²mi
Sipa-ni pa
Ni-guroki yuwe
Mi tu-guri no²
So²no² naka-tu-ni wo
Kabu-tuku
Ma-pi ni pa atezu.
Mayo-gaki
Ko² ni kaki tare
Apasisi womina.
Ka mo² ga to²
Wa ga misi ko-ra.
Kaku mo² ga to²
A ga misi ko ni
Utatake²da ni
Mukapi woru ka mo².
1-sopi woru ka mo²!

43 (111a)

Iza-ko-do²mo²

No-biru tumi ni
 Piru tumi ni
 Wa ga yuku mi ti ni
 Ka-gupasi
 Pana-tatibana pa
 Po-tu-ye pa
 To²ori wi karasi.
 Sidu-ye pa
 Pito² to²ri karasi.
 Mi tu-guri no²
 Naka-tu-ye no²
 Potumori
 Akara-woto²me wo
 Iza sasaba
 Yo²rasi na!

44 (111b)

Midu tamaru
 Yo²sami no² ike² no²
 Wi-gupi uti ga
 Sasikeru sirani.
 Nunapa guri
 Pape²keku sirani
 Wa ga ko²ko²ro² si zo²
 Iya woko² ni site
 Ima zo² kuyasiki!

45 (111c)

MI ti no² siri
 Kopada woto²me wo
 Kami² no² go²to²
 Kiko²yesikado²mo²
 Api fiamra maku!

46 (111d)

Miti no² siri
 Kopada woto²me pa
 Arasopazu
 Nesiku wo si zo² mo²
 Urupasimi omo²pu!

47 (112a)

Pomuda no²
 Pi no² miko
 Opo-sazaki
 Opo-sazaki
 Pakaseru tati
 Mo²to² turugi
 Suwe puyu
 Puyu-ki² no²
 Sukara ga sita-ki² no²
 Saya saya!

48 (11²b)

Kasi no² pu ni
 Yo²kusu wo tukuri
 Yo²kusu ni
 Kamisi opo-mi-ki
 Umara ni
 Kiko²si mo²ti wose
 Maro² ga ti!

49 (113)

Susuko²ri ga
 Kamisi mi-ki ni
 Ware wepinikeri
 Ko²to²na-gusi
 We-gusi ni
 Ware wepinikeri.

50 (115a)

Ti-paya-buru
Udi no² watari
Sawo-tori ni
Payakemu pito² si
Wa ga moko ni ko²mu!

51 (115b)

Ti-paya-pito²
Udi no² watari ni
Watari-ze ni tateru
Adusa-yumi ma-yumi
I-kiramu to²
Ko²ko²ro² pa mo²pe²do²
I-toramu to²
Ko²ko²ro² pa mo²pe²do²
Mo²to²-pe pa
Kimi wo omo²pide
Suwe-pe pa
Imo wo omo²pide
Iranakeku
So²ko² ni omo²pide
Kanasikeku
Ko²ko² ni omo²pide
I-kirazu zo² kuru
Adusa-yumi ma-yumi!

52 (122a)

Oki-pe ni pa
Wo- bune turaraku
Kurozaya no²
Masaduko wagimo
Kuni pe kudarasu!

53 (122b)

Osi-teruya
Nanipa no² saki yo
Ide-tatite
Wa ga kuni mireba
Apa-sima
Ono²go²ro² sima
Adimasa no²
Sima mo²- miyu
Sake²-tu-sima miyu!

54 (122c)

Yamagata ni
Makeru awo-na mo²
Kibi²-pito² to²
To²mo² ni si tume²ba
Tano siku mo² aru ka!

55 (122d)

Yamato²pe ni
Nisi puki age²te
Kumo-banare
Sop²ki wori to² mo²
Ware wasureme² ya!

56 (122e)

Yamato² pe ni
Yuki pa ta ga tuma?
Ko²mo²ridu no²
Sita yo pape²tutu
Yuku pa ta ga tuma?

57 (123a)

Tuginepu ya
Yamasiro²-gapa wo
Kapa-no²bori
Wa ga no²boreba
Kapa no² pe ni
Opi²-dateru
Sasibu wo
Sasibu no ki².
Si ga sita ni
Opi²-dateru
Pa-biro²
Yutu ma-tubaki
Si ga pana no²
Teri imasi
Si ga pa no²
Piro²ri imasu pa
Opo-kimi-ro ka mo²!

58 (123b)

Tuginepu ya
Yamasiro-gapa wo
Miya-no²bori
Wa ga no²boreba
Awo-ni yo²si
Nara wo sugi².
Wo-date
Yamato wo sugi².
Wa ga mi ga pasi kuni pa
Kaduraki Takamiya
Wagipe no² atari!

59 (124a)

Yamasiro²-ni
Isike To²ri-yama

Isike

Isike

A ga pasu-duma ni
Isiki apamu ka mo²!

60 (124b)

Mi-mo²ro² no²
So²no² taka-ki² naru
Opo-wi-ko ga para
Opo-wi-ko ga
Para ni aru
Kimo mukapu
Ko²ko²ro² wo da ni ka
Api omo²pazu aramu!

61 (124c)

Tuginepu
Yamasiro²-me no²
Ko²-kupa mo²ti
Utisi apa-ne.
Ne-ziro no²
Siro-tadamuki
Makazukeba ko²so²
Sirazu ta ma ipame!

62 (124d)

Yamasiro² no²
Tutuki² no² miya ni
Mo²no² mawosu
A ga se no² kimi pa
Namita-gumasi mo²!

63 (125)

Tuginepi'i

Yamasiro²-me no²
 Ko²-kupa mo²ti
 Utisi opo-ne
 Sawa sawa ni
 Na ga ipese ko²so²
 Uti-watasu
 Yagapaye nasu
 Ki iri mawi kure!

64 (126a)

Yata no²
 Pito²-mo²to² suge² pa
 Ko mo²tazu
 Tati ka arenamu.
 Atara suga-para.
 Ko²to² wo ko²so²
 Suge²-para to²-ipame²
 Atara sugasi me!

65 (126b)

Yata no²
 Pito²-mo²to² suge² pa
 Pito²ri wori to² mo²
 Opo-kimi si
 Yo²si to² kiko²saba
 Pito²ri wori to² mo²!

66 (127a)

Me-do²ri no²
 Wa ga opo-kimi no²
 Oro²su pata
 Ta ga tane-ro² ka mo²?

67 (127b)

Taka yuku ya
 Paya-busa-wake² no²
 Mi-osupi-gane!

68 (127c)

Pibari pa
 Ame ni kake²ru.
 Taka yuku ya
 Paya-busa-wake
 Sazaki to²rasane!

69 (128a)

Pasi-tate no²
 Kurapasi yama wo
 Sagasimi to²
 Ipa kaki kanete
 Wa ga te taxasu mo²!

70 (128b)

Pasi-tate no
 Kurapas i yama pa
 Sagasikedo²
 Imo to² no²boreba
 Sagasiku mo² arazu!

71 (129a)

Tama kiparu
 Uti no² aso²
 Na ko²so² pa
 Yo² no² naga-pito².
 Sora mitu
 Yamato² no² kuni ni

Kari komu to² kiku ya?

72 (129c)

Taka pikaru
Pi no² miko
Ube²-si ko²so²
Topi tamape²
Mako²so² ni
Topi tamape².
Are ko²so² pa
Yo² no² naga-pito².
Sora mi tu
Yamato² no² kuni ni
Kari komu to²
Imada kikazu!

73 (129c)

Na ga miko ya
Tupi ni siramu to²
Kari pa komurasi!

74 (130)

Karano wo
Sipo ni yaki.
Si ga amari
Ko²to² ni tukuri.
Kaki piku ya
Yura no² to no²
To-naka no² ikuri ni
Pure tatu
Nadu no² ki no²
Saya saya!

75 (132a)

Tadipi-no ni

Nemu to² siriseba
Tatu-go²mo² mo²
Mo²ti te ko²masi mo²no².
Nemu to² siriseba!

76 (132b)

Panipu-zaka
Wa ga tati mireba
Kagiropi² no²
Moyuru ipe-mura
Tuma ga ipe no² atari!

77 (132c)

Opo-saka ni
Apu ya woto²me wo
Miti tope²ba
Tada ni pa no²razu
Tagima-ti wo no²ru!

78 (138a)

Asipiki² no²
Yama-da wo tukuri
Yamadakami
Sita-bi² wo wasise.
Sita-do²pi ni
Wa ga to²pu imo wo
Sita-naki ni
Wa ga naku tuma wo
Ko²zo² ko²so² pa
Yasuku pada pure!

79 (138b)

Sasa-ba ni
Utu-ya arare no²

Tasi-dasi ni
 Wi-netemu no²ti pa
 Pito² pa kayu to² mo².
 Urupasi to²
 Sane si saneteba
 Kari-ko²mo² no²
 Midareba midare
 Sanesi saneteba!

80 (139a)

Ope-mape
 Wo-mape-sukune ga
 Kana-to kage²
 Kaku yo²ri ko²ne
 Ame tati yame²mu!

81 (139b)

Miya-pito² no²
 Ayupi no² ko-suzu
 Otiniki to²
 Miya-pito² to²yo²mu.
 Sato-bito² mo² yume²!

82 (139c)

Ama-damu
 Karu no² woto²me
 Ita nakaba
 Pito² sirinube²si.
 Pasa no² yama no²
 Pa to no²
 Sita-naki ni naku!

83 (39d)

Ama-damu

Karu woto²me
 Sitata ni mo²
 Yo²ri nete to²pore
 Karu woto²me-do²mo²!

84 (139e)

Ama to²bu
 To²ri mo² tukapi zo²
 Tadu ga ne no²
 Kiko²yemu to²ki pa
 Wa ge na topasane!

85 (139f)

Opo kimi wo
 Sima ni paburaba
 Puna amari
 I-gaperi ko²mu zo².
 Wa ga tatami yume!
 Ko²to² wo ko²so²
 Tatami to²d- ipame².
 Wa ga tuma pa yume!

86 (140a)

Natu-kusa no²
 Apine no² pama no²
 Kaki-gapi ni
 Asi pumasu na
 Akasite to²pore!

87 (140b)

Kimi gayuki
 Ke²-nagaku narinu
 Yama-tadu no²
 Mukape² wo yukamu

Matu ni pa matazi!

88 (140c)

Ko²mo²riku no²
Patuse no yama no
Opo-wo ni pa
Pata pari-date.
Sawo-wo ni pa
Pata pari-date.
Opo-wo yo²si
Naka sadameru
Omo²pi duma apare.
Tuku-yumi no²
Ko²yarū ko²yarū mo²
Adusa-yumi
Tateri tateri mo²
No²ti mo² to²ri miru
Omo²pi-duma apare!

89 (140d)

Ko²mo²riku no²
Patuse no² kapa no²
Kami-tu-se ni
I-kupi wo uti.
Simo-tu-se ni
Ma-kup.í wo uti.
I-kupi ni pa
Kagami wo kake²
Ma-kupi ni pa
Ma-tama wo kake²
Ma-tama nasu
A ga mo²pu ima
Kagami nasu
A ga mo²pu tuma
Ari to²
Ipaba ko²so² yo²

Ipe ni m² yukame²
Kuni wo mo² sinobame²!

90 (146)

Kusaka-be no²
Ko²ti no² yama to²
Tatami-ko²mo²
Peguri no² yama no²
Ko²ti-go²ti no²
Yama no² kapi ni
Tati-zakayuru
Pa-biro² kuma-kasi.
Mo²to² ni pa
I-kumi-dake² opi².
Suwe-pe ni pa
Tasimi-dake² opi²
I-kumi-dake²
I-kumi pa ne zu.
Tasimi-dake²
Tasi ni pa wi-nezu.
No²ti mo² kumi nemu
So²no² omo²pi-duma apare!

91 (147a)

Mimo²ro² no²
Itu-kasi ga mo²to²
Kasi ga mo²to²
Yuyusiki ka mo²
Kasi-para woto²me!

92 (147b)

Pike²ta no²
Waka-kurusu-bara
Wakakupe² ni
Wi-nete masi mo²no²

O-inikeru ka mo²!

93 (147c)

Mimo²-ro² ni
Tuku ya tama-gaki
Tuki amasi
Ta ni ka mo² yo²ramu
Kami² no² miya-pito²!

94 (147 d)

Kusaka-ye no²
Iri-ye no² patisu
Pana-batisu
Mi no sakari-bito²
To²mo²siki-ro² ka mo²!

95 (148a) .

Agura-wi no²
Kami² no² mi-te mo²ti
Piku ko²to² ni
Mapi suru womina
To²ko² yo² ni mo ka mo²!

96 (148b)

Mi-yesino no²
Womuro ga take² ni
Sisi pusu to²
Tare zo²
Opo-mape ni mawosu.
Yasumisisi
Wa ga opo-kimi no²
Sisi ma tu to²
Agura ni imasi
Siro-tape² no

Sode ki-sonapu
Ta komura ni
Amu kaki tuki.
So²no² amu wo
Akidu paya-kupi.
Kaku no² go²to²
Na ni opamu to²
Sora mi tu
Yamato² no² kuni wo
Akidu-sima to²pu!

97 (149a)

Yasumisisi
Wa g'a opo-kimi no²
Asobasisi
Sisi no²
Yami-sisi no
Utaki kasikomi
Wa ga nige² no²borisi
Ari-wo no²
Pari no² ki² no² yeda!

98 (149b)

Wo²to²me no²
I-kakuru woka no
Kana-suki mo²
Ipoti mo² ga mo².
Suki banaru mo²no²!

99 (150)

Makimuku no²
Pisiro² na miya pa
Asa-pi no²
Pi-deru miya.
Yupu-pi no²

Pi-gake²ru miya.
 Take² no² ne no²
 Ne-daru miya.
 Ko² no² ne no²
 Ne-bapu miya.
 Yapo-ni yo²si
 I-kiduki no² miya.
 Maki² saku
 Pi no² mi-kado²
 Nipi-nape²-ya ni
 Opi²-dateru
 Momo-daru
 Tuki² ga ye pa
 Po-tu-ye pa
 Ame² wo operi.
 Naka-tu-ye pa
 Aduma wo operi.
 Sidu-ye pa
 Pina wo operi.
 Po-tu-ye no²
 Ye no² ura-ba pa
 Naka-tu-ye ni
 Oti purabape².
 Naka-tu-ye ni
 Ye nd ura-ba pa S
 imo-tu ye ni
 Oti purabape².
 Sidu-ye no²
 Ye no² ura-ba pa
 Ari-kinu no²
 Mipe no² ko ga
 Sasagaseru
 Midu-tama-uki ni
 Ukisi abura
 Oti nadusapi.
 Mina, ko²woro²
 Ko²woro² ni.
 Ko² si mo²

Aya ni kasikosi
 Taka pikaru
 Pi no² miko
 Koto² no²
 Katari-goto² mo²
 Ko² wo ba!

100 (151a)

Yamato² no²
 Ko²no² taketi ni
 Ko-dakaru
 Iti no² tukasa.
 'Nipi nape² ya ni
 Opi-da teru
 Pa-biro²
 Yutu ma-tubaki.
 So² ga pa no
 Pirori imasi.
 So²no² pana no²
 Teri imasu
 Taka-pikaru
 Pi-no² miko ni
 To²yo²-miki
 Tatematurase.
 Ko²to² no²
 Katari-go²to² mo²
 Ko² wo ba!

101 (151b)

Momo-siki² no²
 Opo-miya-pito² pa,
 Udura-to²ri
 Pire to²ri kake²te
 Mana-basira
 Wo yuki-ape²
 Nipa-suzume²

Uzusumari wite
 Kepu mo² ka mo²
 Saka-miduku-rasi.
 Taka-pikaru
 Pi no² miya-pito².
 Ko²to² no²
 Katari-go²to² mo²
 Ko² wo ba!

102 (152a)

Mina-so²so²ku
 Omi no² woto²me
 Po-dari to²rasu mo²
 Po-dari tari
 Kataku torase
 Sita-gataku
 Ya-gataku torase
 Po-dari torasu ko!

103 (152b)

Yasumisisi
 Wa ga opo-kimi no²
 Asa-to ni pa
 I-yo²ri datasi
 Yupu-to ni pa
 I-yo²ri datasu
 Wakiduki² ga sita no²
 Ita ni mo² ga
 Ase wo!

104 (154)

Mo²no²no²pu no²
 Wa ga seko no²
 To²ri-pakeru
 Tati no² tagami

Ni kaki-tuke².
 So²no² wo pa
 Aka-pata tati
 Aka-pata tatete
 Mireba i-kakuru
 Yama no² mi-wo no² Take².

wo
 Mo²to² kaki-kari
 Suwe osi-nabikasi nasu
 Yatu-wo no² koto² wo
 Siraburu go²to²
 Ame² no² si ta
 Siro²si-mesi-tamapisi
 Izapo-wake² no²
 Sumera-miko²to² no²
 Miko, Itino²be-o²
 Osi-pa-no²-miko no²
 Yatuko mi-suwe!

105 (155a)

Opo-mJ.ya no²
 Woto²-tu patade
 Sumi katabukeri!

106 (155b)

Opo-takumJ.
 Wodinami ko²so²
 Sumi katabukere!

107 (155c)

Opo-kimi no²
 Ko²ko²ro² wo yurami.
 Omi no² ko no²
 Ya-pe no² siba-kaki
 Iri-tatazu ari!

108 (155d)

Sipo-se no²
Nawori wo mireba
Asobi kuru
Sibi ga patade ni
Tuma tateri miyu!

Asu yori pa
Miyama-gakurite
Miyezu ka mo² aramu!

109 (155e)

Opo-kimi no²
Miko no² siba-kaki.
Ya-pu-zimari
Simari mo²to²-posi
Kiremu siba-kaki
Yake²mu siba-kaki!

110 (155f)

Qpuwo yo²si
Sibi tuku ama yo²
Si ga areba
Ura kopoulosikemu
Sibi tuku sibi'

111 (157a)

Asadi para
Wo-dani wo sugi²te
Momo-dutapu
Ntite yuraku mo²
Okime² kurasi mo²

112 (157b)

Okime² mo² ya
Apumi no² okime²

